

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ІМ. О. О. ПОТЕБНИ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
У М. КИЄВІ

**ПАМ'ЯТКИ
УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ**

Серія актових джерел

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ім. О. О. ПОТЕБНІ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
у м. КИЄВІ

**КНИГА
КИЇВСЬКОГО
ПІДКОМОРСЬКОГО
СУДУ
(1584 – 1644)**

Підготували до видання

Г. В. БОРЯК, Т. Ю. ГИРИЧ,
Л. З. ГІСЦОВА, В. М. КРАВЧЕНКО,
В. В. НІМЧУК, Г. С. СЕРГІЙЧУК,
В. В. СТРАШКО, Н. М. ЯКОВЕНКО

Серія заснована у 1961 р.

У публікації подано повний текст важливої пам'ятки староукраїнської ділової мови кінця XVI — першої половини XVII ст.— актової книги Київського підкоморського суду. Вона дає багатий і різноманітний матеріал для характеристики суспільних правових відносин і побуту українського народу. Разом з особливостями ділової мови відображена жива розмовна лексика, зафіксована в польових записках протоколів опитування свідків та учасників межувань. Засвідчена в книзі мікротопонімічна і гідронімічна номенклатура відкриває значні можливості для ономастичних досліджень. До тексту додається передмова, покажчики, словники застарілих слів і юридичних термінів, а також складена за матеріалами пам'ятки карта Київського воеводства на рубежі XVI—XVII ст.

Для науковців-мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів, географів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

В публикации подан полный текст важного памятника староукраинского делового языка конца XVI — первой половины XVII ст.— актовой книги Киевского подкоморского суда. Она дает богатый и разнообразный материал для характеристики общественных правовых отношений и быта украинского народа. Вместе с особенностями делового языка отображена живая разговорная лексика, зафиксированная в полевых записках протоколов опроса свидетелей и участников межевания. Отраженная в книге микротопонимическая и гидронимическая номенклатура открывает значительные возможности для ономастических исследований. К тексту прилагается предисловие, указатели, словари устаревших слов и юридических терминов, а также составленная по материалам памятника карта Киевского воеводства на рубеже XVI—XVII ст.

Для научных работников-языковедов, этимологов, историков, юристов, этнографов, географов и всех, кто интересуется отечественной историей.

Відповідальний редактор

В. В. Німчук

Затверджено до друку вченою радою
Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН України

Редакція літератури,
мови та мистецтвознавства

Редактор *Н. С. Редичик*

К $\frac{460200000-333}{M221(04)-91}$ 511-91

© В. В. Німчук, Н. М. Яковенко
(Передмова), 1991

© Г. В. Боряк, Т. Ю. Гирич,
Л. З. Гісцова, В. М. Кравченко,
В. В. Німчук, Г. С. Сергійчук,
В. В. Стрешко, Н. М. Яковенко
(підготовка до видання), 1991

ISBN 5-12-002494-7

ПІДКОМОРСЬКІ КНИГИ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ КІНЦЯ XVI — ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII ст.

Серед писемних джерел з історії України XVI—XVIII ст. особливе місце належить судово-адміністративним (актовим) книгам, загальна кількість яких на сьогодні становить понад 7,5 тис. томів, охоплюючи близько 5 млн. документів-записів¹. Самостійне фактографічне значення цих записів безсумнівне, однак, з другого боку, не меншу цінність складає і кожна окремо взята книга — цілісна історико-лінгвістична, культурна і юридична пам'ятка, неподільну структуру якої обумовлюють: а) континуаційність, тобто хронологічна послідовність записів; б) синхронність щодо відображених у записах подій; в) юридична сила доказовості записів². Підхід до актових книг як до самовартісних історико-культурних одиниць підказує такий принцип їх видання, при якому за основу публікації бралася б не тематична підбірка актів із різних книг, а конкретна книга у повній сукупності вміщених до неї записів. Перша спроба такого видання, на жаль, не завершеного, здійснена у серії «Пам'ятки української мови» М. К. Бойчуком, який опублікував 88 початкових актів Житомирської замкової книги³. У 1986 р. у цій же серії вийшла Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.⁴ На аналогічних археографічних засадах здійснено і підготовку цього видання, яке представляє фрагменти перших збережених книг підкоморського суду Київського воеводства кінця XVI — половини XVII ст., зшиті в один конволют, як детальніше буде показано далі, у 1835 р.

Підкоморські книги виникли як продукт діяльності межових судів, що функціонували на Галичині з 30-х рр. XV, а на Правобережній Україні — з другої половини XVI ст. У діяльності межових установ простежуються релікти інституцій глибокої давнини. За визначенням одного з перших дослідників межового питання К. Неволіна. «історія межування за внутрішньою суттю відбиває історію витворення поземельної власності»⁵, ілюст-

¹ *Купчинський О. А.* Про підготовку каталога судово-адміністративних фондів України XV—XVIII ст. // *Арх. України.* — 1976. — № 5. — С. 16.

² *Дашкевич Я. Р.* Адміністративні, судові й фінансові книги на Україні в XIII—XVIII ст. : (Пробл., стан і методика дослідження) // *Історичні джерела та їх використання.* — К., 1969. — Вип. 4. — С. 130.

³ *Актова книга Житомирського міського уряду кінця XVI ст. / Підгот. до вид. М. К. Бойчук.* — К., 1965. — 191 с.

⁴ *Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст. : 36. акт. документів / Підгот. до вид. О. М. Маштабей, В. Г. Самійленко, Б. А. Шарпило.* — К., 1986. — 219 с.

⁵ *Неволин К. А.* Об успехах государственного межевания в России до императрицы Екатерины II // *Полн. собр. соч.* — Спб., 1859. — Т. 6. — С. 432.

руючи розвиток форм землеволодіння, умов землекористування, рівня заселеності і обробітку землі. Найранішим документом, що стосувався власне обмеження земель, був, очевидно, опис границі землеволодіння, наданого феодалом сюзереном, у якому писемно фіксувався символічний об'їзд («за-вод», «уїзд»), здійснюваний при акті дарування. Оскільки потребу в документі такого змісту відчувала вузька суспільна верхівка, кількість збережених обводів XII—XIII ст. незначна як для західнослов'янських, так і для східнослов'янських земель. На Україні, як можна припускати з наявних писемних джерел, норми публічного побуту приблизно до середини XV ст. не вимагали документального засвідчення меж новопридбаної землі, доки вона не ставала предметом спору. І в надавчих грамотах, і в актах приватних відчужень граничний обвід, як правило, обмежується формулою «зо всім, што к тому із віка прислушало», кальковану з чеського формуляра, котрий широко увійшов в українську канцелярську практику наприкінці XIV ст.⁶ Введення у новопридбане володіння, що супроводжувалось обов'язковим об'їздом його меж, здійснювалося офіційною особою при свідках, присутність яких розглядалася як достатній юридичний доказ: «А виїздил ту землю Ходор Чеолчич, тот об'їздил от пана Оти, старости, а інні то вшитко свідці»⁷. У другій половині XV — на початку XVI ст., коли формування феодалного землеволодіння в основному було завершене і розпочався інтенсивніший земельний обіг як дідичних, так і прекарних володінь, у поземельний документ входять зміни, викликані потребою конкретнішого окреслення граничних обводів. Процедура надання починає оформлятися двома документами: власне дарчим листом сюзерена і ув'язчим листом, який складався місцевим урядником у присутності сусідів-свідків і містив опис границі, наданих угідь. Потреба писемної фіксації граничних обводів, яка вказує на зрослу вагу документа як правового доказу, виявляється і в приватних актах відчуження землеволодінь, де опис межі нерідко вносився до самого тексту документа. За такою формою складені численні дільчі, купчі і дарчі листи, заявлені до перемишльських, сяноцьких та ін. земських книг середини XV ст., а також купчі і дільчі волинського і наддніпрянського походження кінця XV — початку XVI ст.⁸

Усталення традиції писемної фіксації межових обводів було безпосередньо пов'язане з практикою розв'язання межових спорів. Якщо раніше остання спиралася на фіксацію кордону землеволодіння у пам'яті свідків («людей старих, границь свідомих»), то з часом доказ через свідків поступово починає поступатися місцем доказу через документ, хоча у межових спорах його ще довго треба було підтверджувати живими свідченнями. Так, консти-

⁶ «S tím se vším, což k tomu přisluše» (пор. акти із земських книг XIV—XV ст., опубл. у вид.: Archiv český čili staré písemné památky české i moravské / Z archivův domácích i cizích sebral a vydal Fr. Palacký.— Praha, 1840.— Díl 1.— S. 405—417; Díl 2.— S. 47, 48, 324 etc.

⁷ Грамоти XIV ст./ Упоряд. і вступна ст. М. М. Пешак.— К., 1974.— С. 44 (Купча братів Скийбичів 1370 р.).

⁸ Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczy Pospolitej Polskiej z archiwum t. zw. bergwardyńskiego we Lwowie / Wyd. K. Liske, A. Prochaska, W. Hejnosz.— T. 11.— N 1645, 3657, 3986;— T. 13.— N 471, 2689, 3271, 3689 etc. (Далі: AGZ). Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археографической Комиссией.— Спб., 1862.— Т. 1.— С. 37 та ін. (Далі: АЮЗР).— Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Stawucie / Wyd. prez B. Gorczaka.— Lwów, 1887.— Т. 1.— S. 57, 76. (Далі: AS).

туція Пйотркувського сейму 1519 р., вказуючи на сумнівність багатьох документів і привілеїв, застерігає, що границі землеволодіння мусять встановлюватися «не згідно з актами і знаками, що в них описані...», але згідно зі свідченнями «старих людей»⁹. На Правобережній Україні безумовно першість документа як правового доказу у межових спорах усталюється не раніше другої половини XVI ст., тобто паралельно із запровадженням нормованого підкоморського судочинства¹⁰.

Сама процедура розв'язання межової суперечки реалізувалася двома шляхами, обидва з яких згодом знайшли своє вираження у функціях підкоморського суду. Перший із них — це так зване полюбовне межування, здійснюване через обраних сторонами третейських суддів. Про полюбовне межування судово-адміністративні книги українського походження згадують уже в 20-х рр. XV ст.¹¹ Збереглося чимало так званих еднальних листів XV—XVI ст., у яких перед описом граничної акції зазначається, що сторони вирішили «згодливим и суседским обичаем... постановене слушное перед приятелми учинити, нехай, дей, ваша милість відаеш своє, а я своє»¹². Приятельський суд відбувався при значному згромадженні людей: третейських суддів, дрібних судових урядників — вижив чи господарських дворян, суддів-свідків та «інших людей добрих». Приятельське межування не втратило чинності і з появою офіційних межових установ, коли суддя міг виступати у ролі суперарбітра, очолюючи колегію третейських судів, обраних сторонами, і розглядаючи справу у присутності багатьох «людей добрих суседов околичних» (пор. у книзі, що публікується, акти № 3, 15).

Розбір межових суперечок, не розв'язаних полюбовною згодою, бере початок у суді князя — верховного власника усіх земель, ленними посідачами яких вважалося рицарство (боярство). Характерна для середньовіччя форма так званого контрадикторного судочинства, при якому суд проходив у формі суперечки сторін перед сюзереном, простежується на багатьох граничних вироках XIV—XV ст.: «И мы того досмотрели и разделили есмо...». Первісну особисту участь сюзерена у розв'язанні граничного спору васалів підтверджує, наприклад, і таке характерне застереження: свідки-старці с. Мокричан, доводячи у 1498 р. свій обвід, говорять: «Тут тие грані сам княз великий Швитригайло, повернувши свой кон и винемши корд, своєю рукою тие грані зарубал... и казал нам по тол держати»¹³.

⁹ Volumina legum Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae ab anno 1347 ad annum 1780.— Спб., 1859.— Vol. 1.— Р. 176. (Далі: Volumina legum).

¹⁰ Аргумент такого плану зафіксований у луцьких підкоморських книгах вперше у 1615 р.: «Там тилко светкове маот бити, где права немаш» (Центральний державний історичний архів України у м. Києві, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 222 зв. (Далі: ЦДА України). Як бачимо, документи спростовують висловлене у свій час припущення, що писемна традиція запанувала в українському межовому праві ще в XV ст. (пор.: *Грибина Л.* Штучні межові знаки на Україні в XV-му і першій половині XVII-го століть // *Техн. вісті.*— Львів, 1929.— Рік 5, ч. 1.— С. 3).

¹¹ AGZ — Т. 11.— № 297, 892, 1353, 1635, 3137; Т. 13.— № 1541, 2297, 3281, 4642 та ін.

¹² ЦДА України; ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 31—32 (1551 р.); ф. 22, оп. 1, спр. 9, арк. 465—466 (1560 р.); ф. 25, оп. 1, спр. 6, арк. 66—70 зв. (1564 р.) та ін.

¹³ Архив Юго-Западной России : Акты о землевладении в Юго-Западной России XV—XVIII вв.— Киев, 1907.— Ч. 8, т. 4.— с. 119. (Далі: Архив ЮЗР).

З переходом особистих судових функцій пануючого до судових інституцій, що діяли від його імені, поступово розвивається і межовий суд. Однак розв'язання граничних спорів довше, ніж інші конфліктні питання, підлягало особистій юрисдикції верховного володаря, оскільки, за традицією, жодна операція, пов'язана з землеобігом, не мала законної сили без його апробації. Відтак спершу для вирішення конкретних питань на місці межових спорів надсилалися уповноважені двору, які виступали від імені пануючого. З інтенсифікацією феодального освоєння земель виникає потреба в інституті постійного уповноваженого. У Польському королівстві (а саме ця модель згодом була перенесена на землі Великого князівства Литовського) з середини XIV ст. у такій ролі починає виступати надворний підкоморій — придворний, до обов'язків якого первісно входила охорона королівської особи і нагляд за особистими помешканнями короля та його скарбницею («коморою»). Перші акти, де підкоморій від імені короля виступає у ролі граничного судді, походять з малопольських територій і датуються 1362 і 1381 рр.¹⁴, хоча вже Віслицький статут 1347 р. згадує про оплату підкоморію за межкування залежно від кількості розмежованих ґрунтів і витрачених на це днів¹⁵. Наприкінці XIV ст. у Малій Польщі оформляється сталий уряд підкоморія кожної землі, який розв'язував межові суперечки за пожиттєвим королівським призначенням. Нарешті, конституція 1588 р. затвердила обрання підкоморіїв місцевою шляхтою і складання ними присяги за встановленим зразком¹⁶.

До обов'язків підкоморія належав не розгляд поземельної суперечки, а лише сам акт розмежування спірної землі на підставі відповідного рішення земського суду; межова акція здійснювалася у присутності свідків та «людей добрих»¹⁷. Специфічною ознакою підкоморського суду було те, що він не мав власного приміщення, засідаючи завжди безпосередньо на місці спору. Почесні символи влади підкоморіїв (лопата для насипання межових пагорбів — копців, а також шнур для вимірювання землі)¹⁸ вказують, що первісно межовий суддя, вірогідно, брав особисту участь у розмежуванні. Доказом цього припущення є і форма оплати за це, встановлена Віслицьким статутом 1347 р.: дві сокири і дві лопати, окрім грошової винагороди¹⁹.

На західноукраїнських землях, що перебували під владою Польського королівства, підкоморські суди організовуються після 1434 р. одночасно з поширенням польського земського права на руські землі, хоча перший «підкоморій Руської землі» (Добеслав зі Спрови) згадується уже в 1425 р.²⁰ На відміну від малопольської моделі, де не існувало повітових підкоморських судів, кожен судовий повіт тут мав осібного підкоморія: львівського, сяноцького, галицького і перемишльського²¹.

У Великому князівстві Литовському процедура судового розмежування

¹⁴ *Kutrzeba S. Sądy grodzkie i ziemskie w wiekach średnich.*— Kraków, 1901.— S. 338.

¹⁵ *Volumina legum.*— Vol. 1.— P. 22.

¹⁶ *Ibidem.*— Vol. 2.— P. 254.

¹⁷ *Laguna S. O prawie granicznym polskiem.*— Warszawa, 1875.— S. 15, 16.

¹⁸ Пор. зображення символічної лопати підкоморія у виданні: *Gloger Z. Encyklopedia staropolska ilustrowana.*— Warszawa, 1903.— T. 4.— S. 45.

¹⁹ *Volumina legum.*— Vol. 1.— P. 22.

²⁰ *Liske K. Przedmowa // AGZ.*— Lwów, 1886.— T. 11.— S. XII.

²¹ *Kutrzeba S. Sądy grodzkie i ziemskie...* S. 221.

протягом XV — першої половини XVI ст. ще не зазнала тих змін, про які йшлося вище, діючи на давніх традиційних засадах у формах полюбовного суду або особистого судочинства великого князя і його Ради²². Рішення великокнязівського суду спиралися на факти, зібрані призначеними для кожного конкретного випадку уповноваженими — так званими їздоками. Тотожні функції їздоків (огляд спірної границі, вислуховування свідчень і їх запис для інформування князівського суду) засвідчені як в українсько-білоруських²³, так і в судних грамотах і актах Північно-Східної Русі XIV—XV ст., де визначається оплата «межникам» (тобто, їздокам), за «кзд на правду» і описується сама процедура «межничества»: «досмотрели, да и на луб выписали и перед осподою положили, да и велись по лубу»²⁴.

Поруч із великокнязівським судом, доповненим інформацією їздоків, діяли межові суди разового призначення, уповноважені великим князем для кожного окремого випадку. Такі суди, за пізнішою термінологією названі комісарськими, розвинулися з приятельського третейського суду: стороні позивача надавалися судді «з раменя господарського», а відповідач сам обирав собі «прошоних» третейських суддів. Комісари, виїхавши у призначений час на спірний ґрунт і «поспол ся згодивши» з суддями відповідача, проводили розслідування, приймали присяги сторін і свідків і встановлювали граничні знаки. Акт розмежування оформлявся у вигляді граничного комісарського листа, переданого на затвердження великого князя. Ще два списки такого ж листа, засвідчені печатками комісарів і третейських суддів, залишалися на руках кожної із сторін.

Нарешті, граничні спори могли розв'язуватися місцевими судами: воеводськими чи намісницькими. Такі межові акти, здійснені у присутності багатьох свідків, видавалися від імені конкретних урядників під назвою роз'їзних або граничних.

Однак на середину XVI ст. жодна з названих форм судочинства уже не відповідала потребам часу і у зв'язку з розпливчатістю їх юрисдикцій, і через численні імунітети князів та панів-магнатів з-під присуду місцевих державців, і з огляду на високу вартість самої процедури згаданого вище комісарського суду²⁵. Стабілізація феодалної структури суспільства і, зокрема, стирання решток правової нерівності між князівсько-магнатською верхівкою і рядовим зем'янством-шляхтою настійно вимагали юридичного закріплення єдиного правового статусу і станових привілеїв панівного класу. Для рядової шляхти злободенною стає вимога фіксації «шляхетських осілостей» — основної передумови привілеїв, що могло послідовно здійсню-

²² Межові вирокі великокнязівського суду разом з іншими судовими справами фіксувались у «Книгах справ судовых господаря и Панов Рады», які на сьогодні зберігаються у складі так званої Литовської метрики: Центральный державный архив давних актов СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 221—522 (Далі: ЦДАДА СРСР).

²³ «Єздилі есмо смотрети... Тыє люди добрие земли перед нами разводили и границу оказали... Так есмо видели и слышели и на то есмо дали сес наш лист» (Архив ЮЗР.— Ч. 8.— Т. 4.— С. 159, 160).

²⁴ Памятники русского права.— М., 1953.— Вып. 2: Памятники права феодально-раздробленной Руси XII—XV вв.— С. 287, 296, 325—327.

²⁵ Пор. цифри, названі у скарзі 1565 р. про зірвання приятельського межування (дешевшого для сторін, ніж комісарське): «Ку великому накладу и утраті пришла, готуючися к тому року и отправуючи тот рок, што мя коштует 300 коп грошей» (ЦДА України ф. 25, оп. 1, спр. 7, арк. 23).

ватися лише через постійно діючий підкоморський суд на зразок витвореного у Польському королівстві. Тому на сеймі 1566 р. шляхетство Великого князівства Литовського звертається до уряду з проханням, «абы в каждом повете подкоморие для справ граничных и земельных постановены были»²⁶. Юридично узаконив і кодифікував новостворену судово-межову інституцію, витворену в процесі реформ 1564—1565 рр., Статут 1566 р.: «Уставуем, иж в каждом повете подкоморий присяглый и оселый в повете том, которого мы, господар, дамо, и мает быти подкоморий на том уряде до живота своего, яко и иные врядниики земские»²⁷. Функції підкоморія у Статуті окреслені так: «По всяких розницах земельных и граничных за одосланем от суда земского... выехавши и огледавши выводов права, листов и знаков граничных, и светков... кгрунт певный сказати и границы, копцы, знаки граничные учинити. и на то листы суду своего под печатью и с подписом руки своею дати»²⁸. На справді ж серед справ, які надходили на розгляд підкоморія, траплялися і неспірні, з якими сторони зверталися безпосередньо до підкоморія без участі земського суду: вимірювання ґрунтів, що діляться; фіксація обводів під час куплі-продажу тощо (пор. у нашій книзі акт № 18).

Асистентом і заступником підкоморія у здійсненні межового судочинства був коморник — службовець, призначений особисто підкоморієм, який не зараховувався до ієрархії земських урядів²⁹, але мав бути осілим на даній території і присяглим. Коморники за письмовим дорученням підкоморія могли вести і самостійне судочинство, оформляючи навіть власні книги, що знайшло виявлення, зокрема, у практиці Луцького підкоморського суду.

Крім підкоморія і коморника, у межовій процедурі брали участь мірники, підкоморський писар і копачі. Мірники, як і коморник, мусили бути осілими на даній території і присяглими, проте, очевидно, безпосередньо від підкоморія вони не залежали. Принаймні, у межових та дільчих актах поруч із мірниками, які «придані з уряду підкоморського», нерідко трапляються особи, не пов'язані з ним³⁰. Щодо писаря і копачів, то це — особисті служebníки самого підкоморія з тією різницею, що писар, як правило, шляхетського походження, нерідко з часом — коморник, а ніколи не згадувані в актах на ймення копачі — піддані підкоморія.

* * *

Підкоморські суди, запроваджені на Правобережній Україні (у Київському, Волинському і Брацлавському воеводствах) Статутом 1566 р., діяли тут до 30-х рр. ХІХ ст., тобто до запровадження загальноросійської системи, на основі юридичних приписів Статуту з врахуванням поправок, що періодично вносились у земське право коронними конституціями. Юрисдикції

²⁶ *Lanno И.* Подкоморский суд в Великом княжестве Литовском в конце XVI и начале XVII. в. // Журн. М-ва нар. просвещения. — 1899. — Ч. 324, авг. — С. 349.

²⁷ Статут Великого Князства Литовского 1566 года // Временник император. Моск. о-ва истории и древностей рос. — 1855. — Кн. 23 : Материалы. — С. 101 (Далі: Статут 1566 р.).

²⁸ Там же, с. 101, 102.

²⁹ Підкоморій в ієрархії земських титулярних урядів вважався третьою за значенням особою після каштеляна і маршалка (*Voluntaria legum.* — Vol. 2. — P. 287).

³⁰ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 25 і зв. (1603 р.), арк. 129 зв. (1608 р.).

підкоморського суду підлягали шляхетські землеволодіння. У граничних спорах, які зачіпали межі королівщин, судочинство проходило за участю королівських комісарів; при межових конфліктах з іншими вільними прошарками населення до складу судової колегії входили представники відповідних інституцій: магістратів, капітулів тощо ³¹.

Територіальна юрисдикція підкоморських судів збігалася з мережею земського судочинства, охоплюючи:

— три підкоморських суди Волинського воєводства з повітовим статутом: Луцький, Володимирський, Кременецький;

— підкоморський суд Київського воєводства, єдиний для усіх трьох повітів: Київського, Житомирського і Овруцького;

— підкоморський суд Брацлавського воєводства, аналогічно Київському єдиний для двох повітів: Вінницького і Брацлавського.

Поіменний склад кожного з цих судів від часу створення до Визвольної війни 1648—1654 рр. наведений нижче *.

ЛУЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1576: *Михайло Сербин-Хорохоринський, підкоморій* (Списання поветов Великого княжества Литовского и врядников в них // Любавский М. Литовско-русский сейм.— М., 1900.— Приложение.— С. 228; ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 16, арк. 323 зв.);

1580—1585: *Михайло Маркович Жоравницький, підкоморій* (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 19, арк. 91; ф. 28, оп. 1, спр. 18, арк. 123 зв.);

1585—1618: *Ян Харленський, підкоморій* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, 2, 3; Archiwum Głównie Act Dawnych (далі — AGAD), Metryka Kogonna (далі — МК, ks. 163, k. 76v. — 77 v.); *Олександр (Олехно) Ворона-Боратинський, коморник 1586—1601* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 22; спр. 2, арк. 8 зв.); *Миколай Чарноцький, писар 1592* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 76), *коморник 1601—1617* (Там же, ф. 25, оп. 1, спр. 60, арк. 21; ф. 24, оп. 1, спр. 2); *Яцько Козакович-Прошицький, писар 1614* (Там же, ф. 223, оп. 1, спр. 25, арк. 1);

1619—1637: *Юрій Гулевич, підкоморій* ³² (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 4, 5); *Андрій Дахнович, коморник 1620—1621* (ЦДІАЛ, ф. 181, оп. 2, спр. 329, арк. 44; ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 53 зв.); *Федір Сосновський, коморник 1624—1637* (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, 2, 5);

1638—1651: *кн. Григорій Остафійович Четвертенський, підкоморій* (Wolff J. Kniżazowie litewsko-ruscy od końca 14. wieku.— Warszawa, 1895.— S. 46); *Юзеф Сенницький, коморник 1639* (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 171 зв.); *Ян Борейко-Кнерутський, коморник 1643—1648* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 6).

³¹ Розмежування спірних селянських земель проводилося доменіальним судом. Зразками таких межових листів у спорі між службовими боярами кн. Острозьких є акти острозького намісника (1570 р.) і крупського державці (1608 р.): ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 12, арк. 497—498; ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 127 зв.—128.

* Тривалість перебування конкретних осіб на урядах вказується за крайніми датами, які вдалося виявити у джерелах, що зазначені в дужках; вірогідні дати, не підтверджені документальними згадками, наводяться під знаком питання.

³² Несецький помилюво датує вступ Ю. Гулевича на підкоморництво 1616 р. (*Niesiecki K. Herbarz Polski.— Lipsk, 1839.— Т. 4.— S. 391*), однак тогочасні акти 1616 р. називають підкоморієм ще Я. Харленського.

ВОЛОДИМИРСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1581: *Олександр Богданович Семашко, підкоморій* (Списанье поветов... С. 228; ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 25, арк. 37);

1581: *Миколай Палуцький, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 472 зв.);

1582—1598: *Ян Федорович Бокій-Печихвостський, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 472; *Źródła dziejowe / Opisane przez A. Jabłonowskiego.*— Warszawa, 1894.— Т. 21.— С. 407); *Федір Бобрикович, писар (?) 1592* (ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 42, арк. 265 зв.);

1598—1613: *Адам Прусиновський, підкоморій* (Там же, Ф. 28, оп. 1, спр. 31, арк. 442 зв.; ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 225); *Матій Іваницький, коморник 1600—1609* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 207 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 41, арк. 272 зв.); *Андрій Дахнович, коморник 1609—1613* (Архив ЮЗР.— Ч. I, т. 6.— С. 438; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 43, арк. 159);

1613—1624: *Роман Гойський, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 206, арк. 7; ЦДІА України, ф. 220, оп. 1, спр. 103, арк. 1); *Григорій Черник, коморник і писар 1615—1626* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 243 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 61, арк. 256; Памятники, изд. Временной комиссией для разбора древних актов.— К., 1848.— Т. 1.— С. 12.— (Далі — Памятники));

[1625]—1626: *Фрідрих Миколайович Сапега, підкоморій* (Kossakowski S. *Monografie historyczno — genealogiczne niektórych rodzin polskich.*— Warszawa, 1872.— Т. 3.— С. 95; Kojałowicz W. W. *Herbárz rycerstwa W. X. Litewskiego /Wyd. F. Piekosiński.*— Kraków, 1897.— С. 153);

1627—1632: *підкоморія не було* (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 68, арк. 924, 1236);

1633—1648: *кн. Юрій Юрійович Пузина, підкоморій* (Wolff J. *Kniaziowie...* С. 408; Niesiecki K. *Herbarz Polski.*— Т. 7.— С. 579; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 68, арк. 1236—1237).

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—[1567]: *Олекшій Білецький, підкоморій* (Списанье поветов... С. 229);

1567—1578: *Іван Патрикій-Курозвонський, підкоморій*³³ (ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 11, арк. 10; ф. 22, оп. 1, спр. 6, арк. 56 зв.);

1579—1613: *Адам Боговитин-Козерадський, підкоморій* (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 7, арк. 71 зв.; спр. 22, арк. 1); *Гектор Садовський, коморник 1611* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 19, арк. 122);

1613—1640: *Ян Жоравницький, підкоморій* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 22, арк. 1; Львівська наукова бібліотека АН України (далі — ЛНБ АН України), відділ рукописів, ф. Сапеги, спр. 16/1с, арк. 67); *Федір Грицькович Домашевський, коморник 1621—1643* (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 31,

³³ І. Лаппо, спираючись на «Списанье поветов...», вважав, що у 1568—1569 рр. кременецьким підкоморієм був Олекшій Білецький (Лаппо И. *Подкоморский суд...* С. 352). Місцевий актовий матеріал, як бачимо, свідчить про інше.

арк. 259; ф. 24, оп. 1, спр. 6, арк. 99); *Григорій Божкевич, коморник 1625* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 35, арк. 106);

1641—[1648?]: *Данило Єловицький, підкоморій* (AGAD, МК, ks. 185, k. 366—366v.; Niesiecki K. Herbarz Polski.— Т. 4.— S. 487); *Федір Грицькович Домашевський, коморник* — див. вище.

КИЇВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1568: *Малхер Насиловський, підкоморій* (Списанье поветов... С. 228; Wolff J. Kniaziowie... S. 207);

[1568]—1576: *Дмитро Скумин-Тишкевич, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 193, арк. 93 зв.);

1576—1579: *Северин Рутський, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 193, арк. 93а—94; ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 4, арк. 1);

1581—1602: *Щасний (Фелікс) Харленський, підкоморій* (Там же, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5; Boniecki A. Herbarz Polski.— Warszawa, 1901.— Т. 2.— S. 347); *Іван Ласко, коморник 1581—1584* (ЦДІА України; ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5, 19 зв.); *Семен Радивонович Уруцький, писар 1584* (Там же, арк. 20 зв.), *коморник [1595]—1608* (Там же, арк. 28; Rulikowski E. Opis powiatu Kijowskiego / Wyd. M. Dubiecki.— Kijów; Warszawa, 1913.— S. 201);

1602—1618: *Самійло Горностай, підкоморій* (ЦДІА України, ф. 11, оп. 1, спр. 2, арк. 67 зв.; Rulikowski E. Opis powiatu Kijowskiego... S. 129). *Семен Радивонович Уруцький, коморник* — див. вище; *Якуб Крушинський, коморник 1608* (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 40, арк. 337 зв.);

1619—1630: *Стефан Немирич, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 207, арк. 129; ЦДІА України, ф. 11, оп. 1, спр. 8, арк. 418 зв.); *Іван Грузевич-Нечай, коморник 1619—1643* (ЦНБ АН України, ф. 1, спр. 4104, арк. 229; Архив ЮЗР.— Ч. 1, т. 6.— С. 726; ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 48, арк. 10);

1630—1639: *Філон Воронич, підкоморій* (AGAD, МК, ks. 178, k. 183—184; Jerlicz J. Latopisiec albo kroniczka / Wyd. K. Wójcicki.— Warszawa, 1853.— Т. 1.— S. 44); *Іван Грузевич-Нечай, коморник* — див. вище; *Миколай Тучаницький, коморник 1638—1647* (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 108; спр. 2);

1641—1659: *Юрій Немирич, підкоморій* (Polski Słownik Biograficzny.— Kraków, 1977.— т. 22.— S. 816); *Миколай Тучаницький, коморник* — див. вище; *Андрій Говоровський, коморник 1643—1647* (ЦНБ АН України, ф. 1, спр. 4104, арк. 216).

БРАЦЛАВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1578: *Семен Васильович Дешковський, підкоморій* (Списанье поветов... С. 231; ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 191, арк. 225 зв);

1572—1576: *Мисько (Михайло) Шашкович-Долбуновський, підкоморій* (Там же, спр. 191, арк. 225 зв.; ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 19, арк. 58); AGAD, Skarb Koronny, 251, k. 27);

1581: Ян Бокій³⁴; підкоморій;

1583—1606(?): Лаврін Гнівошович Пісочинський, підкоморій³⁵ (Polski Słownik Biograficzny.— Т. 25.— С. 805—808);

[1607]—1624: Тихон Васильович Шашкович-Вишковський, підкоморій (Źródła dziejowe.— Т. 21.— С. 622); Данило Боруховський, коморник 1603—1629 (ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 54, арк. 10; Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 2.— С. 396);

1625—1665: кн. Стефан Яцькович Четвертенський, підкоморій (AGAD, MK, ks. 173, k. 189—190; Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 2.— С. 403; Wolff J. Kniaziowie... S. 43); Данило Боруховський, коморник — див. вище; Миколай-Казимир Зештелінський, коморник 1647 (Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 1.— С. 442).

У зв'язку з діяльністю підкоморських судів в джерелах згадуються такі мірники*:

при Луцькому суді: Павло Федорович (1589); Юрій Неналтовський (1591—1613); Мартин Трусковський (1595); Станіслав Стемковський (1604); Микита Доморудзький (1605, «писати не умів»³⁶); Мартин Мілевський (1605); Остафій Фронц (1607); Ян Врещ (1607—1610); Степан (1609); Ян Бондзинський (1610, «мерник землі Волинское»); Величко (1612); Степан Лонський (1621); Бармак Кочич (1621); Томаш Мошинський (1622—1630); Стефан Старець (1622); Максим Перевалець (1625—1629); Миколай Неналтовський (1629—1646); Остап Струс (1634); Криштоф (1637); Матяш Степанкович (1637); Остафій Труш (1647); Микита Легонович (1645).

при Кременецькому суді: Степан Дроневиц (1594); Юрій Неналтовський (1597); Остап Друк (1616); Томаш Масницький (1622);

при Київському суді: Дмитро Селецький (1605); Гришко Циган (1643 р., «мерник воеводства Киевского»³⁷); Станіслав Раковський (1645).

Процедура обрання підкоморіїв, призначення коморників і мірників, їх присяга і введення на уряд ілюструються відповідними записами судово-адміністративних книг. Вибори («елекцію») підкоморія оголошував воевода (пор. універсал київського воеводи кн. Костянтина Острозького від 16 лютого 1602 р. про з'їзд шляхти після смерті підкоморія Фелікса Харленського³⁸). Після виборів, проведених на елекційному сеймику у Житомирі 11 березня 1602 р., київська шляхта надіслала до короля акт елекції за підписами й печатками воеводи, маршалка, скарбника, чашника, київського єпископа, архімандрита Києво-Печерського монастиря та ін.³⁹. Серед представлених згідно зі звичаєм 4-х кандидатур були названі: кн. Юрій Чорто-

³⁴ У Волинській метриці є лише заголовок і вступна фраза привілея Я. Бокію, який наступного року одержав привілей на кременецьке підкоморництво (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 329, 472 і 472 зв.).

³⁵ Існує неспітвєржене джерелами припущення, що після 1577 р. брацлавським підкоморієм був Мартин Хоментовський, який помер у 1612 р. (Rodzina. Herbarz szlachty polskiej / Opracowany przez S. Uruskiego, A. Kosińskiego, A. Włodarskiego.— Warszawa, 1905.— Т. 2.— С. 235).

* Усі відомості про мірників, за винятком наведеної у примітці³⁷, взяті з луцьких підкоморських книг (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1—6).

³⁶ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 6 зв.

³⁷ Там же, ф. 11, оп. 1, спр. 10, арк. 167.

³⁸ Там же, спр. 2, арк. 57 і зв.

³⁹ Там же, арк. 67 зв.— 68.

рийський, Самійло Горностай, київський хорунжий Яцько Бутович і Вацлав Вільгорський. Пред'явлення королівського привілею і присяга Горностая, занотовані до київських земських книг, загинули разом із книгами. Аналогічна процедура, що супроводжувала вибори кременецького підкоморія Яна Жоравницького, зафіксована у кременецьких земських книгах. Останній пред'явив два ідентичних примірники (латинською і українською мовами) королівського привілею від 20 і 24 липня 1613 р.; присяга виконувалася у Луцьку 9 вересня «в костеле перед круцификсом... при бытности велю обивателей воеводства Волинского» під час сеймику Волинського воеводства⁴⁰. Текст присяги дослівно відповідає зразку, встановленому Статутом 1566 р.

Затвердження на коморницькому уряді здійснювалося на підставі офіційного листа підкоморія конкретній особі «на вряд коморництва». Форма листа, за яким коморник вступав на уряд, збереглася у записках кременецьких земських книг від 14 липня 1611 р., коли Гектор Садовський пред'явив наданий йому лист підкоморія Адама Боговигина-Козерадського: «...чинечи себе помоч, а видечи быти члвка годного, статечного шляхтича, межи нами оселого, захованя и справ добрых нам всим ведомого, уроженого Гектора Садовского коморником повету Кремянецкого постановляю и оного за коморника повету Кремянецкого всим ознаимую...»⁴¹.

Введення на мірництво відбувалося у присутності підкоморського уряду безпосередньо під час межової процедури. Саме так у 1637 р. складає присягу «на мерництво» за ротою, тобто зразком, виданим коморником, мірник Матяш Степанкович. Після принесення присяги возний проголошував введення даної особи «на уряд мерный... приводечи то до ведомости всим, кому ведати будет належало, иж помененый... стал мерником присяглым в воеводстве тутошнем... абы обыватели тутошние веры ему яко присяглому в том, што урядови его належит, додавали»⁴².

Уряди підкоморіїв займали переважно представники великих українських князівських і магнатських родів, які відігравали помітну роль у внутрішньому житті регіону. Так, при загостренні національно-релігійної боротьби наприкінці XVI — на початку XVII ст. впливову антикатолицьку позицію займав луцький підкоморій Григорій Четвертенський, підписи якого стоять на охоронному акті Люблінського братства 1601 р., на актах виборів двох православних митрополитів (Петра Могили у 1632 р. і Сільвестра Косова у 1647 р.), на фундушному записі кн. Рейни Соломерецької про заснування школи-філії Києво-Могилянського колегіуму у Гощі⁴³. У заповіті Петра Могили Г. Четвертенський згадується як один із опікунів цього колегіуму, як, до речі, і брацлавський підкоморій Стефан Четвертенський⁴⁴. На кошт Г. Четвертенського при Преображенському монастирі у Четвертні протягом 1624—1625 рр. діяла друкарня мандрівного ченця-друкаря Павла Домжива Лютковича Телиці⁴⁵. Серед «старших братчиків» Луцького братства,

⁴⁰ Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 22, арк. 1—2; 2—3; 8 зв.

⁴¹ Там же, спр. 19, арк. 122 зв.—123.

⁴² Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 186 зв.—187 зв.

⁴³ Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 750; Голубев С. История Киевской духовной академии.— К., 1886.— Вып. 1: Период домогилянский.— С. 77.

⁴⁴ Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов.— К., 1846.— Т. 2.— С. 171. (Далі: Памятники).

⁴⁵ Запаско Я., Ісаєвич Я. Каталог стародруків, виданих на Україні.— Львів, 1981.— Кн. 1 (1574—1700).— С. 13, 43, 121.

зафіксованих у листі 1619 р.,— ктитор братської Хрестовоздвиженської церкви ⁴⁶ володимирський підкоморій кн. Юрій Пузина. Помітною постаттю був київський підкоморій Юрій Немирич, вихованець Лейденського університету 1630—1633 рр.⁴⁷, слухач Сорбонни і Оксфорда ⁴⁸, один із найвпливовіших діячів реформаційного руху, що широко розгорнувся наприкінці XVI — першій половині XVII ст. на Волині і Північній Київщині, складаючи вагомую опозицію поширенню впливу єзуїтського ордену. Протестантська спрямованість поглядів Ю. Немирича викликала, зокрема, гостру опозицію проти його кандидатури на київське підкоморництво серед прокатолицької частини київської шляхти, очоленої воеводою Янушем Тишкевичем, що, однак, не перешкодило честолюбному магнату прямувати за будь-яку ціну до поставленої мети. Звинувачений у тому, що він, не вірячи як протестант у християнський догмат Трійці, поклявся нею, складаючи підкоморську присягу, на що Немирич глузливо заявив; «не тылко в трыйку, але бы и в чвурку, былем своего допял, присегл был»⁴⁹. Під час Визвольної війни Ю. Немирич став на шлях підтримки шляхетсько-старшинської верхівки козацького війська, після смерті Б. Хмельницького очоливши разом з І. Виговським антицаристську партію, до намірів якої входили ліквідація соціальних наслідків війни, розрив Переяславської угоди і створення на федеративних засадах так званого Київського князівства у складі Речі Посполитої. Статус останнього обумовлений у Гадяцькій конституції 1658 р., авторство якої приписується Ю. Немиричу. Загинув Ю. Немирич у сутичці з повсталими білоруськими селянами ⁵⁰.

Стосовно освітнього рівня підкоморіїв фактографічних даних збереглося небагато. Натомість добре проілюстрований профіль фахової підготовки коморників, засвідчений тією широкою адвокатською практикою, яку вони вели паралельно коморницькій службі або ще до вступу на коморництво. Серед особливо часто згадуваних адвокатів волинсько-наддніпрянського регіону — Іван Грузевич-Нечай, Андрій Дахнович, Григорій Черник, Федір Домашевський, Григорій Божкевич, Юзеф Сенницький та ін. На інтенсивність їх адвокатської практики вказує, наприклад, те, що під час одних лише земських років 1609 р. (тобто протягом двох тижнів) у Кременці Григорій Черник виступив адвокатом 20 осіб у різних за змістом справах, виконавши неймовірний обсяг підготовчих робіт, потрібних для ведення процесів ⁵¹. На біографіях коморників яскраво простежуються ті характерні шаблі, через які проходила дрібна малоземельна шляхта з юридичною освітою, заробляючи при канцеляріях на хліб насущний. Так, Іван Грузевич-Нечай, син озерянського вїта з більш ніж сумнівним шляхетським походженням ⁵², починав свою кар'єру у 1600—1606 рр. серед підписків Воло-

⁴⁶ Памятники.— К., 1845.— Т. 1.— С. 9—12; Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 513.

⁴⁷ *Album studiosorum Academiae Lugduno-Batavae 1575—1875* / Apud M. Nijhoff.— Hague, 1875.— S. 230, 254.

⁴⁸ *Лоський І.* Українці на студіях в Німеччині в XVI—XVIII ст. // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Г. Шевченка.— Львів, 1931.— Т. 131.— С. 103.

⁴⁹ Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 772.

⁵⁰ *Polski Słownik Biograficzny*.— Wrocław, 1977.— Т. 22.— S. 816.

⁵¹ ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 96, 110 зв., 120 та ін.

⁵² Там же, ф. 28, оп. 1, спр. 64, арк. 198.

димирського гродського, а згодом Луцького земського суду⁵³. Протягом 1607—1609 рр. він виступає у ролі старшого підписка Київської гродської канцелярії⁵⁴, у 1618 р. згадується як один із урядників кн. Януша Острозького⁵⁵, з 1619 по 1636 рр. обіймає посаду київського граничного коморника. Після 1639 р. Грузевич — уже війський Київської землі, власник декількох маєтків на Київщині⁵⁶. Шлях від підписка до коморника проходять Федір Домашевський і Юзеф Сенницький⁵⁷; Олександр (Олехно) Борейко-Кнерутський протягом 1590—1591 рр. перебуває одночасно і на посаді луцького гродського писаря⁵⁸, і при виконанні коморницького уряду і т. ін.

Діяльність підкоморських судів фіксувалася у підкоморських книгах. Ні в найраніших приписах польського права, які регламентують збереження судових книг⁵⁹, ні в законодавчих актах першої половини XVI ст. спеціальної згадки про окремі підкоморські книги немає. Як обов'язковий елемент підкоморського уряду вони вперше згадуються аж у конституції 1588 р., у тексті нововведеної присяги підкоморія, який повинен: «книги свої і своїх попередників надійно зберігати і робити у них записи»⁶⁰. Однак реальна практика судового діловодства відокремила підкоморські книги від земських у Польщі вже у першій половині XV ст. Найдавніші з відомих підкоморських книг малопольського походження — це: сандомирська 1431 р., хенцинська 1432 р., люблінська 1443 р.⁶¹ і лувівська 1450 р. При Краківському земському суді за другу половину XV—XVI ст. зберігалось одинадцять самостійних підкоморських книг 1465—1595 рр. Одночасно оформляється інститут підкоморських книг і на західноукраїнських землях, найдавніші з них — львівська 1466 р., перемишльська 1472 р. і сяноцька 1511 р.⁶².

На українських землях, що входили до складу Великого князівства Литовського, розподіл давніх книг, які велися при великокнязівських замках, на власне гродські і земські відбувся, як відомо, після запровадження Статуту 1566 р., який нормував обсяг юрисдикцій гродського і земського судів. Узаконюючи земське судочинство, Статут наголошує на регулярному зберіганні земських книг «от всякое пригоды» у спеціально збудованих для цього приміщеннях під канонічними «трема замками» земських урядників: судді, підсудка і писаря. Про окремі підкоморські книги тут згадано лише у зв'язку з присягою підкоморія, у якій є обмовка: «спору з обудву сторон з указаньем через мене учиненым пилне до книг своих судовых уписова-

⁵³ Там же, ф. 256, оп. 1, спр. 1, арк. 219; ф. 11, оп. 1, спр. 4, арк. 167 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 34, арк. 486 та ін.

⁵⁴ Там же, ф. 256, оп. 1, спр. 53, арк. 44, 63.

⁵⁵ Архив ЮЗР. — Т. 6. — Т. 1. — С. 390.

⁵⁶ ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 108; Центральна наукова бібліотека АН України, відділ рукописів, ф. I, спр. 4104, арк. 70, 77 зв., 183 (Далі: ЦНБ АН України).

⁵⁷ ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 52, арк. 1618; спр. 64, арк. 246 зв.

⁵⁸ ЦДІА України, ф. 27, оп. 1, спр. 7, арк. 551; ф. 28, оп. 1, спр. 24, арк. 9 зв.

⁵⁹ Це, зокрема, Вартський і Нешавський статuti 1420 і 1454 рр., у яких сформульовано канонічний принцип збереження книг «під трьома ключами»: *Voluntina legum.* — Vol. 1. — P. 34, 115.

⁶⁰ *Ibid.* — P. 254.

⁶¹ Опубл.: *Lubelska księga podkomorska piętnastego wieku* / Wyd. L. Białkowski. — Lublin, 1934.

⁶² Опубл.: *AGZ.* — Lwów, 1891, — Т. 15, — S. 567—576; Lwów, 1906, — Т. 19, — S. 532—711.

ть»⁶³. Переліки втрат, яких зазнали судові архіви Правобережної України під час Визвольної війни, підтверджують, що підкоморські книги до 80-х рр. XVI ст. ще не велися. На Волині граничні акти фіксувалися переважно у земських книгах, а на Київщині вносилися до городських і земських книг без жодного розрізнення⁶⁴. Найраніший документ, записаний до підкоморської книги Київського воеводства (у книзі, що публікується, — акт № 1), датується 8-м травня 1584 р. Проте у ньому є посилання на попередній декрет київського підкоморія, датований 1581 р. (акт № 1, арк. 5). Враховуючи, що 1581 р. — це час ймовірного вступу на підкоморництво Щасного Харленського⁶⁵, можна вважати, що київські підкоморські книги виділилися в окреме діловодство після його вступу на уряд, тобто з 1581 р. Початкові записи першої луцької підкоморської книги датуються 1585 р. Вона розпочата за підкоморництва двоюрідного брата Щасного Харленського — Яна, сина кн. Ганни Богданівни Друцької-Любецької, колишнього королівського коморника⁶⁶. З діяльністю обох Харленських пов'язується і запровадження уряду коморників (пор. поіменний список урядів), що, цілком імовірно, і відіграло вирішальну роль у виникненні книг, якими опікувалися коморники. Про датування перших володимирських, кременецьких і брацлавських книг відомостей не збереглося.

Типове для середньовіччя змішання публічно-правових елементів життя з приватними яскраво виявилось і у підкоморському діловодстві, де офіційний інститут книг щільно пов'язувався з конкретною особою підкоморія. На відміну від колегіальної практики городських і земських судів, підкоморські книги становили продукт одноосібного урядування підкоморія і оформлялися не присяглими писарями, а особистими секретарями, коморниками чи взагалі найманими сторонніми особами. Так, початкові записи київської книги Фелікса Харленського складені його писарем, пізніше коморником Семеном Уруцьким; луцька коморницька книга за уряду підкоморія Юрія Гулевича (1624—1637 рр.) написана переважно рукою коморника Федора Сосновського; у книзі луцького підкоморія Яна Харленського за 1585—1601 рр. є коректи луцького городського підписки 80-х рр. Бартоша Мисевського, що вказує на його можливу участь у оформленні записів⁶⁷.

Оскільки межовий суд не мав власного приміщення, книги зберігалися при особі підкоморія аж до його смерті чи переведення на вищий уряд, а потім мусили передаватися на схованку у архів земського суду. Наступний підкоморій розпочинав нову, власну книгу і т. д. Виходячи з цього, кількість підкоморських книг може бути вирахована гіпотетично на основі зміни підкоморських урядів на конкретній території. Нижче наводяться підрахунки

⁶³ Статут 1566 р. — С. 101.

⁶⁴ Пор.: ЦНБ АН України, ф. 1, спр. 4104, арк. 2, 5 і зв., 245, 249, 339 та ін.

⁶⁵ Щасний Харленський як київський підкоморій вперше згадується у 1581 р. двічі: ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5; ф. 25, оп. 1, спр. 23, арк. 5 зв. Походив з малопольської шляхти, що висунулася на урядницьких службах; його батько був королівським дворянином (ф. 25, оп. 1, спр. 10, арк. 418), потім — київським хорунжим і збирачем податків Київської землі (АЮЗР. — СПб., 1862. — Т. 1. — С. 185).

Сам Щасний увійшов у число крупної київської шляхти, набувши значну кількість маєтків на Овруччині після одруження з кн. Катериною Збаразькою (Niesiecki K. Herbarz Polski. — Т. 6. — С. 528).

⁶⁶ Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy od końca 14. wieku. — Warszawa, 1895. — S. 209.

⁶⁷ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 1 зв., 1а, 64 зв.

ймовірної кількості книг Правобережної України з кінця XVI до середини XVII ст. (враховано книги, що збереглися повністю або у фрагментах, виписи і згадки про факт їх існування). На основі практики Луцького суду, де книга у середньому охоплювала події за 10—15 років, вказується вірогідна кількість книг тих судів, сліди діяльності яких повністю втрачені.

ЛУЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Яна Харленського (1585—1617):

1585—1601: Книга підкоморія і коморника; титульний аркуш і початкові записи відсутні, починається з 21-го вересня 1585 р.; ревізійні записи 1661 і 1712 рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 1—222.

1601—1617: Книга коморника Миколая Чарноцького; титульний аркуш і початкові записи відсутні, декілька з них помилково вшити до луцької гродської книги-конволюта (ф. 25, оп. 1, спр. 60, арк. 21—28 зв.); ревізійні записи 1661 і 1712 (?) рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 1—239.

1601—1617: Книга підкоморія; титульний аркуш і записи 1601—1603 рр. втрачені повністю, від актів 1604—1606 рр. лишилося по одному за рік; ревізійний запис 1661 р.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 1—315.

За підкоморництва Юрія Гулевича (1619—1637).

1619—1636: Книга підкоморія, збережена повністю; ревізійні записи 1661 р. і 1690 р.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 1—367.

1624—1637: Книга коморника, збережена повністю; ревізійні записи 1661 і 1690 рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 1—191.

За підкоморництва Григорія Четвертенського (1638—1651):

1638—1651: Конволют із двох (?) книг підкоморія і коморника з актами 1643—1648 рр.; титульний аркуш відсутній; записи 1643, 1644, 1647 і 1648 рр. фрагментарні, переплутані хронологічно під час брошурування; ревізійні записи XVII—XVIII ст. відсутні; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 6, арк. 1—516.

ВОЛОДИМИРСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Яна Бокія-Печихвостського (1582—1598):

1580-ті рр.—1598: Книга втрачена; свідченням її існування є згадка 1591 р. (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 24, арк. 414 зв.).

За підкоморництва Адама Прусиновського (1598—1613):

1598—1613: Книга втрачена; свідченням її існування є випис від 24 листопада 1603 р. (ЦДІА України, ф. 256, оп. 1, спр. 1, арк. 177—179, 181—184).

За підкоморництва Романа Гойського (1613—1624):

1613—1624: Книга втрачена; її існування підтверджується згадкою 1622 р. (Львівська наукова бібліотека АН України ім. В. Стефаніка, відділ рукописів, ф. Радзимінські, 232/V.3 (Далі: ЛНБ АН України); також — пізнішою згадкою 1627 р. (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 61, арк. 256).

За підкоморництва Юрія Пузини (1633—1648):

1633—1648: Книга втрачена; її існування підтверджується згадками 1634 і 1639 рр. (ЛНБ АН України, ф. Сапєги, 22/1d, 2058; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 74, арк. 959—960).

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Адама Боговитина-Козерадського (1579—1613):

1584—1613: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є випис від 18 березня 1608 р. (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 151б—151в зв.) та згадки 1584, 1587, 1592, 1593, 1595 рр. (ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 23, арк. 183 зв.—184; ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 151в—154, 356 зв.; спр. 8, арк. 185 зв.—186 зв., 418 зв., 458 зв.—460).

За підкоморництва Яна Жоравницького (1613—1640):

1613—1640: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1625, 1626, 1628, 1629 рр. (ЛНБ АН України, ф. Сапєги, 20/1d 1989; там же, 19/1d, 1988; там же, 16/1с, 1920, арк. 66; ф. Радзимінські, 78'1.5 «Z», арк. 67)

За підкоморництва Данила Єловицького (1641—1648?):

1641—1648: Книга втрачена; жодних згадок про неї не виявлено.

КИЇВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Фелікса Харленського (1581—1602):

1581—1584: Книга втрачена; її існування підтверджується згадкою про декрет підкоморія 1581 р. та виписом від 18 липня 1584 р. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5, 19—26 зв.).

1584—1600: Книга міщана підкоморія і коморника, збережена фрагментарно: від записів 1584 р. зберігся лише один акт, відсутні записи 1585—1594 і 1596 рр., записи 1595 р. неповні, від останнього акта 1600 р. зберігся лише початок; свідченням її цілісного існування є згадки 1585, 1586, 1588, 1589, 1591, 1592 рр. (ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 3, 4, 4 зв., 277 зв., 280; *Źródła dziejowe.*— Т. 21.— S. 3—61; Архив ЮЗР.— Ч. 7.— Т. 1.— С. 256—259); титульний аркуш відновлений у XVIII ст., тоді ж складено і реєстр актів; ревізійні записи середини XVIII ст.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 1—106 (у конволюті з фрагментом книги Ф. Воронича).

За підкоморництва Самійла Горностая (1602—1618):

1602—1618: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1602, 1604, 1605, 1607, 1609, 1612, 1613, 1617, 1618 рр. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 205; ф. 11, оп. 1, спр. 4, арк. 55 і зв.; арк. 76; ЦДІА України у м. Львові (далі — ЦДІАЛ), ф. 134, оп. 1, спр. 1137, арк. 8; ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 11, 11 зв., 26 зв., 346 зв., 347 і зв., 348; *Źródła dziejowe.*— Т. 21.— S. 69—95, 134—178, 205—296, 306—309, 508—592); у 1617 р. з невстановлених причин не велася, записи підкоморських актів облятувалися до київської земської книги (її регести: ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 23—27).

За підкоморництва Стефана Немирича (1619—1630):

1619—1630: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1619, 1621, 1623, 1624 рр. (ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 232 зв.—234, 242 і зв., 309 зв., 314, 315, 316 зв., 317 зв.; *Źródła dziejowe.*— Т. 21.— S. 333—374, 603—643).

За підкоморництва Філона Воронича (1631—1639):

1631—1639: Книга збереглася фрагментарно, містить акти 1638—

1639 рр. і уривок запису 1636 р. без початку і кінця; свідченням її існування є згадки 1631, 1632 і 1636 рр. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 151 зв., 159 зв., 176 зв., ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 354, 356 зв.), сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 107—209 (у конволюті з книгою Фелікса Харленського).

За підкоморництва Юрія Немирича (1641—1659):

1641—1659 (?): Книга збереглася фрагментарно у неповній кількості актів за 1643⁶⁸, 1644, 1645 і 1647 рр., останній акт без початку і кінця, підкоморський декрет від 20 лютого 1644 р. вшитий до згаданого конволюта книг Ф. Харленського і Ф. Воронича (арк. 211—212), він же представлений у виписі: ЦДІАЛ, ф. 134, оп. 1, спр. 1145, арк. 1—5 зв.; свідченням повного існування книги є згадки 1642, 1643, 1644, 1645, 1646 рр. (ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 133 і зв., 134 зв., 142, 182 зв., 183, 198 зв., 363, 366 зв., 369 зв., 373, 374 зв., 385 зв., 395 зв., 396, 399 зв., 402 зв., 413 зв., 416 зв.), титульний аркуш втрачений; до книги додано реєстр актів, складений у XVIII ст.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 2, арк. 1—348.

БРАЦЛАВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Лавріна Пісочинського (1583—1606):

1580-ті рр.—1606: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1594, 1598, 1602, 1604 рр. (*Źródła dziejowe.*— Т. 21.— S. 393, 403—498, 505).

За підкоморництва Тихона Шашковича-Вишковського (1607—1624):

1607—1624: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1607, 1609, 1612, 1622, 1624 рр. (*Źródła dziejowe.*— Т. 21.— S. 123, 124, 554, 623, 647).

За підкоморництва Стефана Четвертенського (1625—1665):

1625—1665: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1629 і 1630 рр. (ЛНБ АН України, ф. Оссолінські, 4138, арк. 125, 127, 129, 131, 134—136).

Як видно з наведених підрахунків, переважна більшість підкоморських книг Волині і Наддніпрянщини загинула. Причиною втрат у першу чергу стало те, що книги підкоморців осідали у родинних архівах, переживаючи, таким чином, не лише бурхливі перипетії історичних подій, але й примхи родинних катаклізмів. Передача книг спадкоємцями до земських архівів, якої вимагав закон, часто-густо залишалася лише бажаною. Порівняно добра збереженість луцьких книг пояснюється якраз тим, що вони після смерті чи закінчення повноважень кожного підкоморія регулярно передавалися до земського архіву під нагляд чергового підкоморського уряду: у 1625 р. Геронім Харленський передав коморникові Юрія Гулевича Теодорові Сосновському три книги уряду свого батька Яна Харленського; у 1640 р. здійснюється наступна передача книг спадкоємцями Ю. Гулевича; у 1661 р.— третя передача від колишніх підкоморія і коморника Григорія Четвертенського та Яна Борейка своїм наступникам по уряду,

⁶⁸ Три початкові акти цієї книги за 1643 р. опубл.: Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: 36. актових док. Підгот. до вид. В. В. Німчук, В. М. Русанівський, К. С. Симонова та ін.— К., 1981.— С. 220—267.

про що у кожній книзі зроблено відповідний запис⁶⁹. Про дбайливе збереження книг свідчить і те, що, наприклад, книга коморника Федора Сосновського за 1624—1637 рр. вже у 1639 р. була доповнена внутрішнім реєстром і оправлена у шкіряну палітурку.

Натомість у архівах Володимира і Кременця сліди перебування підкоморських книг на середину XVII ст. не простежуються. Так, за ревізорським реєстром 1650 р. архів Володимирського земського суду складався із 42-х земських книг за 1567—1647 рр.⁷⁰, які дійшли до нашого часу практично без втрат. Кременецький архів на 1650 р. нараховував 25 напівзотлілих і вирваних із палітурок земських книг за 1568—1647 рр.⁷¹. Ні у володимирському, ні у кременецькому реєстрах на 1650 р. жодної підкоморської книги не згадано, оскільки останні, слід думати, не передавалися з родинних архівів підкоморіїв. Не виключено, що якісь фрагменти володимирських і кременецьких книг уціліли й до сьогодні і ретельне вивчення складу родинних архівів волинської шляхти дасть змогу відшукати їх сліди.

Аналогічна доля спіткала і брацлавські та більшу частину київських підкоморських книг. У заяві київського воеводи Адама Киселя, складеній після пожежі Києва восени 1651 р., вказувалося, що разом з Успенською соборною церквою, де переховувався земський, гродський і міський архіви, згоріли земські, гродські, міські, підкоморські, комісарські, люстраторські і каптурові книги⁷². Зважаючи на відсутність точної цифри втрат, необхідної у заяві такого змісту, документ Киселя слід розуміти не як реальний звіт, а як оголошення, у якому за звичною формулою перераховуються традиційні види книг, у тому числі і підкоморські. При цьому, під час багаторічної епопеї 1607—1631 рр. з переписуванням старих київських книг йшлося тільки про земські і гродські акти. Комплект київських підкоморських книг напередодні війни, як можна припускати, знаходився у тодішнього підкоморія Юрія Немирича, зберігаючись, вірогідно, в одному з родинних замків Немиричів на Житомирщині. Його вцілілі рештки (а саме — книги Ф. Харленського і Ф. Воронича) у середині XVIII ст. потрапили до архіву Житомирської канцелярії судів Київського воеводства, де були проревізовані і доповнені внутрішніми реєстрами, складеними житомирським писарем Мацеєм Березовським і підписком Теодором Мошковським, про що детальніше буде сказано далі. Пізніше надходження книг до архіву підтверджується, зокрема, тим, що Мацей Березовський у ревізійному записі підписався як «делегований до ревізії знайдених граничних підкоморських книг Київського воеводства»⁷³. Рештки останньої книги самого Ю. Немирича опинилися у Вінницькій канцелярії судів Брацлавського воеводства, де у 1722 р. їх було оправлено у шкіряну палітурку

⁶⁹ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 239 зв.; спр. 3, арк. 315 зв.; спр. 4, арк. 367 зв.; спр. 5, арк. 191 зв.

⁷⁰ Там же, ф. 27, оп. 1, спр. 42, арк. 297—301.

⁷¹ Андріяшев О. М. Актіві книги Київського Центрального архіву давніх актів.// Центральный арх. стародавних актів у Києві: 36 ст. за ред. В. О. Романовського.— К., 1929.— С. 55.

⁷² ЦДІА України, ф. 1230, оп. 1, спр. 66, арк. 2.

⁷³ Там же, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 4.

і доповнено внутрішнім реєстром ⁷⁴. Приводом до переміщення книги на Поділля могла стати вміщена тут серія граничних справ Адама Сенявського з Якубом Потоцьким і Стефаном Четвертенським за копіївські, христинівські, рахнівські та ін. ґрунти на межі Київщини і Брацлавщини.

Після приєднання Правобережної України до складу Російської держави і відповідної реформи судів існуючі на сьогодні підкоморські книги зберігалися: луцькі — при Луцькому повітовому суді, київські — при Житомирському (книги Харленського і Воронича) та Вінницькому (книга Немирича) судах. Разом з іншими актовими книгами, взятими на облік створеною у 1833 р. ревізійною комісією для впорядкування метричних та актових книг Київської, Волинської і Подільської губерній, вони протягом 1852—1853 рр. були передані до новоствореного Центрального архіву давніх актів при Київському університеті.

* * *

Записам підкоморських книг Правобережної України кінця XVI — початку XVII ст. властива характерна для ранньої дипломатичної мови Великого князівства Литовського поширено-розповідна форма акта з деталізованим викладом обставин чинності. Домінування архаїчних засад розгорнутої оповіді замість пізнішого формалізованого викладу особливо яскраво виявляється у записах київських книг цього періоду, де фіксуються й іронічні випадки сторін та адвокатів, і навіть такі побутові сюжети, як перерви граничних об'їздів на обід (акт № 17). Проте вже з перших десятиліть XVII ст., як видно із цілісно збережених луцьких книг, намічаються зміни, суть яких полягає в усталенні формуляра конкретних різновидів актів зокрема й у формалізації запису в цілому. Одночасно у мову підкоморських книг починають проникати надзвичайно численні з 30-х рр. XVII ст. латиномовні юридичні штампи, особливо широкоживані у суперечках і аргументації адвокатів, які оперують дефініціями польського межового права, більш деталізованого порівняно зі Статутом 1566 р. Характерно, що в судових сюжетах іншого змісту, зафіксованих у гродських і земських книгах, насиченість латинізмами менша, що, як здається, можна пов'язати якраз із рівнем детальності правової розробки тих чи інших питань у литовсько-руському праві. Паралельно формалізації актів відбувається і зміна їх самоназв, що конкретно буде проілюстровано на прикладах. Загалом же після певних коливань і варіативності наприкінці 30-х — у 40-х рр. XVII ст. усталюються латинізовані назви актів, властиві тогочасній польській дипломатичі.

За дипломатичним складом волинські і наддніпрянські підкоморські книги дуже строкаті, оскільки при фіксації записів застосовувався не тематичний, а хронологічний принцип, тобто найрізноманітніші акти судового і нотаріального змісту, дотичні до межових питань, фіксувалися у порядку надходження. Їх багатоаспектність зумовлена самим характером організації публічного життя, коли судово-адміністративні установи у сфері своєї компетенції виконували одночасно судові, судово-виконавчі й нотаріальні функції. Тому серед актів, вміщених до підкоморських книг, є не

⁷⁴ Там же, спр. 2, арк. 349—358.

лише такі, що відображають судову процедуру розмежування спірних земельних ділянок, але й такі, що показують виконавчу та адміністративну діяльність підкоморіїв і коморників у тій сфері публічного життя, яка підлягала їх контролю. Це, зокрема, публічна фіксація неспірних меж в актах третейських розмежувань та приватних поземельних відчужень, записи «про памет» (для пам'яті) різноманітних заяв і документів, що прямо чи опосередковано стосуються граничного питання тощо. Таким чином, на основі функціонально-правової ознаки записи підкоморських книг можна поділити на чотири групи: 1) судово-межові акти; 2) фіксаційно-межові акти; 3) допоміжно-процесуальні акти; 4) застережні акти.

Центральною, найбільш інформативно насиченою є група **судово-межових актів**, які містять повний виклад усіх процесуальних фаз підкоморського судочинства, а саме: 1) *«Фундування юрисдикції»*, тобто вибір місця судового засідання для проголошення на ньому юрисдикції суду і розгляд пов'язаних із цим аргументів сторін ⁷⁵; 2) *«Довоження року»* — доведення правоздатності терміну засідання з пред'явленням позовів і свідчень возних про їх вручення, а також перевіркою довіреностей («умоцованих» або «поручених» листів, пізніше «плєніпотенцій») адвокатам, уповноваженим до ведення справи; 3) *«Вивод права»* — власне судовий розгляд, який складався із двох процедур: під час першої («роспирання правне») пред'являлися документи, якими сторони засвідчували свої права на землеволодіння або підтверджували їх за допомогою свідків, у другій («завод границь») здійснювався об'їзд спірного ґрунту з оглядом старих граничних знаків спершу за вказівками позивача, потім — відповідача; обидві процедури супроводжувалися широкою аргументацією адвокатів обох сторін («розмови сторін» або «роспирання сторін», пізніше — «контроверсії»); 4) *«Декрет»* — рішення підкоморського суду про присудження «поводства» (пізніше — «акторату») одній із сторін, тобто права скріпити свої докази присягою (оскільки двох присяг бути не могло, рішення про припущення однієї із сторін «ку доводу» дорівнювало ухвалі на вигреш процесу); після проголошення рішення відбувався повторний об'їзд за стороною, якій присуджено акторат і яка складала заключну присягу на правдивість свого межового обводу ⁷⁶; 5) *проголошення остаточної граничної межі* із описом межових знаків.

Присяга і опис остаточної межі, звичайно, відсутні, якщо незадоволена сторона, не погоджуючись із декретом підкоморія, апелювала до трибуналу, і завершення межової акції відкладалося. Але оскільки апеляція допускалася лише «по всказе головное речи», тобто після доказів і заводу границь сторони, якій присуджено акторат, то у підсумковому судовому документі, незважаючи на відсутність тексту заключної присяги і опису технічного виконання межових знаків, основне смислове ядро акта зафіксоване.

Судово-межові акти виступають під двома основними самоназвами: «справа» і «декрет» («декрет граничний», «декрет учинення границь»). Тер-

⁷⁵ Принципове значення місця юрисдикції обумовлене тим, що межовий суд мусив засідати на пункті сходження суміжних ґрунтів («п'яті»), і тому сам факт проголошення юрисдикції на конкретній тощі дорівнював визнанню її неналежності жодній із сторін.

⁷⁶ Оскільки усяка присяга розглядалася як тягар на совісті («образа сумнення»), нерідко сторона, що програла, погоджувалася із рішенням суду, не вимагаючи присяги опонента, тобто «без образа сумнення» (пор. акт № 1).

мін «справа» в цілому характерний для більш ранніх записів; у актах, написаних від імені підкоморія, він практично зчезає уже в першому десятилітті XVII ст. Характерно, що деякий час обидві назви вживалися паралельно в одному і тому ж акті. Виходячи з практики луцьких книг, можна припускати, що назва «справа» довше затрималася в діловодстві коморників, означаючи не стільки судово-межові, скільки фіксаційно-межові дії, і пізніше замінившись на конкретніший термін «акт». Для незавершених судових чинностей, перерваних апеляцією, спершу вживалася назва «декрет апеляції» або «декрет албо апеляція», з часом апеляції виділяються у самостійну підгрупу актів, яка за формою нічим не відрізняється від декретів, але закінчується не фіксацією межової лінії, а доказами і «заводом сторони», якій присуджено акторат. Декрети і апеляції у кількісному відношенні найчисленніші як у луцьких, так і в київських книгах, охоплюючи близько 60 % записів.

Різновидом судово-межового акта є акт комісарського межування («лист комісарський», «декрет комісарський», «уписання комісії»), здійснений на спірних межах королівщин зі шляхетськими маєтками спеціальними судами разового скликання із призначених королем з місцевих урядників та шляхти комісарів і підкоморія. Структура комісарського листа фіксує ту ж послідовність процесуальних фаз, що й підкоморський декрет.

Незначні відмінності має ще один різновид судово-межового акта — суперарбітражний (акти № 3, 15 у книзі, що публікується), у якому підкоморій виступає в ролі суперарбітра при третейських суддях сторін, керуючи судовою процедурою й доглядаючи законності процесу. Суперарбітражне межування розгорталося у тій же послідовності, однак у його заключній частині вказувалися грошові заруки, під загрозою сплати яких сторони зобов'язувалися дотримуватися встановленої межі. Варіантом такого суду є розмежування, здійснене підкоморієм як обопільно обраним третейським суддею обох сторін; самоназвою акта у цьому випадку, крім «справа» або «декрет», може бути й поняття «декрет компромисарський».

Формуляр судово-межового акта має традиційну для європейської дипломатички тричастинну структуру, складаючись із вступного протоколу, контексту і есхатокола або заключного протоколу. Послідовність клаузул і їх змістове навантаження такі:

1) вступний протокол: а) *інституляція* — ім'я підкоморія чи коморника, який видає документ (згодом на перше місце усталено переміщається *датум* із зазначенням часу і місця судового засідання);

2) контекст: а) *промульгаційна формула* («ознаймую усім»), властива лише раннім підкоморським декретам 80-х рр. XVI ст.⁷⁷; у комісарських листах залишається у вжитку і пізніше; б) *аренга* — інформація про підстави видачі документа («з позви», «за листом» і под.); в) *наррація* — оповідь про дії, які передували остаточному судовому рішення, тобто, власне, виклад перебігу судочинства; г) *диспозиція* — оголошення рішення підкоморського суду; д) *корроборація* — вказання на засоби засвідчення документа, часто — разом із *субскрипцією*: «руки свої підписали і печатки прикла-

⁷⁷ Пор. акт № 1 у книзі, що публікується; теж: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, сир. 1, арк. 19 зв., 22 зв., 169 (1586 р.).

ли»; у більшості випадків корроборация обмежена згадкою про запис акта до книг («што єсть записано»);

3) есхатокол: а) *datum* (лише в ранніх актах).

Отже, від класичного формуляра судово-межові акти відрізняються лише переміщенням *datum* з кінця на початок документа, що властиво більшості записів всіляких актових книг, і *аренги*, якою мав би відкриватися контекст; зміст останньої тут чітко конкретний.

За фактографічною насиченістю центральне місце у судово-межових актах займає «вивод права», тобто судовий розгляд доказів сторін на спірну землю (у формулярі — один із елементів наративу). Зокрема, унікальним джерелом для вивчення історії феодального землеволодіння є так званий «вивод листовний» або «вивод права на письмі», під час якого сторона пред'являла суддям корпус документів, що підтверджували право власності на маєток. Ці матеріали, відкладаючись у процесі функціонування конкретної земельної одиниці, були її невід'ємною частиною і передавалися з рук до рук разом із самим землеволодінням, а їх пропажа вважалася серйозною втратою⁷⁸. Корпус охоплював первісний привілей-данину і його наступні потвердження, обвідні і граничні листи, акти приватних уступок, документи ревізій та поборові квити, різноманітну документацію судових спорів тощо⁷⁹. Таким чином, підбірки власницьких документів детально висвітлюють рух земельної одиниці від первісної данини на ленному праві до розвинутого спадкового феодального землеволодіння, показуючи її територіальний склад, обсяг і характер землекористування у різний час, власницько-переміщення на тлі інтенсифікації землеобігу тощо. Розпилення і пізніша загибель родинних архівів особливо підвищують цінність зафіксованих у книгах документальних комплексів. Зокрема, давні граничні обводи-уїзди для території Центральної України, практично не зачепленої штучним розмежуванням на основі так званої волочної поміри, здійсненої у другій половині XVI ст., можуть стати гіпотетичною основою для просторової локалізації давніх поселень, сформованих ще у період дофеодального землеволодіння. Як підтверджують наявні писемні джерела XV—XVIII ст., теріє торіальна цілісність патріархального (дворищного) землеволодіння, як виникло на основі родової кооперації і селянського співвласництва, не руйнувалась ні в процесі поглинання дворищ вотчинами з перетворенням колишніх землевласників на феодально залежних власників землі, ні при послідовному заселенні земельних одиниць різними групами поселенців⁸⁰. Тому межі феодальних землеволодінь XVI—XVIII ст., які нерідко спираються на межові обводи ув'язаних у давнину за феодалом дворищ, є своєю рідною зв'язковою ланкою між розвинутою феодальною вотчиною і селянськими патріархальними земельними одиницями, що увійшли до її складу.

⁷⁸ Пор. серію заяв брацлавських зем'ян з переліками документів, що загинули під час пожежі Вінницького замку у 1580 р. (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 330 зв.—343 зв.).

⁷⁹ Такий корпус документів міг охоплювати десятки актів. Так, наприклад, у суперечці 1600 р. між Дорогостайським і Трипольськими останні пред'явили 48 актів, у тому числі — 9 надавчих і конфірмаційних листів на маєтки у Трипіллі і Стрим'ятичах (акт № 17 у книзі, що публікується).

⁸⁰ *Купчинський О. А.* Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень: Географічні назви на -ичі.— К., 1981.— С. 28.

Фіксаційно-межові акти, на відміну від судових, описують ті межові операції, у яких підкоморський суд виступає як виконавець, не вдаючись до розгляду спорів, а лише оформляючи граничні межі. Такій підкоморській акції передують різноманітні обставини, викладені в нарративній частині запису: полюбовна згода сторін; старіння межових знаків, що потребують поновлення; неможливість провести розмежування під час попередньої судової процедури через несприятливі погодні умови або у зв'язку з апеляцією котроїсь сторони до трибуналу; розпорядження земського суду провести розмір уже розділених маєтків тощо. Самоназви актів цієї групи безпосередньо пов'язані з характером виконуваних межових дій: «заграничене», «кончене границь», «акт граничний», «посипане копцов», «акт реставрації копцов», «апробация границь», «докончене розмірення». У луцькій книзі коморника М. Чарноцького більшість таких записів означені як «справа», інколи — з розкриттям конкретного змісту дії: «справа до поновеня границь», «...до учиненя границ и конченя их», «...ку поправеню границь» і под. Тобто, по суті усі фіксаційно-межові акти зводяться до «заграничень» — об'яв від імені підкоморія про нововстановлену межу з викладом підстав межової операції і описом граничного обводу. Аналогічно оформлені і зиски — межкування у випадку неявки відповідача без поважних причин. Акти «заграничень», як видно з паралельних луцьких книг підкоморія і коморника, виконувались переважно коморником.

Серед фіксаційно-межових актів у луцьких книгах 30—40-х рр. XVII ст. виділяється декілька так званих «делінеацій мап», тобто документів, що описують викреслення межових карт на вимогу трибуналу для додаткових уточнень у залутаних граничних справах з багатьма учасниками⁸¹. Аналогічна за змістом і по суті технічна процедура зафіксована у київських книгах 1639 р. (акт № 29), однак тут вона переросла у поширений судово-межовий акт з двома граничними заводами і присягами свідків.

Окрему групу фіксаційно-межових документів складають описи розділу маєтків, спори про які розв'язувалися у земських чи трибунальських інстанціях і звідти передавалися підкоморію для оформлення «вічистої межі» між розділеними землями. Дільчі акти у підкоморських книгах називаються: «справа албо дел», «справа о розделок», «справа делу», «справа выделку» (пізніше — «декрет делу», «декрет деловий», «дел»). Неодмінною складовою частиною цих записів є мірничий реєстр ґрунтів, що діляться, який складався перед остаточною фіксацією границі. У спірних ситуаціях реєстри поміри могли записуватися і як самостійні акти: «уписане реєстру помери», «списане реєстру мерничого». Детально фіксуючи склад угідь, стан їх обробітку, наявність орних, присадибних та інших ґрунтів, мірничі реєстри містять важливий матеріал до історії землекористування. У луцьких книгах реєстри помір з'являються після 1589 р.; згадки про «поміркування» у київських актах дозволяють припускати, що їх кількість тут теж була чималою.

У дипломатичному відношенні фіксаційно-межові акти тотожні судовим за тим винятком, що тут ніколи не вживається промультгаційна клаузула. Те ж саме слід сказати і про інші виділені в підкоморських книгах групи актів, які не потребують додаткової дипломатичної характеристики.

⁸¹ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 180 зв.— 191; спр. 6, арк. 158 зв.— 161.

Група допоміжно-процесуальних актів, складаючи певний інтерес для історії судочинства на Україні, перебування стосується лише остільки, оскільки вказує на імена дійових осіб і об'єкти суперечок. До цієї групи належать у першу чергу численні відстрочки судових термінів («отложенія» чи «одроченія», пізніше — «дильяції»), які залежно від причин відстрочки можуть носити ширші назви: «дильяція хоробы», «дильяція болшое справи» (тобто відстрочка на випадок співпадіння підкоморського терміна з позовом до іншого суду у справі, яка визнається законом за важливішу). Ці акти охоплюють лише першу фазу судової процедури, тобто проголошення судової юрисдикції і розгляд одрочених листів — заяв з повідомленням про неможливість з'явитися на судові засідання. Інколи дильяція проголошувалась при доведенні правоздатності терміну і складу судової колегії, коли відповідач висловлював недовіру особі возного або закиди щодо формальних помилок у позовах (пор. у книзі, що публікується, акти № 15, 19).

Аналогічний характер носить і так звана «волност» (пізніше — «лібертація»), тобто звільнення відповідача від судового розгляду при неявці позивача.

Судочинна процедура відображена не лише в тих актах, що відтворювали реальні процесуальні чинності, але і в супутній документації, мета якої полягала у публічній фіксації ініціативи сторони для підтвердження законності процесу. Серед таких актів, які у значній кількості пред'являлися до будь-яких судово-адміністративних книг, основне місце займають свідчення возних про вручення позовів до суду, виданих скривдженою стороною кривднику. Якщо вручення позову не підтверджувалося відповідним свідченням возного, термін судового засідання оголошувався недійсним. Таким чином, малосуттєвий документ був необхідною зв'язковою ланкою судочинства. Самоназви вознівських актів такі: «подане позву», «положене позву» (пізніше — «реляція»). Фактів, які стосуються граничних питань, окрім імен учасників спору і назви спірного об'єкта, свідчення возних не містять. Як додаток до конкретних межових операцій слід розглядати і акти мірницьких присяг, які виконувалися безпосередньо перед заграниченням.

Серед допоміжних записів є нечисленна група актів, котрі, маючи безперечну самостійну вартість, у підкоморських книгах з'являлися випадково, приймаючись до запису лише остільки, оскільки сприяли розв'язанню конкретного граничного спору. Це, наприклад, акти давніх третейських міжувань, пред'явлені для запису до книг нащадками їх складачів⁸², або привілеї-данини і конфірмаційні листи на маєтки⁸³. Таких аргументів у самостійному оформленні — одиниці, тим часом, як у складі судово-межових актів вони як доказ наводяться часто.

Останню групу записів складають **застережні акти**, метою яких було: а) публічно оголосити про дії, що спрямовані проти інтересів заявника або можуть зашкодити йому на майбутнє; б) заявити про намір сторін досягти згоди у спірному питанні без втручання суду. Останні, кількісно малочисельні, виступають під самоназвами «розпис» (пізніше — «интерциза» або «компромис»).

⁸² Пор. третейські граничні листи 1551 р. у записі 1607 р. та 1590 р. — у записі 1640 р. (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 31—37; спр. 6, арк. 471—473).

⁸³ Як, наприклад, данна вел. кн. Олександра на с. Смиків (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 117 зв.) або конфірмація Сигізмунда-Августа на с. Огавчичі (там же, спр. 6, арк. 131 і зв.).

Застережні заяви складають біля 10 % від загальної кількості записів. У ролі заявників виступають переважно власники земель, суміжних із тими, що розмежовуються, або співвласники маєтків, на яких відбуваються дільчі акції. Відповідно, зміст заяв у цілому однотипний: нагадування про свої права, протести проти неслухних граничних заводів, які зачіпають межі заявника і т. п. Сюди ж належать і заяви-скарги, які по суті мали б адресуватися Гродському судові у зв'язку з кримінальним характером подій: сварок, бійок, поранень свідків і учасників процесу, збройних нападів з метою перешкодити межуванню⁸⁴. Первісні самоназви застережних актів — «пилност», «приповедане», «осведчене», «оповедане». З часом різноманітні за відтінками значень терміни поступаються місцем уніфікованому поняттю «протестація», а при наявності контрзаяв — «протестація» і «репротестація».

Акти застережного змісту, поглиблюючи історичне знання про реальі публічного життя і, зокрема, про конфліктні ситуації у межових діях, не містять ширших даних до історії землеволодіння, тому у підкоморських книгах їх можна розглядати як матеріал другорядного характеру, хоча, безперечно, і не позбавлений інтересу для вивчення побуту і звичаїв. З точки зору мовної різноманітності заяви найдалі відступають від діловодних штампів, подаючи довільний виклад подій від першої особи.

Закінчуючи характеристику документального складу підкоморських книг, слід коротко зупинитися на авторстві записів, оскільки не всі з них були продуктом творчості тільки підкоморського писаря чи коморника. У першу чергу це стосується судово-межових актів. Не рахуючи давніх листів, пред'явлених суду, такий документ складався трьома-чотирма особами. Граничні заводи протоколював («местца нотовал») коморник, який також фіксував свідчення («сведетства списовал») і складав присяжні роти. Це «рефероване» з додатком вступних і заключних клаузул формуляра записував до книг або він сам, або підкоморський писар. Суперечки сторіч («розмови», пізніше — «контроверсії») оформлялися адвокатами позивача і відповідача і протягом трьох днів після засідання передавалися судові у вигляді складених за юридично грамотною формою «пропозицій» і «контроверсій», які не підлягали ні змінам, ні редагуванню при переписуванні їх до книг⁸⁵. Обидва варіанти контроверсії підписувалися сторонами на знак згоди з викладеним. Зрозуміло, у них не повинно було міститися випадів на уряд, хоча подібні казуси й траплялися через неухважність коморника⁸⁶, який прийняв від адвокатів запис контроверсії, а, прийнявши, уже не міг його змінити. Слід мати на увазі і те, що частина контроверсійного матеріалу нерідко опускалася свідомо, щоб зменшити оплату записового⁸⁷. Адже

⁸⁴ Про актуальність боротьби зі збройним втручанням у дії межового суду свідчить, наприклад, сеймова ухвала 1601 р., яка забороняла сторонам приводити у своєму почті більш ніж 30 кінних, причому без вогнепальної зброї (Volumina legum.— Vol. 2.— P. 392).

⁸⁵ Так, у 1594 р. коморник, знімаючи з себе відповідальність, заявляє, що сторона подала контроверсію «непорядне и непоартикульне списавши, одно так посполу мовене свое» (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 121).

⁸⁶ Пор. у книзі, що публікується, акт № 33: «Где суд... не дбаючи ничего на доводы и обороны правные... вопре и квалтовне переехал...»

⁸⁷ Пор. у книзі, що публікується, акт № 31, в якому неодноразово обумовлено: «Актор репротестовался. Дабитур ин копия» (тобто, буде додано у копії).

межова процедура обходилася сторонам недешево, враховуючи такі видатки, як: наймання адвокатів, сплату «помочного» свідкам-асесорам та свідкам-сусідам, витрати на підкоморія за видання позову, проїзд на місце межовання, вчинення межових знаків і за саму судову акцію («пересуд»), на возних — за вручення позовів, вислуховування присяги і так зване «ув'язання границі», тобто публічне проголошення її законності, на коморника чи підкоморського писаря — за написання позовів, оформлення судових листів, протоколювання процесу і т. д.⁸⁸ Саме з цієї причини, можна гадати, до книг не потрапили повні тексти багатьох пред'явлених сторонами документів, а згадка про них обмежується лише стислим переказом змісту.

Звертаючись до книги, що публікується, ймовірно авторство вміщених до неї записів можна реконструювати так:

I. Вступні, заключні і внутрішні формальні клаузули усіх актів склали підкоморські писарі, серед яких на прізвище відомий тільки Семен Уруцький (*акт № 1*; декрет 1584 р. із акту № 3). Писарі, очевидно, оформляли також свідчення возних (*№ 13, 14*) і підкоморські позови, текст яких наводиться у більшості записів.

II. Протоколювання дуктів*, свідчень і диспозиційної частини здійснювали коморники: Семен Уруцький (*№ 2—23*), Миколай Тучаницький (*№ 25—32*), Андрій Говоровський (*№ 33*).

III. Протоколи контроверсій складали і редагували адвокати: *акт № 1* — Іван Подгайський; *№ 2* — Тишко Думинський; *№ 3* — Богуфал Михайлович Павша (київський земський підсудок); *№ 10* — Єсиф Малишка; *№ 15* — Семен Русинович-Берестецький (луцький гродський писар), Станіслав Дубровський (Домбровський); *№ 16* — Ян Воронецький (овруцький замковий писар), Григорій Шумко; *№ 17* — Лукаш Стемпковський, Станіслав Дубровський; *№ 22* — Гарасим Сурин (київський земський підсудок), Ян Воронецький; *№ 25* — Іван Грузевич-Нечай (про нього — див. вище), Федір Сусло (тут — Теодор Сусло, згодом — київський міський синдик); *№ 28* — Іван Грузевич-Нечай, Федір Сусло, Прокіп Верещака, Ян Воротинський; *№ 29* — Прокіп Совинський, Михайло Тучаницький, Ян Вербицький, Ян Родкевич; *№ 30* — Криштоф Щеніівський (тут — Щенявський); *№ 31* — Ян Муравицький; *№ 32* — Криштоф Миштурт, Юзеф Сеницький (луцький граничний коморник, колишній луцький старший підписок), Криштоф Щеніівський; *№ 33* — Габріель Соколовський.

IV. Приповідання, протестації і одрочені листи, подані для запису до підкоморської книги, складені (особисто чи секретарями?): Адама Олізара-Волчковича (*№ 4*), Гапона Трипольського (*№ 15*), Ждана Трипольського (*№ 21*), Філона Воронича (*№ 25, 30*) і Лукаша Модлішовського (*№ 26, 27*).

⁸⁸ У 1610 р. Василь Масальський, нарікаючи на відтягання справи, скаржиться: «...и уже-м што-м троха выслуги мѣл, то-м вже так на волочники и на частые тые термини вже-м все потратил» (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 140 і зв.). У 1625 р. Семен і Стефан Івановичі Городиські сплатили за поділ і розмежування Городища: 70 золотих, по 6 мац жита і гречки, 2 маци пшениці, 4 маци ячменю, 4 баранячі туші, 2 туші солонини, 2 копи сиру, по 10 яєць і по курці від селянського двору (*Stecki T. J. Z boru i stępu. Obgazy i pamiątki.*— Kraków, 1888.— S. 116).

* Граничних обводів; термін «дукт» поширився з латинізацією судової термінології.

«Книга Київського підкоморського суду» (1584—1644), що публікується, зберігається у Центральному державному історичному архіві України у м. Києві під шифром: ф. 4, оп. 1, спр. 1 (за колишнім каталогом актових книг Центрального архіву давніх актів ця книга має номер 1). Пронумерована тричі, лише по лицьовій стороні аркуша. Теперішнє видання орієнтоване на останню (сучасну) нумерацію олівцем, яка охоплює аркуші 1—215. Оскільки при нумеруванні номери 166—169 були пропущені, загальний фізичний обсяг книги дорівнює 211 аркушам (арк. 82 помилково занумерований як 89-й). Із двох попередніх нумерацій одна (олівцем, перекреслена) належить ревізійній комісії 1835 р., на що вказує завірюючий запис на арк. 215, засвідчений казенною печаткою із червоного сургуча: «Комиссією, высочайше утвержденною для привѣденія въ порядокъ метрическихъ и актовыхъ книгъ по губерніямъ Кіевской, Волынской и Подольской, перенумеровано, прошнуровано и припечатано въ сей книгѣ 208 листовъ. 30 генваря 1835 года. Полковникъ Дохтуровъ. Надворный совѣтникъ І. Гол[...]. * Коллежскій асесоръ Войцеховскій]. Волынскій губернаторскій стряпчій Данильченко. Уѣздный стряпчій Сиворовскій]». Нумерація ревізійної комісії проведена окремо для книг Ф. Харленського і Ф. Воронича, без врахування перших чотирьох аркушів конволюта, на яких міститься діловодний реєстр актів. Таким чином, позначено аркуші 1—102 (за сучасною нумерацією 5—106) та 1—105 (сучасні 107—214); на останньому 208-му (тобто 215-му) аркуші знаходиться наведений вище засвідчувальний запис комісії. Крім цього, у книзі є ще одна нумерація чорнилом (перекреслена), проведена у XVIII ст. у Житомирській канцелярії, яка в цілому збігається з ревізійною, охоплюючи відповідно аркуші 1—102 та 1—104 (пропущено один порожній аркуш, за сучасною нумерацією 210-й).

Пам'ятка написана на стандартних аркушах розміром 22 × 34 см. Палітурка реставраційна архівна з сіро-фіолетового картону, підклеєна дерматинним вишневим корінцем. Стан збереженості книг Ф. Харленського (арк. 5—106 зв.) і Ф. Воронича (арк. 107—214) нерівномірний. Перша збереглася задовільно, лише останні два аркуші зотліли по зовнішньому краю. Друга книга значно пошкоджена: від арк. 107 лишилася тільки середина; на арк. 108—141 обсипався зотлілий верхній край (особливо — на арк. 116—127, 131—141). Сліди вогкої плями у верхньому лівому кутку на арк. 142—190 спричинили до вицвітання чорнила, тому окремі рядки записів не читаються, що детальніше обумовлено у відповідних підрядкових примітках. Тут же від арк. 107 до арк. 161 папір поточений шашіллю. Обидві книги частково пошкоджені брошурувальним шнуром під час прошнуровування у 1835 р.

При реставрації, проведеній у ЦДА України, усі пошкоджені аркуші взяті на корінці і закріплені по зовнішньому краю реставраційним папером. Частина тексту з метою фіксації заклеєна прозорим конденсаторним папером. На арк. 1—5, 107—140 обклеєна вкриває аркуші обабіч повністю, на решті — частково. Під час оправлення книга підрізала, при цьому арк. 4, 107—133, 138—141, 150 зазнали деформування; арк. 182 обрізаний наполо-

* Підпис нерозбірливий.

вину, не нарощений. Під час брошурування помилково поміняли місцями арк. 23 і 28, 78 і 79; перші два, крім того, перевернуті при вшиванні.

Між верхньою палітуркою і рукописом знаходяться чотири 'аркуші із записами, зробленими у Житомирській канцелярії судів Київського воеводства у середині XVIII ст. Зокрема, на арк. 1 подана копія ще збереженої на той час титульної сторінки книги Ф. Харленського: «*Xięga pierwsza, intytulacją takową mająca, ruskim pismem zapisana:*

Xięga spraw sądu podkomorskiego województwa Kijows. roku od narodzenia Chrystusa Pana, syna Bożego, tysiąc pięćset ósmdziesiąt czwartego miesiąca julii dwudziestego ósmego dnia. Sprawowane przeze mnie u wpisowanie, za roskazaniem u poruczeniem wielm. jmcі pana Szczęsnego Charlinskiego, podkomorzego województwa Kijows., pana u dobrodzieja moiego miłościwego.

Którego komornika na tej że xiędze pod wyżej wyrażoną intytulacją podpis takowy: «Semen Radywonowicz Urucki, komornik zemli Kijowskoje, własna ruka».

На арк. 1—3 містяться реєстр заголовків до актів книги Харленського (№ 1—23) із вказанням виду межової дії, об'єкта межування і прізвищ дійових осіб. Після реєстра тут же — запис польською мовою про книгу Ф. Воронича із зазначенням, що вона «зотліла, без початку... поточена шашіллю... погрижена мишами». На арк. 3—4 — реєстр заголовків до дев'яти актів цієї книги (за нашим переліком № 25—33). На арк. 4 — ревізійні записи із вказанням кількості актів та обсягу обох книг, підписані уповноваженими від сеймика Київського воеводства комісарами до ревізії «новознайдених» підкоморських книг Київського воеводства: київським гродським писарем Михайлом Третяком, овруцьким земським писарем Леоном-Вінцентієм Стецьким, київським земським писарем Матеєм Березовським, київським підскарбієм Яном Потоцьким і канцеляристами Дем'яном Стретовичем-Меленевським і Теодором Мошковським, які складали згадані реєстри до книг.

На нижньому полі арк. 5 засвідчувальний запис: «*Michael Trzeciak, pincerna terrae, notarius castr. Kijov. assignatus subscribo, m. p.; Leo Vincent. Stecki, notarius terrestris districtus Ovrucensis, revisor assignatus, m. p.*» Тут же уподовж лівого поля: «*Roch Jan z P. Pofocki, podsk. Z. K., komisarz u marszałek Koła Rycerskiego sejmików Boni Ordinis przesł. wtwa Kij., m. p.*».

Починаючи від арк. 5 зв. і до кінця книги на нижньому полі кожної сторінки послідовно чергуються скріпи Третяка і Стецького: «*Stecki, notarius terr. d. O., m. p.*»; «*M. Trzeciak, P. T. N. C. K., m. p.*»

На арк. 106 зв. і 214 зв. уподовж лівого поля підписи Потоцького, аналогічні вищезгаданому. На цих же аркушах засвідчувальні записи Третяка: «*M. Trzeciak, czesnik ziemsk., pisarz grodz. Kijowsk., m. p. W tej xiędze według summarjusza znajdują się transakcji spraw dwadziescia trzy, a numerów in foliis sto u dwa, pro 102. Item qui suprascribo, revisor assignatus*» (на арк. 214 запис аналогічного змісту із вказівкою, що у книзі 7 актів і 104 аркуші). На арк. 215 після уцілілого фрагмента останнього акта зазначено: «*Dalsza kontynuacja tego dekretu zginęła, u poty tylko w aktach znajduje się.*»

Крім підписів ревізорів XVIII ст., у книзі є сторонні помітки. Зокрема, XVIII ст. можна датувати записи: на арк. 65 «Карп Malawsk.» (кверенда?); на арк. 7 зв., 53 зв., 54, 57, 151 зв.— розчерки типу «т. р.» (рука власна); на арк. 159 зв.— III/LA (сигнатура?). У XIX ст., можливо, кимось із працівників Київської археографічної комісії, по тексту зроблені підкреслення олівцем і знаки уваги на полях арк. 70, 96 зв., 97, 125 зв., 143 зв. та ін.

Книга написана на грубому жовтуватому папері з 11-ма філігранями, поаркушне розміщення яких зазначається у табл. 1. При конкордації філіграней використані у першу чергу ті альбоми, що фіксують обіг паперу безпосередньо на українських землях, а саме: І. Каманін, О. Вітвіцька. Водяні знаки на папері українських документів XVI і XVII ст. (1556—1651).— К., 1923 (у табл.— К/В); Мацюк О. Я. Папір та філіграні на українських землях (XVI — початок XX ст.).— К., 1974 (у таблиці — Мацюк). Для конкордації філіграней № 9, 11, вживання яких на Україні не зафіксоване, використано альбоми: Тромонін К. Я. Знаки писчей бумаги.— М., 1844 (у табл.— Тромонін); Laucevičius E. Popierius Lietuvoje XV—XVII a.: Atlasas.— Vilnius, 1967 (у табл. Laucevičius).

Таблиця 1

Усталена назва філіграні	Номери позицій в альбомах; зафіксовані роки вживання	Аркуші книги, яка публікується
«Підкова» (герб «Lubicz»)	К/В: 40—49, 51 (1589—1590); Мацюк: 262—267, 269—272, 275, 277 (1584—1590)	6, 10, 12—14, 16, 19, 21—24, 28, 29, 31, 34—36, 40, 42—44, 46—49, 51, 56, 61—64, 66—68, 71, 72, 76, 78—80, 82, 84, 86, 87, 91, 93, 96, 99, 100, 103, 104, 106
«Бауцен» («Bautzen», «Budissin»)	Мацюк: 361 (1595—1596)	107, 128, 130, 131—133, 138, 140, 141, 144, 145, 149
«Глечик одноручний» («Pot»)	К/В: 1271, 1278 (1643, 1647)	108, 110, 112, 125, 143, 180, 182
«Рава» (герб «Rawicz»)	К/В: 963, 968, 969 (1637, 1638)	114
«Ключі» (герб «Klamgy»)	К/В: 861, 864, 868 (1634—1646)	117, 119, 122, 123, 127
«Леварт» (герб «Lewart»)	К/В: 483, 491, 492 (1629—1636)	155, 158, 159, 161, 163
«Фортечні ворота» (герб «Wieże»)	К/В: 1216—1219 (1639—1641)	169, 170, 172, 174, 176, 179, 185, 187, 188, 190, 193, 194, 196, 197, 200, 203, 205, 208, 209
«Pig» (герб «Rogala»)	К/В: 1114, 1115, 1117—1119 (1636—1658)	211, 212
[Розетка]	Тромонін: 989 (1781)	215
«Орел» («Eagle»)	Мацюк: 1—13 (1774)	1, 3
«Поштальйон» («Postilion»)	Laucevičius: 2738—2809 (1683—1799)	2, 4

Книга написана чорним і коричневим чорнилом десятьма почерками, поаркушевий розподіл яких наводиться у табл. 2.

Таблиця 2

Аркуші	Номер почерка	Дата почерка	Той самий почерк іншим номером або чорнилом
5—40 зв. (до «земли Киевское»)	I	1584—1598	Арк. 7, 16 зв., 17 зв., 40 зв.
40 зв. (до: «Миколаи Гулевич»)	II	1598	—
40 зв.— 41 (лише перший рядок)	I	1598	—
41—41 зв.	II	1598	—
42 (до: «себе выпустили»)	I	1598	—
42—45 (до: «показуючи границу»)	II	1598	—
45—45 зв. (до: «уверх и до дороги»)	I	1598	—
45 зв.— 47 (до: «есть записано»)	II	1598	арк. 46
47 (вступна формула до слова: Передо»)	I	1598	—
47—48 (до: «рокъ за апеляцнии»)	II	1598	арк. 47
48	I	1598	—
48 зв.—51 (до: «есть записано»)	II	1598	—
51 (вступна формула до слів: «Щасным Харлиньским»)	I	1598	—
51—52 (до: «записано есть»)	II	1598	—
52 (до: «передо мною»)	I	1599	—
52—53 зв. (до: «року тисеча»)	III	1599	—
53 зв. (до: «очевисто возныи»)	I	1599	—
53 зв.— 54 (до: «есть записано»)	III	1599	арк. 53 зв.
54 (до: «на року»)	I	1599	—
54—54 зв. (до: «есть записано»)	III	1599	—
54 зв. (до: «подкоморым земли Киевское»)	I	1599	—
54 зв.— 59 зв. (до: «рука власна»)	III	1599	арк. 55 зв., 56, 58 зв.
59 зв. (на початку аркуша у словах: «на которое»)	I	1599	—
59 зв.— 67 (до: «ест записано»)	III	1599, 1600	арк. 59 зв., 64 зв.
67—67 зв. (до: «пна Семена Уруцко-го»)	I	1600	—
67 зв.— 76 (до: «чолом земении киевский»)	IV	1600	—
75—75 зв. (до: «як он намъ Поведить»)	V	1600	—
75 зв. (до: «они указовали»)	I	1600	—
75 зв.— 76 (до: «границы певные»)	V	1600	—
76—76 зв. (до: «и шкодити»)	I	1600	—
76 зв.—93 зв. (до: «речка насъ делит»)	V	1600	арк. 82 зв., 83, 84 зв., 90, 92
93 зв. (до: «по том вале»)	I	1600	—
93 зв.— 95 (до: «бо и на сес»)	V	1600	арк. 94
95 (до: «справу до завтрея»)	I	1600	—
95—99 зв.	V	1600	арк. 98
100—106 зв.	VI	1600	арк. 100, 100 зв.
107—107 зв.	VII	1636	—
108—108 зв.	VIII	1638	—
109—110 зв.	VII	1638	арк. 109
111—115 зв.	VIII	1638	арк. 113
116—117 зв.	IX	1638	—
118—118 зв.	VIII	1638	—
119—124 зв.	IX	1638	—
125—125 зв.	VIII	1638	—
126—127 зв.	IX	1638	—
126—142 зв.	VII	1639	—

Аркуші	Номер почерка	Дата почерка	Той самий почерк іншим пером або чорнилом
143—143 зв.	VIII	1639	—
144—147 зв.	VII	1639	—
148—148 зв.	VIII	1639	—
149—179 зв.	VII	1639	арк. 152, 164
180—180 зв.	VIII	1639	—
181—181 зв.	VII	1639	—
182—182 зв.	VIII	1639	—
183—188 зв.	VII	1639	—
189—189 зв.	VIII	1639	—
190—190 зв.	VII	1639	—
191—191 зв.	VIII	1639	—
192—209 зв.	VII	1639	—
211—214 зв.	X	1644	—

Як видно із табл. 2, записи оформляли, як правило, одночасно дві особи: з 1585 по 1599 рр.— I, II; з 1599 до 1600 рр.— I, III; у 1600 р.— I, V (почерки IV, VI, які зустрічаються у записах 1600 р., мають епізодичний характер). Записи 1636—1639 рр., за незначними винятками, виконані тиж двома почерками: VII і VIII. Така чітка послідовність дозволяє припускати, що в канцелярії підкоморіїв не було підписків, а оформлення записів із чернеток здійснювали якраз ті дві особи, що склали підкоморський штат, а саме: коморник і писар. Оскільки прізвища писарів не збереглися, напевне можна ідентифікувати лише руку Семена Уруцького, писаря 1584 р., згодом — коморника, якому належить почерк I. Певна довільність в оформленні записів свідчить про відсутність усталеної канцелярської дисципліни. На це ж вказує і непослідовна кількість рядків на аркуші, яка у книзі Харленського коливається від 21 до 35, у книзі Воронича — від 30 до 42. Тобто, у ролі критерія виступали особливості почерка, а не обов'язкові канцелярські нормативи, згідно з якими стандартний аркуш мусив мати 26 рядків.

Графічні особливості почерків виразно ілюструють зміни, які відбувалися в українському письмі цього періоду, коли статичний півуставний скоропис кінця XVI ст. (почерки I—V) почав витіснятися плинним стрімким письмом курсивного типу (почерки VII—X). Серед почерків першої групи особливо архаїчними рисами вирізняється письмо С. Уруцького (I), якому властива характерна для півуставних скорописів напружено-статична манера: модуль розтягнутого на рядку письма розширений, літери виконані широко заточеним пером, відзначаються посиленою вагою. Їх складові елементи деталізовано подрібнені і виконуються в усталеній канонічній послідовності окремими рухами, що надає графіці письма кресленого характеру. Так, літери «д», «б», «ш», «щ» складаються із чотирьох послідовно викреслюваних графічних елементів, літери «в», «ж», «м», «р» та ін. — з трьох. У деяких графемах присутні елементи готичних заломів і гострих кутів, властиві українському письму другої половини XVI ст., коли воно, за спостереженням І. Каманіна, прийняло зовнішній характер готичного латинського письма⁸⁹.

⁸⁹ Каманін І. Палеографический сборник: Материалы для истории южнорусского письма в XV—XVIII вв.— К., 1899.— С. 13.

Почерки II і III дещо заокругленіші, ніж попередній, відзначаються великою зовнішньою подібністю: відмінності між ними помітні лише при аналізі індивідуальних особливостей дукту (кількості і порядку нанесення складових елементів літери). Креслено-статичний характер виконання тут дещо ослаблений, модуль графом незначно звужується.

У почерках IV, V, VI, якими виконано ряд записів 1600 р., уже виразніше проступають ті зміни, яких зазнало українське письмо на зламі XVI—XVII ст. у пошуках гнучких, зв'язних і плинних форм, які б забезпечували достатню швидкість написання. Плинність графіки досягалася як за рахунок згладження кутів і заломів, так і завдяки спрощеним модифікаціям тих літер, яким раніше був властивий багаточастинний дукт. Одночасно почали витворюватися зв'язкові курсивні елементи літер, що давало змогу надати письму зв'язності, а відтак і швидкості. У дочерках IV—VI графічні інновації проявляються в тому, що письмо дрібніше і хилиться вправо. Дещо гостріше заточення пера полегшує вагу літер і дає регулярніші виділення волосних і натисків. Крім того, сам дукт спрощується на один-два елементи, злитне виконання яких починає використовуватися, хоча і не послідовно, для зв'язування з сусідніми графемами. Проте в цілому інновації ще не стійкі: нові елементи письма нестабільні, а більшість літер представлена у декількох, принципово розбіжних за стилем виконання графемах.

Нарешті, почеркам VII, VIII, X (останнім виконано єдиний акт із книги Ю. Немирича 1644 р.) цілком властивий той розвинутий рівень курсивізації, якого український скоропис досяг на 30—40-ві рр. XVII ст., перетворившись у плинне зв'язне письмо новітнього типу.

Найбільш яскраво курсивні риси виявляються у почерку VII, письмо якого, виконане гостро заточеним пером, легке, стрімке, зі злитним дуктом більшості літер і розвинутою системою зв'язок, що дозволяє виписувати слова без відриву пера від паперу. Не стільки за графічною суттю, скільки за зовнішнім оформленням вирізняється почерк IX, якому властива стилізована декоративна петлястість, котра, уповільнюючи письмо, реалізувалася у фігурних розчерках, декоративних крапельках-потовщеннях на кінцях вертикальних деталей букв⁹⁰ і кучеряво-петлястому обрамленні великих літер.

* * *

Українські пам'ятки ділового письменства репрезентують високорозвинену літературну мову, що мала тривалу традицію функціонування. Лексичні запаси її, зокрема юридична термінологія, яка склалася внаслідок поєднання питомої та засвоєної міжнародної — латинської, справді багаті. Широкі можливості для викладу думки давав синтаксис актової мови.

Підкоморські книги являють значний інтерес для істориків і лінгвістів і в зв'язку з тим, що в них інкорпоровано повні або часткові копії документів, написаних в попередні часи, тексти, старіші від розглянутих справ на десятки і сотні років. До того ж тут представлені різні «жанри» ділового стилю — грамоти, позви, виписки з книг різних закладів (установ).

⁹⁰ У палеографічній термінології ці потовщення мають назву «тестеджата», запозичену в італійських каліграфів кінця XVI ст., які широко застосовували їх для декорування письма.

Важливою є копія 1595 р. грамоти київського князя Семена Олександровича 1456 р., оскільки старокіївських грамот збереглося дуже мало. Виділяємо її текст, щоб порівняти його з текстом підтвердження документа королем Казимиром:

Мы, кна(з) Семе(н) Але(к)-
са(н)дрови(ч), дали есмо па(н)у Ла-
зару Браевичу дво(р) на(ш) Но-
ры(н)скъ<·> с ты(м), ка(к) А(н)-
дре(н) Мишкеви(ч) де(р)жа(л), а к
тому дали е(с)мо ему село наше
И(в)ницу, обе(д)ве половицы,
киев(в)скую и житоми(р)скую.

Да(н) у Києве се(н)тебра вто-
ро(г) [о] дна и(н)дикта четве(р)того
[21]⁹¹.

Як бачимо, в переказі документа лексика більш-менш збережена, але в фонетиці (орфографії) спостерігаються різночитання. Це завжди треба мати на увазі при використанні копій і викладів змісту документів у складі інших пам'яток.

Можна думати, що переказ грамоти київського князя Олександра (Олелька) (правив 1443—1455 рр.) також зберіг основний текст оригіналу: ...да(л)... село Трипо(л) на Днєпрє земенину киев(ъ)скому Данилу Дєдовичу з лю(д)ми служебными, и(з) и(х) попла(т)ки, и(з) землями пашними и борът-
ными, и(з) сеножа(т)ми, и(з) озе(р)ами, и(з) береги бобровыми, и(з) ставы, и(з) ставищи, и(з) млыни, и(з) млынищи, и(з) речками, и(з) дубровами, и(з) гаи, и(з) форосты, и(з) селищи и зо всіми праты [!] и вжи(т)ки и пожи(т)ки... [91]. Такі тексти, з певними застереженнями, можна використовувати при вивченні лексики часу, коли написано оригінал документа, і при складанні історичних словників.

Як і в інших актових документах із Києва цієї доби⁹², у видаваній підкоморській книзі на фоні етимологічних написань виразно виступають мовні особливості, котрі нині характеризуються як діалектні північноукраїнські.

Літера ѣ згідно з етимологією вживається нерегулярно; поруч виступають відхилення від етимології, напр.: *вѣдає(м)*; *Хлѣбникъ* [14], право(м) *вѣчны(м)* в о(т)чизну и *деди(ц)тво*; *ω... вѣре... и дилности*; добре розумємо [32], *вѣдати* [32 зв.], в *понеѣлокъ...* в рокъ *собѣ* [53], *мѣстечко* [75 зв.], *дѣлося* [108 зв.], за *недѣль осмъ* [109], *лѣтъ* не маючого [114 зв.] тощо.

Дуже часто на місці етимологічного ѣ у пам'ятці фіксується *ε* як у ненаголошеній позиції, напр.: *ω(б)вєстивши* [32 зв.], *повєдають* [75 зв.], *ω(т) Днєпра* [78 зв.], *бєлугѣ* зъ *єзу* не брано [92], на *керунѣте* [108 зв.], ча(с) *выеханя*; в року *нынешнѣмъ* [110], так і під наголосом, напр.: збожа и *сєна* [8], *сусєдо(в)* свои(х) [13 зв.], має(т) бы(ти) *ωсєлы(и)*; не *вєдаю* [16 зв.], *вєч-*

⁹¹ Цифра в дужках після цитат і прикладів указує на сторінку рукопису.

⁹² Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: 36. док.— К., 1981.— С. 14—16.

нось [24 зв.], *дєдичомъ* [42 зв.], до... *рєчки* [79], уходу *нєтъ* и (з)вєку не бывало [93 зв.], при... у(ст)и *рєчки* [85], белугъ зъ *єзу* [92], на *мє(с)цу* [108 зв.] та ін.

Напевне, буквою *є* відповідно до наголошеного етимологічного *ѣ* позначався звук неоднорідного творення (дифтонг; це явище спостерігається й нині в північноукраїнських діалектах). Малоймовірно, щоб в *є* на місці *ѣ* відбивався іншомовний фонетичний вплив (білоруський або польський).

В окремих актах нерідко на місці давнього *ѣ* в ненаголошеній позиції виступає *и*, що, очевидно, передає звук *і* (після *ц* тут зустрічається літера *ы*; вона, мабуть, указує на твердість приголосного; важко сказати, який голосний *ы* тут означає: українські *и* або *і*): *лисо(м)*, долиною [10], про(д)ку его, *ниязкому* Лазару Браєвичу; *ди(д)* [23 зв.], *рич(ѣ)ку* [41], не *хотилъ* [41 зв.], (з)наки... *цыльє* [45 зв.— 46], *цыльє* (46; *ы*, можливо, вказує на твердість *ц*), *єсмо велили*; по лево(и) *сторони* [46 зв.; 47], за... свєдєцтвомъ *свитѣковъ* [47], *пєвни(и)ши(и)*; *зрозуми(в)ши* [67 зв.], та ін., пор. ще: *ро(з)дилку* [40 зв.; 66 зв.].

Однак в одному й тому ж документі на місці наголошеного *ѣ* спостерігається *і* *є* *и*, напр.: позва(л) *никоторы(х)* зєма(н) *повєту* Киє(в)ского [6 зв.], *поєхали...* у(з)лє(с)є(м)... указали *сусєдѣ* шкочичьны(х)... людє(н) *вєры* годьныхъ, и с тьми *сєитѣками* [45 зв.], у *ричѣку* Івѣнницу, а ѿ(т)гуль *ричѣкою* Івѣнницею увєрѣхъ идучи... *хотєлѣ* вєсти границу [46 зв.], в *недєлю...* потємъ у *понеделокѣ* [59], *вєдаючы* ѿ то(м), жє любѣ станєтє а(л)бо ни [111 зв.] тощо.

Інша типова північноукраїнська (притаманна право- і лівобережним говорам) діалектна риса, представлена в актах Київської підкоморської книги, — це *є* в ненаголошеній позиції замість давньосхіднослов'янського *а*, що колись виступав після м'якого приголосного або *ј*, незалежно від походження, тобто відповідно до праслов'янського *є*, напр.: досыт *чинєчи* [6], ѿ *свєто(м)* Миха(лє) [6 зв.], не *бавєчися* [7], и(з) *сєбро(м)* [8 зв.], с *пєты*; *стєгчи* [10], в(жє) *сє* было спознило [10 зв.], *присєгли* на то(м) [14], *Кнєгинєю* [17 зв.], славное *памєти* [23 зв.], *тисєча* [24], дє(н) *свєтѣи* недє(л)ны(ѣ) [27 зв.], *увєза(л)* [41], *дєвєтѣдєсятѣ* [42], не ѿ(т)ходєчи [43 зв.], по(д)лєгєаючю [50], *зычєчи* [56], *жєдали* [57 зв.], *стєгаючи(х)сє* [64 зв.], *бачєчи* [67 зв.], *хотєчи сє* *приглєдѣтѣ* [80], *щитєчи*; *кружєчи* [82 зв.], *досєгнути* [89 зв.], *пєту* собє *мєнєчи* [98], *кнєгиню...* Вишневецкую [104], *доводєчи* [105 зв.], на котєромъ *сє* збєгаю(т) *пєты* к(г)рунѣтовѣ [111] та ін., або відповідно до праслов'янського *а* (в тому числі того, що розвинувся з *ѣ* після шиплячих), напр.: *мє дєєла* < дѣяла [32 зв.], *слъшиєли* [59 зв.], *дворєнина* [69 зв.], тощо, пор. ще в запозичених словах: *дєнь...* *новєбра* пятѣи, [50 зв.]. Мабуть, континуант *'а* < *є* в ненаголошеній позиції відбивається в таких словах: *присєгу* вчинилъ [6], ку *присєзє* [7 зв.], *присєгу...* учинити [14], двор на (и)мє Нєры(н)скѣ [21 зв.— 22], *присєгу* телєсную [24 зв.] та ін. Звичайно, в пам'ятці зустрічаються написання з я(я), що відбивають старовинну (давньоруську й українську інших територій) фонетично-орфографічну традицію, напр.: *сєбра* [8 зв.], *тисєча* *пє(т)со(т) пє(т)дєсє(т)* ѿ(с)мого [24], дня *пє(т)на(д)цєтє(є)*[о] [110 зв.] тощо.

Третьою типовою поліською звуковою рисою, відбитою в досліджуваних текстах, є твердий *р* у всіх позиціях, напр.: позо(в) *вєрє(д)у* [5 зв.], *пєрє*шла [7 зв.; тобто *пєрє* «суперечка», «спір»), *руки пєєрє* [13], *манєстєрє*

Пече(р)ского [68 зв.], сыно(в) *чотыро(х)* [73], *монастыра* [79 зв.], *ураду* моего [109] і т. п., але пор.: *ураду моего...* бо *урадо(м)* мой(м) [110].

Розглянуті особливості рефлексії давніх звуків свідчать про те, що на великій частині Київщини й, очевидно, в Києві XVI—XVII ст. функціонувало мовлення поліського типу⁹³. Однак не виключено, що в пам'ятці відбивається великою мірою мовлення писарів (пор. порівняно часті написання *и* замість *ѣ* в актах №№ 7 і 8).

Досліджувані тексти широко відображають характерний для абсолютної більшості українських діалектів збіг давніх фонем *ы* та *и*, що виявляється в написанні проти етимології *и* на місці *ы*, напр.: *неби(т)но(ст)* [32 зв.], до години [50 зв.], *припалихъ* потребъ [57 зв.], *мл(с)твици(и)* [61 зв.], *стри(и)* [73 зв.], *пусти(н)ного* [109] та ін., *ы* на місці *и*, напр.: *постановившы се очевьисто* [53], *забыра(н)е* кгру(н)ту [71], *Казымера* [72 зв.], *маетности и(х)* [73], *былъ* намъ чоло(м) [75 зв.], *особысто* [76], *чиниты* [94], *куды воды(т)* [94 зв.], на... *Бобрыцы; хибылъ* [95], *Меленты(и)* [109] і т. д.

Тут фіксуються, щоправда нечисленні, слова, які засвідчують монофтонг *у* на місці етимологічних *о*, *е* в новозакритому складі, напр.: *игумена... микю(л)ского* пусти(н)ного [109], *пета* кгрунть Гво(з)довського *дубръ* (форма род. відмінка множини від *добро*); *села...* *Малое Бугаю(е)ки* [110 зв.], пор. ще: *ко(п)цы...* *которы(х)* было *уси(х)* *усмъ* [9 зв.; тобто «вісім»].

Досить систематично засвідчується перехід етимологічного *е* в *о* після шиплячих перед споконвік твердими приголосними, напр.: *шостого* [6 зв.], *со (б)чоламы* [10], *и(з) жоною* [11 зв.], *чоло(м)* [21 зв.—22], *сына божого* [31], *чотыри* [41 зв.], *свежосытаныхъ* [80 зв.], *вечо(р)* *зашолъ* [82], *шпрочъ речокъ* [82 зв.] і т. д., причому послідовніше, ніж у сучасній літературній мові, напр.: *положенье* [8], *буду(т) присужоны* [18 зв.], *высажоны(х)* [19 зв.], *сужоны* [42], *описанъ и (з)ложонъ* [55], *хоробою...* *навежо(н)* [61 зв.], *шсажоны* [70 зв.] та ін. (пор. сучасні діалектні закарпатські *прошчѹн* < *прошчон* < *прощенъ*). Необхідно вказати на часті випадки вживання *о* після шиплячих приголосних в іменникових флексіях, що пояснюється отвердінням цих приголосних і впливом закінчень твердої групи, напр.: *Немиричо(м)* [15 зв.], *хоружичо(м)* [18], *урочищо(м)* [38], *братаничо(м)* *и(х)* [40 зв.], *ув Овѣручомъ* [42], *селищо(м)* [47 зв.] і под. У пам'ятці зустрічаються й випадки збереження *е* після шиплячих перед історично твердими приголосними (вплив форм з основою на нешиплячий: кгрунтьы... *розграницены* будуть *и...* *п р и с у ж о н ы* — 43 зв.).

Привертають увагу поодинокі слова із «вставним» *е* (*Александръ* — 51), гіперичним «оканням» (пор. *и (з) Народичами* — 12, але: кгру(нт) пна Σ(л)цо(в) *Нороди(ц)ки(и)*... з *ве(м)лею* своєю Полоча(н)скою з *Нородичами* — 10).

Впадає в око ненаголошена фіналь *-ей* в іменах *Василе(и)*, *Григорє(и)* [9, 28, 41 зв., 51, 104 зв.], але: *Григорья* [104 зв.]. Мабуть, тут ідеться не про відбиття вимови ненаголошеного *е*, а про рефлексію давньої кінцевої сполуки *ѣи* як *ей*, а не *ий* (пор. сучасні літературні форми родового відмінка множини іменників колишньої *-і*-основи: *гостей*, *гусей* і под. при південно-

⁹³ Пор.: Там же.— С. 16.

західних діалектних *гостий, гусий*; пор. у нашій пам'ятці: шести *тисече(и)* — 49, *давносте(и)* земських — 89). Спорадично засвідчується вивова ненаголошеного *и* з нахилом до *е*: *копцы* посыпа(т), а пощсованые знову сыпать и никоторые для певного знаку знову *прєбави(т)* *е(с)*мо казали [46].

За правописною традицією на місці давньоруської сполуки *ѣл* між приголосними в пам'ятці пишеться *ол*, проте іноді трапляються написання з *ов*, що передають живомовний континуант старожитного поєднання голосного з приголосним, напр.: *(в)довжѣ* [7], *вдовжѣ* [76], в *мо(в)чаню*; *замовчали* [89]; навіть: на *(в)схо(д) со(в)нца* [45 зв.]. Пор.: *промо(л)чати* [74], *До(л)гому* [97].

У деяких актах часто виступає *ѣ* в кінці складу — елемент архаїчного правописного узусу, напр.: *во(и)ски(и) киевѣски(и) ... ключѣникѣ* [41], *ѣ(т)* того *курѣгана*... на *ѣсходѣ сонѣца поверѣнувѣши* [46], *вѣчѣными* часы непопушѣне *дѣрѣжѣчи* [47], *ѣ* што процеси *позѣвы урасѣтали*, будѣ... и *дѣругихѣ* занехивали [47 зв.] і т. п. Подібні факти маємо в житомирських пам'ятках⁹⁴.

Добре представлено в Київській підкоморській книзі чергування *в—у*, тобто перехід *у > в (ў)* після голосного, напр.: *кѣва(л)то(в)не* и *(в)порне* [20], на *врочищу* [29], держали и *вживали*... и *вживаемо* [95 зв.], *ѣ(т)* которого *вже* [81] тощо, перехід *в < вѣ* в *ў (у)*, напр.: *да(н) у* Києве [21], *по(д) ... Мали(м) Обуховомѣ у* Стугну *упала* [95 зв.], *заста(в)ши пно(в) Трипо(л)ски(х) у* замо(ч)ку... Трипо(л)скомѣ [54 зв.], в неділю... потомѣ... *у* понеделокѣ [59], за *ѣзеромѣ Ую(н)нымѣ* [70], та ін. Як і нині, у чергуванні *в—у* відіграє роль не тільки фонетична позиція, але й пауза при мовленні (писанні), пор.: а [от] болота Вало(в)ки *угору* (24 зв.), *ѣ(т) ... (И)внищы увѣрхѣ* [33], гдѣ *у* ричкѣу Івѣнищы *упадаєт* [41].

Перед лексемами з початковим голосним в пам'ятці вживається варіант прийменника *у/в — ув(ѣ)*, що розвинувся внаслідок появи вторинного *в* — звука протетичного характеру, напр.: *ѣ(д)носта(и)не ув* одно слово [13 зв.], и его *ѣте(ц) ув* о(с)трове Глумо(в)ско(м) [14 зв.], не маючи *ле(т)*, *у(в)* опеце *бы(л)* [29], и *оув* Овѣручомѣ [42], ни *ув*о што [84 зв.].

Тексти Київської підкоморської книги фіксують звичайний для української мови збіг давніх прийменників *сѣ* та *изѣ* — *з(из)*, напр.: *(з)годившисѣ и(з)* собою [7 зв.], *ѣ(н) и(з)* жоною [11 зв.], *ис* тоєю землею [23], а *(з)* левоє руки [79 зв.], то *ѣ(ст) зѣ* его *м(л)* [79 зв.— 80], *и(з) ... комо(р)никомѣ* [80].

У пам'ятці відбивається твердість приголосного *ч*, напр.: *минаючы* [81 зв.], *ѣпрочѣ* [82] та ін.

Досить часто пам'ятка задокументовує твердість *ц*, особливо флексійного, напр.: *копцы* позасыпати [6 — 6 зв.], *гранищы* звѣчистые [7], *чѣре(з) тыѣ гранищы копцы* засыпаные [8], *землицою* [11], *граніцою* [12], у *И(в)нищы* [19 зв.], *цѣлыѣ копцы* [46], *всѣхѣ копцовѣ* [46 зв.], тою *граніцою* [47], за *ѣпѣлицою* [69 зв.], на *дѣѣ ябло(н)цы* ку могилѣ *Ѡди(н)цу* [97] тощо. Частину словоформ (орудного однини іменників жіночого роду, родового множини слів чоловічого роду) можна б трактувати як результат впливу іменників твердих груп, але сучасні діалектологічні дослідження показують, що твердий *ц*, у тому числі перед флексійними голосними, є характерним для певних груп говірок, насамперед північних. Нині межа цього явища на Правобе-

⁹⁴ Там же.

режжі йде на північ від умовної лінії, серед орієнтирів на якій можна назвати Коростень — Димер⁹⁵.

Досліджувані тексти містять свідчення про твердість губних приголосних (напр., *дубъе* зо бчолами — 20, у *деревъю* — 100 зв.), виділення *ј* після отвердіння їх (напр., *находили в деревъяхъ* — 46).

Звукосполука *жѣж* позначається в пам'ятці за допомогою поєднання букв *ж* та *ч*, напр.: *зае(ж)чаеть* [11], *(в)е(ж)чати* [18 зв.], *вѣежъчати* [43 зв.] тощо, пор. також *вѣе(ж)дчати* [67].

У Київській підкоморській книзі маємо написання *бчол* < *бъчела*, в яких відбивається старовинний фонетичний склад слова (нема одзвінчення *ч* у *дж* унаслідок прогресивної асиміляції), напр.: *со (б)чолами* [10], *дубъе зо бчолами* и *бе(з) бчо(лъ)* [20].

Фонема *g* у пам'ятці передається традиційним способом — за допомогою буквосполуки *кг*, напр.: *пане Сы(н)кгуре; ѿ кгру(нт)* [5 зв.], *Я(н) Сѣгано(в)ски(и)* [7 зв.], на *паркгамине* писаны(и) [11 зв.], *кѣва(л)то(в)не* и (в)пор)не; на *керу(нт)* [20], *Жикгмонта* [44 зв.], *забыра(н)е кгрунтѹ кѣва(л)-товне* [71], на *паркгамене* писаны(и) (91) та ін. (пор.: того *ганити* не може — 60 зв.).

Порівняно часто в пам'ятці спостерігаються написання *ф* відповідно до етимологічної сполуки приголосних *хв*; напр.: *пану... Богуфалу* [16 зв.], *мае(т)ность... Форошню* [74 зв.], *ко(н)ститущю... уфаленую* [78], *и(з) гаи, и(з) форосты* [91] та ін., а також відповідно до *х*, напр.: *поставила футоровъ два* [79], *футо(р)* [94]. Мабуть, це наслідок гіперистичного («надправильного») вживання *ф*, поширеного на території, де запозичена фонема *ф* субституувалася звуком *х* чи сполукою *хв* (пор. у сучасних говорах на цій території: *фіст, фортст, фалити; хунт; хвартух*⁹⁶). Це явище фіксують й житомирські акти⁹⁷.

Протетичний *в* спостерігається в антропонімі *Ганна* [48, 51]. Протетичний *в*, напевне, наявний у номені *вустя*: у *ву(ст)а* самоє речки *И(в)нищы* [21]. Однозначно витлумачити тут *в* як протезу не дозволяє той факт, що в досліджуваних текстах часто виступає приєдник *ув*. Правда, в наших прикладах він наявний виключно в позиції перед іменниками з початковим голосним *о*. Очевидно, додатковий приголосний елемент, що розвивався після приєдника *у* (*ў*) перед словами з початковими голосними для уникнення гіатусу (зіяння), тільки перед лексемами з початковими *у* розвивався в повноцінний приголосний елемент, який приєднався до звукового складу повнозначного слова, тобто став протетичним *в*.

Акти засвідчують похідний прикметник від назви другого дня тижня у формі *второкъ*: того (д)ня *ѡ(в)торкового* [95 зв.], що виникла внаслідок перерозкладу приєдникової сполуки *во второк* (із *въ вѣторъкъ*) на *в второк*, пор.: того дня *во (в)торо(к)* (14 зв., суцільний текст можна розподілити на слова і як *в второк*), у *во(л)торокъ* (20 зв.; текст можна поділити також як *ув о(л)торокъ*; *л* — гіперизм, замість *в*, пор. *жовтий* і книжне в XVI ст. *жо(л)тій*).

У видаваних текстах зустрічаються випадки відбиття на письмі асимілятивних і дисимілятивних процесів у живому мовленні, спрощення груп

⁹⁵ Атлас української мови.— Т. 1.— К., 1984.— Карта № 112.

⁹⁶ Там же.— Карти № 97—99.

⁹⁷ Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.— С. 17.

приголосних напр.: за... *про(з)бою* [16 зв.], за... *прэзъбою* [44]; *розказуе(ш)* [20], *светъковѣ ѡсѣмънатъцати*; *свитъками* [45 зв.], ѡ которо(и), *ще(р)ни-цами...* *росправу мѣди* [94; тобто *ш черницами* «з черниціями»), *перѣдо(м)ною Ща(с)ны(м)* [67 зв., пор. *Сча(с)ны(м)* — 65 зв.]; *хто* [16 зв., 23, 60 зв.], *нихто* [80 зв. 82], *учаснико(в)* [40], на... *вла(с)номъ* [79], *сче(р)цами* < черницами [93 зв.] тощо. Необхідно вказати на гіперкоректне вживання *си* замість закономірного *щ* (прагнення писати етимологічно як реакція на асимілятивні зміни у мовленні), напр.: *долиною...* *часчѣмъ* [15], *врочисча* [100 зв.], *пущаючи* *кгру(н)ты* до *име(н)я Рако(в)счины* [101] та ін. Така практика характерна і для писарів житомирських актів⁹⁸.

Відавана пам'ятка містить різноманітний матеріал для дослідження історії граматичної будови української мови.

Привертає увагу флексія *-и* в родовому й місцевому однини, називному множини іменників колишньої *-ja*-основи, напр.: *по(д)коморы(и) земли Киевское* [70 зв.], *чотыри недѣли* [57].

У місцевому відмінку іменники цього типу мають нову флексію *-ѣ*: при *униѣ...* *уфаленую* [78]. Це — результат аналогії до закінчення іменників колишньої *-а*-основи. Та зустрічається й давня флексія *-и*: в *земли* (40; тут не виключена й нова флексія *-і* < *-ѣ*).

У зв'язку з диспалаталізацією *ц* іменники, основа яких закінчується на цей приголосний, виступають переважно з флексіями твердої групи першої відміни, напр.: *яко старшое че(р)ницы* и *вси(х) сестръ-че(р)ницѣ* [71]; *ѡ(т)...* *границы* [85]; *воеводе...* *державцы* *ко(р)мило(в)скому* [23]; за... *границю* [47], *границю* *єсть* [94 зв.]; *по(с)вято(и) Троицы* [57], при *границы* [100 зв.]; *границы* *єго старовѣчные* [42]; пор. *ще*: *по граница(м)* [20 зв.]. Правда, зустрічаються й давні збережені форми, напр.: *за Бобрещю* (94 зв.; тут же: *за Бобрещю*), *надъ...* *Ивънщю* [47], *на(д) Лукавщю* [73 зв.].

Привертає увагу поширення флексії *-у* в родовому відмінку однини назв предметів та абстрактних понять (друга відміна), напр.: *валу* [77 зв.], *по(д)ле гаю* [79 зв.], *часть кгру(н)ту* [40], *кгру(н)ту* *Ко(р)чевского* [40 зв.], *того декрету* [109], *белугъ зъ езу* не брано [92], *вє(д)ле листу запису* до ... *пана* [41], аж по дату сєго *листу* [47 зв.], *розграниче(н)а* и *ро(з)дилку* [40 зв.], *дохоже(н)я ро(з)ди(л)ку* у маєтности; *того ро(з)дилку* *пра(в) быти хоти(л)* [66 зв.], *до суду* [17 зв.], *суду* *земского* [40], *суду* *кгро(д)ского* [43 зв.], *позо(в) вра(д)у* [5 зв.], *ураду* *моего* [109], *уряду* *моего* [110], до *Днепра* *ниязкого* *уходу* *нетъ* [93 зв.], до *того часу* [89] тощо. Пор. *ще*: *ѡ(д) Днепру* [77 зв.].

Дуже часто у пам'ятці вживається флексія *-ови* в давальному відмінку слів другої відміни — апелятивів (назв осіб, предметів, абстрактних понять) й антропонімів, напр.: *кгрунтови...* *зашкодити* [99 зв.], *декретови* *суду* [39 зв.], *декретови* *трибунальскому* [41 зв., 110], *записови* *своєму* [40], *прихилаючися...* *листови* и *розказа(н)ю* [34 зв.], до *де(р)жання* *поводови* *подал(и)* [109 зв.], *судови* *по(д)комо(р)скому* [65 зв.], *пану Грузевичови*; *отцу Петрови* *Могиле*, *а(р)хиепископови*, *митрополтови* [109 зв.], *пану Немричови* [47], *пну Павлову* *Дорогоста(и)скому* [73], *игуменови* *бывшему*; *отцу Исаяи Трохимовичови* ... *игуменови...* *новому посесорови* [109 зв.]. Як бачимо, іменники з основою на *-ч* під впливом слів твердої групи також мають флексію *-ови* (а не *-єви*). Вплив твердої групи позначається і на формах орудного від-

⁹⁸ Там же.

мінка однини назв з основою на історично м'який приголосний: *Немиричо(м)* [15 зв.].

Однак при історично м'яких основах зберігається й давній варіант *-ем*: *часце(м)* (9 зв.; тобто *чащем* «хашаами»), *Матфее(м)* [15 зв.], *ω(т)цємъ* Исаею *Трохимовичємъ* [111 зв.], *гости(н)це(м)* Жытоми(р)ски(м) [115].

У зв'язку з отвердінням кінцевого *ц* в північних говірках відповідні іменники стали відмінюватися як лексеми твердої групи, напр.: *копцы...* которы(х) было уси(х) [9 зв.], *копъцо(м)* преречоны(м) [111 зв.], до сыпа(н)я *копцо(в)*... приступлю [100] і т. п.

Нову флексію виявлено в місцевому відмінку іменника *день*: на *пе(р)в-шомъ дню* [96].

Іменники твердої групи другої відміни зберігають старе закінчення кличного відмінка, напр.: панє *Сы(н)кгурє* [5 зв.], *ω(т)че митрополите*, негдє *игумене* мико(л)ски(и) [111 зв.], але в лексемах, основи яких мають у кінці *к*, спостерігається тенденція до збереження приголосного й поширення у вокативі флексії *-у* (первісно її мали іменники *-jo-* та *-й-*основ), напр.: *пне комо(р)нику* [84].

У знахідному відмінку множини іменників колишньої *-jo-*основи зберігається давня флексія, але в зв'язку з особливостями рефлексії *ѣ* тут вона виступає в різних звукових формах: *рубєжи* рубанье по(п)сова(л) [9 зв.], прихавъши... в тые *кра(и)* [73 зв.], и *копце* усыпали [74 зв.], *чертежи* старье... ро(з)робиль [102 зв.]. Пор. ще: *ω грабєжѣ*, *ω збєги* [77].

Іменник *пан* у називному відмінку множини досить послідовно засвідчується з флексією *-ове*, напр.: *панове* комисаре (34 зв.; *комисаре* — нове закінчення, під впливом знахідного *комисаре* < *комисарѣ*, але ненаголошений *ѣ* рефлексується як *е*), *пнове* шляхта [41] та ін.

Іноді в досліджуваній пам'ятці зустрічаються старовинні форми давального відмінка множини на *-ом*, напр.: Вамъ, шляхетнымъ *пно(м)* Федору, Гапону, Ждану и Федору молодшому *Дедовичомъ* Трипольскимъ [69], Тобе... игумену... н... *че(р)нцомъ* того монастыра [70 зв.] та ін. (у деяких наведених прикладах спостерігається поширення закінчення *-ом* і на слова з історично м'якими основами, до яких додавалася флексія *-ем*).

Фіксується прямий континуант флексії давального множини іменника *дѣти*: *дѣте(м)* брата и(х) рожногого [40 зв.].

Книга Київського підкоморського суду містить документи різних часів, у яких фіксуються прадавні форми орудного відмінка множини іменників, які первісно були притаманні відповідно назвам *-о-* та *-jo-*основ, напр.: с *паны* трипольскими; за *позвы* по(д)комо(р)скими [8 зв.], слухными *доводы* [10 зв.], *межи...* *пно(м)*... Дорогоста(и)ски(м)... а *паны* Федоро(м), Гапоно(м), Ждано(м) и Федоромъ моло(д)ши(м) *Дедовичи* Трипо(л)скими [53 зв.], за которыми *позвы* [55], певными *записы* и заруками [87 зв.], ис всеми *кгрунты* [87 зв.], и(ж) за *листы* его м(л)... с тыми жь всеми *кгру(н)ты* [88 зв.], и(з) *гаи*, и(з) *форосты*, и(з) *селищи* [91], *позвы* по(д)комо(р)скими [103] *пном* Гапономъ и *пно(м)* Федоромъ *Дѣдовичи* Трипо(л)скими [104] та ін.

Нерідко старовинні форми сусідять із новими — *-ами* (результат аналогії до іменників давніх *-а-*, *-ja-*основ), напр.: со (в)сими *пожи(т)ка(ми)*, дубровами и сеножа(т)ми, з *лесами*, з реками и бо(б)ровыми *гоны*, и по(л)ми

старыми [40 зв.], зо всіма... *пожитки*, дубровами, *лесама*, ...*потоки*, *речки* и болоты [101], з ...*пны стеньниками* [114].

При цьому слід зауважити, що старовинні форми орудного множини на -*ы* збігалися з новою формою називного множини іменників чоловічого роду. Очевидно, за аналогією до них іноді з'являлися подібні форми в іменниках жіночого роду: зо... ставы и потоки, *речки* и болоты [101].

Можливо, що давні форми орудного множини іменників чоловічого (та середнього) роду у кінці XVI — початку середни XVII ст. ще міцно трималися в мовленні (або навпаки — були однією з ознак книжності?).

Чимало іменників чоловічого роду в орудному множини фіксується з новою для них флексією -*ами* без оточення (сусідства) давніх закінчень, напр.: (з)наками певними [44 зв.], с тьми *свитъками* (45 зв.; тобто «свідкам»), спо(р) межи по(з)ваними а *че(р)нцями* монастыра [79 зв.] *кухмистрами* были [79 зв.], самыми *декретами* [90], с *че(р)цями* киевскими [93 зв.], с *пожитками* [94 зв.], з ... *светками* [100], *кгуру(н)тами* своими [100 зв.] тощо.

Прастару флексію -*ехъ* < -*ѣхъ* (*e* — рефлекс ненаголошеного *ѣ*) іменників колишньої -*о*-основи спостерігаємо і в місцевому відмінку множини назв другої відміни, напр.: при *ѣны(х) листѣ(х)*, *доводѣ(х)* и *заводѣ(х)* [13 зв.], у *Чѣ(р)касѣ(х)* [23], при *листѣ(х) ты(х)* [26], на *роце(х)* гро(ц)ки(х) [38 зв.], у *Черъкасехъ* [45], на *ты(х) по(з)вехъ* [55], в *каторы(х) листѣ(х)* [65 зв.], на... *кгуру(н)тѣ(х)* [70 зв.], в *лѣтѣ(х)* подошлы(х) [83] та ін.

Зрідка у місцевому відмінку множини іменників чоловічого роду зустрічається флексія -*ох* (первісно характерна для назв -*й*-основ): при... *комисаро(х)* [33], во *вси(х) пожитко(х)* [103 зв.].

Однак в іменників чоловічого роду другої відміни у місцевому відмінку виступає також закінчення -*ах* — результат аналогії до іменників жіночого роду колишніх -*а*-, -*ја*-основ. Його приймають і іменники колишньої -*о*-основи, і назви -*йо*-основи, напр.: при *пана(х)* [33], при... *привилея(х)* свои(х) [82], по *ко(н)ца(х)* [80 зв.], в *ты(х) края(х)* [77 зв., 82 зв.].

Елементи давнього відмінювання в множині зберігає іменник *брат* — чотири *бра(т)я* [95 зв.], не *братья*, але *ты са(м)* [102 зв.], з *братьєю* своєю [101 зв.].

Деякі особливості виявляються у відмінюванні іменників із суфіксом -*тель*, напр.: *домова(л)се абы...* умоцованые *приятеле* его ...меновали [17], *подписа(ти) рачили панове и приятели* нши [19], через *приятель* своихъ [50 зв.], *чере(з) прияте(ли) ко(н)чить* [21], с тьми... *паны прияте(л)ми* [18 зв.], *пере(д) нами прияте(л)ми* [41] та ін. Пор. ще: *котогого...* поганство *татарѣ* забили [23 зв.; вплив форм типу *селяне* і под., вторинної ж форми *люде*], *Мы комисаре* [31 зв.].

Відповідні іменники середнього роду другої відміни зберігають давню фонетично модифіковану флексію -*ье* > -*е* (-*е*), напр.: *а(ж) по стави(н)е* [10 зв.], *уво (н)ме(н)е* Трипо(л) [92]. У подібних словах кінцеві приголосні основи здебільшого пишуться над рядком (напр., у родовому відмінку: *потопта(н)я* и *бра(н)я* збожа — 8), тому важко судити про їх характер, але написання з твердим знаком перед закінченням можуть непрямо вказувати на подовження приголосного, напр.: *права*, *приви(л)я*, *наданъя*, *потве(р)женъя...* *короле(н)* [21 зв.].

Старовинну флексію *-ем (-ем)* (фонетично закономірну) ці іменники зберігають в орудному відмінку однини, напр.: з... *урочище(м)* [33], подъ *страченъемъ* речи [42 зв.] та ін. Але в назвах з основою на шиплячий спостерігається аналогія до іменників інших структур (твердої групи), напр.: *урочищу(м)* [33], зовуть *селищу(м)* [47 зв.] тощо.

Іменники середнього роду колишніх *-t*-основ зберігають суфіксальний елемент, напр.: с *кня(жа)темъ* [87 зв.], однак його не мають слова давньої *-п*-основи: *дерево бо(р)тное по(д) таки(м) знаме(м)* [40], по(д) *таки(м) знамемъ* [40 зв.].

Іменники другої відміни середнього роду старовинних *-jo*-основ у місцевому відмінку однини виступають із давньою флексією, напр.: на *у(з)ле(с)и* [10]. Зустрічається тут і закінчення *-ю* — наслідок аналогії до форм давального відмінка іменників цієї ж парадигми, конструкцій з іменником *по*, який у давнину виступав саме з дативом; не виключена аналогія до форм на *-у* місцевого відмінка назв чоловічого роду, первісно притаманних іменникам *-й*-основ, напр.: в... *збра(н)ю* [12 зв.], на ...*урочищу* и *ме(ст)цу* [17], по... *дере(в)ю* [14 зв.], в *поча(т)ку...* и *доко(н)че(н)ю* [82], в *мо(в)чаню* [89], *рубжи у деревъю* положи(л) [100 зв.].

В орудному відмінку множини іменники середнього роду колишньої *-о*- і *-jo*-основи в Київській підкоморській книзі виступають із прадавньою флексією *-ы, -и*, напр.: по(д) *знамены* старыми [10], не голыми *словаы*, але *пи(с)мо(м)* и *слушными доводи* [10], со(с)ны бо(р)тные со (з)*намены* старыми [25], *менуеть...* голыми *словаы* [85], *тыми словаы* мовили; и(з) *селищи* [91], зо всіми... *болоты* [101] та ін. Але поряд спостерігається активне витіснення старожитних закінчень новою флексією — *-ами*, під впливом парадигми іменників жіночого роду давніх *-а-, -ja*-основ, напр.: по(л)ми стары(ми) и *се(ли)щами* [40 зв.], называе(т) *урочищами; селищами* урочища зовуть [77 зв.], *кгру(н)тамы, именьямы* своими [100 зв.], *межы добрами* [112] тощо.

Особливо часто нову флексію *-ах (-ях)*, що з'явилася в парадигмі іменників середнього роду під впливом назв жіночого роду колишньої *-а (-ja)*-основи, спостерігаємо в місцевому відмінку множини, напр.: на *ты(х) ме(ст)ца(х)* [15], (з)наки в *дерева(х)*; в *деревахъ* [46], на... *урочищахъ* [69 зв., 70 зв.], на *добрахъ* ѿ(т)чи(з)ныхъ [77], в... *именьяхъ* [103 зв.] та ін. Пор. ще в давальному множини: шкодити *добрамъ* его [77].

Досить добре стару парадигму зберігають іменники колишньої *-i*-основи, напр.: до самое *речи* [6 зв.], (с) *по(д)пи(с)ю* руки [13], с *печа(т)ю* и с *по(д)писю* руки [91 зв.], по(д) тою жъ *мо(ц)ю* [113], у *мае(т)ности* своєї [66 зв.], прозивали... *мае(т)ности* и(х) (73; буква *ы* < *и* вказує на твердість приголосного), в тако(и) *широкости* грани(ц) и *волости* [75 зв.], по(д) *печа(т)ми* [19, 40], со (в)сіми... *сеножа(т)ми* [40 зв.] тощо.

Однак на парадигму назв колишньої *-i*-основи також впливали форми іменників давньої *-ja*-основи, що яскраво виявляється в місцевому відмінку множини, напр.: в *частя(х)* свої(х) [40 зв.], въ *мае(т)ностяхъ* всѣхъ [77 зв.], в *ты(х)...* *частя(х)* [103 зв.].

В іменниках жіночого роду спостерігаються залишки форм двоїни при числівниках *обе, обеде* «обидві»: ва(с) *ѡбе(д)ве стороне* [6], на *ѡбе(д)ве стороне* [8], на *ѡбе стороне* [47 зв.], *ѡбедѣве стороне* [109 зв.]. При них уживаються й форми множини: *стороны ѡбе(д)ве* [109], *ѡбе(д)ве стороны* [110 зв.], *ѡбедѣве стороны* [113].

Привертають увагу в пам'ятці нечленні (короткі) форми прикметників, напр.: *гото(в) є(с)ми* [71], у *калинова куста* [17], *яко справе(д)ливе хо(р) бы(л) [36 зв.]*, *досыть учинити має(м) и пови(н)ни будемь* [43], *будеть пови-не(н) [43 зв.]*, *ниже(н) млы(н)ка пна Немиричова* [45 зв.], *готовы* были показати [58 зв.] тощо. Нерідко такі прикметники виступають у специфічній синтаксичній функції.

Особливо часто в нечленних формах зустрічаються діеприкметники, напр.: *рубаны* были части [14 зв.], су(т) *уписаны* [23 зв.], *Писанъ* у Києве [30], *Писа(н)* у Рыхтыча(х) [36 зв.], *Писа(н)* дня [70], некоторые копцы *поро(з)риваны* и *ро(с)копаны* [46], *копечь... усыпанъ* есть [46 зв.], кгру(н)ты *заведены* будуть [56 зв.], *хоробою навезжо(н)* [61 зв.], заводы граничные *бываю(т) показованы* [81] і т. ін. (як бачимо, неповні форми виступають у відповідних сполуках і функціях).

Звичайно прикметники вживаються в повних формах, напр.: *дерево бо(р)тное* [40], *право... не вечное* [89], *судере(в)ная* зе(м)ла [12 зв.], *вечистая* граница [24 зв.], *стародавняя живото(ц)кая* граница [94], по *урожоную...* пашю Ба(р)бару... су(д) и ну ю [!] *кгро(д)скую кие(в)скую* [111 зв.]; *пола пашние* [11 зв.], *границы его старовечные* [42], *знаки цылые* (45 зв.; «цілі»), *соседы... суме(ж)ные* [70 зв.] тощо. Пор. ще діеприкметники: не є(ст) *скасованы(и)* [63 зв.], *копечь в(ст) усыпаны(и)* [108 зв.].

Унаслідок рефлексії ненаголошеного *ѣ* як *е* давня флексія родового відмінка однини повних прикметників жіночого роду *-оѣ* (пор. нинішню нормативну *-ої < -оѣ*) в польських говірках набула вигляду *-оє*, що задокументовують і досліджувані тексти, напр.: на *де(н) светое* Покровы *Пречи(с)-тое* Богородицы [13], до *Красное* речки [82 зв.], *ѡ(т) старожи(т)ное животоцкое* границы [84 зв.— 85], *славное* и *светое* памяти [91], *дедицтва* ее м(л) панее *Гуменицькое Федоровое, судиное кгро(д)ское киевское* Баръбары [110 зв.] та ін. Іноді зустрічається флексія з рефлексією *ѣ* як *и* (тобто *і*) — *-ои*: *ведле и(н)фо(р)мации правнои* [113], до *граници Ива(н)ко(в)ско(и)* [115].

У м'якій групі прикметників вживаються стародавні закінчення, напр.: *дня чвораинного* [63], *дня оногдаинного* [96], *ку... пе(р)шому* и *по(с)леднему* [56 зв.], в року *теперешнемъ* [70 зв.], в... *нынешнемъ* [110].

Форми вищого ступеня порівняння прикметників у пам'ятці мають суфікси *-иш-ий, -ейш-ий*: (з)наки... *значне(и)шие; слушне(и)шие* доводи; *бли(з)шая* до доводу [83], *жесмы* уступили ми, *убожышие*, пну *валикому* [84 зв.], на и (н) *шы(и) ча(с) способне(и)шы(и)* проло(н)квова(л) [113] та ін.

Зустрічаються форми вищого ступеня відприкметникових прислівників з редуцією кінцевого голосного: на(м) *бо(л)шѣ* кгру(н)ту, а ему *ме(н)шѣ* [10 зв.], *шире(и)...* описано [55], *шире(и)* в себе *ѡ(б)мовляе(т)* [109].

У пам'ятці засвідчуються різноманітні давні займенникові форми, звукові модифікації в займенникових словах, напр.: *указуючи мнѣ* [38 зв.], *приказує(м) тебе* [24], в рокъ *собѣ* [53 зв.], в себе [109], у *моцы ко(ж)дое* [16 зв.], *кто то* є(ст) [16 зв.], и *иньм...* *кто* [23], *декрету... жадного* не *ѡде(р)жива(л)* [36], бо на *што хто* ра(з) по(з)волить [60 зв.], *никто* [80 зв., 82], *тыє вси(и)* справи [8], на *тую* *судеревъ* [11 зв.]. Привертає увагу нова форма означального займенника чоловічого роду: *ує(с)* [71], початковий елемент *у-* в якій з'явився під впливом форм жіночого (*уся*) і середнього (*усе*) роду.

Низка цікавих із погляду історії мови форм засвідчується в числівниках *два*, *оба*, які часто поєднуються. Часом виступає в текстах старовинна форма родового відмінка збірною *оба*: з *обу* сторо(н) [18], з *обу(д)ву* сторонъ [81]. У деяких випадках давню форму в таких сполуках зберігає лише числівник: *обудву(м)* сторона(м) [109 зв.], *обудъвухъ* половиць [44 зв.], так по право(и) сторонє, яко и по лево(и) з *обудво(х)* сторо(н) [115]. Тут кількісні числівники вже мають форми, позначені впливом відмінкових форм числівників *три*, *чотири*. За аналогією до давньої парадигми числівників *три*, *чотири* та до займенників і прикметників (напр., *тих великих*) маємо відповідні фінали у давніх формах числівника *два*, *оба*: *дву(х)* рудо(к) [7 зв.], *дву(х)* пано(в) [21], до *дву(х)* ку(р)гано(в) [27 зв.], в... *дву(х)* земла(х) [40] тощо, *обеюхъ* сторо(н) [6], з *обею(х)* сторо(нъ) [101 зв.—102], сторонамъ *обеюмъ* [52], *обеюмъ* сторонамъ [106 зв.], с *двѣма* паны [43]. Задокументована й нинішня форма давального відмінка збірного числівника *два* (*дві*): сторонамъ *обомъ* [114].

Числівник *три* в родовому відмінку виступає в історично закономірній формі *трехъ*, яка функціонує паралельно з новішою *трохъ*: с *тро(х)* угловъ з стоку *трехъ* деди(ч) [80], *тро(х)* деди(ц)твъ [108 зв.]. Пам'ятка задокументовує сьогодні нормативну форму родового відмінка числівника *чотири*: *чотырохъ* озе(р) [76]. У називному відмінку числівника *чотири* бачимо тенденцію до закріплення форми чоловічого роду як єдиної для всіх родів: *чотыри* бра(т)я [95 зв.], неде(л) за *чотыри* [55 зв.]. Зустрічається й давня форма жіночого роду: за *чотыре* недели [6 зв.].

Числівники *п'ять* і далі вживаються і в стародавніх і нових формах: светъковъ *оѣмънатъцати* [45 зв.], *шести* тисече(и) [49], *о(т)* *пяти* [108 зв.], *пѣ(т)ма* тисе(ч)ми ко(п) [18 зв.], *пѣтъма* тисе(ч)ми [43 зв.], ізь *шѣтъма* сви(т)ками [44 зв.], *дѣсетма* тисе(ч)ми [70], з *ше(ст)ма* све(т)ками [100]. Модифіковану форму орудного відмінка (вплив іменників колишніх *-і*-основ?) має назва *тысяча*.

Числівник «вісім» і похідні функціонують із прадавньою формою початку слова: недѣль *оѣмъ* [109], в року ше(ст)со(т) три(д)ца(т) *о(с)момъ* [110], светко(в) *о(с)мъна(д)ца(т)ь* [24 зв.], [въ]... тисеча па(т)со[т] *о(с)мъдѣся(т)* четвертомъ [5 зв.].

Видаваним текстам властиве вживання кількісного числівника *дев'ятдесят*: тисеча пя(т)сотъ *дѣветьдѣся(т)* девятого [62], Лѣта... тисеча па(т)со(т) *дѣвѣ(т)дѣся(т)* оѣмого [41], неозначених числівників *колькось* «декілька», *кольконадцать*: Не *о(д)ну* давность земъскую, але *ко(л)ко(с)* давностѣ(и) земъскихъ замовчали [89], трвало то... лѣтъ *колькона(д)цать* [74].

Впадають в око деякі особливості порядкових числівників, у тому числі диспалаталізація основи в слові «третій» — *третую* часть кгру(н)ту [40], структура порядкового похідного від «шістсот»: в року... тисеча *ше(ст)сотъномъ* [70 зв.—71], порядкових числівників вище десяти: ноябра *второгона(д)ца(т)* [61], се(н)тебра *третегона(д)ца(т)* дна [6], дня *семогона(д)цать* [70].

Укажемо на деякі факти, що стосуються морфології дієслова. У першій особі однини теперішнього часу приголосний *д* кореня (основи) чергується із *ж*, а не *дж*, напр.: не *вижу* [16]. Немає вирівнювання основи за другою, третьою особами однини та множини дієслів із коренем на *г*, напр.: не *могу* [61 зв., 110]; *могутъ* [13 зв.], не *могутъ* [60 зв., 99 зв.].

Форми третьої особи однини теперішнього й простого майбутнього часу здебільшого фіксуються без кінцевого елемента *-ть*, напр.: што са *тѣкне* кгру(н)ту [40 зв.], *описує* [41 зв.], не *може* [62 зв.], *менує* [76], (в)споможе [76 зв.], *удає*; не *може* [80 зв.], *росказує* [92], не *показує*; за(и)мує [94 зв.], не *показує*; не *покаже* [95], *указує* [96 зв.], *наказує* [100] тощо. Очевидно, даниною писемній традиції є форми, в яких названий елемент зберігається, напр.: *маєть*; *зає(ж)чаєть*; не *покажєть* [11], (в)*живає(ть)* [24], не *можєть* [34 зв.], *Што се тѣчє(т)* [76 зв.] та ін.

У першій особі множини теперішнього часу флексія вживається в двох формах — з кінцевими елементами *-мъ* і *-мо*, напр.: *єбдає(м)* [14], *приказуємъ* [30 зв., 70 зв.], *напоминаємо* [34 зв.], *озна(и)муємъ* і *вызъзнаваемъ* [42], *маемъ* [42 зв.], *просимъ* [84], *розумеемо*, *вкладає(м)*, ...*назначає(м)* і *приказує(м)* [32], *де(р)жимо* і *вживаємо* [95 зв.], *держимо* [89 зв.] і т. д.

Зрідка в пам'ятках виявляються польські форми дієслів теперішнього часу, напр.: *высыла(м)* [9], *мы... при(з)навамы* [11 зв.], *росказуємы* [34 зв.], *свє(т)чымы* [94].

Перша особа однини минулого часу у формі чоловічого роду в Київській підкоморській книзі засвідчується з традиційно орфографічним кінцевим л відповідно до живомовного *в(у)*, напр.: *сталъ* [34 зв.], не *засъпова(л)*; не *оде(р)жива(л)* [35 зв.— 36], не *хотилъ* [41 зв.], *выконалъ* [100], *далъ* [104 зв.] та ін. Форми першої та другої осіб однини та множини минулого часу дієслів звичайно супроводжуються особовими частками, що виникли на ґрунті відповідних форм допоміжного дієслова *бути* (*быти*), напр.: *о(т)ехал-є(м)* [39 зв.], *записал-є(м)* [41], *учинили-(с)те* [48] та ін.

Нерідко без модифікації звукового складу вживаються форми допоміжного дієслова, особливо в першій особі множини, напр.: *зложи(л) єсми бы(л)* [6], не *слыхали єсмо* [14], *апелева(ли) є(с)мо* [17 зв.], *зъехалиє є(с)мо*, *ро(з)ехали се є(с)мо* [25 зв.], *дали єсьмо* [44] тощо. Пор. ще: *выє(ж)дчати єсми бы(л) готовъ* [67], *зыститиса є(с)мо пови(н)ни* [18 зв.]. Зрідка аналогічні форми позначені впливом польської мови, напр.: *прото року смы не мели* [83 зв.]. Пор. ще: *показа(т) єстєсмо* *готові* (10 зв.; «гібридна» польсько-українська форма).

Київська підкоморська книга засвідчує функціонування збережених українською мовою форм давноминулого часу, напр.: *зложи(л) єсми бы(л)* [6], *и(ж) се было* *ку ночи схлило* [26 зв., 27], *ис всими кгрунты, с которыми бы(л) взялъ*, *до рукъ нашихъ ...в е(р)ну лъ* [87 зв.].

Форми наказового способу третьої особи творяться за допомогою частки *нехай*, напр.: *неха(и) же его глядять* [77].

Інфінітив у пам'ятці виступає переважно з кінцевим голосним *-ти* (*-чи*), напр.: *выехати*; *вчинити*; *росказати* [6], *начи(м) са вступовати... забирати... оды(и)мовати... заходити* і *(в)є(ж)чати* не може(м); *де(р)жати* [18 зв.], *заплатити* [21 зв.], *присєгати* [26], *заходити* і *въєжъчати* не маємъ і *мочи* не будемъ [43 зв.], *выдавати* [72], *чинити* [80], *читати* [104 зв.], *належати* [114 зв.] і т. п. Однак поряд зустрічаємо інфінітиви з редукованою кінцевою *и* — *-ть*, напр.: *ко(н)чить* [16], *о(б)єхать* [26 зв.], *стать* [34 зв.], *заховать* [35 зв.], *справовать* [101 зв.], *установать*, *попирать* [105 зв.] та ін. Деякі написання можна трактувати як неозначену форму на *-т* (твердий; орфографічно *-тъ*), напр.: *принятъ* не хотилъ [41 зв.], *далъ позъватъ* [43 зв.]. Інфінітив на *-т* дієслів із основою на голосний нині характерний для право-

бережних поліських (середньополіських) говірок північного наріччя української мови⁹⁹.

Звичайним у пам'ятці є предикативне слово *нетъ* «немає»: поту(л) з нами судере(в) маєть, а дале(и)... того судерєви ему з нами *не(т)* [11]. Нашу увагу привернув присудковий вираз *не мало* «не було»: и и(н)ши(х) листо(в)... *не мало* [24 зв.]. Пор. сучасне *немає*.

Нарешті, відзначимо безособові форми на *-но*, напр.: *копець... усыпано* [47], *шире(и) є(ст)...* *описано* [55], *на(з)вано* [73 зв.], *присужено* на(м) [94] тощо.

Видавані тексти багаті на прислівники та адвербіальні сполуки, напр.: (в)довжъ чере(з) Рудку Прже(в)ку [7], пустивши(с)а *троха* нами(з)... ру(д)кою [7 зв.], *поту(л)* [11; «погіль»], *зара(з)* [10], *прода(л) обе(л) вєчє* (12; *обелъ* < давньоруськ. *обълъ* «цілком, зовсім, у цілковиту власність»), *своко(й)не* [18 зв.], *кѡва(л)то(в)не* и *(в)по(р)не* а *бе(з)пра(в)не* витиснуть [20], ему *нєлюбо* служи(т) [23], *ω(т) у(ст)я рє(ч)ки...* *угору* [24 зв.], тую Івниціу свою зо вси(м) *навє* даровала [24 зв.; «назавжди»], *ω(т) ...дороги напро(стъ)* дубровою [27 зв.], на(д)... болото(м) *неподалєку* [25], *рєчкою вни(з)* [33], *про(ч) ω(т)єхал-є(м)* [39 зв.], *ω(т)...* *дороги напро(с)тѣ* черезъ дуброву [46], а *ω(т)тулѣ* ричкою Івъницею *увєрѣхъ* идучи [46 зв.], а рудою... *увєрѣхъ* ажъ по границю [47], *ту(т)* [73 зв.], *ро(з)но* [77 зв.], *ω(т)...* *могилды просто* провади(л) [79 зв.], *вдовжъ* [76], *поода(л)* будучи [81], *сюда; тудя* [82 зв.], *праве* *скро(ѳ)* аж на други(и) бокъ [89 зв.], *уходу* *нетъ* и *(з)вєку* не бывало [93 зв.], Тамъ же *зара(з)* че(р)нці микодьские приповедали [94; «відразу, негайно»], в ты(х)... *частя(х) заровно* з бра(т)єю [103 зв.], *эмову* [112 зв.] тощо. Пор. ще: на(д) самы(м) болотомъ п о л е в у болота, а болото по *право(и) рuce* [25].

Оскільки в актах здебільшого йдеться про межі володінь, у зафіксованому в них мовленні часто використовуються прислівники місця, причому нерідко в приєднаних функціях, напр.: *неподалєку* селища [10 зв.], *лежи(т) ωбатю(л)* дороги; *неподалєку* тоє дороги [25], *повє(л) на(с)...* *вє(р)хѣ* рєчки [25 зв.], *внизу* млы(н)ка [27 зв.], ста(л) *увє(р)хѣ* домо(в) пно(в) Бражи(н)ски(х) [38 зв.], *ωбатюлы* тоє рєчки; Воло(в)кою *увєрхѣ* *посєрединє...* болота [45 зв.], *ниже(и)* млынка [45 зв.], *напере(д)* *ω(т)ца* ігумена [78], *звє(р)х* Руди [108 зв.] та ін. Пор. ще: [кгрунтъ] *манастыра...* *Выдубиского* по *лево(и) рuce* в а л у, а по *право(и) рuce* в а л у кгру(нт) его [71 зв.], *пришедши до вє(р)ху* тоє рєчки Малюже(н)ки [79].

У видаваній пам'ятці представлені всі первісні й найдавніші вторинні приєднання, що виконують найрізноманітніші функції, в тому числі й характерні для української мови, напр.: *до* рєки Гу(и)вы *повєдє(т)* [7], *апє-лева(ли) є(с)мо до* суду [17 зв.], *вє(д)лє* листу запису *до...* по(д)коморє(г)о[] [41], *до* кни(г)... *записал-є(м)* [41], Позвали *до* земьства [74], идучи Івє(н)кою рєчкою *вни(з)*, *до* рички І(в)ниці [33], *до* дє(р)жаня поводови [109 зв.], я *до* сыпа(н)я *копцо(в)...* *приступлю* [100], *за* которы(м) по(з)во(м)... *стоєчи*, *ро(з)на(л) бы(л)* [20], бо *за* *ω(т)ца* его м(л). не мешка(л) *ту(т)*, то(л)ко *ѳди(н)* мужи(к) *ωбу(х)*, *ω(т)* которого *за* часо(м) на(з)вано... *маєтьность* [73 зв.], *было ку* *ночи* [27], *ку* валу Дольгому [97]; *на* ри(ч)цє І(в)ниці [33], *є* *понеделокъ...* *на* пє(р)вшомъ дню [96], *на(д)* рєчку; *по(д)* село(м) [55 зв.], *ω(з)на-*

⁹⁹ Атлас української мови.— Т. 1.— Карта № 250.

(и)муючи *ω* хоробѣ... за которую статью не може [34 зв.], *ω* то все ро(с)праву мѣти [56 зв.], *ω*(т) Днепра [78], але: *ωдѣ* [и](х) сторонѣ [52], *ω*(д) в. мл(с)ти [58], *ω*(д) дати того декрету за недѣль *ω*смѣ подали [109], трети(и) позо(в) *ω*(д) себе по урожоную... паню Гумени(ц)кую [111 зв.], *ω*(д) деди(ч)тва [112]; пор. ще: *ωдо(з)валъсе* [115]; по кгру(н)те, куды границу поведеть, по г р а н и ц а (м) зо мною *ε*(з)ди(л) [20 зв.], позо(в) по... Але(к)са(н)дра и Васи(л)а [33 зв.], аж по дату сего листу дѣяли [47 зв.], почавши на(д) речками Стугною, Лукавицею, Красною и Бобрицею аж по Хороховицу [68], про хворобу свою быти не могучи [34 зв., 37 зв.]; на врочищу... у Калинова Куста [29], з кгру(н)то(м)... у кургана [33], урочищѣ у Белого Камена у могилы [34 зв.], на оное ме(ст)це у греблица..., где речка Лучищовька в рудку... упадае(т) [39], у устя руды Воловьки, гдѣ у ричку Ивѣнцу упадае(т) у копьцо(в) граничныхъ [41], ста(л)... у(з) рудку... и кгда-м до него *и*(з) стороною приеха(л) [38 зв.], уз лу(г) Норины [102 зв.], вместо... жалобы [5 зв.], лежу... для токового хоробы... перед в. станови(т)се... не могу [61 зв.], Што все для памяти до кни(г)... записал-е(м) [41]; поко(и) межси собою вчини(ти) [20]; *ω*(т) тоѣ могилы просто провади(л) по(д)ле гаю [79 зв.] тощо.

Звичайно, историк мови знайде в публікованій пам'ятці чимало матеріалів для історичного синтаксису української мови, багато сполучників та сполучних слів, напр.: о(т) реки Гу(и)вы *а* (вдовжьхъ чере(з) Рудку Прежо(в)ку [7], поку(л) то(б)е з нами *ε*(ст) судеревь, *а* *ω*(б)рубубу ты ту(т) ниякого не маешъ [9 зв.], скоро по сме(р)ти шурина его, *а* брата жоны его [23 зв.], поча(в)ши *ω*(т) у(ст)я ре(ч)ки И(в)ницы *а* болота Воло(в)ки угору... *а* тоѣ болото *ε*(ст) вечистая граница [24 зв.], *ω*све(т)чившиса во(з)ньми... Ждано(м) *а* Ивано(м) Щениѣ(в)скими [39 зв.], не братья, але ты... мене... вытиснулъ [102 зв.], упе(в)наючи..., *и*(ж) хотѣ стане(ш) або не стане(ш) [34 зв.], до которого (ж) ко(л)векъ суду кгро(д)ского, *бу(д)* зе(м)ского, *албо* трыбуна(л)ского [43 зв.], згодившися с тыми... приятельми... *будѣ* тежъ с которыхъ тыхъ *ω*днимъ межси нами *такъ* правомъ, *яко* и угодою [43], то сюда, то туда кружѣчи [82 зв.], *Бо хоч* станете *а(л)бо* не стане[те] [110 зв.], розказуѣмы, *абы*... на року завито(м) ста(л) [34 зв.], прошу, *абы* вша м(л)... рачи(л), *жебы* вша мл(с)ть не еха(л) [35 зв.], слухати..., *абы* по(з)вы ме(л) выдавати [72], *хо(т)* бы добре хотела то на(з)вати ме(ст)цемъ ро(з)ни(ц), *яко* удае, показати того не може, *абы* се ту(т) сходили три деди(з)ны [80 зв.], и тоѣ право, *которое* па(н) Дорогоста(и)ски(и) *хо(ч)* же не ве(ч)ное и не пану Дорогоста(и)скому, алѣ Ю(р)ши даное [89], *Абы-(с)те*... стали [111 зв.], *яко* до по(з)ву, *та(к)* и до самое тоѣ истное речи, *што* мови(т) [6 зв.], и с т о ю з е м л е ю, *и* да(л) ему, *што* Тома(ш) седе(л) *и* ходи(л) *и* служи(л) с того два годы [23], потѣреба ведати, *што* по(д) датою року прошлого [42], вла(ст)ного [кгрунту], *што* с про(д)ко(в)... де(р)жимо [89 зв.], то учыно, *што*... належати буде(т), позо(в)... по... паню... судиную... и ма(л)жо(н)ка *εε* м(л). *яко* *ω*пекуна [111 зв.], ведаючи *ω* том, *же* *любѣ* станете *а(л)бо* ни [111 зв.] і т. д. Пор. ще: *А що сѣ тѣкне* кгру(н)ту Ко(р)чевского [40 зв.], *Што сѣ тыче(т)* поступко(в) ты(х) правны(х) [76 зв.], *А што* указуе(т) листы... про(д)ковъ свои(х)..., *то* проти(в)ко себе указуе [77 зв.].

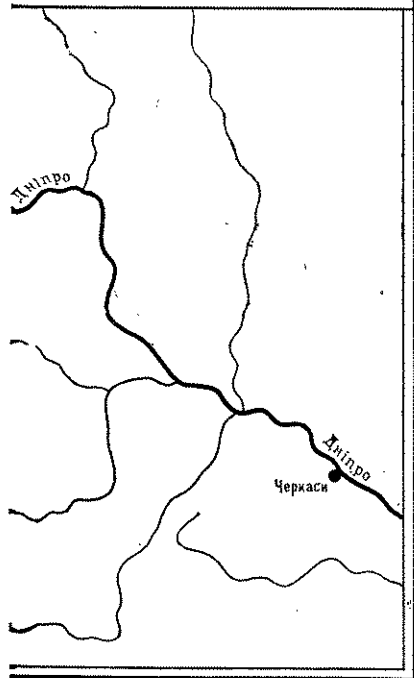
Представлені в Київській підкоморській книзі також слова, що звичайно трактуються як частки, напр.: станете *а(л)бо* ни [111 зв.], а дале(и), *де(и)*, того... не(т) [11; «мовляв»], *ω*дно(ж), *де(и)*, ...не вижу, ту(т) *ω*собы

самое [16], И (в) то(м), *де(и)*, листе [23 зв.], за которою, *де(и)*, хоробою стать не може [34 зв.], менуючи... яки(с) рокъ а(л)бо те(р)мень [62], указуетъ листы якие(с) [77 зв.], хотя (*ж*) указуе неякое(с)... право [97 зв.; з нѣ-якое «якесь»] тощо.

Київська підкоморська книга, як і інші пам'ятки XVI—XVII ст., містить багатющій лексичний матеріал із розмаїтих лексико-семантичних груп.

Природно, в ній найповніше представлена лексика (термінологія, номенклатура), пов'язана з правом, судом, судочинством, діловодством, конкретними об'єктами суду, майновими стосунками тощо; наявна й відповідна фразеологія, напр.: *позо(в) вра(ду)*, *право* [5 зв.], которому *росказа(н)ю*... *досыт чинечи*; *присегу* вчинилъ [6], пны *радами* [6], з *ыме(н)я* твоєи м(л). [6 зв.], ку *присезе* печата(р) [16], проме(*ж*)ку ними *пра* шла [78 зв.; тобто *пря*]; за *позвы по(д)комо(р)скими* [8 зв.], при *шны(х) листе(х)*, *доводе(х) и заводе(х)* [13 зв.], *апелева(ли)* е(с)мо до *суду* [17 зв.], *припозвы*; *кри(в)ды*... *пусты(т)* [18], будут *присужоны* [18 зв.], *по(д) печат(т)ми* и с *по(д)писо(м)* [19], *права*, *приви(л)я*, *наданъя*, *потве(р)женъя*... *королеи* [21 зв.], то(т) замо(к) на(ш) Кие(в) *заведати* буде(т) [23], князь *Казиме(р)*... *потве(р)-ди(л)* [23 зв.], *служи(т)* пну Лазару (23), *светко(в)*; *писа(р)* [24 зв.], не маючи *ле(т)*, у(в) *опецѣ бы(л)* (29), *де(р)жавцы* *име(ня)* и *кѣру(н)ту*; вса-кими *доводы правными* и *шчевисто* ѿ то с тобою *росправетися* хоче(т) [30], за ли(с)то(м) его к(р). м(л). *комиси(и)ны(м)* [31 зв.], *право(м) вѣчны(м)* в *о(т)чизну* и *дѣди(ц)тво* [32], *у(и)ма* [32 зв.], *прихилаючиса*... *листови* и *росказа(н)ю* его к(р). м(л). [34 зв.], то не ку (*з*)*волоце* *стороне* учини(л) [36], *декретови суду земского* [39], *записови* своему [40], за *поступленъемъ* пно(в) Ко(р)чевски(х) *присуди(л)*, *увеза(л)* и у *вечное де(р)жанъе* и *ужи-ва(н)е пода(л)* (41), *роки земъские киевъские*... ув Овручомъ *сужоны* были [42], *будеть повинѣ(н)* не ѿ(т)ходечи ѿ(т) *суду*, *закла(д)* поменены(и) ѿ(т)-ложитъ [43 зв.— 44], *дата того листу* [45], *процѣсы* [47 зв.], *чинечи досытъ декретови трибуналъскому* [50], не зычечи себе *затяго(в)* *правныхъ* [56], ку *роспису* [56 зв.], *праву посполитому* [58], ку тому року, *которы(и)* не е(ст) *скасованы(и)* [69 зв.], *кѣру(нт)*, ѿ *которы(и) пря иде(т)*: *шко(д)*... на *частъ* пна Гапона [64 зв.], *пода(л) листъ ѿ(т)вороны(и) судови по(д)комо(р)-скому* [65 зв.], зрозуми(в)ши *жалобы*... а *бачечи*... ѿ(д)но у по(р) [67 зв.], за *апеляцьею выточною* [69 зв.], *мне тую справу* не яко *су(д)и полюбовъ-ному* [72], *грани(ц)* и *волости* [75 зв.], *ко(н)ституцьею*... в Люблине при унѣ... *уфаленую* [78], *спо(р)* *межи по(з)ваными* [79 зв.], при *листе(х)* и *привилѣя(х)* [82], *которая бы сторона слушанѣ(и)ши доводы показала* [83], *певными записы и заруками* [87 зв.], *декретами* [90], с *привѣстистою печат(т)ю*... *короля* [91], с *печат(т)ю* и с *по(д)писоу руки* [91 зв.], *позвы по(д)комо(р)скими*... *по(з)ва(л)* [103], *чого доводечи* [105 зв.], *по(с)сесоръ добръ* [109], *позываетъ*, *ѿбъве(с)чае(т)* и *припозывае(т)* симъ *по(з)вомъ* [111] і т. д. В складі цієї лексики чимало латинізмів.

Специфіка актів зумовила те, що в них добре представлена лексика на позначення осіб за їх соціальним чи посадовим становищем, стосунками в суспільстві, спорідненістю, свояцтвом тощо, напр.: при... *ге(т)ману ко-ру(н)но(м)* [16], *хоружичо(м)* [18], *земане* *земли* Кие(в)ское [20], *короле(и)*

[21 зв.], *наместни(к)*; *тиву(н)* [23], *кня(з)* [23 зв.], *ма(р)шало(к)* [24], *во(з)ные енерали* [28], *при... комисаро(х)* [33], *во(и)ски(и)* киевський(и)... *ключникъ* и *горо(д)ничи(и)* кне(в)ский, *пнове шляхта* [41], *кашталанъ*; *стольникъ* земљи Волянъ-ское [44], *пна комо(р)ника* [57 зв.], *по(д)коморого* киевського [79 зв.], ... *воеводою* киевскимъ [80], *дворенина* [69 зв.], с *кня(жа)темъ* воеводою киевскимъ [87 зв.]; *с(б)ра* [8 зв.], *ω(т) пре(д)ко(в)* свои(х); и(з) *жоною* своєю [11 зв.], *сусе(д)о(в)*; *с(у)гра(н)нико(в)* [13 зв.], *прияте(л)ми* [18 зв.], *кня(з)* Казиме(р), *ди(д)* нашъ; *тестя* его и *ω(т)ца* жоны его по *сме(р)ти* шурина его, а *брата* жоны его [23 зв.], *братаничо(м)* [40 зв.], *стри(и)* [73 зв.], *бра(т)я* [95 зв.], *сте(н)никовъ* свои(х) [111], Барбару... Гумени(ц)кую, *судиную...* и *ма(л)жо(н)ка* ея; *ωпекуня*; *сте(н)ничку* [111 зв.] та ін.

Наша пам'ятка містить значний ономастичний матеріал — мікротопонімію (див. карту й покажчик) та антропонімію (див. покажчик).

Копії або перекази документів XV ст. фіксують двочленні іменування представників феодальної верхівки — ім'я та ім'я по батькові особи, напр.: *Се(н)ко Романови(ч)* тиву(н) кне(в)ски(и); *Во(л)чко Романови(ч)*, наместни(к) о(в)ру(ц)ки(и) [23], *кнзъ Се(м)е(н) Але(к)са(н)дрови(ч)* [23 зв.].

У пізніші часи ім'я по батькові виступає як «серединний» член тричленного іменування, напр.: *па(н) Федо(р) Иванови(ч) Ши(ш)ка* [9], *Федора А(н)дреевича Киселя* [23 зв.], *Григоре(и) Григоревичъ Сокоръ* [51] та ін.

У двочленних антропонімічних сполуках найменування за батьком могло ставати прізвищем, напр.: *пно(м) Тито(м) Ѡнафреєвичо(м)* [8 зв.], *панъ Матьфи(и) Немиричъ* [41 зв.], *попа Григорья Савича* [104 зв.], *о(т)ца* Исая *Трохимовича...* игумена [108 зв.] та ін. Такі деривати виступають як друга складова частина тричленного іменування особи, напр.: *панъ* *Ивань Чапличъ Шпановський(и)* [44], *пно(м) Федорови, Гапонови, Жданови* и *Федорови* *моло(д)шому Дедовичомъ* Трипо(л)скимъ [71]. Пор. також: *пне* *Ганъны Ю(р)євны* *Вороняньки* [51], *панеє* *Баръбары Че(р)касовны* *Гумени(ц)ко(и)* [108 зв.].

Давньоруська традиція ідентифікації особи за батьком дуже довго трималася в середовищі заможних українських родин.

Свої особливості мали іменування жінок, пор.: с... Ган'ною Вороня(н)-кою [48], пнюю *Щвѣдотѣю Ольчаньку* [51], кнегиню *Алекса(н)дровую Вишневецкую* кнжну *Александру Камустяньку* [104], панее *Гуменицькое Федоровое*, су(д)иное к(р)о(д)ское киев'ськое *Бар'бары Че(р)касовъны* [110 зв.], паню *Ба(р)бару Че(р)касо(в)ну Гумени(ц)кую* [111 зв.] тощо.

Дослідник історії засобів вираження гоноративності в українській мові знайде в Київській підкоморській книзі дуже важливий матеріал, напр.: *Озна(и)мую твоєи м(л).* ...которое право ме(л) *твоя м(л).* [5 зв.], *И ѡбачи(в)ши коро(л) его м(л).* зь *и(х) м(л).* пны радами; Которому росказа(н)ю *его к(р).* *м(л).* пна *своего м(л).* [6], з ьме(н)а *твоє(и) м(л).* [6 зв.], за листо(м) *его к(р).* *м(л).* пна *нио(е) [о] м(л)тивога* [7], приказую, абы *вша м(л).* ...и(з) доводи своїми с а (м) с т а (л) [20 зв.], *вша м(л).* стати р а ч и (ш) [29], *Урожонье верне на(м) милье!* [32], *Ве(л)мо(ж)ному его м(л).* к н з ю Кирику Ружи(н)скому. А, Ерони(м) Горноста(и), ѡ(з)на(и)мую *вше(и) м(л)сти моему м(л)стивому пану* [35 зв.— 36], *Мл(с)тиви(и) пне по(д)коморн(и)* [61 зв.], *и(х) м(л).* пно(в) Дорогоста(и)ски(х) (79 зв.), показуемы... *вашмостя(м)* [84 зв.], ли(ст) его *княжацкое м(л).* пна воеводи [87 зв.], по *вельможную еє м(л).* кнегиню [104], *урожоного е(е) [о] м(л).* пна Теодора Гуменицького [111 зв.] та ін.; *вѣлебны(и) ѡте(ц) Андрия(н), че(р)нецъ* [68 зв.], *Тобє вѣлебному ѡ(т)цу Есифу, игумену* [70 зв.], *я(с)новѣлебному в Бозе его м(л)ст[и] Петрови Могиля...* митрополитови [109 зв.], *вѣлебного в Бозе о(т)ца Исая Трохимовича...* игумена [108 зв.] і т. д.

Специфіка підкоморських судових справ сприяла фіксації численних апелятивів — географічних номенів та назв інших природних, а також антропогенних об'єктів, особливо тих, які дуже часто були межами земельних володінь або орієнтирами на певному терені, напр.: *копцы* [6], *рудки Гнилоє, рыболо(ва) гне(з)да гредюю* [7], до *ѡ(л)са...* и чере(з) то(т) *ѡле(с)* [7 зв.; «зарослі вільхи?»], *е(ст) судеревъ, а ѡ(б)рубую...* не маешь; *копцы...* роскопа(л) и *рубєжи* рубаные по(п)сова(л)... поеха(л) ѡ(т) *петы рєчица* Глумо(в)ского *долиною. врочищ(о)м* Перето(п)кою *часє(м)* [9 зв.], поехали ты(м) *у(э)ле(с)є(м)* ѡ(т) *реки Норини* и зара(з) с початку *петы* указали у *лицє*; тым *лицо(м)* долиною по *дубю* указовали *рубє(жи)* старые... на *у(э)ле(с)и*; *дуба со (б)чолами бо(р)тного* спали(л) [10], а(ж) по стави(не) Дороги(н)ское [10 зв.], поту(л) з нами *судере(в)* маєть [11], на тую *судеревъ*; твои *поля пашниє* и заросли [11 зв.], *судере(в)ная зе(м)ля* [12 зв.], ув *острєве* Глумо(в)ско(м) в *дубровє* ѡ(т) *границы Ласко(в)ское...* по *рєчище* Глумовское *ѡ(б)рубую* не ме(л), то(л)ко *судере(в)* [14 зв.], на... *урочищу* [17], ѡ(т) *у(ст)я рє(ч)ки И(в)ницы* а *болота* Воло(в)ки [24 зв.], *со(с)ны бо(р)тныє* [25], (з)ехавши на тую *дорогу го(с)тинцо(м)* [25], *копе(ц) наро(ж)ны(и)* [27], *дєрево бо(р)тное* [40 зв.], у *устя руды* Валов'ьки, гдѣ у *рич'ьку* Ив'ницу *упадаєть* у *кот'цо(в) гранич'ныхъ* [41], до *курга(н)я* вє(л)и(ж)кого [45 зв.], ѡ(т) *руды* до *кур'гана* [46 зв.], з *рєч'ки* Ив'ницы *вышедъши* на *сухо* [47], *ѡзера* ку зам'ьку нашому Киев'ському и *лука* на (Д)непр'ѣ *рєч'ѣ* [76], по... *стороне*

валу [77 зв.], місяць неспособнихъ — *храповинъ, болоть, густвины* [78 зв.], на(д) *речкою альбо стру(ж)кою*, которая *выпадае(т)* з речки Красное [79], *белугъ зъ езу* не брано [92], стародавьяма *живото(ц)кая* граница Л у - к а в и ц а *речка* [94], мене ω (т) *присады* ω (т) *реки* *вытиснуль* и вла(ст)ные мои *че(р)тежи...* еси ро(з)робиль; у(з) *лу(з)* [102 зв.], на... *гости(н)цу*, на котормъ се збгаю(т) *петы* кгрунътовъ добръ *вашихъ* [111], *ехали* ϵ (с)мо *го(с)ти(н)це(м)* Житоми(р)ски(м)... а(ж) до *стены*, которая се починае(т) ω (д) *ве(р)ху руды* и ω (д) *низу реки* Гу(и)вы [115] і т. д.

У пам'ятці представлене словникове багатство української мови XVI—XVII ст. з інших найрізноманітніших семантичних груп, напр.: *истное речи*, што *мови(т)* [6 зв.], не *бавечисл...* гото(в) ϵ (с)ми [7], *границу...* *старовечную* [10], ω (т) *пре(д)ко(в)* *слыхали* [11 зв.], *землю...* *паше(т)* [22], *истоу з е м л е ю...* што Тома(ш) *седе(л)*; два *годы* [23], *занехали* [29], *перешкодоу* и *проволагоу* быти не *мае(ть)* [32 зв.], *декрету...* не *оде(р)жива(л)* [36], у(з) *рудку, прозываетую* Слепе(ц)кою [38 зв.], *дерево бо(р)тное по(д)...* *знаме(м)* [40], *розграниче(н)д* и *ро(з)ди(л)ку* [40 зв.], с е л о *новое* людъми *осадивъши* и Кънегининою Волею *прозвати* [42], *дъругихъ занехивали* [47 зв.], на томъ *местцу*, тоє ж *години* [50 зв.], учинили *обмову* тыми *словами* [58], *почали люди оседати*, яко Сбуховъ [73 зв.], не *вдаючисе* ни *уво* што [84 зв.], *белугъ зъ езу* не брано [92], Паве(л) *Дорогоста(и)ски(и)* *самосе(м)* — з *ше(ст)ма* све(т)ками — присегу... *выкона(л)* [100] та багато ін. Пор. ще: *всчо(р)* *зашолъ* [82], «вечір настав», та(м) же *на(с)* *вжє* *но(ч)* *зашла* [25 зв.] «нас ніч застала».

Нерідко в пам'ятці зустрічаються живомовні стаї словосполуки або фразеологізми, напр.: ω (д)носта(и)не *ув одно слово* со(з)нали [13 зв.], што-бы... *да(л)* *тому поко(и)* [24], *Былъ намъ чоло(м)* *земени(н)* [75 зв.], они поведали, *п о ч а в ъ ш и* з *головы ажъ до петы*, не ω (т)о(з)вальсе *нихто* [82], *менуєть...* *голыми слова* [85] тощо.

Досліджувана підкоморська книга містить багатий матеріал для дослідження історії українського словотвору, в тому числі й демінутивного, напр.: *ру(д)кою* [7 зв.], в *ру(д)ку* [39], *землицою* [11], *внизу млынка* [27 зв.], *мосто(к)* на *ри(ч)це* (33; пор. на (Д)непрѣ *рець* — 76; *реки* Зви(ж)деня — 100 зв.), у *замо(ч)ку...* Трипо(л)скомъ [54 зв.], *две ябло(н)цы* [97], ω (т) *лозокъ* [100 зв.], на *ку(р)ганъчику* [112 зв.] та ін. Пор. ще: *и(з)* *жоною...* *Любкою* [11 зв.], *панъ...* *Мышка* [44]. У пам'ятці фіксуються важливі факти для вивчення антропонімної деривації, напр.: *Костю(к)* *Мочу(л)ски(и)* [9], *жалава(л)*... на *Дашука* [22 зв.], *Ивашко Юрша* [89] та ін.

Привертає увагу той факт, що в XVI ст. як аргументи на користь певної юридичної сторони використовувалися факти з мови, що фіксує видаваний акт № 17, в котрому для доказу використовується тлумачення апеллятивів *селище* й *урочище*: А што указуєть листы *якие(с)* *про(д)ковъ* *свои(х)* *уживана селища* Стримяти(ц)кого на(д) Днепремъ, то проти(в)ко себе *указує*, *бовеъмъ* *они* ω (т) Днепру *ки(л)ка* *ми(л)* ω (т) *ступають*, *чужые* *кгру(н)ты* *за(и)муючи*, *што(ж)* и *тоє слово селище* *ро(з)но розумети* *треба*, *кды(ж)* *и в листе(х)* *стары(х)...* *пна* *Дорогоста(и)ского* *вспоминає(т)* *селище* *и другимъ* *именемъ* *вла(с)нымъ* *(и)х* *называет* *урочищами*. А *урочище* *не може бы(т)* *великое*, *яко и въ* *мае(т)ностяхъ* *естьхъ* *пустыхъ*, *иле в ты(х)* *краяхъ* *селищами* *урочища* *зовутъ*, *которы* *подобны* *суть* *до* *осады*. *И тамъ-*

тоє и(х) сєлицє стримяти(ц)коє не. може бы(т) розумьно, толко за уро-
чище... [77 зв.]. Пор.: сєлицє «запустіле село; місце, де колись було село»¹⁰⁰.

У цьому ж акті одна з юридичних сторін твердить, що в певному пан-
ському маєтку колись мешкав «то(л)ко ѿди(н) мужи(к) Ѡбу(х), ѿ(т) ко-
торого за часо(м) на(з)вано тую маєтність на(д) Лукавицею Ѡбуховъ
и Ѡбухо(в)щызна [73 зв.], інша зазначає, що березовий гай Кухмистров-
ский називається так через те, що належав дідові панів Дорогостайських,
котрий служив кухмістром у короля, а його дітей «прозивали по про(д)ку
и(х)... Кухмистровичами» [73; пор. також 79 зв.].

Текст пам'ятки публікується за «Правилами видання пам'яток україн-
ської мови XIV—XVIII ст.», підготовленими М. М. Пещак і В. М. Руса-
нівським (К., 1961). Усі графічні варіанти кирилических літер передано су-
часним українським шрифтом. Зберігаються Ѣ, Ѡ, А, Ѣ, ы, е та диграф кг.
Релікти дієслова бути у формах колишнього перфекта у постпозиції при
дієсловах пишуться разом, при інших частинах мови — через дефіс. Частка
ся у постпозиції із дієсловами, дієприкметниками та дієприслівниками
пишеться разом, у препозиції та з іншими частинами мови — окремо.

Усі нарядкові літери внесені в рядок і взяті в круглі дужки. Писар-
ські нарядкові знаки не передаються. Титла збережені.

Розділові знаки проставлені наближено до правил сучасного право-
пису; у тих випадках, коли тлумачення тексту може бути неоднозначним,
пунктуаційний знак не ставився. Писарська пунктуація збережена і пере-
дається в ламаних дужках. Якщо сучасні розділові знаки графічно тотожні
писарським, вони не проставляються. Наявні у частині записів знаки-від-
січки, що позначали кінець рядка, не зберігаються.

Поділ тексту на слова здійснений за сучасними нормами. Абзацами ви-
діляються компоненти умовного актового формуляра, а всередині них —
самостійні смислові блоки.

Всі акти книги пронумеровано упорядниками; їх нумерацію подано
в квадратних дужках. Оригінальна пагінація зазначається на полях.

До публікації додається карта Київського воеводства кінця XVI —
початку XVII ст. На ній представлена лише та топонімічна і гідронімічна
номенклатура Київського воеводства, яка зафіксована в пам'ятці. Реконст-
рукція мережі шляхів сполучень також проведена виключно на основі
даних книги. Інші документальні джерела залучені тільки для реконст-
рукції кордонів Київського воеводства та його повітів. Текст книги підго-
тували упорядники. Іменний покажчик та словник латинських виразів у
кириличній транскрипції уклала Н. М. Яковенко, географічний покажчик
і перелік шляхів сполучень — Г. В. Боряк, словник застарілих слів і юри-
дичних термінів — Г. В. Боряк і Н. М. Яковенко. Карту склали Г. В. Бо-
ряк та інженер-картограф Інституту історії АН України Н. М. Пасюк. Істо-
рично-кодикологічну передмову написала Н. М. Яковенко, передмову з
характеристикою мовних особливостей пам'ятки написав В. В. Німчук.

Укладачі висловлюють щире подяку працівникам Центрального дер-
жавного історичного архіву України у м. Києві, Н. О. Білоус, Л. Я. Демчен-
ко і Л. А. Ломачі за допомогу у підготовці цього видання.

¹⁰⁰ Словник староукраїнської мови XIV—XV ст.— Т. 2.— К., 1978.— С. 334.

№ 1. [...] ¹

Я, Ща(с)ны(и) Ха(р)ле(н)ски(и), по(д)коморы(и) земли Киевское сознаваю си(м) моймъ по(д)комо(р)ски(м) судовы(м) листомъ ка(ж)дому, кому того ведати будетъ належало, ныне(ш)ним ² и на пото(м) будучи(м), и(ж) [въ] року ныне(и) идучо(м) тисеча па(т)сот ³ ѿ(с)мьдеса(т) четве(р)- томъ м(с)ца мая ѿ(с)мого дня, во [вто]ро(к) ⁴, на року, за по(з)вы припало(м), передо (м)ною, по(д)коморы(м), зъеха(в)ши се в о(д)но ме(ст)це у Гнилое Руды з объема сто[ро]нами ⁵, то е(ст) на то(т) ча(с) з стороны пна Семена Ивановича Прежо(в)ского, земенина земли Киевское, ѿ(т) име(н)я Прежо- ва, а з стороны пна А(н)дрея Тимофьевича Сы(н)кгура, земенина земли Кие(в)ское, ѿ(б)жалованое ѿ(т) име(н)я Ру(д)ни(к), злецы(в)ши, (и) да(л) мо(ц) зупо(л)ную ку пра(в)у па(н) Прежо(в)ски(и) приятелю своему п(н)у Ива(н)у По(д)га(и)скому, которы(и) вместо сло(в)ное жалобы положи(л) по- зо(в) вра(д)у моего по(д)комо(р)ского, которы(и) так ся в себе мае(ть):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ле(н)ски(и), по(д)коморы(и) зе(м)ли Кие(в)ское, зе- менину земли Кие(в)ское, па(н)у А(н)дрею Сы(н)кгуру: Ѡ(з)на(и)мую твоє(и) мл(с)ти и(ж) што которое право ме(л) твоя м(л). зъ земенино(м) земли Кие(в)-ское пано(м) Семено(м) Прежо(в)ски(м) ѿ(т) кгру(нт) име(н)а твоє(и) м(л).

Ру(д)ни(ц)кого, менуючи его быти за(и)дены(м) ѿ(т) пна Прежо(в)ского и име(н)а его Прежова, име(н) ваши(х), лежачи(х) у воєво(д)стве Кие(в)ско(м), за по(з)во(м) мой(м) по(д)комо(р)ски(м) пере(д) комо(р)нико(м) земски(м) киевски(м) пано(м) Иваномъ Ла(с)ко(м) в року прошло(м) тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мьдеса(т) пе(р)во(м), на которо(м) року твоя м(л). пне Сы(н)кгуре, бу- дучи са(м) стороною поведовою, доводо(в) жа(д)ны(х) листо(в)ны(х) ани све(т)ко(в) ѿ(с)мьна(д)цати во(д)лу(г) статуу на заведе(н)е границы име(н) // твоєе м(л). пере(д) комо(р)никомъ не станови(л), ѿ(д)но са(м) зъ сыно(м) свои(м) Ивано(м) присегу вчини(л), менуючи то(т) кгру(нт) бы(т) свои(м) вла(с)ны(м). Которая таа справа пере(д) мене, по(д)коморого, в то(м) же року ѿ(с)мьдесат пе(р)во(м) м(с)ца ѿ(к)тебра чоты(р)на(д)цатого дня чере(з) ва(с), ѿбею(х) сторо(н), твоєе м(л). поведовое, а пна Прежо(в)ского ѿ(т)пор- ное, была принесена, и узна(в)ши я, по(д)коморы(и), и(ж) выро(к) о(т)

5 зв.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

комо(р)ника межи вами был не во(д)лу(г) права и статуту вчине(н), зложи(л) е(с)ми бы(л) ва(м) и(н)ши(и) ро(к) на то(т) кгру(нт) выеха(ть) и тому (ж) комо(р)нику межи вами па(н)у Ласку доводо(в) во(д)лу(г) права выслуха(т), яко о то(м) шире(и) в с(пра)вах ⁶ по(д)комо(р)ских, межи ва(с) даны(х), е(ст) описано. На которомъ о(т) мене зложоно(м) року комо(р)ни(к) не виде(в)ши о(т) ва(с), о(б)ею(х) сторо(н), доводо(в) светко(в), выведены(х) пре(д)са, бы(л) твоа м(л). во(д)лу(г) прѣисеги ⁷ при кгру(нт)е зостави(л), в чо(м) я и (в) том узна(в)ши, и(ж) выро(к) ком(ф)ор(н)и(ц)ки(и) ⁸ не во(д)лу(г) статуту и вынала(з)ку моего по(д)комо(р)ского бы(л), вчине(н), о(т)осла(л), е(с)ми бы(л) ва(с), о(б)е(д)ве стороне, на у(з)на(н)е его короле(в)ско(и) м(л). пна нишого мл(с)тиво(г)о. Где (ж) па(н) Прежо(в)ски(и), будучи вынала(з)ку вра(д)у моего послушны(м), тую справу пере(д) его к(р). м(л). приноси(л). И о(б)ачи(в)ши коро(л) его м(л). зъ и(х) м(л). Пны Радами, и(ж) комо(р)ни(к) земски(и) па(н) Ива(н) Ласко не во (в)се(м) правне и пора(д)не тую ре(ч) межи вами о(т)правова(л), и знову тую ре(ч) на вра(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) дла skutечного и правного ско(н)ченъя и(н)ши(и) ро(к) мне ва(м), сторона(м), о(з)на(и)мити и самому на то(т) кгру(нт) пе(в)ны(и) выехати и конецъ межи вами вчинити росказати рачи(л). Которому росказа(н)ю его к(р). м(л). пна своего м(л). досы(т) чинечи, я, по(д)коморы(и), р(о)ку ⁹ прошлого тисеча па(т)со(т) о(с)мьдеса(т) третего м(с)ца се(н)тебра третего на(д)ца(т) дна с поправки кале(н)дару, до Прежова и на то(т) кгру(нт) вые(ж)ча(л) и тую ре(ч) ко(н)чити, и пра(в) доводо(в) ваши(х) выслуха(в)ши,

6 о(г)раничити и ко(п)шы // позасыпа(ти) бы(л) гото(в). Одно (ж) твоя мл(с)ть, пне Сы(н)кгуре, чере(з) ли(ст) свои(и) о(т)рочоны(и) и чере(з) во(з)ного, в то(т) де(н) припалы(и), мне, по(д)коморому, и стороне поводо(в)о(и), па(н)у Прежо(в)скому, даль зна(т), якобы твоа м(л). ме(л) са(м) бы(т)и по(з)ва(н) и са(м) позыва(л), никоторы(х) зема(н) повету Кие(в)ского о бо(л)шую ре(ч) на роки зе(м)ские, которые в то(м) року о(с)мьдеса(т) третем(в) О(в)ручо(м) о свето(м) Миха(ле) свата ры(м)ского сужоны были, за чи(м) на то(т) ча(с) тая ре(ч) skutку не (в)зела. Ве(д)же не (в)ставаючи в то(м) праве свое(м), па(н) Прежо(в)ски(и) знову твою м(л). по(з)во(м) мои(м) по(д)комо(р)ски(м) ку выкона(н)ю слу(ш)ного доводу за декрето(м) корола его м(л). пере(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) позывае(т) и о(ч)евистую роспра(в)у принати и з отроче(н)я твое(и) м(л). ре(ч) яснѣ(и) о(к)азаную во(д)лу(г) статуту виде(ти) хоче(т).

Прото приказую твое(и) м(л)., пне А(н)дрею Сы(н)кгуре, абы твоя м(л). за си(м) мои(м) припо(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м) передо (м)ною, по(д)коморы(м) на то(м) кгрунтѣ, где о(н) себе о(т) твое(и) м(л). кри(в)ду мени(л) з ыме(н)а твое(и) м(л). Ру(д)никъ, где мене, по(д)коморого, и довод(д) свои по(с)тавит, з доводо(м) свои(м) зупо(л)ны(м) ро(к) завити(и) ста(л) и, (в)пере(д) не (в)ступучи в право, то во(д)лу(г) о(т)роче(н)я своего о(т)каза(л), е(ст)ли то твоа м(л). не ку (з)волице стороне чини(л), о(т) пода(н)а твое(и) м(л). а(л)бо положе(н)а сего моего по(з)ву за чотыре недели.

²⁻⁹ Текст пошкоджений.

Писа(н) у Хабно(м) року тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)того м(с)ца фе(в)раля шостого дня. Семен Радивонович(ч) О(в)ру(ц)ки(и), писа(р) подкомо(р)ски(и) земли Кие(в)ское.

По вычита(н)ю того по(з)ву па(н) А(н)дре(и) Сы(н)кгу(р) поведи(л), а(ч) «бы(х) ме(л) яко до по(з)ву, та(к) и до самое тоє истное речи што мови(т), а на боле(и), то и (ж) вже и(з) сыно(м) свои(м) Ивано(м) ѿ то(т) кгру(нт), ѿ которы(и) мене па(н) Прежо(в)ски(и) позывае(т), пере(д) комо(р)нико(м) земли Кие(в)ское пано(м) Ивано(м) Ла(с)ко(м) присегу вчини(л). // Але и(ж) 6 эв. за листо(м) его к(р). м(л). пна ишо(г)ло! млтвого, ѿт пна Прежо(в)ского до ваше(и) м(л). вынесеного на у(з)на(н)е, е(ст)ли же па(н) комо(р)никъ мне то(т) кгру(нт) межи врочищами Гнелое руды, которая в Рыболова Гне(з)да и Михале(в)ско(г)ло! Броду о(т) реки Гу(и)вы а (в)довжьж чере(з) Ру(д)ку Прежо(в)ку ми(мо) ѿле(с) на по(л)де(н) поле(м), мимо ѿзеро, а до Ру(д)ки Ставе(ц)кое, высла(н) и вша м(л). выеха(л), ве(д)же не заба(в)ляючи та(к) вше(и) м(л), пне по(д)коморы(и), яко и пна Прежо(в)ского, кгда па(н) Се-ме(н) Прежо(в)ски(и), во(д)лу(г) права и статуту ѿ(с)мьнадцать све(т)ко(в) постави(в)ши(и), зь ше(ст)ма све(т)ками, которы(х) я ѿберу, са(м) самы(н) приса(г)неть, тогды и присеги свои и засыпа(н)я копцо(в), чере(з) комо(р)-ника учинены(х), уступлю, и куды па(н) Прежо(в)ски(и) вшу м(л)., поча(в)-ши(и) ѿ(т) тоє руды выше(и) мененое Ставе(ц)кое до реки Гу(и)вы поведеть, упушу».

На то пан Прежо(в)ски(и) поведи(л), иж «хоть маю та(к) проти(в) пна А(н)дрея Сы(н)кгура, яко и комо(р)ника зе(м)ли Кие(в)ское што мови(т), але, не бавечиса и и(н)шими причинами, гото(в) е(с)ми з до(во)до(м) свои(м) границы звечистые зстарода(в)ные ѿ(т)чи(з)ные и деди(з)ные ѿказа(т) и до-вод(д) во(д)лу(г) статуту права посполитого ты(м) ме(ст)цо(м), куды е(с)ми ве(л) межи име(н)е(м) мои(м) Прежово(м) а име(н)е(м) пна Сы(н)кгуровы(м) Ру(д)ни(ц)ки(м), учини(т)», яко (ж) з доводо(м) свои(м) па(н) Прежо(в)ски(и) бы(л) гото(в).

А кгда пришло до присеги, па(н) Прежо(в)ски(и), постави(в)ши(и) ѿ(с)мьна(д)цать чоловеко(в) светко(в) з ыме(н) суседе(в) ѿколи(ч)ны(х), и(з) ни(х) чоловеко(в) ше(ст) ку присезе с дано(м) Прежо(в)ски(м) выбра(л). Ту(т)¹⁰ же // заразо(м) и(х) м(л). панове приятеле, которы на то(т) ча(с) з обу(д)ву(х) сторо(н) выведены были, то е(ст): его м(л). кна(з) Кирик Ружи(н)-ски(и), па(н) Богда(н) Дешко(в)ски(и), хоружи(и) бра(с)ла(в)ски(и), па(н) Микола(и) Каме(н)ски(и), по(д)старости(и) жетоме(р)ски(и), па(н) Я(н) Ѡггано(в)ски(и), па(н) Григоре(и) Покале(в)ски(и), па(н) Семе(н) Слупица и и(н)шие, вложи(в)шиса в то до ѿбею(х) сторо(н), абы и(х) м(д). бе(з) ѿбразы сумне(н)а зь собою са ѿ то(т) кгру(нт) и ѿбо (в)се, ѿ што о(д)но межи ними идеть, погодили, поме(р)ковали кгру(н)ты, успокоили. На што ѿбоа сторона зе(з)воли(в)ши и (з)годившиса и(з) собою, таки(м) способо(м) перестали и то(т) кгру(нт) ве(с), ѿ которы(и) проме(ж)ку ними пра шла, по-делили, то е(ст) поча(в)ши ѿ(т) реки Гу(и)вы, межи рудками Михале(в)ски(м) Бродо(м) а Ру(д)ки Гнилое Рыболо(ва) Гне(з)да гредою, достало се па(н)у

¹⁰ Літера «у» пошкоджена.

А(п)дрюю Сы(н)кгуру — половина бо(л)шая дубровы и поля, то е(ст) разде-
ли(в)ши ве(с) кгру(нт) по половине, приле(г)лые па(н)у Сы(н)кгуру ку
Ру(д)ника(м), а па(н)у Прежо(в)скому ку Прежову, вына(в)ши с половицы
тое части пна Прежо(в)ского че(т)ве(р)тую ча(ст) и приложи(в)ши ку части
пна Сы(н)кгуровы, тыми ме(ст)цы копцы е(с)ми положи(л) и позасыпати ка-
за(л): два копцы межн ты(х) дву(х) рудо(к), Гнилое Ру(д)ки а руд(к)и о(т)
Броду Михале(в)ского, поме(р)ковавши гредою, поча(в)ши о(т) реки Гу(и)-
вы, а (д)ва копцы коло доро(ж)ки, которая идетъ с Прежова до се(л)ца Ру(д)-
ни(к) пна Сы(н)кгурова, которая лежи(т) на(д) рекою Гу(и)вою, паты(и)
копе(ц) межн тыми (ж) долинами к болоту, шосты(и) и семы(и) до о(л)са,
которы(и) на ру(д)це Прежо(в)це, и чере(з) то(т) олес, пустившиса троха
на ни(з) тою ру(д)кою Прежо(в)кою, та(к)же копцы ¹¹ веду(чи) о(т) тое руды
Прежо(в)ки просто на по(л)день // слонца, то естъ на озеро, чере(з) озеро
7 зв. просто у дуб(б)рову Не(т)чи(н)скую а(ж) до руд(к)и Ставе(ц)кое. Вси(х)
ты(х) ко(п)цо(в) ли(ч)бою два(д)ца(т) оди(н).

А што са дотыче(т) спра(в), ку тому пра(в)у належачи(х), о(п)оведа(н)я
о(б)воже(н)а во(з)ны(х), выписо(в) декрето(в) комо(р)ни(ц)ки(х), листо(в)
зару(ч)ны(х) и (в)саки(х) поступко(в), которые бы ку то(му) пра(в)у о(д)но
належали, тые вси(и) справы, не вы(и)муючи жа(д)ны(х) листо(в) собе на
помо(ч), вси(и) покасова(ли), умори(ли) и (в)ниве(ч) о(б)е(р)нули. А хота (ж)
бы се яки(и) ли(ст) которе стороны бы(л) о(к)аза(н), таковы(и) в(ж)е у жа(д)-
ного права по(с)ле се(д) застанове(н)я и скасова(н)я вечного мошы мети не
маю(т), та(к) те(ж) потопта(н)я и бра(н)я збо(ж)а и сена шко(д) на тые права
накладо(в) — тое собе та(к) же на о(б)е(д)ве стороне про(ш)лые речи о(т)пу(с)-
ти(ли). А чере(з) тые границы ко(п)цы засыпаные и о(т) мене положоные
прире(к)ли собе о(б)е(д)ве стороне оди(н) в друго(го) в кгру(нт)ы не (в)сту-
повати, переказы никоторе сами чере(з) себе, слу(г), по(д)даны(х) свои(х)
не чини(ти), ко(п)цо(в) и грани(ц) не нарушати по(д) за(к)ладо(м) на сторону
непо(с)луш(н)ую тримасты копа(ми) г(р)о(ш)е(и) лито(в)ски(х). А што са
дотыче(т) о дерево бо(р)тное и о бо(б)ровые гоны в ты(х) кгру(нт)е(х) и(х)
м(л), где пра шла, тогды во(д)лу(г) стары(х) знаме(н) и де(р)жа(н)я своего
на о(б)е(д)ве стороне ужива(ти) и(х) м(л). маю(ть).

8 што все до кни(г) для памяти спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) е(ст)
записано.//

№ 2. Справа Баранова с паны Трипольскими

Ль(т)а бо(ж)его нароже(н)я АФЧЕ [1595] м(с)ца июла КД [24] дня на року
завито(м) за по(з)вы по(д)комо(р)скими, о(т) пна Ша(с)ного Ха(р)ли(н)ско-
го, по(д)коморого зе(м)ли Кие(в)ское, за жалобою Мелеха Барановича вы-
данными по пано(в) Трипо(л)ски(х) Дядовичо(в) — пна Федора, пна Гапона,
пна Ждана и пна Федора, зема(н) земли Кие(в)ское, припало(м) передо
(м)ною, Семено(м) Уру(ц)ки(м), комо(р)нико(м) зе(м)ли Кие(в)ское, за пи-
са(н)е(м) листовы(м) о(т) его м(л). пна по(д)коморого кие(в)ско(г)о[о] на тую

¹¹ Литера «п» пошкоджена.

спра(в)у выехал(е)м, которы(и) ли(ст) его м(л). слово в сло(во) ту(т) е(ст) вписа(н) и та(к) се в себе мае(ть):

«Комо(р)нику земли Кие(в)ское врожному па(н)у Семену Радивоновичу Уру(ц)ко(му).

Ωзна(и)муй[м] твое(и) м(л)., же па(н) Меле(х) Васи(л)еви(ч) Бара(н), земени(н) зе(м)ли Кие(в)ское, и(з) се(б)ро(м) свои(м) пно(м) Тито(м) Ωнофревичо(м) за де(к)рето(м) трибуна(л)ски(м) по(з)ва(н) по(з)вы моими по(д)комо(р)скими перв(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) и(х) м(л). пно(в) зема(н) зе(м)ли Кие(в)ское, то е(ст) пна Федора, пна Гапона, пна Ждана и пна Федора моло(д)шо(г)ло Дедовичо(в) Трипо(л)ски(х) и се(с)тру и(х) м(л). паную Васи(л)евую Мощени(ц)кую, по(д)столиную зе(м)ли Кие(в)ское, паную Бо(г)дану Дедо(в)ну, на то(т) ча(с) де(р)жачую части брата ее м(л). пна Ждана Трипо(л)ского имени Кло(ч)ко(в), ку ро(з)граниче(н)ю кгру(н)ту име(н)я свое(г)ло, у воево(д)стве Кие(в)ско(м) лежачого Глумова и на и(ш)ши(х) ме(ст)ца(х), на жалобе пна Барана и са(б)ра его в по(з)ва(х) мои(х) по(д)комо(р)ски(х) меновите описаны(х), о(т) име(н)а и(х) м(л). пно(в) Трипо(л)ски(х) села [К]о(в)щини¹ и (д)ругого села Кло(ч)ко(в). А и(ж) я са(м), по(д)коморы(и), ку ро(з)граниче(н)ю // тому на то(т) ро(к) и ча(с), в по(з)ва(х) мои(х) поменены(и), то е(ст) м(с)ца июля два(д)на(т) че(т)ве(р)того дня, межи лано(м) Бараном и сябро(м) его а м(х) мл(с)ти пны Трипо(л)скими не могуцы быти для велики(х) труд(н)осте(и) и (с)пра(в) свои(х), которые тепе(р) в Лю(б)лине на трибунаде маю, тогды твою м(л)., пне комо(р)нику, на ме(ст)це свое высила(м) то справовати, ве(д)ле декрету трибуна(л)ского и права по(с)политого заховываючи(са), суди(т), граничи(ть) и ко(п)цы сыпа(т) а ве(д)ле вряду свое(г)ло комо(р)ни(ц)кого всю тую спра(в)у ко(н)чи(т), маючи таковую (ж) мо(ц), яко я са(м), по(д)коморы(и), в небы(т)ности мое(и).

8 зв.

Писа(н) у Ха(р)лежу року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) патого м(с)ца июля семого дня. Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зе(м)ли Кие(в)ское, вла(ст)ною рукою». В того листу печат(т) пна по(д)коморого.

А на то(т) ча(с) при (м)не, звы(ш) речоно(м) комо(р)нику зе(м)ли Кие(в)ское, бы(ли) при то(и) справе люди добрые, шла(х)та, обователе[!] зе(м)ли Кие(в)ское па(н) Василе(и) а па(н) Андр(е)и Сурины, па(н) Федо(р) Иванови(ч) Ши(ш)ка, па(н) Ма(р)ко Пет(р)ови(ч) а па(н) Григоре(и) Ма(с)ло и па(н) Фило(н) Семашко, Кири(к) Лучи(ч), а во(з)ны(х) зе(м)ли Кие(в)ское три, то е(ст) меновите Я(н) Во(и)тко(в)ски(и), енера(л), зе(м)ли Кие(в)ское, приданы(и) вrado(в)не ку то(и) справе пно(м) Трипо(л)ски(м), а Ку(з)ма Ласко, а Костю(к) Мочу(л)ски(и), во(з)ны(е) зе(м)ли Кие(в)ское, приданы(е) ку то(и) справе па(н)у Мелеху Барану. Постанови(в)ши(с)а очевисто // обоа сторона па(н), Меле(х) Бара(н) и(з) сабро(м) свои(м) Тито(м) поводоваа, а па(н) Федо(р), па(н) Гапо(н), па(н) Жда(н) и па(н) Федо(р) Трипо(л)ски(е) о(т)по(р)наа, на врочищу у Глумова, где кри(в)ду Бара(н) себе бы(ти)²

9

¹ Текст пошкоджений.

² Слово «бы(ти)» дописане над рядком.

мени(л), показовали передо (м)ною, комо(р)нико(м), обе(д)ве стороне, та(к) поводава, яко и о(т)порнаа, де(к)ре(ты) суду голо(в)ного трибуналу Любе(л)ского року тепе(р) идучого тисеча па(т)со(т) деве(т)деся(т) патого мсца маа десатого дна, выданные в справе пно(в) Трипо(л)ски(х), которую они у суду голо(в)ного ме(ли) с пано(м) Барано(м) и пано(м) по(д)коморы(м) кие(в)-ски(м) о неслу(ш)ное усыпа(н)е грани(ц) ко(п)цо(в) на оно(м) кгру(н)те Глумо(в)ско(м), которы(м) де(к)рето(м) о(т) суду голо(в)ного трибуна(л)ского наказано, жебы па(н) по(д)коморы(и) са(м) а(л)бо суд его приса(г)лы(и) по(д)комо(р)ски(и), выеха(в)ши, оные ко(п)цы ро(с)копа(в)ши (и) вниве(ч) и(х) обе(р)ну(в)ши, знову и(н)шие граници и ко(п)цы ве(д)ле ремисии и (с)лу(ш)ни(и)ши(х) заводу(в) усыпа(л) и ско(н)чи(л) тую спра(ву).

Тогда я, комо(р)ни(к), зрозуме(в)ши(и) ве(д)ле ты(х) де(к)рето(в) суду голо(в)ного трибуна(л)ско(г)ло и (з) ли(с)ту пна по(д)коморого, до мене в то(и) справе писаного, при бы(т)ности обею(х) сторо(н) тые граници и ко(п)цы усыпаные, которы(х) было уси(х) усмь, роскопа(л) и рубежи рубаные по(п)сова(л). А пото(м) сторона поводава, Мел(х) Бара(н), знову передо (м)ною заводи(л) свою границу, где себе о(т) пно(в) Трипо(л)ски(х) мени(л) бы(ти) о(б)рубо(м) землю свою Глумо(в)скую, и поеха(л) о(т) петы речища Глумо(в)ского долиною, в рочищо(м) Перето(ц)кою часче(м), минаю(чи) недалеко усполе село Коцо(в)ское, где панове Трипо(л)ские, едуци за ни(м), мови(ли), же «тую границу заводи(ш), Баране, поку(л) то(б)е з нами е(ст) судере(в), а о(б)рубубу ты ту(т) ниякого не маешь». // Бара(н) пре(д) се заводи(л) тую границу и, мину(в)ши Коцо(в)щину, приеха(л) у(з)лесье(м)³ ку граници Ласко(в)ско(и) и та(м) свое селище показа(л), а та(м) ста(в)ши, поведе(л), же «то граница Ласко(в)скаа, которую я, де(и), маю з Ласками». Ту(т) же стовчи, панове Трипо(л)ские поведели, же, де(и), «то е(ст) граница наша, которую мы мае(м) з Ласками и (з) Мелехом Барано(м)».

А по то(м) заводе Бараново(м) панове Трипо(л)ские заводи(ли) свою границу и поехали ты(м) у(з)ле(с)е(м) о(т) реки Норины и зара(з) с поча(т)ку е петы указали у лисе на само(и) граници ки(л)ка дубо(в) велики(х) бо(р)тны(х) по(д) знамены старыми коцо(в)скими, и о(т) тых дубо(в) ты(м) лисо(м) долиною Животоко(м) троха поеха(в)ши, по ду(б)ю указовали рубе(ж)и старые, вказовали те(ж) дуба великого на у(з)ле(с)и, о(г)горело(г)ло, которого поведели, и(ж) Бара(н) того дуба со (б)чолами бо(р)тного спали(л) по(д) знамене(м) стары(м) кло(ч)ко(в)ски(м); о(т)ту(л) еха(ли) дорогою, о(к)азуючи по ду(б)ю старые рубежи границу свою старове(ч)ную с ты(м) Барано(м) и (з) Ласками: едуци ку речищу Глумо(в)скому по право(и) руце, поведе(ли), кгру(нт) Ласко(в)ски(и), а по лево(и) руце, поведе(ли), бы(т) з Барано(м) судере(в) кгру(нт) имене(и) свои(х) чотыре(х), то е(ст) Кло(ч)ко(в)ски(и) и зе(м)ли Полоча(н)ско(и), Коцо(в)ско(и) и Мете(и)ко(в)ско(и), называемы(и) по тепере(ш)нему Бо(г)дано(в)ски(и), и показова(ли) пола свои, старые проро(б)ки по лево(и) руце, и приеха(ли) а(ж) ку речищу и (в)рочищу Глумо(в)скому, где на пе(ти) копе(ц) бы(л) засыпа(н). Там ста(в)ши, поведе(ли), и(ж), де(и), «ту(т) кгру(нт) пна Е(л)цо(в) Нороди(ц)ки(и) пришо(л), та(м), де(и), мы дале(и) зе(м)лею своею Полоча(н)скою з Нородичами, а о(т)ту(л)

³ Лігера «л» правлена писарем,

тоєю границою, куды Бара(н) заеха(л), з речища Глумо(в)екого взавши // 10 долиною, чаще(м) а(ж) до долины Перето(ц)кое недалеко села своего Коцо(в)ского, ту(т) же, с того ме(ст)ца управо долиною тою Перето(ц)кою у стави(н)е по коне(ц) села Коцо(в)ского и стави(н)е(м) а(ж) у лу(г) реки Норины — то, де(и), наша граница з Барано(м), поту(л) е(ст) ему з на(ми) судере(в), а та(м) де(и) дале(и), у дуброву, Барану не(т), то(л)ко на(м) судере(в) з Дорогине(м) а(ж) по стави(н)е Дороги(н)ское, а ту(т), де(и), в то(м) о(с)трове, где Бара(н) Глумо(в)ски(м) называет и о(б)ру(б) себе бы(ти) мени(ть), тогда не(т) ему о(т) на(с) ни(г)де о(б)рубубу, то(л)ко судере(в) ему з нами, але на(м) кгру(нт) бо(л)шь и в то(м) судереви его, а ему меншь, што не голыми словы, але пи(с)мо(м) и (с)лушны(ми) доводы ве(д)ле права показа(т) есте(с)мо готови».

А и(ж) того дна в(ж)е се было спо(з)нило, тогда по(д) тою (ж) мо(ц)ию тую спра(ву) о(т)ложи(л) есм и(х) до за(в)треа. А кгда было наза(в)трее, во (в)горо(к), мсца июла два(д)ца(т) патого дна, та(м) же на врочищу Глумо(в)ско(м) у нивы Глумо(в)ское, знову ста(в)ши передо (м)ною обоа сторона, па(н) Мелешко Бара(н) з сабро(м) свои(м) Тито(м) яко поводоваа чере(з) умоцованого своего Тишка Думи(н)ского по(д)носи(ли) позо(в) по(д)комо(р)ски(и), которы(м) ве(д)ле декрету голо(в)ного трибуна(л)ско(г)[o] пно(в) Трипо(л)ски(х) на кгру(нт) ку ско(н)че(н)ю тое сравы припо(з)ва(ли), и пода(н)е стороны по(з)вано(и) ты(х) по(з)во(в) выписо(м) с кни(г) врадовы(х) за(м)ку О(в)ру(ц)кого со(з)на(н)а во(з)ного кие(в)ского Ку(з)мы Ла(с)ка ты(х) поз(в)о(в) и року дове(л), в которо(м) то по(з)ве, кгда бы(л) чита(н), пише(т), и(ж) панове Трипо(л)ские, почавши о(т) року тисеча па(т)со(т) о(с)мьдесатого а(ж) и до сего ча(с)у, насылаю(чи) мо(ц)но кгва(л)то(м) по(д)даны(х) свои(х) кло(ч)ко(в)ски(х) и коцо(в)ски(х) на кгру(нт) и(х) Глумо(в)ски(и) неподалеку селища и(х) Глумо(в)ско(г) [o], зарос(ли) и поля старые по(д) себе забра(ли), в чо(м) шкоды себе двесте ко(п) г(р). // в по(з)ве Бара(н) менова(л), яко то все шире(и) в то(м) по(з)ве е(ст) описано. 10 зв.

А по вычита(н)ю того по(з)ву пнове Трипо(л)ские поведе(ли) тыми словы, и(ж), де(и), «Бара(н) в по(з)ве описал и сам словене то тепе(р) попирае(т), якобы то(т) кгру(нт), которы(и) дна вчора(и)шого заеха(л), ме(л) бы(т) его вл(ст)ны(и) о(б)ру(б)ны(и), а та(м) дале(и) и(ж) бы ме(л) мети судере(в) с Кло(ч)ками, а на(м) в то(м) кгру(н)те ничого не при(з)навает, где себе о(б)ру(б) бы(ти) мени(т). Тогда ла(ц)но написати и голы(м) слово(м) мовити, але тепер потреба зна(ч)не показати, чо(г)о жа(д)ны(м) способо(м) показати не може(ть), бо ему о(т) на(с) ни(г)де о(б)рубубу не(т). Е(ст)ли маеть ниву свою на Глумове, то ею кгру(нту) ншого вла(ст)ного о(т) на(с) безправне за(ти) не може(ть), бо на(м) в то(м) кгру(н)те во (в)се(м) о(т) границы Ласко(в)ское по границу Нороди(ц)кую и по речисче Глумо(в)ское з Барано(м) судере(в), але на(м) бо(л)шь кгру(н)ту, а ему ме(н)шь, бо де(и) на(м) в то(м) ме(ст)цу кгру(нт) е(ст) зс[!]тре(х) а(л)бо с чотыро(х) имене(и), то е(ст) меновите с Кло(ч)ко(в) и з земли Полоча(н)ское, з Мете(и)ко(в)щи(з)ны называемое Богдановщины, и Коцо(в)щины, а ему землицою его Барано(в)щиною то(л)ко по(л)слу(ж)бы в то(м) ме(ст)цы и то еще то(ж) земли е(ст) у Го(р)ловщине немало на по(л)слу(ж)бы его, а ту(т) де(и) ему немного. И поку(л) о(б)ру(б) себе о(д)ному зае(ж)часть, поту(л) з нами судере(в) маеть, а дале(и)

де(и) того судереви ему з нами не(т), бо та(м) дале(и) ниако(г) [о] знаку та(к) нивы, яко и дерева своего бо(р)тного не покажетъ. А и(ж) де(и) мени(т) собе ѿ(б)ру(б), неха(и) то покаже пи(с)момъ яки(м) ко(л)ве(к), е(ст)ли мае(т) на то привиле(и), ли(с)ты а(л)бо записы якие ко(л)ве(к), што на то(и) ѿ(б)ру(б) мае(т)».

11 А та(к) ра(з) и ки(л)какро(тъ) Мелеха Барана пыта(л), е(ст)ли бы якое право // а(л)бо листы на то(т) ѿ(б)ру(б) свои(и) ме(я), жебы то у права показ(л). Тогда Бара(н) указа(л) передо (м)ною выпи(с) с кни(г) за(м)ку Ѡ(в)ру(ц)ко(г) [о] по(д) датою року тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мьдеса(т) третьего м(с)ца маа патогона(д)ца(ть) дна, в че(т)ве(р)гъ, в которо(м) описуе(т), и(ж) по(д)даны(х) пно(в) Трипо(л)ски(х) кло(ч)ко(в)ски(х), кгда ѿни роби(ли) на то(м) кгру(н)те в ду(б)рове Глумо(в)ско(и), Бара(н) чере(з) во(з)ного пыта(л), дла что бы на его кгру(н)те(х) роби(ли), и ему ѿни ѿ(т)каза(ли), и(ж) де(и) мы не ведае(м), што твои пола пашнии и зарос(ли) ту(т) е(ст), але на(м) панове роби(т) вела(т).

Тогда, по вычита(н)ю того ли(с)ту выпису пнове Трипо(л)ские поведи(ли), и(ж), де(и), «то е(ст) дово(д) не(с)лушны(и) и непра(в)ны(и), бо е(ст)ли же по(д)данье нши пола и зарос(ли) ему поведа(ли), тогда и мы сами те(р) при(з)наваемы; и теле(р) же ѿ(н) то мае(т) свои нивы па(ш)ные в то(м) ѿ(с)трове и(в) ду(б)рове зарос(ли), але не та(к) много, яко мы в то(м) ме(ст)ни кгру(н)ту мае(м), и в то(м) выписе пре(д) се нши по(д)данье ему ѿ(б)рубубу не при(з)наваю(т), але е(ст)ли би ме(л) яки(и) слу(ш)ны(и) дово(д) на ѿ(б)ру(б), неха(и) бы показа(л)». Ѡ(д)но (ж) Бара(н) у права передо (м)ною бо(л)ше(и) права своего ниякого не показа(л), ѿ(д)но голыми словы то мови(л), же зда(в)на якобы та(м) ѿ(б)ру(б) его ме(л) быти </>.

11 ав. Пото(м) я пыта(л) пно(в) Трипо(л)ски(х), жебы дово(д) свои(и) на тую судере(в), е(ст)ли бы яки(и) ме(ли), абы у права ѿказа(ли). Панове Трипо(л)ские ѿказа(ли) передо (м)ною напро(д) привиле(и), на па(р)кгамене писаны(и), сла(в)ное памяти его короле(в)ско(и) м(с)ти Жижгиме(н)та А(в)густа, по(т)ве(р)же(н)е с печат(ю) зависистою по(д) датою року тисеча па(т)со(т) ше(ст)деса(т) патого м(с)ца июла два(д)ца(т) п(р)вого дна на зе(м)лю Мете(и)ко(в)щину пну Филону Кмитъ, // де(р)жавны чо(р)нобы(л)скому, даны(и). Пото(м) показали два листы прода(ж)ны(х) на тую Мете(и)ко(в)щину: ѿди(н) ли(ст) Фе(д)ка Борисовича, и(ж) ѿ(н) и(з) жоною своею Любокою, и (з) сыно(м) свои(м) Богдано(м), и (з) дочками своими тую зе(м)лю Мете(и)ко(в)щину прода(л) Богдану, сыну Пе(т)ровому Ла(с)ковича, ѿбе(л) вечно с се(л)ищи и (з) землами пашними и бо(р)тными межи села Кло(ч)ковского и Че(р)нисо(в)ского и на (д)руго(и) стороне реки Норины судере(в) с Кло(ч)ками и Коцо(в)щиною и(з) Васко(м) Барано(м) губою границою з Ла(с)ками и (з) Нородичами, яко то шире(и) и меновите все в то(м) листе е(ст) ѿписано по(д) датою априла три(д)цато(г) [о] дна и(н)дикта патого. В того листа печате(и) шлахе(ц)ки(х) пать. Пото(м) други(и) ли(ст), по(д) датою року бо(ж)его нароже(н)а тисеча па(т)со(т) соро(к) че(т)ве(р)того м(с)ца марта деватого дна и(н)дикта второго, по(д) трима печат(т)ми шлахе(ц)кими, прода(ж)ны(и) ѿ(т) Богдана Пе(т)ровича Ла(с)ка и (з) жоною

его Ω(в)дотьєю, и (з) сынами, и (з) дочками па(н)у Криштофу Кमितє, де(р)-
жавцы ω(в)ру(ц)кому, в которо(м) ли(с)те та(к)же пише(ть), яко и (в) то(м)
пе(р)шо(м), на (д)руго(и) стороне реки Норины судере(в) с Кло(ч)ками и с
Коцо(в)щиною и(з) Барано(м) губою границою з Ласками и (з) Народичами,
и(з) селищ(о)м, и(с) пашными нивами, и(з) сеножа(т)ми, и(з) рекою, и(з) боб-
ровыми гонами, што шире(и) моновите ⁴ в то(м) ли(с)те е(ст) доложено. По-
то(м) ли(ст) показа(ли) пна Богуфала Па(в)ши, по(д)су(д)ка зе(м)ского кие(в)-
ского, // по(д) печат(т)ю и с по(д)пи(с)ю руки его вла(ст)ное, по(д) датою року

12

тепе(р) идучого тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) патого м(с)ца апрела третєю
дна, в которо(м) ли(с)те со(з)навае(т) па(н) по(д)судо(к), яко вла(ст)но(ст)
свою, ω(т) ча(с)у немалого(г) [о] де(р)жа(л), чере(з) ко(л)кодеса(т) го(д), судє-
ре(в) с Кло(ч)ками и з Мете(и)ко(в)щиною и(з) Барано(м) во (в)сем, а Бара(н)
николи та(м) ω(б)руб(у) своего ωсо(б)ного в то(м) ме(ст)цу, межи границами
Ласковского, Народи(ц)кою и речищ(о)м Глумо(в)ски(м) не мевал(л), ω(б)ру-
бо(м) не вживал(л), то(л)ко судере(в) маючи ча(ст) кгру(н)ту, яко шире(и)
в то(м) листе ωписуе(т). Пото(мъ) показа(ли) ревизєю его короле(в)ско(и)
мл(с)ти чере(з) его м(л). пна Гр(о)р(я) Хо(д)кевича учиненую во (в)се(и)
земли Кие(в)ско(и), где всеє шла(х)ты кие(в)ское кгру(н)ты и мае(т)но(сти)
е(ст) ωписаны, в которо(и) то(и) ревизе(и) зна(ч)не ωписано в Кло(ч)ко(х)
службе(б) чотыри, до того панове Трипо(л)ские име(н)е своеє Коцо(в)щину а
Мете(и)ко(в)щину, а в Барана по(л)службы кгру(н)ту ⁵ всего. Пото(м)
те(ж) показа(ли) ли(ст) судовы(и) по(д) датою року тисеча па(т)со(т) ше(ст)-

десатого м(с)ца маа третєго дна кнза А(н)дреа Тимофеевича Капу(с)жы,
старосты ω(в)ру(ц)кого, с по(д)пи(с)ю руки и с по(д)пи(с)ю писсара !!! Гри-
го(р)а Масла ω(к)ривды в то(м) кгру(н)те поделаные ω(т) Меле(ш)ка Бара-
новича в забра(н)ю те(р)тежо(в) по(д)даны(х) и(х) кло(ч)ко(в)ски(х), в па-
же(н)ю свеле(т) и (в) коше(н)ю сеножате(и), и (в) забра(н)ю ниви Глумо(в)-
ское, которую за межами пахивал(л) с по(д)даными кло(ч)ко(в)скими пни
Ди(д)ковое, и кды они про(ч) ходи(ли) ω(т) панєе своеє, тогды ω(н) по(д)
себе позабира(л), на (ш)то ω(т) старо(с)ты и(з) руки ωбею(х) сторо(н) су(д)и
бы(ли) выссланы, которые то узна(в)ши, же судере(в)наа зе(м)ла, захова(ли)
по да(в)ному ωбычаю ко(ж)дому во(л)но(ст) на роботу яко в судере(в)но(и)
зе(м)ли, и пере(д) старостою су(д) сво(и) ω(т)казали, а староста су(д) и(х) //

12 зв.

листо(м) свон(м) стве(р)ди(л); яко то все шире(и) мєновите в ли(ст)є кнза
Капустино(м) ωписано. Пото(м) показали видиму(с) с кни(г) за(м)ку Ω(в)руц-
кого по(д) датою року те(п)е(р) идучого деве(т)деса(т) патого м(с)ца июла два-
(д)ца(т) второго дна, по(д) печат(т)ю пна Рафала Вито(в)ского, по(д)старостєго
ω(в)ру(ц)кого, и (с) по(д)пи(с)ю руки писара <: за(м)кового Станислава Не-
себи(н)ского выданы(и), и(ж) року давно прошлого тисеча па(т)со(т) ше(ст)-
десат пе(р)вого м(с)ца июла три(д)цатого дна, в понедело(к), то(т) исты(и) Ме-
лєшко Баранови(ч), за жалобою своею прише(д)ши перед Гришка Федоровича,
наме(ст)ника ω(в)ру(ц)ко(г) [о], за вижо(м), з ура(д)у ему приданы(м) Фе(д)-
ко(м) Ду(б)ровичо(м), в кгру(н)та(х), которые себе мени(л) бы(т) ω(т) по(д)да-

⁴ Описка замість «меновите».

⁵ Друга літера «у» виправлена з «ь».

ны(х) кло(ч)ко(в)ски(х) пни Де(д)ковое, ро(к) собе прине(ли) на то(и) остро(в) Заглумо(в)ски(и) выехати на де(н) светое Покровы Пречи(с)тое Богородицы по(д) страче(н)е(м) тое речи, яко шире(и) менови(те) в то(м) выпи(се) е(ст) до-
ложоно. А пото(м) за(с) показа(ли) выпи(с) с кни(г) за(м)ку Ω(в)ру(ц)кого, по(д) датою року тисеча па(т)со(т) ше(ст)деса(т) пе(р)вого м(с)ца се(н)тебра три(д)цатого дна, в понедело(к), по(д) печа(т)ю кнза А(н)дреа Тимофеевича Капусты, старосты ω(в)ру(ц)кого, и по(д) титуло(м) выданы(и), и(ж) пни Ди(д)коваа на то(т) ро(к) зложоны(и) з су(д)ями своими, хотечи та(м) в то(м) ω(с)трове ста(ти), ωповеда(в)шиса, вижа у старосты упросила и того року не по(хи)блаючи та(м) в то(м) ω(с)трове се становила, а Бара(н) яко са(м) не ста(л), та(к) и суде(и) свои(х) не вы(с)ла(л), зачи(м) су(д)и пни Ди(д)ковое ве(д)ле при(и)не(т)а року и доброво(л)ного на (в)раде г(с)дрько(м) ω(в)рун-
ко(м) ωбею(х) сторо(н) со(з)на(н)а пни Ди(д)ковую при судереви зостави(ли) и присудили, а ω(т) ты(х) шко(д) по(д)даны(х) кло(ч)ко(в)ски(х) ⁶ // правыми учини(ли), яко то все шире(и) и меновите в то(м) выпи(се) врадово(м) е(ст) ωписано и доложено.

13

А по вычита(н)ю того выпи(са) панове Трипо(л)ские домо(в)лалисе, вини жебы Бара(н) и(м) заплати(л), и(ж) через(з) право тру(д)но(ст) и(м) задае(ть), и на то а(р)тыку(л) пе(т)на(д)цаты(и), в ро(з)деле че(т)ве(р)то(м) в статуте ωписа(н)ы(и), пода(ли), с которого а зрозуме(в)ши, и(ж) то моему судови не належи(ть), ино панове Трипо(л)ские ω то з Барано(м) собе у праве належно(м), е(ст)ли и(м) право указовати буде(ть), чини(ти) могу(ть). А та(к) а, комо(р)никъ, по вычита(н)ю ты(х) вси(х) доводовъ листовы(х), зрозуме(в)ши то и бачечи бы(т) листы, заводы и (з)наки грани(ч)ные слу(ш)не(и)шие, при ты(х) листе(х) припу(с)ти(л) е(с)ми(х) пно(в) Трипо(л)ски(х) ку доводу. Где ту(т) же стоечи, па(н) Бара(н) по то(м) декрете мое(м) при ωны(х) листе(х), доводе(х) и заводе(х) на дово(д) пно(м) Трипо(л)ски(м) пусти(л), а панове Трипо(л)ские ве(д)ле права и статуту и а(р)тыкулу шо(с)того в ро(з)деле девато(м) ω(с)мьна(д)ца(т) све(т)ко(в) у права постави(ли), сусе(д)о(в) свои(х) ωколи(ч)ны(х) сугра(н)нико(в), то ест меновите з села Нороди(ч) по(д)даные его м(л). пна Дми(т)ра Е(л)ца, писара зе(м)ского кие(в)ского, меновите Степа(н) Воскобо(и)никови(ч), Пили(п) Коневи(ч), Ста(с) Хоми(ч), Гришко Сми(т)кови(ч), Гри(шко) Куже(л), Са(ч)ко Е(р)моли(ч), Ми(т)ко Хльбникови(ч), А(н)то(н) Жукович, з села Дорогина по(д)даные его м(л). пна Па(в)шины Проко(п) Дру(ц)ки(и) а Лаво(р) Ро(и)кеви(ч), з села Ласко(в) Ива(н) Богданови(ч), Буда(и), Радло(н) Степанови(ч), Левко Ωпанасови(ч), Буда(и) Ωно(ф)ре(и) Ма(р)тинови(ч), Се(н)ко Назарови(ч) />, з села Давы(д)-кови(ч) люди пна Ивана Со(л)тановы Ис(в) Пе(т)рови(ч) а Ива(н) Зе(н)кеви(ч), которые вси ве(р)хмененые све(т)ки зго(д)не и ω(д)носта(и)не ув о(д)но слово со(з)нали, же «з да(в)ны(х) часо(в) ω(т) пре(д)ко(в) свои(х) слышали и сами, де(н), то вьдае(м), што Кло(ч)ко(м) // и зе(м)ли Полоча(н)ско(и) Копо(в)-щине и Мете(и)ко(в)щине ув о(с)трове Глумо(в)ско(м), почавши ω(т) Ласко(в)-

13 зв.

⁶ Частина складу «ки-» пошкоджена.

ское границы Животоку а(ж) ку границы Нороди(ц)ко(и) и по речисче Глу-мо(в)ское судере(в) з Барано(м). А того, де(и), николи не (е)лыхали е(с)мо, жебы та(м) ѿ(д)ному Барану земля ѿ(б)руб(о)м) была, то(л)ко тое вѣдае(м), што судере(в) з давны(х) часо(в)».

А по то(м) таково(м) сведе(ц)стве ⁷ ве(д)ле права и статуту всказа(л) е(с)ми пно(м) Трипо(л)ски(м) ве(р)ху менены(м) з ше(ст)ма све(т)ками ве(д)ле ты(х) листо(в) и (в)си(х) знако(в) и заводо(в) граничны(х) и со(з)на(н)а менованы(х) све(т)ко(в) присегу теле(с)ную учини(ти), вша(к) же ве(д)ле права статуту и ве(д)ле декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского зоставуючи сторона(м) во(л)ную згуду и апелацию, и сторона по(з)ваная панове Трипо(л)ские проти(в) тому не бы(ли), е(ст)ли бы поведовая сторона, то е(ст) Меле(х) Бара(н), апелации потребова(т) ме(л), хѳтечи таковое апелаци(и) допусти(ти). Ѡ(д)но ж(ж) Бара(н) Меле(х) по то(м) декрете мое(м) не апелева(л), а са(м) на присегу пно(м) Трипо(л)ски(м) пусти(л) и ку тому приве(л), жѳ ту(т) же на кгру(н)те передо (м)ною и пере(д) самы(м) Барано(м) и пере(д) тыми вси лю(д)ми добры(ми), которые на то(т) ча(с) при то(и) справе бы(ли), выше(и) менованые панове панове Трипо(л)ские вси чотыри и ше(ст) светко(в) с ними, то е(ст) меновите з Нороди(ч) Гри(ш)ко Куже(л), Пили(п) Коневн(ч), Ми(т)ко Хлѳбни(к), з Дорогиня Лаво(р) Ро(и)кеви(ч), з Давы(д)кови(ч) Ие(в), а (з) Ласко(в) Семень Назаровн(ч) за выда(н)е(м) роты чере(з) во(з)ного енерала зе(м)ли Кие(в)ское Яна Во(и)тко(в)ского присегли на то(м), // же Бара(н) Мелешко з давны(х) часо(в) и его ѿте(ц) ув о(с)трове Глу-мо(в)ско(м) в дуброве ѿ(т) границы Ласко(в)ское по границу Нородицкую по речисче Глумо(в)ское ѿ(б)руб(у) не ме(л), то(л)ко судере(в) с Кло(ч)ками зь зе(м)лею Полоча(н)скою и Коцо(в)щиною и (з) Мете(и)ко(в)щини !! де(р)-жа(л).

14

Тогды я самъ, комо(р)никъ, ѿбачи(в)ши и выслуха(в)ши тое присеги, ѿ(т) пано(в) Трипо(л)ски(х) ве(д)ле права выконаную, сказа(л) и присуди(л) е(с)ми тот кгру(нт), ѿстро(в) Глумо(в)ски(и), яко се в себе маеть, зо всеми пожи(т)ками, з нйва(ми) старыми, и(з) селищи, из новыми проро(б)ками пано(м) Трипо(л)ски(м) судере(в) з Мелехо(м) Барано(м) и (з) себро(м) его Ти-то(м) ве(ч)ными часы де(р)жати и (в)живати ве(д)ле стародавного де(р)жанъа и(х) ѿбею(х) сторо(н), а што са дотычеть ни(в) и проро(б)ко(в) стары(х) и новы(х) Кло(ч)ковски(х), которые з ро(з)судку его м(л). пна по(д)коморого за 'копчами Мелеху Барану а Барановы[хъ] по(д)даны(х) пно(в) Трипо(л)-ски(х) бы(ли) са зоста(ли), тогды наза(д) кло(ч)ко(в)ские Кло(ч)ко(м), а Ба-ранови Барану, яко и(х) роботу вла(ст)ную, в то(и) судереви всказа(л) и присуди(л) зо (в)си(м) вечно.

А и(ж) се было вже со(з)нило того дня во (в)торо(к), дла того копча грани(ч)ные сыпаны не были, то(л)ко рубежи по дере(в)ю по ду(б)ю при бы(т)ности мое(и) и ѿбею(х) сторо(н) рубаны были часто, а насыпа(н)е копча(в) по(д) тою(ж) мо(ц)ю наза(в)трее е(с)ми ѿ(т)ложи(в). И кгды наза(в)трее, в середу, два(д)цать шостого дна, маючи я при себе во(з)ного енерала зе(м)ли Кие(в)ское Яна Во(и)тко(в)ского и сторону люде(и) до(б)ры(х), // при бы(т)-ности ѿбею(х) сторо(н), с петы до петы на ты(х) ме(ст)ца(х) копча грани(ч)-

14 зв.

⁷ Частина слова «-стве» правлена, нечѳтка.

ные е(с)ми засыпа(л), на которые ме(ст)ца, будучи ту(т) же очевисте, обе(д)ве стороне по(з)воляли, яко Мелє(х) Вара(н) з сынами своими и (з) себро(м) свои(м) Тито(м), та(к) и панове Трипо(л)ские, поча(в)ши о(т) луга реки Норины границю Ласко(в)скою а(ж) в речище Глумо(в)ское и (з) речища Глумо(в)ского долиною Перето(ц)кою часчемъ, куды Бара(н) заве(л), и с тое долины вправо в долину Перето(ц)кую (ж) ку селу Коцо(в)скому тою долиною Перето(ц)кою в стави(н)е пна Федора ста(р)шого Трипо(л)ского, а ты(м) стави(н)е(м) в лу(ч) реки Норины — о(т) петы до петы вси(х) коцпо(в) десять грани(ч)ны(х) вколо то(г)ло кгру(н)ту судере(в)ного е(с)ми засыпа(л). А што се дотыче(ть) шко(д), которые панове Трипо(л)ские себе о(т) Барана в по(п)сова(н)ю гране(и), в попале(н)ю дерева бо(р)тного, та(к)же в невжива(н)ю кгру(н)ту своего быти менили, меную(чи) себе шко(д) немало, тогда о то в нале(ж)ного права во(л)но и(м) чини(ти) буде(т), е(ст)ли похочуть.

Што для памяти до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) спра(в) судовы(х) кие(в)-ски(х) то(т) мо(и) су(д) комо(р)ни(ц)ки(и) в(ст) записа(н). Которых книг</>

15 [...] ⁸ //

*Лѣ 3. Справа его мл(с)ти кнзя Кирика Ружинського
зь его мл(с)тью паномъ Матѣфѣемъ Немиричомъ*

Лѣ(т)а бо(ж)его нароже(н)а тисеча патъсоть деве(т)десать патого м(с)ца августа два(д)цать патого дня, то в(ст) наза(в)трее по свето(мъ) Барѣтломею.

Приточилася справа пере(д) мене, Ша(с)ного Ха(р)линського, по(д)коморого воево(д)ства Киевского, межи врожоны(м) его мл(с)тью кнзе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) з о(д)ное стороны, а его м(л). пно(м) Ма(т)фѣе(м) Немиричо(м) з другое, а то ты(м) способо(м). Будучи я выведены(и) чере(з) его м(л). кнзя Кирика Ружинского, во(д)луг декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского, на де(н) высше(и) оменены(и), а во(д)лу(г) запису, межи кнзе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) и пно(м) Ма(т)фѣе(м) Немиричо(м) даного, на ме(ст)цо урочище пе(в)ное, у Калишова Куста лежачое, межи име(н)ями и(х) м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского Коте(л)нею а пна Ма(т)фѣя Немирича И(в)ницою, где (ж) я, приехавши на тое ме(ст)цо выше(и) мененое с прияте(л)ми его м(л)., хотечи досы(т) чинити во (в)се(м) декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского и во(д)лу(г) запису межи и(х) м(л). даного, // тамъ же есми, на то(м) ме(ст)цу, заста(л) пна Ма(т)фѣя Немирича ис прияте(л)ми его м(л)., где се его м(л). па(н) Немири(ч) с ты(м) же оповеда(л), и(ж) во(д)лу(г) декрету трибуна(л)ского на де(н) о(з)начоны(и) выеха(л) и на ме(ст)цу и (в)рочищу, в запису поменено(м), постанови(л), абы во (в)си(х) ро(з)ница(х) свои(х) с кнзе(м) Ружи(н)ски(м) коне(ц) мети мо(г), о(д)но(ж), де(и), «ту(т) особы самое его м(л). кнзя Кирика Ружинского не вижу». Та(м) же се о(з)вали умоцованные приятели его м(л). кнзя Кирика Ружинского, па(н) Семе(н)

15 зв.

⁸ Текст уривается.

Бутови(ч), во(и)ски(и) зе(м)ли Кие(в)ское, а па(н) Ада(м) Богуфа(л), поведаю(чи), а(ч), де(и), «ту(т) его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского самого не(т), е(ст) на послузе его короле(в)ско(и) мл(с)ти и Речи Посполитое ротою своею при его м(л). па(н)у ге(т)ману кору(н)но(м), але мы, приятеле его м(л)., яко(с)мы ту з в. м(л). в особе его м(л). княз Кирика Ружи(н)ско(г)lo] приехали, та(к) те(ж) и маючи мо(ц) зупо(л)ную о(т) его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского, во(д)лу(г) опису, о(т) его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского даного и декрету трибуна(л)ского, што ко(л)ве(к) пра(в)у належати будеть, все е[с]мо ко(н)чити готови». Его м(л). па(м) Ма(т)фе(и) Немири(ч) домова(л)се, абы не голыми словы, але, е(ст)ли маю(т) мо(ц) слушную на пи(с)ме, то оказали. И(х) м(л). панове приятели умоцованые его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского вы(ш)помененые, показа(в)ши мо(ц), просили, абы была читана, которая такъ се в себе маеть:

«Я, Кири(к) Ружи(н)ски(и), ро(т)мистръ его к(р). м(л)., со(з)нава(м) ты(м) умоцованы(м) листо(м) моймъ, и(ж) што за декретомъ суду голо(в)ного трибуналу Любе(л)ского припадае(т) мне рокъ наза(в)трез светого Бя(р)тломея свата ры(м)ско(го) // в року тепере(ш)не(м) деве(т)деса(т) пато(м) выве(ст) на кгру(н)тъ его м(л). по(д)коморого кие(в)ского а прияте(л) для ро(з)граниче(н)я кгру(н)ту о(т) име(н)а моего Котеле(н)ского а име(н)а его м(л). пна Ма(т)феа Немирича И(в)ницкого, также и о и(н)шне ро(з)роз(э)ницы[!], ве(д)ле листу и опису моего, которы(и) е(с)ми да(л) па(н)у Немиричу. А и(ж) а са(м) на то(т) ро(к) не могучы бы(ти) и того права своего пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморы(м) и прияте(л)ми с пано(м) Немиричо(м) ко(н)чить, для послуги его к(р). м(л). и Речи Посполитое буду(чи) при его м(л). па(н)у ге(т)ману кору(н)но(м), тогда поручаю и даю мо(ц) зупо(л)ную приятеле(м) свои(м), па(н)у Семену Бутовичу, во(и)скому кие(в)скому, а па(н)ну Адаму Богуфалу, пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморы(м) тую спра(в)у ве(д)ле листу моего пра(в)не и уго(д)не ко(н)чить, при(и)муючи о(т) и(х) м(л). зыскъ и страту, и на то(м) да(л) то(т) мо(и) умоцованы(и) ли(ст), по(д) моею печат(ю) и с по(д)писомъ вла(ст)ное руки моее, до которого за устьяною про(з)бою моею его м(л). па(н) Шулише(в)ски(и) печат(т) приложи(л) и руку по(д)писа(т) рачил.

Писа(н) ув обозе року деве(т)десат пато(м) м(с)ца а(в)густа два(д)цато(м) дня». У тое моцы печате(и) две а по(д)пи(с) рукъ тыми словы: «Кирик Ружи(н)ски(и), влас(т)на рука. Я(н) Шулише(в)ски(и)».

А по вычита(н)ю моцы, его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) поведи(л), и(ж), «то е(ст) мо(ц) непра(в)ная, кгда(ж) печата(р) у моцы ко(ж)дое мае(т) бы(ти) о(с)елы(и), а а того Яна Шулише(в)ского не (з)наю и не ведаю, хто то е(ст)». З стороны его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского умоцованы(и) прияте(л)е, // его м(л). па(н) Семен(н) Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а па(н) Ада(м) Богуфа(л), по(д)пираючися право(м) по(с)политы(м), и(ж) то е(ст) мо(ц) пра(в)ная подали з ро(з)дилу че(т)ве(р)того а(р)тыку(л) три(д)ца(т) [вто]рыи ¹, с которого я добре зрозуме(в)ши, и(ж) таа мо(ц) во(д)лу(г) права

¹ Слово виправлене з «четверты(и)».

слушне спра(в)ленаа е(ст), оную-(м) за слушную пра(в)ную при(з)на(л), а его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), видечи декре(т) мо(и), с право(м) по(с)по(ли)ты(м) зго(д)ливы(и), ие мовечи ничо(г)lo[о] проти(в) него, але поступуючи дале(и) в то(и) справе во(д)лу(г) запису, ме(жи) и(х) м(л). учиненого, з стороны свое(и) до мене присади(л) приятела своего его м(л). пна Есифа Немирича, судю зе(м)ского кие(в)ского, пна ѿ(т)ца своего, и домова(л)се, абы те(ж) умоцованые приятели его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского з стороны своее та(к)же приятела во(д)лугъ ѿпису меновали и ѿсадили. А и(х) м(л). при (м)не менова(ли) и засадили в стороны кнза Ружи(н)ского его м(л). пна Яна Аксака, по(д)воеводего кие(в)ского.

А кгды-(м) и(ж) на оно(м) урочищу и ме(ст)цу вы(ш)поменено(м) у Каллинова Куста дна того (ж) августа два(д)ца(т) патога наза(в)трее светого Ба(р)тломея с тыми ѿбапо(л)ными прияте(л)ми, то е(ст) з о(д)ное стороны его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского пно(м) Яно(м) А(к)сако(м), а (з) другое стороны его м(л). пна Ма(т)феа Немирича его м(л). пно(м) Есифо(м) Немиричо(м), суд(я)ю зе(м)ски(м) кие(в)ски(м), спо(л)не засе(л), его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), яко повод(л), показа(л) пере(д) нами запи(с) межи и(х) м(л). кнзе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) и пно(м) Ма(т)фее(м), данымъ ²

17 по(д) датою року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) второ(мъ) // м(с)ца июла чет(в)е(р)того дна, которы(и) се в себе так мае(ть):

«Я, Кири(к) Ружи(н)ски(и), з о(д)ное стороны, а я, Ма(т)фе(и) Немири(ч), з другое стороны, ѿ(з)на(и)муе(м) и вы(з)навае(м) ты(м) листо(м), доброво(л)ны(м) записо(м) нши(м), нынешни(м) и на пото(м) будучи(м), кому того потреба ведати, што по(д) датою року прошлого тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) пе(р)вого мене, Кирика Ружи(н)ского, позыва(л) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), суд(и)ч(ч) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), по(з)вы зе(м)скими кие(в)скими на роки зе(м)ские кие(в)ские, которые в то(м) прошло(м) року деве(т)деса(т) пе(р)во(м) на де(н) светого Михала ры(м)ского свата припадали и в О(в)ручо(м) сужо-ны были, ѿ за(б)ра(н)е кгру(н)ту И(в)ни(ц)ко(г)lo[о], якобы-(х), я, чере(з) граници его старове(ч)ные. речку И(в)ницу, переше(д)ши, обапо(л) тое ре(ч)ки кгру(н)ту его по(л), дубро(в), сьножате(н) на две мили забрати, дво(р) мо(и) поселити и село новое лю(д)ми ѿсади(в)ши, Книгинею Волею прозывать и на себе то де(р)жати ме(л). А пото(м) други(м) по(з)во(м) позыва(л) мене (ж), Кирика Ружи(н)ского, на роки зе(м)ские трикро(л)ские, в Житомиру сужо-ныя в року тепе(р) идучо(м) деве(т)деса(т) второ(м), ѿ выруба(н)е дерева бо(р)тного и и(н)шого по(с)политого в кгру(н)те его И(в)ницко(м) врочищо(м) в Пло(с)ко(и) Грабо(в)це. Ѡ(т) которы(х) то по(з)во(в) з обою(х) роко(в) зе(м)ски(х) кие(в)ски(х), та(к) миха(и)ло(в)ски(х), яко и трикро(л)ски(х) аппелева(ли) е(с)мо до суду нынешнего голо(в)ного трибуналу кору(н)ного Любе(л)ского, та(к)же што мене позыва(л) па(н) Немири(ч) ѿ грабежи, бо(и) и ѿ и(н)шие ро(з)ны(е) кри(в)ды по(д)даны(х) свои(х) до суду киро(д)ского Кие(в)ского, а за несуже(н)е(м) ро(ч)ко(в) кгро(д)ских кие(в)ски(х) до то(г)lo[о] ча(с)у не (с)кѿ(н)чи(л) и(х), ѿ чо(м) тые по(з)вы и декрета зе(м)ские

² Помилково замѣсть «даны(и)».

стороне, в Лю(б)лине, за вына(и)де(н)е(м) и(х) м(л).. пно(в) прияте(л) нши(х) з року того, которы(и) е(с)мо в суду теперешняго трибуна(л)ского ме(ли), себе выпу(с)тили, апе(ле)цы(и)е(и) припо(з)вы, на трибуна(л) выданы(и) в справа(х) межи нами идучи(х), ѿ(т)ступи(ли) и угоду межи собою учинили ты(м) способо(м), и(ж) маю и повине(н) буду я, Кири(к) Ружи(н)ски(и) ³, в року тепе(р) идучо(м) тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) второ(мъ) м(с)ца августа пе(р)вого дня на поме(р)кова(н)е ты(х) вси(х) ро(з)ни(ц) нши(х) та(к) земли(х), яко и поточны(х) и упроси(т) его м(л). пна Шчасного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого кие(в)ского, и по ѿ(д)ному приятелю ко(ж)ды(и) з на(с) з стороны своее до его м(л). пна по(д)коморого по(д) страче(н)емъ речи, ѿ(ш)то межи нами иде(ть), высадить на ме(ст)цу пе(в)но(м), межи име(н)ями ншими: мой(м), Кирика Ружи(н)ского, Котелнею, а мой(м), Ма(т)фея Неме-рича, И(в)ницю. Врочицо(м) ѿ(т) копцо(в) грани(ч)ны(х) до Калинова Куста я, Немири(ч), маю и повине(н) буду его м(л). пна по(д)коморого и пно(в) прияте(л) нши(х) вести по граница(х) мой(х) и(в)ницки(х), которы(и) то(т) же па(н) по(д)коморы(и) по(д)датою року тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мъдеса(т) че(т)ве(р)того м(с)ца июля ѿ(с)мого ⁴ дня межи про(д)ко(м) мой(м), дедичо(м) того име(н)я И(в)ницкого пно(м) Богдано(м) Дешко(в)ски(м), хоружичо(м) бра(с)ла(в)ски(м), з стороны И(в)ницы, а мною, Кирико(м) Ружи(н)ски(м), з стороны име(н)я моего Коте(л)ни, учини(л) и ко(п)цы усыпа(л). А по ѿка-за(н)ю ты(х) грани(ц) и копцо(в) усыпаны(х) мае(м) з obu сторо(н) на ро(з)-судо(к) его м(л). пна по(д)коморого и ты(х) дву(х) пно(в) прияте(л) нши(х), которы(х) высади(м), тые вси(и) кри(в)ды та(к) старые, яко и тепе(р) ново-сталые пусти(т). Яко (ж) ты(м) ныне(ш)ни(м) доброво(л)ны(м) листо(м) за-писо(м) нши(м) его м(л). па(н)у по(д)коморе(му) // кие(в)скому веспо(л) з 18

двема пны прияте(л)ми ншими дае(м) зупо(л)ную мо(ц) и умо(ш)няе(м) и(х) м(л).. и(ж) што ко(л)век<.> его м(л). панъ по(д)коморы(и) кие(в)ски(и), зго-ди(в)шиса с тыми двема паны прияте(л)ми ншими, бу(д) те(ж) которы(м) ты(х) ѿ(д)ны(м) межи нами та(к) право(м), яко и угодою застанови(ть) дек-ре(т) учини(т), и што накаже(т), в то(м) все(м) его м(л). по(с)лу(ш)ными бы(т), и не апелюючи нигде, на вынаня(з)ку ⁵ его м(л). вечне переставати и тому всему досы(т) чинити мае(м) и пови(н)ни буде(м), по(д) закладо(м) на сторону, тое застанове(н)е де(р)жачую, пе(т)ма тисечми ко(п) г(р). ли-то(в)ски(х) и по(д) нико(да)ми на рече(н)е голого слова бе(з) присеги ѿша-цованы(ми).

И кгды вже тые кгру(н)ты межи нами чере(з) его м(л). пна по(д)коморо-го ро(з)граничоны буду(т) и кому ко(л)векъ<.> буду(т) присужоны, то(т) тые кгрунты зо (в)сими пожитками, которые на них буду(т), споко(и)не де(р)жати мае(т), а ѿ(т) того ча(с)у ѿди(н) у другого кгру(н)ту чере(з) грани-цы ѿписаные а(л)бо постановле(н)е ничи(м) са вступовати, на сторону свою

³ Частина слова «-ски(и)» дописана на полі з лівого боку.

⁴ Помилка; мае бути «два(д)ца(т) ѿ(с)мого».

⁵ Помилково замість «выналязку».

забирати, ѿди(и)мовати, а на него кгру(нт) дла шко(д) чине(н)а сами чере(з) себе и чере(з) по(д)даны(х) свои(х) заходити и (в)е(ж)чати не мае(м) и мо(чь) не буде(м). А кгда бы то было на которого з на(с) во(з)ны(м) и шла(х)тою освѣ(т)чною и переведено, тогда таки(и) тую шкоду, которые ѿ(н) а(л)бо по(д)даные его вчина(ть) совито нагороди(т), а за наруше(н)е сего постанове(н)я, межи на(с) учиненого, стороне укри(в)жоно(и) закладу па(т) тисече(и) ко(п) г(р). лито(в)ски(х) заплатити повине(н) буде(ть). А то все выпо(л)нити и зыстити са е(с)мо пови(н)ни и ѿписуе(м) са по(д) закладо(м) сторона стороне па(т)ма тисе(ч)ми ко(п) г(р). литовски(х), ѿ которы(и) закла(д) где бы ся // которы(и) з на(с) да(л) по(з)ва(т) до которого (ж) ко(л)ве(к) суду кгро(д)ског[о], бу(д) земского, а(л)бо трибуна(л)ского Любе(л)ского, тогда будетъ ему повине(н), не ѿ(т)ходечи ѿ(т) суду, закла(д) поменены(и) ѿ(т)ложити(т) и речи ѿсужоное досы(т) во все(м) учинить. И на то(м) межи собою да(ли) е(с)мо на ѿбе(д)ве стороне тые листы, нши, по(д) печат(т)ми и с по(д)писо(м) ру(к) нши(х) вла(ст)ны(х). А при то(м) бы(ли) и за ѿ(б)личною про(з)бою нашою печати свое приложили и руками своими се по(д)писа(ти) рачи(ли) и(х) м(л). панове и приятели ншими [!] его м(л). па(н) Ива(н) Чапли(ч) Шпано(в)ски(и), каштала(н) и депута(т) судо(в) трибуна(л)ски(х) кие(в)ски(х), его м(л). па(н) Абра(м) Мышка з Ва(р)кови(ч), сто(л)ни(к) зе(м)ли Волю(н)ское, староста ѿ(в)руцки(и), па(н) Федо(р) Дидови(н) Трипо(л)ски(и) ста(р)ши(и) а па(н) Ива(н) А(н)дрееви(ч) Сы(н)кгу(р).

Писа(н) в Лю(б)лине по(д) часо(м) суже(н)а спра(в) воево(д)ства Кие(в)ского року по нароже(н)ю сына Божего тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) второго м(с)ца июла че(т)ве(р)того дня». У тог[о] ли(с)ту доброво(л)ного запису печате(и) па(т) а по(д)пи(с) ру(к) тыми словами: «Кири(к) Ружи(н)ски(и), вла(ст)наа рука. Ма(т)фе(и) Немири(ч), рука вла(ст)наа. Ива(н) Чапли(ч) Шпано(в)ски(и), каш(ш)тала(н) кие(в)ски(и), рукою. А(в)ра(м) Мышка з Ва(р)кович, сто(л)ни(к) волю(н)ски(и), ѿ(в)ру(ц)ки(и) староста, рака⁶ вла(ст)наа. Федо(р) Трипо(л)ски(и), вла(ст)ною рукою».

А по вычита(н)ю того ли(с)ту сторона ѿ(т)по(р)наа, его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского умоцованые приятели, па(н) Семѣ(н) Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а па(н) Ада(м) Богуфа(л), поведѣли: «Его м(л). кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) проти(в) ѿпису своему и декрету трибуна(л)ского ни (в) чо(м) не будучи противе(н), в(м). мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и), ту(т) есмо, на тое ме(ст)цо, в особе // его м(л). вывели и приятели высадили, и ро(з)су(д)ку в(м). и пано(в) приятели высажоны(х) слухати е(с)мо готови и просимо, абы его м(л). па(н) Немири(ч), во(д)лу(г) запису своего, тые копцы границы. в року ѿ(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)то(м) межи име(н)е(м) кнза Кирика Ружи(н)ского Коте(л)нею, а про(д)ко(м) его м(л). пна Немирича пно(м) Богдано(м) Дешко(в)ски(мъ) име(н)е(м) Ивницюю, чере(з) в(м)., пне по(д)коморы(и), учиненные ѿказа(ли)». А я-(м), се згоди(в)ши на тое с приятелими ѿбано(л)ными высажонными, во(д)лу(г) а(р)тыкулу, в записе написано(м), наказа(л), абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) тые вси границы, копцы и рубежи, року ѿ(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)того учиненные, во(д)лу(г) декрету

⁶ Описка замість «рука».

моє(г)[о], виве(л) и оказа(л), на што єго м(л). са(м) же декре(т) мо(и) пока-
за(л), по(д) датою року тисеча па(т)сотъ ⁷ ѿ(с)мьдесать четве(р)того м(с)ца
июла два(д)цать ѿсмого дна учинены(и), по(д) печат(т)ю моею и с по(д)писо(м)
руки моеє, которы(и) та(к) сє в себе має(т):

«Выпи(с) с кни(г) спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) вра(д)у воево(д)-
ства Кие(в)ского року Бо(ж)его нароже(н)а тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мьдеса(т)
че(т)ве(р)того м(с)ца июла два(д)ца(т) ѿ(с)мого дня, у суботу.

Передо ⁸ (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)лински(м), по(д)коморы(м) воево(д)ст-
ва Кие(в)ского, на року по(д)комо(р)ско(м), за по(з)вы припало(м), буду(чи)
мне у И(в)ницы у пна Богдана Богушевича Де(ш)ко(в)ско(г)[о], хоружича
бра(с)лавского, в ыме(н)ю лежачо(м) у воево(д)стве Кие(в)ско(м), которы(и),
будучи стороною поводовою, заве(л) мене, по(д)коморого, на кгру(нт) свои(и)
И(в)ни(ц)ки(и), за ре(ч)ку И(в)ницу, та(м) же ста(л) зо (м)ною на ни(з) тоє
ре(ч)ки И(в)ницы ѿ(з)ле гре(б)ли, на(д) болото(мъ), называемы(м) Вало(в)-
кою. А на то(т) ча(с) бы(ли) при (м)не люди добрие и(х) м(л). панове па(н)
Ива(н) Ласко, комор(н)и(к) зе(м)ски(и), па(н) Микола(и) Каме(н)ски(и),
по(д)старости(и) житоми(р)ски(и), па(н) Семє(н) Прежовски(и), па(н) Я(н)
Ожгано(в)ски(и), па(н) Станисла(в) Я(с)ликовски(и), // панъ Ива(н) Пре-
жовски(и), земане земли Кие(в)ское, а во(з)ны(и) зе(м)ли Киевское Терє(х)
Ко(н)чаковски(и). Та(м) же с по(з)ву моего по(д)комо(р)ского жалова(л)
па(н) Богда(н) Дешко(в)ски(и) на єго м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского ѿ
забира(н)є кгру(нт)у своего И(в)ницкого, половицы житоми(р)ское, ѿ(т)
єго (мл). кнза Ружи(н)ского и ѿ(т) по(д)даны(х) єго м(л). котеле(н)ски(х),
черє(з) болото Валовку, границу вечистую, которы(и) позо(в) та(к) сє в себе
маєт:

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зе(м)ли Кие(в)ское, вро-
ждоному кнзю Кирику О(с)тафъевичу Ружи(н)скому, земенину зе(м)ли
Кие(в)ское.

Жалова(л) у суду моего по(д)комо(р)ского врождоны(и) па(н) Бо(г)да(н)
Богушеви(ч) Де(ш)ко(в)ски(и), хоружич ⁹ бра(с)лавски(и), земени(н) го-
го (ж) воево(д)ства Кие(в)ского на (ва)шу м(л). ѿ то(м), и(ж), де(и), вша м(л).,
кнже Ружи(н)ски(и), са(м), а за росказа(н)є(м) вше(и) м(л)., слуги, боаре
и по(д)даныє ваше(и) м(л). з ыме(н)я места вше(и) м(л). Коте(л)ни, лежачо(м)
у воево(д)стве Кие(в)ско(м), нає(ж)чаючи и (в)ходечи мо(ц)но кква(л)то(м)
во (в)ла(с)ное име(н)є єго И(в)ни(ц)кое материстое, лежачое у воево(д)стве
Кие(в)ско(м), у кгру(нт). прозываемы(и) Томашо(в)щи(з)ну, черє(з) границу
звечистую, болото, прозываемое Вало(в)ку, дере(в)я єго и по(д)даны(х) єго
и(в)ни(ц)ки(х), дубье зо бчолами и бе(з) бчол(л)ъ ¹⁰ старое псуєте и псова(т)
вша м(л). росказує(ш), ни(в)є роспахива(ть), сена на себе коси(т), знамена
свои новыє написыва(ть), ни(м) дале(и), ты(м) бо(л)шъ росказыває(ш), хотечи
єго с того кгру(нт)у кква(л)то(в)не и (в)по(р)не а бе(з)пра(в)не вытиснуть,

⁷ У слові «пѣтсотъ» «-сотъ» написано двічі.

⁸ На лівому полі чорнилом іншого кольору написано: «декре(т)».

⁹ Слово повторене двічі.

¹⁰ Остання літера дописана іншим чорнилом.

о (ш)то, де(и), вже о(н) в̄шу м(л). до суду крго(д)ского позыва(л), за кото-
ры(м) по(з)во(м), де(и), в̄ша м(л). стовчи, ро(з)на(л) бы(л), на приятели то
вложи(в)ши, на кгру(нт) то(т) выехать и поко(и) межи собою вчини(ти).

20 Яко ж, де(н), есте в̄ша м(л). на то(т) приняты(и) ро(к) и на ты(и) границы
вые(ж)чали, о(д)но(ж), де(и), в̄ша м(л)., не ко(н)чечи тее речи, // самъ то(т)
вые(з)дъ розо(р)ва(л) и не ко(н)чи(л), а пото(м) и по(з)ватиса до суду земского
Киевского да(л), и стоечи, де(и), в̄ша м(л). за по(з)во(м) в рока(х) прошлы(х)
о Тре(х) Кроле(х) свата ры(м)ского в Житомиру, в року нынешне(м) тисеча
па(т)со(т) о(с)мьдеса(т) четве(р)то(м), сужоны(х) та(м), на коне(ц) распра-
витиса не хоте(л), отозва(л)се, де(и), в̄ша м(л). сам на су(д) по(д)комо(р)-
ски(и), за чи(м) су(д) зє(м)ски(и) Кие(в)ски(и) пна Дешко(в)ского, сторону
поводовую, и в̄шу м(л)., о(т)по(р)ную, на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и)
с ты(х) роко(в) отосла(л), о которые кривды земленные и о кгру(нт) посту-
пуючи, па(н) Дешко(в)ски(и) пра(в)не з в̄шею м(л)., кнже Ружи(н)ски(и),
пере(д) мене и суду моего позывать и(з) Вашею м(л)., очевисто в суду мовити
и кри(в)ды сво(и) та(к)же и границу оказати хочеть.

Прото приказую, абы в̄ша м(л). за си(м) по(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м)
мои(м) передо (м)ною, а (в) небы(т)ности мое(и) ино пере(д) ком(р)нико(м)
мои(м) зє(м)ски(м) кие(в)ски(м) пно(м) Ивано(м) Ласко(м), роко(м) завиты(м)
и(з) доводы своими са(м) ста(л) на кгру(нт)е то(м), где о(н) себе кри(в)-
ду мени(т) бы(ти) о(т) в̄ше(и) м(л)., име(н)я в̄ше(и) м(л). Котеле(н)ского,
на(д) болото(м) Вало(в)кою Томашо(в)щи(з)не, и та(м) о(т)ту(л) слухаючи
доводо(в) пра(в)ны(х) пна Дешко(в)ского по кгру(нт)е, куды границу пове-
деть, по граница(м) зо мною е(з)ди(л) и во (в)се(м) во(д)луг права и статуту
па(н)у Богдану Дешко(в)скому усправе(д)ливи(л) на то(т) ро(к), на которы(и)
о(н) в̄шу м(л). позове(т), о(т) пода(н)я а(л)бо положе(н)я сего по(з)ву за чо-
тыри недели.

Писа(н) у Києве року Бо(ж)его тисеча па(т)со(т) о(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)-
то(м) мца июня два(д)ца(т) патого дна. Семє(н) Радивовови(ч) Уру(ц)ки(и),
писа(р) по(д)комо(р)ски(и)».

По вычита(н)ю того по(з)ву, року и по(з)ву выписо(м) с кни(г) крго(д)-
ских кие(в)ски(х) па(н) Бо(г)да(н) Дешко(в)ски(и) дове(л), которы(и) ро(к),
за по(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м), припада(л) року сего идучого о(с)мьдеса(т)

20 зв. че(т)ве(р)того м(с)ца июля два(д)ца(т) четве(р)того, у во(л)торо(к). //

Пото(м) поклада(л) па(н) Дешко(в)ски(и) выпи(с) с кни(г) спра(в) судо-
вы(х) зє(м)ски(х) о Тре(х) Кроле(х) свата ры(м)ского, в року ныне идучого
тисеча патсот о(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)то(м) м(с)ца ге(н)вара дня выданы(и) ¹¹,
на которые роки па(н) Де(ш)ковски(и) кнза Кирика Ружи(н)ского о кгру(нт)
и кри(в)ды позыва(л), (за) которы(м) позво(м) и на ты(х) роко(х), ста(в)ши
очевисто, обоа сторона, па(н) Дешко(в)ски(и), поводоваа, хочечи права

¹¹ Число дня не вказане.

своего во(д)лу(г) опису доброво(л)ного его м(л). княз Ружи(н)ского на кгру(нт) то(т), где себе па(н) Дешко(в)ски(и) кри(в)ду о(т) его м(л). мени(т), в Тумашо(в)щи(з)не, выеха(т) и чере(з) прияте(ли) ко(н)чить. Яко (ж) на року припало(м) и(х) м(л). на то(т) кгру(нт) вые(ж)ча(ли) и па(н) Дешко(в)ски(и) приятели свои су(д)ями полюбо(в)ны(ми) выводи(л), о(д)но (ж) кня(з) Ружи(н)ски(и) са(м) право розо(р)ва(л) и о то(т) кгру(нт) не ко(н)чи(л), а о то да(л)се бы(л) по(з)ва(т) до суду зе(м)ского, а его м(л). кня(з) Кири(к), сторона о(т)порнаа, поведивши то суду зе(м)скому, и(ж) то суди(т) суду зе(м)скому и(х) м(л). не належитъ, за чи(м) су(д) зе(м)ски(и) тую справу о то(т) кгру(нт) ото(с)ла(л) на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и), которы(и) декре(т) судовы(и) обоа сторона о(т) суду зе(м)ского зго(д)не принела и на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) позволила.

Ту(т) же, зъехавшиє з нами в то(г)ло болота Вало(в)ки, у ву(ст)а самое речки И(в)ницы, его м(л). кня(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и), маючи з собою дву(х) паю(в) Пилипо(в)ски(х) и пана Ивана По(д)гае(ц)кого, чере(з) котор(г)ло По(д)гае(ц)кого, умоцованого своего, причинами некоторыми, то е(ст) омы(л)кою лите(р) у по(з)ве, и(ж) у по(з)ве пна Дешко(в)ского е(ст) написано, што па(н) Дешко(в)ски(и) // позыва(л) княз Ружи(н)ского о бо(и) 21 грабаро(в) свои(х) и о пограбе(н)е воло(в) до суду кгро(д)ского киевского, а в по(з)ве княз Ружи(н)ского написано — до суду зе(м)ского, ве(д)же не допу(с)тивши я, по(д)коморы(и), ты(м) помы(л)ны(м) лите(р) збить по(з)ву, але за по(з)воле(н)еъ и(х) м(л). самы(х) на су(д) мо(и) о(т) суду зе(м)ского сказа(л) на то(т) позо(в) о(т)казыва(т), а за вину за помы(л)ку суду и стороне заплатити.

А за ты(м) па(н) Дешко(в)ски(и) поклада(л) передо мною права, приви(л)я, наданъя, потве(р)женъя гдрь(с)кие короле(и) и(х) м(л). и выпи(с) с кни(г) зе(м)ски(х) кие(в)ски(х) на уваже(н)е ты(х) приви(л)еъ до спра(в) вечисты(х), то(т)!! княз Семена Оле(к)са(н)дровича данину на дво(р) Норы(н)скъ и село И(в)ницу, обе(д)ве половицы, кие(в)скую [и] житоми(р)скую, которы(и) та(к) се в себе мае(т):

«Мы, кня(з) Семене(н) Але(к)са(н)дрови(ч), дали е(с)мо па(н)у Лазару Браевичу дво(р) на(ш) Норы(н)скъ <.> с ты(м), ка(к) А(н)дре(и) Мишкеви(ч) де(р)жа(л), а к тому дали е(с)мо ему село наше И(в)ницу, обе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую.

Да(н) у Кieve се(н)тебра второ(г)о дна и(н)дикта четве(р)того».

И привиле(и) потве(р)жены(и) о(т) г(с)дра корола его м(л). светое сла(в)ное памяти, которы(и) та(к) се в себе мае(тъ):

«Са(м) Кизиме(р), Бо(ж)ю м(л)тью коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кня(з) лито(в)ски(и), руски(и), кнже пруское, жомои(т)ское и ины(х).

Би(л) на(м) чоло(м) боари(н) на(ш) кие(в)ски(и) Лаза(р) Браевич, положил пере(д) нами ли(ст) княз Семено(в) Але(к)са(н)дровича, и(ж) кня(з) Семене(н) Оле(к)са(н)дрови(ч) да(л) ему дво(р) на (и)ме Норы(н)скъ зо (в)си(м) с ты(м), ка(к) А(н)дре(и) Мышкови(ч) де(р)жа(л), а к тому да(л) ему село И(в)ницу обе(д)ве половицы, // кие(в)скую и житоми(р)скую, и проси(л) 21 зъ. на(с), абы есмо ему потве(р)дили наши(м) листо(м). Ино мы ему то(т) дво(р)

Норы(н)скъ и село тоє И(в)ницу потве(р)жає(м) си(м) нши(м) листо(м), не-
ха(и) ѿ(н) то все де(р)жить по тому, ка(к) да(л) ему кна(з) Семє(н) Але(к)-
са(н)дрови(ч), и на(м) бы с того служи(л).

Писа(н) у Ви(л)ни маа два(д)ца(т) сємого дна и(н)дикта патогона(д)-
цать».

Пото(м) поклада(л) другое потве(р)же(н)є ѿ(т) корола его м(л). Жикги-
мо(н)га таки(м) же способо(м), которы(и) та(к) се в собе маєть:

«Жикгимо(нт), бо(ж)ю м(л), коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кна(з) ли-
то(в)ски(и), руски(и), пруски(и), жомои(т)ски(и), мазове(ц)ки(и) и ины(х).

Старостє житоми(р)скому кнзю Богушу Федоровичу Корє(ц)кому и ины(м)
старо(с)та(м) житоми(р)ски(м), хто и на пото(м) будеть то(т) замо(к) на(ш)
Житоми(р)ски(и) ѿ(т) на(с) де(р)жати.

Жалова(л) на(м) дворєни(н) на(ш) Федо(р) А(н)дрєєви(ч) Кисє(л) ѿ то(м),
што (ж), де(и), ты в селище его И(в)ницу, ѿбе(д)ве половицы, киевскую и жи-

томи(р)скую, уступує(ш)са, ку за(м)ку ншому Житоми(р)скому приворо-
чає(ш), менуючи, жебы ѿ(н) то сво(л)нє за себє забра(л), а на то никото-

ры(х) листо(в) тве(р)достє(и) в себе не ме(л). Ино ѿ(н) тыми разы поклада(л)
ли(ст) кнза Семєна Але(к)са(н)дровича, што про(д)ку его Лазару Браєви(ч)у

ѿное селище дано, и тє(ж) ли(ст) потве(р)же(н)є ѿ(т)ца ншого сла(в)ное па-
мети Казимера его м(л), которы(и) ѿное селище И(в)ницу ѿбе(д)ве полови-

цы, кие(в)скую и житоми(р)скую, тому (ж) Лазару Браєвичу, ве(д)ле ли(с)ту
кнза Семєна Але(к)са(н)дровича, потве(р)жено, и би(л) на(м) чоло(м), абы(х)-

22 мо при ты(х) листє(х) его // застави(ли). А та(к) мы, ты(х) листо(в) ѿгледа(в)-
ши, казали и(х) слово ѿ(т) слова на се(м) листє нашо(м) до тебе писать. Пра-

ви(л) воевода вилє(н)ски(и) па(н) Ѡле(х)но Судимо(н)тови(ч), ка(н)цлє(р).
Прото (ж), кгда (ж) ѿное селище про(д)ку Лазару Браєвичу кна(з) Семє(н)

Але(к)са(н)дрови(ч) да(л), и ѿ(н) на то(т) ли(ст) данину его, и тє(ж) ли(ст)
потве(р)женьє ѿ(т)ца ншого сла(в)ное памяти Казимера корола его м(л).

в собе маєть, приказує(м) тебе, жеби еси в тоє селище И(в)ницу, ѿбе(д)ве
половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, ничи(м) се не вступова(л) и ку за(м)-

ку ншому Житоми(р)скому не привороча(л) и да(л) тому поко(и). Нєха(и)
ѿ(н) то на себє де(р)жи(т) ве(д)ле листу данины кнза Семєна Ѡле(к)са(н)дро-

вича и потве(р)же(н)є корола его м(л), и ты бы его с тс(г)ѿ не руша(л) ко-
нєчно.

Писа(н) у Ви(л)ни по(д) ле(т) Божого тисєча па(т)со(т) чоты(р)дєсатого
м(с)ца июла два(д)ца(т) пє(р)вого дна и(н)дикта трина(д)цатого».

Пото(м) поклада(л) ли(с)т стары(и) судовы(и) ѿ(т) небо(ж)чика пна Ивашка
Хо(д)кевича, воеводы кие(в)ского, по(д) печат(ю), тыми словы</>:

«Приказа(н)є(м) г(с)дра ншо(г)ѿ корола его м(л). мы, па(н) Ивашко
Хо(д)кеви(ч), воевода кие(в)ски(и).

Жалова(л) на(м) Миха(и)ло Лазарови(ч) на Дашука Тумашовича ре-
кучи: «Ѡте(ц) мо(и) выслужи(л) на кнзю Семєну Але(к)са(н)дровичу имє(н)-
ничку И(в)ницу; ѿ(н) ми кривду¹² и мо(ц) чини(т); ѿ(т)чи(з)ну свою поки-

¹² Склад «кри-» дописаний над рядком.

нувши на Малышове и мою зе(м)лю И(в)ницкую паше(т) и ходи(т), а мне не служи(т)». И Тумашеви(ч) положи(л) пере(д) нами ли(ст) кнза Семена Але(к)са(н)дрови(ча) на тую (ж) землю, и мы то смотревши, знашли е(с)мо в того листу дату пе(р)ве(и) писано, ни(ж) па(н) Лаза(р) // выслужи(л) тое 22 зв.

име(н)е. А за ты(м) па(н) Во(л)чко Романови(ч) рекль: «Мне сведомо и кнзе(м) боаро(м) все(и) земли Киевско(и), што Тома(ш) седе(л) на И(в)ницко(и) зем-ли и зе(м)лю И(в)ницкую ходи(л). И какъ кна(з) Семе(н) да(л) Ивницу па(н)у Лазару и да(л) ему зо вси(м), што к не(и) слушало ис тоєю землею, и да(л) ему, што Тома(ш) седе(л) и ходи(л) и служи(л) с того два годы, и виделосе ему нелюбо служи(т) п(н)у Лазару, и о(н) чоло(м) би(л) кнзю Семену, и кна(з) Семе(н) его о(т)ту(л) и(з)ве(л) и посади(л) его на Малышове, за три ми(ли) о(т) И(в)ницы, и да(л) ему атама(н)ство, веле(л) к собе люди збирать». И Дашу(к) к тому некоторого о(т)пору не чини(л), поча(л) и са(м) признава-тиса, и мы тую землю, што по(д)ле И(в)ницы Тумашеви(ч) ходи(л), Миха(и)лу Лазаровичу о(т)судили и ли(ст) на(ш) судовы(и), ис печатю ншою, Миха(и)лу дали. А при то(м) бы(л) па(н) Во(л)чко Романови(ч), наме(ст)ник о(в)ру(ц)-ки(и), а па(н) Скипо(р), наме(ст)ни(к) житоми(р)ски(и), а Сенко Рома-нови(ч), тиву(н) кие(в)ски(и), а Микита Але(к)са(н)дрови(ч) и ины(х) много.

Писа(н) у Че(р)касе(х) июла второгона(д)ца(т) дна и(н)дикта чоты(р)-на(д)цатого».

К тому поклада(л) ли(ст) по(т)ве(р)же(н)е его к(р). м(л)., которы(и) та(к) се в себе мае(т):

«Жикгимо(н)ть А(в)густъ, Божю м(л). коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кна(з) лито(в)ски(и), руски(и), пруски(и), жомой(т)ски(и), мазове(ц)ки(и) и ины(х). Воеводе киевскому, по(д)коморому ншому, де(р)жавцы ко(р)ми-ло(в)скому па(н)у Григо(р)ю Але(к)са(н)дровичу Хо(д)кевичу и ины(м) воевода(м) кие(в)ски(м), хто и пото(м) о(т) на(с) то(т) замо(к) на(ш) Кие(в) заведе(ти) буде(т).

Жалова(л) на(м) земени(н) // на(ш) кие(в)ски(и) Богуш Васидеви(ч) 23 Де(ш)ко(в)ски(и) з жоною своею Богданою Киселевною о(т) то(м), и(ж), де(и), которое селище Ивницу, обе(д)ве половицы, киевскую и житоми(р)скую, небо(ж)чи(к) кнзь Семен Але(к)са(н)дрови(ч) про(д)ку его, ниякому Лазару Браевичу, да(л), што пото(м) славное памети коро(л) его м(л)., велики(и) кна(з) Казиме(р), ди(д) нашъ, листо(м) свои(м) тому Лазару Браевичу потве(р)ди(л), а пото(м), де(и), коро(л) его м(л). Жикгимо(нт), светое памети па(н) о(т)е(ц) на(ш), заховываючи теста его и о(т)ца жоны его, небо(ж)чика, Федора А(н)дреевича Кисела, ве(д)ле данины кнза Семеновы и потве(р)же(н)а корола его м(л)с(т)и Казимера, рачи(л) росказа(т) ли(ст) сво(и) до старосты житоми(р)ского кнза Богуша Федоровича Коре(ц)кого и и(н)ши(х), пото(м) будучи(х), старость житоми(р)ски(х) писа(ти), приказуючи, абы о(н) в тое селище И(в)ницу, обе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, ници(м) са не (в)ступова(ли) и ку за(м)ку Житоми(р)скому не приворочали. И (в) то(м), де(и), листе, до кнза Коре(ц)кого писано(м), о(н)и(и) ли(ст) дани(на) кнза Семена Але(к)са(н)дровича и потве(р)же(н)е корола Казимера слово

23 зв. ω(т) слова су(т) уписаны. Которы(и) же ω(н) ли(ст) корола его м(л)., пна ω(т)ца ншо(г)ло, пере(д) нами поклада(л) и поведи(л), и(ж), де(и), бы(в)ши(и) воевода кие(в)ски(и), небо(ж)чи(к) кна(з) Фре(д)ри(х) Глебови(ч) Про(н)-ски(и) скоро по сме(р)ти шурина его, а брата жоны его, Але(к)са(н)дра А(н)д-реевича, которого де(и) на слу(ж)бе ншо(и) гдрь(с)ко(и) пога(н)ство татаре забили, ωное селище И(в)ницу // ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, в ни(х), ω(т)не(м)ши, (и) ку за(м)ку ншому Кие(в)скому приве(р)-нул, которое, де(и), селище, за ωнь(м) приве(р)не(н)е(м) и тепе(р) на замо(к) Кие(в)ски(и) при(с)лухает(ь), што ω(н), з ве(ли)кою кри(в)дою своею менечи, би(л) на(м) чоло(м), абы(х)мо в то(м) ему ласку ншу гдрь(с)кую уделали и ве(д)ле ты(х) листо(в), пе(р)ве(и) на(з)начоны(х) <. > при то(м) селищи И(в)-ници его зостави(ли). Прото, кгда(ж) тое селище И(в)ницу про(д)ку его Лазару Браевичу кна(з) Семе(н) Але(к)са(н)дрови(ч) да(л), а пото(м) коро(л) его м(л). Жикгимо(нт), па(н) ωте(ц) на(ш), во(д)ле листу данины княз Семеновы и потве(р)же(н)я корола его м(л). Казимера, теста его, небо(ж)чика Федора Кисела при то(м) зостави(л), а князю Богушу Коре(ц)кому и и(н)ши(м) пото(м)ны(м) старо(с)та(м) житоми(р)ски(м) в тое селище И(в)ницу, ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, уступоватиса не каза(л), приказуе(м) тебе, штобы твоя м(л). тому Богушу Васи(л)евичу Дешко(в)скому ωное селище И(в)ницу, ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, в де(р)жа(н)е подати каза(л) и са(м) са в него ничи(м) не (в)ступова(л). а ку за(м)ку ншому Кие(в)скому не привороча(л) и да(л) тому поко(н). Неха(и) ω(н) то на себе де(р)жи(т) и (в)живае(ть), ве(д)ле листу данины княз Семена Але(к)са(н)дровича а потве(р)же(н)а корола Казимера и корола его м(л). Жикгимо(н)та, пна ω(т)ца ншо(г)ло, а твоя бы м(л). его с того не руша(л) коне(ч)но.

Писа(н) у Ви(л)ни лета Божого нароже(н)а тисеча па(т)со(т) па(т)деса(т) ω(с)мого м(с)ца ма(р)та два(д)ца(ть) сегого дня». По(д)пи(с) руки гдрь(с)кое: «Жикгимо(нт) А(в)густь, ре(к)сь». Правн(л) и при то(м) бы(ли) воевода виле(н)ски(н), ма(р)шало(к) зе(м)ски(и) Велького кна(з)ства Лито(в)ского, староста бересте(н)ски(и), борисо(в)ски(и) и ω(ш)менски(и) па(н) Микола(и) Радиви(л), воевода кие(в)ски(и), по(д)коморы(и), де(р)жавца ко(р)мало(в)-ски(и) па(н) Григоре(и) Хо(д)кевич. И по(д)пи(с) руки писа(р)ское «Я(н) Ши(м)кови(ч), ма(р)шало(к), писа(р)».

24 К тому ли(ст) запи(с) и выпи(с) спра(в) судовы(х) зе(м)ски(х) року прош-ло(г)ло тисеча па(т)со(т) ω(с)мьдеса(т) второго м(с)ца июня ω(с)мо(г)ло(на)д)-ца(т) дна, // яко тому пану Дешковскому matka его, пни Богушова Дешков-ская, хоружина браславская пни Богдана Киселевна на вечность тую Ив-ницу свою зо вси(м) на все даровала и записала, и и(н)ши(х) листо(в) пода-ва(н)а и выписовь по(з)во(в) на дово(д) того кгру(н)ту, яко е(ст) вла(с)тivy(и) его И(в)ни(ц)ки(и), прозываемы(и) Тумашо(в)щи(з)на, немало. К тому, во(д)лу(г) статуту, станови(л) светко(в) ω(с)мьна(д)цать, сусе(д)о(в) ωколи(ч)-ны(х), по(д)даны(х) пна Стрыбылевы(х) и пано(в) Ворони(ч)о(в) з Ло(в)кова,

пна Пржеж(в)ского с Пржежова, пна Еслико(в)ского з Староселе(ц) и з Житомира люде(и) добры(х), веры го(д)ны(х), закону грече(с)кого, которые, ста(в)ши передо (м)ною, со(з)нали, и(ж) то е(ст) кгру(нт) вла(ст)ны(и), где е(с)мо стояли, почав(ш)и о(т) у(ст)я ре(ч)ки И(в)ницы а болота Вало(в)ки, угору ве(р)хъ болота Вало(в)ки по леву — кгру(н)тъ И(в)ницки(и), прозываемы(и) Тумашо(в)щи(з)на, а тое болото е(ст) вечистая граница о(т) Ло(в)кова име(н)я пна Стрыбылева и пнов Воро(н) и о(т) Тули(н), а дерева бо(р)тны(и) со знамены тое земле И(в)ницкое судере(в)ное ест за болото(м) ты(м) Вало(в)кою, а ты(х) люде(и) ло(в)ковски(х) и тули(н)ски(х) та(к)же е(ст) дерево бо(р)тное по се(и) стороне Вало(в)ки у кгру(н)те И(в)ни(ц)ко(м), и готовы есмо на то(м), яко е(с)мо того сведомы, присегу теле(с)ную по(д)пере(ть).

На то его м(л). кна(з) Ружи(н)ски(и) поведи(л), и(ж) тот(т) кгру(нт), которы(и) мени(т) па(н) Дешко(в)ски(и) свои(м), не е(ст) его, але то бы(л) кгру(нт) Котлубаев(в), которы(и) вла(ст)не належи(ть) ку Коте(л)ни, и пыта(л) его е(с)ми, кнза Ружи(н)ского, е(ст)ли бы то его м(л). ме(л) на пи(с)ме а(л)бо у приви(л)ю свои(м). На то кна(з) Кири(к) жа(д)ны(х) доводо(в) листо(в)ны(х) не оказа(л), а (в) приви(л)ю те(ж) его к(р). м(л). не е(ст) таа Тумашо(в)щи(з)на описана.

И за ты(м), указую(чи) границы сво(и) име(н)я И(в)ницкого, па(н) Дешко(в)ски(и) велъ // мене угору, ве(р)хъ того болота, на(д) самы(м) болотомъ по леву болота, а болото по право(и) руце, и менечи себе бы(ти) тое болото границю з Ловково(м) и с Тулины, яко и (с)ве(т)ки све(т)чили, и приве(л) на(с) к дорозе, котораа идетъ с Тули(н) на И(в)ницу до Ходо(р)кова. Та(м) же, чере(з) тую дорогу, перееха(в)ши, на(д) ты(м) же болото(м) понедалеку пришло болото з левое руки, которое называю(т) Бо(р)щовка, а па(н) Дешко(в)ски(и) пре(д) се на(д) ты(м) болото(м) вел Вало(в)кою на(с) дубровою и приве(л) ку озерница(м), оказавши мне в то(м) острове сос(н)ы бо(р)тные со (з)намены старыми своими вечистыми. О(т) ты(х) озе(р) та(к) же, на(д) ты(м) же болото(м), ве(л) на(с) к дорозе Старобелоце(р)ко(в)ско(и), котораа иде(т) к Бело(и) Це(р)кви, Тули(н) и до Житомира, а(ж) до того ме(ст)ца, о(т)кола тое болото Вало(в)ка устала неподалеку тое дороги Белоце(р)ковское. А (з)ехавши на тую дорогу гости(н)цо(м), ве(л) на(с) па(н) Дешко(в)ски(и) с тыми (ж) све(т)ка(ми) просто ты(м) гости(н)цо(м) ку Бело(и) Це(р)кви по(л)ми, дубровою, менечи бы(т) тую дорогу боковую границу И(в)ницкую. Прие(ж)чаючи на(м) к дуброве, котораа лежи(т) о(б)апо(л) дороги, та(м) же ста(в)ши, по(д)данные пна Адама Олизаровича Во(л)чкевича волосовские поведели, и(ж) «то(т) кгру(нт) и тые дубровы по(д) Березовы(м) гае(м) суть кгру(н)ты пна ншого Волыне(ц)кие име(н)я Волыне(ц)кого», а па(н) Деа к (в)ски(и) поведе(л), и(ж) «то(т) кгру(нт), што по пра(в)у дороги, то е(ст) Волыне(ц)ки(и), а по леву е(ст) мо(и) вла(ст)ны(и) И(в)ни(ц)ки(и). В то(и) дуброве е(ст) што(с) дерева бо(р)тного волыне(ц)кого, кгру(н)ту зе(м)леного, по(л) ани сеножате(и) не маю(т)», яко(ж) и све(т)ки его та(к) же све(т)чили. Пото(м) троху дале(и), в дуброву въеха(в)ши, приве(л) на(с) до врочища Куста Калинова, которы(и) ку(ст) стои(т) в долине о(з)ле доро(ги) тое (ж) Белоце(р)ковское, за(с) о(т) того куста ку И(в)ницы долина(ми) // а(ж) пото(м) долиною, Болото(м) называемы(м), которое при(ш)ло в речку Ивницу.

24 зв.

25

А кна(з) Ружи(н)ски(и) поведи(л)¹³, и(ж) «то(т) кгру(нт), куды па(н) Дешко(в)ски(и) води(т), е(ст) мо(и), а то(т) кгру(нт), у Березового гаю, е(ст) пна Олизаро(в), брата моего, а ω(т) Березового гаю, до ку(р)га(н)а». А кгда е(с)мо приехали ты(м) болотѣ(м) до речки Ивници, та(м) же на(с) вже но(ч) зашла, и не ко(н)чи(в)ши тог[о] дна, ро(з)ехалисе е(с)мо.

Пото(м) назавтрее июля два(д)ца(т) сегомо дна, у па(т)нищу, зъехалисе е(с)мо знову на тоє (ж) ме(ст)цо до Вало(в)ки, яко до петы. Та(м) же кна(з) Ружи(н)ски(и) поведи(л) < > бы(т) то(т) кгру(нт) сво(и) Котеле(н)ски(и) по самую речку Ивницу и пове(л) на(с) кна(з) Кири(к) ве(р)хъ речки, почавши ω(т) гребли мимо пна Дешко(в)ского и по самы(и) дво(р) пна Дешко(в)ского, ω(т)ту(л) на(д) ставо(м) и на(д) речкою И(в)нищою а(ж) по(д) городище, которѣ стои(т) по то(и) стороне И(в)ници, менечи бы(ти) кгру(нт) сво(и) и тоє городище. А па(н) Дешко(в)ски(и) та(к)же мени(л) бы(т) то(т) ве(с) кгру(нт), куды кна(з) Ружи(н)ски(и) води(л), и тоє городище «е(ст), де(и), моє вла(с)ное» и на(з)ва(л) его про(з)вище(м) Асафые(в), ωтчи(з)ное и дѣди(з)ное, «на што е(с)ми и право вше(и) м(л). ωказа(л) и приви(л)а до ру(к) ω(т)да(л)». Чому да(в)ши поко(и) кна(з) Ружи(н)ски(и), ω(т) тог[о] городища вгору ве(л) на(с) кна(з) Ружи(н)ски(и) на(д) Ивнищою чере(з) гору, и приве(д)ши у долину, та(м) же ста(в)ши, по(д)даные пна Олизаровы знову се приповедали, менечи то(т) кгру(нт) по долину бы(т) пна своего Вольне(ц)ки(и).

И не ко(н)чечи ω то(т) кгру(нт) и того дна, для за(и)стыя ночи, ро(з)ехалисе е(с)мо с кнзе(м) Ружи(н)ски(м) на тоє (ж) ме(ст)це до болота Вало(в)ки. Та(м) же я, по(д)коморы(и), выслухавши жалобы стороны поводовое, лис(т)о(в), пра(в), приви(л)е(в), та(к) те(ж) [...] ¹⁴ стороны ω(т)по(р)ное и кнза Ружи(н)ского и ω(б)мо(в) его м(л), // нарадившисе с тыми лю(д)ми за(ц)ными, на то(т) ча(с) будучи(х) [!], и статуту, припусти(л) е(с)ми пна Дешко(в)ского, сторону поводовую, ку доводу. Которы(и), за вказа(н)е(м) мой(м), по(с)тави(в)ши человека ω(с)мъна(д)цати светко(в), люде(и) добры(х), сусе(д)о(в) околицы(х), с которы(х) ω(с)мъна(д)цати човеко(в) кна(з) Кири(к) выбра(в)ши, во(д)лу(г) воли своеє, члвко(в) ше(с)ти, пна Стрибылевы(х) по(д)даны(х) чотыри, а по(д)даны(х) пно(в) Воро(н) два з Ло(в)кова, с которыми па(н) Дешко(в)ски(и) ку при(се)зе бы(л) гото(в), и при листе(х) ты(х) свои(х) з све(т)камн своими на то(м) кгру(нт)е, яко то е(ст) вла(с)тывы(и) его, по(д)лу(г) того завоже(н)а своего, куды на(с) заводи(л), присегати хоте(л). Яко (ж) кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) пна Дешко(в)ского ку присазе припуща(л), а кгда вжо при(ш)ло </> до присаги, та(м) же, вложившисе тые люди у(ч)стивые, панове шла(х)та, межи ωбе(д)ве тые особы, з стороны и(з) собою право ведучие, на угоду и(х) м(л), приводили бе(з) ωбра(з) сумне(н)а, яко (ж) за намовою ты(х) пно(в) и(х) м(л)ти таки(м) са способо(м) згодити рачили и ве(ч)ными часы передо (м)ною, по(д)коморы(м), то себе при(з)нали, и(ж) то(т) кгру(нт), ω которы(и) межи и(х) м(л). ¹⁵ шла межи себе, поделили, то е(ст)

¹³ На полі приписка: «[При(з)нане кна(з)я] Ружи(н)ско(г)о[о]».

¹⁴ На цьому місці аркуш пошкоджено.

¹⁵ Далі, очевидно, пропущене слово «пра».

дѣстало се па(н)у Дѣшко(в)скому ду(б)рова вса по тоѣ боло(то) и(з) сѣножа(т)-ми, куды на(с) па(н) Дѣшко(в)ски(и) води(л), ку И(в)ници, на(д) болото(м) Вало(в)кою, а(ж) до дороги, котораа иде(т) с Тули(н) до И(в)ници, а ѿ(т) тоѣ дороги третяа ча(ст) всего того кгру(н)ту па(н)у Дѣшко(в)скому достало, а его м(л). кнзю Ружи(н)скому достало ѿ(т) тоѣ дороги две части того (ж) кгру(н)ту ку Коте(л)ни. Яко (ж) есми, ро(з)мири(в)ши шну(р)о(м) то(т) ве(с) кгру(н)т), его м(л). кнзю ѿ(т)мири(л) ку Коте(л)ни две части, а па(н)у // Дѣшко(в)скому ку И(в)ници третью ча(ст), яко дубро(в), по(л) и сѣножатѣ(и), што са в котор(и) части кому достало, тую и(х) м(л). вечне споко(и)не уживати ма(ют). И приня(в)ши межи собою тую угоду, сами межи себе вложили закла(д) сто ко(п) г(р). лито(в)ски(х), абы тоѣ постанове(н)е межи и(х) мл(с)тями было тривало и ничи(м) не нарушано, а хто бы тыѣ границы наруши(ти) ме(л), тогда то(т) угоды сѣе непослушны(и) маѣтъ то стороне в заруку попасти, а запла(т)и(в)ши заруку пре(д) се таа угода и(х) м(л). при mocy захована быти маѣ(т).

Яко (ж) е(с)ми ис комо(р)нико(м) пно(м) Ивано(м) Ла(с)ко(м) ко(п)пцы сыпа(л) по(д)комо(р)ские, межи тыми кгру(н)ты ро(з)делеными посыпова(л) и рубежи по дере(в)ю поклада(л), которы(м) кгру(н)то(м) копцы е(с)ми посыпа(л): поча(в)ши ѿ(т) болота Вало(в)ки напра(д) копе(ц) наро(ж)ны(и), а ѿ(т)ту(л) на(д) болото(м) Вало(в)кою уве(р)хъ застави(в)ши и заховуючи тоѣ болото Вало(в)ку за старую границу, посередине того болота до дороги, котораа иде(т) с Тули(н) до И(в)ници, ѿ(т) дороги тоѣ напра(ст)ь дубровою а(ж) до и пола ко(п)пцы сыпа(л), и та(м) же у дороги та(к)же копе(ц) наро(ж)ны(и) засыпа(л); ѿ(т) того ко(п)ца наро(ж)ного, засыпа(в)ши ко(п)цами серединами а(ж) до того ж кгру(н)ту и ме(ст)ца, гдѣ се по(д)аные пна Олизаровы приповедали, менечи бы(т) кгру(н)то(м) пна своего Вольне(ц)ки(м), та(м) же е(с)ми засыпа(л) копе(ц) наро(ж)ны(и); ѿ(т) того ко(п)ца долиною до речки И(в)ници, засыпа(в)ши та(к)же копцы, и та(м) же вже ѿста(т)ни(и) копе(ц) наро(ж)ны(и), — вси(х) ко(п)цо(в) ли(ч)бою // есми засыпа(л) два(д)ца(т) чотыри. А што се дотыче(т) кгру(н)ту того, гдѣ се по(д)аные пна Адама Олизаровича Во(л)чкевича имене(м) пна своего приповедали, а пото(м) па(н) Дмитръ Еле(ц), писа(р) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), яко ѿпеку(н) пна Адама Олизара, та(к)же приповеда(л) имене(н)а пна Адама Олизаровича Вольне(ц)кого, а па(н) Дѣшко(в)ски(и) та(к)же свой(м) кгру(н)то(м) мени(л), я дале(н) с того ме(ст)ца не едучи, и та(м) же копе(ц) по(д)ле дву(х) ку(р)гано(в), у Березового гаю, гдѣ се приповеда(л) и стало, засыпати каза(л).

Што все е(ст) для памяти до кни(г) спра(в) подкомо(р)ски(х) записано, на што и выпи(с) с кни(г), по(д) печатью моею и с по(д)писо(м) руки моеѣ, по по(л)ску его м(л). па(н)у Богда(н)у Дѣшко(в)скому, хоружичу бра(с)ла(в)-скому, е(ст) да(н).

Писа(н) у И(в)ници».

У того декрету печат(н) пна по(д)коморого и по(д)пи(с) руки его м(л). по по(л)ску в тыѣ слова: «Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)комори(и) земли Кие(в)ское, вла(ст)ною рукою».

А и(ж) се было ку ночи схилило, тогда я, по вычита(н)ю того декрету не могучи того дня того кгру(н)ту ѿ(б)ехать, ѿ(т)ложивши е(с)мо тую справу по(д) тою (ж) мо(ц)ю до (д)ня а(в)густа два(д)ца(т) шостого дня, наза(в)трее, наказа(ли) е(с)мо, абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) станови(л)се у наро(ж)ного копца, узя(в)ши ѿ(т) самое петы, ѿ(т) болота Вало(в)ки, где его м(л). па(н) Немири(ч), та(к)же те(ж) и умопованые его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского, спо(л)не с приате(л)ми своими, // з во(з)ны(м) и (з) шля(х)-тою се становили.

И кгда дня за(в)трешнего, то е(ст) м(с)ца а(в)густа 26, яко мы, су(д), та(к) и ѿбе(д)ве стороны приехали(с)мы до того наро(ж)ного копца у болота Валовки, та(м) же его м(л). па(н) Немири(ч), взавши ѿ(т) того самого болота Вало(в)ки, ѿ(т) наро(ж)ного копца, ве(л) и ѿказава(л) напе(р)ве(и) копе(ц) наро(ж)ны(и) внизу млы(н)ка своего, после того копцы сыпаные и рубежи в дубо(х) на(д) болото(м) Вало(в)кою, чере(з) дуброву до дороги Тули(н)ское, которая идет с Тули(н) до И(в)ницы, та(м) копе(ц) наро(ж)ны(и) у дороги, а ѿ(т) тое дороги напра(ст)ь дубровою а(ж) до пола копцы сыпаные и рубежи по дубо(х), ѿ(т) дубровы чере(з) поле а(ж) до долины, которая упадае(т) в речку И(в)ницу, на(д) тою долиною копе(ц). А ведучи на(с) дале(и) чере(з) тую долину а(ж) до (д)ву(х) ку(р)гано(в) та(м) жа(д)ного копца не показа(л), и но(ч) на(с) ѿбошла. А наза(в)трее де(н) светы(и) неде(л)ны(и) заходи(л), зачи(м) е(с)мо тую всю спра(в)у по(д) тою (ж) мо(ц)ю до (д)ня а(в)густа два(д)цать ѿ(с)мого, то е(ст) на понедело(к), ѿ(т)ложили и сторона(м) у ты(х) ку(р)гано(в) становитисе росказа(ли). А кгда дна трете(г)го, яко у понедело(к), до ты(х) ку(р)гано(в) е(с)мо зъехали, та(м) же приеха(в)ши, его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) ис пано(м) ѿ(т)цо(м) своимъ > его м(л). па(н) Есифо(м) Немири(ч)о(м), су(д)яю зе(м)ски(м) кие(в)ски(м), поведи(л), абы е(с)мо дале(и), до Калинова Куста ехали, а сторона ѿ(т)по(р)ная, умопованые его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского, домовалисе, абы се записови и ко(н)дычя(м), в не(м) ѿписаны(х), досы(т) стало, абы пе(р)ве(и) границы и попцѣ¹⁶ в року ЧД [94]-(мъ) учиненые, достато(ч)не чере(з) пна Немирича ѿказаны, а чере(з) в. м(л). ско(н)чены были. И кгда се досы(т) стане тому а(р)тыкулови, мы ѿ (в)си и(н)шие ро(з)ницы пере(д) в. м(л). у(с)праведливитиса готови во(д)лу(г) ѿпису, в чо(м) е(с)мо се спо(л)не з собою намовили, абы е(с)мо ни

27 зв. (в) чо(м) проти(в)ко записови и а(р)тыкуло(в), в немъ ѿписаны(х), // ро(з)-судко(м) свои(м) проти(в)ни не были, а и абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), во(д)лу(г) своего листу, яко почал, та(к) и до ко(н)ца, и во(д)лу(г) декрету, в року ПД [84]-(мъ) учиненого, вси ко(п)цы и границы а(ж) до речки И(в)ницы выве(л) и ѿказа(л), а пото(м) до и(н)ши(х) кри(в)дѣ и ро(з)ни(ц), е(ст)ли мае(т) которые, при(с)тупова(л) и ѿказава(л). Его м(л). па(н) Есифъ Немири(ч), су(д)я зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), ѿ то з нами згодитиса не хоте(л) и не згоди(л).

Мы теды, прихияяючиса в то(м) до справе(д)ливости и (п)рава посполи-того и до ѿпису вла(с)ного, згоди(в)шиса я, Щасны(и) Ха(р)лѣнски(и), по(д)-коморы(и) кие(в)ски(и), зь его м(л). пно(м) Яно(м) А(к)сако(м), по(д)воево-ди(м) кие(в)ски(м), та(к) е(с)мо наказали, абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Не-

¹⁶ Описка замість «копцы».

мири(ч) тые вси копшы, яко суть описаны в то(м) декрете в року ПД [84]- (му) межи про(д)ко(м) его м(л). пно(м) Богдано(м) Дешко(в)ски(м), а кнзе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м), выве(л) и оказа(л), абы е(с)мо и(х) потве(р)дили, а е(ст)ли бы где которы(х) не было, усыпа(ли) и вечны(и) поко(и) по(д) закладо(м), в описе меновано(м), и границу та(м) межи и(х) м(л). постановили. А тоє ско(н)чи(в)ши, где бы его м(л). кри(в)ду собе быти мени(л), еха(ти) и (в)се та(к) судо(в)не, яко и (в)годне ко(н)чити е(с)мо хотели. Е(ст)ли ¹⁷ его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) яко декрету нишо(г)ло[о] приня(ти), та(к) те(ж) того ко(н)чи(ти) упо(р)не не хоте(л), але се протє(в)ко на(с) све(т)чи(л), мы видєчи упо(р) его м(л). а оовлаючисє в то(м) бо(л)шое тру(д)но(сти), апєлєдц(и) е(с)мо его м(л). допуца(ли), ни(ж)ли его м(л). // апєлєвати не хоте(л), то(л)ко упо(р)не све(т)чи(в)шиса, про(ч) о(т)єха(л). Мы єсмо се те(ж), о(с)ве(т)чивши та(к) панами шла(х)тою, лю(д)ми за(ц)ными, яко и во(з)ными, которы(и) на то(т) ча(с) при на(с) бы(ли), и(х) м(л). комо(р)никъ земли Кие(в)ское па(н) Семе(н) Уру(ц)ки(и) а па(н) Дмитръ Елє(ц), писа(р) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), па(н) Фили(п) Елє(ц), по(д)столи(и) земли Кие(в)ское, а па(н) Василє(и) Тиша Быко(в)ски(и), а па(н) Яку(б) Павша, земенин воево(д)ства Киевского, а во(з)ные єнерали зе(м)ли Кие(в)ское шлахє(т)ны(и) Марє(к) Барано(в)ски(и), Степа(н) Яцко(в)ски(и).

Што все для памяти до кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) земли Кие(в)ское записано.//

28 зв.

№ 4. [...] ¹

Лєта Бо(ж)єго тисєча па(т)со(т) девє(т)дєса(т) пєтого м(с)ца августа два(д)цєть пєтого днє.

Перєдо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) воево(д)ства Кие(в)ского, на року припало(м), наза(в)трєє светого Ба(р)толомєя свєта ры(м)ского, за декрето(м) суду головного трибуналу Любе(л)ского, кгда(м) выєха(л) на ро(з)граничє(н)є кгру(н)ту о(т) имє(н)я его м(л). князя Кирика Ружи(н)ского, ро(т)мистра его к(р). м(л)., Котєлє(н)ского а имє(н)я его м(л). пна Ма(т)фєа Немирича И(в)ницкого, за о(б)вожє(н)ємъ кгру(н)ту И(в)ницкого о(т) пна Ма(т)фєа Немирича на врочищу стало(м) у Калинова Куста, на гости(н)цу Паволо(ц)комъ о(т) Котє(л)ни. Та(м) же перєдо (м)ною, по(д)коморы(м), ста(в)ши о(ч)євисто, его м(л). па(н) Ада(м) Олиза(р) Во(л)чкєви(ч) приповєда(н)є учинити рачи(л) в тые слова, и(ж) кто е(ст), пне по(д)коморы(и), вла(ст)ны(и) кгру(нт) мо(и) о(т)чи(з)ны(и), прозываеть(и) Вольнє(ц)ки(и), на которо(м) тепє(р) вша м(л). стати рачи(ш), и мєнує(т) его м(л). па(н) Ма(т)фє(и) Немири(ч) свои(м) вла(ст)ны(м) врочищо(м) Калиновы(м) Кусто(м). А и(ж) и пє(р)вє(и) сєго, в року прошломъ тисєча па(т)со(т) о(с)мъдєса(т) чє(т)вє(р)то(м), его м(л). кна(з) Ружи(н)ски(и) с пано(м) Дешко(в)ски(м), яко з о(и)чичє(м) и(в)ницки(м), ро(з)граничє(н)є и сыпа(н)є ко(п)цо(в) чєрє(з) вшу м(л)., пнє по(д)ко-

¹⁷ Слово написано над рядком.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

моры(и), чини(л), а я-(м), еще на то(т) ча(с) не маючи ле(т), ув опеце бы(л), тогда опекунове мо(и) того не захали, але его м(л). па(н) писа(р) земски(и)

29 // пнь Дмитръ Еле(ц) пере(д) вашею м(л). ѿ то(т) кгру(н)т мо(и) ѿ(т)чи(з)ны(и) Вольне(ц)ки(и) приповеда(н)е чини(л) и менова(л) быти вла(ст)ны(м) кгру(н)-то(м) мои(м) Вольне(ц)ки(м)». Яко (ж) то я, по(д)коморы(и), ѿ(т) пна писара слыша(л), и(ж) при(з)нава(л) быти то(т) кгру(н)тъ его м(л). пна Олизаровы(м), «а пото(м), де(и), кгда-(м) вышо(л) з опеки, па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) мене, яко ѿ(и)чича того кгру(н)ту моего Вольне(ц)кого, а его м(л). князя Кирика Ружи(н)ского яко де(р)жачого, по(з)вы зе(м)скими кие(в)скими позыва(л)». И проси(л) его м(л). па(н) Олиза(р), абы тые по(з)вы земские у кни(ги) суду моего по(д)комо(р)ского были уписаны. Я-(м) уписа(ти) каза(л), и та(к) се в собе маю(т):

«Жикгимо(нт) Трети(и), Бо(ж)ю м(л). коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кна(з) лито(в)ски(и), руски(и), пруски(и); жомои(т)ски(и), мазове(ц)ки(и), ифла(нт)ски(и), короле(в)ства Шве(ц)кого набли(ж)ши(и) деди(ч) и пришлы(и) коро(л). Врожоному князю Кирику Остафьевичу Ружи(н)скому, земенину земли Кие(в)ское, яко де(р)жачому на се(с) ча(с) име(н)я и кгру(н)ту Вольне(ц)кого.

29 зв. Жалова(л) у суду ншо(г)ло зе(м)ского Кие(в)ского врожоны(и) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), су(д)ичъ зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), на тебе ѿ то(м), и(ж), де(и), ты, не ведати зь яки(м) право(мъ) де(р)жечи(и) име(н)е и кгру(н)тъ; прозымаемы(и) Вольне(ц)ки(и), в земли Кие(в)ско(и) лежачи(и), в сусе(д)стве з име(н)е(и) Немиричовы(м) И(в)ницки(м), чере(з) границы стары звечистые име(н)я его И(в)ницы с поменены(м) кгру(н)то(м) Вольне(ц)ки(м) кгру(нт) вла(ст)ны(и) звечисты(и) име(н)я его И(в)ни(ц)кого бе(з)пра(в)не, мо(ц)но кгва(л)то(м) еси на себе ку име(н)ю, тепе(р) неда(в)но ѿ(т) тебе де(р)жачому Вольне(ц)кому, и чере(з) границу, речку И(в)ницу, переше(д)ши, на кгру(н)-тъ его вла(ст)но(мъ) // Ивни(ц)ко(м) дво(р) збудова(л), в чомъ собе па(н) Немири(ч), ѿпро(ч) кгру(н)ту, то(л)ко за кгва(л)товное ужива(н)е его шкоды мени(т) быти две тисечи ко(п) г(р). лито(в)ски(х), што, де(и), пану Немиричу, яко вла(ст)ному ѿ(и)чичу и споко(и)ному де(р)жа(в)цы име(н)я и кгру(н)ту И(в)ницкого, в то(м) шкоду чини(ш) и кгру(нт) его забирае(ш), в чо(м) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) на тебе шире(и) сло(в)не, яко и ве(д)ле поступку права своего, всакими доводы правными и ѿчевисто ѿ то с тобою росправетиса хоче(т).

Прото приказуе(м) тебе, абы еси пере(д) судо(м) нши(м) земски(м) Кие(в)-ски(м) на роки зе(м)ские ѿ(в)ру(ц)кие, которые в року теперешне(м) тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) пе(р)во(м), на де(н) светого Миха(и)ла ры(м)ского свата, принадуть и назавтрее того свата судитиса буду(ть) в замку ншомъ О(в)ру(ц)комъ, ста(л) и ѿ тоеѿ ѿ (в)се с пано(м) Ма(т)феемъ Немиричомъ, яко на року завито(м), ѿчевисто росправи(л).

Писанъ у Києве року по нароже(н)ю Ису(с) Христовомъ, сына Божого, тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) пе(р)вомъ м(с)ца се(н)тебра шостого дня. Дмитръ Еле(ц), писа(р)».

«Жикгимо(нт) Трети(и), Бо(ж)ю м(л)тъю коро(л) по(л)ски(и), ве(ли)ки(и) кна(з) ли(тов)ски(и), руски(и), пруски(и), жомои(т)ски(и), мазове(ц)ки(и), ифла(нт)ски(и) и короле(в)ства Шве(ц)кого набли(з)ши(и) диди(ч) и пришлы(и) коро(л). Земеньину ншому земли Кие(в)ское врожоному па(н)у Адаму Олизаровичу Во(л)чквичу.

Жалова(л) в суду ншо(г)ло зе(м)ского Кие(в)ского врожоны(и) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), су(д)и(ч) земски(и) // кие(в)ски(и), на тебе ѿ томъ, и(ж), де(и), будучи ты пе(р)ве(и) сего в де(р)жанью и ужива(н)ю именъа кгру(н)ту, прозываемого Волыне(ц)кого, в земли Кие(в)ско(и) лежачо(г)ло, кнзю Кирику Ружи(н)скому недавно еси пусти(л), не веда(ти), зачи(м), а тепе(р), за упущe(н)е(м) того кгру(н)ту, ѿ(т) тебе кнзю Ружи(н)скому прилегло, з кгру(н)то(м) пна Ма(т)феа Немиричовы(м) И(в)ницки(м) кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и), яко на се(с) ча(с) де(р)жачи(и) ѿ(т) тебе того кгру(н)ту Волыне(ц)кого, переше(д)ши чере(з) границы старые звечистые кгру(н)ту И(в)ни(ц)кого, на себе к тому кгру(н)ту Волыне(ц)кому забра(л), и чере(з) границу, речку И(в)ницу, переше(д)ши, дво(р) на кгру(н)те, де(и), его поселил, в чо(м) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), ѿпро(ч) кгру(н)ту, то(л)ко за кгва(л)товное уживанье его шкоды себе ѿ(т) тебе мени(ть) бы(ти) две тисечи ко(п) г(р). лито(в)ски(х), што ѿ(н) на тебе всакими доводами пра(в)ными и во(д)ле поступку права своего показати и ѿ то все с тобою у суду ншо(г)ло зе(м)ского Кие(в)ского, панъ Матфе(и) Немири(ч), правне расправити хочеть.

Прото приказуемъ тебе, абы еси пере(д) судо(м) нши(м) зе(м)ски(м) Кие(в)ски(м) на роки зе(м)ские ѿ(в)ру(ц)кие, которые в року тепере(ш)не(м) тисеча патъсотъ деве(т)деса(т) пе(р)вомъ, на день светого Миха(и)ла ры(м)ского свата, припадуть и назавтрез того (ж) свата судитиса будутъ в замку ншо(м) О(в)ру(ц)комъ, са(м) ста(л) и ѿ то все с пано(м) Ма(т)фее(м) Немиричо(м), яко на року завито(м), ѿчевисто расправиль.

Писанъ у Кие(в)е року по нароже(н)ю Исуса Христа, // сына Божого, тисеча па(т)сотъ деве(т)деса(т) пе(р)вого м(с)ца се(н)тебра шостого дня. Дмитръ Еле(ц), писа(р)». 30 зв.

И просиль его м(л). пнъ Адамъ Олиза(р), абы тое приповеданье его м(л). до кни(г) мои(х) по(д)комо(р)ски(х) было записано, што есть записано.

№ 5. Справа его м(л)ти кнзя Кирика Ружи(н)ского ро(з)езду комиса(р)ского име(н)я его м(л)ти Котеле(н)ского // 31

Року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) сегомо м(с)ца декабра два(д)цать третего дна.

Мы, комисаре з рамени его к(р). м(л). пна ншо(г)ло млтиво(г)ло, за листо(м) его к(р). м(л). комисии(н)ны(м), зь се(и)му прошлого Ва(р)шавского в року тепере(ш)не(м) тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) сегомо на ро(з)граниче(н)е мае(т)ности его м(л)ти кнзя Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ское, ве(ч)-

но(ст)ю ѿ(т) его к(р). м(л). славное памяти корола его м(л). Стефана его м(л). даное, высланые, я, Миха(л) Мышка з Ва(р)кови(ч), каштала(н) зе(м)ли Воли(н)ское, я, Стефа(н) Ло(з)ка, ма(р)шало(к) его к(р). м(л)., я, Дми(т)ръ Еле(ц), писа(р) з(е)м(ски)и кие(в)ски(и), а д, Семє(н) Бутович, во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а маючи мы при собе комо(р)ника того (ж) воево(д)с(т)ва Кие(в)-ского приса(г)ло(г)ло[о] пна Семена Уру(ц)кого, кгда(ж) па(н) по(д)коморы(и) кие(в)ски(и) са(м) про хоробу свою бы(т) при на(с) на то(и) комисии не могу-чы, за листо(м) свои(м) ѿ(т)вори(ст)ы(м) тего комо(р)ника, ве(р)ху менова-ного, до на(с), комисаро(в), дла ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в) котеле(н)ски(х) посла(л), ѿ(з)на(и)муемы ты(м) нши(м) комиса(р)ски(м) судовы(м) листо(м), и(ж) в року теперешне(м), дагою ве(р)ху меновано(м), кгда(с) мы з о(б)веще(н)а его м(л). княз Ружи(н)ского взяли тую вѣдомо(ст) ѿ комисии его к(р). м(л)., на ѿсобы нши винесены(и), и порозуме(в)ши з собою а (з)еха(в)ши-се на ѿ(д)но ме(ст)це, оную е(с)мо пере(д) собою чита(ти) казали, и слово ѿ(т) слова такъ са в собе мае(т):

«Жикгимо(нт) Трети(и), Бо(ж)ю м(л)т]ю коро(л) по(л)ски(и), ве(ли)ки(и) кня(з) ли(т)ов[с]ки(и), ру(с)ки(и), пру(с)ки(и), мазове(ц)ки(и), жомой(т)-ски(и), ифла(нт)ски(и), шве(д)ски(и), кго(т)ски(и). вандалски(и) дедич-ны(и) коро(л) <> // Урожоны(м) Стани(с)лавови Жэ(л)ковскому, каштала-нови льво(в)скому, старосте любашо(в)скому и ка(д)луско(му)!!!, Миха(и)лови Мышце Ва(р)ковскому, кашталанови во(л)ы(н)скому, Ща(с)ному Ха(р)ли(н)-скому, по(д)коморему кие(в)скому, Лавринови Песочи(н)скому, бра(с)лав-скому подкоморы(м), Стефану Лозце, ма(р)шалку мозы(р)скому, а Дми(т)ру Е(л)цу, писа(р)у, Ваври(н)цу Береже(ц)кому, дворанинови ншему и ло(в)чему кие(в)скому, Семену Бутовичу, во(и)скому кие(в)скому, Ивану Со(л)танови, Стани(с)лавови Пе(т)ро(в)скому, упри(и)ме и ве(р)не на(м) милы(м) — ласка нша крале(в)скаа.

Урожоные ве(р)не на(м) милые! И(ж) на со(и)ме прошло(м) ѿ(с)мѣдеса(т) пє(р)во(м) корола его м(л). славное памяти Стефана, про(д)ка ншо(г)ло[о], за го(д)ные заслуги урожоному князю Кирику Ружи(н)скому, ро(т)мистрови ншому, право(м) вѣчны(м) в о(т)чизну и деди(ц)ство добра короле(в)ские, Коте(л)ню в земли Кие(в)ско(и), ѿ(т)дати рачи(л), которы(х) то добръ кня(з) Ружи(н)ски(и) с пото(м)ками своими за (п)раво(м) свои(м), во(д)ле ѿ(з)наче(н)а и заграниче(н)а чере(з) комисаро(в), уживати мае(т), што привиле(и) данина его шире(и) в собе ѿписано и доложено мае(т), прото тую спра(в)у на упри(и)мо(ст) и ве(р)но(ст) вшу, ѿ которы(х) вѣре, упри(и)мости и ди(л)ности добре розумеемо, вкладае(м) и си(м) ли(с)то(м) нши(м) на(з)начае(м) и при-казуе(м), абы упри(и)мо(ст) и ве(р)но(ст) вша на ча(с) и де(н) пє(в)ны(и) та(м), до ты(х) добръ, Коте(л)ни, спо(л)не зъеха(в)ши а заховуючиса в то(м) во(д)-

32 лу(г) приви(л)ю данины // ншое и звычайю права по(с)по(ли)того, ѿ(б)вести(в)-ши ты(х), кому ѿ то(м) вѣдати належи(ть), ѿные добра достатечне ѿграничи-ли), знаки певные положи(ли) и копцами закопали и засыпали, та(к) то слу(ш)не границами ѿбваровавши, яко би кня(з) Ружи(н)ски(и) с пото(м)-ками своими вечне, будучи грани(ц) свои(х) певе(н), и (в) споко(и)но(м) де(р)-

жа(н)ю и ужива(н)ю остави(л), постерегаючи ѿ(д)нак того, абы не(с)лушнаа у(и)ма кгру(н)то(м) нши(м) не дее(л)а. А неби(т)но(ст) ѿ(д)но(г)ло(л), дву(х) и бо(л)ше(и) в то(и) справе упри(и)моста(м) и ве(р)носта(мъ) вши(м) перешкодою и проволокою быти не мае(т) коне(ч)не, што учините, упри(и)мо(ст) и ве(р)но(ст) вша, для ласки ншое и пови(н)но(сти) своее.

Писа(н) у Ва(р)ша(ве) на се(и)ме ва(л)но(м) ко(р)у(н)но(м) року тисеча па(т)со(т) дзве(т)деса(т) сегомо м(с)ца ма(р)ца десатого дна, а панована короле(в)ствъ нши(х) по(л)ского десатого, а шве(ц)кого чет(в)е(р)того року.

За вла(с)ны(м) его к(р). м(л). злещене(м) Zacharyasz Jalowuczky».

А по вычита(н)ю тое комисис(и) да(л) на(м) того справу его м(л). кна(з)

Ружи(н)ски(и), же и ѿ(б)ливы(и) ли(ст) его к(р). м(л). до его м(л). кнжти Януша Же(с)ла(в)ского, воеводы по(д)ла(ш)ского а старосты житоми(р)ско(г)ло(л), абы при ра(з)граниче(н)ю добръ Котеле(н)ски(х), кнзю Ружи(н)скому вечнс(т)ю даны(х), его м(л). та(м) бы(ти) рачиль // и при пана(х) комисаро(х) того ро(з)граниче(н)а до(и)зра(л), которы(и) ли(ст) до его м(л). до Житомира чере(з) во(з)но(г)ло(л) енерала шляхе(т)ного Стефана Ми(н)ко(в)ского е(ст) ѿдосланы(и).

32 зв.

Яко (ж) мы, комисаре, заховуючиса мы способо(м) права по(с)политого, напе(р)ве(и) по(з)вы нши комиса(р)ски(е) по пе(в)ны(х) ѿ(б) ѿбователе(и) воево(д)ства Кие(в)ского, которые приле(г)лосте(и) мае(т)носте(и) свои(х) до кгру(н)то(в) котеле(н)ски(х) маю(т), повывадали, а меновите по тые ѿсобы: его м(л). пна Ерони(ма) Го(р)ностаа, воеводича бересте(и)ского, и ма(л)жо(н)ку его м(л). пни Биату Ласота(н)ку ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)ту пна Го(р)ностаевого Лещи(н)ского до кгру(н)ту его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ского, зешлого кгру(н)ту з кгру(н)то(м), то е(ст) меновите урочище(м) у ку(р)гана Белого Камена; другие позвы по его м(л). пна Богдана Стрыбыла, земенина воево(д)ства Кие(в)ского, ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)ту мае(т)но(сти) пна Стрыбыловое Ло(в)ко(в)ское з мае(т)но(ст)ю его м(л).

кнза Ружи(н)ского Котеле(н)скою, а меновите урочищо(м) ѿ(т) Бу(и)мера идучи Иве(н)кою речкою вни(з), до ри(ч)ки И(в)ницы, до гости(н)ца Коростеш(е)в)ского, до мо(ст)ка, которы(и) мосто(к) на ри(ч)це И(в)ницы, а ѿ(т) мо(ст)ка речки И(в)ницы // уве(р)хъ до Валовки, зоставуючи кгру(н)т пна

33

Стрыбиле(в) по леве(и), а его м(л). кнза Ружи(н)ского по право(и) стороне; а трети(и) позо(в) по его м(л). пна Ма(т)ффа Немирича, су(д)ича земли Кие(в)ское, ѿ приле(г)лостъ кгру(н)ту мае(т)ности пна Немиричовы И(в)ницы з гру(н)ту(м) его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м); четве(р)ты(и) позо(в) по пна Але(к)са(н)дра и Васи(л)а Тишо(в) Быко(в)ски(х) та(к)же ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)то(в) и(х) млти ѿ(т) мае(т)ности и(х) Ходо(р)ко(в)ское з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м); а паты(и) позо(в) Ерего Бли(н)д(с)ьрупа, земенина его к(р). м(л)., та(к)же ѿ

приле(г)ло(ст) кгру(н)ту его м(л). Нехоро(ш)ского з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м); а шосты(и) позо(в) по его м(л). Остафа Тишкевича Лого(и)ско(г)ло, воеводича бересте(и)ского, ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)ту его м(л). Коде(н)ского з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м); а семы(и) позо(в) по его м(л). пна Остафиана Тишкевича, воеводича бересте(и)ского; а ѿ(с)мы(и) по его м(л). пна Адама Олизара ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)ту Волосо(в)ского з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Кири(ка) Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м). Которые по(з)вы вси ѿ(д)носта(и)не, слово ѿ(т) слова, по (в)си(х) и(х) м(л). ѿсо(б), ве(р)ху менованы(х), писаные, та(к) се в собе маю(ть), а меновите позо(в) по его (м)л. пна Еронима

33 зв. Го(р)ностаа и ма(л)жо(н)ку его м(л). пни Биату Ласота(н)ку виданые // в тые слова:

«Земенину его к(р). м(л). земли Кие(в)ское па(н)у Еронимови Го(р)ностааеви, воеводичу бересте(и)скому, и ма(л)жо(н)це его м(л). пане(и) Биате Ласота(н)це.

О(з)на(и)муе(м) вше(и) мл(с)ти, и(ж) да(н) на(м) е(ст) ли(ст) к(р). его м(л). пна ншо(г)ло м(л)тиво(г)ло комиса(р)ски(и), в которо(м) его к(р). м(л). до на(с) писати рачи(л) росказуючи на(м), абы-(с) мы, зложи(в)ши ча(с) и ро(к) пе(в)ны(и), на кгру(н)т) его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ски(и) выеха(в)ши, та(к) ѿ(т) име(н)а добръ к(р). его м(л). за(м)ку и староства Житоми(р)ского и кгру(н)то(в), до него належачи(х), где ко(л)ве(к) зь собою приле(г)лы(х), яко те(ж) ѿ(т) име(н)а вше(и) м(л). местечка Лещина кгру(н)то(в) приле(г)лы(х), а ро(з)еха(в)ши та(к) з стороны добръ к(р). его м(л). староства се(л), урочищ и кгру(н)то(в) житоми(р)ски(х), яко те(ж) и ваше(и) м(л). вла(с)ны(х) приле(г)лы(х), кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х), се(л) и урочищ, до Коте(л)ни належачи(х), заграничили и копцы закопа(ли) та(к), яко бы уже его м(л). кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) во(д)лу(г) приви(л)ю к(р). его м(л)., ему на Коте(л)ню даного, бы(л) ведо(м) и певе(н) и кгру(н)то(в) име(н)а своего Котеле(н)ского,> в о(б)е(з)дъ, яко е(ст) и быти мае(т) старода(в)но до(л)ги(и) и широки(и).

А и(ж) маемо ведомо(сть), и(ж) вша м(л). сусе(д)ство и приле(г)ло(ст) с ты(м) име(н)е(м) Коте(л)нею, на которое на(с) его к(р). м(л). высла(л) ку заграниче(н)ю его мл(с)ти, // прото мы, прихилаючиса в то(и) мере ли(с)тови и росказа(н)ю его к(р). м(л)., намови(в)шиса ѿ(д)носта(и)не, зложи(ли) е(с)мо ро(к) пе(в)ны(и) на выеха(н)е и заграниче(н)е кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х) ѿ(т) добръ к(р). его м(л)., се(л) и урочищ и кгру(н)то(в) житоми(р)ски(х), и име(н)а вше(и) м(л). местечка Лещина, то е(ст) в року тепер идучо(м) тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) семо(м) м(с)ца декабра два(д)ца(ть) трете(г)о дна<.>.

Зачи(м) мы владзею его к(р). м(л). напоминаемо и росказуе(м)ы, абы вша м(л). на то(т) ро(к) и де(н) выше(и) поменены(и) поменено(г)о ѿ(г)раниче(н)а, ѿ(т) на(с) зложеного, на року завито(м) ста(л), листы и доводы пра(в)ные, е(ст)ли якие на границу възглаго(м) приле(г)лости свое(е) ми(ти) рачи(ш) пе-

ре(д) нами, яко комиса(р)ми его к(р). м(л)., показа(л) и на ро(з)граниче(н)е добръ поменены(х) Котеле(н)ски(х) <, > на ме(ст)це ро(з)ни(ц) и урочищъ у Белого Камена у могилы ¹ з доводами своими выеха(л) и ро(з)су(д)ку ншо(г) |о| в то(и) справе учинено(г) |о|, правне при(с)лухова(т), упе(в)наю(чи) вшу м(л). в то(м), и(ж) хотя стане(ш) або не стане(ш), мы в то(и) мере, [ш]то ² на(м) и (в)радови нше(му) комиса(р)скему буде(т) належа(ло), пра(в)не проти(в)ко вше(и) м(л). поступова(ти) буде(м), в чо(м) неста(н)е вше(и) м(л). жа(д)ною переказою на(м) бы(ти) не може(ть).

Писа(н)и у Коте(л)ни року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) сѣмого // м(с)ца **34 зв.** подбра двадцать третего дня».

В ты(х) по(з)ве(х) печате(и) чотыри пано(в) комисаро(в), ве(р)ху менованы(х): «Миха(л) Мышка, каштала(н) во(л)ы(н)ски(и), рукою, Стефа(н) Ло(з)ка, ма(р)шалок мозы(р)ски(и), рукою, Дмитръ Еле(ц), писа(р) земски(и) кие(в)ски(и), Семен Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и)».

А по вычита(н)ю того позву умоцованы(и) его м(л). кнза Ружи(н)ского па(н) Яку(б) Павша и па(н) А(н) Бзи(ц)ки(и), показа(в)ши мо(ц) зупо(л)ную о(т) его м(л). кнза Ружи(н)ско(г) |о|, о(б)мову такую учини(ли), же, де(и), «его м(л). кна(з) Ружи(н)ски(и) са(м), про хоробу свою, бы(ти) не могучи, на(м) тые спра(в)ы пере(д) вшу м(л)., панове комисаре, о(т)правова(ти) злещы(л)». Яко (ж), де(и), и положе(н)е по(з)ву и року за по(з)во(м) доводи(л) очевисты(м) со(з)на(н)е(м) во(з)ны(м) шляхе(т)ного Стефана Кучи(н)ского и (з)нову пна Го(р)ностаа до права тому (ж) во(з)но(му) привола(т) ро(с)каза(ли).

А и(ж) на(с), комисаро(в), но(ч) на(д)ходила, а до того же и свата, па-метки нароже(н)а пна Хри(с)туса, пна и (з)бавителя ншог(о) |о|, яко на де(н) за(в)трешни(и) на(д)ступова(ли), с ты(х) причи(н), и тую самую спра(в)у его м(л). па(н)у Го(р)ностаю с князе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м), та(к) всѣ справы лимитовали(с)мо // до (д)на два(д)цать деватого того (ж) м(с)ца **35** декабра, по(д) тою (ж) мо(ц)ю о(д)на(к) же заховаючиса, во(д)ле права по(с)политого, особливими ли(с)тами ншими комиса(р)скими о то(и) лимитацы(и) до ко(ж)дого о(с)о(б)диве зь и(х) м(л)., то е(ст) па(н)у Ярониму Го(р)ностаю и ма(л)жо(н)це его м(л)., па(н)у Богдану Стрыбылю, па(н)у Ма(т)фѣю Немири(ч)у, па(н)у Але(к)са(н)дру |и| Васи(л)ю Тиша(м), па(н)у Ю(р)ю Бли(н)струпу, па(н)у Адаму Олиза(р)у чере(з) во(з)ны(х) шляхе(т)ны(х) Стефана Кучи(н)ско(г) |о| и Стефана Ми(н)ко(в)ского о(з)на(и)ми(ли).

А (к)гды два(д)ца(т) деваты(и) де(н) м(с)ца дека(б)ра припа(л), мы, коми-саре, ве(д)ле пови(н)но(сти) ншое на тую (ж) пету границу <, > у моги(л) до Белого Камена ³, выехали, хотечи в скуто(к) границы межи ве(р)ху меноваными </> о(с)обами </> приводи(ти). И скоро-(с) мы та(м) приеха(ли), о(т)

¹ Слова «у Белого Камена у могилы» підкреслені олівцем; на полі позначка «NB!».

² Текст пошкоджений.

³ Слова «у моги(л) до Белого Камена» підкреслені олівцем; на полі позначка «NB!».

его м(л). пна Ерoнима Го(р)ностаа и ма(л)жо(н)ки его м(л). чере(з) во(з)ного воево(д)ства Кие(в)ского⁴ пода(л) ли(ст) ω(т)вороны(и) на(м), комиса-ро(м), и стороне его м(л). кнзю Ружи(н)скому, ω(з)на(и)муючи ω хоробе пна Го(р)ностаево(и), за которою, де(и), хоробою на року тепере(ш)не(м) для ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в) ста(ть) не може. А та(к) мы, комисаре, то(т) ли(ст) ω(т) пна Го(р)ностаа принавше, пере(д) собою чита(ти) ε(с)мо каза(ли) и сло(во) ω(т) слова та(к) се в себе мае(т) </>:

«Ве(л)мо(ж)ному его м(л). кнзю Кирику Ружи(н)скому.

35 зв.

А, Ерoни(м) Го(р)носта(и), // ω(з)на(и)мую вше(и) мл(с)ти моему мл(с)ти-вому па(н)у, и(ж) ма дошла таа ведомо(сть), жебы в. м., кнже Кирику Ру-жи(н)ски(и), ме(л) мене по(з)вати по(з)во(м) комиса(р)ски(м) на де(н) два(д)-цать трети(и) м(с)ца дека(б)ра в року тепе(р) идучо(м) тисеча па(т)со(т) де-ве(т)деса(т) семо(м) до ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в) и до засыпова(н)а ко(п)-цо(в) у могилы Белоце(р)ко(в)ское до ре(ч)ки Бу(и)мера ω(т) име(н)а моего Лещина, до име(н)а и кгру(н)то(в) вше(и) м(л)., кнже Кирику Ружи(н)ски(и), Коте(л)ни приле(г)лого, ω чо(м) якобы то(т) позо(в) комиса(р)ски(и) шире(и) а достате(ч)не(и) ω(б)мовла(ти) ме(л). А та(к) а, будучи ω(т) пна Бга хоробою ω(б)ло(ж)он и навежо(н), и за ωною хоробою не мо(г) ε(с)ми-(х) стати на вы(ш)меновано(м) року до ро(з)граниче(н)а ты(х) кгру(н)то(в) и до засыпо-ва(н)а ко(п)цо(в) межи кгру(н)тами ншими. А та(к) а в. м. мое(г) [о] мл(с)ти-вого пна пи(л)не прощу, абы вша м(л). в то(м) во(д)лу(г) права заховать ра-чи(л), а то(т) ро(к) вы(ш)менены(и) до у(з)дрове(н)а моего ω(т)ложи(ти) рачи(л), а тепе(р) та(м) на тые кгру(н)ты вы(ш)мененые зь и(х) м(л). пны ко-миса(р)ми жебы вша мл(с)ть не еха(л) и ωны(х) кгру(н)то(в) ω(т) име(н)а моего Лещина не граничи(л) и копцо(в) не засыпова(л), и (в) то(м) // декрету ω(т) и(х) м(л). пно(в) комисаро(в) на мене жадного не ωде(р)жива(л). И на том-(м) да(л) се(с) ли(ст) хоробы моее, по(д) печат(ю) и с по(д)писо(м) руки моее.

36

А при то(м) бы(ли) и того добре ведали его м(л). па(н) Паве(л) Жили(н)-ски(и), которы(и), за про(з)бою моею, печат(ь) свою приложи(ти) и руку по(д)-писа(ти). рачи(л).

Писа(н) у Ры(х)тича(х) року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) семо(г) [о] мл(с)ца дека(б)ра два(д)цатого дна».

У того листу печате(и) две а по(д)пи(с) рукъ в ты(и) слова: «Hornostay Hehopym m[anu] p[ro]priał, Paweł Ziminsky⁵ m[anu] p[ro]priał».

А по вычита(н)ю того ли(с)ту мы, комисаре, наради(в)шиса межи собою и видечи хоробою за(к)лада(н)е у ка(ж)дого суду мае(т) бы(ти) при(и)мовано,

⁴ Далі пропуск в тексті, заповнений чотирма вертикальними й однією горизонтальною рисою.

⁵ Вірогідно, правильний варіант прізвища — у підписі, тобто «Зиминський», а згаданий вище варіант «Жилинський» — помилка, що виникла при перекладі-листа з польської мови.

вє(д)ле права посполитого, дылацы(и) его м(л). па(н)у Го(р)ностаю е(с)мо
узычи(ли) по(д) таковы(м) способо(м), же кгда по(в)горе его м(л). кна(з)

Ружи(н)ски(и) пна Го(р)ностаа пере(д) су(д) комиса(р)ски(и) ѿ ро(з)грани-
че(н)е позове(ть), теды па(н) Го(р)носта(и) напере(д) присегою теле(с)ною,
яко справе(д)ливє хо(р) бы(л), и(ж) то не ку (з)волоце стороне учини(л),
має(т) са ѿ(т)вєчати, а присегну(в)ши пре(д) се, тые кгру(н)ты зь его м(л).
кнзе(м) Ружи(н)ски(м) чере(з) комисаро(в) и (в)ра(д) по(д)коморого а(л)бо
комо(р)ника ро(з)- // ро(з)граничити маєть.

Што для памяти до кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Кие(в)-
ского записано єсть.

36 зв.

*№ 6. Справа его мл(с)ти кнзя Ружи(н)ского ро(з)езду комисарьского
за листо(мъ) его короле(в)ско(и) мл(с)ти
именъя его мл(с)ти Котеле(н)ского //*

37

Року тисеча патъсоть девє(т)десать семо(г)ло м(с)ца декабра два(д)-
ца(т) третего дня.

Мы, комисаре з рамени его к(р). м(л). пна ншо(г)ло м(л)тиво(г)о, за
листо(м) его к(р). м(л). комисе(и)ны(м) зь се(и)му про(ш)лого Ва(р)шавского
в року тепере(ш)не(м) тисеча па(т)со(т) девє(т)деса(т) семого на ро(з)грани-
че(н)е має(т)ности его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ско(г)ло Котеле(н)ское,
вє(ч)но(ст)ю ѿ(т) его к(р). м(л). сла(в)ное памяти корола его м(л). Стефана
его м(л). даное, ви(с)ланые, я, Миха(л) Мы(ш)ка з Ва(р)кови(ч), каштела(н)
зе(м)ли Во(л)ны(н)ское, я, Стефа(н) Ло(з)ка, ма(р)шало(к) его к(р). м(л)., я,
Дми(т)рь Елє(ц), писа(р) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), а а. Семє(н) Бутови(ч),
во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а маю(чи) мы при собе комо(р)ника того (ж) воево(д)-
ства Кие(в)ского приса(г)лого пна Семєна Уру(ц)кого, кгда (ж) па(н) по(д)-
коморы(и) кие(в)ски(и) са(м), про хоробу свою<, > бы(ти) при на(с) на то(и)
комиси(и) не могу(ч)ы, за ли(с)то(м) свои(м) ѿ(т)вористы(м) того комо(р)ника,
вє(р)ху менованого, до на(с), комисаро(в), для ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в)
котеле(н)ски(х) посла(л), ѿ(з)на(и)муємы ты(м) нши(м) комиса(р)ски(м) су-
довы(м) ли(с)то(м), и(ж) в року теперешне(м), датою вє(р)ху меновано(м),
кгли-(с) мы, з о(б)вещє(н)а его м(л). кнза Ружи(н)ского <, > вз(али) тую ве-
домо(ст) ѿ комиси(и) его к(р). м(л)., на особы нши вынесєное, и порозуме(в)-
ши з собою а (з)єха(в)шиса // на ѿ(д)но ме(ст)це и заховуючиса способомъ
права посполитого<, > позвы нши комєса(р)ские по пе(в)ны(х) ѿсо(б) и ѿбо-
вателе(и) воево(д)ства Кие(в)ского выда(ть) єсмо росказа(ли), межи кото-
рыми и по пна Бо(г)да(на) Стрыбыла ѿ має(т)но(сти), приле(г)лые ѿ(т) має(т)-
ности пна Стрыбыла кгру(н)то(в) Ло(в)ко(в)ски(х) до має(т)но(сти) кнза
Ружи(н)ского кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х)<, > а менови(тє) урочищо(м) ѿ(т)
Бу(и)мера идучи Ивє(ч)кою ре(ч)кою вни(з), до реки И(в)ницы, до гости(н)ца
Коростишо(в)ско(г)ло, до мо(ст)ка<, > ¹

37 зв.

¹ Справа недописана, уривається на розділовому знакові. Наступна справа починаєть-
ся без інтервала й абзаца цим же почерком, але іншим чорнилом.

Року Бо(ж)его нароженъа тисеча' па(т)со(т) деве(т)деса(т) ѿ(с)мого м(с)ца августа сѣ(м)на(д)цатого дня, на року и (д)ню выше(и) меновано(м), за по(з)вы ве(л)мо(ж)ного его м(л). пна Шасного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого кие(в)-ского, ѿ(т) зема(н) зе(м)ли Кие(в)ское пно(в) Миколаа а Яна Ко(р)чевски(х) з стороны ², а ѿ(т) пно(в) Миха(и)ла и Устима на Кевличо(в) Бражи(н)ски(х) и ѿ(т) пна Григо(р)а Басараба з другое, по его м(л). пна Богдана Стрыбыла выдаными припалы(м), кгда-(м) я, Семѣ(н) Уру(ц)ки(и), комо(р)ни(к) 38 зем[ли] ³ // Кие(в)ское, за вы(с)ла(н)емъ его м(л). пна по(д)коморого, з сторонами ѿбема выше(и) меноваными до ѿграниче(н)а кгру(н)ту Ко(р)чевского з кгру(н)то(м) Пи(ли)по(в)ски(м) пна Стрыбылевы(м), во(д)лу(г) запису, ѿ(т) пно(в) Ко(р)чевски(х) пно(м) Бражи(н)ски(м) и Басарабу даного, яко и во(д)ду(г) декрету суду зе(м)ского Кие(в)ского, в року деве(т)деса(т) ѿ(с)момъ на роце(х) гро(ц)ски(х)!!! учиненого, выехали. Та(м) же его (мл). па(н) Богда(н) Стрыбы(л), уперед(в)ши выеха(н)а моего и пно(в) Корче(в)-ски(х), Бражи(н)ски(х) и Басарабово, ста(л) уве(р)хъ домо(в) пно(в) Бражи(н)ски(х) у(з) рудку, прозываемую Слепе(ц)кую, и кгда-(м) до него и(з) стороною приеха(л), теды па(н) Стрыбы(л), са(м) с того ме(ст)ца не ступуючи и мне и (с)тороне дале(и) ехати не по(з)воли(в)ши, зара(з) ненале(ж)-но(ст) суду по(д)комо(р)ского виводи(л), указуючи мнѣ тоже на тые по(з)вы, ѿ(т) пно(в) Ко(р)чевски(х) виданые, справова(т) и кгру(н)ту своего з кгру(н)-то(м) и(х) граничи(т) не повинѣ(н), «абовѣмъ панове Ко(р)чевские жа(д)-ное кри(в)ды ѿ(т) мене не маю(т), бо где би кри(в)ду якую себе ѿ(т) ме(не) мели, теди в то(м) во(д)лу(г) права захва(т) бы се мели и ѿ то пе(р)-ве(н) до суду нале(ж)ного по(з)вали». И проси(л) во(л)ности ѿ(т) того року 38 зв. и по(з)ву пна</> // по(д)коморого. А панове Ко(р)чевские и панове Бражи(н)ские сами ѿчевисто указовали тоже: фору(м) то(и) справе пере(д) судо(м) по(д)комо(р)ски(м) за тыми по(з)вы е(ст), и повинѣ(н) па(н) Стрыбы(л) на тые по(з)вы справова(т), абовѣмъ су(д) зе(м)ски(и) Кие(в)ски(и) декре-то(м) свои(м) наказа(л) сторона(м), абы до ѿграниче(н)а ты(х) кгру(н)то(в) его м(л). пна Стрыбыла припо(з)вали, чому стороны, досы(т) чинечи ве(д)ле декрету, припо(з)ва(ли). Але на то(т) час, еще не (в)даючиса с пано(м) Стрыбыле(м) в жа(д)ную ко(н)трове(р)сею, панове Ко(р)чевские, яко не на ме(ст)цу слушно(м), в по(з)ве по(д)комо(р)ском на(з)начоно(м), на кото-ро(м) еще су(д) по(д)комо(р)ски(и) юрыздыщи своее ростега(т), а бо(ли) фу(нд)ова(т) не може, але во(д)лу(г) по(з)ву на ѿное ме(ст)це у греблица ста-рого, где речка Лучишовъка у Ру(д)ку Слепе(ц)кую упадае(т), су(д) по(д)-комо(р)ски(и) хотечи поставити, с того ме(ст)ца ехати ⁴, где па(н) Стрыбы(л) стоя(л).

¹ Очевидно, пропущено початковс слово «Справа».

² Очевидно, пропущено попередне слово «одное».

³ Текст пошкоджений.

⁴ Далі, вірогідно, пропущено слово «казали».

Ни(ж)ли па(н) Стрыбы(л), яко пє(р)вє(и) мене и сторону с того ме(ст)ца далє(и) не пусти(л), та(к) и по(в)торє мнѣ мо(ц)но, комо(р)нику, и стороне ехати // заборони(л), менєчи то(и) кгру(нт) свои(м) вла(ст)ны(м), где стоа(л), 39
не хотєчи ѿного кгру(н)ту своего зъ кгру(н)то(м) пно(в) Корчє(в)ски(х) граничи(т). Я, комо(р)ник), видєчи таковоє спротивє(н)є его м(л). пна Стрыбылево противко декретови суду зє(м)ского Кие(в)ского, и(ж) далє(и) ехати не допуска(л), ѿсве(т)чившиса во(з)ными, которыѣ на то(т) ча(с) при(м)не были, Ждано(м) а Ивано(м) Щєниє(в)скими, про(ч) ѿ(т)єхалє(м).

Гдє тє (ж) пановє Бражи(н)скиє з Басарабо(м), ѿчєвистє стоачи, передо (м)ною проти(в)ко пно(в) Ко(р)чєвски(х) протє(с)товали, жє вє(д)лє запису своего и декрету суду зє(м)ского Кие(в)ского ты(х) грани(ц) не ко(н)чи(ли) и не граничили, и и(м) вє(д)лє запису своего и де(к)рету суду зє(м)ского третєє части кгру(н)ту в Ко(р)чєвє не выдєлили, хотєчи ѿ то с паны Ко(р)чєвскими у права нале(ж)ного чини(ти). А па(н) Микола(и) Ко(р)чєвски(и) са(м) ѿ(т) себє, так тє(ж) за мо(ц)ю имєнє(м) пна брата своего, протєстова(л) и свє(т)чи(л), и(ж), дє(и), «я з брато(м) свои(м) декретови суду зємского вє(д)лє наказу досы(т) чини(м) и пна Стрыбыла припо(з)вали, та(к) тє(ж) є(с)мо вшу м(л)., пнє комо(р)нику, за по(з)вы на тую спра(ву) вывє(ли) и границы по(с)полу // с паны Бражи(н)скими и Басарабо(м) ко(н)чи(т) готовы были, ни(ж)ли яко вша м(л). слыши(ш), и(ж) па(н) Стрыбы(л) того кква(л)то(в)нє и неп्रा(в)нє борони(т) и та(м) на тоє мє(ст)цє, в по(з)вє мєнованє, до греблища ехати не допускає(т)». 39 зв.

Которую протєстацию ѿбу(д)ву сторо(н) до записова(н)а кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) приналє(м), а што са дотычє(т) третєє части в земли судєрєвно(и), то є(ст) в Сєлє(ц)ко(и) и (в) друго(и) земли Епа(н)чи(н)ско(и), тогды пано(вє) Ко(р)чєвскиє, чинєчи досы(т) записови свое(му), та(к) тє(ж) и декрету суду зємского, в ты(х) дву(х) зємла(х) и кгру(н)тє(х) третью часть кгру(н)ту у свое(и) части ѿ(т) други(х) учаснико(в) поступили и чєрє(з) мєнє и во(з)ного Ждана Щєниє(в)ского пода(ли). А то по(д) таки(м) знамєнє(м) в земли и части Сєлє(ц)ко(и) на деревє бо(р)тно(м), прозываємоє знамє Ку(з)ми(н)ское, по(д) таки(м) написо(м) , а (в) земли Епа(н)чи(н)ско(и) в друго(и) та(к)жє кгру(нт) и деревє бо(р)тноє по(д) таки(м) знамє(м) и написо(м) ; в которы(х) // ты(х) зємла(х), дву(х) Сєлє(ц)ко(и) и Епа(н)чи(н)ско(и), третью ча(ст) кгру(н)ту и деревє бо(р)тного в часта(х) свои(х), яко сє выше(и) помєнило, со (в)сими пожи(т)ка(ми), ду(б)ровами и сєножа(т)ми, з лєсами, з реками и бо(б)ровыми гоны, и по(л)ми стары(ми) и сє(ли)щами, и деревє бо(р)тноє со (б)чолами и бє(з) бчол) па(н)у Миха(и)лу и Устиману Бражи(н)ским) и дєтє(м) брата и(х) рожноного небо(ж)чика Фєдору Бражи(н)ского Ми(с)ку, Ивану и Якову, и па(н)у Григо(р)ю Басарабу та(м) жє часть его в то(и) третє(и) части, которую пно(м) Бражи(н)ски(м) пода(на), пановє Ко(р)чєвскиє поступили и подали.

А што са тє(ж) тькнє кгру(н)ту Ко(р)чєвского, в которо(м) кгру(н)тє skutєчного ро(з)граничє(н)а и ро(з)дилку дла пна Стрыбыла не стало, тогды в то(м) Ко(р)чєвско(м) кгру(н)тє то(л)ко деревє бо(р)тноє по(д) таки(м) зна-

мемъ и написомъ ~~ѣ~~ панове Ко(р)че(в)ские поступили и подали, в которы(и) то(т) кгру(нт) в третую часть в ты(х) дву(х) земля(х), яко се выше(и) поменяло, я, комо(р)ни(к), маючи при себе во(з)ного Ждана Щение(в)ского, 40 зв. пно(м) Бражи(н)ски(м) и братаничо(м) и(х), те(ж) пану // Басарабу за поступленьемъ пно(в) Ко(р)чевски(х) присуди(л) увеза(л) и у вечное де(р)жанье и ужива(н)е пода(л).

Што все для памяти до кни(г) справъ по(д)комо(р)ски(х) записале(м).

*№ 8. Справа его мѣти князя Кирика Ружинского
зь его мѣтью пно(м) Матфѣе(м) Немиричо(м)*

Лѣ(т)а ѿ(т) нароже(н)а Ису(с) Христа, сѣна Бо(ж)его, тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) ѿсмого мѣца ѿ(к)те(б)ра два(д)ца(т) сегомо дна.

Передо (м)ною Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Кие(в)ское, и пере(д) нами, прияте(л)ми, з обу(д)ву сторо(н) на справы ниже(и) ѿписаные ¹, ве(д)ле листу запису до его милости пана по(д)коморе(г)ѿо, высажоными Василе(м) Пе(л)чи(ц)ки(м) ѿ(т) его мило(с)ти пана Матѣвѣя Немирича, су(д)ица земьского киевьского, стороны поводовое, а Яномъ Ленъкевичомъ Ипого(р)скимъ ѿ(т) его милости князя Кирика Ружиньско(г)ѿо стороны ѿ(т)порьное, на месту певьномъ, у устья руды Баловьки, гдѣ у ричьку Ивѣницу упадаеть у копцьовъ граничныхъ, а при нас при то(и) все(и) справе были ихъ милост пнове шляхта, обыватели воеводства Киевьского панъ Семень Бутовичъ, во(и)ски(и) киевьски(и), панъ Микола(и) Гулевичъ, и ключьникъ и горо(д)нични(и) кие(в)ски(и), па(н) Яку(б) Павша, панъ Федо(р) и па(н) Петръ Стрыбы(ли) и во(з)ны(х) земли 41 Кие(в)ское // енерало(в) чотыри: Я(н) Вотковски(и), Григоре(и) Гуляницьки(и), Себестиянь Снятиньски(и) и Стефанъ Миньковски(и).

Постановившися ѿчевистю, ѿбоя сторона, его милость панъ Матѣфи(и) Немиричъ положилъ пере(д) нами декреть суду головьного трибуналу Любелъско(г)ѿо справъ воеводства Киевьского подъ датою року теперешнього деветьдесать ѿсмого мѣца июля десатого дня, в которомъ ѿписуе, иж панъ Немиричъ позиваль его мл(с)ти князя Кирика Ружиньского ѿ неучиненье досыгъ записови, ѿ(т) князя Ружинского пану Немиричу даного, такъже и декретови трибунальскому, в року деветьдесать пятюмъ межи ними учиненному, ведле которыхъ князь Ружински(и) ѿ за(и)стя и роз(ь)ницы межи именья его милости Котеленьского а пана Немирича Ивѣницького черезъ суде подькоморьски(и) и приятельски(и) рокъ правьны(и) принять не хотиль, зачимъ билъ в заруку пять тисече(и) копъ гроше(и) попаль. Судъ теды головьны(и), не узнаваючи на князю Ружинскомъ зарукъ, тую справу знову на росьсудокъ мене, подькоморого, ведле листу запису помененного, ѿтослалъ, положивъши то(и) справе часъ пе(в)ны(и), яко дня сегоднешнего, то есть по съветомъ Миха(и)ле пришломъ в чотыри недѣли. За ты(м) панъ Немиричъ положилъ передъ нами листъ запись ѿ(т) его милости князя Кирика Ружиньского имъ ѿбудьвумъ служащи<,> в тые слова писаны(и)<:>

¹ Помилково замѣсть «ѿписаное»?

«Я, Кирикъ Ружински(и), з одьное стороны, а я, Матѣфи(и) Немиричъ, з друго[е] ² // стороны, ѡзъна(и)муемъ и вызънаваемъ тымъ листомъ, добро-вольнымъ записомъ нашимъ ³, и на потомъ будучимъ, кому того потърѣба ведати, што по(д) датою року прошлого тисеча пятьсотъ деветьдѣсятъ перь-вого мене, Кирика Ружинского, позывалъ панъ Матѣви(и) Немиричъ, судъичъ земьски(и) киевьски(и), позвыи земьскими киевьскими на роки земьские киевьские, которые в томъ прошломъ року деветьдѣсятъ перьвомъ на день светого Миха(и)ла римьского свята припадали и ув Овьручомъ сужоны были, ѡ забранѣ кгрунѣту Ивъницького, яко быхъ я черезъ грани-цы его старовечьные<, > речьку Ивъницу, перешедши ѡбаполы<, > тоє речьки кгрунѣту его<, > по(л)<, > дубровъ<, > се'но[ж]ате(и) на дѣве мил<, > забрати, дворъ мо(и) поселити и село новое людьми ѡсадивши и Кънеги-ниною Волею прозвати и на себе то деръжати мелъ<, >. А потомъ другимъ позывомъ позывалъ мене жъ, Кирика Ружинского, на роки земьски(и) трикрольски(и) в Житомиру сужоны в року теперъ идучомъ деветьдѣсятъ второмъ ѡ вырубанѣ дерева борѣтного и иньшого посьполитого в кгрунѣте его Ивъницькомъ в рочищомъ Плоскомъ Грабовьцѣ, ѡ которыхъ то позвоуъ з обоихъ роковъ земьскихъ киевьскихъ такъ ⁴ миха(и)ловьскихъ, яко и тьрикрольскихъ апелевали есмо до суду нынешнего головьного трибуналу короньного Любе(л)ского<, >; такъже што мене позывалъ панъ Немиричъ ѡ грабежы, бои и ѡ иньшие розные кривды подѣданыхъ // своихъ до суду ⁴² кгро(д)ского Киевского, а не за суже(н)е(м) рочко(в) кгро(д)ски(х) киев-ски(х) до того ча(су) не ко(н)чи(л) и(х), ѡ чомъ тые по(з)выи и декрета зе(м)-ские киевские шире(и) ѡбмовлають.

А та(к) мы, будучи тепе(р), ѡбедве стороне, в Лю(б)лине, за вына(и)-де(н)емъ и(х) мл(с)ти пановъ приятеле(и) нашихъ з року того, которы(и) есмо в суду теперешнего трибуна(л)ского мѣли, себе выпустили, апеляцы(и) припозъви, на тр[и]буналь виданы(и) в справахъ, межи нами идучихъ, ѡ(т)ступили и угоду межи собою учинили тымъ способомъ, иж маю и пови-ненъ буду я, Кирикъ, в року теперъ идучомъ тисеча пятьсотъ деветьдѣсятъ второмъ м(с)ца авьгуста перьвого дня на померькованѣ тыхъ всихъ роз-ницъ нашихъ такъ земьленыхъ, яко и поточныхъ, и упроситъ его милости пана Щасьного Харьлиньского, подькоморего киевьского, и по ѡдному приятелю кожды(и) з насъ стороны своеє до его милости пана подькоморего подь страченемъ речи, што межи нами идетъ<, > высадити на местцу певь-номъ межи именьями нашими: моимъ, Кирика Ружинского, Котельнею, а моимъ, Матѣфия Немирича, Ивъницею. В рочищомъ ѡ(т) копьцовъ гранич-ныхъ до Калинова Куста я ⁵, Немиричъ, маю и повиненъ буду его милости пна подькоморего и пановъ приятель нашихъ вести по границахъ моихъ ивъницькихъ, которые, тотъ же // панъ подькомори(и) подь датою року ⁴² тисеча пятьсотъ деветьдѣсятъ ⁶ четвьертьтого мца июля ѡсьмого ⁷ дня межи продькомъ моимъ, дедичомъ того именья Ивъницького паномъ Богѣданомъ

² Остання літера в слові пошкоджена.

³ Далі пропущено слово «теперешнимъ».

⁴ Слово повторене двічі; між ними знак </>.

⁵ Передано сполученням «ја», де «ј» вписано іншим чорнилом.

⁶ Помилково замість «ѡсьмьдѣсятъ».

⁷ Помилково замість «двадѣца(т) ѡсьмого».

Дешковськимъ, хоружичомъ браславськимъ, стороны Ивѣниці, а мѣною, Кирикомъ Ружинскимъ, стороны именья моего Котельни учинилъ и копцы усыпаль(.). А по оказанью тыхъ границъ и копцѡвъ усыпанныхъ маемъ з обудьвухъ сторонъ на росьсудокъ его милости пана подькоморего и ты(х) двухъ панѡвъ приятель нашихъ, которыхъ высади(м), тые вси кривѣды, такъ старые, яко и теперъ новосталые</>пустить. Яко жъ тымъ нинешнѣнимъ добровольнымъ листомъ записомъ нашимъ его милости пану подькоморему киевському весьполь з двема паны прияте(л)ми нашими даемъ зупольную моцъ и умоцняемъ ихъ милости, ижъ што кольвекъ его милость панъ подкомори(и) киевськи(и), згодившись с тыми двема паны приятельми нашими</> будь тежъ з которыхъ тыхъ одьнымъ межи нами такъ правомъ, яко и угодою застановить, декретъ учинить и, што накажетъ, в то(м) во всѣмъ его милости посълушни(ми)<:> быти и, не апелюючи нигдѣ, на выналязку его милости вечѣне переставати<.> и тому всему досытъ учинити маемъ и пови(н)ни будемъ, подь закладомъ на сторону, тое застано(в)ле-// нѣ держачую, петъма тисечъми копъ гроше(и) лито(в)скихъ, подь шкодами, на реченъе голого слова безъ присяги ошацоваными.

43

И кгда вже тые кгрунъты межи нами черезъ его милости пна подькоморего розьграничены будутъ и кому кольвекъ присужоны будутъ, тотъ тые кгрунъты зо всѣсими пожитъками, которые на нихъ будутъ, споко(и)не держати маеть, а ѡ(т) того часу одинъ у дъругого кгрунъту черезъ границы ѡписанные альбо постановѣленные ничимъ ся уступоватъ, на сторону свою забирати, ѡды(и)мовати а на него кгрунътъ для шкодъ чиненъя самъ черезъ себе и черезъ подьданныхъ своихъ заходити и въежъчати не маемъ и мочи не будемъ. А кгда бы то было на которого з насъ возьнымъ, шляхътою ѡсвѣтьчено и переведено, тогды таки тую шкоду, которые ѡнъ альбо подьданные его вчинятъ, совито нагородити и за нарушенъе сего посътановенъя, межи насъ учиненого, стороне укривъжоно(и) закъладъ пя(т) тисече(и) копъ гроше(и) литовськихъ заплатитъ повиненъ будетъ<.>. А то все выполнити и зыстити повинни и ѡписуемъсе подь закъладомъ сторона стороне петъма тисечъми копъ гроше(и) литовскихъ, ѡ которы(и) закъладъ, гдѣ бы се которы(и) з насъ даль позъватъ до которого (ж) ко(л)векъ суду кгро(д)ского, бу(д) зе(м)ского, а(л)бо трѣбуна(л)ского⁸ Любе(л)ского, тогды будетъ повинен(и) // не ѡ(т)ходечи ѡ(т) суду, закла(д) поменены(и) ѡ(т)ложитъ и ричи ѡсужоные во всѣмъ досытъ учинит(т). И на томъ межи собою дали есьмо на обѣдѣе стороны тые листы наши, подь печатъми и с подьписомъ рукъ нашихъ власныхъ. А при томъ были и за ѡбличною прозьбою нашею печати сво(и) приложити рачили и руками се своими подьписали ихъ милость панове приятели наши, его милость панъ Иванъ Чапличъ Шпановски(и), кашталаянъ и депутатъ, судо(в) трибунальски(х) киевськихъ, его милость панъ Абра(м) Мышка з Варьковичъ, столъникъ земъли Волинъское, староста ѡвѣруцкѣй(и), панъ Федоръ Дедовичъ Трипольски(и) старъши(и), панъ Иванъ Аньдриевичъ Сынъкгу(р).

43 зв.

Писанъ у Люблине подь часомъ суженъя спра(в) воеводства Киевского року по нарженью сына Божего тисеча пятьсотъ девѣтьдесять второго мѣца июля четъвертьтого дня<.>⁹.

⁸ Літера «ы» в слові розмазана.

⁹ Текст цього ж полюбовного листа див. на арк. 17—17 зв.

А за тымъ положилъ панъ Немиричъ декретъ трибунальски(и) подъ датою року тисеча тятъсотъ ¹⁰ ѡсьмъдесять четъверътомъ мѣца июля двадъца(т) ѡсьмого дня<,> в которомъ то ѡписуе, же панъ Богъданъ Дешковъски(и), на ѡнъ часъ деръжачи(и) того имения Ивъницы милъ справу передо мъною, по(д)коморы(м), за по(з)во(м) зъ его мл(с)тъю кнземъ Кирико(м) Ружи(н)ски(м) ѡ забра(н)ѣ кгру(н)то(в) своихъ // Ивъницкихъ ку Котелъни, 44 и за ѡказанъемъ права, на (и)меньѣ Ивъницу служачого, знаковъ и подобенствъ слушныхъ сказано было ведъле права пану Дешковскому доводъ присягою изъ шестъма сви(т)ками на границахъ, яко ихъ передо мъною, подъкоморимъ, заводишь, учинить. Не припушчаючи кня(з) Ружиньски(и) пана Дешковського до доводу, ѡ тотъ кгрунтъ пенъны(и) межи собою се погодили, и што се кторо(и) стороны того кгрунту, пенного зостало я, по(д)комори(и), з обудъву сторонъ розделивъши, копъцами и (з)наками певънными ѡграничилъ, яко тую всю справу тотъ декретъ мо(и) подъкоморъски(и) широче въ юбе ¹¹ ѡбмовляеть, в которомъ вси права, привилья, листы, на Ивъницу служачие, которое все право свое и тепе(р) панъ Немиричъ передъ нами покладашь<,> естъ вписаны, а то естъ: напродъ листъ данину князя Семена Алексанъдровича Лазару Браевичу села Ивъницы обудъвухъ половиць, киевское и житомирское, подъ датою в Кieve сенътебра второго дня инъдикъта четъверътого<,>; потомъ положылъ потъверженъе тое данины короля Казимера подъ датою у Вильне мая двацать сегого дня инъдикъта петънацатого<,>; покладашь теж листы короля Жикгимонъта Старого светое памяти<,>, писаны(и) // до старосты житомирского князя Богуша Корецко[го] ¹² и инъшихъ, на потомъ будучихъ, старост житомирскихъ, абы се в тое село Ивъницу, ѡбидъве половиць, киевскую и житомирскую, Лазару Браевичу даную, ни въ чимъ не уступоваль<,> то(т) ¹³<,> лист подъ датою у Вильни року тисеча пятъсотъ чотырьдесятого мѣца июля двацать перъвого дня инъдикъта трынацатого; покъладашь теж лист судовы(и) пна Ивашка Хо(д)кевича, воеводы киевского, межи Миха(и)ломъ Лазаровичомъ а Дашукомъ Томашевичомъ, которымъ листомъ у того Тумашевича землю, ку Ивъницы служачую, присудилъ Миха(и)лу Лазаревичу, дата того листу у Черъкасехъ июля дванацатого дня<,> инъдикъта чотырьнацатого; до того показаль лист короля его милости Авъгустъа, до воеводы киевского пана Григоръя Ходъкевича писаны(и), абы село Ивъницу, ѡбедъве половине, киевскую и житомирскую, которое было до замъку Киевского кгвальто(м) приверънено, Богушу Дешковскому посътупи(л) и потомъ се в то не уступоваль, дата того листу у Вильни року петъдесять ѡсьмого мѣца маръца двацать сегого дня</>.

За тымъ панъ Немиричъ поставивъши светъковъ // ѡсьмънацъцати 45 ведъле права суседъ ѡколичъны(х), подъданныхъ пана Стрыбылевыхъ з Ловъкова, пана Прежевъского с Прежева<,> изъ Староселець, изъ Житомера люде(и) добрыхъ и веры годъныхъ, и с тыми свитьками, показуючи границу межи кнзе(м) Ружи(н)ски(м) а пномъ Дешковски(м), чере(з) мене, по(д)ко-

¹⁰ Описка замѣсть «пятъсотъ».

¹¹ Описка замѣсть «въ собе».

¹² В цьому місці текст заклеено.

¹³ Слово повторене двічі.

моро(г) [о], в року ω(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)то(м) мѣа июла два(д)ца(т) ω(с)мого
 дна учиненую, ни в чо(м) тоє границы, ведле декрету моего по(д)моко(р)ско-
 го, не ω(т)ступуючи, которую а и тепе(р) с паме(т)ю моею ¹⁴ згожа(л). Ве(л)
 на(с), почавши ω(т) устя Вало(в)ки, где у ричку И(в)ницу упадываеть, ни-
 же(и) млы(н)ка пна Немиричова, ω(т) копца наро(ж)ного на(д) болото(м)
 Вало(в)кою уве(р)хъ, посередине того болота, до дороги, которая идетъ с
 Тули(н) до Ивницы, а ω(т) тоє дороги напра(ст) дубровою до поля, а поле(м)
 до руды, называемое Гру(з)кое, а чере(з) тую руду просты(м) трибо(м) до
 ку(р)га(н)а ве(л)икого, а ω(т) то(г) [о] ку(р)га(н)а на (в)сход(д) со(в)нца [!]
 до долины и тою долиною, в которо(и) ру(д)ка устала, до реки И(в)ницы.
 По то(и) все(и) границы, по которо(и) копцы и (з)наки в дерева(х) цылые
 45 зв. есмо // находили в деревъахъ, а некоторые копцы поро(з)ривана и ро(с)-
 копаны та(к), и(ж) и (з)наку zostало мало, которое попсованье ко(п)цо(в)
 и знако(в) граничны(х) мени(л) бы(т) па(н) Немири(ч) ω(т) по(д)даны(х)
 его млти кѣза Ружи(н)ского котеле(н)ски(х), а его м(л). кна(з) Кири(к) Ру-
 жи(н)ски(и) са(м) прина(л), ωчевисто будучи, тую всю границу, чере(з) пна
 Немирича показаную, при(з)на(л) бы(т) пра(в)дивою чере(з) мене, по(д)ко-
 морого, межи его млти а пано(м) Де(ш)ко(в)ски(м) учиненую.

Прото (ж) мы, я, по(д)коморы(и), а мы, приятели ωбу(д)ву сторо(н)
 высажоные. ты(х) знако(в) граничны(х) пере(д) собою поправитъ<.> цылые
 копцы посыпа(т), а попсованые знову сыпать и некоторые дла певного зна-
 ку знову пребави(т) е(с)мо казали, а то е(ст) напра(д) на у(ст)ю Вало(в)ки
 46 копце(ц) наро(ж)ны(и)', ω(т) того копца граница идетъ<.> болото(м) Вало(в)-
 кою уве(р)хъ, и до дороги, с Тулинъ до Ивницы идучое, а ω(т) тоє дороги
 напра(с)тъ чере(з) дуброву и чере(з) поля а(ж) до руды, // называемое Грузь-
 кое; копцовъ всихъ ω(т) устя Валовъки трицать два<.>. А чере(з) руду
 противъко<.> ко(п)ца, на се(и) стороны тоє руды ку Ивницы стоячою ¹⁵<.>
 копцеъ новы(и) подъ горою надъ рудою усыпанъ естъ, а ω(т) того копца
 напра(с)тъ чере(з) поле до великого ку(р)гана копцовъ<.> три, а подъле
 самого куръгана копце(ц) ωдинъ: то всихъ копцовъ<.> ω(т) руди до куръга-
 на пя(т) усыпать есмо велили. А ω(т) того куръгана и копца подълененого
 усыпаного, на възходъ сонъца поверънувъши, просътымъ трибомъ межи
 малые куръганы ку долине, надъ которою долиною копцеъ нарожъны(и)
 ωстатни(и) усыпанъ естъ.

А ω(т) того ко(п)ца долиною у ричку Ивницу, а ω(т) туль ричкою<.>
 Ивницею уверъхъ идучи панъ Немиричъ хотелъ вести границу ажъ до того
 местъца, ω(т) куль речъка Ивница уставаетъ, менечи бытъ сво(и) кгрунътъ
 Ивницъки(и) по лево(и) стороны. Лечъ мы, маючи зупольную моць<.> лис-
 томъ записомъ ихъ милость, више(и) в семь листе вписанымъ, тую справу
 такъ правомъ, яко и въгодою межи ихъ милостю конъчити упатруючи, са-
 мую слышность зречи узнанъемъ нашимъ, такъ есмо границу межи ихъ
 милостю учинили, то естъ почавъши ω(т) тоє границы вышмененое, которую
 есмо увели в ричку Ивницу<.> посередъ тоє речъки Ивницы, идучи ею
 уверъхъ до дъву(х) березъ, по лево(и) стороны надъ речкою Ивницею сто-

¹⁴ На полі напроти цього та двох наступних рядках напис: «Почина се граница».

¹⁵ Описка замість «стоячого» (?).

ячи(х),// а тамъ вже з речьки Ивъницы вышедъши на сухо, напродъ около березы с тыхъ двухъ коло оидное копецъ наро(ж)ны(и) усыпать есмо велили. А о(т) тыхъ березъ и копча наро(ж)ного просътымъ трибомъ черезъ поля аж до долины копцо(в) шесть, а надъ самую долиною копецъ семы(и) поро(ж)ны(и) усыпано, то естъ всихъ копцовъ о(т) ричьки Ивъницы черезъ поля до тое долины осмъ. А тою долиною у руду, прозываемую Блюдовъку, зосътавуючи всъ кгрунты по лево(и) стороны пану Немиричу ку именью Ивъницькому, а по пъраво(и) руцы князю Ружинскому ку дворьцу его<.> Красносилъце, а Рудою Блюдовъкою уверьхъ аж по границу, которую менишь панъ Немиричь и князь Ружи(н)ски(и) с паны Тишами о(т) именья ихъ Ходорькова.

И тые вси кгрунты за тою границою такъ пану Немиричови ку И(в)-ницы, яко ижъ на дъругую сторону его милости князю Ружиньскомъ ку Котельни, за правомъ листовнымъ и сведецтвомъ свитьковъ<.> и при давнымъ деръжа(н)ю ихъ милости, в деръжанье ихъ милости вечне прису(ж)аемъ, которую ж то границу, черезъ насъ теперь поправную и новоучиненую, такъ его милость кня(з) Кирикъ Ружиньски(и), яко и его милость панъ Ма(т)фи(и) Немиричь и потомъки ихъ милости, вечными часы непорушнне деръжечи, оиднъ другому черезъ границу в кгрунты и пожитыи тыхъ кгру(н)товъ ихъ милость самыхъ¹⁶ и подьданныхъ<.> ихъ ни въ чимъ уступоватися не мають подъ заруками,// в лисьте записе ихъ милости описаными. А што се дотычетъ шкодъ, грабежовъ, которые се кольвекъ на обе стороне аж по дату сего листу нашего дъяли, о што процессы позьвы урастъали, будь теж и дъругихъ занехивали, за то все на обедеве стороне<.> оид(и) другому досытъ учинили, а за тымъ досытъ учине(н)емъ ихъ милостыими и(х) милости обудьву(х) и по(д)данныхъ и(х) милости што въсихъ шкодъ, по дату сего листу менованихъ, вольнымъ чинимъ вечными часы.

И то все для памети до кнйгъ подькоморьскихъ земъли Киевское естъ записано.

№ 9. [...] ¹

Лѣта о(т) нароженья сына Бо(ж)его тисеча па(т)со(т) деве(т)десать о(с)мого м(с)ца ноабра че(т)ве(р)то(г)ло! дня<.>.

Передо мною, Цаснымъ Ха(р)линскимъ, по(д)коморы(м) воеводьства Киевского, постановившисе очевисто на мествцу, которое зовуть селищом Старое Трояно(в)ки, за рекою Пя[т]ом ², паны Ганъна Юрьевна Воронянка, бы(в)ша пани Грегорова Сокурова, яко сторона поводава, а подьнесъла позовъ мо(и) подькоморьски(и) черезъ умоцованого<.> зята своего пна Гекъторо[!] Волобевьского о(т) мене такъ по пана Алексаньдра Воронича, яко и панию Овьдотью Олычаньку, ма(л)жоньку его мло(с)ти, на день дисе(и)ши мца ноябра четверты(и) о розъделокъ маетьности такъ в декретѣ трибуна(л)скимъ, яко и въ позьве моемъ нйже(и) описаномъ,// поменены(и) выданы(и), которы(и) такъ се в себе маеть:

47

47 зв.

¹⁶ Склад «са-» повторений двічі.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² В назві річки літера «т» пропущена.

«Счасны(и) Ха(р)линьски(и), подкоморы(и) киевски(и), урожоному пану Алекъса(н)дру Грыгоръевичу Вороницу и малъжонъце в. мсти Ω(в)доти Ωлычанъце, прозьвищомъ Невидане.

Жаловали пере(д) урядомъ моимъ подкоморскимъ урожоны(и) па(н) Грегоре(и) Сокоръ и Ганъна Ю(р)евна Вороня(н)ка на вашу милость ω томъ, што жъ, дѣ(и), ωны вѣли право з вами передъ судомъ земскимъ Киевскимъ(м), на роко(х) миха(и)ловскихъ в замьку Ωвѣруцкомъ судовъне ω(т)правованы(х) в року прошло(м) тисеча пя(т)сотъ деветьдеса(т) семомъ, ижъ вы зъ зошлимъ братомъ своимъ Иваномъ Григоревичо(м) Вороною, по (с)меръти ω(т)ца своего Грыгоръя Вороня маючи у себе в схованю вси права, привилъя на добра деди(ч)ныѣ Трояно(в)ку, Мокрятичы, Ха(н)тулинъ, Денешы и Крошно, спо(л)не а нероздѣльне с тоєю то Ганъною Вороня(н)кою, сестрою твоею стрыечною рожоною, спольне вамъ належачею, такъже и тые вси добра вышъпоменены, в земльи Киевско(и) лежачие, кгвалтьомъ все осягънувши, держыте и пожытковъ вшелякихъ ужываете, а имъ, яко учасныкомъ и дедичомъ спольнымъ, тоє маетьности по половици, водълугъ права прирожономъ и листу запису своего, спо(л)не з небожъчыкомъ Ивано(м), братомъ твоимъ рожонымъ, подъ датою року // тисеча пятьсотъ ωсмъдесятого ³, выделити ⁴ и поступити не хочете. В которо(и) то(и) справе преречоныѣ поводове на роко(х) земски(х) киевскихъ поменены(х) з вами с позъву росправу маючи и дьяльцо на показа(н)ѣ мунименътовъ певны(х), ижъ бы мя(л) бытъ межы ними розъделокъ з стороны таковое маетьности, собою ωнътроверътовали ⁵, с которое то ωчевистое росправы судъ ωнъ земски(и) ωную дьяльцою с певны(х) причинъ, в декрете поменены(х), на сторону ω(т)ня(в)ши, наказа(л); абы есте дале(и) поступовали, ω(т) чого вы до суду голо(в)ного трибунальскаго Любельскаго апелевали, яко шире(и) ω томъ декретъ земски(и) кие(в)ски(и) ωбмовляе(т).

Кгды припа(л) рокъ за апеляцыею пере(д) судомъ головны(м) трибуна(л)ски(м) <. > з очеви(с)то(г) [о] ро(с)па(р)тъя вашего декре(т) зе(м)ски(и) киевски(и) су(д) трибуна(л)ски(и) стве(р)дивши, дале(и) поступава(ти) ва(м) наказа(л). А в да(л)шомъ поступку то(и) же су(д) голо(в)ны(и) трибуна(л)ски(и), припатривши(с) старому дѣлу, межы про(д)ками вшими учинено(му), такъже и после(д)не(и)шому доброво(л)ному по(з)воле(н)ю ва(с) и ωбу(д)ву(х) сторонъ, которое записо(м) урядо(в)не стверъдили есте, наказа(л), абы вы в добра(х), в записе после(д)не(и)шомъ в року ω(с)мъдесато(мъ) <. > поменены(х), дѣ(л) ровны(и) межы собою учи(ни)ли(с)те // ведъле листо(в) давны(х) дельчихъ, то естъ во всехъ пола(х) [!], нивахъ, в розъробъкахъ ты(х) имене(и) и добръ, которые суть в листе в року ω(с)мъдесятомъ менованы <. > ро(з)дѣлку судъ ωнъ головны(и) трибунальски(и) васъ, ωбои(х) сторонъ, до уряду моего подкоморско(г) [о] ωтосъла(л) и подъ такъсою, в по(з)ве менованю, шести тисече(н) ко(п) триста и пятьдѣсятъ копъ гроше(и) литовскихъ дѣлъ поступити наказа(л), яко жъ в то(м) всимъ декре(т) суду головноно ⁶ трибунальскаго ширъ ωбъмовляе(т).

³ Склад «ωсмъ-» написано замѣсть витертого тексту; літеру «ω» — замѣсть витертого «ъ» (?).

⁴ Частину слова «выд-» виправлено з іншого складу.

⁵ Описка замѣсть «контъроверътовали».

⁶ Описка замѣсть «головного».

За которымъ ѡдесъланьемъ на жалоу стороны поводовое, чинечи я досыть повинности свое(и) урядово(и) подькоморско(и) а выконываючи то(т) декретъ суду головнього трыбунальскаго, хотечи межы вашьмостями в тыхъ звышь менованыхъ мае(т)носта(х) дель ровъны(и) учинити и копъцами ѡ(з)начити, приказую зверъхностю мое(и) уряду моего подькоморьскаго, абы есте ваша милость на день четвертъы(и) мѣа ноябра в року ⁷ теперч идучомъ тисеча пя(т)сотънимъ ⁸ ѡчевисто, яко на року завитомъ, на кгру(н)те Трояно(в)скомъ, на пяте урочища, прозываеамого Бобрикъ, передо мъною, а в небытнѣности мое(и) ино передъ урядомъ моимъ, коморьникомъ<,> ⁹ воеводьства Киевскаго Семеномъ Уруцкимъ, сами ѡчевисто стали на жало(бу) // стороны поводовое подь та(к)сою шести тисече(и) 49 копъ триста и пятьдесятъ копъ гроше(и) литовьскихъ, ведьлугъ права усраведьливили, и дель ро(в)ны(и) з вышьменованы(х) мае(т)ности ¹⁰ поступись.

Писанъ у Києве перьшого дня сеньтебра року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ѡ(с)мого». А подьпи(с) коморьника земљи Киевское на томъ позъве в тые слова написа(н) естъ: «Семе(н) Уру(ц)ки(и), коморьникъ земљи Киевское вла(с)ною рукою<,>».

А по по(д)несению и про(д)чита(н)ю позъву моего подькоморьскаго, доведьши року и по(з)ву, просила пни Анъна Воронянка, бывша пани Грегорова Сокорова, яко дедичька тое мае(т)ности, яко сторона поводовая, абымъ я, казавъшы черезъ возного прыволатъ пна Александра Воронича и малъжо(н)ки его милости, яко позъваныхъ, юрызъдыщю и владзу свою по(д)коморьскую на томъ старомъ селищу Трояновъце, яко роздѣлкови по(д)легаочую, фуньдоваль. За которымъ приволаемъ черезъ во(з)ного шляхетного ¹¹ Грегора Уляницкаго, ставши ѡчевисто, панъ Александеръ Вороничъ именемъ своимъ и за мощю ее милости // пни малъжоньки свое(и) 49 зв. чинечи досыть декретови трыбунальскому, такъже и припозъву, листу того вечного роздѣлку маетьности(и), в декрете трыбунальскомъ в року гера(з)не(и)шимъ<,> деветьдесятъ ѡ(с)момъ мѣа июля пе(т)на(д)цато(г)ло(г) дня в Любьлине учиненомъ, в по(з)ве моемъ поменены(х), не борониль и ѡ фуньдоване владзы моее(и) по(д)коморьское просиль. Я, бачечи ѡбедьве стороне бытъ до того прыхильные и зъго(д)ные, юры(з)дыщю и владзу свою подькоморьскую фуньдоваль и ѡную черезъ возного шляхетного Грыгоръя Уляницкаго на то(м) местцу старомъ, селищу Трояновъце, ѡ(б)волатъ росказаль.

По которомъ ѡбволаію и фуньдов[а]нню владзы моее подькоморьское, иже-(м) того дня с позъву моего припадаючого, то е(ст) мѣа ноябра че(т)верьтого для за(и)стѣя вечера того роздѣлку межы сторонами звышь меноваными конъчи(т) и до головное<,> речи приступоватъ не могълъ, прото тому звышь помененому во(з)ному Грыго(р)ю Гуляницкому тую всю справу подь тою жъ мощю до дня завътрешнего // мѣа ноябра пятого ѡ(д)волатъ 50

⁷ Слова «в року» повторені двічі.

⁸ Далі дата недописана.

⁹ Слово повторене двічі.

¹⁰ Склад «мае(т)» повторений двічі.

¹¹ Перед літерою «я» викреслено одну літеру.

росказаль. А кгда день завтрешни(и), то естъ мѣца ноебра пяты(и), пришлоъ, тамъ же я, подѣкоморы(и), тую справу водѣлугъ листу кв(и)тацы(и) своее до skutьку приводечи, на тое жѣ мѣстце звышъ помененое старое селище Трояновку выѣхалемъ, где ѡбедѣве сторѡне передо мною ѡчевисте стано(в)ши, тое справы на розѣсудокъ мо(и) правны(и)<.> не припушаючи, ѡную на померѣковане угоды прыятельское тутъ же, на томъ мѣстцу, тое жѣ години, взели, которого взятыя на угоду и померѣковане прыятельские я ѡбу(д)вумъ сторонамъ не боронилъ и до години позволилъ<.>. А ижъ стороны ѡбедѣве по године тамъ же, на томъ мѣстцу, учинивши межы собою черезъ прыятель своихъ и люде(и) зацны(х) з стороны того ро(з)дѣлку померѣковане прыятельское, пере(д) мене ѡчевисто ставши, угоду и торгъ межы собою, тамъже з стороны тое маетности учиненые, приняли, тое справы, яко па[н]и Сокурова и сынъ еѣ милости панъ // Григоре(и) Григоревичъ Сокорь, будучи стороною поводовою, такъ тежъ панъ Александеръ Вороничъ и мальжонька его милости, яко по(з)ваны(х) правомъ, коньчить з ро(з)судьку моего подѣкомо(р)ского не хотели,<.> и ѡвшемъ ѡ тую маетно(с)т[ь] межы собою то(р)гъ учинили.

Прото я, Ша(с)ны(и) Харѣлиньски(и), по(д)коморы(и) земли киевски(и), моцью зверѣхности и владзы своее подѣкоморѣское, припатрѣвшисе добровольному ѡбудѣвухъ сторѡнъ, передо мною ѡчевисте стоячихъ, зезволеню и померѣкованю трыятелскому ¹² его мило(с)ти пана Александра Воронича и мальжоньку его мило(с)ти пною Ѡвѣдотю Ѡлычаньку такъ ѡ(д) розѣдѣлку маетности, яко тежъ и таксы, в декрете трибунальскомъ поменены(х), за добровольнымъ<.> и ѡчевистымъ е(и) мѣлсти пни Сокуровое, пне Ганъны Ю(р)евны Вороняньки, также и сына еѣ пна Грегора Сокура зезволене(м), вечьными часы волъными учинилемъ, яко (ж) и тымъ декретомъ 51 моимъ теперешни(м) во(л)нымъ моцью владзы моее подѣкомо(р)ское чиню.//

Што для памети до книгъ справъ судовы(х) подѣкоморѣскихъ воево(д)ства Киевского естъ записано.

№ 10. [...] ¹

На вѣраде по(д)комо(р)ско(м) передо мною, Ша(с)ны(м) Ха(р)линьски(м), подѣкоморымъ земли Киевское, року теперъ идучого тисеча пя(т)сстѣ девѣтъдѣсятъ ² ѡсьмого мѣца ноебра шосто(г)ло дня, постановившисе ѡбличьне, врожоны(и) панъ Есифъ Малышъка, земенинъ зе(м)ли Киевское, в замочьку его милосѣти пна Александра Воронича Трояновскомъ яко умоцованы(и) вельможногого его милости кнежати Януша Жаславского, воеводы подѣляского, старосѣты жытоми(р)ского, при бытности пне Ганъны Юрѣвое Вороняньки Сокуровое и сына еѣ пна Григоря Сокура, также при бы(т)ности пна Александра Воронича и мальжоньки его

¹² Описка замість «прыятелскому».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Другу літеру «д» виправлено з нерозбірливої.

пне(и) Овдотъ(и) Невиданъни Олычанъки Алексанъдры Вороничово(и) в справе ниже(и) меновано(и) оповедалъсе и светъчилъ именемъ его милости пна воеводы подь(л)яського и мещанъ его к(р).³ милости жытомирськихъ, ижъ, де(и), «дошла ведомость его милости пна воеводу подьяляського, якобы(с), де(и), в. м., милостивы(и) пне по(д)коморы(и), з декрету суду головъного трибуналу // Любелъского мель бытъ назъначонымъ до розъдельку 51 зв. якого(с) межы сторонами поменеными, пнею Ганъною Сокоровою и сыномъ ее пномъ Григорьемъ Сокоромъ, з одъное, а з другое стороны, пномъ Алекъсанъдромъ Вороничомъ и малъжо(и)кою его пнею Овдотъею Невиданью Вороничовою, добръ и(х) и кзрунътовъ⁴ Трояновськихъ, добръ к(р). мл.⁵ милости старсътва⁶ Жытомирского, на день якобы прошлы(и) четъверты(и) мца вышъменованого в року теперешнемъ деветъдесятъ ошьмомъ. Што жъ, де(и), естъли бы такъ было, тогъды, де(и), я, яко умоцованы(и) кнежа(ц)ки(и) его милости пна воеводы подьяляського, напротивъко сторонамъ обеюмъ спольне светъчусе и оповедаю такъ о неведомости на се(и) часть того акту, яко тежъ и о то, ижъ⁷ его милость панъ воевода подьяляськи(и), будучи державъною добръ<,> его к(р).⁸ милости староства Жытомирского и суграничъникомъ з добры и зъ кгрунътами сторонъ помененыхъ, до присълуханья того якогось мниманого делу, такъже тежъ и мещане(и) его к(р). м(л).⁹ милости жытомирские, до тое справы належачие, одъ [и](х), сторонъ обеюхъ вышъменованыхъ, не суть припо(з)ваны. А такъ, де(и), естъли бы се што колъвекъ ку кри(в)де и уближеню добръ его к(р).¹⁰ милости староства Жытомирского теперъ стало // и на потомъ деяло, тогъды, де(и), его милость панъ воевода подьяляськи(и) з уряду своего, а мещане жытомирские, яко подъданые его к(р).¹¹ милости, з сторонами поменеными, во уближенъе добръ и кгрунътовъ его к(р).¹² милости, естъли бы за часомъ оказало, у суду належного часу своего се¹³ правне чинитъ не занехають». И просиль его милость панъ Есифъ Малышъка именемъ его милости пна воеводи подьяляського, такъже и именемъ мещанъ жытомирськихъ, абы тое оповедане его з осветъченемъ до книгъ подькомо(р)скихъ принято и записано было.

Што для памети записано естъ<,> и тое оповеда(и)е принатъ до кни(г) и записати казалъ<,>¹⁴.

³ Слово «к(р)» виправлено з «ихъ».

⁴ Описка замсть «кзрунътовъ».

⁵ Написано замсть закресленого «княже(ц)». Склад цього ж слова «ки(и)» перенесений у наступний рядок незакресленим.

⁶ Описка замсть «старостътва».

⁷ Виправлено з слова «кнежа».

⁸ Слово дописане на полі. Після нього в наступному рядку закреслено «кнежа(ц)ки(и)»

⁹ Написано замсть закресленого «кнежацько(и)».

¹⁰ Написано замсть закресленого «кнежацьки(и)».

¹¹ Написано замсть закресленого «кнежати».

¹² Написано замсть закресленого «кнежа(ц)ки(и)».

¹³ Частка «се» дописана над рядком.

¹⁴ Від слів «и тоє...» речення дописане іншим чорнилом.

Року тисеча па(т)со(т) деведеса(т) деватого м(с)ца июна двана(д)цатого дня.

Передо (м)ною, Ша(с)нымъ Ха(р)линъскимъ, по(д)коморымъ земли Киевское постановывъшисе очевисто шляхетны(и) па(н) Ку(з)ма Ласко, енераль возны(и) земли Киевское, на року припало(м) в року теперешнемъ деветьдеса(т) девятого мца июня ѿ(с)мого дня на врочищу По(д)лужьи<.> а давши стороць по(з)вами моими подькомо(р)скими по(з)ваны(х) ку праву чере(з) во(з)ного привола(т), то е(ст) пана Миха(и)ла Ласка, по(д)судька земьского бра(с)лавского, а пана Якуба Медушовского и ма(л)жоньку его пани Дорогу, прозываемую Ѡвьдотю Левковну Гулевичовну Перека(л)скую, и сыно(м)!! еє А(н)дрея и Васи(л)я Федоровичо(в) Ласковъ, а пни Ма(р)ковую Пе(т)ровыча<.> Ма(р)ю Ивановъну Ла(с)ковъну, которые то стороны позваны были запозваны ѿ(т) помененого пана Кузьми Ла(с)ка, возного земли Киевское, ѿ равны(и) де(л) в кгру(н)техъ и(х) спо(л)ныхъ име(н)я Ласко(в). // И проси(л) па(н) Кузьма Ла(с)ко, абы я межы имы де(л) вечны(и) учини(л), водлу(г) по(з)ву и жалобы его. Та(м) же то(г)ды на ѿно(м) року, постановившисе очевисто, умоцованы(и) ѿ(д) стороць позваныхъ панъ Тимофе(и) Думи(н)ски(и), за мо(ц)ю зупо(л)ною, которы(и) то умоцованы(и) пода(л) листы ѿ(т)воронныя мни, подькоморому, такъ же и (с)тороне поводово(и), па(н)у Ку(з)ми Ла(с)ку, ѿ(т) пна Миха(и)ла Ла(с)ка, по(д)судька земьского бра(с)лавского, ѿ(з)на(и)муючие, и(ж) для суже(н)я роко(в) земьскихъ бра(с)лавски(х) на то(т) часъ ку ѿному року для ро(з)де(л)ку того кру(н)гу прибы(т) не мо(г), а другие ли(с)ты пода(л) такъ же мне, по(д)коморому, и стороне па(н)у Ку(з)ме Ла(с)ку ѿтворонныя ѿ(т) пна Якуба Медушо(в)ско(г)ю! и ѿ(т) ма(л)жоньки его паны Дорогы, прозываемое Ѡ(в)до(т)и Левковны Гулевичовны Перека(л)ское, закладаючисе болшую справою, в ы(н)шы(и) поветъ позваные, то е(ст) до суду зе(м)ского Лу(ц)кого<.>. И проси(л) умоцованы(и) ѿ(д) сторо(н) по(з)ваны(х), абы, во(д)лугъ права, ѿ(т) по(з)ву и року на то(т) ча(с) во(л)нымы были.

Где я, по(д)коморы(и), прихилияючисе до права по(с)политого, тые лысты принявшы, ѿ(т) року и по(з)ву во(л)ными учинилемъ. А паны!! Ма(р)ковая сама, постановывшисе ѿ(ч)евисто, поведила, же «я бє(з) уча(с)нико(в) свои(х) с пано(м) Ку(з)мою Ла(с)ко(м) росправоватисе не могу», которую-(м) тежъ та(к)же ѿ(т) року и по(з)ву на то(т) ча(с) во(л)ную учини(л)<.>. Где пови(н)ны будуть яко па(н) по(д)судо(к) на року, припало(м) за по(з)во(м) мой(м), указать суженъя роковъ земьски(х), а па(н) Медушо(в)ски(и) и пани Медушо(в)ская — заложє(н)є бо(л)шое справы. А што се дотыче(т) стороны пасє(р)бо(в) пна Якуба Медушо(в)ско(г)ю! а сыно(м)!! пни Якубовое Медушо(в)ское пна А(н)дрея и пна Васи(л)я Федоровичо(в) Ла(с)ко(в), которые до тоє справы были припо(з)вани, то(г)ды и(ж) ѿ(т) ты(х) жа(д)ное ведомости мне, по(д)коморому, и стороне не было дано. ѿны(х) в рєчы в по(з)вє поменєно(и) взда(т) е(с)ми допусти(л).

Што для памєти до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) єсть записано. //

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

Я, Семѣ(н) Уру(ц)ки(и), комо(р)ни(к) земљи Киевское, ѿ(з)на(и)мую ты(м) мои(м) листо(м), и(ж) што за по(з)вы по(д)комо(р)скими зе(м)ли Киевское припа(л) бы(л) ро(к) за и(н)те(р)цызами и росписами, в кгроте Киевско(м) учинеными межи и(х) м(л)тью пно(м) Павло(м) Мо(н)видо(м) Дорогоста(и)ски(м) з о(д)ное а пны Федоро(м), Гапоно(м), Ждано(м) и Федоромъ моло(д)ши(м) Дедовичи Трипо(л)скими на де(н) четве(р)ты(и) мѣа июля, то есть у чотыри недѣли по свято(и) Тро(и)цы, ри(м)ско(м) святе, в року теперешнемъ деве(т)деся(т) девято(м), а то ку росправе ѿ кгру(н)ты и ро(з)ницы, межи и(х) м(л)тью дѣючися. А и(ж) его м(л). па(н) Ща(с)ны(и) Ха(р)линъски(и), по(д)коморы(и) земљи Киевское, за пи(л)ными потребами своими на то(м) року быти не могъ, тогды мене, комо(р)ника, на (с)вое ме(с)тце посла(т) рачи(л). То(л)ко и(ж) я прибыти не мо(г), а(ж) наза(в)тре в понеде-локъ, дна[!] пятого июля пополу(д)ню, и хотечи, если бы и(х) мл(с)ть ѿбе стороне зе(з)волили, юры(з)дыщю мою до тоє справы, ведле роспису и(х) мл(с)ти, учинити обвѣстилом и(х) мл(с)ти пно(в) Трипо(л)скихъ чере(з) ли(ст) сво(и). А пото(м) и назавтрее дня шостого мѣа июля и(х) мл(с)ть ѿбе стороне, чере(з) мене з собою згодившися, и(ж) для пи(л)ны(х) спра(в) и потребъ свои(х) не могли тоє справы своєе ве(д)ле ѿного роспису ко(н)чити, и(н)ши(и) рокъ собѣ приня(т) рачили по(д) тыми (ж) ко(н)дыщяыми и ѿбо-вя(з)ками, в росписе и(х) м(л). пе(р)шомъ ѿписаными, то е(ст) на де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свѣта, в року теперешнемъ тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) девятого припадаючого, до росправы skutочное в то(и) речи, ѿ кгру(н)ты ве(д)ле и(н)те(р)цызы и(х) мл(с)ти межи собою маючое, и ждали мене, абы(м) я моцю уряду моего то(т) рокъ преложоны(и) и(х) м(л). ѿбею(х) сторо(н) чере(з) листи мо(и) упевни(л). Я то(г)ды за таковы(м) зе(з)воле(н)емъ и (з)годою и(х) мл(с)ти то(т) рокъ преложоны(и) на де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свѣта в року тепере(ш)немъ тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) девятого, то есть дня ѿди(н)на(д)цатого мѣа ноябра припадаючи(и) упевнюю и перекладаю за тыми жъ по(з)вы, або похочетъ ли которая // сторона.< >

и(з)нову ку тому року припо(з)вати, во(л)но то и(х) мл(с)ти будетъ. И на то даломъ се(с) ли(ст) мо(и), з моею печат(ю) и с по(д)писомъ руки моеє, и на свѣде(ц)ство тоє справы, будучи при (м)не при то(и) справе, во(з)ные енералы зе(м)ли Киевское па(н) Маре(к) Барано(в)ски(и) а па(н) Ива(н) Хлусови(ч) печати сво(и) приложили и руки свое по(д)писали.

53 зв.

Писанъ дня шостого мѣа июля року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) девятого. У того ли(с)ту печате(и) три а по(д)пи(си) рукъ тыми словами: «Семѣнь Уру(ц)ки(и); комо(р)никъ зе(м)ли Киевское, вла(с)ною рукою, Маре(к) Барано(в)ски(и), енера(л) рукою, Иванъ Хлусовичъ, енера(л), рукою вла(с)ною».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

Року тисеча па(т)со(т) девѣ(т)деса(т) девато(г) [о] м(с)ца ноя(б)ра пе(р)-
вогона(д)цать дня.

На року, припаломъ за по(з)вы по(д)комо(р)скими земли Киевское, постанови(в)шиса очевисто, во(з)ны(и) енерал(л) воево(д)ства Киевского Ива(н) Хлусовичъ<, > передо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)линъски(м), по(д)коморы(м) земъли Киевское, до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) вы(з)на(л) тыми словы, и(ж) року теперешнего ²<, > тисеча пя(т)сотъ девѣ(т)деся(т) девятого мца июля шостого дня за посла(н)емъ мене ѿ(т) его м(л). пна Семена Уру(ц)кого, комо(р)ника земъли Киевское, ѿ(т)носи(л) есми ли(ст) ѿ(т)вороны(и) пна комо(р)никовъ с печат(т)ю и с по(д)писо(м) руки его, также с печат(т)ми и с по(д)писы рукъ во(з)ны(х) енераловъ зе(м)ли Киевское Ма(р)ка Баранов(в)ского а мене, Ивана Хлусовича, а то со(з)на(н)я и(х) мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского з о(д)н[о]е[л], а пановъ Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Трипо(л)ски(х) з другое стороны приня(т)я року з доброво(л)ного по(з)воле(н)я и(х) мл(с)ти на вые(з)дъ кгру(н)товъ межы 54 Обуховомъ и Трипо(л)емъ на де(н) светого Ма(р)тина // рымьского свята, то е(ст) яко на де(н) сего(д)нешни(и) ѿди(н)на(д)цаты(и) ноября, которы(и) ли(ст) е(ст) написа(н) по(д) датою мца июля шостого дня ³ року теперешнего девѣ(т)деся(т) девятого. И заста(в)ши пно(в) Трипо(л)ски(х) у замо(ч)ку и(х) мл(с)ти Трипо(л)скомъ, ѿ(т)да(л) есми и(м), которы(и) ли(ст) они ѿ(т) мене приняли и пну комо(р)никови за то даковали, же и(м) то(т) ли(ст) для упевне(н)я року посла(л).

Которое очевистое со(з)на(н)е во(з)ного до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) е(ст) записано.

Року тисеча па(т)со(т) девѣ(т)деса(т) деватого м(с)ца ноябра пе(р)вогона(д)цать дня.

На року, припало(м) ниже(и) ѿписано(и) справе, постановшися передо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, во(з)нове енералы воево(д)ства Киевского Марекъ Барановски(и) а Ива(н) Хлусовичъ, до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) киевски(х) со(з)нали тыми словы, и(ж) «року теперешне(г) [о] тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого мца ѿктября чоты(р)на(д)цатого дня, маючи при себе дво(х) шля(х)тичовъ стороною, ѿ(т)носили е(с)мо чотыри по(з)вы по(д)комо(р)скиѣ земъли Киевское ѿ(т) его мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворанина его к(р). мл(с)ти, ув о(д)но слово и ѿб о(д)ну рѣч(ч) писаныѣ, по пно(в) Федора,

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Літеру «ш» виправлено з нерозбірливої.

³ Літеру «я» виправлено з «а».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовычовъ Трипо(л)скихъ, и тые по(з)вы всѣ чотири уво(т)кнули есмо у ворота за(м)ку и(х) мл(с)ти Трипо(л)ского», которымы по(з)вы его мл(с)ти па(н) Дорогоста(и)ски(и) пно(в) Трипо(л)скихъ позываетъ до и(н)те(р)шызы и роспису, в кроте Киевскомъ вы(з)наного, и ку року чере(з) и(х) мл(с)ти самы(х) же з обу сторо(н) чере(з) пна комо(р)ника земъли Киевское, за зе(з)воле(н)емъ и(х) мл(с)ти, // зложоного на де(н) сего(д)нешни(и) святого Ма(р)тина ри(м)ского свята припадаючи(и), а то ѿ кгру(н)ты и врочища певные, до села его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского Обухова належачие, ку ро(з)граниче(н)ю ѿ(т) име(н)я пно(в) Трипо(л)скихъ Триполя, яко на ты(х) по(з)вехъ шире(и) е(ст) ѿ то(м) ѿписано и доложено. В которыхъ по(з)вехъ рокъ ку ро(с)праве пно(м) Трипо(л)ски(м) ку праву стати пере(д) судо(м) подъкомо(р)ски(м) достаточне ѿписанъ и (з)ложо(н) на де(н) сего(д)нешни(и) светого Мартина рымского свята дня ѿди(н)на(д)цатого м(с)ца ноябра, а тые по(з)вы в дате в речи и во всемъ с тымъ по(з)вомъ, которы(и) при его мл(с)ти пну Дорогоста(и)ско(м) зоста(л), во всемъ зго(д)ливые.

54 зв.

Которое ѿчевистое со(з)нанье во(з)ны(х) до кни(г) по(д)комо(р)скихъ е(ст) записано.

*№ 15. Справа его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ско(г)[о]
с паны Трипольскими*

Року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) деватого мца ноябра первогонадъчатъ дна.

Передо мною, Щасны(м) Ха(р)линскимъ, по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, маючи я при себе комо(р)ника моего земли Киевское, урожоного пна Семена Уру(ц)кого, а то на року, за по(з)вы моиы по(д)комо(р)скими земли Киевское выдаными, в жалобе ѿ(т) его мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, > дворенина его к[о]ролевское мл(с)ти, по шляхе(т)ны(х) пно(в) Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовичо(в) Трипо(л)ски(х), за которымы по(з)вы ро(к) припаль мца ноябра ѿди(н)надъцатого дня в де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского // свята. Тогда на ме(ст)цу ро(з)ни(ц), межи имене(и) и(х) мл(с)ти, то е(ст) пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского Обухова, а пно(в) Трипо(л)ски(х) Триполя дъючи(х)ся, постанови(в)шися ѿчевисто, то е(ст) его мл(с)ть па(н) Паве(л) Мо(н)ви(д) Дорогоста(и)ски(и), яко повод(д), а пны Федо(р), Жда(н) и Федо(р) моло(д)ши(и) Трипо(л)ские, яко по(з)ваные, самы ѿ(т) себе и ѿ(т) брата своего пна Гапона Трипо(л)ского, которого меновали быти хоры(м) у Києве, прото кгда я, по(д)коморы(и), с комо(р)нико(м) мои(м), мо(ц)ю уряду моего, чере(з) во(з)ного енерала земъли Киевское шляхе(т)ного Ма(р)ка Барано(в)ского юры(з)дыщю вряду моего ѿвола(т) и сторона(м) приступи(т) каза(л), а сторона поводовая, его мл(с)ть

55

па(н) Дорогоста(и)ски(и), злєци(л) мо(ц) ѿчєвисто, приятєлєви своєму п̃ну Сасину Русиновичу Берєстє(ц)кому в то(и) справє на зыскъ и страту даную, которы(и) умоцованы(и), давши врьдовнє чєрє(з) во(з)ного єнерала шляхє(т)ного Ма(р)ка Барановьского сторону по(з)ваную, пано(в) Трипо(л)ски(х), всѣхъ чотыро(х) приволати, пода(л) до суду позо(в) по(д)комо(р)ски(и) <.> которы(и) бы(л) чита(н) и так се в себе має(т):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зє(м)ли Кие(в)ское, самъ. Урожоны(м) п̃но(м) Федорови, Гапонови, Жданови и Федорови молод(д)шому Трипо(л)ски(м), зємяно(м) г(с)дрски(м) зє(м)ли Киевское.

Приказую, абы естє ѿ(т) выда(н)я ва(м) си(х) по(з)во(в) недє(л) за чотыри, то є(ст) на дє(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свята дня ѿди(н)на(д)цатого мѣца ноябра, в року нинєшнє(м) тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятото(м) припадаючого, на кгрунтє, ку Ѡбухову належачи(х) [!], ѿ которыє ся ро(з)нищы дьють, ѿбличнє передо м̃ною а(л)бо комо(р)нико(м) мой(м) ку праву и завите стали, на жалобу урожоного єго мл̃(с)ти п̃на Павла Мо(н)вида

55 зв.

Дорогоста(и)ского, дворєнина єго к̃рѳлевское мл̃(с)ти, в рєчи нижє(и) ѿписано(и) усправєдљивили, которы(и), стоєчи при ро(с)писє и при[х]иляючисє до ко(н)дыщы(и), в нє(м) ѿписаны(х); з вами учинєно(м) и на врьдє кгру(д)скомъ в Києвє вы(з)нано(м), ва(с) позыває(т) ѿ то, и(ж) вы // упо(р)нє, кгва(л)товнє, нє маючи жа(д)ноє слушносты права, до вла(с)ного дєди(ц)ства ѿ(т)чи(з)ны п̃на Павла Дорогоста(и)ского, до кгру(н)то(в), врочищъ, рєчокъ, мєновитє рєчки Кра(с)ноє. и кгру(н)то(в), за ѿною рєчкою ажъ до вє(р)ху рєчки Бобрищы прилєглы(х), которыє з давны(х) часо(в) в моцы владзы и дє(р)жа(н)я такъ за дєда, яко и за ѿ(т)ца єго мл̃(с)ти, яко тє(ж) и за дє(р)жанья доча(с)ного княжати єго мл̃(с)ти п̃на вєводу киевского было, и на то(м) кгру(н)тє Ѡбухо(в)ско(м) мѣстєчко Кра(с)ноє, сєло Перегоновъ <.>, Васи(л)ковъ, Деремє(з)ноє ѿсаженє, тєды вы такъ кгру(н)ты, мѣстєчка, сєла поменєныє, на вла(с)носты єго мл̃(с)ти п̃на Дорогоста(и)ского ѿсаженє по(д) часомъ доча(с)ного дє(р)жа(в)щы, то є(ст) п̃на вєводу киевского, которы(и) ужє ѿ то правнє бы(л) спа(р)ты(и), нє вєдати, яки(м) способо(м), свово(л)нє, кгва(л)тов(н)є хотєчи собє привлащити, ѿсєгаєтє ку велико(и) шкодє и кри(в)дє єго мл̃(с)ти и праву єго мл̃(с)ти дєдичному, которы(х) шко(д) в нєуживанью ты(х) кгру(н)товъ и приса(д), водлє права єго мл̃(с)ти дєдичного належачи(х) вы(ш)поменєны(х), мєнитъ быти на дєсє(т) тисєчє(и) копъ грошє(и) лито(в)ски(х), што все єго мл̃(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) поступку пра(в)ного впро(д) учинити нє занєха(л).

Нижли вы з обу сторо(н), нє зычєчи собє затяго(в) правныхъ и хотєчи до прудноє ¹ ро(с)правы стороны ты(х) кгру(н)товъ и сє(л), на ни(х) ѿсажены(х), при(и)ти, тєды по(д) ро(з)судокъ мо(и) по(д)комо(р)ски(и) в то(м) всє(м) естє ся зобопо(л)нє по(д)далъ. Якожь па(н) Дорогоста(и)ски(и), заховуючися вє(д)лє мєнованого роспису, по(з)ва(л) ва(с) бы(л) по(з)вы мойми

¹ Описка замѣсть «прудкоє».

по(д)комо(р)скими, за которми по(з)вы, кгда рокъ дня четве(р)того мѣа
июля в року теперешне(м) тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого припа-
(л)<, > тогды-мѣ мене, по(д)коморого, на ономъ року не было, але комор(р)-
ника моего, которми(и), ведле роспису вашого, такову(ж) моцъ мель, по-
сла(л) бы(л). Ни(ж)ли вша мл(с)ть о боя сторона, будучи иными справами ²
и потребами свои(ми) // забавлены, на и(н)ши(и) ро(к) собе есте зе(з)волив- 56
шися на то доброво(л)не, то е(ст) на де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свѣта
мѣа ноябра оди(н)на(д)цатого дня в року теперешне(м) тисеча пя(т)со(т) де-
вѣ(т)деся(т) девятого, по(д) тыми (ж) ко(н)дыщыями, о боя(з)ками, в ро(с)-
писе вашо(м) описаными, приняли и чере(з) комор(р)ника моего згодне, яко
о то(м) ли(с)ты комор(р)ника моего ³, на о бѣ стороне вамъ на то даные, шире(и)
све(т)ча(т). Прото па(н) Дорогоста(и)ски(и), хотечи з вами о то все (и) рос-
праву skutечную пра(в)ную принять, ку о но(и) инте(р)щызе и роспису пе(р)-
шому и по(с)леднему и ко(н)дыщыямъ, в нихъ описаны(х), на оны(и) ро(к),
светого Ма(р)тина припадаючи(и), выше(и) поменены(и) позывае(т) и припо-
зывает(т) си(м) по(з)во(м) мои(м), яко то ва(м) на року припаломъ о то(м)
все(м) шире(и) о(з)на(и)мено и о бѣ(с)нено буде(т)<, > абысте, ве(д)ле запису
своего, не закладаючися жад(н)ными причинами правными и непра(в)ными,
стали и skutечне зъ его мл(с)тью росправили.

Писа(н) у Бышовѣ року тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого мѣа
октебра пе(р)вогона(д)ца(т) дня.

А по вычита(н)ю того по(з)ву умоцованы(и) стороны поводовое, дово-
дечи по(з)вовъ, по пно(в) Трипо(л)ски(х) выданы(х), та(к)же и року, за ни-
ми зложеного, поклада(л) у суду выпи(с) с кни(г) по(д)комо(р)ски(х) со(з)-
на(н)я во(з)ныхъ енерало(в), шляхетны(х) Ма(р)ка Барано(в)ского и Ивана
Хлусовича, которми со(з)наваю(т), яко(ж) и очевисто станувши передо(м)ною,
того со(з)на(н)я своего потве(р)дили и вы(з)нали, же року тепереш-
него тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого мѣа октебра чоты(р)на(д)цатого
дня, за чотыри недѣли пере(д) светы(м) Ма(р)цинд(м), чотыри по(з)вы по(д)-
комо(р)ские, ув о(д)но слово и о б о(д)ну ре(ч) писаные по пно(в) Трипо(л)-
скихъ, у замьку и(х) мл(с)ти Трипо(л)скомъ увоткну(ли) у ворота за(м)ку
Трипо(л)ского и ро(к) о(з)на(и)мили, яко на де(н) оди(н)на(д)цаты(и) м(с)ца
ноябра в року теперешне(м) девѣ(т)деся(т) девято(м), то е(ст) в де(н) светого
Ма(р)тина, ку праву стати. А о казиючи ⁴ умоцованы(и) стороны поводовое
пово(д)ство тое справы, поклада(л) у суду моего выпи(с) с кни(г) кгро(д)-
скихъ киевськи(х) по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого
// мѣа ма(р)ца девятого на(д)цат дня з рочко(в) кгро(д)ски(х) киевски(х), с 56 зв.
которого то выпису о казова(л) и дове(л), же его мл(ст) па(н) Дорогоста(и)-
ски(и) з о(д)ное, а пнве всѣ чотыри Трипо(л)ские з другое стороны, запозва-

² Літеру «с» виправлено з «в».

³ Текст від слів «згодне, яко» до «моего» дописаний над рядком.

⁴ Описка замість «оказуючи».

лися били з обу сторо(н) ро(з)ними по(з)вы и ω ро(з)ные кри(в)ды, нае(з)ды, грабежъ и ω (з)беглые по(д)даные. Теды, не зычачы собѣ и(х) м(л). з обу сторо(н) тру(д)ности и зятяговъ правныхъ ω ро(з)ниці кгру(н)товые и граници, з обу сторо(н) в то(м) выписе помененые, та(к) застановили и пере(д) судомъ кгро(д)скимъ Киевски(м) вы(з)нали, же в року теперешне(м) тисеча пя(т)-сотъ деветьдеся(т) девято(м) мели и(х) мл(с)ть з обу сторо(н) выда(т) по себе по(з)вы мое но(д)комо(р)ские ω свято(и) Тро(и)цы ры(м)скомъ святе, складаючи ѿни по себе рокъ ω(т) пода(н)я тыхъ по(з)вовъ за чотыри недѣли, на которы(и) ро(к) я, по(д)коморы(и), присадивши до себе комо(р)ника земъли Киевское, зъехати ме(л) и на оно(м) року на ме(ст)цу ро(з)ниці мели ѿ(х) мл(с)ть ѿбе стороне права, привилея, листы и всѣ тве(р)дости и слушности грани(ц), поки собе хто быти менуе, передо (м)ною показати и декрету суду моего по(д)комо(р)ского в то(м) слухати, ѿ(д)накъ з во(л)ною апелациею, где бы ся декре(т) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) которо(и) стороне виде(л) с кри(в)дою, на трибуналъ воево(д)ства Киевского, упе(в)нивши собѣ покоемъ з обу сторо(н), же до того часу, ни(м) скутокъ сво(и) тая справа ѿ(з)ме(т), тыхъ кгру(н)товъ уживати поза меру и копцы, чере(з) его мл(с)ти пна воеводу кие(в)ского посыпаны(х). А ѿни, ѿбедъве стороне, на ѿны(и) ча(с) и рокъ припалы(и), не закладаючисе жа(д)ными причинами пра(в)ными и неправными, хоробою, во(и)ною, послугою г(с)дрскою и Речи По(с)политое, бо(л)шею справою, завите становити, а такъ ω то все ро(с)праву мѣти мѣли, по(д) заруко(ю) пе(т)масты копъ гроше(и) литовскихъ, даючи во(л)но(ст) мнѣ, по(д)коморому, ты(м) вы(з)на(н)емъ и и(н)те(р)цызою своею, где бы которая ко(л)векъ з нихъ сторона за выеханъе(м) мой(м) по(д)комо(р)ски(м) не становила тогды, яко кгру(н)ты заведены будутъ ѿ(т) сторо(н)ы, в томъ досыть чинячое, чере(з) мене, по(д)коморого, копцами посыпаны и листо(м) мой(м) по(д)комо(р)скимъ вечно стве(р)жоны быти маю(т). А если бы я, по(д)комори(и), за якими припалыми потребами моими на ѿны(и) ро(к) выехати не могъ, теды на свое ме(ст)це коморника // вы(с)латы-м) ме(л), а и(х) мл(с)ть ѿбе(д)ве стороне такъ, яко и передо (м)ною самы(м), пере(д) комо(р)никомъ мой(м) межи собою ро(с)праву ѿ то мети и оное слухати пови(н)ни были та(к) же з вольною апелациею ⁵ до суду головного трибуна(л)ского на воево(д)ство Киевское: яко жире(и) ⁶ на то(и) и(н)те(р)цызе выписе с кни(г) кгро(д)скихъ киевскихъ ѿписано и доложено е(ст).

И поведи(л) умоцованы(и) стороны поводовое, же «во(д)ле того ро(с)пису и и(н)те(р)цызы стороны ѿбе(д)ве заховали, а в чотыри недѣли по (с)вято(и) Тро(и)цы рымьско(м) святе по(з)вы выдали и припо(з)вали<, > которы(и) ро(к) кгда дня четве(р)того в недѣлю мѣа июля в року нинешне(м) деве(т)деся(т) девятого припа(л) бы(л), тогды вша мл(с)ть, пне по(д)коморы(и), за пи(л)ними справами своими прибы(т) не рачи(л), ѿ(д)накъ же комо(р)ника своего пна Семена Уру(ц)кого посла(т) би(л) з листомъ свои(м), до ѿбу сторо(н) писаны(м), рачиль, которы(и) то па(н) комо(р)никъ з листомъ своимъ,

⁵ Літеру «е» виправлено з «о».

⁶ Описка замість «шире(и)».

до обу сторо(н) писаны(м) ⁷, ачь по томъ року назають в понеѣлокъ приехавши, пно(в) Трипо(л)скихъ овести(л), же если бы и(х) мл(с)ть стороне ове(д)ве згодитися з собою хотѣли ку росправе а(л)бо и(н)ши(и) рокъ собѣ приняти або з собою порозумевшися застановили, о(з)на(и)муючи о то(м), же е(ст) о(т) пна по(д)коморого посла(н). Яко жь по то(м) назавтрее, у во(л)-торокъ, шостого дня июля, пнове Трипо(л)ские чере(з) пна комо(р)ника зъ его мл(с)тью пно(м) Дорогоста(и)ски(м) згодившися, а не могучи тыхъ ро(з)-ницъ свои(х) для ины(х) припалихъ потребъ и справъ свои(х) на оны(и) ча(с) кончити, и(н)ши(и) рокъ собѣ доброво(л)не приняли и пна комо(р)ника жедали, абы мо(ц)ю уряду свое(г)ло тогъ рокъ на де(н) светогоМа(р)тина ри(м)-ского свята, в року теперешне(м) припадаючи(м), по(д) тыми (ж) ко(н)дыщыями и обовя(з)ками, в ро(с)писе и и(н)те(р)цызе пе(р)шо(и) описаными, и(х) мл(с)ть обу(д)ву сторо(н) листы своими упевни(л). Теды па(н) комо(р)никъ за таковы(м) доброво(л)нымъ зе(з)воленье(м) и(х) мл(с)ти чере(з) листы свое тотъ рокъ упевни(л) и (з)ложи(л)». И поклада(л) умоцованы(и) стороны поводовое тотъ ли(ст) пна комо(р)никовъ на упевне(н)е преложе(н)я того року, с печат(т)ю и с по(д)писомъ руки пна комо(р)никовы, такъже з двема печатъми и с по(д)пи(с)ми рукъ во(з)ныхъ которые при пну комо(р)нику были на о(н) ча(с), до которого то такового о(т)ложоного року сторона поводова, его м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), ты(х) пно(в) Трипо(л)скихъ припо(з)ва(л).

И проси(л) умоцованы(и) // стороны поводовее, пановъ Трипо(л)скихъ ⁸, 57 зв. абы пнве Трипо(л)ские, указа(в)ши мо(ц) о(т) четве(р)того брата своего, на позо(в) справовали, а и(х) мл(с)ть пнве Трипо(л)ские панъ Федо(р), па(н) Жда(н) и па(н) Федо(р) моло(д)ши(и), стали и чере(з) умоцованого своего пна Станислава Дубро(в)ского чинили омову, а потомъ ⁹ на пи(с)ме а(ж) дня трина(д)цатого мца ноября, у вечо(р), чере(з) во(з)ного тую омову свою о(т)дали, которая ачь у велю речахъ се о(т)менила и не свои(м) поря(д)комъ написана, то(л)ко абы не мѣли причины, тогды слово в слово в то(т) декре(т) уписана быти мусела, кгда ж ся з умоцованы(м) стороны поводовое умоцованы(и) стороны по(з)вамое, не (з)годи(в)ши, при(с)лали, и так се в себе маеть</>:

«И(х) мл(с)ть панове Трипо(л)ские сами, очевисто ставъши, чере(з) умоцованого своего пна Стани(с)лава Дубровьского учинили омову тыми словы, иж:

«Мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и)! И(ж) на де(н) дише(и)шы(и) припо(з)-ваны е(ст) есми пере(д) уря(д) в. мл(с)ти по(з)вы в. мл(с)ти по(д)комо(р)скими о(д) его мл(с)ти пана Дорогоста(и)ского о ро(з)граниченье якоесь кгру(н)ту его мл(с)ти о(д) Обухова, то(г)ды в. мл(с)ти моему мл(с)тивому пну такъ

⁷ Помилково повторений текст від слів «з листомъ» до «писаны» окреслено пунктиром.

⁸ Описка замість «Трипо(л)скихъ».

⁹ Слова «а потомъ», повторені двічі.

поведаемъ, заховуючи собе вси ѡбороны правныє, вцале ѡ то не вдаючисе в жа(д)ную ко(н)троверсьию правную ѡ то, што кольвекъ будетъ се мовить, тогда толко для ѡбмовы, жебысми не были розумени ѡ(д) в. мл(с)ти быти непослу(ш)ными праву посполитому и уряду в. мл(с)ти до того, же тотъ[!] жа(д)ного року ани те(р)мину на тотъ ча(с) ни мамы, ани его при(з)наваемъ, и жа(д)ного постанове(н)я з его мл(с)тью пно(м) Дорогоста(и)скимъ такъ словного, яко и листовного на де(н) дише(и)шы(и) не мамы, ани ѡ нимъ ведаемъ. И в коньттариумъ акто(р) показоваль реляцыю возного, доводечи року и по(з)ву<, >. На то за(с), мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и), такъ поведаю и показую, же тая ѡбликаця або постановеньє, которое и(х) мл(с)ть межы собою спо(л)не учинили, // давно проминуло, то естъ в року тепере(ш)немъ деветьдесять девятого мца июля третего дня, яко шире(и) и подо(с)татку само в собе тоє постанове(н)є ѡбмовляеть. И на ѡномъ часе, яко на року завитомъ, стороне ѡбе(д)ве становилися, такъже и назавтрее четъве(р)того дня того (ж) мца июля пи(л)но(ст) чинили и готовы были показать ве(с) проце(с) права своего, яко и которымъ способомъ тримали есмо тые кгруньты, которые его мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) менуеть быти своими. А иже бы се то исто(т)не показало, указую реляцыю во(з)ныхъ, которые на ѡ(н) часть при насъ были и пи(л)ность свою ими ѡсве(т)чали. Ни(ж)ли се тоє не ско(н)чило про небы(т)ность в. мл(с)ти самого и комо(р)ника в. мл(с)ти, яко ѡ то(м) шире(и) реляция во(з)ны(х) в собе [ѡб]мовляе(т), а прошу, абы была читана, которая такъ се в собе маеть, то е(ст) выпи(с) с тоє реляцы(и) с книгъ кгро(д)скихъ воево(д)ства Киевского</>:

«Льта Божого нароже(н)я тисеча пя(т)сотъ деветьдеся(т) девятого мца июля ѡ(с)мна(д)цатого дня.

На (в)раде его к(р). мл(с)ти кгро(д)скомъ Киевскомъ передо (м)ною, Кри(ш)тофомъ Сулимовскимъ, будучимъ на ме(ст)цу врядовы(м) ѡтъ его мл(с)ти пна Яна Ѡксака, по(д)воеводего киевского, ставши ѡчевисто, енералове во(з)ныє, шляхе(т)ныє Рома(н) Ѡвсяны(и) а Семе(н) Ивановичъ со(з)нали и того со(з)нанья своего кви(т), с печат(т)ми и (с) по(д)писами ру(к) свои(х), ку записа(н)ю до кни(г) кгро(д)ски(х) киевски(х) дали, писаны тыми словы:

«Я, Рома(н) Ѡвсяны(и), енера(л) во(з)ны(и) зе(м)ли Киевское, и я, Семе(н) Ивановичъ, во(з)ны(и) енера(л) воево(д)ства Киевского, со(з)наваемъ(м) ку записа(н)ю до кни(г) врядовы(х) кгро(д)ски(х) киевски(х), ѡ(т) року Божо(г) [о] тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) девятого мца июля третего и че(т)ве(р)того дня, кгда есмо были у Триполи на съправе и(х) мл(с)ти пновь

58 зв. Трипо(л)ски(х), пна Федора, пна Гапона, // пана Ждана и пна Федора, которую ѡни мели з его мл(с)тью пно(м) Павло(м) Дорогоста(и)ски(м) Монвидо(м), за (з)го(д)ны(м) з обу сторо(н) зе(з)воленьемъ и со(з)наньемъ своимъ ѡчеви(с)тимъ пере(д) судо(м) кгро(д)ски(м) Киевски(м), за по(з)вы по(д)комо(р)скими на року припаломъ, на кгру(н)те зе(м)леномъ ро(з)ницъ, и границы, и ко(п)цы усыпаны, чере(з) ве(л)мо(ж)ного пна его мл(с)ти князя Ко-

сге(н)тина<, > Ωстро(з)ского, воеводу киевского, межы именьями и(х) мл(с)ти з стороны пановъ Трипо(л)ски(х) име(н)я и(х) мл(с)ти Стримяти(ц)кого и Трыпо(л)ского, а стороны его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского з села его мл(с)ти Обухова, яко то(т) рокъ и вся тая справа достато(ч)не в ро(з)писе ѿчевистого со(з)нанья и(х) мл(с)ти пере(д) sudo(м) кгро(д)скимъ Киевскимъ и тежъ на по(з)ве(х) по(д)комо(р)скихъ шире(и) а меновите и подоста(т)ку естъ доложено. А такъ и(х) мл(с)ть пнове Трипо(л)ские, ве(р)ху менованье, маючи на(с), дву(х) во(з)ныхъ, пры себе и сторону люде(и) добрихъ, зо всею готово(ст)ю и доводами своими на томъ року, прыпаломъ по свето(и) Тро(и)цы рымскомъ святе в чотыры недели, в року тепе(р) идучомъ тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) девятого, то е(ст) мца июля третего дня, в недилю, а потомъ за(с)назавтрее у понеделокъ на кгру(н)те у грани(ц) свои(х) се становили, чынечы досыгъ ѿписови и застанове(н)ю своему во всемъ, его мл(с)ти пну Дорогоста(и)скому будучи ѿ то вьсе усправе(д)ливи(т) и ро(з)справу певную хотечи с ни(м) себе мети, а декрету и ро(з)судку его мл(с)ти пна по(д)коморо(г)[o] слухати. Ω(д)но (ж) его мл(с)ть панъ по(д)коморы(и) самъ прыбы(т) на то(т) рокъ не рачи(л) и пана комо(р)ника своего не высла(л), зачы(м) тая справа межы и(х) мл(с)тью паны Трипо(л)скими и пано(м) Дорогоста(и)скимъ скутечне не дошла, а панове Трипо(л)ские у понеделокъ июля че(т)верътого дня спора(н)ку ажъ до вечора на кгрунте у грани(ц) свои(х) стояли и пи(л)но(ст) чинили, и нами, во(з)ными, ѿсветъчывшыся, ни щымъ // ѿ(т)то(л) про(ч) ѿ(т)еха(т) мусели. 59

А што се дотычетъ по(д)даны(х) збе(г)лы(х) пановъ Трипо(л)скихъ стрымяты(ц)ки(х) и триполскихъ, которы(х) панъ Дорогоста(и)ски(и) на томъ те(р)мине, пере(д) пано(м) по(д)коморымъ прыпало(м), выдати мель, теды и(х) не выдалъ, панове Трипо(л)ские ѿ тые збеги свои право за(с) во(л)ное у суду с[!] кгро(д)ского Киевского заховали и пере(д) нами, во(з)ными, се протестовали.

А такъ мы, ве(р)ху мененые во(з)ные, што есмо видели и слышели, все правдиве выписавши, ку записа(н)ю до кни(г) кгро(д)скихъ киевски(х) сее со(з)нанье наше, по(д) нашими печата(т)ми и (з) по(д)писи рукъ наши(х) властных(х), паномъ Трипо(л)ски(м) есмо дали.

Писа(н) у Триполи року Божого тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) девятого мца июля пятого дня».

Которы(и) же то(т) квить ѿчевистого со(з)нанья енераловъ вышъпоменены(х) до кни(г) кгро(д)ски(х) киевски(х) естъ уписа(н), с которы(х) и се(с) выпи(с) по(д) моею печатью пано(м) Трипо(л)ски(м) естъ выда(н).

Писа(н) у Киевѣ». У того выпису печат(т) и рука писа(р)ска.

А по прочита(н)ю тое реляцы(и) во(з)ны(х) доводи(л) акто(р) и показова(л) ли(ст), которы(м) чиниль постановенье па(н) комо(р)никъ. Ωповедано, што за по(з)воле(н)емъ пановъ Трипольски(х), якобы пере(д) нимъ ѿчевисто стояли и рокъ прыняли<, >. Напротивъ того вм. моему мл(с)тивому пну такъ поведаю, жесмы мы с паномъ комо(р)никомъ жа(д)ное ко(м)позыщы(и) и станове(н)я року на де(н) дише(и)шы(и) не чынили, а мы-(с)мы жа(д)ны(х)

листовъ на то, с по(д)писомъ рукъ свои(х), не давали, ани пана комо(р)ника в очи сво(и) не видали, и при(з)наты того<, > не може(т) па(н) комо(р)никъ, штобы тутъ ме(л) бы(т) на часъ назначоны ¹⁰, и жебысми мели ме(т) якую ро(з)праву з е(г)[о] мл(с)тю пно(м) Дорогоста(и)ски(м) пре(д) урядомъ пана комо(р)никовы(м) або рокъ, на(з)начоны(и) в обликгаць(и), на и(н)ши(и) ча(с) перестановляти мели, то есть яко на день нынешни(и) пе(р)вогона(д)ца(т) ноябра. Того на(м) его мл(с)ть па(н) комо(р)никъ показати не можетъ, и до того, будучи самъ су(д)ею не могъ жадного застанов[е]нья и року чинити, кгда(ж) ¹¹ зара(з) не могъ быти су(д)ею // и приятелемъ. И николи есмо того его мл(с)ти не злецали ани есмо се пере(д) нимъ становили и со(з)нанья жа(д)ного не чинили. И протестуемосе пере(д) вашею мл(с)тью на пана комо(р)ника, же то смель чыни(т) бе(з) ведомости нашею ку велико(и) кривде и обельже(н)ю нашо(м), и хочем о то(м) с паномъ комо(р)нико(м) правне поступовати. И просили, абы се намъ в томъ жа(д)ное бе(з)праве ѿ(т) уряду ваше(и) мл(с)ти не дяло, але жебы(с) ваша мл(с)ть на(с) заховати рачи(л) во(д)лугъ права, а на(с) во(л)ными ѿ(д) року и по(з)ву прону(н)цыѿва(л), кгда жъ та сама слышность права ѿказуетъ и до то(г)[о] же свято светого Ма(р)тина, день дисе(и)щы(и), закרותило, в которо(и) уси юридака ¹² вставають, а на иншы(и) ча(с) ѿ(т)ложоны бываю(т).

Прото проси(ли) вольности уря(д) делиберова(л) на декретъ до завтреа, наза(в)треае наказано процедуре, мы(с)мы апелевали, апеляцы(и) намъ допущено.

Стани(с)лавъ До(м)бро(в)ски(и), рукою вла(с)ною».

Чере(з) мене, во(з)ного Семена Ивановича, енерала, подана ко(н)трово(р)сия тая пану комо(р)нику дня трина(д)цатого у вечо(р) мца ноябра року деве(т)десять девятого. Рука вла(с)на</>».

На которое мове(н)е и ѿбороны стороны по(з)ваное умоцованы(и) стороны поводовое повѣдилъ, же пнове Трипо(л)ские тымъ вымовлятися, ани пану комо(р)нику, чоловѣкови цнотливому и су(д)и присяглому, а до того полюбовному, задавати того не могу(т), и ѿ(т) того року во(л)ни бы(т) не могутъ с певны(х) причи(н):

пе(р)шая — же-(м) того стато(ч)не дове(л), же тотъ рокъ е(ст) за спо(л)ною згодою и по(з)воленье(м) ѿбее(х) сторонъ чере(з) пна комо(р)ника ѿ(т)ложонъ, которого вѣра пресвѣтчена быти не може тою мниманою реляцыею во(з)ны(х), которы(х) сторона // по(з)ваная ла(ц)но набыла, ани тые во(з)нове на ѿ(н) часъ при то(и) справе не были;

60 другая — бы и того ѿ(т)ложонного року не было, которы(и) не вонтъпливе е(ст) ѿ(т)ложонъ за спо(л)нымъ и (з)годны(м) зе(з)воленье(м) и(х) мл(с)ти. Пано(м) Трипо(л)скимъ таковы(и) же ли(ст) ѿ(т)рочоны(и) ѿ(т) пна комо(р)ника ѿ(т)да(н) былъ и е(ст), чого со(з)на(н)емъ во(з)ного выписомъ с кни(г) по(д)комо(р)скихъ дове(л), теды ѿ(т) того року и роспису, доброво(л)не учи-

¹⁰ Склад «наз» повторений двічі.

¹¹ На літері «ж» чорнильна пляма.

¹² Описка замість «юридики».

неного, во(л)ни быти до того часу не могут, поки ску(т)ку своего тая справа пере(д) его мл(с)тъю пно(м) по(д)коморы(м) не ѿ(з)ме(т) з во(л)ною апеляцыею на трибуналь, до которого роспису и запису и(х) доброво(л)ного сторона поводова позвы в ча(с), ведле права и запису доброво(л)ного, в чотыри недѣли пере(д) рокомъ светого Ма(р)тина припадаючи(м), выдали<.> которого да(н)я позвов и року достатечне доведено;

третья — же за кажды(м) по(з)вомя рокъ бы(т) муси(т), яко и ту(т) се в то(и) справе ѿказуе(т), а где позо(в) выдано, там и рок за ни(м) и росправа на року быти муси(т), и(ж) теды пнве Трипо(л)ские яко ѿ ѿ(т)ложоно(м) року, такъ и ѿ по(з)вехъ ведають, бо ся за ними на року становя(т). Ани тежъ того ѿказа(ти) не могут, жебы тотъ запи(с) и и(н)те(р)цъза скасова(н) бы(л), и ѿве(и) в моцы свое(и) до ско(н)че(н)я тое справы пере(д) пано(м) по(д)коморы(м) застае, што и сами по(з)ваные при(з)навають, же тому запису хочуть досы(т) чинити, то(л)ко не на томъ року.

Прото тая справа вже до жа(д)ного суду иного и року ворочатися не може(т), то(л)ко коне(ц) сво(и) тепе(р) пере(д) судом(м) по(д)комо(р)скимъ, а пото(м) за апеляцыею на трибунале брати маеть, бо на што хто ра(з) по(з)волят, други(и) ра(з) того гангити не може, а иже-(м) того всего дове(л), также и того, же пнве Трипольские пови(н)ни ся, не заключаючися жа(д)ными причинами правными, ани хоробою и иными дыляцями, завите ве(д)ле запису своего ста(т) и росправу мѣти<.> ѿбвезали, што и закладо(м) утве(р)дили, заживати таковы(х) // дыляцы(и) и псовать року не могут.

60-зв.

С ты(х) тогды всѣхъ причинъ домовля(л)се умоцованы(и) стороны поводовое, абы пано(м) Трипо(л)ски(м), за указа(н)емъ моцы слушиное ѿ(т) брата и(х) четве(р)того, пна Гапона, наля(з)ши рокъ слушыны(и), на позовъ дале(и) поступова(т) наказано было, и(н)шие доводы и выводы, до тое справы належачое, вцале заховавши<.>.

А комо(р)никъ мо(и) па(н) Уру(ц)ки(и) све(т)чи(л)ся и протестора(л) противко пно(м) Трипо(л)скимъ, же «ѿни неви(н)не и неуважне ты(м) ся вымовляють, якобы чере(з) мене становитися то не мѣло и якобы передо (м)ною то не было», што гото(в) буде(т) часу своего ѿказати явне и (з)начне, же пнве Трипо(л)ские неви(н)не то мовя(т), кгды(ж) не иначе(и), то(л)ко вла(с)не такъ было</> и други(и) таковы(и) же ли(ст) пно(м) Трипо(л)скимъ чере(з) во(з)ного ѿ(т)да(н), которого ся пря(т) и не при(з)навають.

А такъ я, выслухавши ко(н)трове(р)сѣ(и) ѿбу(д)вухъ сторо(н), а и(ж) в то(т) де(н) свято урочистое светого Ма(р)тина было, по(д) тою (ж) мо(ц)ю на декретъ ѿ(т)ложил(л) есми до дня завтрешнего, второгона(д)ца(т) дня ноябра. Яко (ж) назавтрее, мца ноябра второгона(д)ца(т), за выеха(н)емъ моимъ на ме(ст)це ро(з)ницѣ с комо(р)нико(м) моимъ и за привола(н)емъ стороноу до права, постановившися ѿчевисто передо (м)ною, его мл(с)тъ па(н) Дорогоста(и)ски(и), яко пово(д), а пнове Федо(р), Жда(н) и Федо(р) Трипо(л)ские сами, а ѿ(т) брата и(х), ѿ(т) пна Гапона Трипо(л)ского, пода(н) ли(ст) чере(з) во(з)ного воево(д)ства Киевского Семена Ивановича, даючи знати ѿ хоробе свое(и), до мене, по(д)коморого, ѿ(т)да(н) ли(ст), а до пна Дорогоста(и)ско(г) [о] други(и) листъ, которые были читаны. А и(ж) сторо-

61 на // поводава потребовала, абы были при то(и) справе уписаны, тогда слово ω (т) слова так се в себе маю(т):

«Мл(с)тиви(и) пне по(д)комори(и)!

Дошла ме ведомо(ст) тая, и(ж) его мл(с)ть па(н) Паве(л) Мо(н)видь Дорогоста(и)ски(и) якобы ме(л) по(з)вать мене и братью мою пере(д) су(д) вм. по(д)комо(р)ски(и), менуючи быти яки(с) рокъ а(л)бо те(р)минъ бли(з)ко припадаючи(и), то е(ст) на де(н) оди(н)на(д)цаты(и) мца октебра в року тепе(р) идучомъ деве(т)деся(т) девятомъ, яко на выеха(н)е на кгрунтъ пере(д) су(д) в. м. по(д)комо(р)ски(и), што шире(и) на ω ны(х) по(з)ве(х) якобы мело бы(т) ω писано и доложено. А и(ж) я ω жа(д)но(м) таково(м) те(р)мене не ве(м) и на него николи-мъ не зе(з)воля(л) и ни с кимъ ниякого застанове(н)я ω то не чиниль, кромъ пе(р)шого застанове(н)я нашего с пано(м) Дорогоста(и)скимъ, которы(и) те(р)минъ за неприбыте(м) вм. давно вже промину(л), а тепе(р), не маючи ниякого ω тосла(н)я ω (т) суду належного ани ω (т) себе доброво(л)не те(р)мену по(з)воленого, водле права посполитого, за таковыми неправными по(з)вы не повине(н) есте(м) станови(т)се, ле(ч) чинечи послуше(н)ство вряду вм. по(д)комо(р)скому, ра(д) бы(м) поспо(л) с пны братею своею пере(д) вм. та(м) бы(л) и достаточную справу пере(д) вм. ω то(м) да(л), ни(ж)ли есте(м) ω (т) пана Бога на се(с) ча(с) хоробую ω бложною навежо(н) в Києве, лежу и, не маючи ниякого те(р)мину, вм. то ку ведомости доношу, и(ж) для таковое хоробы своее пере(д) вм. станови(т)се и его мл(с)ти пну Дорогоста(и)скому в обмове бы(т) са(м) не могу. Прото, вѣдаючи вм. ω хоробе моє(и), прошу сказовъ и декретовъ нияки(х) на мене и на пно(в) бра(т)ю мою выдава(т), вм. не рачъ, кгда(ж) жа(д)ного ω бликгу и те(р)мену с пно(м) Дорогоста(и)скимъ на се(с) ча(с) не маемъ я самъ, ани братья моя.

61 зв. С ты(м) себе и слу(ж)бы мое пово(л)не до мл(с)тивоє ласки в(м). пи(л)не ω (т)даю, до которого // того листу моего печат(т) приложи(м) и руку свою по(д)писале(м). А для лепшого упевне(н)я, за жада(н)емъ мои(м), во(з)ны(и) воєво(д)ства Киевского панъ Ива(н) Зару(д)ски(и) печат(т) свою к сему листу моему приложи(л) и руку свою по(д)писа(л).

Писа(н) у Києве року тисеча пя(т)сотъ деветьдеся(т) девятого м(с)на октебра ω (с)мого дня».

У того листу печате(и) двѣ а по(д)пи(с) рукъ тыми словы: «Вм. свое(му) мл(с)тивому пну пово(л)ны служебни(к) и зычливы(и) прияте(л) Гапонъ Трипо(л)ски(и), вла(с)на рука. Иванъ Зару(д)ски(и), во(з)ны(и) енера(л), рука вла(с)на<, >».

А други(и) ли(ст) так се в себе маєть:

«Мл(с)тивы(и) пне Павле Мо(н)виде Дорогоста(и)ски(и)!

Дошла ме водомо(ст)¹³ тая, и(ж) якобы вм. ме(л) по(з)ва(т) мене и бра(т)ю мою пере(д) су(д) по(д)комо(р)ски(и) Киевски(и), менуючи бытъ яки(с) рокъ а(л)бо те(р)ме(н) бли(з)ко припадаючи(и), то е(ст) на де(н) оди(н)на(д)цаты(и) мца октебра в року тепе(р) идучомъ деве(т)десять девятомъ,

¹³ Описка замість «ведомо(ст).

яко на выеха(н)е на кгру(нт) пере(д) судь по(д)комо(р)ски(и), што шире(и) на оны(х) по(з)ве(х) якобы мело бы(т) описано и доложено. А и(ж) я о жа(д)но(м) таково(м) те(р)мине не ве(м) и на него николи-(м) не зе(з)воля(л) и ни с ки(м) ниякого застанове(н)я о то не чини(л), кро(м) пе(р)вшого застанове(н)я нашего з вм., которы(и) те(р)ми(н), за неприбы(т)емъ его мл(с)ти пна по(д)коморого, давно вже промину(л), а тепе(р), не маючи нияк-го о(т)осла(н)я о(т) суду нал(ж)ного, ани о(т) себе доброво(л)не те(р)мину по(з)воленого, водле права посполитого, за таковыми непра(в)ными по(з)вы не повиненъ есте(м) станови(т)се, ле(ч) чинечи послуше(н)ство вряду по(д)-комо(р)скому, ра(д) бымъ поспо(л) с пны бра(т)ею своею // пере(д) его мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) бы(л) и достато(ч)ную справу пере(д) его мл(с)ти о томъ да(л), ни(ж)ли есте(м) о(т) пна Бога на се(с) ча(с) хоробою о(б)ло(ж)ною навежо(н) в Києве, лежу и, не маючи ниякого на се(с) ча(с) термину, вм. то ку ведомо(с)ти доношу, а для таковое хоробы свое пере(д) его мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) станови(т)се и вм. в обмове бы(т) са(м) не могу. Прото, вѣдаючи вм. о хоробе мое(и), прошу сказовъ и декрето(в) ниякихъ на мене и на пно(в) бра(т)ю о(т)носи(т), вм., не рачъ, кгда(ж) жа(д)ного о(б)лику и те(р)мину з вм. на се(с) часъ не маемъ я са(м) ани бра(т)я моя.

С ты(м) себе и су(ж)бы¹⁴ мое пово(л)не до мл(с)тивоє ласки вм. пи(л)не о(т)даю, до которого того листу моего печат(т) приложи(л) и руку свою по(д)писале(м). А для летшого¹⁵ упевнения, за жеда(н)емъ мо(и)м, во(з)ны(и) воево(д)ства Киевского панъ Ива(н) Зарудски(и) печат(т) свою к сему листу моему приложи(л) и руку свою по(д)писа(л).

Писа(н) у Києве року тисеча пя(т)со(т) дѣве(т)деся(т) девятого мѣца о(к)тебра о(с)мого дня».

У того листу печате(и) две а по(д)пи(с) ру(к) тыми словы:

«Кг воли вм. служи(т) ра(д) Гапо(н) Трипольски(и), вла(с)на рука. Ива(н) Зарудски(и), во(з)ны(и) енера(л), рука вла(с)на».

А по вычита(н)ю тыхъ ли(с)товъ умоцованы(и) стороны поводовое па(н) Русинович(ч) поведи(л), же тое дяляцы(и) па(н) Гапо(н) Трипо(л)ски(и) заживати не може с пе(в)ныхъ причи(н):

пе(р)ша — же то(т) ли(ст) е(ст) пе(р)ве(и) написа(н), нижъли позвы по пна Гапона Трипо(л)ского выданы, бо по(з)вы дня<: > чоты(р)на(д)цатого о(к)тебра выданы су(т) на де(н) о(д)и(н)на(д)цаты(и) ноября, а дата // ты(х) листо(в) о(с)мого дня о(к)тебра, и рокъ якобы припадати ме(л) пе(р)вогона(д)ца(т) дня о(к)тебра, для чого, ве(д)ле права, не е(ст) слушны(и), бо се напере(д) тотъ листь уроди(л), ни(ж)ли позо(в) выда(н), и рокъ давно минуль;

другая — же, ве(д)ле права, моцы на о(т)да(н)е ты(х) мниманы(х) листо(в) то(т) во(з)ны(и) не ма а ни о(к)ауе;

третья причина — бы и таке неслушности в ты(х) мниманы(х) листе(х) не было, теды тое дяляцы(и) хоробы заживать не може, кгда(ж) вшеляки(х)

¹⁴ Описка замість «слу(ж)бы».

¹⁵ Описка замість «летшого».

дыляцы(и), а меновите и дыляцы(и) хоробы, записомь свои(м) ѡ(т)писа(л), што зара(з) листомъ записомь оказа(л) и довелъ.

А и(ж) тоє дыляцы(и) на(д) запи(с) свои(и) не ве(д)ле права и ку зволоце заживаеъ, домовляеъсе, абы яко неправная с тыхъ ве(р)ху помененыхъ прич(и) на сторону ѡ(т)ложона и ѡного пна Гапона Трипо(л)ского на упа(д) в речи в зыску<, > зда(т) допушоно было; све(т)чилься затымъ и ѡ закла(д), и(ж) тоє дыляцы(и) зажива, а противко пно(м) тро(м) Трипо(л)скимъ, которыє ся становяъ<, > учинивши тые (ж) ко(н)трове(р)сѣи и доводы оказавши, яко и дня вчорашнего, домовля(л)се, абы рокъ слушны(и) налезе(н) былъ и дале(и) на позовъ поступова(т) наказано было. А пнве Трипо(л)ские тые жъ ѡбороны, яко и дня вчорашнего, вносили, ѡные повторали и ѡ вольность ѡ(т) по(з)во(в) и року просили</>.

63 Прото я, по(д)коморы(и), с комо(р)никомъ мои(м) припатрившися праву посполитому и споры ѡ(т)поры добре зрозумевши, и ѡные уваживши, а бачачи то, ачъколкекъ я, по(д)коморы(и), для пи(л)ны(х) и ва(ж)ныхъ потребъ и спра(в) свои(х) на ѡно(м) року во(д)ле и(н)те(р)щызы, за по(з)вы припалыми, дня пе(р)шого в недѣлю, то є(ст) четве(р)того июля в року нинешнемъ деве(т)деся(т) девятого // прибыти не могъ, ѡ(д)нако (ж) комо(р)ника моего, которому такую (ж) мо(ц) тою и(н)те(р)щызою и(х) мл(с)ть дали, яко и мнѣ, послало(м) бы(л). А и(ж) ся то показало, же и(х) мл(с)ть ѡбе(д)ве стороне по прене(л)зло(м)¹⁶ року, чере(з) комо(р)ника моего добровольне згодившися з собою, не могучи тоє справы для иныхъ потребъ и спра(в) свои(х) ко(н)чити, и(н)ши(и) рокъ, то є(ст) на де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свята, в року нинешнемъ деве(т)деся(т) девятомъ припалы(и), по(д) тыми (ж) ко(н)дыщыями и ѡбовяз(з)ками, в росписе и(х) мл(с)ти описаными, собѣ преложили и ѡ упевне(н)е того року того комо(р)ника моего жедали, яко се то слушне оказало, што и са(м) комо(р)никъ мо(и) ѡчевисто у суду пно(м) Трипо(л)ски(м) справи(л). А на(д) то, ижъ панъ Дорогоста(и)ски(и) пно(в) Трипо(л)скихъ ку тому року и пе(р)шо(и) и(н)теръщызе запису и(х), которы(и) не є(ст) скасованы(и), припозъвалъ и по(з)вы, ве(д)ле права и запису и(х) пе(р)шого, за чотыри недѣли выдалъ, чого єго мл(с)ть выписомъ с книгъ по(д)комо(р)скихъ со(з)нанъя во(з)ныхъ, также и ѡчевисты(м) со(з)нанъемъ ты(х) же во(з)ныхъ у суду нинешнего, также и того же листо(м) свои(м) комо(р)никъ мо(и) ѡбу(х) сторонъ ѡ тотъ преложены(и) рокъ упевнилъ и довелъ<, > с тыхъ тогды всѣхъ причинъ на(и)дую бытъ пно(м) Трипо(л)скимъ рокъ слушны(и) и наказую стороне по(з)вано(и), пно(м) Трипо(л)ски(м), дале(и) на позовъ поступовати<, >.

63 зв. А панове Трипольские, не при(и)муючи того декрету, до суду головного трибуна(л)ского апелевали. А умоцованы(и) стороны поводовое тоє апеляцый листомъ записомъ и(х) борони(л), же тоє апеляцы(и) зажива(т) не могутъ<, > ажъбы по скуточно(и) росправе, а до то(го) ѡ(т) збиянъя по(з)ву и року, которы(и) є(ст) слушны(и), право // посполитое апеляцый боронитъ<, >.

¹⁶ Описка замість «препо(л)зло(м)».

Я, по(д)коморы(и), апеляцы(и) стороне позъвано(и), пно(м) Трипо(л)скимъ тро(м), до суду головного трибунальскаго допустил и рокъ завите ѿбее(м) сторонамъ пере(д) судо(м) головнымъ трибунальски(м) Любе(л)скимъ на воево(д)стве Киевскомъ, которое нане(р)ве(и) по дате того декрета моего сужоного будеть, ку праву стати зложил(л). А умоцованы(и) стороны поводовое ѿ допущене(н)е такового апеляцы(и) све(т)чилъся противко мне, по(д)коморому, ѿфериучися ѿ то, иле справа при(и)де, правне чини(т). Я ѿ(с)ве(т)че(н)е приня(л).

Све(т)чи(л)ся те(ж) и явне ся тротестова(л) ¹⁷ умоцованы(и) стороны поводовое противко пну Федору, пну Ждану и пну Федору моло(д)шому Трипольски(м) ѿ заруки противко каждому з ни(х), в записе и(х) мл(с)ти ѿписаные, также затымъ и ѿ шкоды походячие з ними в суде(х) нале(ж)ны(х) правне чинити, и(ж) они ты(х) неслушныхъ ѿборо(н), которы(х) всѣхъ не то(л)ко неправныхъ, але и правныхъ заживати ѿ(т)писали, а они и(х) заживаю(т), и ку предлуже(н)ю справе(д)ливости на(д) запи(с) сво(и) тую апеляцию на трибуналь выточили ку шкоде немало(и) стороны поводовое. Я тое ѿ(с)ветъче(н)е и протестацію противко пно(м) Трипольски(м) приня(л).

А што се дотычетъ того пна Гапона Трипо(л)скаго, которы(и) чере(з) во(з)ного листы ѿ(з)на(и)муючи ѿ хоробе подалъ, и(ж) ся то ѿказало, же тые // не е(ст) ве(д)ле права слушные, а на дода(н)е тыхъ листовъ моцы тотъ во(з)ны(и) не указа(л) ве(д)ле права, а до того меновите тое дыляцы(и) хоробы заживати записомъ своимъ ѿ(т)писалъ, с тыхъ причи(н) тое дыляцы(и) заложене(н)я хоробы не при(и)мую и на сторону ѿ(т)кладаю, а противко по(з)ваному пну Гапону Трипо(л)скаго дальшого поступку допущаю. А умоцованы(и) стороны поводовое проси(л) ѿ прида(н)е во(з)ного на привола(н)е пна Гапона Трипо(л)скаго ¹⁸, на што бы(л) приданы(и) во(з)ны(и) енера(л)ны(и) Маре(к) Барановски(и), которы(и) вы(з)наль у суду, ставши передо(м)ною, же пна Гапона Трипо(л)скаго ра(з), други(и), трети(и) и че(т)верты(и) на(д) право ку праву приволявалъ, то(л)ко жъ ани са(м), ани чере(з) умоцованого своего не ѿто(з)валъ.

Прото я, за домовене(н)емъ умоцованого стороны поводовое, а за нестане(н)емъ по(з)ваного пана Гапона Трипо(л)скаго, яко права непослушного, на упа(д) в речи в зыску взда(т) допустил. А в да(л)шомъ поступку, и(ж) сторона по(з)ваная того взда(н)я не арештовала, тогда я в способъ зыску вечне то(т) кгру(нт), ѿ которы(и) пря иде(т), иле на ча(ст) пна Гапона Трипо(л)скаго належи(т), ве(д)ле права его мл(с)ти пна Дорогоста(и)скаго, его мл(с)ти пну Павлу Дорогоста(и)скаго присужаю<, > и си(м) декретомъ присуди(л) есми<, >. А што се дотыче шко(д), в по(з)ве помененыхъ, на часть пна Гапона стегаючи(х)ся, также и ѿ заруки, ѿ которые ся // сторона поводовая протестовала, прихилиючися до права посполитого, до суду належного ку сказа(н)ю и(х) ѿ(т)сылаю.

¹⁷ Описка замість «протестова(л)».

¹⁸ Титло над виносною «л» розмазане.

А потом пнве Трипольские, Федо(р), Жда(н) и Федо(р) моло(д)ши(и), ω поведалися передо (м)ною, же на то(м) же року, при то(и) же росправе, «повине(н) е(ст) па(н) Дорогоста(и)ски(и) по(д)даны(х) пши(х) збеглы(х), ве(д)ле того жъ роспису и запису нашего спо(л)ного пере(д) вашею мл(с)тью, пне по(д)коморы(и), намъ ω (т)дати», и домовялися, абы тые збеги выданы были. А его мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) поведиль, же «если бы якие збеги, по(д)данные пно(в) Трипольскихъ у мене были, которы(х) не признава(м), зна(и)ду(т) ли ся, выда(т) и(х) не (з)бороня(м), за присегою и(х). Также и пнве Трипольские учинити то (ж) мнѣ пови(н)ни будутъ, а мои(х) по(д)даныжъ мнѣ неха(и) выдадутъ».

А та(к) я, по(д)коморы(и), бачечи, и(ж) ω самую речъ большую апеляция зашла, зачи(м) и ω тые збеги росправа межи сторонами быть не може до того часу, и(ж) се за апеляцыею в то(и) справе ω кгру(нт) росправятъ, на чомъ стороны ω бе(д)ве перестали, ω то все до книгъ справъ по(д)комо(р)-скихъ земли Киевское записати есми казалъ.

№ 16. [...] ¹

Лета ω (т) нароже(н)я сына Бо(ж)его тисеча п(я)т(о)т) дзве(т)деся(т) 65 девятого м(с)ца декабра ω ди(н)на(д)цатого дня.//

Передо (м)ною, Сча(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, а при (м)не на то(т) ча(с) бы(л) комор(н)икъ земли Киевское па(н) Семе(н). Уру(ц)ки(и), кгда се приточила справа за по(з)во(м) пере(д) суд) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) ω т земенина воево(д)ства Киевского пна Ку(з)мы Ла(с)ка по земля(н) того ж воево(д)ства Киевского, по(д)су(д)ка ² брасла(в)-ского ³ [!] пна Миха(и)ла Ω ле(х)новича Ла(с)ка и по пна Якуба Медушо(в)-ского и ма(л)жо(н)ку его млсти, и пасе(р)бовъ его А(н)дрия и Васи(л)я Ласко(в), и по пани Ма(р)ковую Петровича ω ровны(и) ро(з)дило(к) име(н)я Ласковського, яко по(з)вы, по ны(х) выданы, шире(н)я в себе ω (б)мовляють. И за привола(н)емъ трикρο(т)нымъ на дню пе(р)шомъ, девято(м), десятомъ и на (д)ню теперешнемъ ω ди(н)на(д)цатомъ мца декабра, постановивъшися умоцованы ω (т) его м(л). пна Миха(и)ла Ла(с)ка, по(д)су(д)ка брасла(в)-ского, панъ Янъ Вороне(ц)ки(и) пода(л) листь ω (т)вороны(и) судови по(д)комо(р)скому и стороне, в которы(х) листе(х) ω (т)вореныхъ па(н) по(д)судо(к) брасла(в)ски(и) пише, же «самъ, будучи з навеже(н)я Божего неспособно(ст)ю здоровья навежены(и), са(м) стати не могу», а до того, же, де(и), его мл(с)ть тую мае(т)но(ст) Ла(с)ки сыно(м) своимъ Миха(и)лу, Богдану а Федору Ла(с)комъ поступи(л) // и ви(ч)не пусти(л), и абы па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко не с пно(м) по(д)су(д)комъ, але з сынами его, яко з де(р)жачими

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Літера «о» виправлена з «а».

³ Описка замість «брасла(в)ского».

має(т)ности Ласко(в)ские, чини(л) и оны(х) позыва(л), о во(л)ность о(т) року и о(т) по(з)ву проси(л). А па(н) Якубъ Медушовъски(и) и(з) ма(л)же(и)-кою своею и с пасы(н)ками, такъ те(ж) и пани Ма(р)ковая Пе(т)ровича сами стали у то(и) справе, яко на ста(р)шого уча(с)ника пна по(д)су(д)ка, а лек-говали. З стороны засе поводовое пна Ку(з)мы Ла(с)ка умоцованы(и) его, при само(м) при(н)цыпале стоечи, па(н) Григоре(и) Шумко, на то о(т)-по(р) чинечи, поведиль, и(ж), де(и), тая о(б)мова пана по(д)су(д)ка брасла(в)-ского вспомо(ч) не може(т), а то, де(и), с ты(х) причинь, же, де(и), и напе(р)-ве(и) на суде земьскомъ, за по(з)вы о то(и) же ро(з)дилокъ именья Ла(с)-ковъского, о(т) пна Ку(з)мы Ла(с)ка выдаными, вси уча(с)ници, ве(р)ху менованые, постанови(в)шися доброво(л)не, на су(д) по(д)комо(р)ски(и) одозвали, не (в)носечи о(т) пна по(д)су(д)ка жа(д)ное обороны, абы тую має(т)ность Ла(с)ки его м(л). сыно(м) свои(м) поступити миль, та(к) те(ж) и на суде по(д)комо(р)скомъ, што обема декретами та(к) суду зе(м)ского, яко и по(д)комо(р)ского показа(л). «Ωто (ж), де(и), тепе(р), кгда при(н)-цыпалови моему до ро(з)ди(л)ку пришьло, тепе(р) того вже в такъ затегне-но(и) справе вносити // и ты(м) се боронити, на (з)волоку и (в)кри(в)же(н)е 66 мое немалое, не може(т)».

А такъ я, по(д)коморы(и), зрозумевши такъ з декрету зе(м)ского, яко те(ж) и по(д)комо(р)ского и прихилиючися до права посполитого, а до того, же на пе(р)шо(и) и(н)те(н)цы(и) в зе(м)стве па(н) по(д)судокъ оборо(н) жа(д)-ны(х), абы то сыно(м) свои(м) поступи(т) ми(л), не вноси(л), та(к) те(ж) и на суде по(д)комо(р)скомъ ты(и) листы о(т)воронье, которые на(д) право су(т) о(т)даны, на сторону о(т)ложи(в)ши, дале(и) сторонамъ по(з)ваны(м) поступовати наказа(л). А въ да(л)шо(м) посту(п)ку сторона поводовая, па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко(в)ск(о), > чере(з) умоцованого своего пна Григо(р)я Шумька до-мо(в)ля(л)се, абы па(н) Я(н) Вороне(ц)ки(и), не ро(з)рываючи права ре(ч)-ми непо(т)тре(б)ными!!], напе(р)ве(и) мо(ц) правную, о(т) пна по(д)судька до тоє справы даную, оказа(л)< > зачи(м) бы о(н) пе(в)ни(и)ши(и) дохоже- (н)я ро(з)ди(л)ку у має(т)ности свое(и) Ла(с)ко(в)ско(и) бы(т) ми(л). Ни(ж)ли па(н) Я(н) Вороне(ц)ки(и) моцы жа(д)ное о(т) пна по(д)судька брасла(в)-ского не оказа(л) и о(в)ше(м) тыми листами о(т)вороньми о(т) того ро(з)-ди(л)ку пра(в) бы(ти) хоти(л). А сторона засе поводовая, па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко, видечи бы(т) пна по(д)судька несталого и (п)рава непослушного, проси(л), бы(м) оно(г)ло на упа(д) в речи вда(ти) допусти(л).

Яко (ж) за ко(л)ко)- // кро(т)ны(м) упомина(н)емъ< > мои(м) умоцова- ны(и) пна по(д)судко(в) моцы до права не указа(л), зачи(м) пна по(д)судка, яко несталого и права непослу(ш)ного ⁴, в зыску взда(т) допусти(л), о(т) чого менованы(и) па(н) Янъ Вороне(ц)ки(и) на су(д) голо(в)ны(и) трыбу- на(л)ски(и) апелева(л). Я-(м) апеляцы(и) ⁵ не допусти(л) с ты(х) причи(н), же и не о(т) голо(в)ное речи апелеваль, а до того же и моцы до права не указаль, то(л)ко якобы тоє на ро(з)рива(н)е чини(т), не допусти(в)ши на границы вив(ж)дчаты и оны(х) кгру(н)ты, выслуха(в)ши листо(в) давны(х)

⁴ Першу літеру «н» виправлено з іншої букви.

⁵ Літеру «я» виправлено з «е».

ди(л)чи(х) и (в)шеляки(х) доводи(в) пра(в)ны(х), вые(ж)дчати есми бы(л) готовъ, ни(ж)ли то(т) же умоцованы(и), а при не(м) сы(н) пна по(д)судковъ па(н) Бо(г)да(н) Ла(с)ко, ту(т) же стоечи, на то такъ поведи(л), же, де(и), «пне по(д)комори(и), упоминамы вм., абы(с) вм. на тые границы не е(з)ди(л)», хотечи то(г)ло[мо(ц)но ква(л)томъ!!] борони(т) и оного не постути(т) ⁶.

А другие засе уча(с)ники, то е(ст) па(н) Яку(б) Медушо(в)ски(и) и пани Ма(р)ковая Пе(т)ровича, ту(т) же стоечы, поведили, же, де(и), «мы ро(з)граниче(н)я с части своее не боронимы, е(д)на(к) же бе(з) ста(р)шого

67 уча(с)ника, пна по(д)судка, учинити того не можемъ».

А та(к) я, по(д)коморы(и), осве(т)чивъшися двоє(ма) во(з)ными воево(д)ства Кие(в)ского, Ивано(м) Змиє(в)ски(м) а Яно(м) Вои(т)ко(в)ски(м), зрозуми(в)ши жалобы отпору а бачечи в то(и) мире ништо и(н)шого, о(д)но упо(р) пна по(д)судка брасла(в)ского, же ани са(м) ста(л), ани кого з мо(ц)ю зупо(л)ною до права не посла(л), а до того же и граниче(н)я упо(р)не чере(з) сына своего Бо(г)дана заборони(л), и оного за такоєе непослуше(н)ство и о(с)противе(н)е зви(р)хности пра(в)ное до выкона(н)я ви(н), в праве по(с)полито(м), описаны(х), на су(д) голо(в)ны(и) трибуна(л)ски(и) о(т)сыла(м), застанови(в)ши пну Кузме Ла(с)ку во(л)ное чине(н)е права(м) ⁷ о шкоды у суду нале(ж)но(г)ло[.

Што все для памяти до кни(г) мои(х) по(д)комо(р)ски(х) е(ст) записано.

№ 17. Права ¹ его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского
с паны Триполскими ² року 1600 мца июля
два(д)цать четве(р)того дня

67 зв. Передо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, где-(м) я ме(л) при себе комо(р)ника моего // зе(м)ли Киевское урожного пна Семена Уруцкого, а то на року, з декрету трибуналу Любе(л)ского на воево(д)стве Киевскомъ в року теперешнемъ тисеча шесо(т)номъ м(с)ца июня двана(д)цатого дня учиненого, межи сторонами ниже(и) описаными, также и за по(з)воъм моимъ по(д)коморьскимъ, до того (ж) декрету выданымъ в жалобе его м(л). пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р). м(л)., по шляхе(т)ныхъ пано(в) Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовичовъ Трипольски(х), за которымъ дв(к)ретомъ и припозьвоъм моимъ по(д)комо(р)ски(м) припаль рокъ дня два(д)цать че(т)ве(р)того мца июля в року теперешнемъ же тисеча чесо(т)номъ ³ на мьстцу ро(з)ницъ, где мене была сторона поводовая ис комо(р)никомъ моимъ выше(и) менованымъ поставила межи добрами своими, такъ

⁶ Описка замість «поступи(т)».

⁷ Літеру «а» виправлено з іншої букви.

¹ Описка замість «справа».

² Слова «с паны Триполскими» написані над рядком і частково перекреслені титлом над цифровим позначенням «АХ» (1600).

³ Описка замість «шесо(т)номъ».

на(з)ваными Обуховомъ и Обуховщ(з)ною и и(н)шихъ имене(и) альбо кгру(н)товъ, почавши на(д) речками Стугною, Лукавицею, Кра(с)ною и Бобр(и)цею а(ж) по Хороховицу, дедичныхъ его м(л). пана Павла Монвида Дорогоста(и)ского, повода, з о(д)ное, а местечка Триполя ниже(и) менованыхъ пно(в) Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Трипо(л)скихъ, яко в голове по(з)ваныхъ, з другое, а кгру(н)ту, Укопанымъ на(з)ванымъ, че(р)ницъ монастыра святого Миха(и)ла Выдубыского киевского, яко сусе(д)овъ околичныхъ, с третее стороны.

На томъ теды мес(т)цу и року выше(и) менованомъ, поставивъшисе очевисто, панъ Паве(л) Дорогоста(и)ски(и) самъ чере(з) себе и умоцованого своего уро(ж)оного пна Лукаша Сте(м)пковского ⁴, давши ему очевисто моцъ в справе ниже(и) описано(и) на зыскъ и на страту, проси(л), яко поведъ, абы его м(л). па(н) по(д)коморы(и) юры(з)дыщю свою фуньдовалъ и оную обволати, фу(н)довавши рокъ, // розказалъ. На то поведовая сторона по- 68
ведила, и(ж) яко коньтрове(р)сые, такъ те(ж) и протестацые жа(д)ные чинены быти не могутъ пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ, кгда (ж) еще юрыздыщы(и) своее не фу(н)довалъ, а о(т) фу(н)дова(н)я юры(з)дыщы(и) яко пно(в) комисаровъ, такъ те(ж) и его м(л). пна по(д)коморого мо(ц)и и владза тепе(р) се зачинае(т), бо ачъ то по(з)ваные называю(т) кгру(н)томъ своимъ Стримяти(ц)кимъ по обу(д)вухъ сторонахъ валу, теды то поведъ при(з)навае(т) бы(т) кгру(н)то(м) своимъ по право(и) руце, а по лево(и) че(р)не(ц)ки(м) монастыра киевского святого Миха(и)ла Выдубыцкого, а тамъ дале(и), ниже(и) ку Днепру, кгру(н)т позваныхъ Трипо(л)скихъ о(т) Трипо(л)я, «с которымъ ⁵ я тепе(р) границу вести хочу».

Яко (ж) тамъ же ставши, велебны(и) о(т)це(ц) Андрия(н), че(р)нецъ монастыра Пече(р)ского киевского, имене(м) па(н)ны Устиймъ[!], яко ста(р)шое, и всихъ пане(н) че(р)ницъ монастыра того (ж) святого Миха(и)ла Выдубыцкого, о(с)ве(т)ча(л)се, и(ж) то е(ст) кгру(н)т монастыра того (ж), которы(и) пнове Трипо(л)ские свои(м) называю(т), и оны(и) к(в)валътомъ посести хочуть, а с тамътое(и) стороны по право(и) руце кгрунтъ Обуховски(и) стороны поведовое.

Просиль теды пово(д), абы тую протестацую и ко(н)трове(р)сые на сторону о(д)ложи(в)ши, ту(т) на томъ ме(ст)цу юры(з)дыщю свою его м(л). па(н) по(д)коморы(и) фу(н)довалъ, кгда (ж) ве(д)ле права посполитого тамъ, на томъ месьцу, где пово(д) такъ комисаре, яко и по(д)коморого постави(т), юры(з)дыщя за(в)жды бываетъ фу(н)дована. А такъ я, по(д)коморы(и) киевски(и), маючи при себе комо(р)ника своего уржоного пна Семена Уру(ц)кого, припатрившисе добре праву посполитому, же фу(н)дованье юры(з)дыщы(и) жа(д)но(и) стороне зашкочити не можетъ, до того, и(ж) тамъ завжды фу(н)дована бываетъ, где сторона поведовая такъ комисаре, // яко те(ж) и по(д)коморого заедеть, юры(з)дыщю мою фу(н)дова(в)ши. оную-мъ чере(з) возного енерала земли Киевское шляхе(т)ного Ивана Хлусовича о(в)олать розказалемъ.

68 зв.

⁴ Першу літеру «к» виправлено з іншої букви.

⁵ Літеру «к» виправлено з іншої букви.

По которомъ ѿвола(н)ю и сторонъ ѿбу(д)ву чере(з) того (ж) возного при-
вола(н)ю, постанови(в)шисе сторона поводовая, его м(л). па(н) Паве(л)
Мо(н)видь Дорогоста(и)ски(и) чере(з) умоцованого своего урожоного пна
Лукаша Сте(м)пъковського по(д)несла декре(т) трибуна(л)ски(и) любе(л)-
ски(и), на воево(д)стве Киевскомъ межи тымъ же поводомъ а пны Федо(р),
Гапо(н), Жда(н) и Федо(р) моло(д)ши(и) Дедовичи Трипо(л)скими дня два-
на(д)цатого мца июня в року тисеча шесо(т)номъ учинены(и), котрымъ
декретомъ су(д) головны(и) трибунальски(и) тую справу грани(ч)ную до
самого пна по(д)коморого, чере(з) которого и пе(р)ве(и) тая справа skutokъ
сво(и) ве(д)ле запису взя(т) мела, до ѿного (ж) суду по(д)комо(р)ского о(т)-
сылаеть, на(з)начаючи те(р)ми(н) пну по(д)коморому до ско(н)ченъя еѣ
ѿ(т) дати декрету того по вы(и)стью шести неде(л)⟨,⟩. По(д)несль та(к)же
и позовъ ѿ(т) его м(л). пна по(д)коморого кие(в)ского, по(д) тытуломъ и пе-
ча(т)ю его м(л). выданы(и), по ты(х) же пно(в) Трипо(л)скихъ, котры(и)
слово в слово та(к) се в [слобе маеть⟨,⟩:

«Ща(с)ны(и). Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земляи Киевское.

Вамъ, шляхетнымъ пно(м) Федору, Гапону, Ждану и Федору моло(д)-
шому Дедовичомъ Трипольскимъ, приказую зве(р)хности уряду моего по(д)-
комо(р)ского, абы есте передо мьною, урядомъ мои(м) по(д)комо(р)скимъ,
на де(н) и рокъ певны(и) и завиты(и), то е(ст) дня два(д)ца(т) четве(р)того
мца июля в року теперешнемъ тисеча шесотномъ, ку праву и скуте(ч)ному
усправе(д)ливе(н)ю стали на правъное попа(р)тьѣ и пово(д)ство урожоного
его м(л).// пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р).
м(л)., котры(и) вас мо(и)ю декрету суду головного трибуна(л)ского Любель-
ского, на воево(д)стве Киевскомъ в року тетерешнемъ ⁶ тисеча шесотномъ
межи его м(л)., яко поводо(м), а вами, яко по(з)ваными, выданого, ѿ то
припозывае(т), и(ж) суд(д) головны(и) трибунальски(и) з очевисты(х) конъ-
трове(р)сы(и) ва(с), ѿбу(д)ву(х) сторонъ, за попа(р)тьемъ и пово(д)ствомъ пна
Дорогоста(и)ского за апеляцыєю, чере(з) васъ пе(р)ве(и) сего ѿт декрету
моего по(д)коморьского на трибуналь воево(д)ства Киевского выточною,
ѿ забра(н)ѣ чере(з) ва(с) бе(з)правне и неслу(ш)не певны(х) дедичныхъ уро-
чищъ, кгру(н)то(в) того повода, ѿ(т) име(н)я его Ѡбухова до име(н)я на то(т)
ча(с) де(р)жавы вашоѣ Трипо(л)я, меновите врочищъ речокъ Лукавицы,
Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за ѿною речкою а(ж) до ве(р)хъ речки Бобрицы
по Хороховицу прилеглыхъ, на котрыхъ кгру(н)техъ и урочищахъ суть
ѿсажоны чере(з) пе(р)вшого посесора имения Ѡбухова местечко Красное,
село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ⟨,⟩ и Деремезное, за певною и(н)те(р)-
цызою и записомъ вашимъ доброво(л)нымъ, на котрымъ записе тая справа
фу(н)довала и фу(н)дуе, декре(т) суду моего по(д)комо(р)ского утве(р)дивши
в да(л)шомъ поступку до пе(р)шого запису вашого до мене, по(д)коморого,
яко того, чере(з) которого и пе(р)ве(и) тая справа skutokъ сво(и) взяти мела,
до суду моего по(д)комо(р)ского ѿтсла(л), зложивши рокъ певны(и) и за-
виты(и), по выстью такого декрету, в шесть неделъ тую справу, выехав-

⁶ Описка замість «теперешнемъ».

ши ⁷ на кгрунтъ, межи вами ско(н)чити, яко декре(т) трибуна(л)ски(и) ѿ томъ всемъ шире(и) в собе ѿбъмовляеть<,>.

69 зв. Прото преречоны(и) пово(д) ку тому и на то(т) рокъ выше(и) писаны(и) ва(с) припозываеть, абысте // на ме(ст)цу ро(з)ницъ ты(х) кгру(н)товъ за ѿзеромъ Ую(н)нымъ ку Днепру, ѿ(т)куль тые ро(з)ницы почато(к) сво(и) беру(т), передо мъною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ завъте ставъши, пово(д)ству доводомъ и заводомъ того повода ѿ декрету моего по(д)комо(р)ского прислухавъши, скуте(ч)не по(д) шацу(н)комъ шко(д), в по(з)ве пе(р)шюмъ по вась выданомъ, десе(т)ма тисе(ч)ми копъ гроше(и) лито(в)скихъ и по(д) ѿбовя(з)ками, в записе и и(н)те(р)цызе вашомъ ѿписаными, успра-ве(д)ливили.

Писа(н) дня сегомона(д)цать мѣа июня року тисеча ше(ст)сотно(г)го<о>.

Такъже давши, ве(д)ле права посполитого, приволатъ суседовъ ѿколич-ных(х), напере(д) ѿ(т)ца игумена и панъны Устыимы!], яко и вси(х) че(р)ницъ монастыра светого Миха(и)ла Выдубицькѣго ку прислуха(н)ю и выде(н)ю стѣны своее кгру(н)ту и(х), на(з)ваного Выкопанѣмъ, если се якую мети розумеють з кгру(н)томъ стороны поводовое добръ села Ѡбухова и Ѡбуховъщи(з)ны, которы(и) то позовъ слово в слово такъ се в собе маеть:

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земъли Кие(в)ское. Ве-лебному ѿ(т)цу игумену монастыра це(р)кви светого Миха(и)ла Выдубис-кого в Києве и всимъ че(р)ницамъ того монастыра.

Приказуе(м) вамъ, абы есте передо мъною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на де(н) и рокъ певъны(и) и завъты(и), то е(ст) дня два(д)цать четве(р)того мѣа июля в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т)номъ, ста-

ли, а попа(р)тью и пово(д)ству уроженого его м(л). пна Павла Мо(и)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р). м(л)., яко суседы и сугра(н)ники суме(ж)ные, прислухали в справе кгру(н)тово(и) ѿколо ро(з)граниче(н)я, за декретомъ суду голо(в)ного трибуна(л)ского, на ѿво(д)стве Киевскомъ в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т)номъ межи его м(л)., яко поводомъ,

а межи пны Федоромъ, Гапономъ, Жданомъ и Федоромъ моло(д)шимъ Три-по(л)скими, яко по(з)вашы(ми), выданого, а то ѿ забра(н)е чере(з) ны(х) бе(з)правъне певъныхъ дедичныхъ врочыщъ и кгру(н)товъ того повода ѿ(т) име(н)я // его Ѡбухова до име(н)я на то(т) часъ де(р)жавы и(х) Триполя, ме-новите врочыщъ речокъ Лукавица, Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за ѿною реч-кою а(ж) до вѣр(х)у рѣчки Бобрицы, по Гороховицу прилеглыхъ, на кото-рыхъ кгру(н)те(х) и урочищахъ суть ѿсажоны чере(з) пе(р)шого посесора име(н)я Ѡбухова мѣсте(ч)ко Кра(с)ное, село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ и Дереме(з)ное, яко декретъ трибуна(л)ски(и) и уве(с) поступокъ, в то(и) справе учинены(и), шире(и) в собе ѿбъясняеть.

Прото ва(с), яко суседовъ ѿколи(ч)ныхъ, позываеть ку ѿгледа(н)ю и бороне(н)ю стѣны вшое, если собе якую мети розумеете з добрами поводовое стороны села Ѡбухова, Ѡбуховъщи(з)ны и и(н)шихъ принале(ж)носте(и) его з о(д)ное, а кгру(н)томъ ваши(м), на(з)ванымъ Укопанымъ, до того (ж) ма-настыра<:> вашого належачымъ.

Писанъ дня сегомона(д)ца(т) мѣа июня року тисеча ше(ст)со(т)ного.

⁷ Літера «в» виправлена з іншої букви.

Также други(и) позовь противько ѿ(т)цу игумену монастыра светого Микола Пусты(н)ского ⁸ Есифу и противько всимъ еже ѿ Христе братии че(р)нцомъ того (ж) монастыра, яко дедичомъ селища Ивони(н)цовъ, также же ку виде(н)ю и бороне(н)ю стены свое, если се якую мети розумеють ѿ(т) добръ своихъ селища Ивони(н)цов а добрами поводовое стороны села Обухова и Обухов(в)щизны, которы позовь такъ се в себе мае(т):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земли Киевское. Тобѣ, велебному ѿ(т)цу Есифу, игумену монастыра че(р)кви светого Микола Пусты(н)ского в Киеве, и все(и) еже ѿ Христе брати(и) че(р)нцомъ того монастыра.

Приказуемъ вамъ, абы есте передо мною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)-скимъ на де(н) и рокъ певны(и) и завьты(и), то е(ст) дня два(д)цать четве(р)-того мѣца июля в року теперешнемъ тисеча шесотъномъ стали, а попа(р)тѣю и пово(д)ству урожного его мл(с)ти пна Па(в)ла Мо(н)вида Дорогоста(и)ско-го, дворенина его к(р). мл(с)ти, яко суседы и сугра(н)ники сумѣ(ж)ныѣ, при-слухали в справе кгру(н)тово(и) ѿколо ро(з)границе(н)я, за декретомъ суду головнього трибунальскаго, на воево(д)стве Киевскомъ в року теперешнемъ// 70 зв.

тисеча ше(ст)сотъномъ межи его м(л), яко поводомъ, а межы пны Федоромъ, Гапономъ, Жданомъ и Федоромъ молод(д)шимъ Трипо(л)скими, яко по(з)ва-ными, выданомъ, а то ѿ забра(н)ѣ чере(з) нихъ бе(з)правъне певны(х) дедич-ныхъ врочищъ и кгру(н)товъ того повода ѿ(т) име(н)я его Обухова до име(н)я на то(т) часть де(р)жавы и(х) Триполя, меновите врочищъ речокъ Лукави-цы, Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за ѿною речкою а(ж) до ве(р)хъ речки Бобрлицы, по Гороховицу, прилеглыхъ, на которы[х] кгру(н)те(х) и урочищахъ суть ѿсажоны чере(з) пе(р)шого посесора име(н)я Обухова мѣстечко Кра(с)ное, село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ и Дереме(з)ное, яко декре(т) трибуналь-ски(и) и упе(с) поступокъ, в то(и) справе учинены(и), шире(и) в себе ѿбѣя(с)-няеть.

Прото ва(с), яко суседо(в) ѿколичны(х), позываетъ ку виде(н)ю и бо-роне(н)ю стены ваше, если себе якую мети розумеете з добрами поводовое стороны села Обухова, Обуховщы(з)ны и и(н)шихъ приналежносте(и) его, з о(д)ное, а кгру(н)томъ вашимъ, на(з)ваннымъ Ивони(н)скимъ, до того (ж) монастыра вашего належачымъ.

Писанъ дня сегогона(д)цать мѣца июня року тисеча шесо(т)ного». А ⁹ про-чыта(н)ю ты(х) по(з)вовъ и по доведе(н)ю року и(х), постановивъшисе ѿче-висто передо мною. Ща(с)нымъ Ха(р)линьски(м), по(д)коморымъ, и пере(д) комо(р)никомъ моимъ, урожонымъ Семеномъ ¹⁰ Уру(ц)кимъ, велебны(и) ѿте(ц) Андреянь, чернецъ монастыра Пече(р)скаго, именемъ па(н)ны Усты-имъ, яко ста(р)шое че(р)ницы, и вси(х) се(ст)ръ, че(р)ницъ того (ж) монастыра светого Миха(и)ла Выдубискаго, све(т)чилъсе противько урожоны(м) пно(м) Федорови, Гапонови, Жданови и Федорови молод(д)шому Дедовичомъ Три-по(л)скимъ ѿ забыра(н)ѣ кгру(н)ту кква(л)товне чере(з) нихъ того монастыра вла(с)ного, Укопанымъ на(з)ваного, поведаночи его бытъ вла(с)нымъ

⁸ Текст від слів «ѿтцу игумену...» до «Пусты(н)ского» підкреслено олівцем.

⁹ Далі пропущене слово «по».

¹⁰ Склад «Се-» повторений двічі.

71 того ма-// манастыра свѣтога Миха(и)ла Выдубиского по лево(и) руце валу, а по право(и) руце валу кгру(нт) вла(с)ны(и) его м(л). п̃на Павла Дорогоста(и)ского, до Ѡбухова и Ѡбуховъщы(з)ны приналежачы(и), при(з)наваючи и поведаячи, и(ж) стѣны ни с кимъ и(н)шимъ не маеть, то(л)ко зъ его м(л). п̃но(м) Дорогоста(и)скимъ. Прото ѿ таковое кгва(л)то(в)ное забра(н)е кгру(н)ту того манастыра све(т)чилъся противъко п̃но(м) Трипо(л)скимъ, ѿфрующисе ¹¹ ѿ то чинити в суду нале(ж)но(м) з ними, кому справа буде належала. Которую протестацію я, по(д)коморы(и), приняломъ и до акъту того моего вписати росказалемъ<, >.

За тымъ просила сторона поводовая, абы его м(л). па(н) по(д)коморы(и), напере(д) з обу сторо(н) правъ переслухавъши, стороне поводово(и) дуктъ и зая(з)дъ в граница(х) ее наказаль. «Што се тыче того, же сторона по(з)ваная поведаетъ, же ту(т) не пови(н)на правъ свои(х) указова(т), на томъ то(л)ко на тамътоме ме(ст)цу, где я тежъ ро(з)ницу свою укажу и ѿ(т)ку(л) я дуктъ свои(и) попроважу», теды ¹² на то такъ сторона поводовая поведиль. же-сь ту пови(н)на указать права свое, где юры(з)дыщыя естъ фу(н)дована, кгда(ж) два разы ани на (д)вохъ ме(ст)цахъ юры(з)дыщыя фу(н)дована не быва. то(л)ко тамъ, где по(д)коморого а(л)бо уря(д) его поводовая сторона поставитъ, што се и в о(т)правова(н)ю комисы(и) вшеляки(х) заховуе. А што поведаетъ, же его м(л). тнѣ ¹³ по(д)коморы(и) не е(ст) тутъ уже яко уря(д)ник, але простая ѿсоба, яко полюбовъны(и) су(д)я, теды то по(з)ваны(м) ничего вспомочи не можетъ, кгда(ж) и са(м) запись, з обу сторо(н) доброво(л)не поданы(и), не менуетъ его быть су(д)ею полюбовънымъ, але яко уря(д)никомъ ѿбвезалися стороны пере(д) нимъ и пере(д) комор(н)ико(м) его за ту-тулемъ по(з)ву его м(л). п̃на по(д)коморого на ча(с) певъны(и) листы и зънаки

71 зв. граничныя показати и декрету его // в томъ слухати, чо(г)о су(д)я полюбовъны(и)не чини(т), абы по(з)вы ме(л) выдавати. До того и декре(т) самъ трибунальски(и) не яко су(д)и, але яко по(д)коморому вла(с)не належи тую справу ско(н)чити наказуе.

И(ж) теды ту(т) справа не яко пере(д) судъею полюбовънымъ, але вла(с)не пере(д) уря(д)никомъ его к(р). м(л). ѿтъправоватисе и ту(т) skutokъ свои(и) взяти маеть ве(д)ле декрету трибуна(л)ского, просила поводовая сторона, абы ѿ(т)тявъши на сторону ѿбороны стороны по(з)ваное, яко неправъные, ѿно(и) такъ же ту(т), на томъ ме(ст)цу, права свое ѿказать росказать рачиль, кгда(ж) поводовая сторона свое указать готова е(ст)<, >. А што сторона по(з)ваная припоминаеть, абы пе(р)ве(и) кгрывъды [!] простые, которые межи собою стороны ѿбе(д)ве маю(т), яко ѿ(з)беги, грабежи, ѿ которые тутъ такъже зара(з) ѿ(д)на друго(и) сторона мели се усправе(д)ливля(т), на томъ же року его м(л). па(н) по(д)коморы(и) узънава(л), теды сторона поводовая на то такъ повѣдила, и(ж) се того немъне(и) не (з)браня, але просила е(д)накъ, абы его м(л) па(н) по(д)коморы(и) в томъ пе(р)ве(и), што е(ст) большого и ва(ж)не(и)шого, то е(ст) з стороны кгру(н)ту ро(з)судокъ учиниль, а потомъ до кривдъ простыхъ приступиль.

¹¹ Описка замість «ѿфрующисе».

¹² Слово повторене двічі.

¹³ Описка замість «пнѣ».

А такъ я, по(д)коморы(и) ис комо(р)никомъ своимъ, прихилиячюсь до декрету трибунальскаго, которы(и) мне тую справу не яко су(д)и полюбовьному, але вла(с)не яко по(д)коморому, ско(н)чить розказуе, наказыльмъ[!], абы обе(д)ве стороне ту(т), на томъ ме(ст)цу, где юры(з)дышныя е(ст) фу(н)дована, такъ поведовая, яко тежъ и по(з)ваная, права, привилея и листы свое вшелякие, а за ты(м) слу(ш)ность грани(ц), што кому належи(т), передо мною показали. А што се тыче кривдъ простыхъ межи сторонами, яко грабежовъ и (з)беговъ, теды оныя по ско(н)че(н)ю тое справы кгру(н)товое у(з)навати буду.

Которому декретови сторона поведовая досытъ чинечы, листы и привилея свои на тые име(н)я, ѿ которы(х) забранье певны(х) 72

кгру(н)товъ чере(з) сторону по(з)ваную спо(р) иде, пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ и комо(р)никомъ его м(л). показала. Напере(д) выдымусъ с книгъ ка(н)целяри(и) его к(р). м(л). Коро(н)ное листовъ двохъ светое памяти короля Казымера, про(д)кови и(х) м(л). пано(в) Дорогоста(и)ски(х) Ивашку Ю(р)ши даныхъ, на села альбо имена, в повете Киевскомъ лежащые, на(д) ре(ч)ками Лукавицею, Стугною, Кра(с)ною и Бобрицею, зо всими кгру(н)ты по Хороховицу, выданы(и) за печатю его королевское м(л). въ Ва(р)шаве на се(и)ме вальномъ коро(н)номъ року тисеча ше(ст)сотного мца ма(р)ца два(д)цать пе(р)вого дня:

пе(р)ши(и) листь светое памяти короля его м(л). Казымера, писаны(и) до князя Алекса(н)дра Володимировича, которы(и) пише за пномъ Ивашкомъ Ю(р)шичемъ, абы ему села ѿ(т)чы(з)ныя по(д) Киевомъ ве(р)нулъ, которые былъ бе(з)правне ѿ(т)нялъ, и все ¹⁴ тое, што к тымъ селамъ служало ¹⁵, по(д) датою в Горо(д)не мца мая девятогона(д)цать дня и(н)дикъта пе(р)шого;

вторы(и) не яко ли(ст), але яко привиле(и) вла(с)ны(и) то в себе маеть, же тую ѿ(т)чы(з)ну, которую кнжа Алекса(н)де(р) Володимировичъ тому Ивашку Ю(р)шичу села менованыя, в повете Киевскомъ лежащые ¹⁶, на(д) ре(ч)кою Лукавицею, Стугною, Кра(с)ною и Бобрицею, ве(р)нулъ, ему ве(ч)ными часы уже утве(р)жаеть и тую ѿ(т)чы(з)ну его при немъ заставуеъ вечными часы</>; дата привилею того — дня два(д)цать пе(р)вого мца се(н)тебра и(н)ди(к)та второго</>.

Тутъ теды с тыхъ привилеевъ се значи(т), же тые добра, ѿ которые те(р) ко(н)трове(р)сия е(ст). ничы(и) и(н)шие не были, только были зла(в)на в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)скихъ, кгдажъ оны всь ¹⁷ зъ Ю(р)шаньки пошли, которая была деди(ч)кою тыхъ добръ, а Ивашко — братъ ея, которому то тые име(н)я король его м(л). светое памяти Казыме(р) приворочаеъ, и знать, же тые име(н)я пусты были, ижъ теперь // ѿседають<, >.

72 зв.

Показалъ потомъ: коли се уже тые добра zostали теперешнему пну Павлови Дорогоста(и)скому, теды и(ж) леть не мель теперешни(и). пово(д), ѿпека(л)се тыми добрами стры(и) его м(л). рононы(и) панъ Петръ Миколае-

¹⁴ Літеру «в» виправлено з нерозбірливої букви.

¹⁵ Описка замість «слушало».

¹⁶ Склад «ле-» дописаний над рядком.

¹⁷ Літеру «в» виправлено з іншої букви.

вичь Дорогоста(и)ски(и), и были тые добра часть немалы(и) у него в опеце. Деспоноваль ими, яко (ж) се то значи(т) з листу ручного пна Ивана Сольтана и пна Федора Дедка, ω(д)ного с по(з)ваны(х), с печатьми и с подписами ру(к) и(х) вла(с)ными, и(ж) селищъ и урочищъ в Киевскомъ воево(д)стве, на(д) речками Стугною, Лукавицею, Красною и Бобрицею пусто лежачыхъ, которымъ вы(з)наваю(т), и(ж) нанели у него на урочищу речкою Малюже(н)кою, за Красною речкою а(ж) до ве(р)ху Бобрицы, пасеки на бчолы, также паствиска на бы(д)ла и футоры мети, сьно косити и бобры по Кра(с)но(и) речце лови(т), также и въ озеры Ую(н)немъ рыбы и уоны ловити, а нанели то(л)ко на чотыри годы. Дата того листу року тисеча пя(т)со(т) ω(с)мьдесятъ шостого мца ωктебра пятого дня.

«Тому се пригледѣти, же тые вси кгрунъты, которые в томъ листе ωписуе, и самъ ωди(н) с по(з)ваны(х) менова(л) и(х) быти вла(с)ными поводовое стороны, тепе(р) по(з)ваные ωты(и)муютъ и де(р)жать и(х) и тепе(р), але яко до ныхъ пришли — покажу и(м)». Напере(д) Петръ, кухмистръ его к(р). м(л)., праде(д) теперешнего повода, ме(л) за собою Ю(р)шанку, по которо(и) взя(л) име(н)я в Литъве, на Волыну и тут тые в Киевскомъ воево(д)стве и сплodi(л) сына Миколая. Микола(и), сы(н) Петровъ, былъ ме(ч)ны(м) его к(р). м(л)., де(д) поводовъ, которы(и) сплodi(л) сыно(в) чотыро(х): Станислава, Миколая, Петра и Яна. ω(т)ца его м(л). пна Павлова, которыхъ деда и ω(т)ца и и(х) самыхъ прозывали по про(д)ку и(х) Петру Кухмистровичами<, > и мае(т)ности и(х) — Кухмистровскими. Которые кгды се поделили ровно мае(т)ностя(ми) своими ω(т)чы(з)ными, zostалася межи и(н)шими мае(т)ность тутошняя, у воево(д)стве Киевскомъ лежачая, Кухмистровская, на(з)ваная тепе(р) Ωбуховъ. зо (в)сими ее принале(ж)ностями, // которая была ω(н) ча(с) пуста, ω(т)цу теперешнего повода пну Янови, которое мае(т)ности па(н) Янъ, самъ мало будучи в деръжа(н)ю, уме(р), zostавивши сына ω(д)ного — теперешнего повода пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского. Которы(и) и(ж) ле(т) не ме(л). его м(л). па(н) Пет(р) Дорогоста(и)ски(и), стри(и) его м(л)., и(м) се опекаль, яко брата(н)комъ свои(м). и мае(т)ностью его всею такъ в Ли(т)ве, на Волыню, яко тежъ и тою теперешнею, ω которую тепе(р) клопотъ<, >. Которая и(ж) пуста была — легче ее себе поважилъ, бо ω нее зна(т) не (д)ба(л), же ее не ωсажоваль, только пасеки на(и)моваль и сеножати. Не маючи за(с) до нее права жа(д)ного, про(д)а(л) е теперешнему его мл(с)ти княжати Косте(н)тину Ωст[р]о(з)кому, воеводе киевскому, бе(з) ведомости дедича, бо дедичъ его м(л). па(н) Павелъ бы(л) у чужы(х) земляхъ. Приехавъши с чужых зе(м)ль, поча(л) се пытати ω свое(и) мае(т)ности, а меновите ω то(и) пусто(и), которую ωбачивши у кого иншого в рукахъ, пыта(л)се, яко бы прышла до него. Поведилъ, же-(м) ее купи(л) у стрія его м(л). пна Петра, а тепе(р), за де(р)жавы его м(л). пна воеводы, почали люди ωседати, яко Ωбуховъ, тая мае(т)ность, бо за ω(т)ца его м(л). не мешка(л) ту(т), то(л)ко ωди(н) мужи(к) Ωбу(х), ω(т) которого за часо(м) на(з)вано тую мае(т)ность на(д) Лукавицею Ωбуховъ, и Ωбухо(в)щы(з)на. Ωсело за(с) новое мѣстечко на(д) речкою Кра(с)ною Кра(с)-ное, село Васи(л)ко(в), Перегоновъ и Дереме(з)ное.

Приехавши ту теды в тые кра(и), до воево(д)ства Киевського, просиль и(х) м(л). пно(в) обывателе(в) тутошны(х), яко того звыча(и) естъ, жебы ему дали и(х) м(л). ли(ст) сво(и) сведе(ц)ны(и), за по(д)писомъ ру(к) и печатьми своими, яко ѿ то(м) ведаю(т), и(ж) тые добра были завѣжды в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)скихъ, и яко ѿтошли. На што дали ему и(х) м(л). ли(ст) сво(и) таки(и), же «то селища на (и)мѣ Глеваки, Лукавица, Форошня, Веприня, Ю(р)ши(н), над речкою Стугною, Лукавицею, Кра(с)ною и Бобрницею межи Трипо(л)емъ, Белою Це(р)ко(в)ю а Киево(м), в зе(м)ли Киевско(и) лежачыє, вла(с)ныє ѿ(т)чы(з)ныє небо(ж)чыка пна Яна Дорогоста(и)ского Кухмистровича, ѿ(т)ца его м(л). пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского, повода, и за живота ѿ(т)ца его пна Яна Дорогоста(и)ского тые добра были пусты, то(л)ко ту(т) // ѿди(н) мужикъ мешкаль Обухъ, а потомъ, по сме(р)ти ѿ(т)ца его, ѿпекальсе мае(т)ністю его м(л). па(н) Петръ<.> которую не ведаемъ яки(м) правомъ пустиль теперешнему его м(л). пну воеводу киевскому». Дата того листу в Овручомъ року тисеча пятьсо(т) деве(т)-десятого мца октебра сегомо дня. У того листу печата(р)ми е(ст) и сами теперешние по(з)ваные три: Федо(р) ста(р)ши(и), Федо(р) моло(д)ши(и) и Жда(н) Трипо(л)ские. До которы(х) по(д)писовъ свои(х) ѿни се тепе(р) не зънали, бо се того не сподевали, абы и(х) мяно взруша(т)<.>.

73-зв.

По такомъ теды листе его м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), не хотечи своего промо(л)чати, почал(л) позывати его м(л). пна воеводу киевского до земства ѿ кква(л)товное посягне(н)е ты(х) добръ своихъ ѿ(т)чы(з)ныхъ, и трвало то такъ лѣтъ колькона(д)цать, кгда (ж) роки зе(м)ские не доходили. Пнове Трипо(л)ские промышляли ѿ томъ кгру(н)те, бо имъ приле(г) до Триполя. Видечи, же то па(н) велики(и) де(р)жи(т), которы(и) не (д)балъ ѿ тоє, уря(д)ни(к) такъже ну се в кру(н)тъ !! потросе вдирати, ну позывати его м(л). пна воеводу киевского ѿ выби(т)е с поко(и)ного де(р)жа(н)я з кгру(н)ту и(х) Трипо(л)ского по ре(ч)це Кра(с)но(и), з ве(р)ховъ тоє речки, почавши ѿ(т) кгру(н)товъ Белоцерько(в)ски(х) ¹⁸, за погонє(н)є бобровъ, до чою права не мели. По(з)вали до земства, зыскали на ¹⁹ не(м) тоє выби(т)е и шкоды в зе(м)стве, трибула(л) ²⁰ то утве(р)ди(л), та(к)же и и(н)шие кри(в)ды ѿ грабежъ, ѿ (з)бєги зыскали на не(м) до ки(л)куна(д)цать тисече(и) золоты(х), а все немаль в нестаномъ, але яко (ж) ко(л)ве(к) то(л)ко то стороне поводово(и) не шкодить. Его м(л). па(н) воевода не ведаючи, яко того збыти, своего жа(л) ему было вла(с)ного дати, але што учиниль, видеци, же се вже не ме(л) в то(и) маєтности ѿседати, кгда (ж) не его была вла(с)ная, бачи(л) то, же ѿ(н) зле купиль, и тотъ те(ж) ему зле бы(л) ²¹ продалъ, а вже в праве стоялъ // с теперешнимъ поводомъ, ну (ж) въ є(д)-на(н)є з ними, и чужымъ кгру(н)томъ, вла(с)нымъ пна Дорогоста(и)ского, нагородиль им шкоды, а(л)бо(в)е(м) уступиль имъ кгру(н)ту Обухо(в)ского

74

¹⁸ У слові кілька літер виправлено.

¹⁹ Слово повторене двічі.

²⁰ Опіска замість «трибунал».

²¹ Слово написано над рядком.

немало и(з) лю(д)ми ѡселыми, яко з мѣстечкомъ Кра(с)нымъ, селомъ Перегономъ, село(м) Васи(л)ковомъ и Дереме(з)ною, и казалъ имъ заехати, поку(л) бы ѡ(д)но ѡни сами хотели, и копце усыпали. И такъ теж учинили, заехавши а(ж) по(д) самое село Ѡбуховъ и Ѡбухо(в)щину, по(д) речку Лукавицу, нема(л) три мили ѡ(т) Триполя, и(х) мѣстечка, а тегнули вдольжъ на чотыры мили а(ж) ку Бело(и) Це(р)кви. Копце собе усыпали самы (ж), бе(з) уряду по(д)комо(р)ского и земьско(г)о[1].

«То намъ теды мнѣ(и) на томъ належитъ припоминать тые поступки и(х) правные зъ его м(л). пно(м) воеводою киевскимъ, кгда жъ то не (з) дедичомъ была справа, але яко с посесоромъ, и если што стратилъ — моего стратилъ<, > такъ<, > же я ѡдыскати могу, бо посесоръ, не маючи жа(д)ного права, кгрунъту тратити не може, яко и ѡпеку(н) если што стратить — деды(ч) ѡтыскати може<, >». То то(л)ко для и(н)фо(р)мацы(и) его мл(с)ти пну по(д)коморему припоминаеть, бо се ѡни тымъ ѡграниче(н)емъ набо(р)зе(и) щитять, мовечи: «А то-сь мы ѡ тые кгрунты позывали его м(л). пна воеводу, и уступи(л) и(х) намъ чере(з) право». Ѡ чомъ [...] ²² шире(и) дале(и) въ и(х) поступку погоди(в)шисе теды з ними, его м(л). па(н) воевода теперъ же пусти(л) тепере(ш)нему поводови тую мае(т)нос(т), не вдаючисе з ны(м) в дальшее право и тру(д)ности, а даль ему листь сво(и), за печат(ю) и по(д)писомъ рики ²³ свое и (л)юде(и) зацны(х), в котормъ вы(з)навае(т), и(ж) мае(т)ность тую дедичную его мл(с)ти пана Па(в)ла Дорогоста(и)ского, повода тепере(ш)него, которую былъ у бра(та) его м(л). пна Петра Дорогоста(и)ского купи(л), на (и)ме Глеваки, Форошню, Лукавицу и Веприню, названы(и) тепе(р) Малы(и) и Велики(и) Ѡбуховъ, не вдаючисе з нимъ в 74 зв. да(л)шие тру(д)ности // правные. Дата листу того дня четверьтого мѣца сентебра року тисеча пятьсо(т) деве(т)деся(т) ѡсмого.

То те(ж) припомне(т) не вадить, же его м(л). панъ воевода кие(в)ски(и), давши поводови(и) стороне таковы(и) листь уступе(н)я мае(т)ности тое, не подалъ ее ѡ(д)накъ зара(з), а то для того, же по то(т) ча(с) е(д)на(л)се с пны Трипо(л)скими ѡ тые кри(в)ды, которые се выше(и) припомнели. Которые и(м) нагорожаючи, кгру(н)ту ча(ст) великую того Ѡбуховьского, которы(и) тепре(р) ²⁴ пово(д) ѡды(и)скуе ис тыми ѡсадами, яко з мѣстечкомъ Кра(с)нымъ, селомъ Перегономъ, Васильково(м) и Дереме(з)ною, поступилъ. Ведаючи ѡ таковомъ се усче(р)бе(н)ю маетности тое, его м(л). панъ Дорогоста(и)ски(и), кгда еще до того приступили, и кривды и(н)шие ѡ т) пновъ Трипо(л)скѣхъ, яко грабежи коне(и), воловъ, збо(ж)я и по(д)данныхъ с тое то мае(т)ности его м(л)., учинилъ протестащю ѡ томъ всемъ на ни(х) в горо(де) Киевскомъ в року тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) ѡсмомъ мѣца се(н)тебра шостого дня; взя(л) тепе(р) его м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и) посесию врядовую по томъ ѡктебра двадцьа(т) третего дня року деве(т)деся(т) ѡ(с)мого.

²² Початок слова закреслений.

²³ Описка замість «руки».

²⁴ Описка замість «теле(р)».

По таковомъ теды тытуле права своего указа(н)ю²⁵ просиль, абы те(ж) права свое сторона по(з)ваная, которые пови(н)на такъ зъ ѡпису, яко те(ж) и декрету его мл(с)ти пна по(д)коморого, в томъ учиненого, указа(т), показала. Ту по(з)ваные права свое указовали, противко которымъ правамъ сторона поводовая тые ѡбороны вносили:

Наперед(д), што се тые тыхъ листовъ, чере(з) сторону по(з)ваную показанныхъ, такъ сторона поводовая на то повиди(ла), и(ж) жаде(н) чоловіекъ на(д) набы(т)е права своего любо даро(в)ного, любо дедичного альбо якимъ и(н)шымъ спосо(б)омъ себе належачого, з него бо(л)ше(и) се тѣшити и на(д) него болше(и) себе привлащати не може(т), то(л)ко яко се ѡное право его в себе маєт.// «По(з)валя(м) я, же пнве Трипольские мають давное ѡ(т) его к(р). м(л). светое памяти короля Алекса(н)дра села Триполья, у воево(д)стве Киевскомъ лежачого, на(д) (Д)непремъ²⁶ рекою, где ѡни тепе(р) мѣстечко ѡсадили, але не в тако(и) широкости грани(ц) и волости, яко оны поведаютъ. Напередъ, што указуютъ ли(ст) последни(и) светое памяти короля его м(л). Алекса(н)дра по(д) датою иуния третегона(д)ца(т) дня индикта ѡ(с)мого, которы(и) мае(т) в себе млыны, стави, дубровы. А где жъ надъ Днепремъ рекою. чого ѡни ужываю(т) всего, але жебы ажъ по ре(ч)ку Лукавицу, яко се ѡни примыкають? И поведатъ: того и в листехъ ихъ не машъ.

75

А пе(р)шого за(с) листу своего на тое жъ село Трипо(л) ѡ(т) того (ж) свтее памяти короля Алекса(н)дра, предъкомъ и(х) даного, не вспоминають: альбо его не мають, а(л)бо се за него встыдятъ. В котормъ естъ ѡписана докла(д)не волость Трипо(л)ская: я(к) велика ѡсада и што за пожы(т)ки ее были».

Чого поводовая сторона не голымы словы, але речью самую пробуючи, показала выдыму(с) привилею альбо листу его к(р). м(л). свтее памяти короля Алекса(н)дра, пномъ Трипо(л)скимъ даного с ка(н)целяры(и) его к(р). м(л). Великого кня(з)тва Литовского по(д) датою у Ва(р)шаве дня два(д)цать пятого мца ма(р)ца року тисеча ше(ст)сотного, за печат(ю) выданы(и) стороне поводово(и). В котормъ то е(ст), и(ж):

«Былъ намъ чоло(м) земени(н) киевски(и) Данило Де(д)ковичъ и просиль у на(с) в повете Киевскомъ села Трипо(л)я, и поведиль пере(д) нами, и(ж) в томъ селе только семь чоловіекъ служебни(х),// а не даньны(х). И те(ж) поведиль пере(д) нами. же в томъ селе чотыры ѡзера ку замьку нашому Киевскому и лука на (Д)непрѣ²⁷ рецѣ. Ино буде(т) такъ, якъ ѡ(и) намъ поведиль, теды мы то ему дали<, >».

75 зв.

А не пише, жебы въчне. Дата листу того: «В Горо(д)не дна ѡ(с)могона(д)цать ма(р)ца индикта третего».

То далеко пе(р)ши(и), ни(ж)ли то(т), которого ѡни указавали²⁸. Того те(ж) светое памяти короля Алекса(н)дра, которо(г) [о] ѡни не показываютъ тутъ, ка(ж)ды(и) розо(з)нати може(т), если тамъ великая воло(ст) могла быти того села, где ѡ(д)но семь чоловіеко(в) было, где ѡсобы(с)то все менуе: и ѡзера чотыры, и луку на Днепрѣ рецѣ<, >. А пнове Трипо(л)ские тепе(р)

²⁵ Очевидно, мало б бути «указа(н)я».

²⁶ Виносна «д» — спільна для слів «на(д)» і «(Д)непремъ».

²⁷ Літера «н» виправлена з «д».

²⁸ До цього місця два попередніх речення вписані іншою рукою.

сегають вгору ω(т) Днепру ми(л) три, и ро(з)ехали на кгрунтъ вла(с)ны(и) стороны поводовое и вдовжь тягнуть на чотыри мили а(ж) по(д) Белую Це(р)ковь, а мѣсто чотырохъ ωзе(р) де(р)жать тепе(р) ω(с)мъ<.>. То вже противко своему привилееви маю(т) с тамътое стороны Днепру чотыры ωзера, то тамъ и(х), яко привиле(и) ωбвовляеть²⁹, на(д) Днепремъ, або што ту(т), з сее стороны, вгору тягнуть и ωды(и)мують другие чотыри — вла(с)ныє дедичныє поводовое стороны<.>. Што се и (з) ужива(н)я стороны поводовое знач(т), же сами ты(х) ωзе(р), которые тепе(р) ωды(и)мують кгвальтомѣ<.> на(и)мовали до лововъ у стрия его м(л). пна Петра Дорогоста(и)ско(г)ло| Кухмистровнича, яко се то выше(и) показало<.>.

76 Не могутъ теды на(д) привиле(и) сво(и) бо(л)ше(и) собе привлащити, на што, бачу, ничего не (д)баю(т), бо не то(л)ко ты(х) споко(и)не де(р)жать, што в листѣ своемъ ωписаные маю(т), але и на(д) данину его к(р). м(л). упросивши, вели³⁰ за мало, кгру(н)товъ его к(р). м(л)л(с)ти, до староства Киевьского належачы(х), посели, ω чомъ и(х) и сторона поводовая на деляте и(н)стыкгаторови его к(р). м(л)с(т)и пода(т) не занехае(т), кгда (ж) то противко праву посполитому чиня(т), ω чомъ у а(р)тыкуле ше(ст)на(д)цатомъ в ро(з)деле пе(р)шомъ // шире е(ст) ωписано. И мало на томъ маючи, еще в добра ω(т)чы(з)ныє поводовое стороны, которыхъ границы певныє³¹ выра(з)не су(т) у приви(л)я(х) его м(л)с(т)и естѣ ωписаны, яко рѣ(ч)ке и селища впираютьса, поведаючи, же и то, де(и), Триполя належи(т), поку(л) зае(ж)чають<.>. Леч то и(х) не (в)споможе, бо яко и(х) граница Триго(л)ская е(ст) ωписана на(д) рекою Днепро(м) а(ж) по рѣ(ч)ку Кра(с)ную, далеко еще бо(л)ше(и) и доста(т)не(и) добра ω(т)чы(з)ныє поводовое стороны в свое(и) границы су(т) ωписаны, беручи свои три(б) ω(т) рѣчки<.> Сту(г)ны а(ж) до Лукавицы, ω(т) Лукавицы до Кра(с)ное, ω(т) Кра(с)ное до Б(о)брицы³², ω(т) Бобрицы а(ж) до (Го)роховицы³³, меже Трипо(л)е(м), Киево(м) и Белою Це(р)ковью лежащие. А пнве Трипо(л)ские подо(м)кнули а(ж) по Лукавицу рѣчку по(д) дедичныє добра стороны поводовое, та(к) Малы(и) Ωбухове(и), яко и Велики(и) Ωбухо(в), што и самы(м) подобе(н)ство(м), и (з)наки пе(в)ны(ми) пово(д) покаже, же кри(в)ду немалую ω(т) по(з)ваны(х) те(р)петь.

76 зв. Што се тыче(т) поступко(в) ты(х) пра(в)ны(х), чере(з) по(з)ваную сторону показаны(х), которые ωде(р)жала на его м(л). па(н)у воеводе кие(в)ско(м) теперешне(м), которы(и) был(л) посесоро(м) тоє мае(т)ности ω(т)чы(з)ное стороны поводовое дочасны(м), права жа(д)но(г)ло| на нее не маюче<.> и што поведаю(т): «А то(с)мы ω ты(и) кгру(н)ты позывали его м(л). пна воеводу кие(в)ского<.> зыскали(с)мы то право(м), присужено то намъ<.> // и мае(м) ωграничоную мае(т)ность и не хоче(м) мети границы и (и)ноє[!] с пано(м) Дорогоста(и)ски(м)». Пра(в)да естѣ, же панове Трипо(л)ские не хотели бы мети границы с поводовою стороною, бо досы(т) кгру(н)ту забрали его, але ω(и) хоче. Будучи укривжоны(м), ωды(и)скуе свое, што до ва(с)

²⁹ Описка замість «ωбмовляеть».

³⁰ Очевидно, «взели»?

³¹ Далі до кінця цього аркуша текст вписаний іншим почерком.

³² Виправлено з «Б(о)бровицы».

³³ Виправлено з «Хожовицы»?

бе(з)пра(в)не пришло, бо то(т) перево(д) права не (з) дедичо(м) бы(л) и шко- дити ³⁴ яко особе, такъ и добрамъ его не можетъ, и не могль се стегати на добра ѿ(т)чы(з)ные 'его м(л). пна Дорогоста(и)ского, хиба на вла(с)ные его м(л). пна воеводы киевського. И если то на немъ презыскали — неха(и) же его глядять зъ его вла(с)ное маетьности, вшакъ есть щого ³⁵. А яко тые и(х) презыски, которые на тыхъ добрахъ за де(р)жанья пна воеводы киевського ѿде(р)жали, не е(ст) важны, такъ и по готовю границы тые, которые ѿ(н) имъ по(з)волилъ сыпать, зоста(т)се не могутъ, кгда (ж) де(р)жавца, не маючы тытулу деди(ц)тва, добръ ѿбтяжа(т) и шкоды жа(д)ное в нихъ чини- ти не може(т) <, >.

Перевели на немъ право то ³⁶ выбы(т)е яко(с) тамъ з мае(т)ности Три- по(л)ское, ѿ грабежъ, ѿ (з)беги, и зыскали до ки(л)куна(д)ца(т) тисече(и) золоты(х) на немъ, а на добра(х) ѿ(т)чы(з)ныхъ поводовое стороны по(з)вы клали <, >. Пну великому же се присегати не хотело, дати те(ж) по готовю иле своего. Намъне(и) е(д)наючысе з нимъ ³⁷, уступи(л) имъ кгрунъту вла(с)- ного поводовое стороны дедичного великую ча(ст) и(з) лю(д)ми осельми, яко местечка Кра(с)ного, се(л) Васи(л)кова, Перегонова и Дереме(з)ное, и не дбалъ то(г)ло, же и(х) збы(л), хо(т) не своимъ. А ѿни розумели, же имъ досы(т) стало и же се мели в томъ оседати, бо по томъ е(д)нанью в томъ же року па(н) воевода поводово(и) стороне пусти(л) тую маетьность, а ѿ(н) зара(з) почаль позывати.

Што поведаять по(з)- // по(з)ваные, же «мы не маемъ тене(р) жа(д)- ное границы ѿ(т) Трипо(л)я, то(л)ко ѿ(д) кгру(н)ту нашего Стрымятицького з м(а)етно(ст)ю поводовое стороны Ѡбуховомъ Великимъ и Ѡбухо(в)щы(з)- ною», то е(и) такъ поводовая сторона поведила, же з вы(н)шими и(х) добрами границы не мае(т), то(л)ко с Трипо(л)емъ, чого дове(л) пры(з)наньемъ самыхъ че(р)нцовъ такъ свтого Миха(и)ла Выдубицкого, яко тежъ и светого Миколы Пусты(н)ского, которые, яко ниже(и) ѿ то(м) есть, ставши при фу(н)дова- нью юры(з)дыщы(и) его м(л). пна по(д)коморого, со(з)нали, и(ж) на томъ ме(ст)цу зышо(в)се кгру(нт) по лево(и) руце валу та(м), ниже(и) ѿ(т) Днеп- ра <, > пно(в) Трипо(л)скихъ ѿт Триполя, а тутъ, выше(и), где стали, ѿ(д) Днепру по то(и) же стороне валу, кгрунть монастыра светого Мыха(и)ла Выдубицкого, а с тамътое стороны валу, по право(и) руце, кгру(нт) его м(л). пна Дорогоста(и)ского Ѡбухо(в)ски(и), по ре(ч)ку Лукавицу, и пере- ше(д)ши Лукавицу, ажъ ку друго(и) речце Стугне. До того и(з) листу и(х) м(л). пновъ ѿбывателе(и) воево(д)ства Киевського, стороне поводово(и) даного, значитьсе, же добра его Ѡбухо(в)ские границы мають с Триполемъ, бо тамъ вы(з)навають межы Киевомъ, Трипо(л)емъ и Белою Це(р)ковью, а с тыми всеми дотыкаються границы его.

А што то ѿни называютъ кгру(н)томъ Стрымяти(ц)кимъ, теды сторона поводовая по(з)воляе(т), же ѿни могутъ мети кгрунть Стрымяти(ц)ки(и),

³⁴ До цього слова текст вписано тим же почерком, що і на попередньому аркуші.

³⁵ Тобто «с чого».

³⁶ Очевидно, помилково замість «ѿ».

³⁷ Очевидно, «з ними».

але не тутъ, вгору, але тамъ, ниже(и), на(д) Днепрѣмъ, што се значить и(з) сознанья сусе(д) околи(ч)ныхъ, же то не кгрунтъ Стримяти(ц)ки(и), але Трипо(л)ски(и). Штобы в томъ было сна(д)не обачы(т), купили пнве Трипо(л)ские луку над Днепре ||| реце, такъ на(з)ваную Стримяти(ц)кою, у неякогось Миха(и)ла Миха(и)ловича Хале(ц)кого, которую луку коро(л) его м(л). светое памети Жыкгмонтъ дарова(л) было тому Хале(ц)кому, и то не пише, // абы часы ве(ч)ными. Дата листу того в Кракове року тисеча пя(т)со(т) два(д)ца(т) третего мѣа ма(р)ца девятогона(д)ца(т) дня и(н)дикта пе(р)вогона(д)цать. А они о(т) тое луки такую широкою воло(ст) хочуть мети, мало неяко о(т) Триполя.

А што указуе(т) листы якие(с) про(д)ковъ свои(х) уживаня селища Стримяти(ц)кого на(д) Днепрѣмъ, то проти(в)ко себе указуе, бовемъ: они о(т) Днепру ки(л)ка ми(л) о(т)ступують, чужые кгру(н)ты за(и)муючи, ото(ж) и тое слово «селище» ро(з)но розумети треба, кгда (ж) и в листе(х) стары(х) его м(л). пна Дорогоста(и)ского вспоминае(т) селище и другимъ именемъ вла(с)нымъ и(х) называе(т) «урочищами». А урочище не може бы(т) великое, яко и въ мае(т)ностяхъ всѣхъ пустыхъ, иле в тыхъ краяхъ «селищами» урочища зовутъ, которые подобны суть до осады. И тамътое и(х) селище Стримяти(ц)кое не може бы(т) розумяно, то(л)ко за урочище, хо(т) бы добре и шпрочь тое луки Стримяти(ц)кое.

А што поведають, же(с) «мы того ужывали завжды, и хо(т) бы то было твое — ты(с) того недавно в посесыи, страти(л) еси тое, давностью не де(р)жалъ еси того», на то ему сторона поводова такъ поведела: «Правъда е(ст), же-мъ я того в посесѣи тепе(р) недавно, в року дѣве(т)деся(т) о(с)момъ, бо-мъ то чере(з) право штыскаль, позываючысе ки(л)кана(д)цать го(д). Але пре(д)ки мо(и) были того в споко(и)номъ ужыва(н)ю, што-мъ уже досы(т) показалъ и листами светое памети короля Казымера доводиль, которыми называе(т) добра тые о(т)чы(з)ные и вла(с)ные бы(т) пре(д)ковъ мои(х) пры(з)навае(т) <.>». То завираючи, показа(л) а(р)тику(л) три(д)ца(т) шосты(и) в ро(з)деле третемъ, в которомъ докла(д)не пише(т), и(ж) всѣ по(д)даные такъ духовъные, яко и све(т)цкие, которые бы име(н)я свои, яки(м) кольве(к) правомъ набытые, за славъное памети короля Казымера, короля Алекса(н)дра, короля Жыкгмимон(и)та и Жыкгмимон(и)та Авъгуста, [с]поко(и)не // де(р)жали, хотя бы и листовъ жа(д)ныхъ не мели; до того ко(н)ституцую року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) девятого, в Люблине при унѣи Великого кня(з)ства Литовъского с Коруюю По(л)скою уфаленую, которая то в себе мае(т), и(ж) тое воево(д)ство Кие(в)ское, Волы(н)ское и По(д)ляское при правахъ свои(х) мели бы(т) захованы, о чомъ шире(и) привиле(и) и(х) особны(и) о(т) светое памети короля Жыкгмимон(и)та Авъгуста, онымъ даны(и), све(т)чы(т) <.>.

По указу(н)ю теды правъ чере(з) обе(д)ве стороне прсила поводова сторона его м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), абы его м(л). панъ по(д)коморы(и) до пригледа(н)я ее знаковъ грани(ч)ныхъ и дукту поводовое стороны, которы(и) готова показати, поступиль. Я теды, по(д)коморы(и), с комо(р)-никомъ моимъ, наказалемъ, абы пово(д), па(н) Паве(л) Дорогоста(и)ски(и), напере(д) дуктъ сво(и) и (з)наки грани(ч)ные оказалъ. А по о(д)праве(н)ю того такъже по(з)ваное стороны заводу и знаковъ кгру(н)товыхъ слуха(т) и огледа(т) буду.

Которому декретови повод(д) досы(т) (чи)нечы, дукть сво(и) и (з)наки грани(ч)ные так ѿ(т)правоваль(>):

Напере(д) взя(л) дукть сво(и) по вале, которы(и) иде(т) ѿ(т) Днепра самого, до которого валу, по лево(и) руце, спереду, пришолъ кгрунтъ Трипо(л)ски(и), а по право(и) руце — кгрунтъ поводовое стороны до име(н)я его Обухова и Обухо(в)щи(з)ны вла(с)ны(и). Лечь ижъ для тру(д)ного перебы(т)я и месць неспособныхъ, храповинъ, болотъ, густвины тамъ повод(д) до переду валу самого, ѿ(т)куль се починая(т) граница его кгру(н)товъ, его м(л). пна по(д)коморого провади(т) не мо(г). Теды взя(л) сво(и) дукть ѿт мествца фу(н)дова(н)я юры(з)дыщы(и) так же по томъ вале, где вже по лево(и) руцу³⁸ ту(т), выше(и) ѿ(т) Днепра, усталъ кгрунтъ и(х) Трипольски(и), и впаль кгру(нт) якобы в середину и(х) Трипо(л)скихъ кгру(н)товъ з о(д)ное, кгрунтъ че(р)нцо(в) // монастыра светого Миха(и)ла Выдубинского, также другихъ че(р)нцвъ !!! монастыра светого Микола Пусты(н)ского, ѿ(т) селища и(х) Ивони(н)цовъ, а кгрунтъ его м(л). пна Дорогоста(и)ского Обухо(в)ски(и) з другое стороны. Бо ачъ сами пиве Трипо(л)ские поведали то быти своимъ кгрунтомъ Стримятицкимъ такъ с тое стороны валу, яко и с та(м)тое, а че(р)нци за(с) сами при(з)навали по лево(и) руце кгру(нт) сво(и) быти манасты(р)ски(и) манастыровъ выше(и) ѿписаныхъ, а тамъ, ниже(и) ку Днепру, пно(в) Де(д)ковъ Трипо(л)скихъ Трипо(л)ски(и), а по право(и) руце валу — его м(л). пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского кгру(нт) Обуховски(и).

78 зв.

И провадилъ ты(м) то валомъ просто а(ж) до речки Кра(с)ное, где се вже ва(л) ско(н)чылъ. А переше(д)ши речку Кра(с)ную, провадилъ за(с) просто на(д) речкою альбо стру(ж)кою, которая выпадае(т) з речки Кра(с)ное, на(з)ванная Малюже(н)ка. На(д) которую идучи, сторона поводовая све(т)чыласе противко стороне позъвано(и), и(ж) на его кгру(н)те вла(с)номъ поставила футоровъ два. И ту(т), прише(д)ши до ве(р)ху тое речки Малюже(н)ки, сторона поводовая, бачечи то, и(ж) се вже было далеко ку вечорови схилено и до ко(н)ца дукту еще ѿподаль было, станула.

Теды я, по(д)коморы(и), с комо(р)никомъ моимъ, бачечи то, и(ж) того дня тому се досы(т) учыни(т) не могло, кгда (ж) уже вече(р) надышо(л), то(т) актъ сего(д)нешни(и) до завътрея по(д) тою жъ мо(ц)ю и владзою ѿ(т)-ложылемъ и ѿны(и) чере(з) во(з)ного енерала земли Кие(в)ское шляхе(т)-ного Ивана Хлусовнча ѿ(т)вола(т) и сторонамъ ѿбема, абы се становили на томъ же мествцу передо мъною ѿ године че(т)ве(р)то(и) на день, поводовая — до да(л)шого конъче(н)я дукту // своего, а по(з)ванная — до пригледа(н)я се его, а затымъ тежъ и до показа(н)я своего, ѿповѣди(т) росказалемъ(>).

79

Назавътрее теды стороне ѿбе(д)ве, то е(ст) два(д)цать пятого дня июля, постановивъшися тамъ, на томъ же ме(ст)цу, у ве(р)ху речки Малюже(н)ки, повод(д), ко(н)чечы дукть сво(и), взявъши его ѿ(т) ве(р)ху тое речки Малюже(н)ки, провадилъ просто ажъ до могилы, которую также называютъ Малюже(н)кою³⁹, ѿт тое речки, бо на(и)дале(и) на ста(и) добрые ѿ(т) ве(р)ху

³⁸ Описка замість «руце».

³⁹ Слово підкреслене олівцем.

тоє речки е(ст) тая могила ⁴⁰. А ω(т) тоє могили просто провади(л) по(д)ле гаю березового, которы(и) зовут Кухмистровичовъски(и) ⁴¹, кгда (ж) и ω(т)ца его м(л). звано Кухмистровичомъ, а бове(м) то(т) уря(д) кухмистро(в)ство его к(р). м(л). давно в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)ских было, и де(д), и праде(д) кухмистрами были. А всюда в проваже(н)ю дукту кгру(нт) по право(и) руце его м(л). пна Дорогоста(и)ского, повода, а по лево(и) руце, с тамътоє стороны, спо(р) межи по(з)ваными а че(р)нцами монастыра Мико(л)ского бы(л): пнове Трипо(л)ские поведали бы(т) своимъ, а че(р)нцы тежъ своимъ<.>.

А минувши то(т) га(и) дале(и), просто провадилъ ажъ до речъки Бобрицы и стану(л) тамъ на(д) ве(р)хомъ Бобрицы, где вже пета пришла кгру(н)ту его Обухо(в)ского, по право(и) руце, а (з) левое руки пришли кгру(н)ты: ѡди(н) — пно(в) Трипо(л)ски(х), яко ѡни меновали, а други(и) — его м(л). пна по(д)коморого ω(т) маєтности его м(л). Вытачова<.>. На которо(м) кгру(н)те станувши, по(д)даные его м(л). з села Вытачова и самъ его м(л). па(н) по(д)коморы(и) приповеда(л)се, ижъ ту(т) до тоє петы пришлолъ кгру(н)ть его м(л). Вытачовъски(и) и зышо(в)се з кгру(н)то(м) его м(л). пна Дорогоста(и)ского Обухо(в)ски(м), што и сторона поводова сама ѡчевисто прызънала<.>. Ту(т) теда, на томъ ме(ст)цу, ижъ уже дале(и) не было тракту грани(ч)ного кгру(н)ту пновъ Трипольских ω(т) Триполя, кгда (ж) уже и трети(и) кгру(нт) его м(л). пна по(д)коморого киевского ω(т) має(т)ности его м(л). Витачова при(т)кну(л), стану(л) яко на вла(с)но(и) петъ<.>. Бо хо(т) тамъ дале(и) тягне(т) кгру(нт) поводовое стороны, по право(и) руце аж по Хороховицу, але же с кимъ и(н)шымъ уже стена и углы припадають,

79 зв. // то е(ст) зъ его м(л). пно(м) по(д)коморымъ з о(д)ное, а его м(л). пно(м) воеводою киевскимъ з другое стороны<.>.

Прото тоє ничого не належи(т) до то(г)ло вже дукту, кгда (ж) яко зачына(л) границу свою и дуктъ сво(и) с тро(х) угловъ з стоку трехъ деди(ч), такъ еє те(ж) ско(н)чылъ тымъ же способомъ, ижъ теда и правне, и присто(и)не дуктъ сво(и) сторона поводова ω(т)правила, листы и привилы свои на тую маєтность показала, што належы(т) ве(д)ле права до указа(н)я и доведе(н)я грани(ц), подобенства поважности знаковъ. И сведе(ц)тва просила, абы была, яко поводова сторона, ку доводу припущона, не ѡлуцаючы собе жа(д)ное ѡбороны правное, которые в о(т)правова(н)ю дукту по(з)ваного чинити буде<.>. А по ω(т)праве(н)ю того дукту чере(з) сторону поводовую я, Ща(с)ны(и) Ха(р)лински(и), по(д)коморы(и), ис комо(р)никомъ моимъ, бачечи того дня уже коро(т)ки(и) ча(с) бы(т) до зає(з)ду и ω(т)правова(н)ю дукту и ро(з)ни(ц) граничны(х) указава(н)я чере(з) позъваны(х)<.> тоє ω(т)правова(н)е дукту, которое сторона по(з)ваная має(т) указовати, до дня завтрешнего по(д) тою жъ мо(ц)ю чере(з) возного енерала Ивана Хлусовича ω(т)волати и сторонамъ ѡбема се становити тамъ, на томъ ме(ст)цу, где-мъ юрыздыцы(и)!!! свою фу(н)дова(л), розказаль<.>.

⁴⁰ Слова «е(ст) тая могила» підкреслені олівцем.

⁴¹ Очевидно, мало б бути «Кухмистровичовъски(и)».

А дня два(д)ца(т) шостого того жъ мѣца июля, кгда сторона поводовая и(з) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ и комо(р)никомъ его м(л). на мѣстцу ро(з)ницъ, где юры(з)дыщью [!] была фу(н)дована, постановиласе, хочечи се пригледѣтъ веда(н)ю дукту по(з)ваны(х), границо(м) и (з)накомъ и(х), такъ его м(л). па(н) по(д)коморы(и), яко и сторона поводовая, а и(ж) сторона про(т)ивъная не (з) ме(ст)ца ро(з)ницъ, где юры(з)дыщья была фу(н)дована, ѡ(т)ку(л) ин(д)у брала сво(и) дуктъ, альбовемъ на вла(с)номъ кгру(н)те его м(л). пна Дорогоста(и)ского, поводовое стороны, заве(д)ши такъ сторону поводовую, яко и его м(л). пана // по(д)коморого на горе высоко(и), на(д) речкою Лукавицею, по(д) самы(м) село(м) его м(л). пна Дорогоста(и)ского, названымъ Стары(м) Обуховомъ, на которо(м) ме(ст)цу ро(з)ницы быти поведала. И поведала кгрунтъ сво(и) уве(с) быти, минувши ме(ст)це фу(н)дова(н)я юрыздыщы(и) его м(л). пна по(д)коморого, переше(д)ши ва(л) по ѡбу(д)ву(х) сторона(х) а(ж) до тое самое речки Лукавицы и с та(м)тое стороны речки кгру(нт) его м(л). пна Дорогоста(и)ского Обухо(в)ски(и), а та(м) ниже(и) горы кгру(нт) че(р)нецьки(и) ку Днепру монастыра Пече(р)ского<.>.

80

А сторона поводовая на таки(и) выво(д) дукту по(з)ваны(х) такъ поведила и ѡны(и) бы(т) спереду неслушны(и) показовала:

Напере(д) его м(л). па(н) Паве(л) Мо(н)ви(д) Дорогоста(и)ски(и), поводовая сторона, све(т)чы(л)ся противко пно(м) Дедовичомъ Трипольскимъ, же зъ его кгрунту вла(с)ного дуктъ сво(и) беру(т) и на кгру(н)те вла(с)номъ его поставили его м(л). пана по(д)коморого, чинечи то все ку шкоде и ку кривде его. Боронечы теды и указуючи выво(д) и(х) граничны(и) неслушны(и) и неправны(и): пе(р)шая, давалъ тую причыну, и(ж) завжды ѡ(т) та(м)ту(л), ве(д)ле права, заводы граничныя бываю(т) показованы з ѡбу(д)ву сторонъ, где бываеъ ме(ст)це ро(з)ни(ц) и где юры(з)дыщья быва фу(н)дована; вторая причина, же сторона по(з)ваная, хо(т) бы добре хотела то на(з)вати ме(ст)цемъ ро(з)ни(ц), яко удае, показати того не може, абы св ту(т) сходили три деди(з)ны, чога в кажъды(х) граница(х) потреба, кгда (ж) з о(д)нымъ только суседомъ ула ⁴² мети не може. Бо што указуе, же и(х) то по ѡбудву(х) сторона(х) валу, такъ по лево(и), яко и по право(и) руце, кгру(нт) Трипо(д)ски(и) ажъ по Лукавицу, а с та(м)тое стороны кгру(нт) вла(с)ны(и) его м(л). пана Дорогоста(и)ского, а тамъ, ниже(и) горы, кгру(нт) че(р)нецьки(и). пытаю: «для чога се ниhto с третее стороны именовъ че(р)нцовъ до того кгру(н)ту не приповедаеъ, чому не стоятъ на своемъ угле альбо свое(и) стѣны, яко учынили, где-м) я // сво(и) завод(л) грани(ч)ны(и) выводи(л), же се ѡдо(з)вали такъ светого Миха(и)ла Выдубиского, яко и светого Миколы Пусты(н)ского че(р)ницы, кажъды(и) на свое(м) кгру(н)те ѡ(т)зываютъсе и боронечы ѡно(г)го, при(з)наваючы мне, же маю з ними стѣну и уго(л). Ту(т) иначе(и): все голые слова, никого ни ма(ш), бо кгру(нт) стороны поводовое до того<.>». Если то кгру(нт) и(х), яко поведаю(т), по Лукавицу речку, а пошто жъ перешли ис копцами на тамътую сторону речки ажъ за самое село Стары(и) Обухо(в) его м(л). пна Доро-

80 зв.

⁴² Описка замість «угла».

госта(и)ского, которы(и) копѣ(ц) указовала сторона поводовая ткъ ⁴³ его м(л). пну по(д)коморому, яко и комо(р)никови его м(л).

Ω тожь если таки(и) трибъ грани(ц) має(т) быти, та(н)демь переше(д)-ши речку Лукавицу с тамътоє стороны, за(с) знову на тую сторону пере-скачыхли, што все не голыми словы, але самымъ веда(н)емь и(х) границы по ко(п)ца(х) свежосыпанныхъ кажъды ѡбачы(т) може подобе(н)ство. А(л)-бовемъ ту(т) за(с) з сеє стороны речки Лукавицы переше(д)ши, провадили его м(л), пна по(д)коморого валомъ, которы(и) ишо(л) вдо(л)жь ѡ(т) тоє речки Лукавицы, на которомъ было копцовъ ки(л)ка свежосыпаны(х). Ишли ажъ до валу попере(ч)ного крыжового, которы(и) ишо(л) ѡ(т) речки Днепра а(ж) до ко(н)ца другого села Ωбухова на(д) речкою Лукавицею, и впа-ли на него по право(и) руце, и вели и(м), и копцы сыпаныє указовали ажъ ку ко(н)цу села Ωбухова Великого. А бачечи, и(ж) то(т) ва(л) шо(л) просто и бли(з)ко села ба(р)зо дедичного его м(л). пна Дорогоста(и)ского, ве(р)-нулисе з оногo валу и, ѡпусти(в)ши его в поли, на други(и) валь, которы(и) былъ по лево(и) руце, которы(и) знову в сторону пошоль ѡ(т) села его м(л). пана Дорогоста(и)ского и копцы по немъ свѣжо били<.> спали знову с того (ж) валу вправо на(д) речку Лукавицу. Ω(т) которого вже поѡда(л) 81 будучы, // копцы ѡпустивъши, шли знову на(д) речкою Лукавицею.

А кгды сторона поводовая, застановы(в)шися на(д) тою (ж) речкою Лу-кавицею, пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморы(м) пытала и(х), «што бы то был(л) за дукть и(х) таки(и), и если таки(и) дукть бываетъ то с копцовъ, то на копць, то до речки, то ѡ(т) речки<,»», поведили, же «то наша старая граница была, которая делила кгру(н)ты нши Трипо(л)ские а кгру(н)т Ωбухо(в)ски(и), то(л)ко жъ за(с) мы то уступили для згоды его м(л). пну воеводе киевському кгру(н)ту своего такъ много<,»».

На то сторона ѡсве(т)че(н)е напере(д) учинила та(м) зара(з) пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ ѡ и(х) нестатечно(м) проваже(н)ю границы, до того же и по вла(с)номъ кгру(н)те его, аbove(м), взя(в)шися за новосыпаныє копцы, знову до речки удалися, которую меную(т) старою границею бы(т). Ω(д)но теды с ты(х) мусить быти лепшее, а другое после(д)не(и)шее, бо если копцы добры(и) — которые суть знако(в) новое границы? А што се до границы старое утекають, за(с) се ве(р)нули такъ до валу и поведая(т), же(с) «мы до ре(ч)ки по тоє е(з)дили, минаючы збо(ж)я его м(л). пна До-рогоста(и)ского», а збо(ж)я жа(д)ного не было, што и его м(л). самъ панъ по(д)коморы(и) бачы(л)<,»».

Та(м) же ѡ(т) валу провадили чере(з) болото чере(з) Дереме(з)ное а(ж) ку речке Хорошни и припровади(в)ши вже ра(з) на гору, где и кухню себе до ѡбеду збудовали, поведали, же вже пета дукту нашого<,»». А потомъ, наевшисє, знову ѡ(т)менилися и повели дале(и) его м(л). пна по(д)коморо-го, поведаячы, же еще троха дале(и) пета, ѡ которую и(х) также недо-сконало(ст) его м(л). па(н) Дороста(и)ски(и)(!), также и ѡ тоє проваже(н)е 81 зв. дукту по его вла(с)номъ кгру(н)те, и ѡ тоє сыпа(н)е копцо(в) // не уря-довне, то(л)ко кгва(л)томъ, све(т)чы(л)ся пере(д) его м(л). пно(м) по(д)-

⁴³ Описка замість «такъ».

коморымъ<,>. А взявшисе ѡ(т) та(м)ту(л) за(с), знову провадили вже до тое ѡста(т)нєе, где меновали бы(т) пету<,>, вправо все, на(д) речкою Хорошною, и станули также на(д) нею по(д) селомъ и на кгру(н)те его м(л). вла(с)номъ, где ихъ также пово(д) пыталъ, чы(и) бы то бы(л) кгру(нт). Поведили, же «по та(м)то(и) стороне Хорошни кгрунтъ Белоце(р)ковски(и): то его м(л). па(н) воевода киевски(и) се вступуетъ, ро(з)но то нашъ, где есмѡ станули, а тамъ дале(и), по лево(и) руце, кгрунтъ его м(л). пана Дорогоста(и)ского».

На што ему сторона поводовая ѡ(т)поведаючы, напере(д) ѡ(с)ве(д)-ченїе пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморимъ и комо(р)никомъ его м(л). учинила, и то и(ж) яко з головы по(з)ваные з кгру(н)ту вла(с)ного повоговое стороны дуктъ сво(и) и веда(н)е грани(ц) своихъ вели и зачали, такъ его те(ж) на кгру(н)те вла(с)номъ повоговое стороны скончили, што се и ѡ(т)туль я(с)не значи(т), же яко в поча(т)ку, такъ и доко(н)че(н)ю на ты(х) ро(з)ница(х), где ѡни поведали, почавъши з головы ажъ до петы, не ѡто(з)вальсе ниhto, ро(з)ницы и(м) альбо границы с собою пры(з)наваючи, што се в о(т)правова(н)ю стороны повоговое показало. С ты(х) теды при(н) просила сторона поводовая, абы при листе(х) и привилея(х) свои(х) досы(т) я(с)ны(х), пры (з)нака(х) граничны(х) старожы(т)ны(х) и сведе(ц)-ства люде(и) веры го(д)ны(х), и яко бли(з)ная!! до доводу была припущона.

Я теды, по(д)коморы(и), бачечи то, и(ж) уже вecho(р) зашолъ, до того, и(ж) речи е(ст) великие и пова(ж)ные, ѡбавяючыся, абы се декретомъ моимъ, // прудко учиненымъ, ублизе(н)е в чомъ которо(и) ко(л)векъ 82 стороне не стало, тую справу дозавътрея по(д) тою (ж) мо(ц)ю владзою чере(з) во(з)ного генерала воево(д)ства Киевского шляхетного Ивана Хлусовича ѡ(т)вола(т) есми каза(л) и сторона(м) ѡбема на то(м) же ме(ст)цу, где юры(з)дыщяя фу(н)дована была, ѡ године второ(и) на де(н)и стано-ви(т)се росказалемъ, тамъ же ко(н)трове(р)сы(и) свои(х) нешто повторивши, декрету моего в то(и) справе скутечне учиненого, абы слухати были готовы ѡповеде(т).

А пото(м) дня два(д)ца(т) сегомо мѡца июля, постанови(в)шися, ве(д)ле декрету его м(л). пна по(д)коморого, на томъ же ме(ст)цу, где юры(з)дыщяя была фу(н)дована, повтараючы нешто ко(н)трове(р)си(и) своее выше(и) описаное, сторона поводовая поведила, и(ж) всего, што бы было потребного до указа(н)я ро(з)ницъ и грани(ц) вшелякихъ указова(н)ю свои(х), не ѡпустила, яко подобе(н)ства пова(ж)ности и(х) и (з)наковъ, кгда (ж) всюда не такъ, яко по(з)ваная, то сюда, то туда кружечи, бе(з) знако(в) и подобе(н)ства вшелякого, то(л)ко се новосыпаными копцами щитечи, дуктъ сво(и) ѡ(т)правовала, але вало(м), речками, которые суть певными знаками грани(ц), шла, кгда (ж) в ты(х) края(х) жа(д)ные и(н)шие знаки граничныя не были, ѡпрочь речокъ, а валовъ, копцовъ не бывало, ѡкромъ теререшни(х) ⁴⁴ часо(в)к<,>. Подобе(н)сва!! и пова(ж)ности значны досы(т), кгда (ж), взявъши ро(з)ницу свою ѡ(т) валу на(д) речкою Лукавицею, провади(л) а(ж) до Кра(с)ное речки, а ѡ(т) Кра(с)ное ажъ до Бобрицы, и тамъ стану(л), яко на пети, где вже усталъ кгри(нт) ⁴⁵ по(з)ваныхъ Трипо(л)-скихъ<,>.

⁴⁴ Описка замість «теперешни(х)».

⁴⁵ тобто «кгру(нт)».

Показа(л) до того привилея и листы достатечные, // доведечы тытулу вла(с)ного, же то была завжды ѿ(т)чи(з)на его, которы(х) споминае(т) и называе(т) не селище ѿ(д)но, але име(н)я, селища, урочища: зна(т) же, што-(с) было хотя пустого, але значного и широкого. А в листе пно(в) Трипо(л)ски(х) не пше, то(л)ко выра(з)не село ѿ(д)но Трипо(л) з сема чоловіками<.>, а пре(д) се такъ широкою хотя(т) мети границу, яко ѿ томъ выше(и) шире(и)<.>.

Не хотечы се теды ни в чомъ праву посполитому противи(т), ставиль до того и све(т)ковъ ѿ(с)мна(д)ца(т), люде(и) в лѣте(х) подошлы(х), вѣры го(д)ныхъ, суседовъ ѿколичны(х), яко ѿ томъ учи(т) а(р)тику(л) трети(и) и че(т)ве(р)ты(и) в ро(з)деле девятомъ<.> беручи по собе право посполитое в ро(з)деле че(т)ве(р)томъ а(р)тикуль не(т)деса(т) вторы(и), которы(и) научае(т), и(ж) доводы вшелякие на(и)кгру(н)товне(и)шие маю(т) быти чере(з) свѣтки а чере(з) письмо, до того и ѿ уряде по(д)комо(р)скомъ в томъ же ро(з)деле а(р)тику(л) се(м)десяты(и), где ѿписуе пови(н)но(ст) пна по(д)коморого, и(ж) ѿгледа(в)ши з обу(д)ву сторо(н) знаки, листы и привилея, све(т)ковъ прослуха(в)ши, которая бы сторона слушне(и)шие доводы показала, абы то(и) дово(д) наказалъ<.>. А если бы з обу(д)ву сторо(н) во(н)т)пливости были, теды ѿ(д)накъ поведовая бли(з)шая до доводу. Просила теды, абы его м(л) па(н) по(д)коморы(и), свведе(ц)тва[!] све(т)ковъ выслухавъши, поведово(и) стороне, яко то(и), которая слушне(и)шие права и (з)наки граничны значне(и)шие досы(т) показала, и яко бли(з)ши(и) ве(д)ле права посполитого дово(д) наказатъ рачиль ⁴⁶<.> //

А то контроверси(и)<:> пано(в)<:> Трипо(ль)ски(х) противъ пна Дорогоста(и)ского ⁴⁷:

«И(ж) не за ѿосланьемъ ѿт суду земьского, ѿ(д)но за зго(д)ною з обу(д)ву сторо(н) волею и доброво(л)нымъ по(з)воле(н)емъ за и(н)те(р)цызою, зобополне учиненою и на вряде со(з)наною, на су(д) полюбов(в)ны(и) на ѿсобы в. м(л) ѿбу(д)вухъ, мл(ст)ивы(и) пане Ща(с)ны(и) Ха(р)линьски(и), по(д)коморы(и) киевьски(и), и пне Семене Урудки(и), комо(р)нику, тая справа за ѿписомъ преложона е(ст). Ведле которого поступуючи, пе(р)ве(и) сего на местцы назначономъ, на року припаломъ, ку ро(с)праве становили(с) мы се, ѿ(д)но(ж) за неприбы(т)емъ. в. м(л) суде(и) и(н)ши(х) полюбовъны(х) тая справа на ѿномъ року справована не была, и вже по препо(л)зло(м) року третого дня ѿди(н), вм(с). пне комо(р)нику, прибы(в)ши до пна Дорогоста(и)ского, ѿны(и) рокъ, кроме позволе(н)я нашего, на и(н)ши(и) ча(с) преложи(в)ши в неведомости нашо(и), ли(ст) ⁴⁸ сво(и) на то пну Дорогоста(и)скому даль. Зачи(м) ѿ(н) повторе ку ѿно(и) же пе(р)шо(и) и(н)те(р)цызе нашо(и), по(з)вы вм. по(д)комо(р)ски(и)ми[!] на(с) припо(з)вавши, справы свое попира(л). Ѡ(д)ножь и(ж) то(т) други(и) рокъ, кроме певного застанове(н)я и бе(з) ведомости ншое,

⁴⁶ Контроверсії підписані позивачем: «Paweł Monwyd Dorogostaysky, ręką swą własną».

⁴⁷ Початок речення до цього місця виділений крупнішим шрифтом.

⁴⁸ Слово повторене двічі.

ω(т) пна комо(р)ника урос(л) былъ, теды мы три, сами ωбли(ч)нє ставши, и ω(т) четве(р)того брата нашего пна Гапона Трипо(л)ского, яко ω(т) хоро-го, ω(б)мову чинили(с)ми, же есм(и) на то(т) дриги(и) ⁴⁹ рокъ не зезволяли и не становили. А прото року-смы не мели, ни(ж)ли за узна(н)емъ в̄м., пне по(д)коморы(и), року слушного<, >, а за да(н)емъ всеє речи на упа(д) того брата нашего пна Гапона.

За допуще(н)емъ намъ апеляцы(и) кгда се тая справа року тєтє(р) иду-чого тисеча ше(ст)сотного пере(д) су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) выто-чила на те(р)мине // воево(д)ства Киевъского, тамъ су(д) головны(и) три-буна(л)ски(и) ска(з) в. м(л.), пне по(д)коморы(и), и пна Гапона Трипольско-го, брата нашего, учинены(и), скасовалъ. Пре(д) се (ж) рокъ слушны(и) быти узнавши, тую справу до того (ж) листу ко(м)промису албо и(н)тє(р)цы-зы наше за(с) на(с), ωбу(д)ву(х) сторо(н), ωтосла(л) во(д)ле ко(н)дыщы(и), в не(м) ωписаны(х), яко то то(т) декре(т) суду голо(в)ного ширє(и) в себе ωбъмова. За которымъ те(р)мень на се(с) ча(с) м(с)ца июля дня два(д)ца(т) четве(р)того припа(л). Которому то декрету трибуна(л)скому мы, стороны своеє чинєчи досы(т), на ро(к) и день значне в декрете доложоны(и), по дате декрету в шесть недель ку ωному листу нашему комъпромисному, албо и(н)тє(р)цызе учинєно(и), вси чотыри сами ωбли(ч)не се на ме(ст)цу назна-ченомъ пере(д) вашею мл(с)тїю становили и справовали, и справуємъ.

И за то в. м(л.), пне по(д)коморы(и) и пне комо(р)нику, яко суде(и) свои(х) полюбовны(х) и комъпромисаровъ, тымъ листомъ нашимъ упевне-ны(х) и утве(р)жоны(х), просимъ, жебысте в. м(л.) пи(л)не ωному то листу, запису нашему ко(м)проми(с)ному, припа(т)рити и прислухати, а во(д)ле нѣго насъ, стороною противною, не яко по(д)коморы(и), але яко су(д)и наши и комъпромисары полюбовные, с пно(м) комо(р)никомъ посполу, тую нашу справу ро(з)судити во(д)ле декрету трибунальского и листу нашего рачили. Кгда жъ не ω(д)но(и) особе, але двема тымъ листомъ комъпромисомъ, албо и(н)тє(р)цызою нашою мо(ц) судити, права, листы и слушности гра-ницъ узнавати естъ дана, справуючисє в то(и) справє во(д)ле того нашего листу и во(д)ле декрету трибунальского, яко судья полюбовны(и) // и ко(м)-промиса(р), з обу(д)ву(х) сторо(н) доброво(л)не ωбраны(и), не самъ ωди(н), але с паномъ Семеномъ Уру(ц)кимъ, комо(р)ником(м), тоє, што естъ в томъ ωписє нашомъ ваши(м) мл(с)тя(м) злецоно и повероно<, >, и в мо(ц) дано, тоє ро(з)судити и справовть ⁵⁰, листы, права, приви(л)я и хто чого старо-жи(т)не во вжива(н)ю є(ст), жебысте в̄м. декретомъ свои(м) узнавши, тую справу ишу во(д)ле декрету трибуна(л)ско(г){о} ско(н)чити и во(д)ле листу, албо и(н)тє(р)цызы наше, рачили.

А мы, прихияючисє до того листу полюбовно(г){о} и декрету трибуналь-ского и речи головное, напере(д) границу, чере(з) вечного де(р)жавцу Ωбу-хо(в)скую правную и листовную учинєную добре пе(р)ве(и), нижли панъ Дорогоста(и)ски(и) де(р)жавцою того Ωбухова зоста(л), показуємо. А на(д) то

⁴⁹ Описка замѣсть «други(и)».

⁵⁰ Описка замѣсть «справовать».

показуемы тежъ вашмостя(м), жесмы уступили ми, убожьшиє, пнѹ великому, покою себе зычечы, старое границы своеє, бо речка Лукавица граничила кгру(нт) нашъ Стримятицьки(и) з Обухомъ, которую па(н) Дорогоста(и)ски(и) скасовати, зопсовати хоче(т) чере(з) заруку, в листе про(д)ка своего, передъ нимъ Обухова ве(ч)ностью, а не доча(с)не де(р)жачого, описаную, ѿ которую с ни(м) во(л)ное мове(н)є в праве належнѹмъ собе, zostавуємъ, бо ту(т) не маємъ ни ѿ чомъ инѹмъ пере(д) вашими мл(ст)ями; только ѿ речи, в полюбовномъ ѿписе и в декрете ѿписаные. И не вдаючисе ни уво што на(д) листь и декретъ, границу и копцы усыпаные чере(з) его мл(с)ти пна воеводу киевского, декретами трибуна(л)скими наказаного яко дедича, а не доча(с)ногд, але вечного де(р)жавцы того Обухова, и яко того, которы(и) на(с) ква(л)товне!|! споко(и)ного де(р)жа(н)я с того кгрунта нашего Стримяти(ц)кого ѿ(т) старожит(н)ое // животоцкое границы, ѿ(т) речки Лукавицы выби(л), ваши(м) мл(с)тямъ указуємъ. Ѻ што былъ ѿ(т) насъ право(м) па(н) воевода спа(р)ты(и), такъ ижъ ему пре(з) право и декрета суду голо(в)ного наказано тотъ кгру(нт) нашъ вла(ст)ны(и) на(м) ве(р)нути и за(с) до рукъ нашихъ ѿ(т)дати<.>.

84 зв.

Яко (ж) за ѿны(м) право(м) не по само(и) старове(ч)но(и) границы, але з немалы(м) уня(т)емъ кгру(н)ту ншого, по вла(с)номъ кгру(н)те ншом, тые границы ѿ(т) має(т)ности его м(л). кнжати воеводы киевского, ѿ(т) Ѻ(л)шаницы и ѿ(т) Обухова, тые копцы за наказа(н)емъ декрето(в) суду трибуна(л)ского и за доводомъ наши(м) и присегою, пере(д) судомъ трибуна(л)ски(м) выконаную, усыпаны суть. А тые села Перегоновъ, Васи(л)ковъ, Дереме(э)ное и местечко Кра(с)ное на вла(с)номъ кгру(н)те нашомъ Трипольскомъ<.> на(д) Кра(с)ною речкою за тою границюю и копцами усыпаныи сядять<.> такъ яко те(ж) и самы(и) Триполь праве на(д) тою (ж) Кра(с)ною речкою, при самомъ у(ст)н речки Кра(с)ное и Стугны, при голо(в)но(и) рече Днепри седи(т). А Лукавица, названая Обухомъ, пна Дорогоста(и)ского, лежи(т) не при Кра(с)но(и), але при Луковицы границюю з кгру(н)томъ име(н)я ншого другого, называемого Стримятицкого. Которы(и) то Обуховъ менуєтъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) то(л)ко голыми словы, же якобы его м(л). па(н) воевода киевски(и) ѿ(т) него право(м) ѿ то ме(л). быти спа(р)ты(и), а истотне того права своего пере(д) в. м(л). не показує, е(ст)ли пре(з) право и пре(з) декрета судовые тоє має(т)ности Лукавицкое, Обухомъ названое, у его м(л). пна воеводы дошоль. Кгды (ж) его м(л). па(н) воевода киевски(и), яко па(н) велики(и), сенато(р), многи(м) людемъ з ла(с)ки свое па(н)ское має(т)носте(и) дає(т), 85 и ѿ(н) може то не за правнымъ<.> // переводомъ, але з ласки кнжати его м(л). пна воеводы киевского<.> мети<.>. А хотя (ж) бы и показаль, же пре(з) право того дошоль, теды не нашого кгрун(т)у, которы(и) мы с про(д)ков свои(х) за приви(л)ями<.> про(д)ковъ наши(х), де(р)жимо, але своего, што про(д)кове его мевали. На то(м) и ѿ(н) переставати мусить. Але мы все значне, што мовимы, теды не голыми словы, але все на пи(с)ме проце(с) сво(и) вшеляки(и) правны(и) на тые кру(н)ты пере(д) в. м(л). показуємы<.>».

И показовали напе(р)ве(и) листы три шповеда(н)я сусе(д)ского ш(т) семи шля(х)тичовъ, люде(и) добры(х), сусе(д) школи(ч)ны(х), шповеда(н)я своего того жь часу, кгда на Красно(и) ре(ч)це, ш(т) ве(р)ховъ тое речки, стелосе ⁵¹ намъ ш(т) пна воевода киевского з кгру(н)ту и(х) кква(л)товное выбы(т)е споко(и)ного де(р)жа(н)я, и ш погоне(н)е бобровъ по Кра(с)но(и) ре(ч)це нишо(и) вла(ст)но(и), по(д) печат(т)ми шны(х) шляхътич(в) и с по(д)писью рукъ ихъ вла(ст)ны(х). Шди(н) по(д) чоты(р)ма печат(т)ми по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)десят пе(р)вого мца ге(н)вара сегомона(д)ца(т) дня, а други(и) по(д) двема печат(т)ми по(д) датою року тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) первого мца ге(н)вара два(д)ца(т) третего дня<, >, а трети(и) листъ по(д) шдною печат(т)ю по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца ге(н)вара шшогомона(д)ца(т) дня. В которы(х) листе(х) шляхе(т)скихъ е(ст) шведецтво доложого ⁵², же суть того добре ведоми, и(ж) того кгру(н)ту своего вла(с)но(г) [о] Трипольского по Кра(с)но(и) ре(ч)це з давны(х) часовъ в де(р)жа(н)ю и споко(и)номъ ужива(н)ю пнове Трипо(л)ские суть ис пре(д)ко(в) своихъ.

Потомъ показовали выпи(с) врядовы(и) замъку его короле(в)ское мл(с)ти Швъру(ц)кого по(д) датою року тисеча пятьсотъ деве(т)деся(т) пе(р)вого мца ге(н)вара<, > // два(д)ца(т) пятого дня: шповеда(н)е и шбо(д) во(з)ного кква(л)товного выбы(т)я с того кгру(н)ту и ш погоне(н)е бобро(в) по Кра(с)но(и) ре(ч)це и(х) вла(ст)ны(х).

85 зв.

Показали за(с) выпи(с) други(и) того жь замъку Ш(в)руцкого шповеда(н)я своего на его м(л) пана воеводу киевского, и(ж) ки(л)ка халупъ стары(х) на ко(л)кодеся(т) возехъ приве(з)ши, на кгру(н)те и(х) на(д) Кра(с)ною речкою скиданыхъ<, > и новую слободу по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца июля пе(р)вогона(д)ца(т) дня ⁵³. Потомъ по(з)вы земьские киевские по(д) датою року деве(т)деся(т) пе(р)вого мца июля сегомона(д)ца(т) дня, которыми ш тое ква(л)то(в)ное[!] выбы(т)е споко(и)ного де(р)жа(н)я с того кгру(н)ту, ш(т) ве(р)ховъ Кра(с)ное ре(ч)ки и ш ш(т)ня(т)е люде(и) по(д)даныхъ, ихъ, меновите в тыхъ по(з)вехъ доложоны(х), сели(т)бами своими за ними тамъ по Кра(с)но(и) ре(ч)це мешкаючи(х), которыми его м(л) пна воеводу киевского позывалисмы на роки судовые земьские киевские Светомиха(л)ские, в за(м)ку его короле(в)ское м(л) Ш(в)руцко(м) судо(в)не ш(т)правованые.

Потомъ указали декретъ суду земьского по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца шктября второго дня в то(и) же справе ш кквалътовное выбы(т)е, присуже(н)е имъ за(с) шного кгрнту ⁵⁴, и апелляция допущона в то(и) справе на судъ трибуна(л)ски(и).

Потомъ за(с) показали декретъ суду головъного трибуна(л)ского Любелъски(и), по(д) датою року Божого тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) второго мца июня два(д)ца(т) шшого дня выданого, которы(м) то декретомъ су(д)

⁵¹ Очевидно, мало б бути «сталосе».

⁵² Описка замість «доложоно».

⁵³ Вірогідно, пропущене слово «осади(л)».

⁵⁴ Описка замість «кгрунту».

трибунальський, присуди(в)ши тотъ кгру(нт) и по(д)даны(х), по Кра(с)но(и) ре(ч)це мешкаючыхъ, за пра(в)нымъ доводомъ и присегою и(х) м(л), // за(с) в споко(и)ное де(р)жа(н)е впустить, а за шкoды ше(ст)со(т) ше(ст)деся(т) и осмь копъ гроше(и) наказаль и на екзекуцію до суду земьского Киевьского отола(л) ⁵⁵. И до того ли(ст) ува(ж)чы(и) по(д) датою року деве(т)деся(т) пятого мца мая два(д)цатого дня.

Потомъ показали за(с) три листы другия шляхе(т)скихъ, оны(х) же шля(х)тичовъ со(з)нанье, яко и пе(р)вше, еусе(д) свои(х) околиц(ч)ны(х): оди(н) по(д) чоты(р)ма, а други(и) по(д) двама печат(т)ми, а трети(и) по(д) одною печат(т)ю, по(д) датою вси три року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца июля сегого дня, также оповеда(н)я ихъ сусе(д)ского кква(л)товного выбы(т)я споко(и)ного де(р)жа(н)я з кгру(нт)у маельности и(х) име(н)я другого Стримятичъ, границою о(т) речки Луковицы на гору полемъ ку кгру(нт)у Трипо(л)скому и а(ж) ку ре(ч)це Кра(с)но(и), чере(з) того (ж) его м(л). пна воеводу киевьского, по(д) печат(т)ми и с по(д)пи(с)ю рукъ оны(х) же семи шля(х)тичовъ, где вси зго(д)не ув о(д)но слово со(з)навають, и(ж) того добре ведоми суть, што то(и) кгру(нт) Стримятичы пнове Трипо(л)ские з да(в)ны(х) часовъ по речку Лукавицу во вжива(н)ю своемъ мають.

Потомъ показали выпи(с) врядовы(и) того (ж) замьку его королевьское м(л). О(в)ру(ц)кого по(д) датою року Божого тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца июля осмогона(д)ца(т) дня оповеда(н)я своего о то, и(ж) кква(л)товное выбы(т)е с того (ж) кгру(нт)у Стримятицкого о(т) речки Лукавицы о(т) менованого пна воеводы киевьского.

Потомъ показовали пере(д) нами по(з)вы земьские по(д) датою року деве(т)деся(т) пе(р)вого августа два(д)цатого дня о тые кри(в)ды<, > которыми 86 зв. пна воеводу на оные жъ роки судовые зе(м)ские // киевьские Светомиха(л)ские до Овручого позывали. И за(с) указали декре(т) судовы(и) земьски(и) киевьски(и), по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца о(к)тебра второго дня выданы(и): также присуже(н)е того кгру(нт)у Стримятицкого и наказа(н)е впуще(н)е в споко(и)ное де(р)жа(н)е, и за тымъ допуще(н)е апеляцы(и) на судъ головны(и). С которого то суду головного указовали декре(т) трибунальски(и) по(д) датою з Люблина року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пятого мца мая второгона(д)ца(т) дня, которымъ де(к)ретомъ су(д) трибуна(л)ски(и)<, > то(т) кгру(нт) Стримятицки(и) и Трипо(л)ски(и) присуди(л), и за(с), яко выбыты(х), в де(р)жа(н)е впустить наказа(в)ши, до суду земьского на екзекуцію отосла(л). Су(д) земьски(и), фо(л)кгуочи пну великому проти(в) оубожьны(х), чере(з) ко(л)ко го(д) зволюку чинечи, на тую пе(р)вую справу екзекуцы(и) не чинили, а(ж) о то са(м) су(д) земьски(и) чере(з) сторону поведову до права притягне(н) бы(л).

Теды указовали справу и декрета трибуна(л)ские, и(ж) знову наказано по(д) таксою добрь суду земьского, за(с) указовали о(т) суду земьского листъ уважчы(и) по(д) датою року деве(т)деся(т) второго мца мая два(д)-

⁵⁵ Описка замість «отосла(л)».

ца(т) пятого дня. Показали тежъ выпи(с) замьку Ωвъруцкого со(з)нанъе во(з)ного, ижъ увязанъя не поступлено, по(д) датою року деве(т)деся(т)

пятого мца июля шостого дня. За которымъ таковымъ поступкомъ правнымъ, кгды су(д) земьски(и) езди(л) на ексекуцы(и), теды за спротиве(н)емъ суду земьскому па(н) воевода отосла(н) бы(л) на баницю, и тое отосла(н)е.// 87

ω(т) суду земьского Киевьского имъ даное, пере(д) нами указовали по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пятого мца декабра два(д)ца(т) пятого дня. За которымъ то одосла(н)емъ на баницю па(н) воевода киевьски(и), не входячи в да(л)шнє затяги правнєе с паны Трипо(л)скими, за оными декретами трибуна(л)скими учини(в)ши пе(в)ное застанове(н)є таки(м) способо(м), и(ж) оные кгру(н)ты и(х) вла(ст)ные Трипо(л)ские по речьце Кра(с)но(и) и Стримятицки(и) за(с) до ру(к) и(х) м(л) и держа(н)я споко(и)ного пусти(л), и ча(ст) немалую кгру(н)ту себе ку Ωбухову, ω(т) рече(ч)ки Лукавицы и ку Ω(л)шаницы, ω(т) речки Кра(с)ное, привлащи(в)ши, ро(з)граниче(н)є учини(в)ши, листомъ свои(м) утве(р)дилъ и на вряде Луцкомъ пере(д) судомъ земьскимъ, копцы засыпавши, со(з)наль и за(с) до вжива(н)я ихъ верну(л) и поступи(л), варовавши ω(т) себе самого и ω(т) пото(м)ковъ свои(х) ⁵⁶ певными записы и заруками, в ни(х) ωписаными. Чого

доводечи, показовали пере(д) нами лѣ(ст) его княжацкое м(л). пна воеводы киевьского по(д) печатю и с по(д)писомъ руки его м(л). вла(с)ное и по(д) печатми люде(и) зацныхъ, вря(д)никовъ его королевское мл(с)ти, по(д) чоты(р)ма печатми и с по(д)писами рукъ и(х) м(л). по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ω(с)мого мца июня два(д)ца(т) сегого дня, на утве(р)же(н)є вечное ты(х) грани(ц) и копцо(в) усыпанныхъ по певныхъ урочища(х), в ономъ листе ωписаныхъ.

До чого показали выпи(с) с кни(г) земьскихъ, по(д) печатми суди земьского и по(д)судька и с по(д)писомъ писара, вря(д)никовъ судовы(х) земьски(х) старо(ст)ва Луцко(г)о, // ωчевистого со(з)на(н)я по(д) часомъ 87 зв.

суже(н)я роковъ земьскихъ луцкихъ кнжати Косте(н)тина Ωсто(э)кого [!], воеводы кие(в)ского, и актыкова(н)я до кни(г) земьскихъ оного запису его м(л), на границы учиненого, по(д) датою року тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т)

ω(с)мого мца ωктебра чоты(р)на(д)цатого дня. Потомъ за(с) указовали ви(п)и(с) с книгъ трибунальскихъ любельски(х) по(д) датою року деве(т)деся(т) ω(с)мого июля сегогона(д)ца(т) дня со(з)на(н)я и актыкова(н)я до книгъ трибуна(л)скихъ того жъ ωпису кнжати воеводы киевьского на тые границы, ве(ч)нє учиненые, также и на по(д)даны(х), збеглы(х) ω(т) ни(х) зс[!] Триполя [!] и (з) Стримятичъ ло Ωбухова, а(ж) ты(х) збеговъ з Обухова выдаты ж ωбедано.

Показовали тежъ справу и декрета трибуна(л)ские, которую мели у суду головного у Люблине с кня(жа)темъ воеводою киевьскимъ, и(ж), за зда(н)емъ на вря(д) ⁵⁷ Киевьски(и) на деляте ω(т) побо(р)цы киевьскдо Матея Езе(р)ского, панъ воевода киевьски(и), за неω(т)д(н)емъ побору его королевское м(л)ти, в Трипо(л) и с Триполемъ в тые вси кгру(н)ты мено-

⁵⁶ Описка замість «свои(х)».

⁵⁷ Літери «вря» написані під рядком.

ваные Трипольские, по ре(ч)це Кра(с)но(и), и в Стримяти(ц)ки(и) се бы(л) увезал и чере(з) три годы де(р)жалъ, а потомъ за(с) тыми жь всими кгру(н)ты, хочъ же Обуховъ у свои(х) рука(х) мель<, > але не привлащajúчи ты(х) кгру(н)товъ по Кра(с)но(и) ре(ч)це к Обухову за(с) впаде, Триполь ис тыми всими кгру(н)ты, с которыми бы(л) взялъ, до рукъ нашихъ врьдовне ве(р)нулъ и ѡ(т)да(л). Потомъ показывали выпи(с) врьдовы(и) замьку его к(р). м(л)ти Ѡ(в)руцкогo по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) // ѡсмдеся(т)⁵⁸ ѡсмо-

го мѣа се(н)тебра второгона(д)ца(т) дня со(з)на(н)я во(з)ного земли Киевское Тереха Григо(р)евича Коньчаковського, и(ж) за листы его м(л). княжати воеводы киевского пано(м) Трипо(л)скимъ вла(ст)ность и(х) Триполь с тыми жь всими кгру(н)ты по Кра(с)но(и) ре(ч)це и с по(д)даными и(х), тамъ мешкаючими, и кгру(н)т Стримяти(ц)ки(и) впаде пода(л) и в то и(х) увеза(л), и ре(и)стръ того жь во(з)ного, менованого Ко(н)чаковського списа(н)я вси(х) подданы(х) тамошны(х), по(д) печатю и с по(д)писомъ руки его, в которомъ выписе и (в) рестре⁵⁹ меновите подоста(т)ку доложого⁶⁰ и ѡписано естъ.

А потомъ мовили:

«Яко мамы, де(и), свое право и ясную справе(д)ливость, тогды па(н) Дорогоста(и)ски(и) тру(д)но мае(т) чере(з) тую границу и кгру(н)т име(н)я нашего Стримятицкого до кгру(н)ту нашего вла(ст)ного Трипольского ку Кра(с)но(и) ре(ч)це и тамъ дале(и), за Кра(с)ною ку Бобрицы, посега(т), где кгру(н)ту ншму Трипо(л)скому граница естъ не спномъ Дорогоста(и)скимъ, але Ста(и)ками, мае(т)ностью его м(л). княжати воеводы киевского, а за(с) с пны Со(л)таны Хале(п)скими и з Витечовомъ, вм. пне по(д)коморы(и). Але па(н) Дорогоста(и)ски(и) самъ, ани его пре(д)ки николи тамъ ничего не мевали. А ижъ показуе, яко е(ст) право на Кра(с)ну ре(ч)ку, ли(ст) его к(р). м(л)ти, выне(т)е з ма(т)рикъ его к(р). м(л). дво(х) листовъ, по(д) датою ѡди(н) деве(т)на(д)цатого дня мая и(н)дикта пе(р)вого, други(и) два(д)ца(т) пе(р)вого дня се(н)тебра и(н)дикта второ(г)го, на села на Стугне, на Лукавицы и Бобрицы, жебы // Ивашку Ю(р)ши поступлены были, але того не показуе, е(ст)ли тому Ю(р)ши поступлено албо бы увязано его в тое быти мело. Знаку жа(д)ного ѡ посесыи албо де(р)жа(н)я ты(х) сель неякого не показуе и меновите тыхъ сель, якобы названы быти мели, ани вечности не доложено. И тое право Ю(р)ши служить, а пна зову(т) Дорогоста(и)скимъ. Хотя жь може быти з дому Ю(р)ши на теды не самъ ѡди(н), але можетъ быть пови(н)ны(х) с того дому и(н)шихъ немало бра(т)и и сестръ, а мѣли лы бы ка(ж)ды(и) потомокъ пна Ю(р)ши(н) ѡ то тру(д)но(ст) намъ задава(т), теды бы тому ко(н)ца не было, и тое право, которое па(н) Дорогоста(и)ски(и), хо(ч) же не ве(ч)ное и не пану Дорогоста(и)скому, але Ю(р)ши даное, показуе, теды служи(т) не на нашу трипо(л)скую ре(ч)ку Бобрицу а(л)бо Кра(с)ную, которую мы с про(д)ко(в) свои(х) з старожи(т)ны(х) часо(в), праве в середине кгру(н)ту своего Трипо(л)ско(г)го маючи, де(р)жимо и вживаемо. А его про(д)кове и ѡ(н) самъ нигде в чужо(и) земљи неприяте(л)ско(и) впо(и)ма(н) не были. Не ведаю, што бы того за причина была, же ѡ то здавна

⁵⁸ Помилково замѣсть «деве(т)деся(т)».

⁵⁹ Описка замѣсть «ре(и)стръ».

⁶⁰ Описка замѣсть «доложено».

мовчали про(д)комъ нашимъ и намъ самымъ, вже ω(т) ко(л)кодеся(т) го(д), а с про(д)ковъ нашихъ, больше(и) ω(т) ста ле(т) ты(х) кгру(н)товъ нши(х) вла(ст)ныхъ де(р)жачимъ, николи се не упоминали, аж и до того часу в мо(в)ча(н)ю были. Не ω(д)ну давность земьскую, але и ко(л)ко(с) давносте(и) земьскихъ замовчали. А в праве посполитомъ пише(т): «Хотя бы хто листы и приви(л)я ме(л), а до десети летъ во вжива(н)ю не былъ, тогды вечно то де(р)жати мае(т)⟨,⟩».

Яко жъ и самъ па(н) Паве(л) // Дорогоста(и)ски(и) у судовъ ро(з)-ныхъ, такъ земьски(х), яко и кгро(д)ски(х), киевьски(х), и при декретахъ трибуна(л)скихъ при тыхъ справахъ наши(х), яко-смы ω тые кгру(н)ты свои правне чинили, бываль, а николи се не припоминаль. Зна(т) то добре, же якъ про(д)кове его, такъ и ω(н) самъ не мели се, чога упоминашь⟨,⟩. Кгды жъ мы и про(д)кове нши з веку давного вла(ст)ное свое мае(т)ности уживали, а про(д)кове его ани ω(н) самъ николи ничего та(м) не мевали, такъ и тепе(р) не мае(т). Поневажъ тая речка Кра(с)ная, поча(в)ши з устья своего, ω(т) Стугни, ω(т) самого Триполя уве(р)хъ Красною речкою то(л)ко по Кривую ре(ч)ку праве серединою кгру(н)ту ншо(г)ло Трипольского в положе(н)ю свое(м) есть, а тамъ дале(и), за Кривою, на(д) Кра(с)ною речкою, ку ве(р)-хомъ може(т) па(н) Дорогоста(и)ски(и) кгру(н)ты сво(и) мети, а мы для того своего вла(ст)ного, што с про(д)ко(в) свии(х)!!! де(р)жимо, не пови(н)ны трати(т), кгды (ж) мы кгру(н)ты и границы свои з кгру(н)томъ места его к(р). м(л)ти Белоце(р)ковьскимъ мемъ⁶¹. Теды не ведаемъ, якимъ ωбычаемъ па(н) Дорогоста(и)ски(и), маючи з нами тую Ωбуховщину с о(д)ного боку ω границу з нашими Стримятичи, а черо(з) !!! колько границъ такъ широко себе менуючи, а на(с) з вла(ст)ности ншое ω(т)чи(з)ное и деди(з)ное тере(р)⁶² ново стискаючи, до кгру(н)ту ншого Трипо(л)ского досегнути бы ме(л), и праве скро(з) а(ж) на други(и) бокъ за(и)муючи уве(с) кгру(нт), села и местечка вла(ст)ности ншое и Стримятички(и) и Трипольски(и), которые ω(т) его мл(с)ти пна воеводы киевьского⟨,⟩ // и ω(т) че(р)нцовъ мико(л)-ски(х) чере(з) декрета его к(р). м(л)ти и трибунальские ве(ч)не е(ст) успокоены. Што па(н) Дорогоста(и)ски(и) на(д) такое нше ясное право неви(н)не себе привлащаетъ и прыгнетъ, а упо(р)ное побира(н)е кгру(н)товъ нашихъ ω(т)чизны(х) и деди(з)ны(х) чиниты хочеть⟨,⟩ и чинять.

Яко (ж) то не голыми словы, але слушными и ясными доводы и старода(в)ны(м) де(р)жа(н)емъ и вжива(н)емъ такъ про(д)ковъ наши(х), яко и насъ самыхъ, во(д)ле звычайо статуту права посполитого, суседами ωколичными, све(т)ками, декретами судовыми такъ его к(р). м(л)ти за(д)во(р)ными, яко и земьскими, также выведа(н)емъ певнымъ чере(з) певные ωсобы люде(и) зацны(х), и(н)квизитаторо(в) з рамени его к(р): м(л)ти высланныи, яко тежъ и самими декретами суду голо(в)ного трибуна(л)ского в справе то(и), которую есмо мели ω тые кгру(н)ты такъ с кнежатемъ Косте(н)тиномъ Ωстро(з)-ки(м), воеводою киевьскимъ, яко и с че(р)нцами монастыра киевьского

⁶¹ Описка замість «мемъ».

⁶² Описка замість «тепер».

светого Миколы Пусты(н)ского, где себе оныя че(р)нцы тые жь границы, яко и па(н) Дорогоста(и)ски(и), Бобрлицу и на Кра(с)но(и), бы(т) себе меновали и тые жь села ниши вла(ст)ные и местечко Кра(с)ное себе о(т)водили, пре(д) ся жь де(р)жа(н)я ани ужива(н)я своего на тые менованые кгру(н)ты ниши вла(ст)ные, ани тежь о(т) насъ к(г)ва(л)товного вы(б)ы(т)я бы(т) не показали. Теды су(д) головны(и) трибунальски(и) намъ дово(д) при лепшомъ праве и старожитномъ ужива(н)ю нашомъ учини(т) наказалъ, што не го-
90 лыми словы, але самы(м) декрето(м) // зна(ч)не и явне пере(д) вм(с). ука-
зuemъ».

И показали декре(т) его королевское м(л)ти, по(д) датою у Ва(р)шаве року деве(т)деся(т) о(с)мо(г)ло[о] миа февраля два(д)ца(т) пе(р)вого дня выда- ны(и), где его короле(в)ская м(л)ть на тые кгру(н)ты ихъ Трипольские, уз- навъши бы(т) право и(х) ясное и вечное, при зупольно(и) мощи его zosta- ви(в)ши, декретомъ своимъ королевскимъ в(т)ве(р)даиши, тую справу на и(н)квизицию отосла(т) рачиль. И показовали и(н)квизицию, где за онымъ декретомъ его королевское м(л)ти и(х) м(л)ть<, > панове и(н)квизыта- ровe[!], у ве ув оно(и) и(н)квизицы(и) меновите доложоные, на ча(с) пев- ны(и) и ме(ст)це назначоное на(д) Красною речкою, у местечка Кра(с)ного, зъеха(в)шисе, пере(д) которыми то и(н)квизитато(р)ми че(р)нцы микольские тые жь границы, яко и па(н) Дорогоста(и)ски(и), Кра(с)ную и Бобрлицу, ажъ по Гороховицу себе бы(т) поведили, о што выведа(н)е достаточное и(н)квизициею чинивши, на судъ головны(и) трибунальски(и) отослали и рокъ о(б)еюмъ сторонамъ ку росправе зложили на те(р)ми(н) воево(д)ства Киевского. А су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и), прочитавши все право, декре(т) его к(р). м(л). и и(н)квизициею, и сведе(ц)ства шляхе(т)ские, и о(т) ста(р)цовъ све(т)ковъ сведе(ц)ства, и у и(н)квизицы(и) описаное вырозумевъ- ши, а (з)розуме(в)ши право нише доброе и певное, старожитное ужива(н)е, дово(д) присегу намъ учинити наказалъ и намъ вечные за доводо(м) на ни(м) присуди(л), яко то все в томъ декрете трибуна(л)ско(м) и в декрете его
90 зв. к(р). м(л)., также и (в) и(н)квизицы(и) шире(и) // и достаточне(и) доложено и меновите описано есть.

И и(н)ши(х) листовъ свои(х) на дово(д) де(р)жа(н)я показовали и тыми сло- вы мовили, ижь хотечи все прово ⁶³ свое на тые вси кгру(н)ты Трипо(л)ские и Стримятицкие ясне и дово(д)не указать, напере(д) показали привиле(и), на па(р)кгамене писаны(и), с привѣсистою печат(ю) сла(в)ное и светое па- мети его м(л). короля Алекса(н)дра, в которомъ пише, и(ж) его короле(в)ская м(л)ть да(л) име(н)е на ве(ч)ность в повете Киевскомъ, село Трипо(л) на Днепре, земенину киевскому Данилу Дедовичу з лю(д)ми служебными, и(з) и(х) попла(т)ки. и(з) землями пашними и борьтными, и(з) сеножа(т)ми, и(з) озе(р)ми, и(з) береги бобровими, и(з) ставы, и(з) ставищи, и(з) млыни, и(з) млынищи, и(з) речками, и(з) дубровами, и(з) гаи, и(з) форосты, и(з) селищи и зо всими платы и вжи(т)ки и пожи(т)ки, и зо всимъ с тымъ, што здавна ку тому Триполю слушало и на его к(р). м(л)ть де(р)жано. По(д) датою в Радомѣли июня трина(д)цатого дня индикта о(с)мого.

⁶³ Описка замість «право».

Потомъ показаль листь други(и) пна воеводы киевського князя Дмитра Путятича причи(н)ны(и), до короля его м(л)ти Алекса(н)дра за Даниломъ Дедовичомъ писаны(и), просечы его к(р). м(л)ти, жебы тое име(н)е на ве(ч)ность по(т)ве(р)диль. Дата в Киеве июля два(д)ца(т) второго ⁶⁴.

Потомъ за(с) указаль листь трети(и) // его м(л)сти короля Жикгимо(н)- 91
та, до ма(р)шалъка и (с)пра(в)цы воево(д)ства Киевського князя Аньдрия Миха(и)ловича Коше(р)ского писаны(и) в жалобе Васи(л)я Даниловича Дедовича, ижъ Триполь ѿ(т)няль и к замьку Киевському приве(р)нулъ. В которомъ коро(л) его м(л)ть писа(т) рачи, розказуючи пну воеводе, абы во(д)лугъ привилья и потве(р)же(н)я короля его м(л)ти. Алекса(н)дра име(н)е Триполь зо всіми кгру(н)ты ему ве(р)нулъ и чере(з) то ничимъ се не вступоваль. Дата у Вильни року тисеча пя(т)со(т) соро(к) второго мца апреля второго дня и(н)дикта пятогона(д)ца(т).

Потомъ указовали ли(ст) че(т)ве(р)ты(и) сла(в)ное и светое памяти его м(л). короля Жикгимо(н)та Августа с печатю маестатовою и с по(д)писомъ его королевское м(л)., до воеводы киевського, ма(р)шалъка земли Волы(н)ское, старосты володимер(р)ского князя Косте(н)тина Остро(з)кого писаны(и), розказуючи, жебы Федора Васильевича Де(д)ка и его брата ⁶⁵ моло(д)шо(и) Триполь зо всімъ во(д)ле приви(л)я и данины ве(ч)ное славное и светое памяти его м(л). короля Алекса(н)дра зо всіми кгру(н)ты ве(р)нулъ и подаль и(м) яко ѿ(т)чи(з)ну и деди(з)ну и(х). По(д) латою у Горо(д)не року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) ѿсмого мца июня трина(д)цатого дня.

Потомъ указовали ли(ст) ѿ(т) пна воеводы киевського его м(л). княжати Косте(н)тина Остро(з)кого с печатю с по(д)писю руки его м(л)., по(д) латою у Ва(р)шаве мца ноябра пе(р)вого дня року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) ѿ(с)мого // писаны(и) до наместьника киевського пна Васи(л)я 91 зв.
Рая, абы ѿ(т)чи(з)ну пна Федора Васильевича Де(д)ка и бра(т)и его рожоно(и) моло(д)шо(и) име(н)е Триполь верьнулъ и ѿ(т)далъ зо всіми кгру(н)ты во(д)лугъ листу и приви(л)я его м(л). к(р). Алекса(н)дра, такъ тежъ и листу короля Жикгимонъта Августа.

Потомъ указали ли(ст) наме(ст)ника киевського пна Васи(л)я Рая увя(ж)чи(и), и(ж) увезаль Федора Васильевича и бра(т)ю его моло(д)шую уво (и)мене Трипо(л) и во вси кгру(н)ты, пожи(т)ки име(н)я Трипо(л)ского во(д)лугъ листовъ и привилья короля Алекса(н)дра и листу короля Жикгимо(н)та Августа. Дата у Киеве року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) ѿ(с)мого мца декабра чоты(р)на(д)цатого дня. За(с) указовали други(и) ли(ст) того жъ наместьника киевського пна Васи(л)я Рая, писаны(и) до по(д)данныхъ, мешкаючи(х) на кгру(н)те Трипольскомъ по ре(ч)це Красно(и), розказуючи и(м) <, > абы послушни были пну Федору Васильевичу Де(д)ка!!,

⁶⁴ Рік не вказаний. За крайніми датами воеводства Дмитра Путятича між 1492 і 1505 рр.

⁶⁵ Описка замість «брати».

яко пна своего ѿ(т)чы(з)ного. По(д) датою у Кieve року тисеча пя(т)сотъ ше(ст)десять ѿмого мца декабра чоты(р)на(д)цатого дня.

А потомъ, доведечи стародавного де(р)жанья и вжива(н)я своего на име(н)е свое Стримятичи, пнове Трипольские напере(д) указали ли(ст) его м(л). короля Алекса(н)дра, до воево(д) киевскихъ писаны(и) в жалобе дворенина его к(р). м(л)ти Фу(р)са, в которомъ росказуе, абы в кгру(н)те 92 Стримятицкомъ белугъ зъ езу не брано на замокъ Киевьски(и). // Дата у Ви(л)ни июня двана(д)цатого дня и(н)дикта ѿ(с)мого.

Потомъ указовали ли(ст) короля Жикгимо(н)та, писаны(и) до воеводы киевского пна Анъдрея Немировича, абы поступилъ Стримятичи пну Миха(и)лу Халецкому, старосте ѿ(в)руцкому, по Фу(р)сово(и), которая Фу(р)совая, поведали панове Трипо(ль)ские, и(ж) была баба ихъ, ма(т)ка ѿ(т)ца ихъ Василья Дедовича. По(д) датою року тисеча пя(т)сотъ два(д)ца(т) третего в Кракове м(с)ца ма(р)ца девятого на(д)ца(т) дня и(н)дикта ѿди(н)на(д)цатого. За(с) показовали ли(ст) его м(л). короля Жикгимо(н)та, до того жъ пна воеводы киевского писаны(и), абы Стримятички(и) кгру(н)т зо всимъ поступи(л) пну Халецкому во(д)лугъ данины и листу пе(р)вшого к(р). его м(л)сти. Дата в Кракове року тисеча пя(т)со(т) два(д)ца(т) четве(р)того мца мая семого дня и(н)дикта двана(д)цатого.

Потомъ указали ли(ст) уважьчы(и) пна Анъдрея Немировича, воеводы киевского, и(ж) увезаль пна Халецкого у Стримятичы во(д)ле данины его к(р). м(л)ти. Дата в Кieve декабра пе(р)вого и(н)дикта двана(д)цатого.

Потомъ указали ли(ст) вы(з)наны(и) пна Халецкого, старосты ѿ(в)русского[!], и(ж) поступи(л) за живота своего половицу Стримятичъ сестренцови своему пну Васи(л)ю Де(д)ку, яко ѿ(т)чы(з)ну его, ѿбещуючи ему и тую половицу Стримятичъ, сестренцьови своему пну Василью Де(д)ку: «Я ѿ(т)чы(з)ну, бли(з)ко е(ст) его, ему поступи(л) по животе своемъ». Дата у Ви(л)ни року тисеча пя(т)сотъ два(д)цать семого мца июля чоты(р)на(д)цатого и(н)дикта пе(р)вого.

92 зв. Потомъ указали ли(ст) его м(л). к(р). Жикгимо(н)та, писаны(и) до воеводы киевского до пана Анъдрея Якубовича Немировича, абы поступи(л) // Миха(и)лу Спраскому, по жоне его, половицу Стримяти(ч). Дата в Кракове року тисеча пятьсотъ три(д)цатого мца мая семого дня и(н)дикта⁶⁶.

Потомъ указали ли(ст) причи(н)ны(и) ѿ(т) сенаторовъ Великого кня(з)ства Литовского, писаны(и) до пна воеводы киевского пна Анъдрея Немировича, просечи, абы па(н)у Васи(л)ю Де(д)ку име(н)я ѿ(т)чи(з)ные ве(р)нуль<.>, такъ те(ж) и па(н) Халецки(и) абы Стримятичъ и тую половицу ве(р)нуль<.>. Дата у Ви(л)ни року тисеча пя(т)сотъ три(д)ца(т) пе(р)вого мца юля два(д)цатого дня и(н)ди(к)та четве(р)того.

⁶⁶ Цифра индикта не указана.

Потомъ указовали ли(ст) теста́ме(нт) пна Халецкого, старосты ѿ(в)-руцкого, в которо(м) пише, розказуючи сыномъ своимъ Есифу а Остафью, абы и тую половицу Стримятичь ве(р)нули па(н)у Васи(л)ю Де(д)ковичу, сестре(н)цу его, ис тоєю справою, которую ѿ(н) ѿ(т) его к(р). м(л)ти на тые Стримятичы мель. Дата в Овручомъ року тисеча пя(т)со(т) три(д)ца(т) че(т)-ве(р)того мца ѿктября ѿди(н)на(д)цатого дня и(н)дикта ѿ(с)мого.

Потомъ указали ли(ст) пна воеводы киевского Аньдрея Немировича, же пна Василья Де(д)ка зъ зытемъ его Спраскимъ у Стримятичи увезаль и пода(л). Дата в Києве февраля два(д)ца(т) шостого дня и(н)дикта десятого. За(с) указали ли(ст) его м(л)ти короля Жикгимо(н)та, писаны(и) до воеводы киевско(г)ло князя Фри(д)риха Глебовича Про(н)ского и до и(н)шихъ воево(д), хто бы и на потомъ былъ, розказуючи, абы жа(д)ное переказы в пожи(т)кохъ того име(н)я пну Васи(л)ю Де(д)ку, яко дедичови того име(н)я, не чинили. Дата в Краковѣ року тисеча пя(т)со(т) // сорокъ девятого мца 93 се(н)тебра ѿ(с)мого дня и(н)ди(к)та ѿ(с)мого.

А по показанью ты(х) всихъ справъ и доводовъ свои(х) на старода(в)ное де(р)жа(н)е и вжива(н)е ты(х) кгру(н)товъ ѿбеюхъ имене(и) своихъ, такъ Трипо(л)скихъ, яко и Стримятички(х), панове Трипо(л)ские показовали декре(т) суду кгро(д)ского Киевского по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ѿ(с)мого мца декабра второго дня з ро(ч)ковъ кгро(д)ски(х), киевски(х), мца ноябра ѿ(с)могана(д)ца(т) дня судити зачаты(х), выданого ѿ (з)беги по(д)даные пно(в) Трипольски(х) стримятички(х) и трипо(л)скихъ ѿ колькодеся(т) чловека, ведле которого припоминалися, абы имъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) ве(д)ле ѿблигу и(н)те(р)щызы своеѣ ве(р)нуль.

А кгда вже по таковы(х) справахъ теды панъ Доргоста(и)ски(и) на то(м) же ме(ст)цу, по(д) лесомъ на валу стоячи, мови(л), и(ж), де(и), «то е(ст) пета моего кгру(н)ту», а пнове Трипо(л)ские мовили, и(ж), де(и), «па(н) Дорогоста(и)ски(и) привель в. мл. на сее ме(ст)це, где стой(т) на вале, теды то кгру(нт) е(ст) нашъ вла(ст)ны(и) Стримятички(и), бо селище Стримятицкое за ты(м) лесомъ праве по(д) лесомъ е(ст). И ѿ(т) того селища намъ ку Днепру, а на (Д)непру лука естъ наша того жъ селища Стримятицкого, а п Дорогоста(и)скому до Днепра ниякого уходу нетъ и (з) веку не бывало, нияки(х) лововъ рыбны(х) и тепе(р) не маеть, а тутъ кгру(нт), на которомъ стой(т). е(ст) нашъ вла(ст)ны(и) селища Стримятицкого и по се(и), и по то(и) стороне. И вже есмо мели ѿ то(и) кгру(нт) право с че(р)цами [!] киевскими свето(г)ло Миколы // Миколы Пусты(н)ского; и е(ст) намъ присуже(н) 93 зв. декретами его к(р). м(л)ти и трибуна(л)скими, доводъ на то(и) кгру(нт) естъ на(м) наказанъ. А панъ Дорогоста(и)ски(и) неви(н)не се в тоѣ вступеуть и непотреба на(м) с нимъ нияки(х) заводовъ а(л)бо грани(ц) чиниты, кгда (ж) стародавняя живото(и)кая граница Лукавица ре(ч)ка насъ дели(т). А е(ст)ли хоче(т) в. м. водити а(л)бо границу якую указовати, теды по вла(с)но(м) нашо(м) кгру(н)те ехати по то(м) кгру(н)те, ѿ которы(и) ще(р)нцами вже е(с)мо росправу правную мели, и присужоно на(м)».

А та(м) по таковы(х) ро(з)мова(х) <, > пнѣ Дорогоста(и)ски(и) по то(м) вале ⁹⁷ ѿ(т) леса полемъ на(с) повель, а пнове Трипо(л)ские, едучи за ни(м), све(т)чилисе пере(д) нами, и(ж), де(и), «по вла(с)номъ кгру(н)те ншомъ води(т)». А кгда пришло к валу попере(ч)ному, теды налево поле(м) ку ре(ч)це Красно(и) поеха(л) валомъ. Тамъ же зара(з) че(р)нцы микольские се приповедали, мовечи тыми словы, и(ж), де(и), «по нашомъ кгру(н)те веде(т), ѿ которы(и), де(и), мы с пнами Трипо(л)скими в праве стои(м), и хо(ч) же вказана присега паномъ Трипо(л)скимъ на томъ кгру(н)те, але еще ее для несуже(н)я роко(в) земьски(х) киевскихъ не выпо(л)нили». И све(т)чилисе че(р)нцы такъ противъ пна Дорогоста(и)ского, яко и противъ пно(в) Трипо(л)скихъ, и(ж), де(и), по вла(ст)номъ кгру(н)те монасты(р)скомъ едутъ.

А панове Трипольские све(т)чилисе, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и), и пне комо(р)нику, мы се све(т)чимъ, же не для того, абы(с) мы граничи(т) мели, за ни(м) едемъ, то(л)ко для того, и(ж) се пре(д) в. м. све(т)чыми, што **94** панъ // Дорогоста(и)ски(и) по вла(с)номъ кгру(н)те нашомъ в. м. веде(т) не границами старожы(т)ными и нияки(х) знаковъ ани писма и ни сведе(ц)ства на то, куды воды(т), не показуе, и праве по(д) самое мѣсте(ч)ко Триполь уси кгру(н)ты старода(в)ного ужива(н)я ншого за(и)муе, не зоставуючи намъ кгру(н)ту ничего. И вси ре(ч)ки с пожы(т)ками во(д)лугъ привилы нашего, чого есмо старожит(н)е во вжива(н)ю были и тепе(р) есте(с)мо. ѿ(т)-еждчае(т)».

И доеха(в)ши теты ⁶⁸ своее, на ровномъ поли ставши, поведиль, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и), ту(т) кгру(н)ту моему пета с пны Трипо(л)скими». И долину виделисмы недалеко. Па(н) Дорогоста(и)ски(и) поведи(л), и(ж), де(и), «то ве(р)хъ Бобрицы, а пне Трипо(л)ские поведили, же, де(и), «Бобрица далеко. Може то бы(т) ве(р)хъ полеву кгру(нт) пно(в) Трипо(л)ски(х), а по праву мо(и), и тамъ, де(и), маю дале(и) у поле, але не с ними». А панове Трипо(л)ские пре(д) се тве(р)дили и повѣдили, и(ж), де(и), «мы ту(т) с тобою границы не маемъ, естъ то нашъ кгру(нт) властны(и), а не тво(и) кгру(нт). На(м), де(и), е(ст) дале(и) за Бобрицею, яко жь, де(и), на Бобрицы и тепе(р) естъ футо(р) по(д)даны(х) наши(х) трипо(л)скихъ, а тамъ, де(и), за Бобрицею граница — кгру(нт) пришлоъ Со(л)тановъ Халепского, а за тымъ — кгру(нт) Витечо(в)ски(и) пна по(д)коморо(г) [ol], а с правое стороны кгрунтъ его м(л). кижати воеводы киевского Стаецки(и) прилегъ». Якожь и Федо(р) Халепски(и), тутъ же стоячи, поведи(л), и(ж), де(и), «ѿ(т) сель е(ст) мало не польмили Бобрица, и тамъ, де(и), за Бобрицею мо(и) кгру(нт) з кгру(н)томъ Трипо(л)скимъ границею естъ, а з друго**94** зб. гою стороны за моимъ — кгру(нт) Витечо(в)ски(и) з кгру(н)то(м) // Стаецкимъ его м(л). пна воеводы киевского. Трипольски(и) кгру(нт) зды(и)-муе(т)ся и граница е(ст) старове(ч)ная с паны Трипольскими, а не с пно(м)

⁹⁷ Від слів «а(л)бо грани(ц) чиниты, кгда (ж)…» до цього місця текст вписаний іншим почерком.

⁹⁸ Описка замість «петы».

Дорогоста(и)скимъ<,> бо зо мьною, де(и), николи пань Дорогоста(и)ски(и) ани его пре(д)ковѣ з веку границы не мѣли».

А панове Трипольские мовили:

«Ту(т) се, де(и), пане по(д)коморы(и), добре значи(т), ижъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) не нашу Бобрицу, которая в кгру(н)те Трипо(л)скомъ е(ст), у своємъ приви(л)ю маеть, але и(н)шая где(с) у его кгру(н)те Бобрица быти може, кгда жь тамъ въ его приви(л)и села на Бобрицы воспоминаеть<,> а ѿ(н) тепе(р), яко в. м. привель, ниякого селисча своего на се(и) Бобрицы не показуе и не покаже, кгда (ж) и самое всеѣ Бобрицы ре(ч)ки хибыль, пускаючи еѣ в на(ш) кгру(н)т) яко властную ншу. И ту(т) ему на томъ мѣ(ст)цы ничего нетъ и про(д)комъ его не бывало. И я(к) взялъ с петы по нашомъ вла(ст)номъ кгру(н)те, та(к) и до сѣе другое петы все по нашом(м) кгру(н)те едучи, на нашомъ же вла(ст)номъ<,> пету свою указуе(т). А пограни(ч)ники нши ему тутъ з собою границы не признавають, то(л)ко з нами границу быти поведаятъ. А што, пане по(д)коморы(и) и пне комо(р)нику, пань Дорогоста(и)ски(и) по ншомъ вла(ст)ном(м) кгру(н)те по два дни е(з)дечи, указова(л) в. м. неякиесъ границы з валу у валъ, з долины у долину и полемъ, хибивши речки Бобрицы, на поли сталь, минувши Березовы(и) га(и), которы(и) па(н) Дорогоста(и)ски(и) называ(л) Ку(х)мистовъски(и) ⁶⁹ га(и), а люди его // з вко(в) ⁷⁰ называють Березовы(и). и в нашомъ приви(л)ю усн доложоны, а въ его привилю гаевъ нетъ. И то указуючи, ижъ то пета его кгру(н)ту быти мела, николи показатъ не може, бо и на се(с) ча(с) ваше(и) мл(с)ти не показа(л) ани грани(ц) слущны(х), ани пи(с)ма на границы, яко бы то та(м) границы чинены быти мели, и коли, и хто, ани де(р)жа(н)я, ани ужива(н)я про(д)ко(в) свои(х). Але то е(ст) вла(с)ны(и) кгру(н)т) ѿ(т)чи(з)на ⁷¹ нша и про(д)ко(в) нши(х)<,> которую есмо мели и мае(м). И ѿ(т) ѿного ча(с)у, яко его к(р). м(л). про(д)ку ншому за слу(ж)-бы его з ласки своеѣ короле(в)ское дати рачи(л), ве(ч)ны(м) и деди(ч)нымъ право(м) споко(и)не де(р)жали и вживали и тепе(р) де(р)жимо и вживаемо».

95

А и(ж) се было того (д)ня ѿ(в)торкового спознило, ѿ(т)вола(в)ши чере(з) во(з)но(г)л[о] тую справу дозавтрея ⁷², то е(ст) до середи мца июля два(д)ца(т) шостого дня, по(д) тою (ж) мо(ц)ю ѿ(т)ложились, наказавъши стороне ѿ(т)по(р)но(и), пно(м) Трипо(л)ски(м), по свои(х) граница(х) знаки указывати. А кгда вже было наза(в)трее, у середу, тогда постановивъши се ѿбе(д)ве стороне, пнове Трипо(л)ские, вси чотыри бра(т)я, приве(д)ши на(с) на пету кгру(н)ту своего на(д) речку Лукавицу та(м), где тая ре(ч)-ка по(д) село(м) Малы(м) Обуховомъ у Стугну упала, а его м(л). па(н) по(д)коморы(и) поведает(т), «же-мъ речки Сту(г)ны не виде(л), то(л)ко болото». А пнове Трипо(л)ские поведили, же та(м) // Лукавица у Стугну упа- ла. У томъ лесе ставши на горе и на(д) лесомъ, к болоту, троха ниже(и)

95 зв.

⁶⁹ Пропущена літера: треба «Кухмистровъски(и)».

⁷⁰ Пропущена літера, очевидно, треба «з вко(в)».

⁷¹ В цьому слові літера «а» виправлена з «ы».

⁷² Текст від слів «бо и на се(с) ча(с) ваше(и) мл(с)ти не показа(л)...» і до цього місця вписаний іншим почерком.

Малого Обухова, поведили, и(ж), де(и), «ту(т) се починає(т) пета кгру(н)-ту нашого Стримятицкого, ω(т) озера Уюньнего и ω(т) устья Лукавицы, где'у Стугну упала, с тре(х) деди(н)<.>: оди(н) кгру(нт) за болотомъ прилегъ Бе(з)рядицки(и) монастыря киевского Пече(р)ски(и), а (з) другое стороны кгру(нт) Нещеровски(и) пна Су(л)ковского, а с третее стороны кгру(нт) Луковицки(и) по право(и) стороне, што Обухово(м) называю(т), а нашъ, де(и), по лево(и) стороне, которая ре(ч)ка граничи(т) Обуховъ з Стримятчи».

Где на ономъ ме(ст)цы стоечи, обоа сторона мове(н)е межи собою чинили, то е(ст) пнове Трипольские поведили<.>, и(ж), де(и), «яко дня оногдашнего, в понеделокъ, на року припаломъ, на пе(р)вшомъ дню мца июля два(д)ца(т) четее(р)того, во(д)ле декрету трибуна(л)ского и во(д)лугъ инъте(р)цызы ншоє, на обе стороне даное, пере(д) в. м(л). ωказовали(с)мы право, приви(л)я, листы, доводы, сведе(ц)ства на и(м)е(н)я и кгру(н)ты наши Трипо(л)ские по Кра(с)но(и) речье и Стримятицкие ω(т) речки Луковицы, старове(ч)ное жывото(ц)кое границы<.> стародавнее де(р)жанье и (с)поко(и)ное вжива(н)е та(к) про(д)ковъ нши(х), яко и на(с) самыхъ, и слушности грани(ц) старожи(т)ны(х), то е(ст) ре(ч)ки Луковицы, ω(т) которое кгру(нт) нашъ его м(л). кнжа ⁷³ воевода киевски(и) кгва(л)товне и бе(з)правне з поко(и)ного де(р)жа(н)я и вжива(н)я бы(л) ω(т)ня(л) и за(с) за правными переводы и за декретами трибуна(л)ски(ми) // ω(т)да(т) и ве(р)нуть мусель и границу, яко ве(ч)ны(и) па(н), учини(л), яко се то зна(ч)не и ясне пере(д) в(м). показало. А па(н) Дорогоста(и)ски(и) толко голыми словы поведає(т), ижъ якобы па(н) воевода ω тую має(т)ность Обуховъскую право(м) ωт него спа(р)ты(м) єсть, а права не указує(т)». И домовалисе пнове Трипо(л)ские, абы право свое на Обуховъ, за чи(м) ω(т) пна воеводы в де(р)жа(н)е Обухова вшо(л), показаль.

Теды панъ Дорогоста(и)ски(и) показаль листь, даровы(з)ну пна воеводы киевского, не яко на вечность, але яко на доча(с)ное де(р)жа(н)е того име(н)я Обухова, в которомъ то листе своемъ па(н) воевода киевски(и) того докладаєть, и(ж) то(т) Обухов(в) не доча(с)ны(м), але ве(ч)нымъ правомъ купнымъ мелъ и па(н)у Дорогоста(и)скому его з ла(с)ки уступи(л). Проти(в) которого листа пна воеводына пнове Трипо(л)ские мовили, же, де(и), «с того листа добре значи, и(ж) па(н) воевода не доча(с)ны(м), але ве(ч)ны(м) пно(м) Обухова бы(л). Теды(с)мы яко з ве(ч)ны(м) пно(м) справу мели и границу чинили, которую в(м). готовы е(с)мо указати и указуємъ». А што указує два ли(с)ты, ωди(н) ω(т) пна Федора Трипо(л)ского и ω(т) пна Ивана Со(л)тана, якобы мели просити на пасеки ка ⁷⁴ Кра(с)но(и) ре(ч)це. теды па(н) Ива(н) Солъта(н), са(м) ωчевисто ту(т) же стоечи, и па(н) Федо(р) Трипо(л)ски(и) поведили «и не (з)нали се до того листу, ижъ его николи не давали, та(к)же и до то(г)го[о] другого шляхе(т)ского, кокоры(и) ⁷⁵

⁷³ Слово виправлене з «кнжати», де склад «ти» закреслений.

⁷⁴ Описка замість «на».

⁷⁵ Описка замість «которы(и)».

И ω(т) тоє петы уза(в)ши, ω(т) пе(р)вшого копца ω(т) озера Ую(н)не-
 го<,> указуючи старожи(т)ную границу ре(ч)ку Лукавицу, едучи по пра-
 во(и) руце, де(р)жечи ре(ч)ку Луковицу<,> привели на(д) ле(с), ку валу
 Поперечному по(д) лесо(м). У ко(н)цы того вала Попере(ч)ного копе(ц)
 други(и). И ты(м) вало(м) Попере(ч)нымъ ку валу Долъгому, которы(и)
 иде(т) по(д)ле дороги Ходо(р)ковъское до Переворо(т)я, а ты(м) вало(м)
 До(л)гимъ чере(з) поле мимо ве(р)хи ре(ч)ку ⁷⁶ Вукавыцы ⁷⁷. По то(м)
 До(л)гомъ валу указовали копцо(в) немало усыпаны(х), де(р)же-
 чи старожи(т)ную границу, ре(ч)ку Луковицу по праве, а новую гра-
 ницу, чере(з) пна воеводу киевского учиненую, по леве, поведаючи
 причину, и(ж), де(и), «для покою своего, яко убожьшиє, пну великому
 ω(т) тоє старожи(т)ное границы Луковицы кгру(нт)у своего вла(ст)но-
 го уступили есмо немало». И ты(м) До(л)ги(м) вало(м) ведучи чере(з) по-
 ле мимо ве(р)хи ре(ч)ки Луковицы, проты(в) могилы Плоское ⁷⁸ тамъ
 же з валу налево, просто поле(м), чере(з) долину Дереме(з)ную переѣха(в)-
 ши, пнове Трипо(л)ские поведели, же, де(и), ту(т) граница старожи-
 (т)ная зышлася з новою. ω(т) пна воеводы учиненою<,>. Ω(т) тоє долины
 Дереме(з)ное на Ко(н)дратовъ Ку(р)га(н) ⁷⁹, ω(т) того гу(р)гана ⁸⁰ на две
 ябло(н)цы ку могиле Ωди(н)цу ⁸¹, а ω(т) тоє могилы Ωдинокое у Кривую
 ре(ч)ку, а Кривою // речкою у ре(ч)ку Кра(с)ную, копе(ц) по концу уси(х) ⁹⁷
 сто копцо(в) указовали, по(д)ле ре(ч)ки Кривое де(р)жечи кгру(нт) Ω(л)-
 шанички(и) и Обухов(ски(и)) по право(и) руце, а по леву кгру(нт) Стрима-
 тички(и) а Трипо(л)ски(и). И Кривою ре(ч)кою привели до Кра(с)ное, где
 тая Кривая у Кра(с)ную упала, и на устьи ты(х) речо(к) показали копецъ
 и пету<,> поведаючи быты за Кривою по праве кгру(нт) Уω(л)шани(ц)-
 ки(и)!!; а (з) другое стороны уверху Кра(с)ное кгру(нт) Белоце(р)ковски(и),
 а с третее стороны межы тыми ре(ч)ками по леву кгру(нт) сво(и) Трипо(л)-
 ски(и). И поведили, и(ж), де(и), «по лево(и) стороне чере(з) речку Кра(с)-
 ную нашъ кгру(нт) пришо(л) на ку(р)га(н) на(д) болотомъ ⁸², где, де(и), вже
 граница кгру(нт)у ншого з Белою Це(р)ковью ε(ст)».

И приве(д)ши до тоє петы, межы тыми ре(ч)ками Кра(с)ною и Кривою
 застановы(в)шиє, панове Трипо(л)ские поведили:

«Кгды (ж) мы вашюстя(м), пне по(д)коморы(и) и пне комо(р)нику, яко
 су(д)ямъ своимъ, доброво(л)не и полюбовне обранымъ, на то(м) те(р)мине,
 за декретомъ трибуна(л)ски(м), во(д)ле и(н)те(р)шызы свое показали права,
 приви(л)я, листы, тверъдости, доводы, сведе(ц)ства, декрета его к(р).
 м(л.), трибуна(л)ские и земьские киевские и вси переводы пра(в)ные ω
 кква(л)товное выбы(т)є споко(и)ного де(р)жа(н)я, а до того старовечное

⁷⁶ Мабуть, помилково замість «ре(ч)ки».

⁷⁷ Описка замість «Лукавыцы».

⁷⁸ Слова «могили Плоское» підкреслені, на полі проти них знак NB.

⁷⁹ Слова «Ко(н)дратовъ Ку(р)га(н)» підкреслені.

⁸⁰ Описка замість «ку(р)гана».

⁸¹ Слова «ку могиле Ωди(н)цу» підкреслені.

⁸² Слова «на ку(р)га(н) на(д) болотомъ» підкреслені, на полі проти них знак NB.

де(р)жа(н)е и вжива(н)е про(д)ко(в) нши(х) и на(с) самы(х) бо(л)ше(и), ниж-
97 зв. ли ω(т) ста ле(т), на тые то кгру(н)ты // нши, ве(р)ху мененые, а па(н) До-
рогоста(и)ски(и), хотя (ж) указые неякое(с) доча(с)ное и недосконалое право
свое, за которымъ николи про(д)кове его и ω(н) самъ жа(д)ного де(р)жа-
(н)я ани вжива(н)я не мели, и не показуе и давно(ст) земъскую, промо(л)-
чали про(д)кове его и ω(н) са(м), ω тое николи правомъ ни с кимъ не чини-
ли и не позывали, а про(д)кове нши и мы сами того своего кгру(н)ту
ншого в де(р)жа(н)ю и в споко(и)номъ ужыва(н)ю были, есте-(х)мы ажъ и
до того часу».

А ω промо(в)ча(н)ю давности земъское подавали а(р)тыкулы, в праве
посполитомъ и статуте ωписаны: напе(р)ве(и) подали з ро(з)делу че(т)ве(р)-
того а(р)тыку(л) ше(ст)деся(т) шосты(и), а (з) розделу третего подали а(р)-
тыкуль три(д)ца(т) шосты(и), и три(д)ца(т) семы(и), и три(д)ца(т) ω(с)мы(и),
и на и(н)ши(х) ме(ст)ца(х) в статуте<, >.

А по доко(н)че(н)ю и по указа(н)ю грани(ц) з обу(д)ву сторо(н) того дня
два(д)ца(т) шостого июля, то е(ст) в середу<, >, и(ж) было спознило, мы теды,
не могучи ко(н)чити тое справы того дня, ω(т)ложили е(с)мо тую справу
на декре(т) до дня завтрешнего, то е(ст) до че(т)ве(р)га мца июля два(д)-
ца(т) семого, наказавши ωбею(м) сторонамъ до слуха(н)я декрету стати на
то(м) ме(ст)цу, где па(н) Дорогоста(и)ски(и), пету себе менечи, зачал(л).
А наза(в)трее, в че(т)ве(р)гъ, дня выше(и) менованого ωбе(д)ве стороне,
такъ поводовая, яко и ω(т)по(р)ная, пнове Трипо(л)ские ставши, ни(ж)ли
еще декре(т) вы(н)ти мелъ, повелили, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и) и
пне комо(р)нику, ачъ бы, де(и), на(м) то(г)ло¹ было мало потреба, абы(с)мы

98 мели якие границы // пна Дорогоста(и)ского виде(т) албо тежъ и свое пока-
зыва(т) кг[!] воли пану Дорогоста(и)скому, и на то-(с)мы се све(т)чили и
протестовали, кгды (ж), де(и), мы маемъ сво(и) певные и ясные границы,
уживане и держане старода(в)ное в оных, которые, де(и), и ужыва(н)е наше
старове(ч)ное, правуючисе зъ его м(л). пно(м) воеводою киевъски(м) и ще(р)н-
цами [!] мико(л)скими чере(з) колькона(д)ца(т) ле(т) ω(т)⁸³ ω(т)ня(т)е
кгру(н)ту нашего Стримятицкого и Трипо(л)ского, такъже и ω границы,
декретами его к(р). м(л)., такъже те(ж) трибуна(л)скими и земъски(ми),
присужоно и, за доводо(м) и присегами нашими, стве(р)жоно е(ст), на(д)
которое стве(р)женъе и декрета звы(ш)менованые намъ вже жа(д)ны(х)
чине(н)я грани(ц) с пно(м) Дорогоста(и)скимъ не потреба. А што се до-
тыче(т) права нашего, то е(ст) привилъевъ, листовъ, ужыва(н)я и грани(ц),
то, де(и), все е(с)мо вже⁸⁴ пере(д) в. м(л). то казали и во все(м) инъте(р)-
цызе свое(и) досы(т) учинили. Указали е(с)мо тежъ и старую свою границу,
то е(ст) ре(ч)ку Лукавицу, и тую новую, которую есмо учинили зъ его
м(л). пно(м) воеводою киевъски(м) с певны(х) причи(н), упустивши вла(ст)-
ного своего кгру(н)ту его м(л)ти ку Ωбухову и Ω(л)шаницы для покою
своего немало, бо-смы то чинили зъ его мл(с)тью пно(м) воеводою киевъ-

⁸³ Мабуть, помилково замість «ω».

⁸⁴ Слово дописане над рядком.

скимъ не по старове(ч)но(и) границы, але по своемъ вла(ст)номъ кгру(н)тѣ, яко з дедичо(м) и ве(ч)нымъ, а не доча(с)ны(м) де(р)жавцою мае(т)ности Обухо(в)ское. А па(н) Дорогоста(и)ски(и) з нами чини(т) и тру(д)ность задае ѿ кгру(нт) и ѿ границы не яко деди(ч), але яко доча(с)ны(и)⁸⁵, кгда(ж) то(т) Обухо(в) ѿ(т) его м(л). пна воеводы кие(в)ского з ла(с)ки его м(л)ть мае(т) до часу, ве(ч)ного права // не мае(т) и не показуе(т), то(л)жо ли(ст) его м(л)ти пна воеводы киевского непра(в)ны(и), которымъ его м(л). ве(ч)но(ст)ю свою з ла(с)ки свое пусти(л), а пре(д) се де(и) намъ право нше ламле(т) и границы псуе(т) чере(з) декрета его к(р). м(л)ти и трибунальские и земские кие(в)ские». На што се све(т)чили и просили еще при то(м) панове Трипо(л)ские, абы(х) и(х), пно(в) Трипо(л)скихъ, при то(м) праве и(х) досконало(м) заховавши, на(д) тое право и(х) во(д)лугъ права посполитого ку доводу припушено было, и бралисе ку доводу<, >.

98 зв.

А по вчине(н)ю декрету ншого судового пнове Трипо(л)ские повелили, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и) и пне комо(р)нику, дее(т)се на(м) на(д) право посполитое и наше, кгда ж е(с)мы досы(т) ясное, досконалое и доброе право свое маючи, на мае(т)ности свое(и) имене(и) нши(х) Стримятичи и Триполь показали, то е(ст) привилея, данины его к(р). м(л)ти, ве(ч)ности, листы, ко(н)фи(р)мацы(и), декрета его к(р). м(л)ти, декрета трибуна(л)ские и земские, доводы, свидетельство, на(д) то показовалисмы де(р)жания и ужива(н)я нши старовечные с про(д)ковъ наши(х) в ты(х) певны(х) граница(х), чого па(н) Дорогоста(и)ски(и) не показаль такъ досконалого права. Ваша, де(и), м(л)ть, покасова(в)ши и поламавши то все право нше, то е(ст) привилея, листы, тве(р)дости, до того декрета его к(р). м(л)ти, декрета трибунальские, зе(м)ские, присеги, доводы, свидетельство, де(р)жа(н)я и ужива(н)я наши старода(в)няя с про(д)ковъ нашихъ и насъ самыхъ, при го(р)шо(м) праве пна Дорогоста(и)ского, мимо лепшыое // и доскона(л)шое право наше, 99 дово(д), то е(ст) присегу, пну Дорогоста(и)скому наказали».

Теды сторона ѿ(т)по(р)ная пнове Трипо(л)ские того декрету ншого не при(и)мующи и розумеючи себе з ублизе(н)емъ права сво(г)го, ѿ(т) того декрету ншого захова(в)ши себе вси посту(п)ки и ѿбороны свои правные вцале, апелевали до суду головного трибуна(л)ского на те(р)ми(н) воево(д)ства Киевского. Мы есмо имъ апеляцы(и) допустили.

А такъ я, по(д)коморы(и)<, > маючи при себе комо(р)ника моего земли Киев(в)ское Семена Уру(ц)кого, припатрившия добре листомъ, привиле(м), знако(м), з обу(д)ву(х) сторо(н) у веде(н)ю грани(ц) показованы(м), свяде(ц)ствъ чере(з) све(т)ки, з обу(д)вухъ сторо(н) пере(д) нами поставлены(х), достатечне выслулавши, бачечи бы(т) слушне(и)шие права, свяде(ц)ства, подобне(и)шие знаки у веденю грани(ц) поводовое стороны<, > ни(ж)ли по(з)ваное, бо ачъколъве(к) по(з)ваная сторона копцы свѣжопосыпаные указовала, за которыми дуктъъ сво(и) ѿ(т)правовала, мянующи ѿны быти

⁸⁵ Возможно, далі пропущене слово «де(р)жавца».

знаки свои(м) грани(ч)ны(м). Ле(ч) же тые копцы су(т) не урядовне не чере(з) уря(д) по(д)комо(р)ски(и), але чере(з) ни(х) самы(х), по(з)ваны(х), з о(д)ное, а чере(з) ясневе(л)можного его м(л)ти кижати Косте(н)тина Остро(з)-ко(г)ло, воеводу киевского, яко де(р)жавцу на он ча(с) тоє мае(т)ности выше(и) менованое, ѿ которые ро(з)ницы спо(р) иде(т), з другое стороны, неподобне суть усыпаные<, > которые ничего кгрунтови дедичному пна Дорогоста(и)ского зашкодити не могут, кгда жь его м(л). па(н) воевода, тоє мае(т)ности не // не будучи дедиче(м), яко зыскивати кгру(н)ту, та(к) его те(ж) и тратити не мо(г)<, > кгда (ж) то то(л)ко самому дедичови належи(т). Прото я тые копцы за никче(м)ные и нева(ж)ные быти почита(л).

99 зв.

А прихилиячися до права посполитого и справе(д)ливости светое, наказуе, абы сторона поводовая, па(н) Паве(л) Дорогоста(и)ски(и), самосе(м) з ше(ст)ма све(т)ками присегу телесьную на томь ме(ст)цу, где мене, по(д)коморого, и комо(р)ника моего дня пе(р)шого постанови(л) и где-(м) я юры(з)-дыщю уряду моего по(д)комо(р)ского фу(н)доваль, во(д)лугь статуту права посполитого выгона(л), яко справе(д)ливе и присто(и)не, не за(и)муючи кгру(н)ту чужого, границу вель. А кгда присягу учини(т), я до сыпа(н)я копцо(в) во(д)лугь заводу и показа(н)я грани(ц) стороны поводовое и права его, передо мьною показованого, приступлю.

А сторона по(з)ваная, не при(и)муючи того декрету, до суду голо(в)-но(г)ло трибуна(л)ского апелевала. Я с комо(р)никомъ мои(м) апеляцы(и) допусти(л) и рокъ ѿбеемъ сторонамъ у суду головного трибуналу Любельского на то(т) ча(с), кгда справы воево(д)ства Киевского напе(р)ве(и) по 100 дате сего декрету припадуть и сужоны будутъ, ку праву стати зложилъ.//

ЛѢ 18. [...] ¹

Лета Бо(ж)его нароженья тисеча ше(ст)сотного м(с)ца а(в)густа два(д)ца(то)го дня.

При бытности мене, Ша(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого воево(д)ства Киевского, а при то(и) справе при мне былъ комо(р)никъ мо(и) киевски(и) пнь Семень Уруцки(и), за про(з)бою его м(л). пна Стефана Ло(з)-ки, ма(р)ша(л)ка его к(р). милости повету Мозы(р)ского, которы(и), умысливши и волю свою маючи именья свои, села, у воево(д)стве Киевском лежачие кгрунты, меновите Пуковъ а другое селище Батыевъ, третее Манастырище, четве(р)тое Миле(и)чичи, пятое Ще(н)ко(в)ку, и(ж) тые кгру(н)ты его м(л). пну Я(ц)ку Бутовичу, хоружому киевскому, и пото(м)ству его м(л). вечне продати умысли(л), и постановенья чере(з) листы записы свои з онымъ учини(л), и пере(д) нами поведи(л), же вже его м(л). пну хоружому и ли(ст) продажи своеє вечисты(и) дати на тые име(н)я кгру(н)ты выше(и) речоные мель, а хотечи ты(м) певне(и) тые селища, кгру(н)ты и врочисча проданые у пришыле часы яко себе самого ѿ(т) пна хоружого и ѿ(т) пото(м)ковъ его м(л). вечне и оноє пото(м)ство межи кгру(н)тами, именья-

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

ми своими Рожаева и Ракови(ч) упокои(т) и увенить, проси(л) мене, по(д)-
коморого, абымъ по тыхъ граница(х) за его милостью едучи, и заведеныхъ,
копцы посыпалъ и рубежи у деревью положи(л), за чимъ з обу сторонъ
абы ка(ж)ды(и) тыхъ кгрунтовъ сами, з особъ ихъ мл(с)ти в ты(х) добра(х)
споко(и)не держачи, ихъ уживаль и одинъ другому, чере(з) ты[и] грани-
цы переше(д)ши, шкодъ во вживанью не делалъ. В чомъ я бачечи р[е]чь
слушную а повинность, вряду моего по(д)комо(р)ского належачую, [т]ые коп-
цы комо(р)нику моему киевскому пну Семену Уруцкому по ты(х) урочис-
чахъ и знакохъ, ѿ(т) его мл(с)ти пна ма(р)шалка показаны(х), усыпати
казалъ.

И так ся спочатку ты(е) границы и копцы в себе мають:

Наперъве(и), едучи з места его мл(с)ти пна маръшалкова Рожаева
до места его м(л). пна хоружого Брусилова чере(з) речку его м(л). пна
ма(р)шалкову Ставискую [!], межи речкою другою пна хоружого Ще(н)-
ко(в)кою, посередине, почавши ѿ(т) лозокъ реки Зви(ж)деня два копцы
велики(х) нарожныхъ, а потомъ противъ того знову два копцы на полю и
дале(и), до ку(р)ганья, где тежъ копцы ажъ до дорогъ великихъ, которая
ѿ(д)на идет до Высокого, а другая до Раковщины; чере(з) тые дороги по
два копцы ажъ до дуба великого, которы(и) стои(т) при границы Кочурское.
Усихъ сумою копшовъ семъдеся(т) усыпано есть, межи которыми копцами
по деревью, дубью и бере(з)ю грани, рубежи чере(з) того комо(р)ника, при
бытности мое(и) тые рубежи положоны(и), пускаючи кгрунты по право(и)
руце его м(л). пну Лозце, маръша(л)ку, до име(н)я // его м(л). Рожева,
Высокого и Рако(в)счины зо всеми дубровами, лесе, сеножатми, ставы и
потоки, речки и болоты, на ставы сыпанья го(д)ными, а(ж) до границы
Забелоцкое монастыря Пече(р)ского <.> зоставуючи тую границу с Кочу-
ромъ и Забело(ц)емъ во(д)ле старого уживанья вцале, также его мл(с)ти
пну Бутовичу, хоружому, пускаючи по леве(и) стороне тые кгрунты, ѿ(т)
его м(л). пна ма(р)ша(л)ка прода(н)е, ку имению его м(л). Брусилову,
которые преречоны зо всеми также пожитки, дубровами, лесеми, сено-
жатми, потоки, речки и болоты, на ставы сыпа(н)я го(д)ными, которы(х)
то кгру(н)товъ яко до Пукова, Батыева, Миле(и)ничъ, Манастирища и
Ще(н)ко(в)ки по ты(х) урочисчахъ и граница(х) з обу сторонъ и(х) м(л).
пнъ ма(р)шалокъ и пнъ хоружи(и) мають вечно уживати.

И просили мене з обу сторо(н) и(х) м(л). пнъ ма(р)шалокъ и пнъ хо-
ружи(и), абы(х) тую справу и границу, чере(з) мене и комо(р)ника учи-
неную, до кни(г) спра(в) мои(х) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) записати ка-
за(л). Которая справа есть записана и выпи(с) го(д)не на обе(д)ве стороне
слово у слово и(х) мл(с)ть с книгъ мои(х) по(д)коморьскихъ, подъ моею
печатью и с по(д)писо(м) руки моее и комо(р)ника моего киевского, есть
выдан.

100 зв.

Року Бо(ж)его тисеча ше(ст)сотного м(с)ца октебра два(д)цать четве(р)-того дня.

На року припало(м) зъ отосланья о(т) суду зе(м)ского Киевского за по(з)вы по(д)комо(р)скими воево(д)ства Киевского, о(т) пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморо(г){о} киевского, выдаными по и(х) м(л). пно(в) Федора, Гапона и Ждана Дедовичо(в) Трипо(л)ски(х) в жалобе брата и(х) 101 м(л). рожного моло(д)шого пна Федор[а] // Дедовича Трипо(л)ского о розделокъ ро(в)ны(и) и вечны(и) во (и)ме(н)ью и(х) милости спо(л)но(м) в селе Кло(ч)кохъ такъ лю(д)ми по(д)даными, яко и кгру(н)то(м) тамо(ш)ни(ж), яко то шире(и) все меновите в ты(х) позве(х) по(д)комо(р)ски(х), в зе(м)ски(х) и в декретехъ суду зе(м)ского Киевского достаточне описано е(ст), на року теды теперешне(м) дня, выше(и) датою опи[с]а[н]ого ², передо мною, Семеном Уру(ц)ки(м), коморо(р)нико(м) зе(м)ли Киевское, за листом о(т)вороны(м) на тую справу о(т) его м(л)сти Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого, высланы(м) и чере(з), оны(и) ли(ст) пна по(д)коморого, с печат(ю) и з вла(с)ны(м) по(д)писомъ руки его м(л). умоцнены(м), ста(в)ши очеви(с)те< > в селе менованомъ Кло(ч)ко(х) о боя сторона, поводовая пнъ Федо(р) моло(д)ши(и) Трипо(л)ски(и), пове(д)!! поне(с) позовъ по(д)комо(р)ски(и) о ро(з)делокъ ро(в)ны(и) и ве(ч)ны(и) лю(д)ми и кгру(н)томъ села Кло(ч)ковского и по вычитанью то(г){о} позу довелъ року выписс(м) с кни(г) за(м)ку О(в)ру(ц)кого со(з)нанья во(з)ного киевского Ку(з)мы Ласка, и проси(л) о(с)праве(д)ливость, хотечи метъ вечны(и) ровны(и) з братьею своею в то(и) меновано(и) маестности ро(з)делокъ.

А позваная сторона пнове Федо(р), Гапо(н) и Жда(н) Триполски(е), боронечи ро(з)делку, рокъ бурили тыми словы, и(ж), де(и), тому во(з)ному Кузме Ласку на теперешни(х) роко(х) зе(м)ски(х) киевски(х) Светомі хальскихъ, недавно минулы(х), зада(н) есть фа(л)шъ о(т) его м(л). пна старосты о(в)руцкого, а прето, де(и), оны(и) во(з)ны(и) урядо(м) свои(м) сгравсвать не може, тогды то(т) довод(л) не есть слушны. И за ты(м) просили волности о(т) по(з)ву и о(т) року. И повод(л) мени(л), же рокъ слушны(и), бо по(з)вы даны чере(з) того во(з)но(г){о} за ки(л)ко неде(л) пере(д) заданье(м) того, яко они меня(т) якин(с) фа(л)шъ, и проси(л) о розделокъ.

101 зв. Я, слухавши(и) ко(н)трове(р)сы(и) з обею(х) // сторо(н)ь, наказа(л) стороне по(з)вано(и) ³ дале(и) поступова(т), а сторона позваная апелевала. Которое апеляцыи поводовая сторона боронила и просила, жебы допушона не была, кгда(ж) не(т) самое головное речи, але о(т) зби(тя) и року апелюе, бо, де(и), «невинъне ми справу зволокають, хотечи ме о бо(л)шую шкоду припавить» ⁴. И просиль повод(л) о(с)праве(д)ливость, а позваные, стоечи при апеляцыи, бралися на (з)волоку до трибуналу.

А такъ я, не допускаючи апеляцыи, позваны(х) на се(с) ча(с) о(т) року во(л)ными учинивши, наказа(л), и(ж) бы и(н)ши(м) во(з)ны(м) на

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Склад «са» пропущений.

³ Мабуть, описка замість «поводово(и)».

⁴ Описка замість «приправить».

и(н)ши(и) рокъ пнѣ Федо(р) Трипо(л)ски(и) моло(д)ши(и) ѿ тую (ж) ре(ч) ку ро(з)делку ровному ве(ч)ному бра(т)ю свою припозва(л) пере(д) су(д) по(д)коморе(г)о. Поводовая сторона, пнѣ Федо(р) Трипо(л)ски(и), декре(т) мо(и) принявши, на сторону по(з)ваную и шкоды свои протестовалъся, и ⁵ в то(м) ро(з)делку зволокѣ ему неви(н)не учинили.

Которую протестацію пна Федора моло(д)шого Трипо(л)ского принявши, тую справу про паметь до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) киевски(х) уписати казаль.

№ 20. [...] ¹

Року Бо(ж)его тисеча ше(ст)со(т)ного м(с)ца октебра два(д)ца(т) пято(г)о дня.

На року, припало(м) зѣ ѿтосла(н)я ѿ(т) суду зе(м)ского Киевского за по(з)вы по(д)комо(р)скими, передо (м)ною, Семеномъ Уруцкимъ, комор(н)ико(м) земли Кие(в)ское, за листо(м) ѿ(т)вороны(м), по(д) печа(т)ю и (с) по(д)пи(с)ю руки его м(л). пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморе(г)о земли Киевское, высланнымъ, а в то(т) ча(с) со мною на то(и) справе были шляхта // ѿбыватели земли Киевское и(х) м(л). пнѣ Федо(р) Шишка Ста- 102
вецки(и), пнѣ Я(н) писа(р) ѿвру(ц)ки(и), и пнѣ Микола(и) Вороне(ц)киѣ, ставши(и) ѿчевистѣ ѿбоя сторона, то е(ст) пнѣ Федо(р) Трипольски(и) з братомъ свои(м) ста(р)ши(м) пно(м) Федоро(м) Трипо(л)скимъ, на кгрунте ро(з)ниц села Кло(ч)ко(в)ского межи дво(р)цами своими, за рекою по(д)ле луга реки Норины на проробку ново(м) спо(л)ное дубровы и(х) м(л)., где собе пнѣ Федо(р) Трипо(л)ски(и) ѿ(т) ста(р)шого брата своего пна Федора Трипо(л)ского кривду мени(л) быть, где (ж) сторона поводовая, пнѣ Федоръ Трипо(л)ски(и), по(д)не(с)ши позо(в), выданы(и) по ста(р)шо(г)о[о] пна Федора ѿ поробенье че(р)тежо(в) стары(ш) ² части его и ѿ розобранье больше(и) кгрунту присады ѿ(т) реки у(з)лу(ч) Норины, проси(л) ѿ (с)праве(д)ливо(ст). А пнѣ Федо(р) ста(р)ши(и), яко по(з)ваны(и), против того по(з)вувиль, и(ж), де(и), «робило(м) свое вла(с)ное, и к тому, де(и), е(ст) еще братья уча(с)ники пнѣ Гапо(н), пнѣ Жданъ Трипо(л)ские, и(ж) и(х) не (с) припозва(н)я ему в отказе быть не хочу». А пнѣ Федо(р), сторона поводовая, мови(л), и(ж), де(и), «не братья, але ты са(м) мене ѿ(т) присады ѿ(т) реки вытиснулъ и вла(ст)ные мои че(р)тежи старые еси ро(з)робилъ чере(з) ли(ст) упомина(л)ны(и)». И показова(л) ли(ст) ѿ(т) суду зе(м)ского Киевского упомина(л)ны(и), в жалобе его до ста(р)шого пна Федора выданы(и), которы(м) его ѿбносиль, жебы ему та(м) в то(м) ме(ст)цу кри(в)ды не чини(л). И за тымъ проси(л) ѿ (с)праве(д)ливо(ст).

⁵ Очевидно «и (ж)».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Описка, треба «старых».

Где, ту(т) же стоячи, п̃нь Гапо(н) и п̃нь Жда(н) Трипо(л)ские ку тому кгру(н)ту уча(ст)[ни]ками ³ се приповедали, што и пнове Федорове Трипо(л)ские оба(д)ва при(з)навали, для чого ста(р)ши(и) просиль, абы ѿ(т) року бы(л) воле(н).

102-зв. А такъ я, присмо(т)ревшися праву посполитому и статуту, п̃на Федора ста(р)шого Трипо(л)ского на се(с) ча(с) ѿ(т) року во(л)нымъ учинивши, наказую, абы п̃нь Федо(р) Трипо(л)ски(и) // моло(д)ши(и) знову ѿ тую (ж) ре(ч) по(з)вы по(д)комо(р)скими п̃на Федора ста(р)шого по(з)ва(л), также п̃на Гапона и п̃на Ждана Трипо(л)ски(х), яко бра(т)ю и уча(ст)нико(в) сво(и)х, ку прислуха(н)ю тоє sprawy припо(з)ва(л) роко(м) завиты(м).

Што для памяти до кни(г) спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) кие(в)-ски(х) в(ст) записано.

№ 21. [...] ¹

Лета Бо(ж)его нароже(н)я тисеча ше(ст)сотного м(с)ца октября два(д)ца(т) пятого дня.

На року, за позовомъ по(д)коморьски(м) киевски(м) припаломъ, передо мною, Семено(м) Уруцкимъ, комо(р)нико(м) воево(д)ства Киевского, будучи мнѣ на (с)праве урожоны(х) п̃на Федора моло(д)шого Дедовича Трипо(л)ского, яко повода, а межи п̃ны Федоромъ ста(р)шимъ, Гапо(но)мъ, Жданомъ Дедовичи Трипо(л)скими, яко по(з)ваными, бра(т)єю рожоною, ко(то)ры(х) позва(л) поменеѣи(и) п̃нь Федоръ молодши(и) Трипо(л)ски(и) позовомъ по(д)комо(р)ски(м) з одо(с)ла(н)я ѿ(т) суду земского Кие(в)ского до суду подькоморего на розделокъ вечисты(и) именья и(х) Кло(ч)ковъ, межи иньшими именьями и(х) лежачо(г)[o], и к тому тежъ на тотъ же терьминъ по(з)ва(л) ѿсобнымъ позовомъ то(т) же п̃нь Федо(р) молодши(и) Трипо(л)ски(и) брата своего старьшо(г)[o] Трипольского ѿ забраньѣ ѿ(с)т-рова Бубо(н)ца, на року тогда помененомъ, теперешнемъ, дня и даты выше(и) писаное за ты(м) по(з)вомъ подкоморьскимъ ѿбоя сторона, п̃нове Трипольские на местцу, в позве на(з)начономъ, то естъ меновите за рекою 103 Норыною, // межи дворьцовъ п̃новъ Трипольскихъ Кошовщины и Мутовки, ку ро(с)праве становилисе.

Тамъ же, на то(м) местцу и на томъ терьмине, постановившисе ѿчевисте передо мною, коморьникомъ, п̃нь Жданъ Дедовичъ Трипольски(и) учиниль приповеданье тыми словы, ижъ, де(и):

«П̃не коморьнику, по ѿбеюмъ сторонамъ тоє реки Норины, якъ у Черьниговца(х) с пано(м) Федоромъ Шишкою Ставецкимъ и братьєю моею рожоною, также, де(и), и по друго(и) стороне реки Норины, где теперь ваша м(л). стоишь, я з братьєю своею и з ыменьями ихъ, такъ уме(с)ными

³ Текст пошкоджений.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

зо мною, яко тежь и ихъ ѡсобнымъ Коцовщиною, маю в судереви з ними, я маю свои вла(с)ные части, ѡпро(ч) умесны(х) имене(и) Клочко(в) и Бубеньца: пе(р)шую ча(ст) ѡсобную в ро(з)деле вечномъ ѡ(т) брать(и) моее маю землю Давы(д)ковскую и Черъниговскую, которую, де(и), есми выменя(л) и до(с)таль ѡ(т) пна Ивана Со(л)тана за (и)менье мое Книжичи, и по то(и) же, де(и), части Давы(д)ковско(и) маю по ѡбеюмъ сторона(м) реки Норины; до того, де(и), маю и (в) земли Полоча(н)ско(и); также, де(и), маю и в томъ Бубеньцы, о которы(и), де(и), бра(т) нашъ пнъ Федо(р) молодши(и) позываетъ пна Федора ста(р)шого, брата нашего. И в ты(х), де(и), поменены(х) частя(х) заровно з бра(т)ею маю во вси(х) пожитко(х) з ними в ты(х) именьяхъ, абы, де(и), на потомъ праву моему то ничего не шкодило».

И проси(л) пнъ Жданъ Трипо(л)ски(и), абы(м) я тое приповеданье его, до книгъ по(д)комо(р)ски(х) приня(в)ши, записати каза(л), што записано есть.//

103 зв.

№ 22. [...] ¹

Лета Бо(ж)его нароженья тисеча ше(ст)сотно(г)ло м(с)на ѡктебра два(д)ца(т) шостого дня.

На року, за по(з)вомъ по(д)коморъскимъ, выдано(м) за жаданьемъ урожоного его м(л). пна Гарасима Сурина, по(д)су(д)ка земского киевского, и ѡ(т)ца Григоря Савича, священъника ѡ(в)ручко(г)о це(р)кви светы(х) праве(д)ны(х) Екима и А(н)ны, по вельможную ея м(л). кнегиню Алекса(н)дровую Вишневецкую книжну Алексанъдру Капустянюку ку розграниченью кгрунтовъ у Кру(г)ло(г)ло лъса, за речкою Звонкою, на день сего(д)нешни(и) м(с)на ѡктебра два(д)ца(т) шостого дня припаломъ, передо мною, Семеномъ Уру(ц)ки(м), коморъникомъ земли Киевское, за листо(м) ѡ(т) его м(л). пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморе(г)о зе(м)ли Кие(в)ское, до тое справы зосланнымъ, и при мне на то(т) ча(с) будущими ихъ м(л). ѡбывательми земли Киевское его м(л). пно(м) Иваномъ Лозкою, писаромъ земски(м) киевски(м), пно(м) Ра(х)валомъ Витовски(м), ловчимъ зе(м)ли Киевское, пно(м) Федоро(м) Шишкою Ставецки(м), пно(м) Гапономъ и пно(м) Федоромъ Дъдовичи Трипо(л)скими, пно(м) Матысо(м) Жуковски(м) и и(н)шими немало, при мне будущими, кгда ся зъ стороною поводовою, и(х) мл(с)тями речеными пны ѡбывателями на кгрунт) у Кру(г)лого леса, за речкою Зво(н)кою, и та(м) ставши, ю(р)здыщю!! вряду своего фу(н)довавши и чере(з) возного енора(л)ного!! шля(хе)тного Де(м)яна Суету ѡвола(т) и до (с)правы // стороне поводово(и) противко по(з)вано(и) приступова(т) наказа(л). По ѡномъ ѡволанью, ставши ѡблично, его м(л). пнъ Гарасимъ Суринъ, по(д)судокъ зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), са(м) ѡ(т) себе и, за мо(щ)ю листовною уча(ст)ника своего, реченого попа Григоря Савича, позо(в) по(д)комо(р)ски(и) жалобы своея по(д)не(с) и з оно(г)о, на по(з)ваную ея

104

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

мл(с)ть кнегиню Вишневе(ц)кую жалуючи, читати даль. И такъ ся в собе маеть:

«Сча(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) киевски(и), ве(л)можно(и) ² кнегини Александрово(и) Вишневецко(и) кнѣже Алекса(н)дре Анѣдреевне Капустянце, кашталяновне бра(с)ла(в)ско(и), старо(с)тя(н)це ѿ(в)ручко(и).

Жалова(л) в суду моего по(д)комо(р)ского урожоны(и) пнѣ Гарасим Сури(н), по(д)судокъ зе(м)ски(и) киевски(и), и священъникъ [ѿ]вруцки(и) ³ це(р)кви светы(х) праве(д)ны(х) Екѣима и Анѣны ѿте(ц) [Г]ригоре(и) Сави(ч) на вашу м(л). ѿ том што (ж), де(и), року прошлого тисе[ч]а пя(т)сот девятьдеся(т) ѿ(с)мого м(с)ца августа ѿ(с)могона(д)л[ц]ать днѣ ваша, де(и), м(л)., на(с)ла(в)ши мощно к(г)ва(л)то(м) по(д)да[н]и[х] мещанъ своих алекса(н)дровски(х) и слобожан(г)о(р)ловски(х) [на] власны(и) к(г)ру(нт) и(х) зобополны(и) во врочища ѿколо Кру(г)лого леса, за речкою Звонкою, сеножати ихъ покоси(т) и ѿ(т)ня(т) к(г)валтовне розказала. Которы(и) то пнѣ по(д)судокъ и(з) ты(м) священъникомъ ѿ(в)руцки(м) зара(з) вашу м(л). в ты(м) же року звы(ш)менованымъ ѿ тое бе(з)правное и к(г)ал(т)овное!! ѿ(т)ня(т)е и покосеньє сеножате(и) свои(х) на роки зе(м)ские киевские, ѿ(с)вето(и) Тро(и)цы припадаючие, пере(д) ⁴ су(д) зе(м)ски(и) позывали. Яко (ж) су(д) зе(м)ски(и), прихилиючися праву посполитому, декретомъ своимъ ѿтосла(л) вшу м(л). ѿбею(х) сторонъ на ро(с)праву до суду моего по(д)комо(р)ского.

Ѳ(т) которого декрету земского ваша м(л)., кнегине Александрова Вишневецкая, до суду головного трибуна(л)ского апелевала. Су(д) земски(и) апеляцы(и) вше(и) м(л). допусти(л). А к(д)ы, де(и), тя[!] справа за апеляцыею приточилася пере(д) су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и), су(д) теде ⁵ трибуна(л)ски(и), ни в чи(м) не нарушаючи декрету суду земского, знову // вашу м(л). до суду моего по(д)коморьского ѿтосла(л), што шире(и) а достаточне(и) на поступко(х) правны(х) и на декрета(х) земьски(м) и трибуна(л)скомъ ѿписано и доложено еть ⁶.

104 зв.

Яко жъ пнѣ Гарасим(м) Сури(н), по(д)судокъ зе(м)ски(и) киевски(и), и(з) ты(м) священъником(м) праведницкимъ, не вѣставаючи в праве своемъ, ѿ то вашу м(л). пере(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) си(м) по(з)во(м) мои(м) позовають, прото приказуе(м), абы вша м(л)., кнегине Алекса(н)дрова Вишневецкая, передо мною, а в небы(т)ности мое(и) ино пере(д) комор(н)ико(м) мои(м), ѿ(т) поданья сего по(з)ву моего по(д)комо(р)ского за (д)ве недели та(м) выеха(в)ши, на к(г)ру(нт) ку ро(с)праве и ро(з)делку ѿчевисто стала и в то(м) се его м(л). пнѣ Гарасиму Сури(н), по(д)су(д)ку зе(м)скому киевскому, и ѿ(т)цу Григо(р)ю Савичу, священънику праве(д)ни(ц)ко(м)у, яко на року завитомъ, ус(п)раве(д)ливила.

² Друга літера «о» виправлена з іншої букви.

³ Тут і далі 11 рядків тексту з лівого боку аркуша пошкоджені; реконструйовані літери взято в квадратні дужки.

⁴ Літера «п» виправлена з «з».

⁵ Мабуть, помилково замість «теды».

⁶ Описка замість «есть».

П[и]сань у в О(в)ручомь року Бо(ж)его нароженья тисе[ча] ше(ст)сот-ного м(с)ца октебра второгона(д)ца(т) д[н]я[и]. Семень Уруцки(и), комо(р)-никъ земли Киевск[о]е[и], вла(ст)на рука».

А по вычита(н)ю того по(з)ву пово(д), дове(д)ши даня его по(з)вано(и) очевисто в руки реляцыею во(з)ного выписо(м) с кни(г) за(м)ку г(с)дрьского Овру(ц)кого, да(л) сторону по(з)ваную чере(з) во(з)ного енора(л)ного шляхетного Де(м)яна Суету до росправы приволати.

За которы(м) приволянемъ во(з)ного и(з)завшися ⁷, очевисто ста(в)-ши, умоцованы(и) приятель ее м(л). кнегини Алекса(н)дровое Вишневецкое пнъ Я(н) Вороньки(и), писа(р) замку О(в)ру(ц)кого, за мо(ц)ю листовною, ему до обмовы в то(и) справе на зыскъ и страту даною, не (в) способъ ко(нт)рове(р)сы(и), я ⁸ с поводовою стороною, вда(л)ся, то(л)ко в способъ обмовы поведи(л), же «позваная до росправы в то(и) справе с поводомъ пере(д) вшею мл(с)тью фору(м) слушного не мае(т) // с ты(х) ме(р), же по(з)ваная о (з)лы(и) перево(д) права в ты(л) за якою(с) апеляцыи его о(т) суду зе(м)ского Киевского, о которо(и) ани по(з)ву, до нее выданомъ до суду зе(м)ского, не видала, у суду трибунальського зао(ч)не оде(р)жаны(и), до суду головного трибуна(л)ського ку по(д)несенью а скасованю его, повода, запо(з)вала». Чого доводечи, позовъ на трибуна(л), о то выданы(и), и реляцыю во(з)ного Ивана Вышетравки положенья его по по(з)ваного выписе(м) с кни(г) за(м)ку О(в)ру(ц)кого доводи(л), и поведи(л), же пово(д) противъ по(з)ваное на нинешни(м) року, яко неслушномъ року, уставать и тое справы проти(в) по(з)ваное попираць ани того, яко о(н) менуе(т), кгрунту, не росправившися о то с по(з)ваною за ты(м) по(з)во(м) ку суду трибунальського, граничить не можетъ. [И] ⁹ проси(л), абымъ я тую справу суспи(н)-дова(л) до того ча(с)у, ни(м) се пово(д) [с] по(з)ваною за ты(м) по(з)вомъ росправить, и позваню на то(т) ча(с) [во(л)н]ою учини(л). Которы(и) то позо(в), по повода от по(з)ваное выда(н)и(и) и передо мною читаны(и), так се в себе мае(т),>:

105

«Жикгимо(нт) [Тре]ти(и), Божою мл(с)тью коро(л) по(л)ски(и), велики(и) князь литовски(и), ру(с)ки(и), [п]ру(с)ки(и), мажове(ц)ки(и) [!], жомой(т)ски(и), ифля(нт)ски(и), шведе(д)ски(и), кго(д)ски(и), [ван]да(л)ски(и) деди(ч)ньи(и) коро(л).

Тобе, урожному Гарасиму Сури[ну], [п]о(д)судку зе(м)скому киевскому, приказуе(м), ажебы(с) пере(д) судо(м) [наши] (м) головны(м) трибуна(л)ски(м) в Люблине в року пришломъ [тисе]ч[а] ше(ст)со(т) пе(р)вомъ припадаючи(м) и сужоны(м) на то(т) ча(с), кгда [справ]ы воево(д)ства Киевского поря(д)комъ свои(м) во(д)лугъ ре[е]стру по поданью того по(з)ву напе(р)ве(и) сужоны и о(т)правова[ны] будутъ, на жалобу и правное попиранье кнегини Але[к]са(н)дровое Вишневецкое кне(ж)ны Алекса(н)дры Капустяньки, [на] року, яко на завытомъ, са(м) очевисте ста(л). Которая тебе

⁷ Описка замість «о(з)завшися».

⁸ Очевидно, описка замість «як» чи «яко».

⁹ Звідси і далі 15 рядків тексту пошкоджені: з лівого боку аркуша текст зотлів, в кожному рядку бракує від однієї до 4—5 початкових літер. Тут і далі невідновлені місця позначені крапками, а реконструйовані взято в квадратні дужки.

позываєть ¹⁰ и ¹¹ то, и(ж) ты, змовившися сполечне з неяки(м) попомъ ѡвру(ц)ки(м) Григо(р)ємъ Савичо(м) и утвори(в)ши собе неєкоєс право на кгрунтъ и ѡ(с)тро(в) еє вла(с)ны(и) Девوشي(н)ски(и), на(д) речкою Звонькою назвиско(м) лежачи(и), якобы собе належачи(и), привлащаючи собе немалую часть ѡного кгру(н)ту, пе(р)ве(и) ув уряде кгро(д)скомъ Киевскомъ задаваючи е(и) тру(д)ности ѡ неякиє(с) грабежи и кривды неякиє(с) не(с)лыханые, якобы тебе и по(д)даны(м) твоимъ ѡ(д) неє поделаные, а пото(м) теперъ ѡ то(ж) пере(д) судомъ наши(м) трибуна(л)ским, в року тепе(р) идучо(м) тисеча шестьсо(т)но(м) [су]жонимъ, и на воеводстве Киевско(м) за апеляцыею неякою(с) якобы роковъ земьски(х) киевски(х), в року тисеча пят(т)сотъ деветьдеся(т) осмомъ ѡ (с)вето(и) Тро(и)цы сужоны(х), на котрыхъ // преречоная кнегиня с тобою жадное росправы не мела ани се в рєстрє показала, на трибуна(л) выточоною, декретъ пере(д) судомъ трибунальски(м) на выведенєе по(д)коморого на неєкоє(с) ро(з)граниченє кгру(н)ту идержа(л) ¹² еси. Которая апеляцые и(ж) не ведати, ского уро(с)ла, и кнегини жа(д)ное се ро(с)правы с тобою не (з)наєть, ани жа(д)ному умоцованому того ѡ(т)правоватъ не (з)лецыла. Хотєчи ведомости ѡ то(м) с книгъ зе(м)ски(х) киевски(х) досєгнути, теперъ на рокахъ прошлы(х) Миха(и)ловски(х) ѡ неположєнє книгъ зе(м)скихъ киевски(х) на тебе, яко по(д)су(д)ка, и колєкги твоеє ѡ(с)ве(т)ченєе вне(с)ла] ¹³. А задаваючи теперъ злы(и) и неслушны(и) поводъ ¹⁴, гд[є (ж)] твои тоє справы поменєное ку показа(н)ю такъ д[є]крету тоє твое(и) апеляцыеи зе(м)ское, яко и роз[ъ]мовь неякихъ(с), котрыхъ припоминаєшь в[ъ] своемъ декретє трибунальскомъ, также за[...], ку скасованью и по(д)несенью того твоего несл[у]шнє и неправнє ѡде(р)жаного поступку пере[д] судомъ на року звышьменовано(м) припозы[ває(т)].

Писа(н) у Києве року тисеча шестьсотного ѡктебра пятогона(д)ца(т) дня. Ива(н) Ло(з)ка, пи[с]ар[ь].

А по вычитанью того по(з)ву пово(д) его мл(с)ть [пан] по(д)судокъ, указуючи пере(д) судомъ нинєшнєи(м) [право?] в то(и) справє слушноє, поведи(л), же «по(з)ваная ты(м) [за]данємъ помєтого ¹⁵ по(з)ву трибуна(л)ского справу гамовати не може(т), а то с ты(х) причи(н), же кгда ѡ кривды и ро(з)делокъ то(т) з позваную справу у суду зе(м)ского киевского ме(л), еє м(л). зо (м)ною ѡ то ко(н)трове(р)товала и сама чере(з) себе на су(д) трибуна(л)ски(и) апєлевала. И контрове(р)сыи на(с), ѡбею(х) сторо(н), апєляцыея чере(з) позваную для того, же су(д) зе(м)ски(и), то(и) справє фору(м) у суду своего не у(з)навши, до суду належного по(д)коморьского ѡтосла(л), до суду трибуна(л)ского выточона. И за тою апєляцыею позваная зо мною у суду трибуна(л)ского чере(з) умоцованого своего пна // Ка(с)пера Бразиньского контроверьтовали, а су(д) трибунальски(и) тую жь справу до суду по(д)комо(р)ского ѡтосла(л). Ведлугъ которого декрету трибуна(л)ского фору(м) то(и) справє пере(д) пном коморьникомъ

¹⁰ Склад «по» повторений двічі.

¹¹ Мабуť, помилково замість «ѡ».

¹² Описка замість «одержа(л)».

¹³ Звідси і далі 16 рядків тексту пошкоджені: з правого боку аркуша текст зотлів, з кожного рядку бракує від одної до 3—4 кінцевих літер.

¹⁴ Можливо, «переводъ?»

¹⁵ Пропущені літери: треба «поменутого».

єсть слушне<, >». Якожь и де[к]рета ¹⁶ вышъречоные автенътыце указавши, про[си](л), абы тые ѡбмовы позваное на сторону ѡ(т)ло[жи]дъ, а до росправи в то(и) справе правное по(з)вано(и) при[по]звать наказа(л).

А речоны(и) умоцованы(и) кнегини [Вишне]веккое домовлялся, абы позвано(и) на то(т) позо(в) [до суду трибуна(л)ского росправи(т), кгда (ж) позваная то(т) уве(с) [...]] поводо(в) ганить и то задаеть, же єсть неслу[шны(и)], правне в ты(л) и в неведомости позваное ѡде(р)жаны(и). [И протест]ова(л) на свое(м) пляцу за ты(м) по(з)во(м) свои(м) неслушно(ст) [...]] сты его показати и его по(д)нести проси(л), абы по(з)[ваная] на тотъ ча(с) ѡ(т) року волною учинена была.

Я тогды [Семен] Уру(ц)ки(и), коморъникъ, посполу зъ и(х) мл(с)ти пны [ѡбывате]льми, при мне на то(т) ча(с) будучими, ѡборо(н) сторо(н) ѡ [то вы]слушавши и тую справу добре зрозумевши, а ба[т]чечи, иж[е] то справа декретомъ трибуна(л)ски(м) з ро(с)правы [трибунал]ское ѡбеюхъ сторо(н) на су(д) пна по(д)коморего ѡто(с)лана, [...]] єе з ро(с)правы ѡбеюхъ сторо(н) єсть ста(л), для того [до декр]ету трибуна(л)ского ся прихилиючи ¹⁷, [все ѡ]бмовы по(з)ваное и то(т) позо(в) по поводу, ку скасова(н)ю...] процесу выданы(и), на сторону ѡ(т)ложивши, по(з)вано(и) [до рос]правы приступовать наказуетъ ¹⁸.

А умоцованы(и) [кнеги]ни Вишневецкое, не при(и)мумючи того декрету моего, [до суду] головного трибунальського апелеваль. Я и(м) апе[ля]щны допусти(л). А его м(л). пнъ по(д)судокъ передо мною [ѡ]шкоды своеє протестова(л), и(ж), де(и), єе м(л). кнегини Вишневе(ц)[кая] речми непотребными и неправными, ку зволоце справедливости и приводечи до шко(д) мене, справу мою затлумають. Я (т)еды протестащю его м(л). приня(л). До того те(ж) єи ¹⁹ м(л). пнъ по(д)судокъ на мене, коморъника, во(з)ными и шля(х)тою се светчилъ, же я апелящны въ ты(и) справе, не хотечи справе(д)ливости вчинить, допусти(л), рокъ ѡбеюмъ сторонамъ, кгда справы воево(д)ства Киевского з реес[тру] припадуть и судитися почнуть, жа(т)[?] зложи(л).

Што все про память до книгъ по(д)комо(р)ски(х) записати єсми казалъ. // 106 зв.

№ 23. [...] ¹

Лета по нароже(н)ю Ису(с) Христа, сына Бо(ж)его, тисеча шестьсотного м(с)ца ноябра сємого.

Передо (м)ною, Сча(с)ны(м) Ха(р)линъски(м), по(д)комори(м) киевски(м), а при (м)не на то(т) ча(с) на то(и) справе бы(л) комор(р)никъ воево(д)ст[ва] Киевского пнъ Семє(и) Уру(ц)ки(и), по(д)судокъ воево(д)ства Киевского его

¹⁶ Звідси і далі 26 рядків тексту пошкоджені: з лівого боку аркуша текст вирваний, в кожному рядку бракує від 2—3 до 7—8 початкових літер.

¹⁷ Слово повторене двічі.

¹⁸ Мабуть, помилково замість «наказуємъ» або «наказа(л)».

¹⁹ Описка замість «єго».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній. Від самого акта зберігся лише його початковий аркуш (106 зв.), перекреслений чорнилом навхрест.

м(л). пнѣ Гараси(м) Сури(н), тиву(н) воево(д)ства [Киев]ского ² пнѣ Микола(и) Сте(и)ки(и) и и(н)ши(х) зацны(х) люде(и) не[ма]ло, приточилася справа за позвомъ моимъ [по(д)ко]морьскимъ, ѿ(т) уроженого пна Кузмы Ласка, [земе]нина воеводства Киевского, яко сторон[ы] пово[д]овое, выда-нымъ по учасниковъ и дѣди[чи]хъ маетности Ласко(в)скоє, то естъ по [Ми]ха(и)ла Ласка, судью кгородского веницкого, [и по бра]т[ъ]ю его м(л). по пна Богдана а Федора [Миха(и)ло]вичовъ Ласковъ, по пна Якуба Медушов[ско]го и[л]ь мальжонку его Ѡвдотью, прозываемую [Невиданую] Левковну Гулевичовну Перека(л)скую, и по с[ы]нов[ъ] еє А(н)дрея а Василья Федоровичовъ Ласко[в], по пну[ю] Марковую Петровича Ма(р)ю Ивановну Ласко[вну] ѿ выделокъ именья Ласковского половицы, [кото]рая на менованого повода правомъ приро[жон]ымъ припадаеть.

На дню теды першомъ д[і...] ве(р)ху менованомъ я, подкомори(и), на уро[чисчу] певномъ, на пете границы названомъ, подлу[г] с тыми верху меноваными людми зацным[и] и с паномъ коморникомъ, где насъ пнѣ Кузма Ласко привель, постановившися и юры(з)дыщю уфундовавши, первое приволанье ѿ(т)правити, черезъ возного енерального поветового шляхетног[о] Ивана Зарудского преволати казавши, и за ѿдозваньемъ вси(х) учасниковъ до дня завтрешнего ноябра ѿ(с)мого ѿ(т)волати есми подъ тою жь мощью росказаль.

107

На дню засе ѿ(с)момъ м[ѣ]с[я]ца //

№ 24. [...] ¹

[...] ме(ст)цо [...]же граница [...] тымъ [...], понева(ж) на ни(х) и право слушное быти меную(т), не уближаючи ѿ(в)шемъ вла(с)ности<.> и належ-ности кожного вцале, и въ зупельно(и) моци заховуюючи дале(и) за стороною по(з)ваною, до (с)тѣны и пѣты кгрунту, где ѿную показати усилує(т), идемо<.>. А сторона поводовая све(д)чилася проти(в)ко на(с) ѿ кгравамень и ѿ шкоды свое и ѿ то, же дале(и) в чужи(и) кгрунть ехати не можемос<.>. А ѿ(д) пано(в) Стрыбиловъ све(д)чилисе<.> ѿ кгвалто(в)ны(и) якобы нає(з)дъ в кгрунть и(х), ѿ кгра(ва)ме(н) и ѿ шкоды<.>. А же-смы се те(ж) репротє(с)товали, же не впо(р)не, але во(д)лу[г] права поступуємо<.> де[к]ре[т]ови трибуна(л)скому досы(т) чине[чи], [плє]нипотє(н)ть по(з)ваное стороны поведи[л]ъ, же проводи(т) и провадити хочеть<.> не чужими, яко стороны на змове тве(р)дя(т)<.> але своими вла(ст)ными кгру(н)тами и [ст]арыми дукътами, которы(х) а(в)г[р]е[н]ти[ц]е[л] доведе<.> и провади(т) до само(г)л[о] [у(с)т]я[?] [В]ало(в)ки<.> где стєны[л] Ловковская, Котєлє(н)ска[я] и И(в)ни(ц)кая [се] сходя(т)<.> будє(т)<.>. По ко[т]ор[ы]х(х) то протє[ст]ац[ы]я(х) провадилъ на(с) [...] вы(х) плєни[потє]нть [...] тоєю [рє(ч)кою?] Бу(н)-

² Звідси і далі 22 рядки тексту пошкоджені: з правого боку аркуша текст зотлів, у кожному рядку бракує від 2—3 до 7—8 кінцевих літер.

¹ Цей акт не має ні початку, ні кінця. Два збережених аркуша, виходячи з їх змісту, містились наприкінці акта. Обидва аркуша дефектні, зотлілі по краях. На першому з них (арк. 107) від трьох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на семи рядках знизу з лівого боку аркуша бракує від 2—3 до 7—8 початкових літер.

м[ером аж] до ре(ч)ки [Иве](н)ки мимо ре(ч)ку // [...] ² ты(л)ко и(ж) [...по] 107 зв.
лево(и) сторо[н]е кгру[н]т[ь] Лов[ь]ко(в)ск[и]и(и), [а по] право(и) тве(р)дил[ь] быти
Котеле(н)скимъ<.>. Кгды-смы приехали до смужалины а(л)бо ре(ч)ки, ко-
торая з левого боку припадл[а], теды и та(м) спо(р) бы(л)к[>, >] межи по(з)-
ванымъ, <а> паны Стрыбылами, бо пленипоте(н)т[ь] по(з)ваны(х) тве(р)ди(л),
же то ре(ч)ка Иве(н)ка<.> а ѿ(д) пановъ Стрыбыло(в) вывожоно, и(ж) Да(н)-
ка ре(ч)ка в тую Иве(н)ку, а не Бу(и)ме(р) впала<»>. А тою ре(ч)кою Иве(н)-
кою идучи, пришлисмы до слободы нов[о]е, на(з)ваное Смоло(в)ки<.> добрь
ты(х) же и(х) м(л). пановъ Стрыбыло(в) Лов[ь]ко(в)скихъ, где та(к)же зано-
шоные з обудву(х) сторо(н) были прот[е]с[т]ац[и]е<.> ѿ(д) пановъ Стрыбылю(в),
же то добра и(х) Ло(в)ко(в)ски[е]с<.> а ѿ(д) по(з)ваны(х), же то добра коте-
ле(н)ские<.>. Яко(ж) пленипотез[н]т[ь] по(з)ваны(х)к[>, >] прот[е]с[т]ова(л)се, же
тая слобод(д)ка, на(з)ваная Смоло(в)ка, на (в)ла(с)номъ Котеле(н)скомъ
кгрун[т]е<.> пр[е]з(з) и(х) м(л). пано(в) Стрыбыло(в) ново ест[ь] ѿсажо[н]а, ѿ
што и(х) м(л). пано(в) пр[и]и(н)ц[ы]пало(в) свои(х)к[>, >] пр[а]вом[о] чини(т) ѿферо-
валь<.> А переехавши ч[е]р[е]з[ь] месте(ч)ко и ч[е]ре(з) ре(ч)ку [Ва]ло(в)ку,
кото[р]ая по(д) месте(ч)к[ом]ъ т[е]че... з[а]мо(ч)к[а...] в Ыве(н)ку р[е]с[т]и
впад[ает...], Иве(н)к[ом]о[у] р[е]с[т]и(ч)кою ви[д]и[т]ь //

№ 25. [...] ¹

[Лета Бо]жого [нароже(н)я тисеча ше(ст)со(т)] три(д)це(т) ѿ(с)мого[л]
мца сень[т]ебра двад[ц]я(т) ѿ(с)мого [дня].

Д[ѣ]ялося на кгрун[т]е на ме[с]цу певномъ, на могиле, на которо(и)
копе(ц) е(ст) усыпаны(и), зве(р)х Руди ѿ(т) пяти кгрун[т]о(в) урожоное е[е]
м(л). панее Бар[б]бары Че(р)касовны Гумени(ц)ко(и), су(д)иное кгро(д)ское
Кие(в)ское, Выши(н)ских и Дмитро(в)ски(х), где ко(н)куренция кгрун[т]о(в)
тро(х) деди(ц)т[в]ь стегае(т), то е(ст), з одно(и) стороны, помененое е[е] м(л).
панее су(д)иное кгро(д)ское кие(в)ское и ма(л)жо(н)ка еи м[с]ти, яко ѿпе-
куна, его м(л). пна Теѿдора Гумени(ц)кого, су(д)и кгро(д)ского кие(в)-
ского, пета кгрун[т]овъ поменены(х) Выше(н)скихъ и Дмитро(в)скихъ, з
друго(и) стороны, его мл[с]ти пана Иѿана Нечая Грузевича, во(и)ского зе(м)-
ли Киевское, повода теперешного, пета кгрун[т]у Бугаевского, с третее
стороны, пета кгрун[т]у Гво(з)довского дубрь велебного в Бозе ѿ(т)ца
Исая Трохимовича, теперешне(г)л[о] игумена монастыра ст[г]о Николы ²
Пу(с)ти(н)ного киевского и капитулы ³ Мику(л)ское Пустиное кие(в)ское,
позваны(х) теперешны(х).

² Аркуш дефектний, зотлілий по краях. Від трьох верхніх рядків та від чотирьох нижніх лишилися тільки фрагменти; на 22-му, 23-му і 24-му рядках з правого боку бракує по 2—3 кішчеві літери.

¹ Заголовок акта в книзі, очевидно, відсутній. Усі аркуші акта дефектні, зотлілі по верхньому краю, де бракує по 2—3 початкових рядка; наступні рядки, в першу чергу третій і четвертий, збережені фрагментарно. Втрачений текст реконструйований за облятою цього ж акта в записі № 28 (арк. 117 зв.— 124).

² Літера «ы» виправлена з двох інших нерозбірливих букв.

³ Літера «ы» виправлена з двох інших нерозбірливих букв.

Где урожоны(и) его мл(с)ть панъ Иванъ Нечай Грузеви(ч), во(и)ски(и) зе(м)ли Кие(в)ское, акто(р) справы тепере(ш)н[и]е⁴, мене, Миколая Туче-ни(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воєво(д)ства Кие(в)ского, постано-вившы, декре(т) су(ду) голо(в)ного трибуналу коро(н)ного Лубе(л)ского [!] показа(л), которы(м) то декрето(м) су(д) т[ри]буна(л)ски(и) // [наказа(л), абы велебны(и) отецц Исая Трохимови(ч), тепере(ш)ни(и) игуме(н) помене-ного мана(с)тыра Мико(л)ского [Пу(с)тиньского кие(в)ского, яко новы(и) по(с)сесор добръ, того мана(с)тыра належачи(х), и(с) капитулою своего по-мененого мана(с)тыра Мико(л)ско(г)ло], по(з)ваные, помененому его м(л). [во(и)скому], поводови, [кгрунъты, до] маѣ(т)ности его Бу[гае(в)ки на]лежа-чыи, к[гва(л)то(в)не ѿ]т[н]ятыє, ве(д)ле пе(р)шого ѿграниче(н)я антѣцеров⁵ свои(х) до де(р)жанья и реал)ное посесии ѿ(д) дати того декрету за не-дѣль осмь подали. До которого пода(н)я су(д) трыбуна(л)ски(и), та(к)же до понове(н)я грани(ц) по(п)сованы(х) и посыпана(н)я копыцо(в) и припатрєня ся то(и) реи(н)дукции по(д)коморого альбо ура(д) его прида(л), ѿ чо(м) то(т) декре(т) трыбуна(л)ски(и) шыре(и) в себе ѿ(б)мовляе(т). Которы(и) его мл(с)ть панъ воиски(и), поводъ, продукова(в)шы, проси(л) мене, абы(м) с пови(н)но(с)ти ураду моего на ме(ст)цу поменено(м) юри(з)дицию мою ура-довною уфо(н)доваль. Ѡ(д) которо(и) фундация юри(з)дици[и] стороны ѿбе(д)ве межи собою ко(н)трове(р)товали, которы(х) ко(н)трове(р)сии и(х), то е(ст) повода самого ѿчеви(с)то, а ѿ(т) позваны(х) е(г)ло м(л). ѿ(т)ца мет-рополиты урожоны(и) панъ Тео(д)ор Сусло, а ѿ(д) велебно(г)ло ѿ(т)ца Исая Трохимовича, игумєна тепере(ш)него мику(л)ского пусты(н)ного кие(в)-ского и капитулы Мику(л)ского Пу(с)ти(н)ное кие(в)ское<.> ѿ(д)инъ з бра-т(и)и, велебны(и) отецц Меле(н)ты(и) Кожуховски(и).

Я, комо(р)никъ, выслуша(в)ши и ѿныє зрозумєвши, юри(з)дицию мою урадовую та(м), на то(м) ме(ст)цу, где мене сторона поводовая по(с)стано-вила, вла(с)но(с)ти кгру(н)ту на ѿбе(д)ве стороне ничого не убליжаючи, фундую и уфундовалемъ, и ѿную возъному шляхетному Миколаєви Ре-новському ѿбволати и публиковати розказалемъ. Которы(и) ѿвола(в)-ши // [...]ции свое подаль ли(ст) ѿ(д)рочоны(и) а [...]позовъ подькомо(р)-ски(и) по ѿбедьве стороне такъ се по поведе, яко и по позъваны(и), в [...]ны(и), которы(и) такъ се в себе ма(є)т:

«Филионъ [па Шумьск Во]роничъ, [по(д)коморы(и)] зем[ли] Киев-ск[ое].

[Урожо]ному его м(л). пану [И]ванови Грузевичови, во(и)скому земь-ли Киевское, яко поводовы [тоє] справы, а я(с)невелебному в Бозе его м(л)ст[и] ѿ(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепископови, митрополитови киевь-скому, гали(ц)кому и всєя Росии, а(р)химандритови пече(р)скому киевь-скому, игуменови бывшему микольскому пусты(н)скому, также велебному ѿ(т)цу Исаяи Трохимовичови, теперешънему игуменови того жь помене-ного монастыра, новому посе(с)сорови добръ, до него належачихъ, и ка-питуле Мико(л)ско(и) Пустынско(и) киевско(и), яко позвано(и) сторо-не<.>.

До ведомости в. мся(м) ѿбудву(м) сторона(м) чере(з) то(т) ли(ст) мо(и) ѿ(д)рочоны(и) привожу, иж в то(и) справе, которую сторона поводовая с

⁴ На місці літери «н» порваний папір.

⁵ Пропущені літери: треба «антѣцесоро(в)».

по(з)ваными мела ѿ выбитъе з кгрунту свое(г)ло деди(ч)ного Бугаювского и приверженнъе его до добръ манастира светого Миколы Пустыньского села Гво(з)дова, в по(з)ве ориинальномъ специфицие выражено(з). су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) декретомъ своимъ в року тепере(ш)не(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿсмомъ мсца июня два(д)цать пятого дня учиненнымъ, наказа(л) реиндуюцью тыхъ кгрунъ(о)в, абы и(х) по(з)ваные ве(д)ле пе(р)шого ѿграниче(н)я антесесоров своихъ до де(р)жана поводови подал(и) до реального посе(с)сии ѿ(т) да(т)ы то(г)ло де(к)ре(т)у // [за недель 109 зв. ѿ(с)мъ, до которого подаванья мене, по(д)коморого, а(л)бо уря(д) мо(и) су(д) трибунальски(и) прыдалъ, розказавъши и злецивъши мнѣ, абымъ тые границы попсованые поновиль и копъци а теръмино а кво а(д) те(р)минумъ а(д) квемъ починиль, и ѿписавъши все подостатьку, ѿграничилъ, [и ѿграничивъши] его, на ве(ч)ные [часы] то(т) кгрунтъ [уве(с)л] [поводови подалъ, [яко] шире(и) [и] меновите то(т) декретъ трибуна(л)с(к)и(и) в себе ѿбмольляеть<.>. А и(ж) по(д) то(т) ча(с) выеха(н)я и ѿграниченья тыхъ добръ<.> / поводовыхъ Бугаю(в)ски(х) з добрами це(р)ковнымъ Гво(з)до(в)скими, яко естъ те(р)минъ на(з)начоны(и) пре(з) декретъ трибунальски(и) выше(и) поменены(и)<.> вла(с)не в то(м) краю великие непокое и во(и)на з лю(д)ми непо(с)лушнымъ его к(р). м(л). пана нашо(г)ло мство(г)ло<.> та(к)же и права посполитого во(и)ско(м) свово(л)нымъ коза(ц)ки(м) точи(т)се, и жа(д)нымъ способомъ я са(м) на тое ме(ст)це и на ча(с) два(д)цаты(и) день авьгуста, яко то(т) те(р)минъ припадаетъ, выехати пови(н)ности свое(и) декретови трибунальскому<.> досы(т) чинити не могу<.> Теды и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) два(д)ца(т) ѿ(с)мы(и) день сеньтебра в року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)момъ на(з)начая и чере(з) се(с) ли(ст) мо(и) ѿ(д)рочоны(и) ве(д)ле права посполитого складаю<.>.

На которы(и) то ча(с) и день выше(и) поменены(и), чере(з) мене ѿ(д)рочоны(и), зве(р)хностю е(г)ло к. м(л). а владзою уряду моего по(д)комо(р)ского ро(з)казую, абы(с)те з ѿбу(д)вухъ сторонъ з готово(с)тю своею, яко тая справа потребуе(т) и яко декретъ трибунальски(и) и(н)фо(р)муе(т), стали передо (м)ною самымъ албо урадо(м) мой(м) на ме(ст)цу пе(в)но(м), то е(ст) // [у нарощьника и петы кгру(н)ту Бугаевского поводового, такъже петы кгру(н)ту Гвоздовского позываныхъ, такъже петы кгру(н)ту Дмитрьовского и Више(н)ско(г)ло, дедицтва ег м(л). панее Гуменицькое Федоровое, су(д)иное кгру(д)ское киевское Барьбары Че(р)касовны, где я а(л)бо уря(д) мо(и), ѿ(д) повода постановьлены(и), буду и] декретови [трибуна(л)]скому во (в)сѣм до(с)ы(т) учиню. На которо(м) ме(ст)цу абы(с)те ѿбе(д)ве стороны стали и во всемъ ро(з)су(д)ку моего слухали. Бо хо(ч) станете, а(л)бо не станете, я тому, що с права посполито(г)ло належати будетъ, до(с)ы(т) чинити буду с пови(н)ности уряду своего, стороне поводово(и) во всемъ справе(д)ливо(ст) чинечи коне(ч)не<.>.

Писано в Шумську дня пя(т)на(д)цато(г)ло июля року Божо(г)ло тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мо(г)ло.

А пото(м) подне(с) позовъ други(и) по(д)комо(р)ски(и) по меновано(г)ло я(с)невелебного е(г)ло м(л). Пе(т)ра Могилу, а(р)хиепи(с)копа, метрополита киевско(г)ло, гали(ц)кого и (в)сея Росии, а(р)хима(н)дрыта пече(р)ского, и капитулу метрополита(н)скую, яко дедичо(в) добръ пререченое метрополи Киевское манастира це(р)кве светое Софии<.> то е(ст) села Ро(с)ло-

ви(ч), села Давыдовъки и села, на(з)ваного Малое Бугаю(в)ки, яко стень-
нико(в), ѿ(т) себе выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Фило(н) на Шумьску Ворони(ч), по(д)коморы(и) земли Киевское(с).»

110 зв.

Я(с)невелебному его м(л). ѿ(т)цу Петрови Могиле, а(р)хивископови,
митрополитови кие(в)скому, гали(ц)кому и въсяя Руси, а(р)хима(н)дри-
т(о)ви пече(р)скому, и ва(м), все(и) капитуле мет(ро)полита(н)ско(и), яко
дедичомъ добръ преречоное метрополии Киевское, мана(с)тыр(а) // [це(р)к-
ви светое Софее з давньныхъ часовъ належачихъ, то есть села Ро(с)ловичъ,
села Давыдовъки и села, названого Малое Бугаевъки, яко стеньникомъ
прылегълкымъ, з добръ вашихъ вшелякихъ зве(р)хно(ст)ю е(г)ло] ко(р).
мл(с)ти а владзою моею подь]комо(р)[скою роськазую, ѿбвещая васъ,
абы(с)те] передо [мнюю сам]ымъ а(л)бо урядомъ моимъ по(д)комо(р)[скимъ
дня два(д)ца[т] ѿ(с)мого сеньтебра в року [нынеш]немъ тисеча ше(ст)-
со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)момъ [сами] обличне и завите стали на ме(ст)цу пе(в)-
но(м) [у] рубежа старожи(т)но(г)ло] и границы своее поменены(х) добръ
своихъ Рословъски(х), Давыдовъски(х) и Бугаевъскихъ в долине, на(з)ва-
но(и) Перемо(р)но(и) або Шутово(и), у речки албо ручая, которы(и) чере(з)
гостинець с Копачева до Киева идучи бежи(т), на самомъ то(м) гости(н)цу,
на которомъ се збегаю(т) петы кгрунтьовъ добръ вашихъ помененыхъ, такъ-
же пета кгрунтьу доб(р) мана(с)тыра Микольского села Гво(з)дова и пета
кгрунтьу добръ деди(ч)ныхъ урожоно(г)ло] е(г)ло] м(л). пана Иѡана Грузе-
вича Нечая, во(и)ско(г)ло] зе(м)ли Киевское, села Бугаю(в)ки Великое,
на жалобу и правъное попа(р)те преречоного пана во(и)ско(г)ло] киевско-
(г)ло], тое то Бугаю(в)ки Великое дедича, которы(и) прихилиючи(с) во (в)семъ
до декрету суду головнього трибунальського, ва(с), помененыхъ дедичовъ
и сте(н)никовъ свои(х) приле(г)лы(х), позываеъ, ѿбвее(с)чае(т) и припозы-
вае(т) симъ по(з)вомъ до припатрєня се того, кгда ве(д)ле декрету трибу-
нальско(г)ло], в року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мо(м)

мєца июня два(д)ца(т) пято(г)ло] дня учиненого межи тымъ поводом(м)⟨,⟩
а велебностью тзоєю, ѿ(т)че митрополите, негда и игумене мико(л)ски(и),
и теперешнимъ игуменомъ микольскимъ велебнымъ ѿ(т)цемъ Исаяноу
111 Трохимовичемъ, та(к)же // [капитулою манастира помененого Микольского
Пустыньского киевского, дедичами добръ села Гвозьдова, любо по теръ-
мине, тымъ декретомъ трибунальскимъ зложонымъ, для небе(с)печеньства
люде(и) свовольны(х) п...] ему в де(р)жал(н)є [...]чне альбо у[...] даваны(и)
и поправене стары(х) грани(ц) и чы[не(н)є] новы(х) копыцо(в) и знако(в)
границы(х) ѿзначоны и на ве(ч)ные часы ѿграничоны буде(т). Абы(с)те
теды на поменено(и) пете кгру(н)ту свое(г)ло] стали и ѿзначе(н)я петы и
стены кгру(н)ту своего с помененими приле(г)лыми суседами своими пи(л)-
новали и (с)тере(г)ли коне(ч)не, ведаючи ѿ то(м), же любь станете а(л)бо ни,
я ведле права посполито(г)ло] и ведле декрету трибуна(л)ского и повинно(с)-
ти моее то учиню, що с права по(с)политого належати буде(т).

Писа(н) у Шу(м)ску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мого м(с)ца
[июля два(д)ца(т) четве(р)того дня].»

А пото(м) по(д)не(с) трети(и) позо(в), ѿ(д) себе по урожоную еє мл(с)ть⟨,⟩
панюю Ба(р)бару Че(р)касо(в)ну Гумени(ц)кую, су(д)иную кгро(д)скую
кие(в)скую, и ма(л)жо(н)ка еє м(л)., яко ѿпекуна, урожоного е(г)ло] м(л).
пна Теѡдора Гуменицького, судью кгро(д)ского кие(в)ско(г)ло], яко деди(ч)ку

добръ села Дмитрови(ч) и села Вишенекъ, яко сте(н)ни(ч)ку, до пи(л)нова(н)я петы ⁶ кгру(н)то(в) свои(х) выше(и) менованыхъ выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Филонъ Вороничъ на Шумьску, по(д)коморы(и) земли Киевское. Урожоно(и) // [...] дедиц[...] [опекуно]ви зви(р)хном[...] [урожоному 111 зв. Теодорови Гуменицькому, с]уд(и) [кгру(д)ско]му киев[скому зви(р)хно(с)]тю е(г)ло] к. м. а владзою моею по(д)комо(р)скою<.> ро(с)казую, [аб]ы(е)те передо мною самымъ або урядо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ сами ѿбли(ч)не и завите стали на те(р)мине близко пришло(м), дня два(д)ця(т) ѿ(с)момъ се(т)ъбра в року нлешне(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)цять ѿ(с)момъ припадаючомъ, на кгру(н)те межы добрами село(м) Бугаювкою а село(м) Гво(з)довомъ манастира Мико(л)ско(г)ло] Пустинско(г)ло], та(к)же добрами деди(ч)ными в. м., пни су(д)иная, село(м) Више(н)ками и село(м) Дмитровичами на пете ты(х) поменены(х) добрь у наро(ж)ника копца, пре(з) в. м. ѿ(д) деди(ч)тва в. м. добрь поменены(х) Дмитрови(ч) и Вишене(к) а ѿ(д) села Бугае(в)ки Великое, деди(ч)тва урожоного пна Иѡана Грузевича Нечая, во(и)ско(г)ло] зе(м)ли Кие(в)ское, усыпаного, на жалобу и пра(в)ное попа(р)те преречоного урожоно(г)ло] е(г)ло] м(л). пна во(и)ского кие(в)ско-го, которы(и) в. м., а звлаца в. м., пни су(д)иная, с прито(м)ностью ма(л)жо(н)ка и ѿпекуна в. м., зве(р)хного, прихилляючы(с) до декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского межы нимъ, яко поводом, а велебны(м) е(г)ло] м(л). ѿ(т)це(м) Петро(м) Могилюю, а(р)хиепи(с)копо(м), метрополито(м) кие(в)ски(м), а(р)хима(н)дрито(м) // [печерьскимъ киевьскимъ, игуменомъ бывшимъ пустыньскимъ микульскимъ, и ѿ(т)цемъ Исаею Трофимовичомъ, теперешнемъ игумено(м) того (ж) манастира помененого, новы(м) по(з)с(с)оромъ, и капитулою того мана(с)ты]ра Пу[стынь]ского [Микольско(г)ло] киевского учиненымъ в року тепе[решнемъ]-ше(ст)со(т) три(д)цять ѿ(с)момъ] м(с)ца июня два(д)ца(т) пятого дня в справ[е ѿ вы]би(т)е к[ва(л)товное повода пре(з) позваны(х) з кгру(н)ту его [Бу]гае(в)ского и приве(р)не(н)я до села манасти(р)ского Гво(з)дова. В которо(и) справе су(д) трибуна(л)ски(и) то(т) кгру(н)т, с которого пово(д) бы(л) выбиты(и), знову поводови, яко вла(с)ны(и), присудил и до держа(н)я е(г)ло] мне, по(д)коморому, а(л)бо урадови моему подати, границы зельсованые направити и копыци а те(р)мино а кво адъ те(р)минумъ а(д) квемъ почынити и на ве(ч)ные часы ѿграничити, припо(з)ва(в)шы и ѿве(с)тившы сте(н)нико(в) пре(з) позовъ мо(и) подькомо(р)ски(и)<.>. Ижъ теды пово(дъ з вами пету границы свои копыцо(м) преречоны(м), пре(з) вм. усыпаны(м) надъ Рудою на ку(р)ганьку, где старожытныя стены грани(ч)ныя сходя(т)ся, мае(т), теды вм. ведле того декрету трибуна(л)ского тымъ позво(м) ѿбвешчае(т) и припозывае(т), абы е(с)те на те(р)мине, вамъ вы(ш)означоны(м), стали, петы кгру(н)ту своего пи(л)новали и поводовой стороне во (в)семъ се усправедливили, ведаючы ѿ то(м), же любо стане(т) хто, любо не стане(т), // [я и урадъ мо(и) по(д)комо(р)ски(и) чини(ти) повиненъ буду, што декре(т) трыбуна(л)ски(и) и по- 112 зв. виньно(ст) моя урадовая учить.

⁶ Виправлено з «теды».

Писанъ в Шумьску року т[исе]сча ше[ст]со[т] три[д]ца[т] ѿ[с]момъ м[с]ца [июля] два[д]цять [четве(р)того] дня».

А по вы[ч]ыта[н]иу ты[х] позвовь стороны ѿбедве, передо мною ѿ доведе[н]иу року и слу[ш]ности те[р]мину межы собоу росъправу пра[в]ную маючы, ко[н]трове[р]товали, которы[х] ко[н]трове[р]сы[и] и[х] я, комо[р]никъ, выслуха[в]шы и ѿныє зрозуме[в]шы, понева[ж] пово[д] реляциєю возного а[в]тентичною вынесенъя тыхъ вси[х] по[з]вовъ ведле и[н]фо[р]мации правной слушъне довелъ, те[д]ы я те[р]минъ слушны[и] и правны[и] узнавшы, сторонамъ ро[с]пиратися наказую.

А в ро[с]пира[н]иу, понева[ж] роки зе[м]ские кие[в]ские дня за[в]трьше-него в Кieve до суженя наступують<.>, на которы[х] ѿбедве стороны, великие и важные sprawy свое маючы, афектовали згодне, абымъ тотъ те[р]минъ на и[н]шы[и] ча[с] способне[и]шы[и] проло[н]кгова[л] и преложы[л], те[д]ы я, афекътации и зго[д]ному зезволеню сторо[н] ѿбо[х] досы[т] чинечы, тую справу по[д] тою жъ мо[ц]иу зо[в]симъ еє ефекъто[м] мо[ц]иу ураду моего до дня второго м[с]ца декабра в року теперешны[м] тисе[ч]а ше[ст]со[т] три[д]цят[а] // [...] и про [...], [на которы[и] день выше[и] менованы[и] и рокъ певны[и] и завиты[и]] сторо[н]амъ ѿбемъ на томъ же ме[ст]цу[1] выше[и] ме[н]ованомъ, на[1] кгрунтъ[е, где с[е]] конькуненция кгрунтувъ пом[е]неныхъ стегаеть и где юрысдиция ураду моего естъ уфундована, кромъ вшелякого припозву, складаю и заховую.

А што ся тычетъ помененыхъ ихъ мл[с]ти пановъ стенъниковъ, то естъ его мл[с]ти ѿ[т]ца митрополити и капитулы митрополитанъское манастира це[р]кви святое Софии, ѿ[д] которого тотъ же пленипотентъ панъ Теодо[р] Сусло ѿтозвалъся, та[к]же и другое стенъничьки менованое еє мл[с]ти панее судъиноє кгородъское киевское, ѿ[д] которое подъяныє еє з села Вышенекъ на име Трохимъ; // [и Яцько Тру[ш], на пете кгрунту своего стоечи, одозвализе. Прото я, комо[р]ник, на[и]дую: понева[ж] справа при[н]ципальная чере[з] мене е[ст] деци[д]ована, [ѿвшемъ на] инъшыи [ча]съ, за про[з]бою и зезволеньемъ сторо[н], ѿ[т]ложена, безъ котореє з ихъ м[с]тями пны стенъниками кокгниция жадная быти не можетъ, те[д]ы я тую справу з ихъ мл[с]тями ѿбома до припадненя sprawy тоє при[н]ципальное до того жъ часу, яко те[р]минъ ѿнои сымъ декретомъ мои[м] е[с]ть префикгованы[и], суспенуюю. складаючы и заховуючы ихъ мл[с]тямъ сторонамъ ѿбомъ на томъ же те[р]мине на м[е]стцу вышъменованомъ, где ся петы кгрунтувъ ихъ мл[с]те[и] стегають, рокъ певны[и] и завиты[и] кромъ вшелякого припозву.

114 Што все [д]ля памети до книгъ подъкомо[р]ски[х] // [е[ст] записано].

№ 26. [Проте[с]тацыя его м[л]. п[н]а Лукаш[а Модлише[в]ско[г]о] на [су[к]цесоро[в]] его м[л]. п[н]а ка[н]цлера коро[н]ного]¹

Року тисе[ч]а ше[ст]со[т] три[д]це[т] ѿ[с]мого м[с]ца ѿкътобра два[д]цят[о]го дня.

¹ Заголовок акта пошкоджений; реконструирований за аналогичним актом № 27.

Пьре(д) нами, Филоно(м) Ворониче(м), по(д)комори(м), Стефано(м) Акьсако(м), су(д)вю, Лукашо(м) Вито(в)ски(м), по(д)су(д)комь, ура(д)ни-
 ками зе(м)скими воево(д)ства Кие(в)ского<.>, кгда (ж) мы ся во(д)лу(г)
 декрету трибуна(л)ского коро(н)ного любе(л)ского зъехали, а то для ро(з)-
 граниче(н)я и у(с)покое(н)я грани(ц) межы мьсты Коте(л)ною, з о(д)ное, а
 Лещино(м), з другое стороны, в року тепере(ш)ны(м) тисеча ше(ст)со(т)
 три(д)ця(т) ѿ(с)мо(м) м(с)ца ѿ(к)тобра два(д)цятю(г)[о] дня, теды стано(в)шы
 ѿчеви(с)те урожоны(и) е(г)[о] м(л). пнь Лука(ш) Модлише(в)ски(и) протє(с)-
 това(л)се а солените(р) се свя(д)чы(л) на ве(л)можны(х)<.> и(х) м(л). пна
 Яна на Замо(с)тю Замо(и)ско(г)[о], старо(с)ту калу(с)ко(г)[о], яко су(к)-
 цесора добрь котеле(н)ски(х), лть не маючо(г)[о]<.>, и проти(в)ко ѿпеку-
 но(м) е(г)[о] м(л)., которы бы до тоє ѿпеки слу(ш)не належати мьли, пане(н)
 Катарине Кгрize(л)лю и Ба(р)бару Ко(н)ста(н)цию, цоро(к) зо(ш)лого
 ве(л)мо(ж)ного е(г)[о] м(л). пна ка(н)цлера коро(н)ного, и опеку и(х) м(л).,
 а на пнюю Катарыну з О(с)трога Томашовую Замо(и)ску[ю], ка(н)цлери-
 ную коро(н)ную, яко ма(т)ку, ѿпеку(н)ку, пню // [...] ² ка(н)ц[...] [...] жо-
 нем и[х] м[...] [Pa]л(х)вало(м) з Лещина [Лещи(н)ски(м)], [воево]дичо(м)
 бе(л)ски(м), и пнею [А(н)н]юю с Тули(н) Го(р)ностаю(в)ною Рафаловою
 Лещи(н)скою, воеводичовою бе(л)скою, ма(л)жо(н)ками, за приваже(н)емъ
 дукту прє(з) урожono(г)[о] пна Прокѡпа Сови(н)ско(г)[о], пленипote(н)та,
 записано(г)[о] ѿ(д) и(х) м(л). пна старосты калу(с)ко(г)[о] и пне ка(н)цлери-
 ное коро(н)ное, ехали е(с)мо го(с)ти(н)це(м) Жытоми(р)ски(м), которы(и)
 иде(т) ѿ(д) Бьлои Це(р)кви до Житомера, а(ж) до (с)тєны, которая се почиає(т)
 ѿ(д) ве(р)ху руды а ѿ(д) низу реки Гу(и)вы, которая то стена зда(в)на грани-
 цою е(ст) ѿ(д) добрь Котеле(н)ски(х) зь кгру(н)тами деди(ч)неми протє(с)-
 туючого Волосо(в)скими, и до дороги, которая з Волосова до Коростешева
 в кри(ж) чере(з) то(т) го(с)тине(ц) Белоце(р)ко(в)ски(и) иде(т), у которой
 то граници за(с)тали е(с)мо пна Мо(д)лише(в)ского.

Теды, стано(в)шы на кгру(н)та(х) Волосо(в)ски(х) у граници, поведи(л)
 и ѿдо(з)вальсе с ты(м), же то вла(с)ные су(т) кгру(н)ты Волосо(в)ские та(к)
 по право(и) стороне, яко и по лево(и) з обудво(х) сторо(н) го(с)ти(н)ца Жыто-
 ми(р)ско(г)[о] ажь до граници Ива(н)ко(в)скои до руды и копча, антикви-
 ту(с) до Волосова належачаго[!] и знаками грани(ч)неми ѿграничоны(и)
 и ѿце(р)клованы(и) з да(в)ны(х) часо(в), которы(х) пере(д) ты(м) а(н)теце-
 сорове е(г)[о] споко(и)не уживали, и тепе(р) тые кгру(н)ты в посєсыи ѿно-
 (г)[о] су(т), и са(м) с по(д)данєми своими волосо(в)скими ты(х) кгру(н)то(в)
 и тепе(р) ужыває(т) и тримає(т) бе(з) жа(д)ное препєдици. [За]ч(ы)м бор-
 рони(л), яко свои(х) вла(с)ны(х), абы пнь Сови(н)ски(и) жа(д)ного встру-
 115 ту // [...] ³ в ты(х) кгру(н)та(х) шко[д]не по[н]оси(л), а бор[онечи] пере(д) нами,

² Аркуш дефектний, зотлілий по краях. Верхні чотирі (?) рядки відсутні, від 5-го лишилися фрагменти, на 6-му і 7-му з лівого боку бракує по 2—4 початкових літери.

³ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від двох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на наступних чотирьох бракує по 6—8 кінцевих літер з правого боку.

ура(д)никами · воево(д)ства Кне(в)ско(г)ло, [шповеди(в)шисе] и по(в)торо се проте(с)това(л) и солените(р) се свя(д)чы(л).

[И просил, абы] та проте(с)тация до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) была записана, што] оде(р)жа(л).

№ 27. Проте(с)тация того(ж) на и(х) м(л). воеводичо(в)
бе(л)ски(х) ма(л)жо(н)ковъ<.>

Року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) ш(с)мо(м) м(с)ца ш(к)тобра два(д)цят(г)ло дня<.>

Пере(д) на(ми), Филоно(м) Вороничо(м), по(д)комори(м), Стефано(м) Акъсако(м), су(д)ею, Лукашо(м) Вито(в)ски(м), по(д)су(д)ко(м), ура(д)никами зе(м)скими воево(д)ства Кне(в)ско(г)ло, кгда(х)мы ся во(д)лу(г) декрету трибуна(л)ско(г)ло коро(н)но(г)ло любе(л)ско(г)ло зехали для ро(з)граниче(н)я и у(с)покое(н)я грани(ц) межы ме(с)ти Ле(ш)чыно(м), з о(д)ное, а Коте(л)нею, з другое стороны, в року те(п)ере(ш)не(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)це(т) ш(с)мо(м) м(с)ца ш(к)тобра два(д)цят(г)ло дня, те(д)ы стано(в)шы ш(че)ви(с)го, урожоны(и) е(г)ло м(л). пнь Лука(ш) Медлише(в)ски(и) проте(с)това(л) и солените(р) се свя(д)чы(л) на урожоны(х) и(х) м(л). пна Рафала з Ле(ш)на Лещи(н)ско(г)ло, воеводича бе(л)ско(г)ло, и пнею А(н)ну с Тули(н) Го(р)ностаювну Рафаловую Ле(ш)чы(н)скую, воеводичовую бе(л)скую, ма(л)жо(н)ков, яко деди(ч)ку и су(к)цесо(р)ку ме(с)та Ле(ш)чына, в то(т) спосо(б), и(ж) кгда мы, ура(д)ники выже(и) поменены, во(д)лу(г) декрету пререченого трибуна(л)ско(г)ло, в справе межы поменеными и(х) м(л). пно(м) воеводичо(м) бе(л)ски(м) и пнею ма(л)жо(н)кою е(г)ло м(л)., яко посесо(р)кою и су(к)цесо(р)кою добрь Старо(г)ло и Ново(г)ло ме(с)та Лещина, а ве(л)можными и(х) м(л). пно(м) Яно(м) на Замо(с)тю Замо(и)ски(м), старо(с)тою калу(с)ки(м), яко дедичо(м) и су(к)цесоро(м) ме(с)та Старо(г)ло и Ново(г)ло Коте(л)ни, па(н)нами Катарыною Кгрзые(л)лою и Барбарою Ко(н)ста(н)циею, цо(р)ками зошло(г)ло ве(л)мо(ж)ного пна ка(н)цлера коро(н)но(г)ло, а пнею Катарыною з О(с)трога Томашовою Замо(и)скою, яко пнею доживо(т)ною // [...] ¹ тор[...] [кгр]у(н)тамь [...] и до дороги, которая

115 зв.

з Волосо[ва] до Коро(с)тишова в кри(ж) [чере(з) то(т) гости]не(ц) Белоце(р)ковски(и) иде(т), у которо(и) границы за(с)тали пна Модлишо(в)ско(г)ло. Те(д)ы ш(н), стано(в)шы на кгру(н)те [Волосо(в)ски(м)], поведи(л) и оде(з)ва(л)се с те(м), же то вла(с)ные су(т) кгру(н)т[и] волосо(в)ские та(к) по право(м) боку, яко те(ж) и по лево(м) з обу(д)иву[л] сторо(н) го(с)ти(н)ца Жытоми(р)ско(г)ло, которы(и) серединою иде(т) ты(х) кгру(н)то(в), а(н)тиквиту(с) до Волосова належачы(и) и знаками грани(ч)ными ш(граничоны(и) и ш(це)рклованы(и) з да(в)ны(х) часо(в), которы(х) пере(д) ты(м) а(н)тецесорове е(г)ло споко(и)не ужывали, и до то(г)ло часу, поведи(л), же тые кгру(н)ты су(т) в посесыи ш(но)ло, и самъ тые кгру(н)ты, ш по(д)даные волосо(в)ские и те(н)е(р) тримаю(т) и ужываю(т) бе(з) жадно(и) препедиции, ш которые

¹ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від двох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на шести наступних бракує по 2—8 початкових літер з лівого боку.

то кгру(н)ты процесо(в) жа(д)ны(х) пра(в)ны(х) никгды не было и до то(г){о} часу не ма(ш). Зачь(м) борони(л) яко свои(х) вла(с)ны(х), абы е(г){о} м(л). пнь воеводи(ч) бе(л)ски(и) жа(д)кого ² встре(н)ту в тые кгру(н)ты не чыни(л) и не уступова(л), та(к) тежъ ани ду(к)ту чере(з) кгру(н)ты волоео(в)ские не маючы, до ни(х) жа(д)но(г){о} права не провади(л). Которы(и) ничо(г){о} не дбаючы на контради(к)цию е(г){о} м(л). пна Модлише(в)ско(г){о}, чере(з) кгру(н)ты волосо(в)ские го(с)ти(н)це(м) Жытоми(р)ски(м), серединою то(г){о} кгру(н)ту идучи(м), ду(к)тъ сво(и) провади(л).

А та(к) е(г){о} м(л). пнь Модлише(в)ски(и), постерегаючы то(г){о}, абы на пото(м) в ты(х) кгру(н)та(х) шко(д) не поне[с]ль, и боронечы цело(с)ти кгру(н)то(в) свои(х), пере(д) нами, ура(д)никами воево(ц)ства Кие(в)ского, ѡпведи(в)шыся, и по(в)торе се протє(с)това(л) и солените(р) се све(д)чы(л).

И проси(л), абы тая протє(с)тация принята и до кни(г) по(д)комо(р)-скихъ была записана, што ѡде(р)жалъ.//

№ 28. [...] ¹

[Р]оку тисеча ше(ст)со(т) тр[и](д)ца(т) ѡ(с)мого мѣа декабра втор[ог]о дня].

Дьялосе на кгрунѣ на ме(ст)цу пев[ном], на могиле, на которо(и) копє(ц) е(ст) усыпаны(и) зве(р)ху [ѡ(д) пєты] кгрунѣтовъ урожное еє м(л). панєє [Ба(р)балры Черѣкасовъны Гумени(ц)кое, судьиное к[г]ро(д)ское] киевское, Вишенскихъ и Дмитрьовскихъ], где конькурєнщия кгрунѣтовъ тро(х) дєдицѣвъ стягаєтєсе, то е(ст) з о(д)ное стороны поменєное еє м(л). панєє су(д)иное к[г]ро(д)ское киевское и ма(л)жонька еє м(л)., яко ѡпекуна, его м(л). пана Теѡдора Гумени(ц)кого, судьи к[г]ро(д)ского киевского, пєта игру(н)товъ поменєныхъ Вишенскихъ и Дмитрьовскихъ, з другое стороны — его м(л). пана Иѡана Грузевича Нєчая, во(и)ского земљи Киевское, повода тепєрєшнього, пєта кгру(н)ту Бугаєвско(г){о}, з третєє стороны — добръ вєлєбьно(г){о} в Богу ѡ(т)ца Исаяи Трофимовича, тепєрєшнього игумена монастыра светого Миколы Пустыньского киевского, и капитулы Мико(л)ское Пустыньское киевское, позъваны(х) тепєрєшнихъ.

Где урожоны(и) его м(л). панъ Иѡанъ Грузевичъ, во(и)ски(и) земљи Киевское], акторъ sprawy тепєрєшнее, мене, Ми[колая] // [Тучени(ц)кого, комор]ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ского, постановивши [...]е(т) [...]пре[...] гдє[...] ѡ(д) висоцевєлєбьного его м(л). [пна Пє(т)ра] Могилы, митрополиты ки[ев]ского], а(р)химанѣдрита печєрьского, бы(в)шєго игумена микольско(г){о}, вєлєбьны(и) ѡ(т)цє] Костаньты(и) Нєгрєбєцьки(и) <, > и урожо[ны] (и) панъ Прокопъ Вєрєшчака, ѡ(д) ѡ(т)ца Исаяи Трофимовича, тепєрєшнього игумена мико(л)ского пусты(н)ского, и капитулы Микульское — ѡдєнь з братьи, вєлєбьны(и) ѡтєць Семѡнъ Камъ-

² Описка замість «жа(д)ного».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній. Усі аркуші акта, за винятком першого, дефектні, зотлілі по верхньому краю, де бракує по 2—3 початкових рядки, а наступні декілька рядків — третій, четвертий, п'ятий та ін. збережені фрагментарно. Текст частково відновлений за облятованим до цього запису актом № 25 (арк. 108—114).

ницьки(и), и шляхетъны(и) Теодо(р) Су(с)ло за моцями достаточъными<, > одъ еє м(л). пане(и) су(д)иной и ма(л)жонька еє м(л). — шляхетъны(и) Янъ Воротыньски(и) и подданыє з Вишенекъ Трушь Охрымовичъ, з Дъми(т)-ровичъ — Яцько Левъковичъ<, >.

Напродъ о(д) еє м(л). пане(и) су(д)иной и ма(л)жонька еє м(л). добровольне стену и пету кгр(н)ту Вишенъско(г)ло и Дмитъровъско(г)ло призьнали и намне(и) то(му), же ту(т) юри(с)диция має(т) быты фунъдована, не коньтрадыковали. О(д) велєбъны(х) за(с) о(д)ца [!] метрополита и капитулы Софе(и)ское преречоны(и) отецъ Негребецъки(и), наме(ст)никъ софе(и)ски(и), за мо(щ)ю такъ о(д) самого [ег]о м(л). о(д)ца мѣтрополита, яко и о(д) капиту[лы] [...] о(д)зываеться и о(т)о(м), же прылегло(ст) свою о(д) добр[ъ] // [...] в том[ъ] [...] кгрунъту и(х) з кгру(н)томъ [...] Буглаевскимъ 117 и позъваныхъ гд[...], прыпадаетъ, але в инъшимъ[...], которымъ охранныи чи вла(с)ност[и...] своихъ, оферовальсе станути и цело[ст] кгру(н)ту своего остеречи<.>.

Я, коморъникъ, уваживъши тоє все, на(и)дную быть тоє мѣст]це слышъное на уфунъдованъє юри(с)диции св[о]оєє, и во(д)ле перъшого мого декрету тутъ на томъ ме(ст)цу юри(с)дицию мою уфу(н)довале(м), не уближачи едъна² ничого кгру(н)тови и оборономъ правънымъ сторонъ<, >. И сторо(н) до права презъ возъного шляхетъного Миколая Ранавского приволати ро(с)казаломъ, яко (ж) поменены(и) возъны(и) юри(с)дицию тую оъволаля и сторо(н) до права привола(л) и о томъ передо мъною до(с)таточную реляцию свою учинилъ<, >.

За которы(м) приволанъємъ возъного о(д) позъванное стороны пленипотєнътове заживали апелляции на трыбуналъ, указуючи неважно(ст) фу(н)дацыи юри(с)диции моеи<. > Я, комо(р)никъ, выведъши то, ижъ фундация юри(с)диции правъна[я] е(ст), а тежъ я тутъ не естемъ судъєю, то(л)ко ку т[...], // [...] и с[...], ень [...] вана [...] еръм[...], коп[...], которого теръмину пово(д) [...], ижъ е(ст) правъны(и) и слышъны(и), же[...], коморъники(и), року тисєча ше(ст)со(т) три(д)цато(м) о(с)мо(м) м[...], сєнътебра два(д)цать [о(с)м]ого дня межи ними ту(т), на томъ ме(ст)цу, [в] то(и) же справе ферованы(и), по(д)не(с)лъ, которы(и) я пере(д) собою ро(с)казало(м) читати, и тые су(т) его слова:

«Выпи(с) с кни(г) по(д)комо(р)скихъ воево(д)ства Киевъско(г)ло».

Лъта Божого нароже(н)я тисєча ше(ст)сот три(д)цать о(с)мого мѣа сєнътебра два(д)цать о(с)мо(г)ло дня.

Дъялося на кгру(н)те на мєстъцу певномъ на могилє, на которо(и) копецъ е(ст) усыпаны(и), зве(р)хъ Руды, о(д) пєти кгру(н)товъ урожоное еє м(л). панєє Ба(р)бары Че(р)касо(в)ны Гумєницькое, су(д)иное кгродъское киевское, Вишенъскихъ и Дми(т)ровъскихъ, гдє конькурєнция кгрунътовъ трохъ дєдичтвъ стягаєтсе<, >, то е(ст) з о(д)ное стороны поменєное еє м(л). панєє су(д)иное кгродъское киевское и малъжонька еє м(л)., яко опекуна, его м(л). пана Теодора Гумєницького, су(д)и кгр(д)ского киевского, пєта кгру(н)товъ поменєныхъ Вишенъскихъ и Дмитъровъскихъ, з дру[го]є стороны его м(л). пана Йоана Нєчая Гру[з]єв[и]ча, во(и)ско-го зємъли Киевское, пово(д)а // [тє]перєшного, пєта кгрунту Бугаєвского, 118

² Возможно, «едъна(к)»?

с третей стороны, пета кгру(н)ту Гво(з)довского дубрь велебного в Бозе о(т)ца Исае Трохимовича, теперешне(г)ло игумена монастыря светого Микола Пу(с)тыньского и капитулы Мико(л)ское Пу(с)ты(н)ское, позваны(х) тепере(ш)ни(х) <.>

Где урожоньи его м(л). пань Иовань Неча(и) Грузеви(ч), во(и)ски(и) зє(м)ли [Киевское], акто(р) справы тепере(ш)ное <.>, мене, Миколая [Туче]ни(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ского, по(с)танови(в)шы, де(к)ре(т) суду головного трибуналу коро(н)ного Любе(л)ского показа(л), которы(м) то декрето(м) су(д) трибуна(л)ски(и) наказа(л), абы я(с)невелебны(и) є(г)ло м(л). отець Пе(тр) Могила ³, а(р)хиепи(с)копъ, митрополи(т) кие(в)ски(и), гали(ц)ки(и) и всея Руси(и), а(р)хима(н)дри(т) печа(р)ски(и) [!] кие(в)ски(и), бы(в)шы(и) на ѿ(н) ча(с) игуме(н) мико(л)ски(и) кие(в)ски(и), и велебны(и) отець Исаея Трохимови(ч), тепере(ш)ны(и) игуме(н) помененого мана(с)тыра Мико(л)ского Пу(с)тиньского кие(в)ского, яко новы(и) по(с)сєсо(р) добрь, до того мана(с)тыра належачи(х), и(с) капитулою своею помененого мана(с)тыра Мико(л)ско(г)ло, по(з)ваные, помененому его м(л).

118 зв. пну во(и)скому, поводови, кгрунъты, до має(т)ности его Великое Бугає(в)ки належачые, к(г)валтовне ѿ(д)нятые, ве(д)ле пе(р)шого ѿграниче(н)я анытецесоро(в) свои(х) до де(р)жя(н)я и реалъное по(с)сєсыи ѿ(д) даты того декрету за недель ѿ(с)мь подали, до которого пода(н)я суд[ы] // [трибуна(л)ски(и), та(к)же до понове(н)я грани(ц) по(п)сованы(х) и посыпа(н)я копыцо(в) и припатрена ся то(и) реи(н)дукции по(д)коморого альбо ура(д) его придал, ѿ чо(м) то(т) декр[е]т[у] трибуна(л)ски(и)] шыре[и] в себе ѿ(б)мовляє(т).

Которы(и) то декреть его [мл(с)тъ] пань во(и)ски(и), поводъ, продукова(в)шы, [проси(л)] мене, абымъ с пови(н)ности ураду мое(г)ло [на] ме(ст)цу помененомъ юри(с)дицию мою урадовую уфуньдова(л) <.> Ѡ которы(и) фундацыи юри(с)диции сторы ⁴ обеде межы собою ко(н)трове(р)товали, которы(х) ко(н)трове(р)сыи и(х), то є(ст) повода самого ѿчеви(с)то, а ѿ(д) позваны(х), его мл(с)ти ѿ(т)ца митрополита урожоньи(и) пань Теодо(р) Су(с)ло, а ѿ(д) велебного ѿ(т)ца Исаии Трохимовича, игумена тепере(ш)ного Мико(л)ского Пу(с)ти(н)ского кие(в)ского и капитулы Мико(л)ское Пусти(н)ское кие(в)ское, ѿди(н) з бра(т)и че(р)но(в) мико(л)ски(х), велебны(и) отець Меленъти(н) Кожухо(в)ски(и) <.>

119 Я, комо(р)никъ, вы(с)луха(в)шы и ѿныє зрозуме(в)шы, юри(с)дицию мою урадовую та(м) на томъ ме(с)тцу, где мене сторона поводоває постановила, вла(с)но(с)ти кгру(н)то(в) на ѿбєдвє стороне ничего не ублыжачы, фуньду и уфу(н)довале(м) и ѿную во(з)ному шляхе(т)ному Миколаєви Рено(в)скому ѿбъволати и публиковати ро(с)казало(м). Которую // [...] инии свое подалъ ли(ст) ѿ(д)рочоны(и) а [...] позовъ подькомо(р)ски(и) по ѿбєдвє [стороне, такъ по повода, яко и по позваны(х) в[ы]даны(и)], которы(и) такъ се в себе має(т) <.>

«Фил[онъ] на Шумьску Вороничъ, подькоморы(и) земли Киевское. Урожоньому є(г)ло м(л). пану Иованови Грузевичови Нечаєви, во(и)скому земли Киевское, яко поводови тоє справы, а я(с)невелебному в Бозе его м(л). ѿ(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепи(с)копови, митрополитови киевскому, галицькому и всея Русии, а(р)химаньдритови печа(р)скому

³ Прізвище виправлене з іншого нерозбірливого слова.

⁴ Пропущені літери: треба «сторонъ».

киевському, игуменови бывшому мико(л)ському пустынському, такъже велебному отцу Исаии Трофимовичови, теперешньому игуменови того жъ помененого мана(с)тыра, новому посесорови добръ, до него належачихъ, и капитуле Микольско(и) Пусты(н)ско(и) киевско(и), яко позъвано(и) стороне.

До ведомости вѣстямъ обудьвумъ сторонамъ черезъ тотъ листь мо(и) ѿ(д)рочоны(и) прывожу, ижъ в то(и) справе, которую сторона поводоваая з по(з)ваными мела ѿ выби(т)е зъ кгру(н)ту своего дедичного Бугаевського и прыве(р)ненъ[е] его до добръ монастыра светого Микола Пус[тынско-го] // [села Гво(з)дова, в по(з)ве ориинальномъ специifice выраженого, су(д) 119-зв.

ти[сеча [ше(ст)со(т) тр]и(д)цать ѿ[смомъ мѣца] июня [двадцать пятого дня учиненымъ, нака[залъ] реиндукцию тыхъ кгрунтьовъ, [а]бы и(х) позъванные во(д)ле першого ѿграниче(н)я анытецесоровъ свои(х) до держанья поводови подали до реалное посесыи ѿ(д) даты то(г)ло декрету за недель ѿ(с)мь<.> до которого подаванья мене, по(д)коморого, а(л)бо уря(д) мо(и) су(д) трибунальски(и) прыдалъ, росказавъши и злецивъши мнѣ, абы-мъ тые граници попованые поновилъ и копыци а термино а кео а(д) те(р)миномъ !!! а(д) квемъ починилъ, и ѿписавъши все подостатку, ѿграничилъ, и ѿграничивъши его, на вечные часы тотъ кгру(н)т уве(с) поводови подалъ, яко шире(и) и меновите тотъ декретъ трибунальски(и) в собе ѿбъмовляетъ. А ижъ по(д) то(т) ча(с) выяханья и ѿграниченья тыхъ добръ поводовыхъ Бугаевски(х) з добрами церъковными Гвозьдо(в)скими, яко е(ст) теръми(н) назначоны(и) презъ декретъ трибунальски(и) выше(и) поменены(и), вла(с)не в томъ краю великие непокое и во(и)на з людьями непослушными е(г)ло ко(р). м(л). пана нашего милостивого, такъже и права по(с)политого во(и)скомъ свовольнымъ козацьки(м) точитьсе, и жаднымъ способомъ я самъ [на] тое мѣ(ст)це и на ча(с) два(д)цаты(и) день авъгу(с)та, яко то(т) // 120 [те(р)минъ] припадаетъ, выехати пови(н)ности свое(и) декретови трибунальскому досы(т) чиниты не могу. Теды и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) два(д)ца(т) ѿ(с)мы(и) день сеньтебра в року [нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т)] ѿ(с)момъ назъначаю и черезъ се(с) ли[ст] во(д)ле права по(с)политого складаю<.>.

Н[а кото]ры(и) то ча(с) и день выше(и) поменены(и), чере[з] [ме]не ѿ(д)рочоны(и), зви(р)хно(ст)ю е(г)ло ко(р). м(л). а владзою моего по(д)коморського уряду ро(с)казую, абы[с]те з обу(д)ву(х) сторонъ з готово(с)тю своею, якое тая справа потребуеть и яко декре[т] трибунальски(и) и(н)формуетъ, стали передо [м]ною самымъ а(л)бо урядомъ мой(м) на мѣ(ст)цу певномъ, то е(ст) у нарощника и петы кгру(н)ту Бугаевського поводового<.> такъже петы кгру(н)ту Гвозьдовського позъванныхъ<.> такъже пети кгру(н)ту Дмитровско[го] и Више(н)ско[го]ло дедицтва ве м(л). пане Гуменицькое Федорове, су(д)иное кгро(д)ское киевское, Баръбары Че(р)касовны, где я а(л)бо уря(д) мо(и), ѿ(д) повода постановълены(и), буду и декретови трибунальскому во вѣсемъ досы(т) учиню. На которо(м) мѣ(ст)цу абы(с)те и вы, ѿбедъве стороны, стали и во вѣсемъ розъсу(д)ку моего слухали. Бо хочъ станете альбо не станете, я тому, што с права посполитого належаты будеть, досы(т) чинити буду с пови(н)ности уряду своего, стороне поводово(и) во вѣсемъ справе(д)ливо(с)т) чинечы конечные.

права по(с)политого и во(д)ле декрету трибунальського с повинности моее то учиню, што зъ права по(с)политого належаты будеть.

Писанъ у Шумску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мо[!] мца июля два(д)ца(т) четвертого дня<.>».

А пото(м)ъ подьне(с)лъ трети(и) позовъ, ѿ(д) себе по урожоную еѣ м(л). паню Ба(р)бару Че(р)касовьну Гуменицькую, су(д)иную кгр(д)скую киевскую, и малъжонька еѣ м(л)., яко ѿпекуна, урожоно(г)ло[!] его м(л). пана Теодора Гуменицького, су(д)ю кгр(д)ского киевского, яко дедичьку добръ села Дми(т)ровичъ и села Вишенекъ, яко сте(н)ничьку, до пи(л)нованья пята кгру(н)товъ свои(х) выше(и) менованы(х) выданы(и), в тые слова писаны(и)<.>

«Филонъ Вороничъ на Шумску, // [по(д)коморы(и) земли Киевское. 122

Урожоно(и) [..]дедич[...]ви зви(р)хном[...] урожоному Теодорови Гуменицькому су(д)и кгр(д)скому киевскому, зви(р)хно(ст)ю его к(р). м(л). а владзою моею по(д)коморьскою ро(с)казую, абы(с)те передо мьною самымъ а(л)бо урядомъ моимъ подкомор(р)скимъ сами [ѿ]бличьне и завите стали на те(р)мине бли(с)ко прышьломъ, дня два(д)цать ѿ(с)мого се(н)тебра в року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)цать ѿ(с)мо(м) прыпадаючомъ. на кгру(н)те межи добрами селомъ Бугаевькою а селомъ Гвозьдовомъ монастыра Мико(л)ского Пустыньского, такъже добрами дедичьны-

ми вм(с)ти, пани су(д)иная, селомъ Вишеньками и селомъ Дми(т)ровичами на петѣ тыхъ помененыхъ добръ у нарожника копъца, презъ вм. ѿ(д) дедицтва вм. добръ помененыхъ Дмитръвичъ и Вишенекъ<.> а ѿ(д) села Бугаевьки Великое, дедицтва урожоного пана Иѿана Грузевича Нечая, во(и)ского земли Киевское, усыпаного, на жалобу и правьное попа(р)те преречоного его м(л). пана во(и)ско(г)ло[!] киевско(г)ло[!], которы(и) вм., а зъвлашча вм., пани су(д)иная, з прыто(м)но(ст)ю малъжонька и ѿпекуна

вм. звирх[ного], прыхияляючи(с) // [до декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского межы нимъ, яко поводомъ, а велебны(м) е(г)ло[!] м(л). ѿ(т)це(м) Петро(м) Могилою, а(р)хиепи(с)копо(м), метрополито(м) кив(в)ски(м)], а(р)хима(н)дрито[м] печерьскимъ киевскимъ, игуменомъ бывшимъ пустыньски(м) микульскимъ, и ѿ(т)цемъ Исанею Трофимовичомъ, теперешнемъ игумено(м) того (ж) монастыра помененого, новы(м) посе(с)соромъ, и капитулою того мана(с)тыра Пустыньского Микольско(г)ло[!] киевского учиненымъ в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мо(м)

122 зв.

мца июля два(д)цать пятого дня в справе ѿ выбите кгвалтовьное повода презъ позваны(х) зъ кгру(н)ту его Бугаевьского и прыверьнене до села монасты(р)ского Гвозьдова. В которо(и) справе су(д) трибунальски(и) то(т) кгру(нт), с которого поводъ былъ выбиты(и), знову поводови, яко его вла(с)ны(и), присуди(л) и до де(р)жанья его мне, по(д)коморому, альбо урадови моему подати, границы зопъсованые направити и копъце а терьмино а кво а(д) те(р)минумъ а(д) квемъ починити и на вечьные часы починити⁶<.> припозывавъши и ѿбвествивъши стенъниковъ презъ позовъ мо(и) подькоморьски(и)<.>. И(ж) теды поводъ з вами пету границы своее копъцомъ

⁶ Описка замість «ѿграничити».

преречонимъ, презъ вѣ(с). усыпаны(м) на(д) Рудю на ку(р)ганъку, где старожитныя стѣны граничныя зъходятъсе, [маѣтъ<.> тѣды вѣ(с) во(д)ле того декрету трыбунальско(р)го] // [тымъ позво(м) обвѣщае(т), абы е(с)те на те(р)минѣ, в. м. вы(ш)означоны(м), стали, пѣты кгру(н)ту своего пи(л)новали] и по(в)одово(и) стороне во (в)сѣмъ се усправедли(в)или, ведаючы ѿ то(м), же любо(и) стѣне(т) хто, любо(и) не станеть, я и урадь мо(и) по(д)комо(р)ски(и) чинити повинень буду<.> што декре(т) трыбунал(и)ски(и) и повинньо(ст) моя урадовая учить.

[Пи]санъ в Шумъску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)цѣ(т) ѿ(с)мо(м) мѣця июля два(д)ца(т) четве(р)того дня[≡].

А по вычита(н)ю ты(х) позъвовъ стороны [ѿ]бѣдѣве, передо мъною ѿ доведеню року и слушнѣности теръмину межы собою ро(с)праву пра(в)ную маючи, конътрове(р)товали, которыхъ конъроверъсы(и) и(х) я, комо(р)никъ, вы(с)лухавъши и оныя зрозумѣвши, поневажъ поведъ реляцыею возного автѣнътычною вынесенья тыхъ всихъ позъвовъ во(д)ле и(н)фо(р)мации правное слушнѣе дове(л), тѣды я те(р)минъ слу(ш)ны(и) и правны(и) узнавши, сторонамъ роспиратисе наказую<.>

А в ро(с)пираню, поневажъ роки земьскіе киевскіе дня завтрешнѣ(р)го] в Києве до суженя наступують, на которыхъ обѣдѣве стороне великіе и важныя справы свое маючи, афектовали зго(д)не, абымъ то(т) теръминъ на инъши(и) ча(с) способнѣ(и)ши(и) проло(н)кгова(л) и преложи(л). тѣды я, афектати и зго(д)ному зезволению сторонъ ѿбо(х) досыгъ чинечи, т[ую] // [справу по(д) тою жъ мо(ц)ю зо (в)симъ еѣ афекто(м) мо(ц)ю уряду моего до дня второго м(с)ца декабра в року теперешны(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)цѣ(т)...] и про[...], [на] которы(и) ден[ъ] выше(и) менова[ны(и)] и рокъ певны(и) и завиты(и) сторо[на]мъ ѿбимъ на томъ же ме(ст)цу выш(е)и ме[н]юваномъ, на кгрун[т]ѣ, где се конъкuren[ц]ія кгрун[т]овъ поменены(х) стегае[тъ] и где юри(с)диція ураду моего е(ст) уфундована, кромъ вшелякого прыпозъву, складаю и заховую.

А што се тычетъ поменены(х) и(х) м(л). пано(в) сте(н)никовъ, то е(ст) е(р)го] м(л). ѿ(т)ца метрополиты и капитулы мепрополитанское монастыра це(р)кве светое Софии, ѿ(д) которыхъ то(т) же пленипоте(нт) панъ Тео(д)ор Су(с)ло ѿдо(з)ва(л)се, такъже и другое стѣнъничьки менованое еѣ м(л). пане(и) судиное кгру(д)ское киевское, ѿ(д) которое по(д)даные еѣ зъ села Вишенекъ на (и)ме Трохимъ и Яцько Труш, на пѣте кгрун[т]у своего стоєчи, ѿдозъвалисе<.> прото я, комо(р)никъ⁷, на(и)дую: поневажъ справа яри(и)ципальная черезъ мене не е(ст) децидована, ѿвѣшемъ на инъши(и) ча(с), за прозьбою и зезволеньемъ сторонъ, ѿ(д)ложона, которое не децидовавши зъ ихъ м(л). паны стѣнъниками, кокгниция [жад]ьная быти не можетъ, тѣды я ту(ю) спра[ву] // [зъ ихъ мл(с)тями ѿбома до припадненя справы тоѣ при(и)ципальное до того жъ часу, яко те(р)минъ оной сымъ декретомъ мой(м) е(с)тъ префикгованы(и), суспендую, складаючи и] заховуючи [ихъ мл(с)тямъ] сторонамъ [ѿбома на томъ же] теръминѣ на ме(ст)цу выше(и) менова[номъ], где се пѣты кгрун[т]овъ и(х) м(л). стега[ють], рокъ певны(и) и завиты(и) кромъ вшел[я]кого прыпозъву.

Што все для памяти до книгъ по(д)коморскихъ воево(д)ства Киев-

⁷ Слова «прото я, комо(р)никъ» видѣлені крупнішим шрифтом.

ско(г)lo] е(ст) записано. С которы(х) и се(с) выпи(с), по(д) печа(т)ю по(д)-
комо(р)скою воево(д)ства Киевського, е(ст) выданъ.

Писанъ в Сокольчи.

У то(г)lo] декрету печать по(д)комо(р)ская е(ст) прыты(с)ненная, а по(д)-
пи(с) руки папа ком(о)рника в тые слова<,>: «Микола(и) Тучаницьки(и),
комо(р)ни(к) граничны(и) воево(д)ства Киевско(г)lo] <,>».

А по прочитанью того декрету моего я, коморъникъ граничны(и)
киевски(и), вырозумевъши коньтрове(р)сые сторонъ обу(д)ву(х) а баче-
чи то, ижъ на пе(р)шомъ теръмине пово(д) стороне позъвано(и) достаточъне
те(р)мину довелъ, а пото(м) его я декретомъ своимъ на день сегоднешъ-
ни(и) о(д)ложилъ и декретомъ своимъ безъ прыпозъву коньсе(р)воваль,
для то(г)lo] на то(т) ча(с) те(р)минъ слу(ш)ны(и) узънавал и сторонамъ в
справе ро(с)пирагисе наказую.

Ω(д) чого позъванные, яко и выже(и), на трыбуналь апелова[...] // [...] ⁸ 124 зв.
жъ [...] еуко[...]не посту[...]. А пото(м) [позвана]я сторона указовала то,
ижъ [его] м(л). отецъ метрополитъ намне(и) до тое справы южъ не нале-
жи(т) <,> але его м(л). отецъ игуменъ, яко посесоръ Гво(з)дова, справи(т),
и зачимъ маеть быти слу(ш)не увольтены(и) его м(л). оте(ц) метропо-
ли(т) <,>. А пово(д) домовя(л)се и просиль, абы о(б)а(д)ва такъ, яко трыбуналь
казаль, декретови трыбуна(л)скому досы(т) чинили.

Я, ком(о)рникъ граничны(и) киевски(и), бачечи то, ижъ декретомъ
трыбунальскимъ наказано обу(д)вумъ, такъ его м(л). о(т)цу ми(т)рополито-
ви, яко и о(т)цу Трофимовичови, теперешънему игуменови микольскому,
справоватисе, теды и я тежъ обу(д)вумъ во(д)ле декрету трыбунальского
справитисе и в то(и) справе поступовати наказую. Ω(д) чого позъванные
на трыбуналь апеловали. Я имъ, яко перъве(и), ижъ речъ о(с)ужона, апе-
ляци не допустиль. А они се, яко и перъве(и), протес(т)овали <,>.

А потомъ о неналежъности актъора и актъици позъванные зъ пово(д)м
коньтро-// [...] ⁹ в зе(м)стве [...]нале тое екс[...] заживали [...]кретами о(д)- 125
тято. Прото и я, не буд[учи су(д)]ею, то(л)ко екъзекутор(о)м тое справы,
о(б)ор[оны] таковые на (с)торону о(д)ложы(в)шы, о(д)поведати наказую.
Ω(д) чого они до трыбуналу апеловали. Я и(м) тое апеляци, яко и пе(р)-
вее, не допу(с)ти(л). А они се о(б)попа(р)те, к(р)аваме(н) и шкоды све(д)чыли.

А потом по(з)ваные просили су(с)пе(н)сы дото(л), поки актъция другая,
которую пово(д) мае(т) о(б)выбите з лану дво(р)ного, з дубровы Давыдо(в)ки
по доро(ж)ку, з Вишене(к) до ре(ч)ки Бугае(в)ки идучую. А пово(д) тое су(с)-
пе(н)сы борони(л), указующы, же трыбуна(л) туую справу до ско(н)ченъя
тепере(ш)нее актъции и о(г)раниче(н)я достато(т)чного су(с)пе(н)дова(л), и
не може(т) быти, абы декрета трыбуна(л)ские вспакъ были о(б)борочаны <,>

Я, ком(о)рникъ грани(ч)ны(и) кие(в)ски(и), коньтрове(р)сы(и) сторонъ
вырозуме(в)шы, таковое су(с)пе(н)сы, яко не(с)лушное, позваны(м) не позво-
ли(в)шы, оны(м) скуте(ч)не о(д)поведати наказую. Ω(д) которого декрету
по(з)ваные на трыбуна(л) апеловали. Я тое апеляцие оны(м) та(к), яко и

⁸ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхні три(?) рядки відсутні, від наступних двох лишилися тільки фрагменти, на 6-му з лівого боку бракує початкового слова.

⁹ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від першого та другого рядків лишилися тільки фрагменти, на 3, 4 і 5-му рядках з правого боку бракує по 2—7 кінцевих літер.

пе(р)ве(и), не допусти(л). А они се ѿ попа(р)те, кр(а)ваме(н) и шкоды све(д)-
чыли.

125 зв.

А пото(м), понева(ж) позваны(х) ѿбудво(х) пленипотє(н)тове имене(м)
при(н)цыпало(в) своихъ и капитулы Мико(л)ское то(т) кгру(нт), ѿ которы
пово(д) правне чыни(т), декретови трибуна(л)скому досы(т) чынечы, пово-
дови в де(р)же(н)є юдициал[итер] // [...] ¹⁰ ода пре[...] его[...]. Грузевича,
во[иского] [...] кгру(нт) и(н)тро[...]. [н]а ве(ч)ные часы ем[...]. его уrado(в)не
по[...]. [...] даю и до понове(н)я знако(в) ѿграниченъя вечи(с)того [...] добрь,
водле декрету трибуна(л)ского и водле да(в)[н]ого ѿписа(н)я старожытны(х)
границъ, при(с)тупую.

А ижъ се дня сего(д)нешнего спознило, тєды по(д) тою (ж) моцею пре(з)
того (ж) возного Миколая Рєно(в)ского тую справу до дня завтре(ш)него
ѿ(д)вола(т) и лимитова(т) ро(с)казало(м). А дня завтре(ш)него на тоє (ж)
ме(ст)це зєха(в)шы и сторо(н) привола(т) ро(з)каза(в)шы, до сыпа(н)я коп-
цо(в) при(с)тупило(м), напро(д) поча(в)шы ѿ(д) то(г)ло копыца наро(ж)ни-
ка, где-(м) юри(с)дицию фу(н)дова(л). При то(м) старо(м) копыцу сыпало(м)
копыцо(в) новы(х) два, и ѿ(д) ты(х) тро(х) копыцо(в) єхало(м), будучы прова-
жены(и) ѿ(д) актєра якобы на по(л)ночь<;>, вперє(д) до дорожки, которая
з Вишенєк до рє(ч)ки Бугає(в)ки иде(т). А перєше(д)ши дорожку, маючы
кгру(нт) Гво(з)до(в)ски(и) мана(с)тира Мико(л)ско(г)ло по право(и), а
кгру(нт) Бугає(в)ски(и), то є(ст) ла(н) дво(р)ны(и) є(г)ло м(л). пна во(и)ско-
го кие(в)ско(г)о<.> и дуброву, на(з)ваную Давыдо(в)ку, ѿ которую пнь во(и)-
ски(и) з о(т)це(м) Трохимовичє(м), игумено(м), и капитулоу право(м) чы-
ни(л), по лево(и) стороне, мимо могилу, на(з)ваную Ро(з)гребєную, в кгру(н)-
те Гво(з)до(в)ско(м) будучє, до го(с)ти(н)ца, з Києва до Копачова идучо-
(г)ло, где-(м) усыпало(л) ко(п)цо(в) девє(т)ня(т)ца(т). Ты(м) го(с)ти(н)цо(м)
за(с) идучы, усыпало(м) ко(п)цо(в) чотыры. А прише(д)ши до (в)звозу и до
долины, на(з)ваное Перємо(р)ное алиа(с) Шутовоє, старовє(ч)ного рубежа
зе(м)ли Бугає(в)ское, у го(с)ти(н)ца на пакго(р)ку усыпало(м) копе(ц). Ѡ(д)
то(г)ло копца, на пакго(р)ку усыпано(г)ло, троха влево се уда(в)шы, на(д)
самы(м) ручає(м), водою текучою при (с)тєне Ро(с)ло(в)ско(и), Давидо(в)-
ско(и) и Бугає(в)ки Малое в то(н) долине Перємо(р)но(и) а(л)бо Шутово(и),
где то(т) же ѿте(ц) Нєгребє(ш)ки(и), наме(ст)ни(к) софе(и)ски(и), добрь
свои(х) прєрєчоны(х) стєну пра(в)дивую и ко(н)куре(н)цию кгру(н)то(в)
поводового Бугає(в)ско(г)ло, по(з)ваны(х) — Гво(з)до(в)ско(г)ло, а и(х)
добрь метрополита(н)ски(х) Ро(с)ло(в)ско(г)ло, Давидо(в)ско(г)ло и Буга-
є(в)ки Малое быти призна(л), где-(м) я, комо(р)ни(к), три копыци, ко(ж)до(и)
дєдинє належачыє, усыпало(л).

126

И далє(и) во(д)ле декрету трибуна(л)ско(г)ло, ѿ(з)начаючы и ѿграни-
чаючы кгру[н](т) // [...] ¹¹ рєгу кгру(н)ту поводового усыпало[...]. граничньє
в деревє положить [...] А прыше(д)ши до болота до сєножат[є(и)] будучихъ,
ѿзначаючы кгру(нт) по право(и) стор[о]не метрополите(н)ски(и) до Ро(с)-
ловичъ, Давыдовки и Бугаєвъки Малое, а по лево(и) стороне — поводовъ

¹⁰ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від чотирьох (?) верхніх рядків
лишилися тільки фрагменти, на 5-му та 6-му рядках з лівого боку бракує по 3—5 почат-
кових літер.

¹¹ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхній рядок відсутній, на наступ-
них чотирьох рядках бракує 6 правого боку по 2—10 кінцевих літер.

до добрь его Бугаевьки Великоє, пале(и) ше(ст) дубовыхъ по томъ же ручаю, черезъ болото се тя(г)нучимъ, поби(т) ро(с)казало(м) ажъ до самого ставьку до млынъка и гребля Бугаевьки Малое черньцовъ софе(и)ски(х)⟨,⟩, которая гребля ижъ є(ст) до кгру(н)ту поводового Бугаевьского прысыпаная⟨,⟩.

Теды пово(д) указыва(л) мнє, и(ж) ѿ прысыпанє тое гребля и заланє сеножате(и) правомъ чинить, и проце(с) передо мъною ѿ[к]азываль, которому я процесови ничого не дерокгуючи⟨,⟩ а поводовъ кгру(нт) ѿзъначаючи, усыпалемъ копъцовъ два: одєнь копєць приходечи до ставьку того недалеко ѿста(т)него паля, в болоте побитого, а други(и) южъ остатъни(и) по(д) гороу высокоу противько млынъка и гребля преречное на(д) дорогоу на рєце Давыдовъце усыпалемъ.

На которомъ то копцу ѿстатънемъ противько того млынъка и гребельки поменєное, на рєчъце Давыдовъце усыпанє, поменєны(и) панъ во(и)ски(и), акъто(р), во(д)лу(г) декре[...] // [...] ¹² увєс[...] єму поданы(и) и границами новыми ѿзъначоны(и) єсть его власътны(и), квалътовънє презъ позъванныхъ ѿдъняты(и), и ничого церъковъного кгрунъту до добрь его не занято. 126 зв.

По которомъ выконаню таковое прысеги я, коморъникъ, увєс тотъ кгрунтъ такъ копъцами черезъ мене ѿсыпаны(и), яко и водами, и реками жывыми ѿблячны(и), в деръжанє поводови подаломъ, а мєновите: ѿдъ того ставька, надъ которымъ поводъ прысегу выкональ, рєчъкою поменєною Давыдовъкою внизъ идучи, ажъ до рєчки Бугаевьки, деръжачи берєгъ, кгрунътъ и дуброву, ѿ которую поводъ правомъ чиниль, назъваную Давыдовку, до добрь поводовыхъ // [...] ¹³ наючи [...] звиш[...] тое рєчки Бугаевки бєгу [...] до того мєстьца, гдє кгрунъ [!] [ми]трополитанъски(и) Малое Бугаевьки конъчитъсє, то єсть до долины Рубєжъковъ, надъ котороу по тамъто(и) сторонє рєчки Бугаевьки вь кгрунътє поводовомъ городиско старовєчъное, тежъ Рубєжъками назъванє, лєжитъ. Которы(и) то кгрун(т) увє(с) поводови в деръжанъє подавъши и зънаками таковыми вколо ѿточивъши и ѿписавъши, абы тыхъ зънако(в) не псовано и ихъ не перехожєно, сторонємъ ѿбудъвумъ владзоу уряду моего прыказалемъ. 127

Што для памєти до книгъ подъкоморъскихъ записати росъказаломъ и єсть записано.// 128

№ 29. [...] ¹

Року тисєча [ше(ст)со(т)] три[(д)ца(т) девятого] ² м̃(с)ца ѿ(к)тебра два(д)цато(г)ло[л] д[н]я.

Пере(д) нами, Филоно(м) на Шумьску Вороничє(м), по(д)комори(м) зє(м)ли Кие(в)ское, а Стефано(м) Акъсако(м), судъєю, о(с)тръски(м), бобро-

¹² Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхні шість (?) рядків відсутні, від сьомого лишилися тільки фрагменти, на восьмому бракує 4—5 початкових літер.

¹³ Те саме. Верхні п'ять (?) рядків відсутні, від наступних двох лишилися тільки фрагменти, а ще на двох наступних з правого боку бракує по 2—5 літер у кінці рядка.

¹ Заголовок акта в книзі, очевидно, відсутній. Аркуші, на яких записана перша половина акта (а саме, від арк. 128 по арк. 141 зв.),— дефектні, зотлілі по верхньому краю. Вгорі бракує від 1 до 5 рядків, наступні рядки (від 1 до 6) збереглися фрагментарно. Оскільки текст пошкоджений по зовнішньому краю аркуша, то в декількох цілих рядках, що йдуть під фрагментами, бракує на лицевій стороні заключних, а на зворотній — початкових слів чи літер.

² Рік відновлений за змістом акта.

ви(ц)ким старостою<,> и Лукаше(м) Вито(в)ски(м), по(д)судькомъ<,> вря(д)-никами судовыми земьскими киевскими, до sprawy ниже(и) менованое декрето(м) трибунальски(м) придаными<,>.

Дъялося на кгрунтье неподалеку горы Каме(н)ное и ри(ч)ки И(в)нищи, у копыцо(в) дво(х), межи добрами Лещиномъ<,> мае(т)ністю деди(ч)ною<,> вельмо(ж)ное еє м(л)<:>. панее Анъны с Тули(н) Го(р)ностаю(в)ны Рафаловое Лещи(н)ское, воеводичсвє бельское<,> и ма(л)жо(н)ка еє м(л).<,> яко опекуна, з ѿ(д)ное<,> а добрами урожоны(х) пано(в)<,> Абрама и Мыхала<,> Стрыбыло(в) мeste(ч)ко(м) Ло(в)ково(м) з другоє стороны<,> усыпаны(х), добрами за(с) е(г)лоl м(л). пана Ма(р)тина Зборо(в)ско(г)лоl<,> по та(м)то(и) стороне ре(ч)ки И(в)нищи лежачими, мeste(ч)комъ И(в)нищею<,> с третее стороны. На которо(м) ме(ст)цу ма(л)жоно(к)<,> стороны поводовое, ве(л)мо(ж)ны(и) е(г)лоl м(л). па(н) Рафа(л)<,> Лещи(н)ски(и) з Ле(ш)на<,> воеводи(ч) бе(л)ски(и), имене(м) еє м(л). панее ма(л)жо(н)ки своеє станувъши, яко опекунъ малъже(н)ски(и)<,> мене, по(д)коморо(г)лоl, и на(с), судовы(х) земьскихъ кие(в)ски(х)<,> постанови(в)ши меноваль, и(ж) то(т) кгрунтьє кгвалтьо(в)не по(с)полу з село(м) Вало(в)кою<,> албо Комаро(в)кою естє окупованы(и)<,> и до добрь Котельны, деди(ц)тва вельмо(ж)ны(х) и(х) м(л)<:>. пана Яна Замо(и)ского, старосты калу(з)ского, сына<,> Кгрызельтл<,> Конъста(н)ции и А(н)ны Ба(р)бары, порокъ, такъже и я(с)неве(л)мо(ж)ное еє м(л)<:>. панее Катерины з О(с)трога Замо(и)ское, канъцлириное коронное<,> ма(л)жо(н)ки и пото(м)ковъ негды зо(ш)лого // [...] справе [...] Інън[...] | шє(ст)со(т) | три(д)ца(т) девятого м(с)lца июля два(д)ца(т) ѿ(с)мо(г)лоl дня фero(в)аному, уфунъдовавъши на то(м) мeстъцу юри(с)ди(к)-цию свою, досы(т) чинили.

128 зв.

А ѿ(д) по(з)ваное стороны преречное еє м(л). панее Катерины з Ω(с)трога Замо(и)ское, канъцлириное коро(н)ное, и ѿ(д) потомъко(в) небожьчика его м(л)<:>. пана Томаша<,> Замо(и)ско(г)лоl<,> канъцлира велико(г)лоl коро(н)ного, енерала краковъско(г)лоl, кныши(н)ско(г)лоl, сокальско(г)лоl, рапъшти(н)ского, новоста(в)ского, ет(с)³ старосты слуга и пленипотънътъ, урожоны(и) панъ Прокопъ Сови(н)ски(и) за мо(ц)ю достате(ч)ною, себе ѿ(д) стороны помененое даною<,> напро(д) ѿбачивъши, и(ж) сторона поводоває не туды, куды па(к) две лете<,> то е(ст) в року тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) шосто(м), пана по(д)коморо(г)лоl и су(д) земьски(и) Кие(в)ски(и)<,> але ю(ж) и(н)шими ме(ст)цами ку большо(и) школе по(з)ваны(х) провадила<,> то е(ст) поминувъши Ω(ст)ры(и) Каме(н)⁴ стеною и границею<,> межи Бeлы(м) алия(с) Ω(с)трымъ Каменемъ⁵<,> а Бу(и)мере(м) для выведе(н)я и(н)-квизиции и ѿбежа(н)я ду(к)товъ<,> декретомъ трибунальски(м) межи поменеными сторонами<,> в справе якобы ѿ кгва(л)то(в)ное пося(г)не(н)є села Валувъки, на(з)ваное Комаровъки, ферованое и наказаное на помененомъ кгрунтьє, стене и границе<,> межи Ω(ст)ры(м) алия(с) Бeлы(м) Камене(м)<,> а Бу(и)мере(м), куды на то(т) ча(с) па(н) по(д)коморы(и) и судъ земьски(и)<,> з стороною поводовою ехали.

Перебегши и ѿдозвавъшися з двома во(з)ны(ми), меновите Якубомъ Завадою и Даниломъ Кочоровичемъ, и (з) двома шля(х)тичами, меновите<,> паномъ Во(и)техомъ<,> Дубро(в)ски(м) а Стани(с)лавомъ Вольскимъ<,>

³ Тобто «et cetera» (тут і далі).

⁴ Слова «Ω(ст)ры(и) Каме(н)» підкреслені олівцем.

⁵ Слова «Бeлы(м) алия(с) Ω(с)трымъ Каменемъ» підкреслені олівцем.

такъже з све(д)ками и (з) ста(р)цами, до тоє и(н)квизиции належачими, до то(г)ло з муниме(н)тами<, > и докуме(н)тами грани(ч)ными<, > встру(т) та(к)<, > пану по(д)коморому и судови зе(м)скому Кие(в)скому // [...]уѡф[...] пан[...] [яко и судѣ] зем[ски(и)] Кие(в)ски(и)<, > учинити [...] и ѡ(в)шемъ за дукѣтомъ<, > не(с)лушны(м) стороны [отпор]ное<, > в кгрунѣтъ<, > вла(с)ны(и)<, > стороны позваное Ко[те]ленъски(и)<, > кгвальто(в)не вехали, ѡ що поменены(и) па(н) Прокопъ<, > Сови(н)ски(и)<, > за мо(п)ю до(с)тате(ч)ною<, > соб[е] ѡ(т) позваны(х) даною<, > проти(в)ко пану по(д)коморому<, > и судови земъскому Кие(в)скому<, > те(к)же те(ж) проти(в)ко стороне поводо(и)<, > све(д)чиль и тыми во(з)ны(ми) протє(с)товалъсе, прихиялючися до пє(р)шихъ протє(с)таци(и)<, > свои(х)<, > в пє(р)шомъ актє и(н)квизиции ѡписаны(х) ѡ то, и(ж) помененыє панове судовые смели и важилисе<, > не уфу(н)дова(в)ши на то(м) мєстѣцу у Бело(г)ло алиа(с) Ѡ(ст)рого Каменя юри(з)диции свое(и), кгва(л)то(в)не и бе(з)пра(в)не<, > не дбаючи ничѡго на докуме(н)та<, > ли(с)то(в)ные пра(в)ные старограни(ч)ные, пере(д) пано(м) по(д)коморимъ и пере(д) судомъ продукованые, не уважаючи пра(в), раци(и) и докуме(н)товъ пра(в)ны(х)<, > и ѡны(х) читати не допушаючи, и не слухаючи, за дукто(м) стороны поводоное не(с)лу(ш)нымъ и неправнымъ идучи, в кгру(н)ты по(з)ваны(х) вла(с)ные котеле(н)ские, зда(в)на до Котельни належачие, въезджа(т) и зає(ж)джа(т)<, > и ю(ж) за ты(м) на (в)ла(с)ны(х) кгрунѣта(х) Котеле(н)ски(х)<, > юри(з)дицию свою непра(в)не и ѡ(в)ше(м) кгвальто(в)не<, > не уважаючи вла(с)ности кгру(н)товъ по(з)ваны(х)<, > до то(г)ло правъ докуме(н)то(в) продукованы(х)<, > та(к)же раци(и) пра(в)ны(х)<, > пере(д) пано(м) по(д)комори(м) и судомъ ѡ(т) позваны(х) вношоны(х)<, > дале(и) на кгру(н)тъ Котеле(н)ски(и)<, > зає(ж)джа(т) и далеко вежджа(т)<, > и на мє(ст)цу, где жа(д)ное прилеглости<, > кгру(н)то(в) Лещи(н)ски(х)<, > з кгру(н)тами Котеле(н)скими<, > не машѣ<, > фунѣдовать усилюю(т) и въпо(р)не в кгрунѣтъ Котеле(н)ски(и)<, > послѡлу з стороною<, > проти(в)ною<, > далеко зає(ж)джають<, > зачимъ стороне по(з)вано(и) в кгру(н)та(х) великое ублизе(н)є и утяже(н)є, а затымъ бе(з)правъє з великою // [...]ючи [...] будутъ<.> [...] [поводо]вая сторона [...] [п]ротєстацию [...] [п]проти(в)ко по(з)вано(и) стороне<, > яко и пленипо[тєнто]ви єє, которы(и) хотєчи абы тая справа, [ко]торая ся ѡ(д) килькудєся(т) ю(ж) лє(т) у ро(з)ныхъ судовъ<, > по ро(з)ны(х) те(р)минахъ<, > а на(и)бо(л)ше(и) в трибунале, яко и(н) супєриѡри<, > є(т) маѡри субѣє(л)лиѡ, по ки(л)какро(т), з великимъ<, > сумѣпто(м) и шкодою єє, актує(т) ⁶ и точи(т), єффєкту свое(г)ло, не (в)зяла пруд)кого<, > и єще длу(ж)шую ремора(м) и проло(н)кгацию ⁷ мєла<, >. И жебы то(т) те(р)ми(н)<, > вывоженъя и(н)квизиции и є(к)сьпєдиѡва(н)я дукѣту <, > прє(з) поводоую сторону<, > видячи такъ я(с)ную и (з)на(ч)ную<, > кри(в)ду єє <, > зычачи того, абы по(з)ваная<, > длужє(и) ты(х) кгрунѣто(в) вла(с)ны(х)<, > и(с) ты(м) село(м) Валувъкою <, > або Комаро(в)кою лещи(н)ски(х)<, > сєу Тули(н)ски(х)<, > до Котє(л)ни<, > которая на ба(р)зо малы(м) шматє кгрунѣту усє(д)ши, ѡ(д) Лещина або Тулинъ кгрунѣты забрала<, > и ѡныє ѡкуповала<, > и ѡ(д)няла, и до Котєльни пє(р)ви(и) привлащила<, > заживала<, > не чекаючи вѡ(д)лугъ права и те(р)мины або стопъни правъные поминувъши <, > заєхавъши по(д) самое место<, >

129 зв.

⁶ Слово виправленє з нерозбiрливого iншого слова.

⁷ На лiтерi «ю» — чорнильна пляма.

Лещинъ в кгрунъты вла(с)ные деди(ч)ные<, > Лещи(н)ские<, > абы юри(с)ди(к)ция <, > уфу(н)дована<, > во(д)лугъ права на кгрунъте<, > на которомъ бы и(н)квиция была з ду(к)тами<, > ѿ(д)пра(в)лена<, >. Але переня(в)ши на дорозе сторону поводовую<, > гости(н)цемъ едучую<, > ве(с)по(л)<, > з и(х) м(л)<: >. паны судовыми<, > не ведати кво юре етъ претекъсту<, > за разомъ<, > ледво не пе(р)вымъ<, > афъфекътовала<, > по(з)ваная сторона пре(з) пленипоте(н)та своего <, > абы и(х) м(л)<: >. панове судовые супе(р)седовали<, > на дорозе ѿ(д)проваже(н)я и(х)<, > до фу(нд)ации юри(с)ди(к)ции а(д) локумъ конътрове(р)сумъ и та(м), ѿ(т)ко(л) естъ сторона поводовая выбита<, > и кгру(н)тъ // [...] до ки(л)куд[еся(т)] [...] , межи котор[...] могилу<, > набли(з)шую места самого Лещина, [кото]рое на кгрунъте Тули(н)скимъ бо(л)ше(и) ста ле(т) есгъ ѿсажное, упатри(в)ши и ѿную Ω(с)тры(м) Каме-немъ нуда<, > етъ симъплици алълеггациѿне ѿ(х)рысти(в)ши, кгда (ж) да-ле(и), нижели на пулъ миле доброе и тепе(р) Лещинъ уживае(т) кгру(н)то(в) за тою могилою<, > що дедукуючи пробовала, же то ее вла(с)ные ланы до замъку и места<, > Лещина належа(т). И жа(д)ное ѿ то конътрове(р)сии не машъ, бо поводовая сторона позывае(т) и чини(т) правомъ ѿ то, що е(и) ѿ(д)нято пре(з) аньтецесоро(в) кква(л)то(м)<, > тепере(ш)нее по(з)ваное сто-роны.

Зачимъ домавяласе, абы су(д), упатри(в)ши и въ самую еквитате(м) и слушно(ст), кгда (ж) се то явне показуе, же то кгрунътъ Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)еки(и), и пленипотенътъ по(з)ваное того не некуе и ѿ(в)-ше(м) при(з)навае(т), же и тепе(р) того кгрунъту уживае(т) Лещи(н) не ты(л)ко коло тое могилы и и(н)ши(х), але и дале(и)<, > зачи(м) домавяласе, абы су(д), ве(д)лугъ права посполито(г)л, те(р)мино(в) и стопъневъ ѿного поступуючи и тую непра(в)ную якую(с) конътрове(р)сию, яко и(н)утиле(м) ремора(м) етъ проло(н)кгациѿне(м) пленипоте(н)та по(з)ваное стороны пре(з) ѿ(д)кинувши, за стороною поводовою, дале(и) а(д) локумъ конътрове(р)-сумъ, ѿ которы(и) яко вла(с)ны(и)<, > Лещинъски(и)<, > сеу Тули(н)ски(и), за ѿ(д)няте(м) ѿного пре(з) по(з)ваны(х) аньтецесоро(в), которые не маю(т) до то(г)л жа(д)ного права и не мели<, > чини(т)<, > для фунъдации тое юри(с)ди(к)ции ехаль, не дерекгуочи ничимъ ѿброно(м) пра(в)ны(м) <. > себе до тое справы належачимъ<, >.

Я, по(д)комори(и), и су(д) зе(м)ски(и) Кие(в)ски(и) // [...] а пото(м) [...] сторона поводовая...] ме(ст)ца руши(в)ши], [п]ровадила ку тому ме(ст)-цу<, > где на(с) тепе(р) для фунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции поставила<, >.

Теды пленипоте(н)тъ позваны(х)<, > видечи далеки(и) зае(з)дъ в кгрунъ-ты по(з)ваны(х)<, > проте(с)тацию заносилъ, указуючи, же то увесъ кгрунътъ — Котеле(н)ски(и), которы(и) сторона провади(т) и ѿны(и) зае(ж)-джае(т), просечи на(с) ѿ то, абы(с)мы се ве(р)нули до Камея и ѿ(т)то(л) такового дукъту неслушьного супе(р)седовали<, >

А поводовая сторона, провадячи дале(и) мене, по(д)коморо(г)л, и на(с), судовы(х), до ме(ст)ца то(г)л, на которо(м) ю(ж) и пе(р)ве(и) юри(з)ди(к)ция пре(д) ты(м) уфунъдована была, яко ад локу(м) конътрове(р)сумъ, и тамъ, где кгрунътъ вла(с)ны(и) е(и) е(ст) ѿ(д)няты(и)<, > пере(д) ты(м) субъсек-ве(н)те(р) ну(л)ло юре виѿле(н)те(р), указовали и достате(ч)не выводили и права хотечи и ѿфяруючисе на то заразо(м) показати⁸, же то кгрунътъ

⁸ На літері «и» розтерте чорнило.

и(х) е(ст) вла(с)ны(и) Тули(н)ски(и), до Лещина належачи(и), а(ж) до то(г) [о] ме(ст)ца, яко ся выше(и) поменяло(, > на которо(м) яко пере(д) ты(м), такъ и тепе(р) для юри(з)ди(к)ции уфу(н)довангя мене, по(д)коморо(г) [о], и на(с), судовы(х), ведеть. Солените(р) се све(д)чили и протес(т)овали пере(д) нами прото(в)ко⁹ пленипоте(н)тови по(з)ваное стороны, же и(н) та(м) манифеста и(н)юриа суа и ведаючи добре, же то кгрунтьъ вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и) албо Тули(н)ски(и), удае(т) за кгрунтьъ по(з)ваны(х), чинечи то ку кривде и шкоде поводовое стороны и, (с)на(т), хотечи еще якую(с) ремо(р)а(м) и (з)волоку в то(и) справе учинити.

Ω што се и по(в)торе такъ проти(в)ко пленипоте(н)тови, яко // [...] юри(з)ди(к)щ[...] стоячи [...] юри(з)ди(к)щ[...] [...] ды(ж) тое[...] Котеле[...] [...] глосты кгр[...] жа(д)ны(х) ю[...] кгрунтьа(х), а на [...] в ты(м) тутъ [...] з Лещино(м) Котель[...] погото(в)ю с Тулинами, которое село Тули[н]ы [...] две поза(д) за ме(с)то(м) Лещино(м) в бокъ Житомира лежить, не мае(т) (> . А те(ж) то не подобна, абы тое село Тулины та(к) се мело ро(с)тя(г)нути из кгру(н)то(м) своимъ, жебы место Лещи(н) (> и Лука на ты(х) кгру(н)та(х) сельски(х) засажоные бы бы(т) мели (> . А тежъ сторона не ω кгрунтьъ Тули(н)ски(и) (> с котеры(м) Коте(л)ня жа(д)ное приле(г)лости не мае(т) (> але ω кгрунтьъ Лещи(н)ски(и) (> , якобы кгвальтомъ окупованы(и) (> акция свою неви(н)не и(н)те(н)товала и тую справу непотребне и неналежне тепе(р) ту(т) на ты(м) ме(ст)цу до кгру(н)товъ Тулинъски(х) (> намагае(т). А и(н)шиє су(т) добра — месте(ч)ко Лещи(н), котеры(и) ты(л)ко самую мае(т) приле(г)ло(ст) по ω(д)но(и) стороне с Котельнею, а и(н)шее село Тулины, которое по та(м)то(и) стороне Лещина еще за (д)руги(м) селомъ, на(з)ваны(м) Лукою пано(в) Ки(в)лично(в), ве дву(х) миля(х) лежи(т) (> . И тое село Тулины (> не з Лещино(м) месте(ч)комъ (> але з село(м) Лукою мае(т) суа(м) котикгуитатемъ. Зачимъ не ты(л)ко жебы мели ме(т) Тулины ко(н)тикгуитатемъ с Коте(л)нею, але з Лещиномъ не маю(т), бо и(х) село Лука пересела (> и (з) селомъ Лукою, а не (з) Лещино(м) Тулины маю(т) свое ко(н)тикгуитатемъ. Не с Тулинами теды, яко сторона поводовая в по(з)ве признавае(т) и менуе(т), же Коте(л)ня мае(т) приле(г)ло(ст) кгру(н)то(в), але з Лещиномъ, и не ω Тули(н)ские кгрунтьы менуе(т) бы(т) (> себе окупованные не(с)лу(ш)ные позывае(т) (> але з Лещино(м). Яко се выше ωписало, у урочища Бело(г) [о] (> алиа(с) Ω(с)трого Каменя та(м)¹⁰ пята вла(с)ная Лещи(н)ская е(ст) (> , и тамъ дедъ тепере(ш)ни(х) поводовъ ставаль и та(м) на то(м) ме(ст)цу // [...] стами[...] Ло(в)ково(м) [...] третей [...] ницею (> [...] на Зборо(в) [...] тот(т) та(м) ча[...] [...] ювыми [приле(г)ло(ст) кгрунть[...] а на та(м) [то(и) сто]роне реки И(в)ницы и дучи въве(р)хъ тое [то] реки по лево(и) руце кгрунтьъ Ло(в)ко(в)ски(и) (> , а по право(и) — Котеле(н)ски(и) (> , ажъ до болота Валу(в)ки, на(д) которымъ болотомъ Вало(в)кою село Валу(в)ка алиа(с) Комаро(в)ка, ω которую ре(ч) е(ст) тая, лежи(т), где ся тые все три стены сходя(т), меновите Котеле(н)ска (> , Ло(в)ко(в)ска (> и И(в)ни(ц)кая ве(д)ле ωписаного акту комиса(р)ского. Але на то(м) ту(т) ме(ст)цу, где тепе(р) тую юри(с)ди(к)цию фу(н)довати па(н) по(д)комори(и) з судомъ земъскимъ усилиуе, жа(д)ны(х) приле(г)лосте(и) ты(х) поменены(х) добръ и деди(н) не ма(ш) и бы(т) не може, доведечи того границами Валицкого (>

131

131 зв.

⁹ Описка замість «проти(в)ко».

¹⁰ Слово повторене двічі.

по(д)старостего житоми(р)ского, та(к)же посе(с)сиями пана Ельцовыми, во(з)-ны(х) и и(н)шими докуме(н)тами комыса(р)скими авте(н)ты(ч)ными, с которы(х) се показуе, же то су(т) кгру(н)ты вла(с)ные Котеле(н)ские, и жа(д)-ное приле(г)лости з Лещиномъ а погото(в)ю с Тулинами ту(т), на ты(м) ме(ст)цу, на ты(х) мниманы(х) дво(х) копыцахъ, которы(х) се за копыцы<(:> не при(з)навае(т)>¹¹, кгда(ж) неподобные до копыцовъ, не маю(т) и ме(т) не могут. А ежели то суть кгрунты котеленские<, > яко (ж) та(к) е(ст)<, > теды поготовю Валувъка<, > алиа(с) Комаро(в)ка до Котельни належи(т), и на кгру(н)та(х) Котеленскихъ пре(з) аньтецесоро(в) позваны(х) посажона е(ст)<, > и та(к)<, > давньо въ вужива(н)ю чере(з) всѣ да(в)ности зе(м)ские Котеленскихъ дедичовъ з(о)ставае(т)<.>

132 А шо се ткие ты(х) ту(т) таковы(х) мниманы(х)<, > копыцовъ дво(х), на которы(х) юри(с)ди(к)цию фу(н)дованую сторона мети хоче(т)<, > теды тые копыци и на(м)не(и) неподобные до копыцовъ, и далеко о(д) стены Ло(в)ко(в)-ское лежа(т) // [...] по[...] проте(с)т[...] и зан[...] ту(т) сте[...] а не ты(л)ко пр[...] заноса(т), але [...] [приле(г)лости кгрунть[...] ту(т) на томъ ме(ст)цу не при(з)наваю(т), ты(л)ко[...] у болота Валувъки не Лещинови<. > але Ловъковови, Котельни и И(в)ници. До того проте(с)тациями давньными, о(д) дедичовъ и(в)ни(ц)ки(х) и о(д) мещанъ житоми(р)скихъ починеными, дзвэди(т)се, же то пакгу(р)ки пре(з) пана Стрыбыля приви(т)не всыпаные су(т)<, > которые небо(ж)чикъ панъ Немири(ч), и(в)ни(ц)ки(и) деди(ч), пороскоповаль.

Що все пленипоте(н)тъ позваны(х) верификоваль авте(н)ты(ч)ными мунименътами и докуме(н)тами, зачимъ проси(л)<, > пленипоте(н)тъ позваное стороны, абы па(н) по(д)комори(и) и судъ земъски(и) о(д) того ме(ст)ца, яко до фунъдации юри(с)ди(к)ции не нале(ж)но(г)ло, супе(р)седоваль, о(ф)унъдованья юри(з)ди(к)ции ту(т) на ты(м) ме(ст)цу занехаль<. > albo тежъ до О(с)тро(г)ло Каменя<. > где вла(с)ные пять добръ Котеле(н)ски(х) и Лещи(н)ски(х) ся сходя(т), ве(р)нулъсе, и(н)ше о(б)ороны и доводы правные в(ц)але себе захова(в)ши<.>

132 зв. А сторона поведовая, станувъши на пяте и стене кгру(н)ту своего Лещи(н)ского алиа(с) Тули(н)ского з кгру(н)томъ Ловъковъскимъ и(х) м(л)<(:>. пано(в) Стрыбылю(в) у копыцо(в) зна(ч)ны(х), межи кгру(н)томъ, Лещинъски(м) алиа(с) Тули(н)ски(м)<, > а за(с) те(ж) кгрунтомъ Ловъковъски(м) посыпаны(х), где и(с)тену заразо(м) о(д) и(х) м(л)<(:>. пано(в) Стрыбыльсьв пленипоте(н)тъ и(х)<, > урожоны(и) па(н) Михаль Тучани(ц)ки(и) за достате(ч)ною себе пленипоте(н)циею або мо(ц)ю; до тое справы на тое самое о(с)обливе даную и служачую, имене(м) и(х) при(з)наль, иже жа(д)ное конътикгуитате(м) и приле(г)лости с Котельнею яко никгда не мель Ло(в)ко(в) и тепе(р) не мае(т), ты(л)ко завъше з Лещиномъ на кгрунтье Тули(н)скимъ // [...] [т...] де[...] и(и)<, > люб[...] ве межи [...] а по(з)ванным[и ... тепе]решньемъ [тисеча] ше(ст)со(т)' три(д)ца(т) о(с)мо[м] на ко(н)се(р)вата(х) [воево(д)с[т]ва Брасла(в)ско(г)ло] стале(и)<, > яко и(н)шие пере(д) тымъ декрета такие (ж) трибунальские за(ш)лые. Ту(ж) зара(з) домавяласе, абы и(х) м(л)<(:>. панове судовые юри(з)дикъцию в(п)ере(д)<, > нимъ придуть и приступятъ до припатрениа се дукътомъ и слуха(н)я и(н)квизици, на то(д) ту(т) ме(ст)цу и кгру(н)те, ути и(н) локо конътрове(р)со, о которы(и) поведове

¹¹ Ці ж слова повторені далі ще раз без дужок.

правомъ чиня(т) за кгвальто(в)нымъ ѿ(д)ня(т)емъ ѿно(г)ло| пре(з) анътецесоровъ по(з)ваны(х), на которы(м) и село Важувку сеу новопро(з)ваную Комаро(в)ку ѿсажон, поневажъ ту(т) су(т) пре(з) сторону для уфу(н)дованъя тое юри(з)дикции ве(д)лугъ права посполитого постановеньекъ. > уфу(н)довали, > которя слушьне не на и(н)шимъ ме(ст)цу, але тутъ на ты(м) ве(д)лугъ права и декрету трибуна(л)ско(г)ло| мае(т) быти уфунъдована, >.

А ще стороны по(з)ваное пленипоте(н)тъ, > альлегкуе, же ту(т) село Тулины в боку указуючи ѿ(д)леглые бы(т), иже не маю(т) тые Тулины конътигунитатемъ с Коте(л)нею, тылько з Лукою, > село(м), которя Лука та(к) же, яко и Лещини, и Тулины з ы(н)шими мае(т)ностями су(т) деди(ч)ные поводовъ, бо ѿриналите(р) на кгру(н)те Тули(н)скимъ ѿ(д) светое памяти кроло(в) польски(х) про(д)комъ свои(м) > конъферованы(м) ¹² тые мае(т)ности су(т) ѿсажонные ѿ(д) ле(т) сту и дале(н), и завъше ты(х) кгру(н)товъ такъ Тулины, яко и Лещинъ з ы(н)шими мае(т)ностями, до него приналежащими, в споко(и)но(и) посесии и уживанью зоставали дото(л), поки не е(ст) и(м) пре(з) анътецесоровъ, > позваныхъ за ѿсаженъемъ недавныхъ часовъ места Котельни, которое на ба(р)зо малы(м) и шуплы(м) кгрунъте, яко то докуме(н)тами и ди(с)позициями доводили и дове(с)ти // [...] и тые, кото[...] и(х) м(л) >. [...] припровадила, су(т) жеми добрами [...] на кгрунъте Тулинскимъ своимъ [...] ловковскими и(х) м(л) >. пано(в) Стрыбыло[в] [...]ные.

133

А Котельня яко пере(д) тымъ ту(т) ни[коли?] ничего не мела, такъ и тепе(р) не мае(т), > ты(л)ко [що?] виѿле(н)те(р) а гквальтовъне ѿ(д) добръ Лещи(н)ск[их] алиа(с) Тули(н)ски(х) >, > ѿ(д)нято, що, яко се выше(и) поменило, > пленипоте(н)тъ и умоцованы(и) >, и(х) м(л) >. пано(в) Стрыбыло(в) во(д)лу(г) пленипоте(н)ции, на тое собе ѿсобливе и щегульне данѿе, урожон(и) па(н) Михаль Тучани(ц)ки(и) >, при(з)навае(т) >, же с Коте(л)нею никгды ничо(г)ло| >, не мелъ Ло(в)ко(в) и не мае(т), але з Лещиномъ, на кгрунъте Тули(н)ски(м) ѿсажонны(м), е(к)съ анътикви(с) темъпорибу(с) мае(т) свое конътигунитате(м) и граници, якожъ и копъцами тая граница естъ жеми тыми добрами Ловковскими а Лещи(н)скими ѿ(з)начона. А Коте(л)ня и посе(с)сорове е(и), не маючи ту(т) жа(д)ного прете(к)съту, кгвальто(м) потугою своею вда(р)шисе в кгрунъты Лещи(н)ские алиа(с) Тули(н)ские, то ѿ(д)няла ѿкуповала. А до то(г)ло| же и при пе(р)шимъ ѿ(д)правованью того акъту пре(з) е(г)ло| м(л) >. пана подкоморо(г)ло| >, ту(т) на ты(м) же ме(ст)цу юри(з)ди(к)ция фунъдована была, и юж) за наступе(н)емъ по то(и) пе(р)шо(и) фу(н)дации юри(з)ди(к)ции декрету трыбуналъско(г)ло| >, Любелъского тра(н)ситъ и(н) ре(м) юдикатамъ, кгда(ж) и ве(д)лугъ права посполитого и(н) локо ко(н)трове(р)со, ѿ которое справа се точи(т) >, мае(т) быти юри(з)ди(к)ция фунъдована >. А на ѿ(с)татокъ, же тутъ >, и стѿну та(к) гереде(с) ловковци, яко и и(н)шие при(з)наваю(т), а жа(д)на конътради(к)ция ѿ(д) суседа приле(г)лого не заходить.

Зачимъ поводове, реферуючисе до пе(р)шихъ свои(х) раци(и), на прѿшлымъ те(р)минѿе ту(т) на ты(м) ме(ст)цу вношон(и), и ѿны(х) не ѿ(д)ступуючи, але и ту(т) и(х) про и(н)се(р)тисъ ме(т) хотѿчи, афъфектовали, абы и(х) м(л) >. панове судовые ту(т) на то(м) ме(ст)цу, где конътигунитате(с) кгрунъто(в) Лещи(н)ского // [...] дова(в)ши до припа[...]дуктомъ сторо(н),

133 зв.

¹² Возможно, «конъферованы(и)»?

а пото(м) субьсе(к)ве(н)[те(р) ...] слуханъя и(н)квизиции приступили, [ѡборон]ы пра(в)ные вцале собе заховавъши<.>

[Я, по(д)комори(и), и су(д) земьски(и) Кие(в)ски(и), коньтрове(р)си(и) [сто]ро(н) ѡбо(х), поводовое пре(з) ма(л)жо(н)ка еѡ поменено(г)[ѡ] [в]ельмо(ж)ного его м(л)<.>. пана Рафала Лещи(н)ского з Лешъна, воеводича белъского, за мо(ц)ю, в то(и) справе даною<.> а по(з)ванная сторона пре(з) пленипоте(н)та своего преречоного урожоного пана Прокопа Сови(н)ского за мо(ц)ю достате(ч)ною, вы(с)лухавъши и ѡныѡ вырозумевъши<.> ачько(л)векъ по(з)вано(г)[ѡ] пленипотенътъ показуе(т) то докуме(н)тами правъными<.> же добра Котельня зо (в)сими суседами чере(з) коми(с)сию су(т) ѡ(г)раничоныѡ, и не ту(т), але где и(н)де(и) тые граници в положе(н)ю своємъ суть<.> ѡ(д)накъ и(ж) сторона поводовая проти(в)нымъ способомъ<.> права и докуме(н)та свое пра(в)не жоказуе(т) и чере(з) и(н)квизицию<.> же то(г) кгру(н)тъ е(ст) вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и), кква(л)то(в)ны(м) способомъ ѡкупованы(и), показати хоче(т)<.> Мы те(ж) ту(т), судовые, не е(с)тесмо су(д)ями, але е(к)зекуторами декрету трыбунальско(г)[ѡ]<.> во(д)лу(г) которо(г)[ѡ] грани(ц), з ѡбо(х) сторо(н) показаны(х), ѡ(г)ледавъши, и(н)квизиции(и) достате(ч)не вы(с)луха(в)ши<.> мапълы вымаловавъши<.> и на ѡны(х) знаки грани(ч)ныѡ и урочи(с)ка, ѡ(д) ѡбудву(х) сторо(н) показаныѡ, достате(ч)не выразити и тые ма(п)пы и(н) ляциѡри фо(р)ма руками своими по(д)писа(в)ши, ко(ж)до(и) стороне ѡ(т)вористе выдати пови(н)нисмы<.>. Прото ѡ(с)тере(г)ши вла(с)ности кгру(н)то(в) ѡбо(х) сторо(н)<.> и ничего и(м) не дерок, гуючи<.> та(к)же и правомъ ѡбо(х) сторо(н), на тые кгру(н)ты служачи(м) жа(д)ного детриме(н)тумъ не чинечи, юри(с)ди(к)цию нашу судовую на ты(м) же ме(ст)цу, где // пово(д) [...] трыбунальски(и) на кгру[нтъ], ѡ кото[ры(и)]...[с]ия е(ст)<.> фу(н)дуемо и уфу(н)довалисмы [...], во(з)ному енералови шляхе(т)ному Янови [...]кому ѡбъволати и публиковати ро(с)казалисмо, яко (ж) и(н) презе(н)мья ностра ѡбъвола[а(в)ши] и публиковавъши, сторонъ ѡбудвухъ д[ѡ] спра[в]ы привола[а]лъ<.>.

134.

Которого декрету пленипоте[нт] по(з)ванное стороны за правъны(и) не при(и)муючи, ѡ(д) него до суду голо(в)ного трыбуналу Любе(л)ско(г)[ѡ] на власное воево(д)ство Киевъское апелова(л). А сторона поводовая боронила тоѡ апеляци(и), яко в речи ѡсужоно(и), которая морамъ но(н) патиту(р)<.> а до то(г)[ѡ] же ту(т) мы, судовые, не е(ст)емы су(д)ями<.> то(л)ко е(к)зекуторами де(к)рету трыбунальско(г)[ѡ] и а(в)дигоре(с) и(н)квизициѡни(с), которы(х) и е(к)сътраѡ(р)динарие мимо слу(ш)но(ст) такъ на воево(д)ство, яко и на ко(н)се(р)ваты, и за(с) зособъна ѡ(д) недопущеня знову апеляци(и), чо(г)о и (в) звычайу пи ма(ш)ни(г)де, по(з)ваны(и) заживае(т)<.> И домавьялсе, абы е(и) не была ути и(н) леви(с)симо а(к)цесориѡ етъ<.> е(к)съ рациѡнибусъ супраноминати(с) допуциона<.>.

Мы, су(д)<.>апеляциии тоѡ, яко в речи ѡсужоно(и), не допустилисмо<.>. А по(з)ванное стороны пленипоте(н)тъ све(д)чилъсе ѡ попа(р)тъѡ тоѡ апеляциии, ѡ краваме(н) и ѡ шкоды<.>. Мы-смы се те(ж) репротестовали, и(ж) в то(м) не (в)по(р)не<.> але ве(д)лугъ права поступуемо<.>. А пото(м) пленипоте(н)тъ по(з)ванное стороны ѡ(д) недопущоное апеляциии знову апелевалъ на (в)ла(с)ное воево(д)с(т)во Кие(в)ское<.> чо(г)о поводовая сторона боронила<.>. Мы, су(д), тоѡ апеляциии, яко и выже(и), не допустилисмо<.> а ѡ(н) ѡ попа(р)тъѡ, утяже(н)е и ѡ (ш)коды све(д)чилъсе<.>. Мы-(с)мы се те(ж), яко и выже(и), репротестовали<.>.

А по ты(м) // [...]лему [...]ция д[...] быти мае(т) або [...]контрове(р)-
сия коньтра и(н)комь [...]ция(м) заходи(т) <, > та(м) реи при(н)ципалы(с)
[некто]циумъ<, > и(н)фе(р)ту(р), и за екъсцепъднею нектоици [при(н)ципалы
во(л)но(ст) а ка(в)за ськвиту(р), и(н) е(к)съ[це]пъциѡнибусъ теды
при(н)ципалы(с) нектоици перименътибусъ<; > апеляция за(в)жды допуцона
быти мае(т). Бо право то(л)ко абъ акцесориѡ те(р)минумъ дефере(н)те апе-
ляции борони(т)<, > а ту(т) еще и(н) прямо лимине<, > апеляция допуцона
бы(т) мела<, >. И просиль, абы была допуцона, и(н)шие ѡбороны и доброде-
(и)ства правъные вцале собе захова(в)ши<, >.

Мы, су(д), тое апеляции, яко в речи ѡсужоно(и)<, > не допустилисмо.
А ѡ(н) ѡ попар)тъе (ее) ѡ кгра(ва)ме(н) и ѡ шкоды све(д)чильсе<, >. Мы-(с)мы
се те(ж) репротэ(с)товали, же та(к) во(д)ле права быти розумуемо !!!<, >.

А потомъ то(т) же пленипотэ(н)тъ по(з)ванное стороны ѡ(д) тое недопу-
щоное апеляции знову на ко(н)се(р)ваты апеловаль<, > которое апеляции,
яко в речи не(з)выча(и)но(и), мы ему не допустили<, >. А ѡ(н) се проти(в)ко
на(с), яко и пе(р)ве(и), протэ(с)товаль. Мы-(с)мы се те(ж) репротэ(с)товали,
яко и выже(и).

А по ты(м) пленипотэ(н)тъ по(з)ванное стороны по(д) ѡбороною апеляци(и)
и протэ(с)таци(и) свои(х) всъхъ<, > такъ теперешъни(х), яко и (в) пе(р)шомъ
акъте пере(д) ты(м) починены(х) и (в)ношоны(х), стоечи<, > све(д)чильсе на
на(с), жебъ !!! мы не (в) Бело(г)ло] алья(с) Ѡ(с)трого Камења фунъдовали
юри(с)дицию, але тутъ на то(м) мѣстъцу фу(н)дована е(ст), где жа(д)ное
приле(г)лости кгрунъто(в) Лещи(н)ски(х) и Ло(в)ко(в)ски(х) ни ма(ш), и
ѡ(в)шемъ то е(ст) кгру(н)тъ вла(с)ны(и) Котеле(н)ски(и). А ежели то(т)
кгру(н)тъ до Котельни належи(т), теды далеко болше(и) то(т) // [...] е(ст)
Кот[...] стене [...] на(д) самымъ болотомъ Валу(в)кою [...] не ѡ(д) Котельни
лежи(т), и ѡ(д) добръ [...] ѡ(д)граничены(и) е(ст), зачимъ е(ст) вла(с)ны(и)
Котеле(н)ски(и)]. До того еще све(д)чильсе то(т) же пленипотэ[нтъ] на
сторону проти(в)ную и на су(д), же въве(с) ду(к)тъ кгрунътами вла(с)ны-
ми Котеле(н)скими ку велико(и) у(и)ме кгрунътовъ Котеле(н)ски(х) прова-
дила и провадити дале(и) усилюе(т), зачи(м) ѡ нева(ж)но(ст) того все(г)ло]
акъту и дукъту све(д)чиль и протэ(с)това(л)се.

135

А поводява сторона репротэ(с)товалася, же су(д) ведеть кгру(н)то(м)
вла(с)ны(м) Лещи(н)скимъ алья(с) Тули(н)скимъ, ѡ которы(и) справа ся<, >
точн(т), и правомъ ѡного, яко своего вла(с)но(г)ло], с которого еста кгваль-
то(в)не пре(з) аньтецесоро(в) теперешни(х) посе(с)соро(в) котеленъски(х)
выти(с)нена, доходи(т), кгда (ж) ѡ тую могилу, которую сторона по(з)ванная
Ѡ(с)трымъ Камене(м) менуе(т) голыми словы, еста кгрунътъ вла(с)ны(и)<, >
Лещи(н)ски(и)<, > алья(с) Тули(н)ски(и)<, > и то(г)ло] кгрунъту споко(и)не
ѡ(д) ки(л)кусот) ле(т) з а(н)тецесорами своими и тепе(р) за тою могилу
бо(л)ше(и), нижъ на польмили заживае(т). А и тая могила подъ самы(м)
место(м) праве лежить Лещиномъ, и ѡ тое жа(д)ное коньтрове(р)сии не
ма(ш) и не заходи(т). Але мало маючи, же то(т) кгру(н)тъ кгвальто(в)не на
пульторы миле и дале(и) ѡкуповавъши; еще, зна(т), бо(л)ше(и) ѡкуповати
хоче(т).

Где те(ж) ставъши очеви(с)то пляхе(т)ны(и) панъ Михаль Тучани(ц)-
ки(и), слуга и пленипотэ(н)тъ и(х) м(л)к):. пано(в) Абрама и Михала Стры-
быловъ, именэ(м) пано(в) свои(х) приповедалъсе и солените(р) све(д)чиль
и протэ(с)товаль прежаве(н)до и(н)де(м)нитате(м) праву пановъ свои(х),

и абы за(с) то кгру(н)томъ лѡвко(в)скимъ за такими зае(з)дами сторонъ такъ поводовое, яко и по(з)ванное, которые межи собою якие(с) ѡбъе(з)ды в кгру(н)та(х) мимо ведомо(ст) // [...] тое [...]ещъ кгр[...] и(х)] м(л)⟨:⟩. пано(в) Стрыбыл[овъ Ловко(в)]ского а Лещиномъ алиа(с) Тулинами. [не маю(т) жа(д)ное ко(н)тикгуитате(м) и приле(г){лост}и с Котельнею, которое за двема грани[ц]ами, Лещи(н)скою алиа(с) Тули(н)скою и И(в)ни(ц)кою, за милю с то(г){л} и дале(и) граница лежи(т), але з да(в)на, даве(н) з Лещиномъ алиа(с) Тулинами, що докуме(н)тами и муниме(н)тами пра(в)ными або границиами довести, е(с)ли бы су(д) того потребоваль, и за(с) поты(м) бы(л) и гото(в) естъ⟨,⟩.

Тамъ же при то(м) акъте, зара(з) по учине(н)ю таковы(х) протє(с)таци(и), то(т) же пленипоте(н)тъ по(з)ванное стороны проти(в)ко и(х) м(л)⟨:⟩. пано(м) Абрамови и Михалови Стрыбылю(м)⟨,⟩ све(д)чи(л) и протє(с)товальсе имене(м) по(з)ваны(х), иже они яко пере(д) ты(м), та(к) и тепе(р), не належачи до ты(х) ту(т) кгру(н)то(в) на ты(м) ме(ст)цу, але на (з)мове с поводовою стороною тепере(ш)нюю стену якую(с) и копыцы, которы(х) ту(т) на то(м) ме(ст)цу не ма(ш), кгда (ж) ве(д)лугу(с) сторо(н) а(к)ту комыса(р)ско(г){л} по та(м)то(и) сторо(не) рє(ч)ки И(в)ници иду(т) и у Вало(в)ки болот[а] се коньча(т)⟨,⟩ смель и важильсе при(з)навати ку велико(и) шкоде и у(и)ме кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х). Ѡ што се и ѡ нева(ж)но(ст) то(г){л} все(г){л} при(з)на(н)я, чере(з) слугу учинєно(г){л}, све(д)чилъ и протє(с)товаль.

Тамъ же зара(з), при то(м) фу(н)дова(н)ю юри(з)ди(к)ции, слуга пана его м(л). пана Ма(р)тина з Ри(т)вя(н) Зборо(в)ского шляхе(т)ны(и) па(и) Янь Ро(д)кеви(ч) ѡдо(з)ва(в)шисе све(д)чилъ и протє(с)товаль⟨,⟩ проти(в)ко поводово(и) стороне и поменены(м) и(х) м(л)⟨:⟩. паномъ Абрамови и Михалови Стрыбылю(м), же ту(т) на то(м) ме(ст)цу, гдє юри(з)ди(к)ция е(ст) уфу(н)дована, Лещи(н) жа(д)ное котикгуитате(м) з Лѡвково(м) ани те(ж) зы [!] И(в)ницею, має(т)ностю пана его, не має(т)⟨,⟩.

А поводове, услыша(в)ши ѡ таково(и) протє(с)таци // с ко[...] солєните(р) се проти(в)ко т[о]му та [...]ючему све(д)чили и репротє(с)товали, [и(ж)] ѡ(н), не маючи жа(д)ного злєце(н)я не то(л)ко [...] те(н)ции ѡ(д) его м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ско(г){л}⟨,⟩ кгда (ж) [...] завъше екъсь анъгикви(с) темъпорибу(с)⟨,⟩ а наве(т) и при ѡ(т)правова(н)ю прошлого акъту ю(д)комо(р)ского⟨,⟩ ту(т) на то(м) ме(ст)цу завъше конътикгуитатемъ⟨,⟩ ѡ(д) И(в)ници Лещинови⟨,⟩ а не Коте(л)ни при(з)навано⟨,⟩. А тепе(р), сна(т), то(т) протє(с)туючи(и), будучи упрошоны(и) ѡ(д) стороны проти(в)ное, смель и важильсе⟨,⟩ не ведати кво юре и претексъту протє(с)тацию яку(с) проти(в)ко праву и слушности и ку у(и)ме кгру(н)то(в) Лещи(н)скихъ⟨,⟩ Котельни що(с), чо(г)о никгда и(н) рєру(м) натура не было, при(з)навати⟨,⟩. Зачи(м) и по(в)горе се ѡ нева(ж)но(ст) тоє протє(с)таци, тудє(ж) те(ж) и стороне проти(в)но(и)⟨,⟩ с которє пленипотєнъта упроше(н)я тая протє(с)тация занєсєна е(ст), све(д)чилъ и протє(с)товальсе.

Гдє те(ж) ту(т) же зара(з) выже(и) менованы(и) пленипоте(н)тъ прерєчоны(х) и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Стрыбылю(в) имене(м) и(х) солєните(р) се репротє(с)товаль, же ту(т) в то(м) ме(ст)цу и дале(и)⟨,⟩ во(д)лугъ дукъту пє(р)шого, не має(т) ничо(г){л} Котельня, ты(л)ко Лещи(н) з Ло(в)ково(м) а з И(в)ницею, хибя же кгвальтомъ в то(т) кгру(н)тъ посе(с)орове котеле(н)ские вда(р)шися, ѡ(н) що ра(з) то бо(л)ше(и) ѡкупуютъ ѡ(д) Лещина⟨/⟩.

А пото(м) пленипоте(н)ть по(з)ваное стороны, по(д) обороною протє(с)-
таци(и) и апелѣяци(и) свои(х) стоячи, заню(с)ши [!] и тепє(р) протє(с)тацію
ѡ нева(ж)ности фу(н)дации юри(з)ди(к)ции и все(г)ло акту и ду(к)ту, по-
ведиль, же яко на добромъ фу(н)даме(н)те кожда рє(ч) ненарушенє стои(т),
такъ за(с) на (з)лымъ все будова(н)є се ѡбвалѣє(т). А и(ж) тая фу(н)дация
юри(з)ди(к)ции не є(ст) уфу(н)дована на ме(ст)цу пє(в)но(м) и кгру(н)то(в)-
ны(м), // [...].рил[...]. и дуктъ[...]. проважоны(и) <, > чере(з) сторону поведовую
[н]є є(ст) и не буде(т) <, > важны(и) <, > пє(в)ны(и) <, > пра(в)ны(и), [кг]ру(н)-
то(в)ны(и) <, >. И просиль пленипоте(н)ть стороны по(з)ваное, абы су(д)
ѡ(д) то(г)ло ме(ст)ца, на которы(м) неправъне и неслушъне юри(с)ди(к)-
цию фу(н)довалъ, супє(р)седоваль, и ду(к)то(в) жа(д)ны(х) большє(и) кгрунъ-
тами Котеле(н)скими не ѡ(д)правоваль <, > и(н)шиє обороны и добродє(и)ства
правъные вцалє собє захова(в)ши.

136 зв.

А за(с) сторона поведовая просила и домовѣлєсє, абы суд во(д)лу(г)
дє(к)рету трыбунальско(г)ло, которы(и) итерати(с) виѣдибу(с) продукує,
ѡ(н) до (с)кутъку и є(к)зекуции приводечи, до припатрєѣя сє дукътови¹³
є(г)ло, которы(и) слу(ш)ны(и) и пра(в)дивы(и) укаже(т)сє во(д)лугъ права,
що сє и(н)квизициєю я(с)не ликвидує(т) пє(р)вє(и) <, > а до то(г)ло и до слу-
ха(н)и(н)квизиции, которую чере(з) све(д)ки будетъ, людє добрыє, сусєды
ѡколи(ч)ными и по(д)даны(х) и(х), яко того добре ведомы(х), вывести хоче(т),
приступили, и (з)нако(м) грани(ч)ны(м) и урочи(с)ко(м), котор[ы]є су(т)
я(с)ныє и (з)на(ч)ныє, припатрили, и ве(д)лу(г) то(г)ло ду(к)ту и (з)нако(в)
грани(ч)ныхъ <, > яко пє(р)вє(и) єго м(л) <: >. панъ по(д)коморы(и) ѡбъехалъ,
ѡ(г)ледаль и понотоваль, щого¹⁴ и мапълу маловаль, що буде(т) з све(д)-
ко(в) и(н)квировано, а потомъ трыбуналови ѡ(з)на(и)менс <: >.

Мы, су(д), конътровє(р)си(и) сторонъ ѡбохъ вы(с)лухавъши <: > бачечи
то, же а(ч)кольвєкъ позваное стороны пленипоте(н)ть борони(т) того <: > абы
поведовая сторона на(с) ѡ(т) того тутъ ме(ст)ца фу(н)дации юри(з)дициии
дукътомъ грани(ц) свои(х) не вєла, знаковъ грани(ч)ныхъ, урочи(с)къ и
дифєре(н)ци(и), которыє намъ трыбуналь выдати, ѡ(з)начити <, > ѡписати и
вымалєвати на мапъпа(х) казалъ, не показала // нам [...].мы до чинєня
дѡсы(т) декретов[и] [трыбуна(л)скому <, > во (в)сє(м) при(с)тупуємо и (в)пє-
рє[д] [...] и ѡ(г)ледати дукътъ стороны поведовое [...]мо <, > а потомъ до дукъ-
ту по(з)ваное стороны, є(с)ли буде(т) то(г)ло потребовала, при(с)тупимо.

137

Которо(г)ло декрету умоцованы(и) стороны по(з)ваное за правъны(и)
не при(и)мующи, ѡ(д) него до суду голо(в)ного трыбунальско(г)ло апелє-
ва(л), указующи, же тая апелѣяция допушена быти має(т), бо иде(т) ѡ дукътъ,
кото(г)ло сторона за (с)лушъны(и) и пра(в)ны(и) быти не у(з)наває(т) <: >
и въже яко и(н) при(н)ципали а дефинитива сєнътє(н)ция юдици(с) с права
посполитого быти бы мєла <, > бо право ты(л)ко ѡ(д) те(р)мину апелѣяци(и)
борони(т) <, >. А поведовая сторона поведєла, же апелѣяция по(з)ваную <, > сто-
рону ути и(н) лєви а(к)цєсориѡ є(т) и(н) єкъзекуциѡнє рєи юдикатє <, > в
кото(и) справє и(х) м(л) <: >. пановє судовыє не су(т) су(д)ями <, > алє ты(л)ко
до є(к)зекуции тую справу приводечи <, > слухачами <, > по выведє(н)ю ду(к)ту
своєго и(н)квизиции не має(т) потъкати. И домовѣлєсє, абы не была допу-
щена <, >.

¹³ Слово виправленє з іншого нерозбірливого.

¹⁴ Тобто «с чого».

Мы, су(д), тое апеляции, и(ж) ту(т) не декретуемо(с), але ре(ч) осуужо-
ную(с), е(к)зеквуемо, не допустилисмо. А по(з)ваного пленипоте(н)ть про-
те(с)товалсье де прозекве(н)де кравамине е(т) дамъни(с). Мы-смы се те(ж)
репротестовали, же та(к) во(д)ле права быти розумеемо(с),.

137 зв.

А по ты(м) по(з)ваных(х) пленипоте(н)ть по(д) обороною(с), апеляции
и протестации своее стоячи, менечи се быти прити(с)неннымъ декретами,
оферова(л)се, же хочеть видети ду(к)ть стороны поводовое и припатрити се
оному(с), менуючи е(г)[о] быти неслушъны(м) и неправъны(м) и (з)нову ме-
нуочисе // [...]ель апел[левала...], которое апеляции поводовая [сторона]
боронила(с),.

Мы, су(д), тое апеля[ц]ии, яко неслу(ш)но[и]а(с), не допустили(с),. А о(н)
такъ, яко и выже(и), проти(в)ко намъ протестовалсье(с),. Мы-смы се те(ж)
репротестовали(с),.

А по ты(х) проте(с)тация(х) кгда-смы о(т) ты(х) дво(х) копьцовъ за сто-
роною поводовою ехали(с), удавъшисе якобы межи всхо(д) а полу(д)не,
де(р)жачи кгрунъты, яко поводовая сторона менила, леши(н)ские по пра-
во(и), а по лево(и) и(в)ни(ц)кие, до горы Каме(н)ное рекою И(в)ницею, о(д)
Каме(н)ное горы до села Грабо(в)ца, которое по та(м)то(и) стороне реки
лежи(т), о(д) того села Грабо(в)ца(с), тою(ж) рекою И(в)ницею, де(р)жачи
кгрунътъ И(в)ни(ц)ки(и) по лево(и) (с), а по право(и) Лещиньски(и) алия(с)
Тули(н)ски(и) до у(ст)я Валовъки(с), где тая Валувъка в Ы(в)ницу упада-
е(т)(с),. Та(м) в то(м) ме(ст)цу у тое Валу(в)ки у болота по(з)ваное стороны
пленипоте(н)ть проте(с)това(л)се, же по поруше(н)ю се судово(м) о(д) ме(ст)-
ца, где юри(з)дикция фу(н)довая была(с), сторона поводовая вла(с)ными
кгрунътами Котеленъскими и (г)раницами, межи Котельнею а И(в)ницею
зда(в)на учинеными и слыпаными, болотомъ Вало(в)кою су(д) провади(т)(с),
а су(д), ую(р)не не слушаючи правъ и докуме(н)то(в) пра(в)ных(х), та(к)же
раци(и) по(з)ваныхъ(с), в кгрунътъ по(з)ваных(х) Котеле(н)ски(и) за поводо-
вою стороною зае(ж)джае(т)(с), просечи, абы су(д)(с), о(д) такового дукъту
не(с)лу(ш)но(г)[о], видечи вже границы, межи и(н)шими добрами усыпаные,
пре(з) которые сторона су(д) провади(т), супе(р)седова(л)(с),. Которы(и) ажъ
138 до // [...]зовет [...] [про]тестоваласе, же провадитъ кгру(н)т[ом...] вла(с)-
нымъ(с), Лещи(н)скимъ(с), алия(с) Тулинъск[им...] сво(и)(с), и врочищами
во(д)лугъ данины свое(и) кгрунто(в)[о] сво(и)(с), стародавъны(х), которые
прокувати и оными прокувати(с), заразомъ, же то кгрунътъ ее е(ст) вла(с)-
ны(и), готова. И аньтецесоровъ ее а(ж) до того кгвальто(в)но(г)[о] о(д)ня(т)я
окупованя пе(р)ве(и) оно(г)[о]а(с), пре(з) аньтецесоры по(з)ваного были и(н)
ко(н)тинуа е(т) пацифика посе(с)сионе.

При ты(м) те(ж) сторона поводовая, прише(д)ши дукъто(м) свои(м)
старожи(т)нымъ ве(д)лугъ диспозиции пра(в) свои(х), собе на Лещи(н)
алиа(с) Тулины о(д) ки(л)касо(т) ле(т) служачи(х)(с), до устя урочища албо
болота тое Валувъки, на которомъ село Комаровъка пре(з) аньтецесоровъ
позвано(г)[о] е(ст) осажона(с), где тая Вало(в)ка в Ы(в)ницу впадае(т), ука-
зала то, же по право(и) стороне Валувъки кгрунътъ ее вла(с)ны(и) Тулинъ-
ски(и) алия(с) Лещи(н)ски(и) о(б)рубъны(и)(с), а по лево(и) за(с) стороне
кгрунътъ судеревъны(и) з дедиче(м) и(в)ни(ц)кимъ(с), на(з)ваны(н)(с), Тома-
шо(в)щи(з)на, о що собе во(л)ное право(м) чиненъе з дедичемъ и посе(с)со-
ре(м) и(в)ни(ц)кимъ zostавуе(т), грани(ц) о(д)на(к) м[н]иманы(х) и копь-
цовъ, которые бы се зна(и)довали, о(д)но в неведомости стороны поводовое

и а(н)теце(с)соровъ ѿ посыпаные, на кгрунтьѣ вла(с)ны(м) Лещи(н)ски(м) алия(с) Тули(н)ски(м) не при(з)наваючи, кгда (ж)⟨,⟩ два на третѣ(г)⟨|о|⟨,⟩ шкоду ничого¹⁵ чини(т) не могутъ. Ω що и по(в)торѣ протѣ(с)тацию, же то кгру(н)го(м) вла(с)нымъ своимъ Тулинъски(м) алия(с) Лещи(н)ски(м) провадила и (в)рочища, поча(в)ши ѿ(д) петы и границы Ловъко(в)ское, пра(в)дивѣ ве(д)лугъ пра(в) своихъ и привилею(в) показала, занесла⟨,⟩.

А по(з)ванная сторона ѿфероваласѣ тоѣ пе(в)ными докуме(н)тами показати⟨,⟩ же копыцы и пале Вало(в)кою болото(м)⟨,⟩ пра(в)не и слушъне в способъ границы межи Котѣ(л)нею а И(в)ницею посыпаные, и не Лещинови такъ далеко служи(т), и ничо(г)⟨|о|⟨ тутъ // [...] до села [...] ѿ которую справа [...] де сторона поводая менила свои(м) [вла(с)н]ымъ⟨,⟩ кгвальтовне ѡкупованымъ [...] тоѣ село ѿсажонымъ кгрунтьомъ, где те(ж) по(з)ванная сторона свои(м) кгру(н)томъ Котеле(н)скимъ менила ⟨,⟩ ѿ(д) то(г)⟨|о|⟨ ме(ст)ца до дороги, з Лещина до И(в)ници идуче(и), чере(з) которую дорогу и чере(з) болото Вало(в)ку переще(д)ши до копцо(в).

138 за.

А и(ж) то(г)⟨|о|⟨ дня ся спо(з)нило, теды тую справу до дъня завътре(ш)не(г)⟨|о|⟨ два(д)ца(т) пе(р)вого ѿ(к)тобра по(д) тою (ж) мо(ц)ю тому жъ во(з)ному ѡбъволати и лимитовати росказалысмы. А дъня помененого завътрешне(г)⟨,⟩ мы, судовые, на тоѣ жъ ме(ст)це до ты(х) же копыцовъ зехавъши, сторонъ пре(з) того (ж) во(з)ного приволати⟨,⟩ казалисмо. За которы(м) привола(н)емъ во(з)ного поменены(и) слуга е(г)⟨|о|⟨ м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ско(г)⟨|о|⟨ панъ Янъ Ро(д)кеви(ч) таковымъ способомъ репротѣстацию учиниль, и(ж)⟨,⟩ ѿ(н) протѣ(с)тации своеѣ чере(з) себе дъня вчора(и)шо(г)⟨|о|⟨, имене(м) его м(л)⟨:⟩. пана Зборовъско(г)⟨|о|⟨, пана свое(г)⟨|о|⟨, проти(в)ко повод[ово]⟨(и)⟩ стороне и и(х) м(л)⟨:⟩. пано(м) Стрыбыло(м), же ѿни не маю(т) жа(д)ное ко(н)тикгуитатемъ кгрунтьовъ з собою на ме(ст)цу фундации юри(з)диции⟨,⟩ ѿ(д) добръ И(в)ници учинено и занесено, ѿ(д)ступуетъ⟨,⟩ и ѡную за непотребную и не(с)лу(ш)не учиненую⟨,⟩ якобы Лещинъ з Ловъково(м) не ме(л) мети жа(д)ное конътикгуитатемъ⟨,⟩ быти де(к)ляруе(т)⟨,⟩.

А поводая сторона солените(р) се те(ж) проти(в)ко по(з)вано(и) стороне све(д)чила и протѣ(с)товала, же за упрошенъемъ, сна(т), чере(з) кого(с) ѿ(д) стороны по(з)ваное дъня вчора(ш)не(г)⟨|о|⟨ ѿ(д) добръ И(в)ници ⟨,⟩ протѣ(с)тацию ⟨,⟩ проти(в)ко собе занесено было⟨,⟩ которое тепе(р), пе(р)соналитѣ(р) стоечи⟨,⟩ поменены(и) протѣ(с)та(н)сь урожоны(и) панъ Янъ Ро(д)кеви(ч) ѿ(д)ступиль⟨,⟩ поневажъ кгру(н)тъ // [...] иже та [...] не ма[ш]ь...] с Котельнею, то(л)ко з Лещино(м), хи[б]а...] пре(з) кгвальтъ ѡкуповала Котельня... кгрун]ту⟨,⟩ Лещи(н)ско(г)⟨|о|⟨,⟩. Ω што се и по(в)торѣ проти[в]ко по(з)ваны(м) све(д)чила и протѣ(с)товала⟨,⟩.

139

А пленипотенътъ по(з)ваное стороны проти(в)ко помененому пану Ро(д)кевичови протѣ(с)това(л)сѣ, же ѿ(н) тоѣ протѣ(с)тации, дъня вчора(и)шо(г)⟨|о|⟨ при фундации юри(з)диции учиненое слу(ш)не и правъне⟨,⟩ же Лещинъ з Ло(в)ково(м) жа(д)ное ко(н)тикгуитатемъ не мае(т), але И(в)ница с Котельнею⟨,⟩ бе(з) ѿчѣвистое бы(т)ности самого его м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ского⟨,⟩ зречися и ѿ(д)ступити не може, кгда жъ то з стороною чинитъ на (з)мове ку велико(и) шкоде и у(и)ме кгру(н)то(в) и (в)ни(ц)кихъ пана Зборовъского, пана своего, которая протѣ(с)тациа ве(д)ле права и (с)праве(д)ливости на кажъдомъ плячу ва(ж)на быти муси(т).

¹⁵ Далі слово повторене ще раз у писарських дужках: «ничо(г)⟨|о|⟨».

Потомъ ехалисмо за стороною поволовою полемъ и копыцами до болота Борщовьки, которую Бо(р)щовьку по(з)ванная меновала<,> Котеле(н)скою<,> тою долиною albo болотомъ<,> до дороги, зы [!] И(в)ници до Волицы идуче(и), где то(т) кгрунть, яко его сторона поволовая меновала Томашо(в)-щи(з)ною и своею суде(ре)вию, тамъ же и копыци устали, и где болото Бо(р)-щовька в Ъ(в)ницу впадае(т)<,> а ѿ(г)раничае(т) кгрунть<,> Ивьни(ц)ки(и) по лев(и)ц<,> а Лещи(н)ски(и)ц<,> яко сторона поволовая<,> менуе(т), по право(и). До которо(г)ло по(з)ванная приповедаласе, же не Лещи(н)ски(и), але Котеленъски(и)ц<,> и выводила, же тутъ Лещинъ ничо(г)ло не мелъ<,>. А поволове за(с)вказовали<,> же то вла(с)ны(и) кгрунть Лещи(н)ски(и), с которого аньтецесорове по(з)вано(г)ло<,> кгвальто(в)не и(х) выги(с)нули<,>.

139 зв. Потомъ былисмь провожоник<,> пре(з) сторону поволовою Ивьницею болото(м) // [...] по[...] стороне тримаючи [...]ала<,> пята<,> кгрунтьу Воли(ц)кого [...]а<,> стороны по(з)ванное его м(л)ц<,>. пана каньцлира по(м)ко(в); с которого ме(ст)ца прикро обе(р)нувъши(с) в правую сторону<,> ку заходови со(н)ца смужалиною, которая в тое болото И(в)ницу впадае(т), взявъшисе з ве(р)ху. Где стороны позванное пленипоте(н)ть приповедаласе, же то кгрунть в то(м) ме(ст)цу по обудву(х) сторонахъ болота Ивьни(ц)ки(и) и тое смужалины<,> не поволо(в) Лещи(н)ски(и)ц<,> але по(з)вано(г)ло, до добръ, ѿсобливному праву<,> по(д)легълы(х)ц<,> селу Волицы алиа(с) Во(л)ы(н)ца<,> до Котельни належачихъ. Где ѿд обудву(х) сторонъ проте(с)тацие заходили: ѿ(д) поволовое стороны, же то кгрунть вла(с)ны(и) в то(м) ме(ст)цу Лещинъски(и)ц<,> кгвальто(в)не ѿ(д)няты(и) ц<,> которо(г)ло тепе(р) шахо(в)ницами по(д)даные котеле(н)ские и воли(ц)кие заживаю(т)ц<,> а ѿ(д) позваного вказуючи, же то кгрунть(т) Воли(ц)ки(и)ц<,> за двема границами<,> Котеле(н)скою, Ивьни(ц)кою ц<,> иже ту(т) дукъть поволовое стороны<,> не може(т) быти важны(и)ц<,> бо ю(ж) и Коте(л)ню минуль<,>.

140 Ѻ(д) которое то Смужалины пришли(с)мы просто до урочи(с)ка Калиново(г)ло Куста, которое урочишко<,> ту(т) же в дороги Белоце(р)ко(в)ское лежить<,>. Тамъ же умоцованы(и) стороны позванное поведиль, же тое урочишко поволовая сторона неслушне Калиновымъ Кустомъ назвала, кгда(ж) Калиновы(и) Кусть по та(м)то(и) стороне Бело(г)ло Каменя ѿ(д) Лищина лежи(т)ц<,> а то не е(ст) Кусть Калиновъ, и ни(х)то ту(т) того з сусе(д) стороне не при(з)навае(т), або то тутъ былъ Кусть Калинов(в). А заты(м) абы тутъ мели бы(т) кгрунтьы лещинъские, яко сторона непотребные удае, то е(ст) ре(ч) и до подобе(н)ства не подобьна<,> але то су(т) усе кгрунтьы котеленъские, и границы, которыми сторона дукъть сво(и) провадила, су(т) Ивьни(ц)кие и Котеленъские. А жебы тутъ на томъ ме(ст)цу стена Лещинъская притя(г)нути // [...] мела, не въкаже [...] и ни(х)то е(и) тутъ не при(з)навае(т) т[...] выводиль то пленипоте(н)ть [...], же ся ту(т) на то(м) ме(ст)цу три сте[ны...]: Котеле(н)ская, И(в)никая¹⁶ и Воли(ц)кая алиа(с) Во(л)ы(н)ца<,>. А Коте(л)ня не то(л)ко[...] тутъ в томъ ме(ст)цу мела мети з к[грунтом] Лещи(н)скимъ коньтикуитатемъ<,> але и [...] ю(ж)ц<,> в добро(и) мили изы И(в)ницею<,> на заде заехана е(ст), и ю(ж) противько праву слушности, такъже проти(в)ко подобе(н)ству за четве(р)тою стеною<,> и границею<,> в ты(л)ц<,> Коте(л)ню поминувъши, мниманы(и) дукъть сво(и) сторона противъная ц<,> ѿ(д)правуе(т) и провади(т)ц<,>. На которомъ ме(ст)цу<,>

¹⁶ Пропущена літера: «И(в)ницкая».

абы тутъ стена<,> Лещи(н)ская бы(т) бы мела<,> ни(х)то ту(т) то(г)ло<,> стороне с прилегълы(х)<,> сусе(д)<,> не при(з)навае(т)<,>. А пре(д) се е(г)ло м(л)<,>. панъ по(д)комори(и)<,>. и су(д) зе(м)ски(и)<,> за ты(м) неслу(ш)нымъ дукътомъ поводовое стороны идучи. чужие кгрунъты споко(и)ные и да(в)но ѿ(г)раничоные зае(ж)джаю(т)<,>. Зачимъ пленипоте(н)тъ по(з)ваное стороны<,> ѿ нева(ж)но(ст) то(г)ло все(г)ло ду(к)ту и акъту<,> такъже ѿ кграваме(н) и ѿ шкоды све(д)чиль и протестовалъсе и(н)шиие ѿ бо(р)ны и доброде(и)ства правъные вцале себе заховавъши<,>.

А сторона поводовая ду(к)тъ сво(и) до урочища<,> помененого Калиново(г)ло Ку(с)та<,> приве(д)ши, ѿсве(д)чала<,> и поведала<,> же то вла(с)ное урочище Калино(в) Кустъ<,> и та(к) е(г)ло зовутъ<,> а не тамъ, где стороны по(з)ваное пленипоте(н)тъ указуе(т). А услыша(в)ши ѿ яко(ис) протестации ѿ(т) пленипоте(н)та по(з)вано(г)ло, которы(и) мениль а вѣдалъ бы(т) Котеле(н)скимъ кгрунътомъ<,> мимо право я(с)ное и диспозицие и докуме(н)та поводовые, а бове(м) кгрунътъ то(и) з давъна даве(н) по Калиновъ Кустъ а дорогу Белоце(р)ко(в)скую // [...]и самое [...]уе дово(л)не, 140 зв. же то кгрунътъ вла(с)тны(и) [Лещи(н)ски(и)] алиа(с) Тули(н)ски(и)<,> што тую границу [...] показуе(т). Репроте(с)товалъсе, же то [кгрунътъ] е(ст) вла(с)тны(и) Лещи(н)ски(и)<,> алиа(с) Тули(н)ски(и). [...]же прише(д)ши до посе(с)сии села Воли[цы] ѿ(т) небожъчика пана Адама<,> Олиза[r] Волчъковича<,> посе(с)со(р) и де(р)жавъца котеле(н)ски(и)<,> а(н)тецесо(р) теперешнее стороны по(з)ваное, и то(т) кгрунътъ Лещи(н)ски(и)<,> алиа(с) Тулинъски(и)<,> кгвалъто(в)не его ѿкупова(в)ши и забравъши, поделиль<,> межи по(д)даные свое. И такъ сторона поводовая выводила. я(ж) ту(т) пята кгрунъту<,> И(в)ни(ц)кого ни ма(ш), зостала<,> по тамъто(и) стороне болота И(в)ници, на ме(ст)цу томъ, где пята Воли(ц)кая припала<,>. А и(ж) удае(т) то пленипоте(н)тъ по(з)ваного<,> же тутъ три стѣны, теде и акъторове того не некую(т) и ѿ(в)шемъ при(з)навають<,> же три стѣны: ѿ(д)на бовемъ стена Лещинъская алиа(с) Тули(н)ская, другая Воли(ц)кая<,> алиа(с) Волине(ц)кая, а третяя<,> Котеленъская з стамътое стороны дороги, то е(ст) з левого боку<,> припала<,>. А жебы тутъ мела быти стена И(в)ни(ц)кая<,> того по(з)ваная не покаже ани и(х) м(л). панове судовые на свое(и) делиенъци кла(с)ти ани маловати ее слушне могу(т)<,> бо ю(ж) далеко у болота преречено(г)ло И(в)ници зо(с)тала, що те(ж) и докуме(н)тами авътенъты(ч)ными правъне довести готова<,>.

А по таковы(х) протестация(х) ѿ(д) то(г)ло ме(ст)ца и вѣрочиска Калинового Куста ехали е(с)мо дорогою тою Белоце(р)ковъскою до кгру(н)ту Волосовъско(г)ло<,> добръ пере(д) ты(м) его м(л)<,>. пана Людвика Олизара Волчъковича, а тепе(р) его м(л)<,>. пана Лукаша Модлишо(в)ского, 141 трымаючи кгру(н)тъ, яко поводовая сторона // сторона [...] по право(и), а Котеленъски(и) по лево[и...] Волосовъское<,> и до дороги, которая [дорога?] до Коростышова чере(з) то(т) гостине(ц) Белоце(р)ковъски(и) иде(т)<,>.

Тамъ е(г)ло м(л)<,>. па(н) Лукашъ Мо(д)лишевъски(и) самъ ѿчевисте стану(в)ши<,> та(к) проти(в)ко стороне поводово(и)<,> яко и по(з)вано(и) протестовалъсе, же чере(з) его кгрунътъ деди(ч)ны(и) вла(с)ны(и) Волосовъски(и), з ѿбудву(х) сторонъ гости(н)ца Белоце(р)ковъско(г)ло лежачи(и)<,> копъцами и (з)наками грани(ч)ными зда(в)на ѿце(р)клеваны(и), ѿ которы(и) пере(д) ты(м) ни с кимъ жа(д)ная конътрове(р)сия не была<,> стороны

о́бе(д)ве еду(т) и ду(к)та свое провадя(т)<, > абы то кгру(н)тови є(г)ло, ко-
торы(и) по(д) тые коньтрове(р)сие и(х) м(л)<:>. пра(в)ные, яко не пе(н)ны(и),
ничо(г)ло не по(д)легає(т)<, > и(м)¹⁷ постєру(м) ничого не шкодило. Даби-
ту(р) инь копия.

А поводовая сторона, услышавъши ѿ яко(и)си [!] протєстации, ѿ(д)
єго м(л)<:>. пана Мо(д)лише(в)ско(г)ло<, > занєсєноє<, > же при томъ дукъ-
тє, прє(з) себе проважоны(м), абы то ничого кгрунътови єго Волосовъскому
не шкодило<, > репротєстоваласє, же ни[ч]ого кгру(н)ту Волосовъского<, >
не за(и)мує(т)<, > вєдлугъ права свое(г)ло и уживанъя з Волосово(м), с ко-
торы(м) має(т) кгрунътъ Лєщи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и)<, > суа(м)
ко(н)тикунитє(м), а не с Котєльнєю, яко по(з)ваное стороны плєнипо-
тє(н)тъ<, > а(л)лєкгує(т)<, >. Кгды (ж) ту(т) Котє(л)ня и посє(с)соровє єє
никгды ничого в то(м) кгру(н)тє и ду(к)тє вє(д)лугъ дукъту<, > свое(г) не
мєли, хиба што виѿлє(н)тє(р) ѿкуповали<, > и ѿ(д)няли. Ѡ што тєпє(р) пра-
вомъ доходєчи<, > поводовє тоє справы попирають<, >.

Зачимъ<, > и по(в)торє репротє(с)товаласє поводовая сторона, же
ду(к)тъ то(т) вє(д)лугъ правъ свои(х) <, > указуючи, што и(м) єсть кгвалъто(в)-
нє ѿкуповано<, > прє(з) а(н)тєцєсоровъ котєлє(н)ски(х)<, > яко(ж) и и(х)
141 зв. м(л)<:>. то пано(м) судовы(м) <, > достєтє(ч)нє правами и диспозициями //
[...]оя же вла(ст) [...] свои(м)<, > Лєщи(н)скимъ алиа(с) Тули(н)ски(м)!, по-
чавъши ѿ(д) копыцо(в) а(ж) дото(л) про[...] и ничо(г)ло кгрунъту Волосовъ-
ского не за(и)мує(т), хиба же што Котє(л)ня виѿлє(н)тє(р) прє(з) посє(с)со-
ровъ<, > свои(х) та(к) Лєщинови, яко и Волосовови ѿ(д)няла<, > и ѿкупова-
ла<, >.

А плєнипотє(н)тъ по(з)ваное стороны, указуючи не(с)лушъны(м) дукътъ
поводовє стороны<, > пыта(л), куды тутъ то(т) мниманы(и) дукътъ сво(и)
пово(д) попровади(т)<, > понева(ж) зашла стена и кгру(н)ты Волосовъские.
Яко (ж) и є(г)ло м(л)<:>. па(н) Мо(д)лише(в)ски(и), дєди(ч) волосовъски(и),
при(з)наль то, же то су(т) єго вла(ст)ные кгрунъты Волосовъские, а по дру-
го(и) стороне — Котєльнєские<, > и протє(с)тацию заносилъ ѿ нева(ж)ности
ду(к)ту стороны поводовє, кгды (ж) перєскочити и птахомъ перєлєтєти
трудно было то(г)ло кгру(н)ту Волосовъско(г)ло<, > яко то и сами и(х)
м(л)<:>. пановє судовыє добрє видєли<, >. Свє(д)чилъсє тєды плєнипотєнътъ
позваны(х)<, > ѿ нева(ж)ности чужи(м) кгру(н)томъ проважє(н)я ду(к)ту
стороны поводовє, которого то кгру(н)ту<, > Волосовъско(г)ло поводовая
сторона поминути<, > не могучи, чєрє(з) тые кгрунъты Волосовъские вполъ
ну(л)ло юрє и ѿ(в)шємъ упо(р)нє су(д) перевєсти и дукътъ сво(и) мнима-
ны(и) ко(н)чити кгвалътовънє усиловала<, > яко жъ упо(р)нє впопєрє(к)
перєишла<, >. Яко жъ и поменєны(и) панъ Мо(д)лишевъски(и)<, >, постє-
регєаючи цєло(с)ти кгрунъту свое(г)о, протє(с)тацию заню(с) [!]<, > та(к) про-
ти(в)ко поводови<, > яко и проти(в)ко по(з)вано(и) стороне. Ѡ(д) которы(х)
то(т) же плєнипотє(н)тъ по(з)ваны(х) ѿдо(з)вавъшисє, противъко є(г)ло
м(л)<:>. пану Мо(д)лишевъскому репротєстовалъсє имєнє(м) по(з)ваны(х)
142 при(н)ципаловъ свои(х), же ѿ(н) не (т)ы(л)ко абы мєль чинити уши(р)бокъ
або у(и)му якую // кгрунъто(м) Волосо(в)ски(м), ѿ(в)шє(м) сє проти(в)ко
сторонє поводово(и) протє(с)товалъ<, > же прє(з) кгрунътъ Волосовъски(и)
дукътъ сво(и) проводила<, >. Дабиту(р) инь копия.

¹⁷ Описка замість «и(н)».

По которы(х) протѣ(с)тация(х) ехали есмо тоєю (ж) дорогою крыжовою до долины и (в)рочи(с)ка, названого Волы(н)ца <, > а тою долиною Волы(н)цемъ <, > кгрунѣтъ Волосо(в)ски(и) по лево(н) <, > а Лещи(н)ски(и) по право(и) стороне маючи, приехалисмы до копыца и петы кгру(н)ту третее деди(з)ны Ива(н)ковское <, > где есмо застали слугъ и(х) м(л) <: >. пановъ <, > Абрама <, > и Михала Стрыбылю(в) <, > урожоны(х) пановъ Михала Тучани(ц)кого <, > и Ве(р)ховьского <, > та(к)же и по(д)даны(х) иваньковъски(х), которые на(м) то(т) копецъ старожитъны(и) показали и при(з)нали, же се ту(т) зы(ш)ли тро(х) деди(з)нѣ пята <, > то е(ст) ѿ(д)на Тули(н)ская а lia(с) Лещи(н)ская <, > другая Волосовская <: >, пере(д) ты(м) е(г)lo м(л). пана Ѡлизара <, > а тепе(р) пана Мо(д)лише(в)ско(г)lo <, > а третая — пановъ и(х) Ива(н)ковская <, >.

По которомъ при(з)на(н)ю ты(х) тро(х) деди(з)нѣ пять <, > пленипоте(н)тъ стороны позваное поведиль и дедуковаль то, и(ж) ту(т) жа(д)ны(м) способомъ Лещи(н) приле(г)лости <, > мети не може(т) <, >:

кгда (ж) то(т) пакгурокъ, которы(и) сторона поводовая за копецъ удаетъ <, > межи кгрунѣтомъ Волосо(в)ски(м) а Ива(н)ковскимъ лежи(т) <, > до которого жа(д)но(г)lo <, > при(с)тупу <, > Лещи(н) не мае(т), бо бы мусе(л) <, > перескочити кгрунѣтъ Иваньковъски(и) <, > што то е(ст) ре(ч) въ воча(х) лю(д)ски(х) <, > неподобная;

другая — же волосо(в)ски(и) <, > деди(ч) <, > пе(р)соналите(р) стоячи <, > з жа(д)ное стороны ту(т) на то(м) ме(ст)цу <, > приле(г)лости кгру(н)то(в) Лещи(н)скихъ не при(з)навае(т), ты(л)ко з дво(х) сторо(н): з-з ѿное Волосовови <, > а з другое Ива(н)ковови, а с третее — Коте(л)ни <, > которы(и) Котеле(н)ски(и) се тя(г)не(т) за гости(н)цемъ а(ж) до Бело(г)lo Каменя <, > а Лещи(н) тепе(р) за кгрунѣтами ива(н)ко(в)скими припадае(т) // припадае(т) и до петы до Бело(г)lo Каменя приходи(т) а та(м) тепе(р) с Котельнею <, > мае(т) суа(м) коньтикуитатемъ <, > 142 зв.

третья — же то(т) пакгурокъ, которого се за копе(ц) не при(з)навае(т), ѿде(н) то(л)ко сторона показуе(т), а всюды водле права, где се сходя(т) и ко(н)ча(т) стѣны межи трема дединами, бываю(т) три копыци наро(ж)ные усыпаные, чого ту(т) не мае(ш), бо ты(л)ко ѿде(н) пакгурокъ албо могилку пока(з)уе(т) <, >;

чва(р)тая — же жадънымъ докуме(н)то(м) а(в)те(н)ты(ч)ны(м). абы тутъ мелъ быти реа(л)ны(и) копе(ц), не доводи(т), зачимъ се те(ж) е(г)lo за копе(ц) при(з)нати не може(т), кгда (ж) не е(ст) копыцемъ.

И ѿ(в)ше(м) доводиль то(г)lo плинипотвнѣтъ по(з)ваны(х) <, > же то е(ст) за гости(н)цемъ кгрунѣтъ Котеле(н)ски(и) <, > и тя(г)не(т)се а(ж) до Каменя Ѡ(с)трого а lia(с) Белого <, > которо(г)lo ѿ(х)раняючи, с пи(л)нотью се протѣ(с)това(л).

А сторона поводовая репротѣ(с)товаласе, же ту(т) копе(ц) старожитъны(и) <, > межи Тулинами а lia(с) Лещиномъ а Волосово(м) и Ива(н)ково(м), и докуменътами правъными и диспозициями довести готова, што и посе(с)сорове такъ иваньковъские, яко и волосо(в)ские при(з)наваю(т), же е(к)съ а(н)тикво мае(т) свое коньтикуитатемъ а приле(г)ло(ст) с Тулинами <, > а lia(с) Лещиномъ, а Коте(л)ня ничо(г)lo яко не мала пере(д) ты(м), та(к) и не мае(т), и ѿ(в)ше(м) пре(з) границу, чужую ну(л)ло юре тые кгру(н)ты Лещиновъ <, > а lia(с) Тулином ѿдо(и)муе(т) и ѿ(д)няла. З Тулинами тежъ

Волю(н)це або Волосовъ маеть ¹⁸ приржоную о(д) обудву(х) ты(х) кгрунтьов, Волосовъско(г)ло и Ива(н)ко(в)ско(г)ло, границу, для чо(г) тро(х) копъцовъ не потреба<, >.

143 Где ту(т) о(д)о(з)вавьшися, слуги и по(д)данные з села Ива(н)ко(в)ки и(х) м(л)<: >. пано(в) Стрыбылю(в) и пленипоте(н)ть, маючи на тоє суфь-фицие(н)те(м) пленипоте(н)циа(м), ве(с)по(л) ис по(д)данными иванько(в)-ски(ми) и(х) м(л)<: >. пановъ Стрыбыло(в) деди(н)ными протє(с)товали(с) // протє(с)товалися, же ту(т) не маю(т) и(х) м(л). пнове Стрыбылове о(д) до(б)рѣ свон(х) села Ива(н)кова ни (с) ки(м) и(н)шим не маю(т) грани(ц), ти(л)ко з Лещино(м) алия(с) Тулинами а село(м) Волосово(м), а Котє(л)ня ту(т) ничого не має(т) и никгда не мела, и к(в)а(л)то(м) тые кгру(н)ты Лещи(н)ские алия(с) Тули(н)ские до Котє(л)ни забрано и о(д)нято, о которые справа се точы(т). Яко (ж) за пыга(н)емъ на(с), судовы(х), тые (ж) слуги вы(ш)менованые и пленипоте(н)т и(х) м(л). пано(в) Стрыбыле(в), та(к)же и по(д)данные и(х) м(л). ива(н)ковские я(в)не юдициалите(р) признавали, же в того копъца з о(д)ное стороны кгру(н)т Лещи(н)ски(и), з другое стороны кгру(н)т Волосо(в)ски(и), которого пету е(г)ло м(л). панъ Модлише(в)ски(и), деди(ч) Волосова, очеви(ст)є призна(л)<, > з третєє стороны — кгру(н)т Ива(н)ко(в)ски(и).

А по таковы(х) протє(с)тациа(х) и по (с)ко(н)чению ду(к)ту поводовое стороны, и(ж) ся того дня спознило, тєды мы, су(д), тую справу по(д) тою (ж) мо(ц)ю до дня за(в)трє(ш)него тому (ж) во(з)ному о(д)волати и лимитова[ти] ро(с)казали(с)мы. А дня за(в)трє(ш)него, то е(ст) два(д)ця(т) второ(г)ло о(к)тобра, кгда(с)мы на тоє (ж) мє(ст)це, где ду(к)ть чере(з) поводовую сторону бы(л) ско(н)чоны(и), зъехали и тому же возному сторо(н)и приволати ро(с)казали, та(м) умоцованы(и) стороны по(з)ваное з то(г)ло мє(ст)ца провади(л) на(с), судовы(х), до О(с)трого алия(с) Белого Камєня, хотєчи ду(к)ть грани(ц) свои(х) указа(т).

143 зв. Где те(ж) заразо(м) поводовая сторона солєните(р) се свє(д)чыла проти(в)ко пленипоте(н)тови позваное стороне о то, и(ж) о(н) нуло юре е(т) претє(к)сту умы(сл)не в кгру(н)т поводи(в) впровади(в)ши и(х) м(л). пновъ судовы(х), не беручы петы о(д) сусєда приле(г)ло(г)ло, ведаючи то добре, же кгру(н)т — вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и) алия(с) Тули(н)ски(и), на которы(м) тая могила по(д) самы(м) мє(с)то(м) праве Лещино(м), которую Бєлы(м) Камєнє(м) позваное стороны пленипоте(н)ть менує(т) умы(сл)не, абы // абы ти(л)ко мо(г)лѣ о(д)ко(л) то(т) ду(к)ть непра(в)ны(и) и не(с)лу(ш)ны(и) по(з)ваное стороны ¹⁹. Понєва(ж) му ни(х)то стєны и приле(г)ло(с)ти з сусєдо(в) околи(ч)ны(х), яко в рєчы я(в)но(и) и ведаючи(г)ло добре, же то(т) кгру(н)т е(ст) к(в)а(л)то(в)нє о(д)няты(и) и окупованы(и) пре(з) анътєце(с)-соро(в) позваны(х), посєсоро(в) копєлє(н)ски(х) ²⁰, при(з)нати не може(т) и не хоче(т). О што се проти(в)ко по(з)вано(и) стороне свє(д)чы(т) и протє(с)-тує(т).

А кгда е(с)мо я, по(д)коморы(и), и мы, су(д) зє(м)ски(и) Кие(в)ски(и), чынечы досє(т) декрєто(ви) трибуна(л)скому и декларации своєи, ехали до то(г)ло Камєня за пленипоте(н)то(м) по(з)ваны(х), тєды поводовая сторона

¹⁸ Літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁹ Очевидно, далі пропущене слово «провадити».

²⁰ Описка замість «котєлє(н)ски(х)».

проти(в)ко на(м) ѿ кграваме(н) и ѿ шкоды све(д)чыласе. Мы-(с)мы се те(ж) репроте(с)товали, же то не упо(р)не чынимо, але досы(т) чынечы декретови трибуна(д)скому.<>

И кгды е(с)мо у тое могилы, у Ѡ(с)трого а(л)бо Белого Каменя, станули, теды пленипоте(нт) по(з)ванное стороны поведи(л) то и выводи(л), и(ж) яко пере(д) ты(м), та(к) и тепе(р) ту(т) есть вла(с)ная старожи(т)ня пета Лещи(н)ская и Котеле(н)ская у то(г)ло Ѡ(с)тро(г)ло алиа(с) Бело(г)ло Каменя, во(д)луг(г) стары(х) комисы(и), ѿ(д) которо(и) петы су(д) та(к), яко и пере(д) ты(м), старыми дук(к)тами и границами проважено, та(к) и тепе(р) ты(м) же дук(к)то(м) провадити буде(т), чо(г)о [т]а(к) старыми комисыами, яко и и(н)шими докуме(н)тами пра(в)неми а(в)те(н)ти(ч)неми пробовати ѿфэрова(л)се. И домо(в)я(л)се, абы(с)мы за ни(м) ехали и ме(с)тца нотовали.

А поводова сторона заразо(м) при зача(т)ю дук(т)у по(з)ванное стороны, при права(х) свои(х) и ди(с)позициа(х) я(с)ны(х) и ужива(н)ю стоячы, пове(д)ила, же по(з)ванная жа(д)ною мерою ѿ(д) тое могилы, которая, яко живо, не ти(л)ко абы мела бы(т) Бель(м) Камене(м) на(з)вана, але жа(д)но(г)ло на(з)вы(с)ка не мела и не мае(т), кгды (ж) могила, ко(т)орую Бель(м) Камене(м) зову(т), в бо(к)ь Коте(л)ни лежи(т) миля и дале(н) ѿ(д) того ме(с)тца дук(к)ту свое(г)ло, але ве(х)а(в)ши по(з)ванная в кгру(нт) ²¹ вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и) по(д) самое ме(с)то поводовое стороны Лещи(н), которы(и) кгру(нт) не мае(т) ни (с) кимъ жа(д)ное дифере(н)ци(и) и ро(з)ници, кгды (ж) и(н) пацифика посесыѡнъ пово(д) ѿ(д) ки(л)кусо(т) ле(т) заставае(т), и жа(д)ная ѿ тое ко(н)трове(р)сыя не заходила. Што верификуючы,<> дедуковаль, же то вла(с)ные ланы // вла(ст)ные ланы ее 144 дво(р)ные и по(д)даны(х) ее лещи(н)ски(х), на которы(х) збожа свежо зобра(н)е и(х) вла(ст)ное и по(д)даны(х) и(х) вла(ст)ны(х)<>што и самы(м) и(х) м(л)<:>. паномъ судовы(м) показовали. И тое и(х) м(л)<:>. видели тую могилу, же в середине кгрун(т)у ее вла(с)тно(г)ло, Тулин(ь)ско(г)ло алиа(с) Лещи(н)ского лежи(т), до которо(г)ло жа(д)но(г)ло<> прие(з)ду подобе(н)ства<> стены и приступу ани дороги не мае(ш)<:>. Ты(л)ко упо(р)не по(з)ванная<> ку велико(и) кри(в)дь и шкоде ее, мало на томъ маючи, же кгру(н)ту на (д)ве миле вши(р) и (в)здлужъ а бо(л)ше(и)<> докола<> пре(з) анъгесора своего ѿ(д)няла<> але и(н) конъте(н)гумъ еще и ѿстато(к) по(д) самы(м) местомъ<> зна(т), и самое место Лещинъ<> хочечи ѿ(д)няти, на которы(х)<> збожа и(х) вла(с)тны(е) свежо зобраны. Кгды (ж) яко початоль ²² дук(т)у пре(з) збожа засеяные ѿ(д) самого праве места<> Лещина<> на кгру(н)те Тулин(ь)скимъ<> ѿсажоно(г)ло<> бере<> та(к) тежъ и дале(и)<> по збожахъ вла(с)тны(х) стороны поводово(в) кгрун(т)ами Лещи(н)скими алиа(с) Тули(н)скими<> власными<> межи фо(л)ва(р)ками<> або пре(з) самое место<> Лещинъ<> котор[ое] на кгру(н)те вла(ст)ны(м) Тули(н)скимъ ѿсажоно(е)ст, провадити усилуетъ, и ни(х)то ему ани пяты, ани стены не при(з)навае(т). А натура самая ко(ж)дого дук(к)ту, и грани(ц) во(д)лугъ права такая е(ст), же мае(т) позваны(и) показовати любо знаки якие якимъ(л)векъ прете(к)стомъ а при(з)нанье(м) приле(г)лы(х) сусе(д)овъ, такъ же з ними мае(т) яковую конътигуйтатемъ<> стену и приле(г)ло(ст), што сторона поводовая учинила: дук(т)ъ<> свои а кво а(д) кве(м) ѿ(д) суседа до

²¹ Описка замість «кгру(нт)».

²² Описка замість «початокъ».

суседа<,> правѣне и слущѣне вывела ²³<,>. А у позваное стороны того ту(т) не мае(ш)к<,> ты(л)ко прива(т)не и упо(р)не то(т) дукътъ сво(и) мимс слу(ш)но(ст), подобе(н)ство и право я(с)ное поводовое стороны провади(т),// и не ѱ(д) петы а(л)бо стѣны третѣ(г)л[о] суседа, которого не мае(т) и мети не може(т). Зачимъ домавяласе, абы су(д) ѱ(д) то(г)л[о] дукъта, а звлаща в то(м) ту(т) ме(ст)цу недалеко то(го) места поводового Лещина, яко неправѣно(г)л[о] и в та(к) ясно(и) кри(в)де поводо(в), супе(р)седоваль.

А по(з)ванное стороны пленипоте(н)тъ та(к), яко и выже(и), декляровалься, же тотъ ду(к)тъ, которы(м) су(д) поведе, естъ певъны(и) и правѣдивы(и), которого авѣте(н)ты(ч)ными докуме(н)тами верификовати буде и тепе(р) тутъ верификовати готовъ естъ<,>. А тые поля и кгрунъты, которые пово(д) твоими бытъ не(с)лущше мени(т)к<,> су(т) ѱ(д) Каменя до Бу(и)мера по лево(и) руке идучи лещи(н)ские, а по право(и) — котеленъские. И просиль, абы е(с)мо до Бу(и)мера за нимъ ехали<,>.

Та(м) же, кгда(с)мы за пленипоте(н)томъ по(з)ванное стороны ехали, почавши ѱ(д) того ѱ(с)трого а(л)бо Бело(г)л[о] Каменя<,> якобы межжи всходомъ и полуно(ч)ю чере(з) поля<,> и ужива(н)я по(д)даны(х) лещи(н)ски(х), с которы(х) свежо збожа ²⁴су(т) знятые<,> менуючи по право(и) стороне кгрунъты Котеленъски(и), а по лево(и) менуючи кгрунъ(т) Лещи(н)ски(и) до хворостовъ и до га(и)ка, где ре(ч)ка а(л)бо болото Бу(и)ме(р) вщалося<,> теды на(д) тою ре(ч)кою поводовая сторона протестоваласе, менуючи, же мы, судовые, в та(к) я(с)но(и) кри(в)де ее<,> не видечи жа(д)но(г)л[о] подобе(н)ства до ѱ(д)правова(н)я е(к)спедиѱванъя<,> того дукъту, ку шкоде велико(и) ее на (з)божа вла(с)тные, кгрунъты и ланы засеяные поводо(в) въехавъши, приступили и ѱны(и) конъччити ѱферовалися. ѱ кгравами(н) и шкоды, за тымъ походячие и наступуючие, проти(в)ко на(м), судови. и стороне // и стороне солени(т)е(р) све(д)чила и протестовала, и(ж) ѱ то правомъ чинити не занехае(т)к<,>

По которо(и) протестации поводово(и) пленипоте(н)тъ позваное стороны, приве(д)ши на(с) до почат(т)ку то(г)л[о] Бу(и)мера ²⁵<,> указаль на(д) самую ре(ч)кою копѣ(ц) и доводиль того, же то(т) копѣ(ц) е(ст) реалите(р)к<,> усыпаны(и)к<,> а не гробовиско<,> яко сторона<,> поводовая тве(р)ди(т)к<,>. Бо што сторона<,> аликгуе, жебы то ту(т) тѣла вма(р)лы(х) поховати мено, которы(х) якобы татарове<,> в року тисеча ше(ст)со(т) пяти(м) позабия(т) бы ту(т) на то(м) ме(ст)цу<,> мели<,> теды то пру(ж)на мова, бо то и по самы(м) всыпаню копыца<,> ѱкруглостю<,> знакъ е(ст) вла(с)но(г)л[о] копыца<,>. А татарове в то(м) року, яко сторона поведеае(т)к<,> и никгда по ты(м) ту(т) на ты(х) ме(ст)ца(х) не были<,>. А што се тѣкне друго(г)о ко(п)ца, которы(и) сторона менуе(т) его быти выворото(м)к<,> теды то не е(ст) ре(ч) склонъная до подобенъства<,> бо где естъ выворо(т)к<,> дерева<,> та(м) и знакъ<,> ѱного вывороту<,> зостати муси(т), то е(ст) албо пе(н) с коренями своими, а(л)бо долина<,> якая<,>. А тутъ се иначе(и) показуе(т), а(л)бове(м) самъ пре(з) себе копѣ(ц) ѱколо<,> круго(м) венъца, стои(т)к<,> зачимъ поро(ж)ние то суть слова стороны проти(в)ное<,>. А любо бы ту(т) и ты(х) копцо(в) не было<,> теды пре(д) се тая ре(ч)ка Бу(и)ми(р) грани-

²³ Перша літера «в» виправлена з іншої.

²⁴ Слово далі повторене в писарських дужках «(збожа<,>)».

²⁵ Літера «е» виправлена з «и».

чи(т), кгда жь ве(д)ле ду(к)то(в) стары(х) комыса(р)скихъ и пана Вали(ц)-ко(г)ло, по(д)старостего житоми(р)ского, яко тыхъ грани(ц) староства Жи-томи(р)ского добре ведомого<,> то(т) теперешъни(и) дукть сво(и) сторона по(з)ваная провади(т)<,>.

Поводовая за(с) сторона<,> поведила<,> же то не е(ст) копецъ, але могила по(д)дано(г)ло лещинъско(г)ло<,> на (и)ме Цекота<,> которо(г)ло татарове в року тисеча ше(ст)со(т) пято(м) ту(т), на то(м) ме(с)тъцу, заби-ли<,> и(з) жоною е(г)ло, и ту(т) в то(м) ме(с)тцу // ме(с)тцу поховано, чо(г)ло не потреба иначе(и) пробова(т), ты(л)ко паме(т)ю лю(д)зскою: све-жо, же в то(м) року татарове шко(д)ливые были, причи(с)кими [?!] слы-ну(т) до того часу<,> Што же то могила е(ст), верификуючи, хотела тую могилу роскопати и костями ты(х) небо(ж)чиковъ забиты(х) дове(с)ти, которые в то(и) могиле су(т) похованые, яко (ж) заразомъ и лю(д)ми старыми доводила<,> то(г)ло, которые тые тела та(м) поховали<,> и могилу тую уро-били<,> были<,>. А за(с) што на друго(м) ме(с)тцу копе(ц) стороны по(з)-ваное пленипоте(н)тъ алекгуе(т) быти и то не е(ст) копе(ц), але вы(в)ро(т), кгда(ж) копе(ц) мае(т) быти окру(г)лы(и)<,> а ту(т) выра(з)не зна(т), же под-луговаты(и), яко дерево се вывалило<,> — та(к) тежъ<,> по(д)луговата земля(с) се усыпала<,>. И заразомъ пробовала и доводила<,> диспозиция(ми) и уживаньемъ самымъ<,> та(к) по(л) самы(х) засеяны(х)<,> дво(р)ныхъ, яко и ме(с)ки(и)<,> лещи(н)ски(х)<,> туде(ж) сеножате(и) и бо(р)ти<,> в дере-ва(х)<,> и футоры<,> побудованые лещи(н)ские на кгрунъте Тули(н)ско(м), иже та(к) тые поля, сеножати, бо(р)ти и футоры, куды дукть сво(и) неправъ-не и неслушъне провади(т)<,> до Лещина на(д) ты(м) болото(м) Бу(и)ми-ремъ, належа(т) и су(т) ин пацифика<,> посе(с)сионе до Лещина<,>. Зачимъ заразомъ поводовая сторона све(д)чиласе такъ ѿ нева(ж)но(ст) то(г)ло дук-ту, которы(и) и(н)<,> преюдициумъ и ку шкоде ее пленипотенътъ по(з)ва-ное пре(з) вла(с)ную ролко<,> и кгрунъты пошраные и засеяные Лещинъ-ские алиа(с) Тули(н)ские, та(к)же сеножати и футоры²⁶, на ѿ(с)татокъ которыхъ ажъ дото(л)<,> поводове и(н) ко(н)тиную<,> узу споко(и)не заста-вали и застаю(т)<,> и ну(л)ла ѿ то ди(с)квизыщиѿ<,> и ко(н)трово(р)сия не заходила и не заходи(т)<,> ни с кимъ, яко и ѿхраняючи²⁷ кгрунъту своего Лещи(н)ско(г)ло алиа(с) Тули(н)ско(г)ло, которы(и) в то(м) ту(т) ме(с)тцу не мае(т) ни (с) кимъ ко(н)тикуитате(м) [!] // конътиккуитатемъ, але е(ст) в середине праве кгру(н)ту Лещи(н)ско(г)ло<,> алиа(с) Тулинъ-ско(г)ло].

Пото(м) по(з)ваны(х) пленипоте(н)тъ, идучи дале(и)с то(г)ло ме(с)тца, указоваль, же ту(т), в то(м) ме(с)тцу, з лево(г)ло боку припаль кгрунътъ Ло(в)ковъски(и), по право(и) стороне е(д)накъ²⁸, тою ре(ч)кою Бу(и)меромъ вни(з) идучи, по право(и) стороне, яко се выже(и) поменило, кгрунътъ Ко-теле(н)ски(и), а по лево(и) Ло(в)ковъски(и). И въказоваль, же ты(м) боло-то(м) и ре(ч)кою Бу(и)мере(м) граничить Коте(л)ня з Ло(в)ковомъ ажъ до Ивеньки ре(ч)ки, а пото(м) Иве(н)кою ажъ до И(в)ници<,> а И(в)ницею ре(ч)-кою, въве(р)хъ реки идучи, до болота Валовъки до пты Ивъницкое, чо(г)о докуме(н)тами а(в)те(н)ти(ч)ными доводити ѿферовальсе.

²⁶ Очевидно, пропущено слово «провади(т)».

²⁷ Літера «ѿ» виправлена з іншої.

²⁸ Літера «е» написана замість виправленої нерозбірливої.

А поводоя сторона све(д)чиласе, же тутъ Ло(в)ковъ не має(т) ничо-го<.> ани Коте(л)ня<.> але то вла(с)ны(и) кгрунть е(ст) Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и) в то(м) ме(ст)цу<.>. И яко зразу пленипоте(н)ть по(з)ва-ное стороны почаль дукть свои(и) провадити кгрунтьомъ Тули(н)ски(м), до [Л]ещина належачимъ вла(с)не о(д) ки(л)кусо(т) ле(т), та(к) и тепе(р) ты(м) же кгрунтьомъ Лещиньскимъ алиа(с) Тули(н)скимъ провадитъ, иже то(т) Бу(и)ми(р) болото не в Иве(н)ку впадае(т), але в Полоне(н)ку и въ То-каровьку<.> а Токаро(в)ка в Сеножа(т)ную, а Сеножатная — в И(в)ницу.

146 зв.

А кгда есмо на(д) тымъ болотомъ и лугомъ широки(м) вы(сх)лымъ, которымъ з ро(з)ны(х) сторонъ ро(з)ные жро(д)ла припали и сходилисе, ехали ²⁹, теды прише(д)ши до копыцовъ, которые чере(з) тые болота и луги при-пали<.> о(д)о(з)валися<.> о(д) урожоны(х) пановъ Абрама и Михалъ Стры-былю(в), дедичовъ ловько(в)ски(х), шляхе(т)ные панове Михалъ Туча-ни(ц)ки(и) и Тео(д)о(р) Ва(р)хо(в)ски(и) // Ве(р)ховьски(и), чинечи име-не(м) ты(х) дедичо(в) намъ, судовымъ, встренъть, абы е(с)мо дале(и) не ехали за копыце, которые мають слушныя и правьныя починеныя и посы-паные о(д) добръ своихъ Ловьковьски(х) з добрами Лещиньски(ми) алиа(с) Тули(н)скими на(д) тою Сеножа(т)ною. А Коте(л)ня тутъ, яко никгда пере(д) тымъ, ничего не мела и не маєт. И не ведати, для якое причины в кгрунть и(х) м(л)<.>. пано(в) Стрыбылю(в) Ло(в)ко(в)ски(и) с такою купою о(д) Котельни за ми(л) три и дале(и) ве(ж)джаю(т), оферуючисе и(х) дале(и) не пустити<.>. Яко (ж) просили и домовялися, абы е(с)мо о(д) того въе(ж)-джаъя в кгрунть Ло(в)ковьски(и) и(х) м(л)<.>. пановъ Стрыбылю(в) вла(с)-ны(и) за копыы и границы, которые мають з да(в)ныхъ часо(в) з Ле-щиномъ алиа(с) Тулинами пра(в)не и слушне учиненыя, супе(р)седовали<.> кгда (ж) с Коте(л)нею никгда, яко живо, Ло(в)ковъ яко не мелъ, и не маєт жа(д)ное коньтикуитате(м) и приле(т)лости<.> але чере(з) две грани-цы чужие тутъ Коте(л)ня переше(д)ши, въежджае(т) в кгрунть Ловь-ковьски(и).

А стороны по(з)ваное пленипотенъть<.> поведиль, же панове Стры-былове ту(т) встре(н)ту жа(д)ного чини(т) не могу(т), кгда (ж) они маю(т) пе(в)ное свое о(г)раниче(н)е с Коте(л)нею<.> и ре(ч)ка ту(т) Бу(и)ме(р) кгрунть Лещи(н)ские и Котеле(н)ские ро(з)граничае(т)<.> и по лево(и) руце Бу(и)мера, идучи тою ре(ч)кою вни(з), кгрунть е(ст) Ловьковьски(и)<.> а по право(и) стороне, на которо(и) теле(р) панъ по(д)комори(и) и су(д) земь-ски(и)<.> стои(т), е(ст) Котеленьски(и)<.>. Зачимъ и(ж) тутъ сторона по(з)ва-ная пре(з) Бу(и)ми(р) ре(ч)ку не преходи(т) и пановъ судовы(х) не ведеть, але самую ре(ч)кою Бу(и)меремъ, теды тежъ панове Стрыбылове, не маючи с то(л) ³⁰ жа(д)ное шкоды и кри(в)ды, встре(н)ту ту(т) жа(д)ного чини(ти) не могу(т) // не могу(т). А што се тъкне(т) яковы(х) си ты(х) грани(ц) и копыцовъ, которыми ту(т) сторона и панове Стрыбылове затрашаю(т), якобы мели ту(т) межи Ло(в)ковомъ а Лещино(м) всыпаные, теды ты(х) копыцовъ, яко прива(т)не посыпаны(х), ежели бы якие были<.> по(з)ваные за копыцы и границы не при(з)наваю(т)<.>. И лобо бы якие были, чо(г)о се не при(з)на-вае(т)<.> теды зо(с)та(т)се на свое(м) пляцу ве(д)ле права не могу(т)<.> кгда (ж) бе(з) ведомости другихъ кол(л)лятерало(в) а бе(з) припо(з)ваня оны(х)

²⁹ Літера «и» виправлена з «ъ»?

³⁰ Можливо, треба «с то(го)»?

до зє(м)ства, а за ты(м) бє(з) ѡтрыманья реми(с)сы на поле до по(д)коморого не мо(г)ли быти<,> сыпаные. А хо(т) бы (и) были, чо(г)о ся не при(з)наває(т), усыпаные<,> тєды бє(з) ты(х)<,> выжє(и) ѡписаны(х)<,> ци(р)ку(м)ста(н)-ци(и) стати не могу(т), абовє(м) рє(с) и(н)тє(р) дуѡ(с) а(к)та тє(р)циу(м) нонь прєюдика(т). И ѡ(д)то(л) же занєсєныє су(т) протєстациє ѡ(д) пана Нємирича, дєдича и(в)ни(ц)кого<,> та(к)жє ѡ(д) мєща(н) житоми(р)скихъ и ѡ(д) и(н)ши(х) кс(л)лєатєрало(в) про то, и(ж) не су(т) юдициалитє(р) усыпаные<,> тєды тє(ж) жа(д)ное ваги мєти не могу(т)<,>. А заты(м) тєжъ пановє Стрыбыловє встрє(н)ту жа(д)но(г)о[о] тому тєпєрє(ш)нєму дукътови<,> маючи своє пєвъныє да(в)ныє с Котє(л)нєю границы<,> не могу(т)<,>. И проси(л) по(з)ваны(х) умоцованы(и), абы та(к) панъ по(д)комори(и) <,> яко и су(д) зємъски(и), не ѡ(г)лєдаючисє ничо(г)о на то(т) встрє(н)тъ пановъ Стрыбыло(в), яко нєслушъны(и)<,> и нєпра(в)ны(и), и ѡ(в)шє(м) на змовє з стороню поводовою учинєны(и)<,> далє(и) за плєнипотє(н)томъ пс(з)ваны(х)<,> и дукъто(м) єго єхали.

А поводовая сторона<,> протєстоваласє, жє то вла(ст)ныє су(т) копъци, слушънє и пра(в)нє посыпаные ѡ(д) Студєньца, пєты ѡ(д)ноє<,> на(д) Тєтєрєв, до другое пє(т)ы // пєты и копъцо(в) ѡ(с)та(т)ны(х) на(д) И(в)ницєю<,> рє(ч)кою в пєты кгрунъту И(в)ни(ц)кого<,> гдє фу(н)дация юри(з)ди(к)ии акъту то(г)о[о] тєпєрєшнєго<,> єсть пра(в)нє и слушнє уфу(н)дована<,>. И пи(л)на³¹ тыхъ копъцовъ своихъ<,> з добрами Ло(в)ко(в)скими<,> и(х) м(л)<:>. пановъ Стрыбыло(в)<,> усыпаны(х)<,> кгы(ж) ту(т) Котє(л)ня яко никгды ничо(г)о[о]<,> не мєла и не має(т)<,> ты(л)ко то здавъна кгрунътъ Лєщи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и)<,> з Ло(в)ковомъ має(т) сѡа(м) конътикгуитатємъ<,> ѡ границы во(д)лугъ ты(х) копъцовъ. Зачимъ далє(и) в чужи(и) кгрунътъ єхати, которы(и) тому акътови не по(д)лєгає(т), алє тємєрє плєнипотє(н)тъ по(з)ваное стороню ѡ(т) та(м) манифєсти(с) рєбу(с), малю на то(м) маючи, жє поводовое стороню кгрунътъ вла(ст)ны(и) проти(в)ко праву и слушности заєха(л)<,> в чужи(и) кгрунътъ ввє(ж)джати и (в)диратисє нє хочє(т)<,>. И гдєбысмь<,> судовыє, тые копъци пєрєє(ж)джали, ѡ кравамє(н) и ѡ шкody за тымъ пєрєєха(н)ємъ и вѡєха(н)ємъ в чужи(и) кгрунътъ<,> проти(в)но намъ свє(д)чиласє и протєстовала<,>.

147 зв.

Я<,> по(д)коморы(и), и мы, су(д) зємъски(и) Кие(в)ски(и) выслуhavъши сторонъ и вырозумєвъши ѡборонє, пєрє(д) нами вношныє<,> а(ч)ко(л)вє(к) пановъ Стрыбыло(в) плєнипотє(н)товє на ты(м) ту(т) мє(ст)цу ставаю(т) и (в)казують границы своє и копъци, мєнуючи, жє су(т) починєныє з дєдичємъ тули(н)скимъ алиа(с) лєщи(н)ски(м) ѡ(д) добръ Лєщи(н)ски(х)<,> а добръ дєди(ц)твa Ловъко(в)ского, и хотєчи встрє(н)тъ на(м) учинити, абысмь далє(и) нє єхали и дєкрєтови трибуналъскому досы(т) нє чинили<,> є(д)на(к) жє мы на то(т) ча(с) нє є(ст)єсмь су(д)ями, ты(л)ко є(к)зєкуторами дєкрєту трибуналъского, и никого кгрунъту ѡ(д)сужати // ти, никому тє(ж) присужати нє можємо, ѡ(в)шємъ ти(л)ко тые границы, чєрє(з) по(з)ваного ѡказаныє, ѡбѡєхати и ѡныє ѡписати, и(н)квизицины вы(с)лухати и ѡныє судови трибуна(л)скому до ро(з)су(д)ку ѡдослати пови(н)ни(с)мы, для то(г)о[о] ничо(г)о[о] кгру(н)тову и(х) м(л). пновъ Стрыбыло(в), єсли бы до нє(г)о[о] в то(м) ту(т) мє(ст)цу нєлєжали, та(к)жє граница(м), копца(ми) ты(ми) ѡ(з)начє(н)ємъ, понєважъ на ни(х) и право слу(ш)ное быти мєною(т) [!], нє убл-

148

³¹ Возможно, треба «пи(л)новала».

жаочы, ω(в)ше(м) вла(с)ности и налє(ж)ности ко(ж)дого вцалє и (в) зупє(л)-но(и) моцы заховуючи, далє(и) за стороною по(з)ваною до (с)тєны и пєты кгру(н)ту, гдє ѿную показати усилює(т), идємо<, >.

А (с)торона поводова я све(д)чиласє проти(в)ко на(с) ω кгравамє(н) и ѿ шкоды своє, и ѿ то, жє далє(и) в чужи(и) кгру(нт) єхати нє можємо. А ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в) све(д)чиласє ѿ кгва(л)то(в)ны(и) якобы ная(з)дѣ в кгру(нт) и(х), ѿ кгравамє(н) и ѿ шкоды. Мы-(с)мы тє(ж) рєпротє(с)товали, жє нє впо(р)їнїє, алє во(д)їлу(г) права поступуємо, декретови трибуна(л)-скому досы(т) чынєчи. А плєнипотє(нт) позванє стороны повєди(л), жє провади(т) и провадити хочє(т) нє чужьми, яко стороны на (з)мовє твє(р)дя(т)<, > алє своїми вла(с)нєми кгру(н)тами и старьми ду(к)тами, которы(х) а(в)тє(н)-тицє доведє, и провади(т) до само(г)їо(л) устя Валє(в)ки, гдє стєны Ло(в)ко(в)-ская, Котєлє(н)ская и И(в)ни(ц)кая сє сходя(т), будє(т)<, >

148 зв. По которы(х) то протє(с)тациа(х) провади(л) на(с), судовы(х), плєнипотє(нт) по(з)ваного тоєю рє(ч)кою Бу(и)мерє(м) до рє(ч)ки Ивє(н)ки мимо рє(ч)ку Сєножа(т)ку, гдє во (в)сьомъ III тра(к)ти єє плєнипотє(н)товє пано(в) Стрыбыловъ // све(д)чылисє, жє по ѿбу(д)вохъ сторона(х) того ду(д)-ку ³² власны(и) кгру(нт) єсть пано(в) и(х) Ло(в)ко(в)ски(и) ³³, на доводу чого на(м) ро(з)ноє ужива(н)є своє<, > в поля(х), сєножатє(х), в бо(р)тяхъ указовали. А позванє стороны плєнипотє(нт) ти(л)ко и(м) признавал(л) по лєво(и) сторонє кгру(нт) Ло(в)ковьски(и)<, >, а по право(и) твє(р)дилъ быти Котєлєнськи(м). А кдгы-(с)мы приєхали до смужалины а(л)бо рє(ч)ки, которая з лєвого боку припала<, >, тєды и та(м) спо(р) бы(л) межы по(з)ваны(м) а пны Стрыбылями, бо плєнипотє(ст) ³⁴ по(з)ваны(х) твє(р)дилъ, жє то рє(ч)ка Ивє(н)ка, а ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в) вывожоно, и(ж) Да(н)ка рє(ч)ка в тую Ивє(н)ку, а нє Бу(р)мєрѣ впала. А тою рє(ч)кою Ивє(н)кою идучы, пришли(с)мо до слєбоды новєє, названє Смоло(в)ки, добрѣ ты(х) жє и(х) м(л). пановъ Стрыбыло(в) Ло(в)ковьски(х). Гдє та(к)жє занєшєныє з ободво(х) сторо(н) были протє(с)тациє: ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в), жє то добра и(х) Ло(в)ковьскиє, а ѿ(д) по(з)ваны(х), жє то добра Котєлє(н)скиє. Яко(ж) плєнипотє(нт) по(з)ваны(х) протє(с)това(л)сє, жє тая слєбодка, на(з)ваная Смоло(в)ка, на вла(с)но(м) Котєлє(н)ски(м) кгрунтє прє(з) и(х) м(л). пно(в) Стрыбыло(в) ново єсть ѿсажона, ѿ што и(х) м(л). пно(в) при(н)ципаловъ свои(х) правомъ чыни(т) ѿфєрова(л). А прєєхавъшы чєрє(з) мєстє(ч)ко и чєрє(з) рє(ч)ку Смоло(в)ку, которая подъ мєстє(ч)комъ ты(м) по(д) замо(ч)-ко(в) ³⁵ самы(м) в Ивє(н)ку рє(ч)ку впадаєтѣ, знову тоєю жѣ Ивє(н)кою 149 рє(ч)кою в Ивє(н)ицу рєчѣку, гдє при у(с)тїю // тїю рє(ч)ки в И(в)ницу<, > яко ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в) мєнили, кгрунтѣ Ло(в)ко(в)ски(и) сє с та(м)тоє стороны рє(ч)ки И(в)ници ко(н)чи(т)<, > а Коростышє(в)ски(и) пана Ѡлизаровъ наступуєтѣ<, >.

Гдє тєжъ по(з)ванє стороны плєнипотє(н)тѣ<, > повєди(л), жє то зрєчєнѣ кгрунтѣ Ло(в)ко(в)ски(х), якобы ты(л)ко до зєстя сє рєкѣ Ивє(н)ки зѣ И(в)ницєю<, > кгрунтѣ ло(в)ко(в)скиє быти бы мєли, важьноє<, > бы(т) нє можє(т)<, > звлаца жє старьє дукты и комиснє иначє(и) ѿ(т)пєваю(т),

³² Описка замѣсть «ду(к)ту».

³³ На літерї «и» чорнильна пляма.

³⁴ Описка замѣсть «плєнипотє(нт)».

³⁵ Описка замѣсть «замо(ч)ко(м)».

ты(л)ко то ку шкоде<,> и затлуменю дукъту по(з)ваны(х)<,> чиня(т)<,>. И для того жь тутъ сами панове Стрыбылове не ставаю(т), бо бы ся и(м) то зрете(л)не показало<,> с комисиями<,> же а(ж) по Вало(в)ку болото кгрунъты пановъ Стрыбыло(в) Ло(в)ко(в)ские иду(т), хиба жебы е потымъ<,> попродавали<,>. А што се тъкне слобо(д)ки Грузовъки, которую меную(т)<,> якобы пре(з) пана Олизара посажона<,> быти бы мела<,> теды того ничимъ не доводя(т)<,> абы то мелъ бы(т) кгрунътъ пана Олизаро(в). А по(з)ваные того авъте(н)тице верификовати хочут, же пановъ Стрыбыловъ Ло(в)ко(в)ски(и) ажъ по самую Вало(в)ку болото<,>. А ѿ(д) пановъ Стрыбылю(в) самую ре(ч)ю доводили того<,> же то кгрунътъ Коростышовъски(и)<,> пана [О]ли[за]ро(в), а не и(х), показуючи слобо(д)ку, на(з)ваную Грузовъку<,> которая на Коростышо(в)скомъ кгру(н)те<,> заразомъ при дукъте<,> по та(м)то(и) стороне ре(ч)ки И(в)ници посажоная е(ст)<,>.

А с того ме(ст)ца ѿ(д) тое слободы<,> помененое Грузувъки пана Олизаровое при(ш)ли е(с)мо тоєю (ж) ре(ч)кою И(в)ницею до дороги, которая иде(т) чере(з) тую ре(ч)ку Ивницу<,> с Коро(с)тышова до Котельник<,>. Где ѿ(д) по(з)ваны(х) указовано<,> же на то(м) ме(ст)цу и реце И(в)ници былъ старове(ч)ны(и) мостъ, которого вже мосту ни ма(ш)<,> ты(л)ко пале(и) стар(т)<,> а шостая выламаная лежить<,>.

С. того ме(ст)ца тою (ж) ре(ч)кою И(в)ницею, ѿбе(р)нувьшися<,> якобы межи всхо(д) а полу(д)не<,> кгда(с)мы се зро(в)нали с копца(ми) // с копыцами тыми двома<,> на которы(х) юри(з)диция была фунъдована<,> теды ѿ(д) поводовое стороны шляхе(т)ны(и) панъ Янъ Ве(р)би(ц)ки(и) протече(с)товалъсе, и(ж) то вла(ст)ны(и) кгру(н)тъ поводовое стороны Тули(н)ски(и) алиа(с) Лещи(н)ски(и)<,> припалъ<,> и ты(м) ме(ст)це(м), которы(м) поводовая сторона дукътъ сво(и) провадила, тепе(р) знову по(з)ваная сторона<,> то(т) кгрунътъ поводо(в), кгвалътовъне ѿкупованы(и), неслущъне и непра(в)не ѿ(д)е(ж)джае<,>. Протече(с)товалисе те(ж) и ѿ(д) пано(в) Стрыбыловъ, и(ж) кгрунътъ и граница з Лещино(м) у ты(х) копыцовъ поменены(х) зо(с)таваеъ, и ту(т) ни (с) кимъ и(н)ши(м) не мае(т) приле(г)лости, ты(л)ко з Лещиномъ, а не с Котельнею<,> А пленипотенътъ стороны по(з)ваное, яко и пе(р)ве(и), све(д)чилъсе и протестовалъ<,> же ты(х) копыцовъ, у которы(х) юри(з)ди(к)ция мниманая непра(в)не<,> уфунъдована естъ, за правъные не при(и)муючи<,> ѿповедаласе, же не по(з)ваная до ты(х) копыцовъ мниманы(х)<,> и(х) м(л)<:>. пано(в) судовы(х) привела<,> але сторона поводовая, што непотребъне учинила<,> кгда(ж) сторона по(з)ваная рекою И(в)ницею ду(к)тъ сво(и) провади(т), [...] ³⁶ стороне право(и) рекою И(в)ницею ввве(р)хъ идучи, во (в)сю(м) [!] тра(к)те по право(и) стороне кгрунътъ Котеле(н)ски(и), а по та(м)то(и) стороне лево(и) реки<,> — кгрунътъ Ло(в)ко(в)ски(и) ѿ(д) по(з)ваны(х) показовано<,>. О слобода(х) жа(д)ны(х), яко по та(м)то(и) стороне реки И(в)ници ѿсели, не ведае(т)<,> поневажъ на то(т) ча(с), кгда комыса(р)ски(и) актъ ѿ(д)правовалъсе з Ловъковомъ а Котельнею, ты(х) слободъ не было<,>. А тые копыци мниманые ³⁷, которыми се сторона чити(т)<,> хотя (ж) не су(т) копыцами<,> теды на вла(с)нымъ кгрунъте Котеле(н)ски(м)<,> бо по право(и) руце, ввве(р)хъ рекою И(в)ницею идучи, лежать<,>.

149 зв.

³⁶ Текст пошкоджений приближно на десять літер.

³⁷ Описка замість «мниманые»?

А с того тамъ ме(ст)ца, идучи тою жъ ре(ч)кою И(в)ницею чере(з) гору Каменную, до ве(р)ху болота Вало(в)ки, // Вало(в)ки, вела на(с), судовы(х), И(в)ницею мимо село Грабове(ц)⟨,⟩ где вже припаль кгру(н)тъ пана Ма(р)тина Зборовско(г)ло⟨,⟩ с та(м)тоє стороны ре(ч)ки И(в)ници, где тоє село Грабове(ц) посажоное є(ст); мимо тоє село, до устя болота⟨,⟩ Валу(в)ки⟨,⟩ в И(в)ницу кгрунть по лево(и) стороне ре(ч)ки И(в)ници пана Зборовско(г)ло⟨,⟩ а по право(и), якъ по(з)ваные менують, Котеле(н)ски(м) маючи. А ѿ(д) то(г)ло ме(ст)ца пришли є(с)мо дото(л)⟨,⟩ где Вало(в)ка в И(в)ницу впадає(т)⟨,⟩ где по(з)ваны(х) пленипотє(н)тъ ко(н)чити дукть сво(и), приве(д)ши на(с), судовы(х), до то(г)ло ме(ст)ца⟨,⟩ где болото Валу(в)ка впадає(т) в И(в)ницу ре(ч)ку, указаль то, и(ж) вед(л)е ѿписа(н)я комиса(р)ского акту ⟨,⟩ на ты(м) ту(т) ме(ст)цу три ся стєны сходя(т)⟨,⟩: Котеле(н)ская, Ловько(в)ская и И(в)ни(ц)кая, чоґо пробовати комисиею старою и границами, межѣ Ло(в)ково(м), Котє(л)нею⟨,⟩ и И(в)ницею учинєными, ѿферовальсє⟨,⟩.

На которо(м) ме(ст)цѣ застали є(с)мо слугу є(г)ло м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ско(г)ло урожоно(г)ло Яна Ро(д)кевича и и(н)ши(х) слугъ и по(д)даны(х) ивнь(ц)ки(х), которые при(з)нали, же ту(т) стена кгрунть и(х) з ѿ(д)ное стороны И(в)ници ре(ч)ки⟨,⟩ з другоє стороны И(в)ници кгру(н)тъ є(ст) по(з)ваного Котеле(н)ски(и)⟨,⟩ с третєє стороны, на(д) Вало(в)кою, кгрунть те(ж) пана и(х) є(г)ло м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ского лежи(т)⟨,⟩ а з Ло(в)ко(в)ски(м) кгрунть(о)м) приле(г)лости по та(м)то(и) стороне ре(ч)ки, где Грабове(ц) лежи(т)⟨,⟩ маю(т)⟨,⟩ и ѿ(в)шемъ с Коростышовомъ граничатъ⟨,⟩ не ту(т), але а(ж) за Грабо(в)це(м)⟨,⟩.

В которомъ ме(ст)цѣ дукть сво(и) сторона по(з)ваная ско(н)чила⟨,⟩ и копе(ц) намъ указовала на(д) самы(м) болотомъ Вало(в)кою⟨,⟩ где Вало(в)ка болото в И(в)ницу впадає, которо(г)ло комисиею и границами, же є(ст) вла(с)нє Ло(в)ко(в)ски(и) наро(ж)никъ⟨,⟩ а не чи(и) и(н)ши(и)⟨,⟩ пробовати ѿферовальсє. При чоґъ такову свою де(к)лярацию учиниль, же по та(м)то(и) стороне И(в)ници ре(ч)ки кгрунть єсть Ло(в)ко(в)ски(и). и не ведати, // з якоє ѿказии меня(т) быти люде пана Зборовско(г)ло то(т) кгрунть пана своє(г)ло. Абоє(м) бы то бы(л) кгрунть И(в)ни(ц)ки(и), теґды бы ту(т) комысарє ѿ(с)та(т)нєє пяты не ѿ(з)начили⟨,⟩ але же на ѿ(н)ча(с) былъ Ло(в)ко(в)ски(и), для того єє в то(м) ме(ст)цѣ ско(н)чили копцами и пи(с)мо(м) ѿ(з)начили.

А сторона поведовая све(д)чиласє, и(ж) ту(т) сторона по(з)ваная дукть сво(и)⟨,⟩ неслущьнє ско(н)чила⟨,⟩ абоє(м)⟨,⟩ третє(г)ло сусєда не³⁸ показує(т), бо то(т) стє(н)ни(к), которы(и) при(з)наває(т)⟨,⟩ стєну, не при(з)наває(т) ничо(г)ло Ло(в)кови и при(з)навати не може, кґды (ж) село Грабовець пана и(х)⟨,⟩ по та(м)то(и) стороне⟨,⟩ ѿсажонъ⟨,⟩ зачи(м) тру(д)но при(з)навати⟨,⟩ має(т) третє(г)ло стє(н)ника, коли є(г)ло не має(т)⟨,⟩. А те(ж) є(ст) то кгру(н)тъ поведовое стороны по то(и) ту(т) стороне⟨,⟩ И(в)ници, што го(т)овъ пробова(т) и(н)квизицию и докуме(н)тами⟨,⟩. Све(д)чильсє и ѿ то ѿ(д) пана Стрыбыля, и(ж) и(х) граници и копыци, которые маю(т)⟨,⟩ з Лєшино(м), ю(ж) минули⟨,⟩ и ту(т) ани с тоє стороны, ани с там(м)тоє И(в)ници ничо(г)ло панове и(х) и добра Ло(в)ко(в)ские не маю(т)⟨,⟩. Протє(с)товалисє теґж

³⁸ Слово вписанє пізніше.

поводове, же судере(в) по та(м)то(и) стороне в кгру(н)те на(з)ва[номъ] Томашо(в)щи(з)ноу, маю(т) и охранияю(т) себе<,>.

А о(д) по(з)ваное те(ж) стороны протє(с)товалъсе, же ты(х) кгрунъто(в) Ло(в)ко(в)ски(х) зрєкатися пленипоте(н)тъ не може. А на конє(ц), сторона поведила и све(д)чиласє<,> же то(т) кгрунътъ, которы(и) идєтъ о(д) устя болота Вало(в)ки в ре(ч)ку И(в)ницу и тя(г)не(т)сє ты(м) же болото(м)<,> Вало(в)кою<,> ввє(р)хъ идучи того болота<,> в посро(д)ку которо(г)ло<,> болота<,> и пале за вечи(с)тую границу<,> в посро(д)ку бслота то(г)ло Вало(в)ки<,> з до(б)рами И(в)ницею о(з)начоные су(т), и половица того болота<,> до Ивъници по лєво(и) стороне, а половица до Коте(л)ни<,> по право(и) стороне<,> ве(д)ле грани(ц), здавъна учинєныхъ, належи(т)<,>. А Лещинъ, яко о(д) то(г)ло ме(ст)ца да(л)єко будучи(и)<,> жа(д)ное ту(т) приле(г)лости<,> не малъ и не має(т), але в О(с)трого алия(с) Бело(г)ло Каменя.

А сконъчивъши уве(с) то(т) таковы(и) дукътъ сво(и) // сво(и), по(з)ваная сторона у поменєно(г)ло у(с)тя болота Вало(в)ки<,> у стєны то(г)ло сусєда поменєно(г)ло<,> дєдины добръ Ивъни(ц)ки(х)<,> указовалъ то знову, и(ж) тутъ в томъ ме(ст)цу ни (с) кимъ и(н)шимъ Коте(л)ня не має(т) граници, ты(л)ко зъ И(в)ницею<,> мєстє(ч)ко(м) пана Зборовъско(г)ло<,>. Которая граница сто(г)ло ме(ст)ца иде(т)<,> тоєю Вало(в)кою копчами и палєями, битыми<,> в болотє<,> а(ж) до дороги, с Коте(л)ни до И(в)ници идучое, прє(з) которую дорюгу и прє(з) Вало(в)ку, перєнє(д)ши, полє(м) и копчами и и(н)шими знаками<,> певъными и слущъными ажъ до пєты кгрунъту<,> и стєны третєє, которая о(д) Волицы алия(с) Волынє(ц)<,> негдє добръ дєди(ч)ныхъ<,> пана Олизара Во(л)чкєвич<,> а на то(т) ча(с), за правомъ дєди(ч)ны(м) по(з)ваны(х) до до(б)ръ котєлє(н)ски(х) належачи(х)<,> а та(м) за(с) далє(и) зъ ы(н)шими сусєдами, яко коми(с)сия о(с)ве(д)чає(т).

А поводвая сторона све(д)чиласє проти(в)ко тому<,> о(д) всему дукътови, а оособливє тому о(с)та(т)немус<,> которы(и) Вало(в)кою<,> до граници Волицкоє провади(т)<,> копчами, указуючи, же то кгрунътъ<,> вла(ст)ны(и) Тули(н)ски(и)<,> алия(с) Лещи(н)ски(и), кгвалъто(в)не окупованы(и)<,> и тые граници, которы(х) сє не при(з)наває(т)<,> ми[...]³⁹ анътєцєсора єго учинєно<,> [на] (з)мовє ку шкодє и(х), яко третєго сусєда<,> которы(и) пра(в)дивє<,> своє граници<,> старожит(н)ныє<,> заводиль, яко⁴⁰ з вєковъ давны(х) єму<,> и про(д)ка(м) єго служи(т)<,> и оные пє(р)вє(и) указалъ<,> и тепє(р) указує(т) о(д) пєты до пєты такъ, яко старожит(н)но(ст) и(х) є(ст)<,> и яко право и(х) учи(т)<,> и яко выше(и) описано є(ст). А по(з)ваная сторона репротєстоваласє<,> указуючи, же то кгрунътъ вла(с)ны(и) Котєлє(н)ски(и)<,> а не Лещи(н)ски(и)<,> и не має(т) ту(т) Коте(л)ня грани(ц) з Лещиномъ<,> ты(л)ко зъ И(в)ницею, а з Лещиномъ у Каменя Бело(г)ло<,> алия(с) О(с)трого<,>.

А по то(м), и(ж) сє того дня спо(з)нило, тєды тую справу до дня за(в)трє(ш)нєго о(д)волати и лимитовати тому (ж) во(з)ному ро(с)казалисмо<,>. А дня завътрєшнєго // два(д)ца(т) третє(г)ло о(к)тобра<,> мы, судовые, до сєла Вало(в)ки алия(с) Комаро(в)ки, которую поводвая сторона мєнит(т) быти на своє(м) вла(с)номъ кгрунътє Тули(н)скомъ кгвал(т)то(м) посажую<,> а по(з)ваная за(с) мєнила быти своєю<,> и на ввла(с)ны(м) Котєлє(н)-

151

151 зв.

³⁹ Текст пошкоджений приближно на 8—10 літер.

⁴⁰ Слово починається із закресленої нерозбірливої літери.

ски(м) кгрунѣте заселую<,> зехавъши, тому (ж) во(з)ному сторо(н) до справы приволати ро(с)казалисмо. Где стороны ѡбе(д)ве ѡдо(з)вавъшисе<,> при(с)тупуючи до скоче(н)я ⁴¹ то(г)ло а(к)ту<,> и выправуючи з ѡбудвухъ сторону свое и(н)квизицие<,> ставили пере(д) нами све(д)ко(в), которы(х) мы тутъ в томъ селе Вало(в)це алиа(с) Комаро(в)це<,> на ме(ст)цу ро(з)ни(ц), в проце(с)се менованы(х), пе(р)ве(и) ѡны(х)<,> а звлаща люде(и) простое ко(н)дицие<,> присеги телесное<,> яко пра(в)диве со(з)наваю(т), выслушавъши<,> поть(м) сведе(ц)тва и(х) поря(д)не списа(в)ши<,> в зава(р)тыхъ ро(т)ула(х), та(к)же и мапъы<,> на ѡбе(д)ве стороне достато(ч)не и выра(з)не вымалова(в)ши<,> ѡбудву(м) сторона(м)<,> руками нашими по(д)писаные ѡ(д)дали е(с)мо<,>. С которо(г)ло ѡ(д)данъя, ротуло(в) и ма(п)пъ менованы(х)<,> стороны ѡбе(д)ве и длѣя себе ѡ(д) взя(т)я насъ, судовы(х), квитують юдициалите(р) и квитовали<,>.

152 **Ш**то все для памяти до(к)нигъ по(д)коморьскихъ воево(д)ства Киевско(г)ло естъ записано<:>.

№ 30. Ѡдъроче(н)е те(р)мину граничъного<,> межю е(г)ло м(л)<:>.

пано(м) бе(л)ски(м)<,> акторо(м), а к(ж)ты и(х) м(л)<:>.

Коре(ц)кими, по(з)вальми<:>.

Року тысяча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло мѣа фе(в)раля два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)ло дѣня.

Дѣялося на кгрунѣте на ры(ч)це Ѡ(л)шанице, где мене, Миколая<,> Тучани(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло<,> сторона поводовая, ве(л)мо(ж)ны(и) е(г)ло м(л). па(н) А(н)дри(и) з Дубровици Фи(р)ле(и), кашталя(н) бельски(и)<,> для ѡграниче(н)я добръ свои(х) деди(ч)ны(х)<,> ѡбуховъски(х)<,> с добра(ми) деди(ч)ными<,> ве(л)мо(ж)ны(х) княжатъ и(х) м(л)<:>. Самоеля, сына<,> и Ефъфрузыны, цо(р)ки, пото(м)ко(в) зошло(г)ло княжати его м(л)<:>. Кароля Коре(ц)ко(г)ло, кашталяна во(л)ы(н)ско(г)ло<,> и кня(ж)ны [...] ¹ Ело(в)ны Коре(ц)кое, ма(л)жо(н)ки ве(л)мо(ж)но(г)ло е(г)ло м(л)<:>. пана Анъдрея<,> Лещи(н)ско(г)ло, воеводича бельско(г)ло<,> село(м) Ѡ(л)шанъкою поставиль<,>. Где постави(в)ши, сторона поводовая<,> противъко меновано(н) стороне<,> по(з)вано(и) яко в справе ниже(и) поменено(и)<,> при(н)ципально(и)<,> пропозицию свою чинила<,> а то прихилѣючисе до декрету суду головному трибуналу Любелъско(г)ло ѡдо(с)ланя акъту<,> грани(ч)но(г)ло, по уфунъдова(н)ю<,> юри(з)ди(к)ции в року прошъло(м) тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шосто(м)<,> мѣа мая дѣня пятого феровано(г)ло, с по(з)ву свое(г)ло авъте(н)ти(ч)но(г)ло по(д)комо(р)ско(г)ло<,> в тые слова писано(г)ло<,>:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

152 **зв.** Я(с)неѡ(с)вещоны(м) княжато(м)<,> и(х) м(л). Самоелеви, сынови, и Евфрузине, цо(р)це, пото(м)ко(м) зошло(г)ло // княжати е(г)ло м(л)<:>. Кароля Коре(ц)ко(г)ло, кашталяна во(л)ы(н)ско(г)ло<,> и кня(ж)не Анъне Самоеловъне Коре(ц)ко(г)ло и ма(л)жо(н)кови ве(л)<:>. ² яко ѡпекунови,

⁴¹ Помилково замѣсть «ско(н)че(н)я».

¹ Текст пошкоджений приблизительно на 8—10 литер.

² Очевидно, далѣ пропушено слово «вашо».

ве(л)мо(ж)ному е(г)ло м(л)<:>. пану Анѣдрееви Лещи(н)скому, воеводичови бе(л)скому, та(к)же опекуно(м) ве(л)<:>. ваше<,> я(с)неω(с)вещоны(м) княжати е(г)ло м(л)<:~>. Ω(л)бри(х)тови Станиславови на Ωльце и Не(с)вижу Радивилови, канцѣлерови Велико(г)ло<,> кня(з)тва Литовъско(г)ло, е(г)ло м(л)<:~>. пану Станиславови<,> Пото(ц)кому, воеводе бра(с)ла(в)скому, и княжати е(г)ло м(л)<:~>. Миколаєви Ча(р)тори(с)кому<,> кашталянови вылы(н)скому³<,> и и(н)ши(м) опекуно(м) ве(л)<:~>. ваше, те[с]тамє(н)то(м) записаны(м).

Которы(х) имена и про(з)ви(с)ка в то(м) по(з)ве пово(д) за выражонные мети хотечи, зве(р)хностю е(г)ло ко(р). м(л). а владзою моею по(д)комо(р)скою<,> с права посполито(г)ло на мене вложено(г)ло<,> ро(с)казую, абы(с)те передо (м)ною а(л)бо урядо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ на де(н) и ро(к) певъны(и)<,> то е(ст) дъня два(д)ца(т)<,> ω(с)мо(г)ло<,> м(с)ца фе(в)раля в року тепере(ш)не(м) тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девято(м) на ме(ст)цу то(м), где пово(д)<,> ве(д)ле права свое(г)ло<,> прете(н)дуючого<,> юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)скому<,> фунѣдова(т) укаже(т), обѣли(ч)не и завите ку праву и скуте(ч)ному се усправе(д)ливеню [...] ⁴ на пра(в)ное попа(р)тѣе ве(л)мо(ж)но(г)ло его м(л)<:~>. пана А(н)дрея Фи(р)лѣя з До(м)бровици, кашталяна белъско(г)ло, которы(и) ве(л)<:~>. вашу, княжа Самоєлю и Евфрузино Коре(ц)кие, з бы(т)ностю<,> опекуновъ ваши(х)<,> вы(ш)менованыхъ<,> е(с)ли бы(с)те и(х) собе бы(т) потребовали<,> а ве(л)<:~>. твою, пани воеводичовая бе(л)ская, з бы(т)ностю<,> пана ма(л)жо(н)ка твоє(г)ло<,> вы(ш)меновано(г)ло по ω(д)мене(н)ю стану пане(н)ского<,> в ма(л)же(н)ски(и), прихиляючисе до декрету суду голо(в)но(г)ло трибуналу Любельско(г)ло<,> на ко(н)се(р)вата(х) воево(д)ства Во(л)ы(н)ско(г)ло<,> в року тисеча ше(ст)цо(т) три(д)ца(т) шосто(м), мца мая пято(г)ло дъня межи пово(д)ом а ве(л)<:~>. вашими, яко стороною, и (м)ною, по(д)комори(м)<,> яко судом, в справе ниже(и) меновано(и)<,> учинєно(г)ло<,> а то в справе пре(з) повода мене, яко су(д)и, и ве(л)<:~>. ваши(м), яко стороне, до заплаченъя пенамъ кгравамини(с) възглядо(м) допущє(н)я пре(з) мене // пре(з) мене, по(д)коморо(г)ло, апеляции ω(д) уфу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Кие(в)ское<,> при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовы(х)<,> Ωбуховъскихъ<,> и Ге(р)mano(в)ски(х), футоро(в), сєл и принале(ж)ностє(и), до ни(х) належачихъ, а половицею сєла Ω(л)шаницы албо Ω(л)ша(н)ки, добръ ве(р)<:~>. ваши(х), княжата Коре(ц)кие, не ведати за якимъ право(м) де(р)жачи(х), и ω посаже(н)є на кгрунѣте пово(д)ово(м) сєль Костюко(в), Я(ц)ко(в), Кашпоровъки и Мокиевъки по ве(р)ховина(м) ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине а(к)ту мое(г)ло по(д)комо(р)ско(г)ло, в року ⁵ прошло(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<,> мца ма(р)ца десято(г)ло дъня ω(д)правуючи(м)ся<,> на вы(ш)менованные ко(н)се(р)ваты и(н)те(н)товано(и)<,>.

В котори(и) справе су(д) менованы(и) голо(в)ны(и) трибунальскы(и)<,> по ко(н)тровє(р)сиа(х) сторо(н) ωбохъ тую апеляцию, чере(з) мене допущє(н)ую<,> скасова(в)ши възглядомъ<,> утяже(н)я за допущє(н)є апеляции ω(д) уфунѣдова(н)я юри(з)ди(к)ции и и(н)шихъ причинъ<,> яко и ω(т) веде(н)я

³ Во(л)ы(н)скому.

⁴ Текст пошкоджений приблизно на 6—7 літер.

⁵ «В року» повторєно двічі.

тоє справы<,> в те(р)ми(н) дальши(и), на (м)не, по(д)комори(м), вини кгра-
вамини(с) сто гриве(н) по(л)ски(х) такъ судови, яко и стороне всказалъ и
присудилъ, и тую справу до мене, по(д)коморо(г)lo|, а(л)бо уряду мое(г)lo|
на поле д[ля розгра]ниче(н)я⁶ добръ вы(ш)менованы(х)<,> поведовы(х) з
добрами ве(л)<:>. вашеє половици села Ω(л)ша(н)ки и ко(н)тинуова(н)я
ты(х) грани(ц)<,> одо(с)лалъ, и те(р)ми(н), кгда сторона сторону слушьне
припововет(т) ⁷<,> передо (м)ною, по(д)коморимъ, а(л)бо урядо(м) мои(м)<,>
ѡбо(м) сторона(м) на(з)начилъ, ѡ чо(м) тотъ декретъ<,> яко и уве(с) проце(с)
в то(и) справе правъны(и), шире(и) въ себе ѡбъмовъляе(т).

До которо(г)lo| се пово(д) с ты(м) по(з)во(м) свои(м) и до права свое(г)lo|
деди(ч)но(г)lo|, на кгрунъты Ωбуховскыє служачого, стосуючи и хотечи
се яко напру(д)ше(и)<,> въ ро(з)ница(х) кгрунътовы(х) з ве(л)<:>. вашою
успокоити<,> теды для лепшо(г)lo| ѡбъварова(н)я<,> и ѡграниче(н)я<,>
то(г)lo| кгрунъту свое(г)lo|<,> до Ωбухова<,> и Ге(р)мановъки з да(в)ны(х)
часо(в) во(д)ле е(г)lo| права<,> поки се проте(н)сия виши(р) и vzdлуж(ж) ѡны(х)
ро(с)тегае(т), з мае(т)ностю и кгру(н)том ве(л)<:>. вашеє // вашеє, до поло-
вици села Ω(л)ша(н)ки пра(в)не ве(л)<:>. ваши(м) належачи(м)<,> ты(м)
по(з)во(м) на те(р)ми(н) и де(н) вы(ш)ѡ(з)начоны(и) ве(л)<:>. вашу на поле
позывае(т) и приповыае(т)<,>. На которо(м), яко на завито(м), на ме(ст)цу
то(м)<,> где пре(з) повода суд<,> албо уряд' на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<,>
для уфунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции постано(в)лены(и)<,> буде(т), такъже
и до прислуха(н)я се присуже(н)я акъторату, пре(з) поменено(г)lo|<,> по-
вода пра(в)ны(ми) докуме(н)тами дедуковано(г)lo|<,> которы(и) во(д)ле пра-
ва присужо(н) быти мае(т), и до припа(т)ре(н)я се проваженъя на(с) а(л)бо
ура(д) на(ш)<,> чине(н)я грани(ц), сыпа(н)я копъцовъ и и(н)ши(х) знако(в)
грани(ч)ны(х), та(к)же и до прислуха(н)я се припатре(н)я того, кгда ак-
то(р) з све(д)ками на справе(д)ливое веде(н)е и сыпанъя граняцъ менова-
ныхъ<,> присегу выконати счочетъ, абы(с)те ве(л)<:>. ваша <,> ставъши,
скуте(ч)не се усправе(д)ливили.

153 зв.

Писа(н) въ Шумъску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)lo|
мца ге(н)вара пе(р)вогона(д)цать дъня<,>»

А пото(м) по(д)не(с) позо(в) други(и) по(д)комо(р)ски(и) авъте(н)ты(ч)-
ны(и) <,> по урожоно(г)lo| е(г)lo| м(л)<:>. пана Михала Кропи(в)ни(ц)ко(г)lo|,
по(д)су(д)ка бра(с)лавско(г)lo|<,> яко де(р)жачо(г)lo| села Ω(л)ша(н)ки<,>
и и(н)ши(х) де(р)жачихъ с[ель] Костюковъ, Кашпоро(в)ки и Мокиевъки,
в тыѣ ⁸ слова писаны(и)<,>:

«Фило(н) Вороны(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) земъли Кие(в)ское.

Урожоному его м(л)<:>. пану Михалови Кропи(в)ни(ц)кому, по(д)су(д)-
кови бра(с)лавскому<,> яко де(р)жачому села Ω(л)шанъки<,> и и(н)шимъ
де(р)жачимъ с[ель] Костюко(в), Кашпоровъки и Мокиевъки не ведати, за
яки(м) право(м)<,>.

Если бы(с)те ве(р)<:>. ваша <,> до справы ниже(и) менованое належа-
ли, зве(р)хностю е(г)lo| к(р). м(л)<:>. а владзою уряду моего ⁹ по(д)комо(р)-
ско(г)lo|, с права посполито(г)lo| на мене въложеною, ро(с)казую, абы(с)те

⁶ В цьому місці текст пошкоджений.

⁷ Літера «е» виправлена з іншої; на виносній — чорнильна пляма.

⁸ У цьому місці текст пошкоджений.

⁹ Літери «его» виправлені з інших нерозбірливих букв.

ве(р)<:>. ваша<,> передо мною а(л)бо урядо(м)¹⁰ мои(м) по(д)комо(р)-
 ск мѣ<,> на де(н) и ро(к) певъны(и), то е(ст) дъня два(д)ца(т) ѿ(с)мо(г)ло<,>
 мѣа фе(в)раля<,> в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девя-
 томъ на ме(ст)цу то(м)<,> где пово(д) во(д)ле права свое(г)ло юри(з)ди(к)цию
 урядови<,> моему по(д)комо(р)скому фунѣдова(т) укаже(т), ѿбъли(ч)не и
 154 завите ку праву и (с)куте(ч)ному се усправе(д)ливе(н)ю // -ве(н)ю<,> стали<,>
 на пра(в)ное попа(р)те ве(л)мо(ж)но(г)ло е(г)ло м(л)<:>. пана Анѣдрѣя з До(м)-
 бровици Фи(р)лея<,> кашталѣяна бе(л)ско(г)ло<,> которы(и) ве(р)н<:>¹¹, яко
 де(р)жачого села Ѡ(л)ша(н)ки<,> и и(н)ши(х) де(р)жачи(х) сель<,> выше(и)
 поменены(х), которы(х) в то(м) по(з)ве пово(д) яко за выражоны(х) мети хо-
 че(т)<,> е(с)ли бы(с)те до справы ниже(и) менованое<,> посполу з княжаты
 и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кими належали. А то въ справе пре(з) повода я(с)не-
 ѿсвещоны(м) княжато(м) и(х) м(л)<:>. Самоелеви, сынови, и Евфрузине,
 по(р)це, пото(м)ко(м) вла(с)ны(м)<,> княжати е(г)ло м(л)<:>. Кароля Коре(ц)-
 кого, кашталѣяна во(л)ны(н)ско(г)ло<,> и кня(ж)не Анѣне Самоело(в)не Ко-
 ре(ц)ко(г)ло, ве(л)мо(ж)но(г)ло е(г)ло м(л)<:>. пана Анѣдрѣя<,> Лещи(н)-
 ско(г)ло<,> воеводича бе(л)ско(г)ло<,> ма(л)жо(н)це, которы(х) звлаща<,>
 княжа(т)<,> и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х)<,> яко ле(т) не доро(с)лы(х)<,> с
 прито(м)ностю княжа(т) и(х) м(л)<:>. Ѡ(л)брихта Стани(с)лава на Ѡльце
 и Не(с)вижу Радивила, канѣцлира Великого кня(з)тва Лито(в)ско(г)ло<,>
 е(г)ло м(л)<:>. пана Станислава<,> Пото(ц)ко(г)ло, воеводы бра(с)ла(в)ско-
 (г)ло, и княжати его м(л)<:>. Миколоая Ча(р)торы(и)ско(г)ло, кашталѣяна
 во(л)ны(н)ско(г)ло<,> и и(н)ши(х) та(к) прирожоны(х), яко и те(с)таме(н)-
 томъ<,> лекгованы(х) на(з)начоны(х) ѿпекуновъ<,> а еѣ м(л)<:>. засе панною
 воеводичовую<,> бе(л)скую с притомностю [...] (ж)¹² вы(ш)менованого
 е(г)ло м(л)<:>. пана ма(л)жо(н)ка еѣ м(л)<:>, яко ѿпекуна мальже(н)ско-
 (г)ло<,> по ѿ(д)мене(н)ю стану еѣ м(л)<:>. пане(н)ско(г)ло<,> в ма(л)же(н)-
 ски(и)<,> прихиляючи(с) до декрету<,> суду голо(в)но(г)ло трибуналу Лю-
 бе(л)ско(г)ло, на ко(н)се(р)вата(х) воево(д)ства Во(л)ны(н)ско(г)ло<,> в року
 недавно прошломъ<,> тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шо(с)томъ мѣа мая пя-
 то(г)ло дъня<,> межи поводомъ выше(и) менованы(м)<,> а (к)няжаты и(х)
 м(л)<:>. и (м)ною, по(д)комори(м), яко судо(м)<,> до заплаче(н)я вины<,>
 утяже(н)я<,> а за ты(м) и шко(д) походячихъ<,> възглядом(м) допущене(н)я
 пре(з) мене<,> по(д)коморо(г)ло<,> апелѣяци ѿ(д) уфу(н)дова(н)я юри(з)-
 ди(к)цие(и) стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Кие(в)ское при ро(з)грани-
 че(н)ю добръ поводовы(х) Ѡбухо(в)ски(х)<,> и Ге(р)mano(в)ски(х)<,> и при-
 нале(ж)носте(и) и(х)<,> з ѿ(д)ное, а половицею села Ѡ(л)ша(н)ки, а(л)бо
 Ѡ(л)шаници, добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х), не ведати за яки(м)
 154 зв. право(м) // де(р)жачи(х), з другоѣ стороны<,> ве(н)ць и посаже(н)е на
 кгрунѣте то(м) же поводово(м) сель, на(з)ваны(х) Костюко(в)<,> Яцекъ,
 Кашъпоровъки и Мокиев(в)ки, по ве(р)ховино(м) ре(ч)ки Кра(с)ное, а то не-
 да(в)но в року прошъло(м)<,> тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второ(м) мѣа
 ма(р)ца<,> десято(г)ло дъня<,> ѿ(т)правуючисе и с те(р)мину акту моего
 по(д)комо(р)ско(г)ло<,> на вышеменованые конѣсе(р)ваты и(н)те(н)товано(и).

¹⁰ На літері «д» чорнильна пляма.

¹¹ Далі пропущене слово «вашу».

¹² Текст у цьому місці пошкоджений приблизно на 4—5 літер.

В которо(и) справе су(д) голо(в)ны(и) трибунальски(и) выточоную тую апе-
ляцію <, > пре(з) мене допушоную <, > скасова(в)ши възгляд(о)м утяже(н)я<, >
вины кгравами(с) сто гривень по(л)ски(х) на мьне, судови, и стороне
въсказавши, до мене, по(д)коморого, albo уряду мое(г)ло<, > для ро(з)-
граниче(н)я добръ менованы(х) поводовы(х)<, > з добрами княжа(т) и(х)
м(л)<: >. Коре(ц)ки(х), де(р)жавою на то(т) ча(с) ве(р). вашое ¹³ половицею
села Ѡ(л)ша(н)ки, и ко(н)тинуѡва(н)я<, > ты(х) грани(ц) ѡдослалъ <, > ѡ чо(м)
то(т) декре(т)<, > яко и уве(с) са(м) проце(с) пра(в)ны(и)<, > и позо(в) ѡри-
инальны(и), по сторону выданы(и)<, > шире(и) в себе ѡбъмовляю(т)<, >.

До которо(г)ло се поводовая сторона с ты(м) по(з)вомъ свой(м)<, > ве(н)щъ
и до права свое(г)ло деди(ч)но(г)ло, на кгрунъты Ѡбуховъскіе служачого,
во (в)се(м) реферуючи и стосуючи, а хочечи (се) я[ко] на[пру(д)ше(и)] ¹⁴ въ
ро(з)ница(х) кгру(н)товы(х) з княжаты и(х) м(л)<: >. Коре(ц)кими успокоити,
ве(р). вшу, е(с)ли бы(с)те до тоє справы и проце(с)су в не(и), на яко(м) ко(л)-
ве(к) пу(н)кте<, > зави(с)ло(г)ло<, > належали, до готового поступку, в то(и)
справе зачатого, и прислуха(н)я декретови суду а(л)бо уряду моего по(д)-
комо(р)ского<, > яки(и) на ѡ(н) ча(с) во(д)лу(г) права ферованы(и) будетъ<, >
на те(р)минъ и де(н) вы(ш)менованы(и)<. > позывае(т) и припозываетъ. На ко-
торо(м), яко на завитомъ<, > на ме(ст)цу томъ, где пре(з) повода су(д) а(л)бо
уря(д) на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<, > для ко(н)тинуѡванъя тоє справы постанов-
лены(и) буде(т), та(к)же и прислуха(н)я се припатре(н)я того, кгда а(к)то(р)
зъ све(д)ками на (с)праве(д)ливое веде(н)е и сыпа(н)е грани(ц) менова-
ны(х) ¹⁵ присегу выконати хоче(т), ты(м) по(з)во(м) е(с)тесте по(з)ваны, абы(с)-
те ве(р). ваша, ставши, skutечъне усправе(д)ливили.

Писа(н)<. > // в Шу(м)ску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого 156
м(с)ца ге(н)вара пе(р)вогона(д)ца(т) дъня<: >».

А по ты(м) сторона поводовая по(д)несла трети(и) позовъ по(д)комо(р)-
ски(и) авъте(н)ты(ч)ны(и), ѡ(д) себе по велебно(г)ло в Бозе ѡ(т)ца Исаия Тро-
химовича, игумена монастыра свето(г)ло Николы Пусты(н)но(г)ло кие(в)-
ско(г)ло, и капитулу того (ж) монастыра<, > яко по сте(н)никовъ, ѡ(д) мае(т)-
ности(и) и(х) села Тросте(н)ки<, > до пи(л)нова(н)я стѣны<, > которую мають
з кгру(н)тами поводовыми, выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)скоє.

Велебъному в Бозе ѡ(т)цу Исаиеви Трохимовичови, игуменови монастыра
свето(г)ло Николы Пусты(н)ского кие(в)ско(г)ло<, > и все(и) капитуле
того (ж) мона(с)тыра<, >.

Зве(р)хностю е(г)ло к(р). м(л)<: >. а вьладзою моею по(д)комо(р)скою<, >
с права посполито(г)ло, на мене вложеного<, > ро(с)казую, абы(с)те ве(л)<: >.
ваша<, > передо (м)ною або урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ<, > на де(н)
и ро(к) пе(в)ны(и)<, > то е(ст) дъня два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)ло м(с)ца фе(в)рала
в року тепере(ш)немъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девято(м)<, > на ме(ст)цу
то(м), где пово(д) во(д)ле права своего прете(н)дуючо(г)ло<, > юри(з)ди(к)цию
урядови моему по(д)комо(р)скому<, > фунъдова(т) укажетъ, ѡбли(ч)не и
завите ку праву и (с)куте(ч)ному усправе(д)ливѣ(н)ю<, > стали<, > на правъ-

¹³ Над літерою «е» чорнильна пляма.

¹⁴ На цьому місці текст пошкоджений.

¹⁵ Описка замість «менованы(х)».

ное попа(р)тъе ве(л)мо(ж)но(г)ло<, > е(г)ло м(л)<: >. пана Анѣдрия з Дуброви[цы] Фи(р)лея<, > кашталяна бельского<, > которы(и) [в]ѣ(л). в[ш]у, [п]рихиляючисе до декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ско(г)ло, на ко(н)се(р)ватахъ воево(д)ства Во(л)ы(н)ского в року тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шо(с)то(м)<, > м(с)ца мая пятого д[н]я<, > межи поводомъ а (м)ною, по(д)комори(м)<, > и я(с)неѡ(с)вечоны(ми) кжты ¹⁶ и(х) м(л)<: >. Самуеле(м), сыно(м), и Евѣфрузыною, цо(р)кою<, > пото(м)ками зо(ш)ло(г)ло к(ж)ти е(г)ло м(л)<: >. Коре(ц)кого, кашталяна во(л)ы(н)ско(г)ло, и кне(ж)ною Самуело(в)ною Коре(ц)кою<, > еще на то(т) ча(с) в стане пане(н)скомъ будучою, и ѡпекунами к(ж)тъ и(х) м(л)<: >. Корецьки(х) я(с)неѡ(с)вечоны(ми) к(ж)ты<, > и(х) м(л)<: >. Ѡ(л)бри(х)то(м) Стани(с)лавомъ Радивило(м), канѣцлиро(м) Велико(г)ло кня(з)тва Лито(в)ского<, > е(г)ло м(л)<: >. пано(м) Стани(с)лаво(м) Пото(ц)ки(м), воеводою браславскимъ<, > к(ж). е(г)ло м(л)<: >. Миколае(м) Ча(р)торы(и)ски(м)<, > кашталяно(м) во(л)ы(н)ски(м)<, > и (и)ши(ми) ѡпекунами<, > и(х) м(л)<: >. А то в справе през(з) повода мене, яко судови<, > менованы(м) по(з)ваны(м)<, > яко стороне, до заплече(н)я ¹⁷ пена(м) кграваминсь // взглядо(м) допущене(н)я през(з) мене<, > по(д)коморо(г)ло<, > апелации ѡ(д) уфунѣдова(н)я юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Киевское при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовы(х) Ѡбуховскихъ<, > футоро(в), сель и принадлежносте(и)<, > до ни(х) належачихъ<, > и половици села Ѡ(л)ша(н)ки, добръ княжа(т) и(х) м(л)<: >. Коре(ц)ки(х) и ѡ посаже(н)е на поводовомъ кгрунѣте сель Костюко(в), Яце(к), Кашпоровьки и Мокиевьки по(д) ве(р)ховиною ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акѣту моего по(д)комо(р)ского, в року тисеча ше(ст)со(т)ъ три(д)ца(т) второ(м) м(с)ца ма(р)ца десятого д[н]я<, > ѡ(д)правуючи(м)се<, > на вы(ш)менованые ко(н)се(р)ваты<, > и(н)те(н)товано(и)<, >.

155 зв.

В которо(и) справе судъ трибунальски(и)<, > тую апелацию скасова(в)ши, на (м)не, по(д)коморимъ<, > пенамъ кгравамини(с)<, > сто гриве(н) въсказавъши, тую справу знову до мене, по(д)коморо(г)ло, а(л)бо уряду моего на поле д[н]я ро(з)граниче(н)я<, > добръ поводовы(х)<, > Ѡбуховьски(х) и Ге(р)мановьски(х)<, > поки прете(н)сия ѡны(х) виши(р) и въздлужъ<, > ро(с)тягаетъ<, > з кгрунѣга(ми) к(ж)<: >. и(х) м(л)<: >. Коре(ц)ки(х)<, > до половици села Ѡльша(н)ки албо Ѡ(л)шаници<, > правѣне належачимъ, и ко(н)тинуюва(н)я ты(х) грани(ц) ѡдо(с)лалъ. Прото<, > пово(д), хотечи(с) яко на(и)пру(д)ше(и)<, > въ ро(з)ница(х) кгру(н)товы(х) з к(ж)ты и(х) м(л)<: >. Коре(ц)кими успокоити<, > яко тежъ кне(ж)ну ее м(л)<: >. Самуелевну Коре(ц)кою<, > по ѡ(д)мене(н)ю стану ее<, > м(л)<: >. пане(н)ско(го) в ста(н) ма(л)же(н)ски(и) з бы(т)ностю ма(л)жо(н)ка ее м(л)<: >. его м(л)<: >. пана А(н)дрея Лещи(н)ского, во(л)еводича ¹⁸ бе(л)ско(г)ло<, > велебно(ст) вашу, яко [к]ольлят[е]раловъ<, > до пильнова(н)я стѣны, которую мае(т)е ѡ(д) села Тро(с)те(н)ки, мае(т)ности своее, з кгрунѣтами поводовыми, и ставе(н)я по(д)даны(х)<, > до выда(н)я през(з) ни(х) сведе(ц)тва, в то(и) мере на те(р)минъ<, > и де(н)и<, > менованы(и)<, > позываетъ и припозываетъ.

¹⁶ Слово виправлене з іншого нерозбірливого слова.

¹⁷ Описка замість «заплече(н)я».

¹⁸ Текст у цьому місці пошкоджений.

Прото абы(с)те сами стали<,> и по(д)даны(х) свои(х) ставили<,> и въ томъ се<,> скуте(ч)не усправе(д)ливили<,>.

Писа(н) в Шу(м)ску року Па(н)ского тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) дѣ. вято(г)ло м(с)ца ге(н)вара ѿдина(д)цатого дѣмь.<,>»

А по вынесе(н)ю и по прочита(н)ю ты(х) по(з)вовъ и по учине(н)ю таковое пропозыци [!] чере(з) сторону поводовую просила и домавялася сторона поводова, абы(м)с<,> с пови(н)ности уряду мое(г)ло, прихилиючисе до декрету трибунальско(г)ло, в то(и) справе феровано(г)ло, и реасумова(в)ши юри(з)ди(к)цию, ю(ж) ра(з) в то(и) справе на то(м) же ме(ст)цу уфунъдованую, до ко(н)тинуѡва(н)я того актѹ грани(ч)но(г)ло<,> приступи(в)ши, далє(и) // далє(и) прощедова(л)с<,> и стороне по(з)вано(и) справоватисе наказальс<,> вшєлякие докуме(н)та и пробациє, до тоє справы належачиє, в да(л)шомъ тра(к)те собе заховавъши<,>.

156

Гдє ту(т) же<,> передо (м)ною, комо(р)нико(м), ѡдо(з)вавъшисє плєнипотє(н)тѹ по(з)ваны(х) урожны(и) па(ц) Криштофъ Шєнявъски(и)с<,> а не вѣдаючисє с поводомъ въ жа(д)ныє ко(н)тровє(р)сиєс<,> подаль ли(ст) ѡ(д)рочоны(и)с<,> ѡ(д) его м(л)с<,> пана по(д)коморо(г)ло, до ѡбудвухъ сторо(н) писа ны(и)с<,> а(в)гє(н)ты(ч)ны(и)с<,> которы(и) поводова сторона просила, абы былъ до кни(г) и(н)сєрованы(и). Которо(г)ло я, комо(р)никъ, за аффектацию стороны поводовое приня(в)ши, до кни(г) вписати казалємъ, и та(к) сє в собе маєтъ<,>:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Киевъское<,>.

Ве(л)мо(ж)ному его м(л)с<,>. пану Аньдрєєви з Дубровици Фирлєєви<,> каштелянови бєльскому, яко стороне поводова(и), такъже я(с)нєѡсвєцєному к(ж)ти є(г)ло м(л)с<,>. Самоелєви, сынови<,> и Евъфрузинє, цо(р)цє, пото(м)комъ зошло(г)ло вє(л)мо(ж)но(г)ло<,> княжати є(г)ло м(л)с<,>. Кароля Корє(ц)кого, ка(ш)теляна волы(н)ского<,> и (к)ня(ж)нє А(н)нє Самоело(в)нє Корє(ц)ко(и) и ма(л)жо(н)кови в. м(л)., яко ѡпекунови, вє(л)мо(ж)ному<,> его м(л)с<,>. пану Аньдрєєви Лєщи(н)скому, вєводичови бєльскому<,> такъже ѡпекуномъ вє(л)с<,>. вшєє. княжата Корє(ц)киє, [яснє]ѡ(с)вєцєны(м) княжати его м(л)с<,>. Ѡ(л)бри(х)то[ви] Стани[сл]авови на Олыцє и Нєсвѣжу<,> Радивилови, ка(н)цлирови Великогo кня(з)тва Лито(в)ско(г)ло<,> его м(л)с<,>. пану Станиславови Пото(ц)кому, вєводе бра(ц)ла(в)скому, и княжати є(г)ло м(л)с<,>. Миколаєви<,> на Клеваню Ча(р)торискому<,> каштєлянови волы(н)скому<,> и и(н)ши(м)с<,> ѡпекуно(м) вмстє(и).

Ѡ(з)на(и)мую вмстє(м) ты(м) мои(м) ѡ(д)рочонимъ листомъ<,> и(ж) на то(т) тє(р)ми(н). которы(и) припадає(т)с<,> дѣня два(д)ца(т) ѡсмог<,> фєвралєя в року нинєшнємъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м)с<,> за по(з)вомъ, прє(з) комо(р)ника моего грани(ч)ного киевъско(г)ло<,> урожного пана Миколая Тучани(ц)ко(г)ло<,> выданы(м)с<,> до ро(з)граничє(н)я добрьс<,> дєди(ч)ны(х)с<,> в. м(л).с<,> м(л)с<,>. пане бє(л)ски(и)с<,> Ѡбуховъски(х)с<,> и Гє(р)мановъски(х), футоровъ, сєльъ и приналє(ж)ностє(и)с<,> до ни(х) належачи(х)с<,> з ѡ(д)ное, а добрь в. м(л)с<,>, кжта Корє(ц)киє, дєди(ч)ны(х), сєла // Ѡ(л)ша(н)ки, а(л)бо Ѡ(л)шаници<,> яко по(з)ваное, з другое стороны, пови(н)ности мое(г)ло уряду досы(т) чинєчи, ра(д) бымъ зъєхаль и тую справу и ро(з)граничє(н)є прєрєчєны(х) добрь межѹ вмстєми и добра(ми)

156 зв.

в. м(л)., ве(д)ле права посполито(г)ло и ве(д)ле де(к)рету трибунальського, ско(н)чиль<.>. Ле(ч) и(ж) не могучи на се(с) ча(с)с<.> пови(н)ности свое(и) досы(т) чинити<.> так для тривоґе устави(ч)ны(х), которые в ты(х) края(х)<.> о(д) неде(л) ки(л)ку а(ж) до сего часу трываю(т), и што ра(з) о ни(х) ведомо(с)ти пе(в)ные и до(с)коналые з Украины приходя(т), же во(и)ско пога(н)ское<.> по два(к)роґь въ воево(д)ство наше недалеко о(д) на(с) впадали и шкоды в побранью люде(и) в поло(н)с<.> и почине(н)ю шко(д) пога(н)скою рукою<.> своею<.> починили, и еще во(и)ско немалое недалеко грани(ц)с<.> па(н)ствъ е(г)ло к(р). м(л)с<.>. для и(н)ку(р)сы в полю готовое е(ст), до того же в ты(х) самы(х) дья(х)с<.> реки, ре(ч)ки пустили, и въ поля(х), а поготовью въ ре(ч)ка(х) преправа ве(л)це тру(д)ная<.> так и(ж) жа(д)ны(м) способомъ тое справы вместе(и) спо(л)ное и ро(з)граниче(н)я добръ в. м(л)с<.>. преречоны(х) ко(н)чити<.> яко то и сами в. м(л)с<.>, видети можете<.> пови(н)ности свое(и) и праву посполитому досы(т) чинити не могу. И о¹⁹ то(м) в. м(л)с<.> обуду(м) сторона(м) чере[з] се(с) ли(ст) [мо]и о(д)рочоны(и)с<.> и чере(з) во(з)ного шляхе(т)но(г)ло Матяша Нови(ц)ко(г)ло<.> та(к)же пре(з) дво(х) шля(х)тичовъ<.> ведати даю.

А хотечи, абы тая справа до ску(т)ку свое(г)ло при(и)ти мо(г)ла<.> зъяжаючисе в то(м) с<.> с право(м)с<.> посполитымъ<.> и (з) слушьностью, то(т) те(р)ми(н)с<.> поменены(и)с<.> дья два(д)ца(т) о(с)мого фе(в)раля, припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) на де(н) о(с)мьна(д)цаты(и) мсца мая<.> в року нинешнемъ<.> тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ перекладаю, о(д)рочаю и на(з)начаю. На которы(и) поменены(и) ча(с) абы(с)те в. м(л)с<.> ве(д)ле пе(р)шого по(з)ву на кгрунтье и на ме(ст)цу, где я а(л)бо вря(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и)с<.> чере(з) повода постановены(и)с<.> для уфу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции будё(м), зо вышеляюку готовостю // -стюс> своею становилисe, тую справу свою ко(н)чили, правьного ро(з)судьку<.> моего слухали и во вьсемъ себе правьне поступовали. А я коне(ч)не на тоґь<.> поменены(и) те(р)минъ<.> о(с)мна(д)цаты(и)с<.> мая<.> да(ст) Бо(г)с<.> зъеду<.> и то, што право посполитое<.> и пови(н)но(ст) уряду моего каже, учиню<.>.

Дьялося во (Р)жищове року Божого нароженья<.> тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло мца фе(в)раля два(д)ца(т) пе(р)шого дьяс<.>

На которы(и) то таковы(и) о(д)рочоны(и) ли(ст) сторона поводовая поведела, и(ж) то(т) те(р)ми(н) теперешьни(и)с<.> пре(з) судъ а(л)бо уря(д) по(д)комо(р)ски(и) жа(д)нымъ способомъ о(д)рочоны(и) быти не може(т)с<.> з велю и ва(ж)ны(х) причи(н)с<.>:

пе(р)шая — и(ж) право посполитое<.> такового о(д)роче(н)я<.> привата авьторитате ²⁰с<.> судови по(д)комо(р)скому<.> и урядови его<.> заброняе(т)с<.> чоґо ся право(м) по(с)полити(м) ро(з)делу четве(р)того<.> артикулу семьдесять пе(р)шого<.> доводи(т)с<.>; дово(т)ди(т)се[!] други(м) право(м) ро(з)делу девято(г)ло<.> а(р)тикулу второ(г)ло<.> где<.> прецизе ²¹право посполитое декляруе, и(ж) ты(л)ко вера и(н)фи(р)митате еґь<.> геґь ко(м)проба(н)да и(н) тали протракционе ю(с)тицие е(к)ськузатуръ<.>; доводи(т)се и третимъ правомъ того (ж) статусу<.> же по(д)комори(и) а(л)бо уря[д] е(г)ло не може(т) привата авьторитате<.> тра(н)сѡпонере те(р)мину<.>

¹⁹ На цьому місці текст пошкоджений.

²⁰ Над останнім складом цього слова є перекреслена виносна «м».

²¹ Над словом перекреслена виносна «д» (?); літера «з» виправлена з «с».

грани(ч)ного ани ²² да(м)нумъ а(л)териу(с) сине коньсе(н)су па(р)циумъ<,> а ²³ ты(м) ба(р)зе(и) сине ко(н)сенъсу<,> па(р)ти(с) акторее ²⁴<,> и(н) ремъ е(т) афе(к)тациономъ па(р)ти(с) цитате, што бы з уближе(н)емъ<,> и про-волокою справе(д)ливости акторее ²⁵ па(р)ти(с) быти мусело<,>;

другая причина — и(ж) самъ декре(г) суду голово(н)о(г)о[о] <,> трибу-на(л)ско(г)о[о] знале(ж)ши в то(и) справе<,> а фундационе юри(з)ди(к)-циони(с) бы(ти) нонъ а(д)мисибилемъ<,> апелационе(м) <,> которое суд <,> по(д)комо(р)ски(и) <,> стороне по(з)вано(и) допустилъ<,> и оную скасова(в)-ши а пенамъ кгравамини(с) на по(д)комори(м) въсказавъши<,> тую справу на скуте(ч)ное коньтинуова(н)е<,> акъту грани(ч)но(г)о[о] <,> знову до суду по(д)комо(р)ского о(д)о(с)лалъ<,> и о(д) жа(д)но(г)о[о] де(к)рету // квоу(с)кве а се(н)те(н)ция дефинитива апеляци(и) допушта(т) <,> заборони(л), чоге с декрето(м) трибунальскимъ<,> на те(р)мине нинешнемъ доводи(т), зачимъ ю(ж) тое о(д)роче(н)е, яко прива(т)ное, суду по(д)комо(р)ского албо уряду его <,> по(з)воленое и выношное быти не можетъ;

третя <,> — же тое о(д)роче(н)е, которо(г)о[о] сторона по(з)ванная афектъуе, не ты(л)ко же не пра(в)не, але и прива(т)не <,> е(ст) вынесеное неправне, бо ну(л)ло лекгали и(м)педиме(н)то <,> и(н)те(р)цеде(н)те <,> кото-рое бы де лзи(с) неце(с)итат демо(н)страционе на томъ те(р)мине <,> всказаное бы(т) мело <,> а ни уря(д) по(д)комо(р)ски(и) <,> ани сторона афектуючая <,> того не доводи(т) <,> неправне <,> бо не чте(р)ма тыкгодня-ми <,> пре(д) на(з)наченемъ те(р)мину другого <,> але того жъ и о(д)ного (ж) дъня каде(н)ции теперешне(г)о[о] те(р)мину то(т) ли(ст) о(д)рочоны(и) <,> пре(з) сторону <,> по(з)ваную, того о(д)роченъ <,> афектуючую, и до уряду по(д)комо(р)ско(г)о[о] подаваны(и) естъ, а право посполитое я(с)не декла-руеть <,> и ро(с)казуе(т) <,> абы те(р)ми(н) грани(ч)ны(и) пре(з) позовъ <,> чты(р)ма неделями пере(д) каде(н)циею <,> его былъ <,> о(з)начоны(и) и вы-несены(и), [чого ся?] ²⁶ правомъ ²⁷ посполиты(м) ро(з)делу девято[го] дово-ди(т), погото(в)ю ли(ст) о(д)рочоны(и) <,> тое (ж) <,> што и позовъ въ себе орина(л)ны(и) <,> заверает <,> и еи(з)демъ сольлениационисъ маеть быти о(б)се(р)вованы(и) <,> ве(н)цъ еще неправне <,> и приватне <,> албовемъ то(т) ли(ст) о(д)рочоны(и) <,> которы(и) сторона по(з)ванная на то(м) те(р)мине пере(д) урядомъ <,> по(д)комо(р)ски(м) покладае(т) <,> не е(ст) стороне пово-дово(и) не ты(л)ко пре(з) во(з)ного <,> во(д)лугъ трибу права посполито(г)о[о], але ани пре(з) и(н)шую о(б)обу <,> наурядовую ²⁸ поданы(и) <,> а ни о(з)на(и)-мены(и), о которо(м) сторона поводовая, ажъ до того часу дъня и те(р)минну сегодне(ш)него <,> жа(д)ное ведомости <,> не мела, чоге ани сторона по(з)ва-ная <,> хотечи теперешни(и) те(р)минъ <,> мети <,> о(д)рочоны(и), жа(д)ною реляциею во(з)ного <,> не до(во)ди(т) и о(в)ъшемъ приватне <,> пре(з) пле-нипоте(н)та свое(г)о[о] <,> а не урадо(в)не // урядовне пре(з) во(з)но(г)о[о] себе бы(т) о(д) уряду по(д)комо(р)ского <,> даны(и) <,> покладае(т), кото-

157-эв.

158

²² Возможно, помилково замість «и(н)»?

²³ Літера виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

²⁴ Остання літера «е» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

²⁵ Літери «кто» виправлені з інших, нерозбірливих букв.

²⁶ На цьому місці текст пошкоджений.

²⁷ Літера «п» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

²⁸ Описка замість «неурядовую»; перед цим словом е одна закреслена літера.

ры(и) не иначе(и), е(д)но за прива(т)ны(и), а не за урядовъны(и) маєть быти<, > во(д)лугъ права почитаны(и)<, >.

Чого все(р)ло такъ дово(д)ши<, > и правомъ посполитимъ комъпробовавъши<, >, проси(т) сторона поведсвая<, > абы уря(д) по(д)комо(р)ски(и)<, > тую афе(к)тацию стороне по(з)вано(и) ѿ(д)роче(н)я тепере(ш)не(р)ло те(р)мину, яко не(с)лушную, нева(ж)ную<, > и праву. по(с)политому проти(в)ную<, > которое ни на (ш)то и(н)шо(г)ло, е(д)но и(н) протра(к)циѡнемъ<, > ю(с)тицие и(н) детриме(н)тумъ кавъзе я(к)тура(м) а(т)кве да(м)ну(м) па(р)ти(с) актѡрие ²⁹ заживае(т), на сторону ѿ(д)ложивъши<, > и ѡную, яко фриволе заживаную<, > бы(т) узнавъши, стороне по(з)вано(и) справова(т)се и дале(и) в справе поступива(т) наказаль, и(н)шые въшелякие доводы и докуме(н)та пра(в)ные, до тое справы належачие, яко выше(и), вцале себе заховуючи<, >

Я, ком(о)р)никъ, не дерокуючи ничего правомъ и въла(с)ности кгру(н)то(в) на ѡбе(д)ве стороне<, > такъже доводомъ и ѡбороно(м) ѡбо(х) сторонъ, юри(з)ди(к)цию мою урядовукъ<, > на томъ ме(ст)цу, где и пе(р)ве(и) была уфунъдована, на ры(ч)це Ѡ(л)ша(н)це<, > для само(г)о ѿ(д)роче(н)я то(л)ко того актѡу и префисии те(р)мину юдициалите(р) учине(н)я<. > фу(н)дую и уфунъдовале(м), и ѡную чере(з) во(з)ного Семена Зеле(н)ско(г)ло ѡбъволати и публиковати ро(с)казалемъ<, > котѡры(и) и(ж) ѡбъвола(л) и публиковаль<, > реляцию свою передо (м)ною учинилъ и со(з)наль<, >.

Та(н)де(м) а(ч)ко(л)векъ сторона поведовая домавяе(т)се и афектъуе(т) того, абымъ ѿ(д)тявъши таковое ѿ(д)роче(н)е того актѡу грани(ч)ного, чере(з) е(г)ло м(л)<.:> пана по(д)коморо(г)ло слушьне и правъне выданѡе<. > до ко(н)тинуѡванъя ѡного приступилъ и стороне по(з)вано(и) справоватисе наказаль, е(д)на(к) же-(м) я не (з)еха(л) тутъ, на тое ме(ст)це, для ѿ(д)правова(н)я то(г)ло актѡу грани(ч)ного, а звлаща по(д) ча(с) та(к) небе(з)печъны(и)<, > але ты(л)ко для ѿ(д)роче(н)я юдициалите(р) ѡного и префиггова(н)я те(р)мину<, > на ча(с) способне(и)ши(н)<, > те(д)ы я таковую // афектъацію стороны поведовое на сторону ѿ(д)ложивъши<, > а уваживъши то, же тръвоги ѿ(д) неприятеля крыжа свето(г)ло, то е(ст) татарина < > ѿ(д) неделъки(л)ку ажъ до сего часу тръваю(т), и ведомости певъные таковые су(т)<. > же во(и)ско пога(н)ское по (д)вакро(т) тутъ в тые края ³⁰ неподалеку ѿ(д) на(с) въпа(д)ши, веле шко(д) та(к) в людя(х), яко и въ добы(т)кахъ починили<, > и тепе(р) в поляхъ поготовью стоя(т)<, > а до то(г)ло же в ты(х) вла(с)не дъня(х)<. > ре(ч)ки и реки пустили и въла(с)не самая ро(с)те(ч) наступила<, > где жа(д)ны(м)<. > способомъ ѡбъеха(н)е ширикости !!! кгру(н)товъ и дукъту проваже(н)е для ро(з)лянъя во(д)<. > и ро(с)пуще(н)я рикъ и ричокъ ѿ(д)правитисе способне не можетъ<, > те(д)ы я тую справу зо всъмъ ее ефектъомъ<, > въ жа(д)ную кокгницию ее не въдаючисе, ѡвъшемъ въшелякие такъ поведовое стороны доводы<. > яко и по(з)ваное стороны ѡбороны и доброде(и)ства правъные такъ во всемъ, яко и въ на(м)не(и)шо(и) части<. > на ѡбе(д)ве стороне вцале заховавъши<. > на де(н) ѿ(с)мъна(д)цаты(и) мца мая<, > в року теперешънемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м) во(д)лугъ листу его м(л)<.:> пана по(д)коморого ѿ(д)рочоного, выше(и) и(н)серовано(г)ло.

²⁹ Помилково замѣстъ «актѡрее».

³⁰ Літера «я» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

ω(д)кладаю и ω(д)рачаю [!]<, > [гд]е, и [рок]ъ ³¹ сторонамъ ωбудьвумъ такъ за по(з)вомъ выше(и) и(н)серованы(м)<. > яко и за ω(д)роче(н)емъ, пре(з) его м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)лоу выданымъ<. > туде (ж) и тепере(ш)ни(м) декрето(м) мой(м) ³², кромъ вшелякого припо(з)ву, складаю и заховаю<. >. А што се ³³ тыче его м(л)<.>. пана по(д)судька браславско(г)лоу, де(р)жачо!! добръ поменены(х) села Ω(л)ша(н)ки, и и(н)ши(х) де(р)жачихъ<. > та(к)же и его м(л)<.>. ω(т)на игумена микольско(г)лоу и капитулы Микольское Пусты(н)ное киевское<. > яко сте(н)никовъ<. > до то* sprawy припо(з)ваныхъ, теды тую справу зо всьни и(х) м(л)<.>. до того жъ часу су(с)пе(н)дуо<. > складаючи и(х) м(л)<.>. все(м) на то(т) де(н) и рокъ выше(и) менованы(и)<. > те(р)ми(н) завиты(и)<. > и пь(в)ны(и)<. > кромъ вшеляко(г)лоу припо(з)ву<. >.

Протестоваласе сторона поводовая его м(л)<.>. панъ Фи(р)ле(и) ω краваме(н) и ω шкоды // ды, же ну(л)ло леггали и(м)педиме(н)то и(н)те(р)жеде(н)те ω(д)рочене то<. > учинитъ ³⁴ якобы мель е(с)ми, такъ проти(в)ко его м(л)<.>. пану по(д)коморему, яко и мьне, урядови его, ω краваме(н) и ω шкоды. Дабиту(р) инъ копия<. >. Я-мъ се тежъ<. > такъ моимъ<. > яко и его м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)лоу имене(м) репротестоваль, же ничего<. > проти(в)ко праву и самое слушьности не выкročили(с)мо.

Што вьсе для памяти до (к)нигъ по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Кие(в)ско(г)лоу естъ записано<. >.

№ 31. Ω(д)роче(н)е те(р)мину грани(ч)ного межи его м(л)<.>. пано(м) бельскимъ<. > а паны Тышами

Року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)лоу м(с)ца ма(р)ца третє(г)лоу дьня.

Дьялосе на кгру(н)тє<. > на(д) рекою Стугъною при у(с)тю реки Ω(л)шаньки в тую то реку Стугъну<. > где мене, Миколая Тучани(ц)кого, коморника грани(ч)ного воево(д)ства Киевское, [сто]рона поводовая, ве(л)мо(ж)ны(и) е(г)лоу м(л)<.>. [па]нъ Ан[г]ре(и) ¹ з Дубровици Фи(р)ле(и)<. > каштелянъ бельски(н)«>, для ωграниченъя добръ свои(х) деди(ч)ны(х) Обуховски(х) з добрами урожоны(х) пановъ Кгабриеля, Яна и Павьла Тышовъ Быковски(х), пото(м)ковъ и вла(с)ны(х) сукъце(с)соровъ добръ негды зо(ш)ло(г)лоу урожоного пана Адама Тыши Быко(в)ского Копачовски(ми) поставиль<. >. Где постави(в)ши его м(л)<.>. противъко менованымъ по(з)ванымъ, яко в справе ниже(и) меновано(и) при(н)ципально(и), пропозицию свою чиниль с по(з)ву свое(г)лоу а(в)те(н)ты(ч)ного по(д)комо(р)ского, в тые слова писаного:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Урожоны(м) и(х) м(л)<.>. паномъ Кгабриелеви, Янови и Павьлови Тышом(м) Быковски(м), пото(м)комъ и вьла(с)нымъ сукъце(с)соромъ добръ негды зошлого Адама Тыши Быко(в)ско(г)лоу, и урожоному // му е(г)лоу м(л)<.>. пану Еремияшови Тыши Быко(в)скому, яко стрыеви<. > а ωпеку-

³¹ На цьому місці текст пошкоджений.

³² Перша літера «м» виправлена з нерозбірливої букви.

³³ Літера «с» виправлена з «е».

³⁴ Закінчення «-ть» виправлене з іншого, нерозбірливого.

¹ На цьому слові, а також на словах «сторона» і «панъ» текст пошкоджений.

нови менованы(х) пото(м)ковъ и и(н)ши(м) опекуномъ ве(р)⟨.⟩ вшое, те(с)-тамє(н)то(м) записаны(м).

Которы(х) имена⟨,⟩ и про(з)ви(с)ка⟨,⟩ в то(м) по(з)ве за выраженные мети хотєчи⟨,⟩ зве(р)хностою его к(р). м(л)⟨:⟩. а владзою мою⟨,⟩ по(д)комо(р)скою⟨,⟩ с права посполито(г)ло на мене⟨,⟩ вложною⟨,⟩ ро(с)казую⟨,⟩ абы(с)те в. м(л). передо (м)ною⟨,⟩ а(л)бо урядомъ моимъ по(д)комо(р)ски(м) на де(н) и рокъ⟨,⟩ певъны(и)⟨,⟩ то е(ст) дня третего м(с)ца ма(р)ца в року теперешнемъ тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ⟨,⟩ на ме(ст)цу то(м), где поводъ во(д)ле права⟨,⟩ своего прете(н)дуючого⟨,⟩ юри(з)ди(к)шию урядови моему по(д)комо(р)скому фундова(т) укажетъ, ѡбъли(ч)не и завите ку праву и (с)куте(ч)ному се усправе(д)ливенью⟨,⟩ стали⟨,⟩ на правъное попа(р)тѣе ве(л)мо(ж)ного е(г)ло м(л)⟨:⟩. пана Анѡдрея Фи(р)лея з Дубровици, каштегляна белъско(г)ло, которы(и) в. м(л). пото(м)ковє з бытъностю и прито(м)ностю опекуно(в) ве(р)⟨:⟩. ваши(х), ѡ(д)ступуючи ѡ(д) апєляции, пре(з) повода⟨,⟩ ѡ(т) декрету зналезенъя не поря(д)ного⟨,⟩ по(з)ву⟨,⟩ на трибуналь в року тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ ²⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца ѡ(с)мо(г)ло дня⟨,⟩ выточное, перєстаючи на и(н)ши(х) декрєта(х)⟨,⟩ в то(и) справе⟨,⟩ ѡ ро(з)граничє(н)є кгрунтьовъ⟨,⟩ Ѡбуховъски(х) з кгрунтьомъ ве(р)⟨:⟩. вши(х), до замьку Копачо(в)ского правънє [н]алежачи(м)⟨,⟩ еще зошлomu урожоному пану Адамови ³ Тыши Бьковъскому⟨,⟩ ѡ(т)цєви ве(р)⟨:⟩. ваши(х)⟨,⟩ ѡ(д) подава[!] заданое такъ пре(з) судъ трибунальски(и), яко и уряд(д) нашъ⟨,⟩ по(д)комо(р)ски(и), фєрованы(х), сталыхъ и учинєны(х)⟨,⟩ ничого не ублжаючи⟨,⟩ пре(з) тоє ѡ(д)ступє(н)є вла(с)ности кгрунтьовъ⟨,⟩ поводовы(х) ани ѡ(д) рєчи самое при(н)ципальное ѡ(д)ступуючи⟨,⟩ але мєли ѡруючи и поря(д)нє свои(и) позовъ справуючи, тепє(р) ве(р). ваши(х), яко потомьковъ, и опекуновъ⟨,⟩ ве(р). вши(х), яко тежъ и ѡ(д)живляючи справу тую по смє(р)ти ѡ(т)ца вашо(г)ло вышъменованого, понева(ж) з ѡны(м) проє(с) е(ст) зачаты(и)⟨,⟩ а знову прихиляючисє до декрету и реми(с)сы⟨,⟩ трибуна(л)ское, в року тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) пє(р)вомъ м(с)ца сє(н)тебра пятого дня межи поводом(м) а ѡ(т)цє(м) ве(р)⟨:⟩. вшое ⁴ учинєного⟨,⟩ которы(и) суд(д) трибунальски(и) // до мене, по(д)коморо(г)ло, албо уряду мое(г)ло на поле ѡдослалъ былъ. С которымъ пово(д) то(т) позо(в) свои(и) такъже и право(м) свои(м) дєди(ч)ны(м), на кгру(н)ты Ѡбуховъскиє служащимъ⟨,⟩ стосуючи а хотєчи сє яко напру(д)ше(и) въ ро(з)нища(х) кгрунтьовы(х) з ве(р)⟨:⟩. ваши(ми) ускоити, теды для лєгшо(г)ло ѡбъварованъя и ѡграничєнъя⟨,⟩ того кгрунтьу свое(г)ло, до Ѡбухова з давъны(х) часовъ во(д)ле е(г)ло права, поки сє прєте(н)сия вши(р) и въздлужъ ѡны(х) ро(с)тегаєтъ, з має(т)ностями а з кгру(н)томъ ве(р)⟨:⟩. вшое, до замьку Копачовъского правънє и слущнє вм(ст)м належачимъ⟨,⟩ ⟨(⟩которыє кгру(н)ты, илє по(д) право пово(д)о по(д)падаю(т), ве(р)⟨:⟩. вшо(и) за належъныє не при(з)наєтъ⟨,⟩ ты(м) по(з)вомъ на те(р)минъ и де(н) вы(ш)ѡ(з)начоны(и)⟨,⟩ ве(р). вшу⟨,⟩ на поле позыває(т) и припозыває(т), а то во(д)лугъ декрету и реми(с)сы трибуна(л)ское, яко сє вышъ помєнило⟨,⟩.

² На частині слова «ро» чорнильна пляма.

³ Літера «А» виправлена з іншої, нерозбірливої.

⁴ На літері «в» чорнильна пляма.

На которомъ, яко на завитомъ, абы(с)те ве(р). вша на то(м) ме(ст)цу, где пре(з) повода су(д) албо уря(д) на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<.> постановълены(и) буде(т), станувъши, декретови нашому<.> кгда поводи во(д)лугъ правныхъ докуме(н)товъ<.> дедукованы(х) и права посполито(г)ло, актора(т) присудимо<.> при(с)луха(в)ши(с), проваже(н)ю на(с) албо уря(д) нашъ<.> [чине?] (н)ю ⁵ грани(ц) о(д) замъку и кгрунтьовъ Ко[п]ачовски[х] <.> сыпа(н)ю копьовъ и ж(н)ши(х) знаковъ<.> грани(ч)ны(х) припатрилисье. И кгда акто(р) зъ све(д)ками на справе(д)ливое веде(н)е и учине(н)е грани(ц) менованы(х) присегу выконати зхочеть, оно(и) припатрилисье, и на все поводи судовне о(д)поведали<.> и декретови нашому во (в)семъ досы(т) учинили<.>.

Писанъ въ Шумъску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло м(с)ца ге(н)вара пе(р)вогона(д)ца(т) днѣя<.>».

А по вынесе(н)ю и по прочита(н)ю того по(з)ву<.> и по учине(н)ю таковое чере(з) сторону поводовую пропозиции просила и домавлялесе сторона поводовая, абы(м) с пови(н)ности уряду мое(г)ло до фу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции на томъ ме(ст)цу, где о(д) стороны поводовое есте(м) постановълены(и)<.> приступилъ, оную уфу(н)дова(л) // и во(з)ному фу(н)дацию ^е объволати ро(с)казалъ, и по объвола(н)ю оное сторонъ обохъ в то(н) справе судовне до розпира(н)я приволати ро(с)казалъ, докуменъта и пробаце, до тое справы належачие, вцале себе захова(в)ши.

160 зв.

Которо(и) афектации поводовое сторо(ны) и урядо(ви) моему я, комор(р)никъ, досы(т) чинечи а не дерокгуючи ничего правомъ и вла(с)ности кгру(н)то(в) на обе(д)ве стороне, такъже доводомъ и оборономъ обо(х) сторо(н), юри(з)ди(к)ция мою урядовую на томъ ме(ст)цу, где и пе(р)ве(н) была уфу(н)дована, то е(ст) на(д) рекою Стугъною, при устю реки О(л)ша(н)ки в тую то реку Сту(г)ну, для самого о(д)роче(н)я то(л)ко того акту и префи(к)сии те(р)мину юдициалите(р) учиненъя фунъдую и уфунъдовалемъ<.> и оную чере(з) во(з)ного Семена Зеле(н)ско(г)ло объволати и публиковати ро(с)казалемъ, которы(и) и(ж) объволалъ и публиковалъ, реляцию свою передо (м)ною учинилъ и со(з)налъ<.>.

По которомъ то таковомъ уфунъдованью тое юри(з)ди(к)ции, ту(т) же зара(з) передо мною очеви(с)те станувъши, пленипотенътъ по(з)ваное стороны шляхе(т)ны(и) панъ Янъ [Мурави(ц)ки(и)]<.> све(д)чилъ и солени(т)е(р) протестовалъсе ⁶, жа ⁷ тая юри(з)ди(к)ция на кгрунтье по(з)ваны(х) вла(с)номъ Копачо(в)ско(м) естъ уфунъдована<.> зачи(м) о нева(ж)ности тое уфунъдованое юри(з)ди(к)ции све(д)чилъ и протестовалъсе<.>. Дабиту(р) инъ копия<.> А его м(л). панъ белъски(и), акто(р)<.> репротес(т)овалъсе, же то кгрунть вла(с)ны(и) Обухо(в)ски(и), до маетьности его м(л)<.>. деди(ч)ное Обухова з давныхъ часовъ належачи(и). Дабитуръ инъ копия<.>.

А потомъ то(т) же пленипоте(н)тъ по(з)ваны(х), не въдаваючисе с поводовою стороною въ жадные конътрове(р)сие<.> подаль ли(ст) о(т)рочны(и) о(д) его м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)ло, до обудвухъ сторонъ писа-

⁵ На цьому місці текст пошкоджений,

⁶ Текст пошкоджений.

⁷ Описка замість «же».

ны(и)⟨,⟩ авѣте(н)ты(ч)ны(и)⟨,⟩ которы(м) е(г)ло(л)⟨,⟩: тую справу для трывогъ, ѿ(д) неприятеля крыжа светого⟨,⟩ татарина⟨,⟩ заходячихъ, и для // пуще(н)я рекъ и речокъ⟨,⟩ и самое в ты(х) дѣня(х) ростечи, видечи быти часы до грани(ц) ѿ(д)правова(н)я вельще неспособные, на и(н)ши(и) ча(с) способности(и)шы(и) ѿ(д)рочае(т) и ѿ(д)кладае(т)⟨,⟩. Которы(и) то ли(ст) абы былъ до кни(г) подъкомо(р)ски(х) и(н)серованы(и), сторона поводовая присила⟨,⟩. Которого я, комо(р)никъ, за афектацією стороны поводовое принявъши, до кни(г) вписати казалемъ, и такъ се в собе маеть⟨,⟩:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску, по(д)комори(и) зе(м)ли Киевское.

Ве(л)можному его м(л)⟨,⟩: пану Анѣдрееви з Дубровици Фи(р)леєви, кашѣтянови бельскому, яко стороне поводо(и), такъже урожоны(м) и(х) м(л)⟨,⟩ паномъ Кгабриелеви, Янови и Па(в)лови Тышомъ Быковскимъ, потомъкомъ⟨,⟩ и вѣча(с)ны(м) сукъце(с)соромъ негдѣ зошлого Адама Тыши Быковско(г)ло⟨,⟩ и урожоному е(г)ло(л) м(л). пану Еремияшови Тиши Быковскому, яко стрыеви и ѿпекунови менованыхъ пото(м)ко(в), и и(н)шимъ ѿпекуномъ вмѣте(и), тестама(н)то(м)⟨,⟩ записаны(м) ⁸.

О(з)на(и)мую встя(м) ты(м) мои(м) ѿ(д)рочонымъ листомъ, ижъ на то(т) те(р)ми(н), которы(и) припадаеть дѣня третє(г)ло⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца в року теперешньє(м)⟨,⟩ тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девятомъ⟨,⟩ за по(з)вомъ, пре(з) кол(л)о(л)р(н)ик(а) ⁹ моего грани(ч)ного⟨,⟩ киевско(г)ло⟨,⟩ урожоно(г)ло(л) пана Миколая Тучани(ц)кого выданымъ⟨,⟩ до ро(з)граниче(н)я добръ деди(ч)ны(х) ¹⁰ м(л)ви(и)⟨,⟩ пане бе(л)ски(и), ѿбуховьски(х) з кгрунътомъ вмѣте(и)⟨,⟩ панове Тышове, до замьку Копачовско(г)ло(л) належачи(м), яко по(з)ваны(м)⟨,⟩ з другое стороны, пови(н)ности уряду моего досы(т) чинечи, радъ бы(м) зѣха(л) и тую справу и ро(з)граниче(н)є преречоныхъ добръ⟨,⟩ межѣ вм(л)стя(ми) и добрами вм(с)тє(и), во(д)ле права поснолито(г)ло(л) и ве(д)ле поступьку зачатого⟨,⟩ ско(н)чиль⟨,⟩. Ле(ч) и(ж) не мочуци на се(с) ча(с) пови(н)ности свое(и)⟨,⟩ досы(т) чинити⟨,⟩ такъ для триво(г)и уставѣ(ч)ны(х), которые в ты(х) края(х) ѿ(д) неде(л) ки(л)ку а(ж) до се(г)ло(л) часу⟨,⟩ трѣваю(т), и штора(з)⟨,⟩ ѿны(х) ведомо(с)ти певъные и до(с)коналыє з Украйны приходятъ, же во(и)ско поганьское по два(к)ро(т) въ воево(д)ство наше // недалеко ѿ(д) на(с) впадали и шкоды в побраню люде(и) в полонъ⟨,⟩ и почине(н)є шко(д) пога(н)скою рукою⟨,⟩ своею⟨,⟩ починили⟨,⟩ и еще во(и)ско немалое недалеко грани(ц) панъствъ его к(р). м(л)⟨,⟩: дѣля и(н)ку(р)сы в полно готовое е(ст), до то(г)ло(л) же в ты(х) самы(х) дѣня(х) реки, ре(ч)ки пустили, и (в) поля(х), а поготовью въ ре(ч)ка(х) ¹¹⟨,⟩ переправа ве(л)це тру(д)ная⟨,⟩ такъ и(ж) жа(д)ны(м) способомъ тоє справы вмѣте(и) спо(л)ное и ро(з)граниче(н)я добръ вмѣте(и) преречоны(х)⟨,⟩ конъчити⟨,⟩ яко то и сами в. м. видети⟨,⟩ можете, пови(н)ности свое(и) и праву посполитому досы(т) чинити не мочуци, и ѿ то(м) встя(м) ѿбомъ сторона(м)⟨,⟩ чере(з) се(с) ли(ст) мо(и), ѿ(д)рочоны(и)⟨,⟩ и чере(з) во(з)ного шляхе(т)но(г)ло(л) Матиаша Нови(ц)кого, такъже пре(з) дво(х) шля(х)тичо(в) ведати даю⟨,⟩.

⁸ Виносна «м» виправлена замість іншої нерозбірливої.

⁹ На цьому слові текст частково пошкоджений.

¹⁰ Виправлено з «грани(ч)ны(х)».

¹¹ Літера «а» виправлена замість іншої («о?»).

А хотечи се, абы тая справа до skutьку своего при(и)ти мо(г)ла, згажаючи се в томъ с правомъ посполитымъ и (з) слу(ш)ністю, тотъ те(р)минъ поменены(и) <.> дѣня третого ма(р)ца припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) на де(н) два(д)ца(т) трети(и) <.> м(с)ца мая в року нинешньому тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девятомъ <.> перекладаю, ѿ(д)рочаю и на(з)начаю. На которы(и) поменены(и) ча(с) абы(с)те в. м. ве(д)ле [пел](р)шого ¹² по(з)ву на кгрунтье и на м(с)тцу, где я а(л)бо вря(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) чере(з) повода постановены(и) для уфундова(н)я юри(з)ди(к)цие(и) будемъ, зо (в)шелякою готовостю своею <.> становилесе, тую справу свою ко(н)чили <.> правного ро(з)судьку мое(г)ло слухали и во (в)се(м) собе правне поступовали <.>. А я коне(ч)не на то(т) поменены(и) те(р)минъ <.> два(д)ца(т) трете(г)ло м(с)ца мая, да(ст) Бо(г), зъеду и то, што право посполитое и пови(н)но(ст) уряду мое(г)ло каже, учиню.

Дѣялося во (Р)жищове року Божо(г)ло нароче(н)я тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло м(с)ца фе(в)раля два(д)ца(т) пе(р)вого дѣня <.>».

На ¹³ которое то ѿ(д)роченъе того листу поводова сторона поведила, ижъ то(т) те(р)минъ теперешни(и) пре(з) судъ а(л)бо уря(д) по(д)комо(р)ски(и) жа(д)нымъ способомъ ѿ(д)рочоны(и) и на и(н)ши(и) ча(с) ѿ(д)кладаны(и) быти не може з велю причи(н) // причи(н):

перша — и(ж) право посполитое таково(г)ло ѿ(д)роче(н)я привата автритате судови по(д)комо(р)скому и урядови его забороняетъ, чога се правомъ посполитымъ <.> ро(з)делу четве(р)того артыкулу семьдесятъ пе(р)шого доводи(т) <.>; доводи(т)се и другимъ правомъ ро(з)делу девятого артыкулу второ(г)ло, где прецизе право посполитое декларуе, и(ж) ты(л)кс <.> вера и(н)фи(р)митате е(т) ге(к) ко(м)проба(н)да и(н) тали протра(к)циѿне ю(с)тицие <.> вшеляки(и) су(д)я <.> ексьскузатуръ ¹⁴ <.>; доводи(т)се и трети(м) правомъ того жъ статуту, же по(д)комори(и) а(л)бо уря(д) его не може привата автритате тра(н)спонеръ <.> те(р)мину грани(ч)ного и(н) да(м)ну(м) а(л)терну(с) сине коньсе(н)су па(р)циумъ <.> а ты(м) ба(р)зе(и) сине ко(н)се(н)су па(р)ти(с) акторее и(н) ре(м) е(т) аффекациѿнемъ <.> па(р)ти(с) цитате, што бы з уближенъемъ и преволокож <.> справе(д)ливости а(к)торее па(р)тисъ быти муселс <.>;

другая — же то ѿ(д)роченъе, которо(г)ло сторона по(з)ваная <.> аффекуе(т), е(ст) неправне и приватне вынесено, бо ну(л)ло леггали и(м)педиме(н)то <.> и(н)те(р)цеде(н)те <.> которое ¹⁵ бы де леи(с) неце(с)ситате демоньстративе указано бы(т) мело, а ни уря(д) по(д)комо(р)ски(и) <.> ани самая сторона аффекующая того ничимъ <.> не доводи(т) <.>;

третья — же не чътырьма тыкгодънями пре(д) на(з)наченъемъ те(р)мину другого <.> але ¹⁶ того (ж) и е(д)ного (ж) дѣня <.> каде(н)ци теперешнего те(р)мину тотъ ли(ст) ѿ(д)рочоны(и), зъехавши самъ до Копачова <.> и будучи са(м) презе(н)съ <.> у по(з)ваных), пре(з) сторону по(з)ваную <.> до уряду по(д)комо(р)ского поданы(и) <.> е(ст) <.> которы(и) <.> ба(р)зе(и) стороне проти(в)-

¹² Початок слова пошкоджений.

¹³ Літера «Н» написана в двух вариантах: латинському і кириличному, які накладаються одна на одну. Останній, вірогідно, кириличний.

¹⁴ Літера «т» виправлена з іншої нерозбірливої букви.

¹⁵ Третя літера «о» виправлена з «ы».

¹⁶ Слово виправлене з іншого, нерозбірливого слова.

но(и) до поданя для ведомости<,> те(р)мину и(н)шо(г)ло¹⁷ зложеного нале-
жа(т) мель, анижеи урядови<,> а право посполитое я(с)не деклариуе и ро(с)-
казуе, абы те(р)мини грани(ч)ны(и) пре(з) позове чъты(р)ма неделями<,>
пре(д) каде(н)циею<,> его<,> быль ω(з)начоны(н)и<,> и вынесены(и), чоге се
правомъ посполитымъ ро(з)делу девятого доводи(т)и<,> ве(н)ць и ко(н)ститу-
ция року тисеча пя(т)сотъ ω(с)мъдеся(т) девято(г)ло<,> погото(в)ю ли(ст)
ω(д)рочоны(и)и<,> то (ж), што и са(м) позо(в) ωриинальны(и) // в себе заве-
рае(т); ве(н)ць еще неправъне и прива(т)не, албо ве(м)и<,> то(т) ли(ст) ω(д)ро-
чоны(и)и<,> которы(и) сторона по(з)ванная<,> на то(м) те(р)минѣ пре(д) уря-
до(м) по(д)комо(р)ски(и) покладае(т), не е(ст) стороне поводово(и) не ты(л)ко
пре(з) во(з)ного во(д)лугъ трыбу права посполито(г)ло<,> але а ни пре(з) и(н)-
шую особу любо неурядовую не е(ст) поданы(и)и<,> ани ω(з)на(и)мены(и)и<,>
ω которы(и) сторона поводовая<,> ажъ до того часу дъня и те(р)мину сегод-
не(ш)него<,> жа(д)ное ведомости не мела, чоге ани сторона по(з)ванная, хо-
течи теперешъни(и) те(р)минъ ме(т) ω(д)рочоны(и)и<,> жа(д)ною реляциею
во(з)но(г)ло не до(во)лдитъ<,> и овъше(м) приватъне пре(з) пленипоте(н)-
та<,> своего, шляхе(т)ного Яна Морави(ц)кого, а не урядовъне пре(з) во(з)-
ного, себе бы(т) ω(д)рочоного<,> е(г)ло мти пана по(д)коморого даны(и)и<,>
пре(д) теперешни(м) урядомъ его<,> по(д)комо(р)скимъ<,> то е(ст) пре(д)
пано(м) комом(р)нико(м)и<,> покладае(т), которы(и) не иначе(и), е(д)но за
прива(т)ны(и)и<,> а не за урядовы(и) мае(т) быти, во(д)луг(а) права, почита-
ны(и)и<,>.

Чоге въсе(г)ло дови(д)ши и право(м) посполитымъ ко(м)пробовавъши,
проси(т) сторона поводовая, абы уря(д) по(д)комо(р)ски(и) тую афекта-
цию<,> стороны по(з)ванное ω(д)роченя тепере(ш)него те(р)мину<,> яко не-
(с)лушную, неважъную и праву посполитому<,> проти(в)ную, которое ни
на (ш)то и(н)шо(г)ло, е(д)но и(н) протра(к)циωне(м) ю(с)тицие и(н) детрими(н)-
ту(м) ка(в)зе, е(н)с<,> а(т)кве де(м)нумъ¹⁸ па(р)ти(с) акторе¹⁹ зажива-
е(т)и<,> на (с)торону ω(д)ложивъши, и ωную до ро(з)су(д)ку своего при-
пустивъши<,> стороне по(з)вано(и) справоватъсе наказавъ<,>.

Я, комом(р)никъ, алекгацие<,> стороны поводовое<,> передо мъною
вношоные, добре у себе уважи(в)ши<,> а(ч)ко(л)векъ сторона поводово дома-
вяе(т)се и афектуе(т) того, абымъ, ω(д)тявъши таковое ω(д)роче(н)е того
а(к)ту грани(ч)но(г)ло, чере(з) его м(л)и<,>. пана по(д)коморо(г)ло слушъне
и правъне выданое, до е(к)зеквова(н)я ωного приступилъ<,> и е(к)съпери-
ме(н)тъ пра(в)ны(и) межы сторонами в то(и) справе учинилъ, е(д)накъ и(ж)
я не (з)ехале(м) для ω(д)правова(н)я того акъту грани(ч)ного<,> а авлаща
по(д) ча(с) такъ небе(з)печъны(и)и<,> але ты(л)ко для ω(д)роче(н)я<,> юди-
циалите(р) ωного и префикгова(н)я те(р)мину на ча(с) способъне(и)ши(и)и<,>
163 теде я, // таковую афектацию стороны поводовое на (с)торону ω(д)ложивъши
а уваживъши то, же тръвоги ω(д) неприятеля крыжа светого, то е(ст) тата-
рина, ω(д) недель ки(л)ку ажъ до сего часу трываю(т)и<,> и ведомости пе(в)ные
таковые суть, же во(и)ско пога(н)ское<,> по (д)вакро(т) ту(т) в тые крае, не-
подалеку ω(д) на(с), впа(д)ши, веле шко(д) такъ въ людя(х)и<,> яко и въ до-
бы(т)ка(х) починили и тепе(р) в поля(х) гото(в)це(м) стоя(т)и<,> а до того же

¹⁷ Літера «и» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

¹⁸ Помилково замість «да(м)нумъ».

¹⁹ Друга літера «е» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

въ ты(х) вла(с)не дѣня(х) рѣ(ч)ки и реки пу(с)тили и самая ро(с)те(ч) на(с)ту-
пила(,) где жа(д)нымъ способомъ(,) ѡбѣханъ широко(с)ти кгру(н)то(в)
и дукъту проваже(н)е(,) для ро(з)ляня водъ и ро(с)пуще(н)я рикъ и ричокъ
ѡ(д)правитисе способне(,) не може(т)(<,) теда!|| я тую справу зо всѣмъ еѣ
ефектомъ, въ жа(д)ную кокгницию е(и) не вѣдаючисе ѡвѣшемъ, вшелякие
такъ поводное стороны доводы, яко и по(з)ваное стороны ѡбороны и добро-
де(и)ства правные такъ во всѣмъ, яко и въ намѣне(и)шо(и) части на ѡбе(д)ве
стороне вцале заховавши(,) на де(н) два(д)ца(т) трети(и) м(с)ца мая в ро-
ку²⁰ теперешне(м) тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девятомъ, во(д)лугъ листу
его(,) м(л)(<,) пана по(д)коморо(г)lo|, выже(и) и(н)серованого, ѡ(д)рочо-
но(г)lo|(<,) ѡ(д)кладаю и ѡ(д)рочаю, где и рокъ сторонамъ ѡбомъ, кромъ
вшеляко(г)lo| припо(з)ву, певъны(и) и завиты(и) ськладаю такъ за по(з)вомъ
выше(и) и(н)серованы(м), яко и за ѡ(т)роченъемъ, пре(з) его м(л)(<): пана
по(д)коморого выданы(м)²¹ (<) тудежъ и теперешнимъ декретомъ мои(м)(<,) <,
складаю и заховую(<).

Которого декрету. поводная сторо́на за правъны(и) не при(и)муючи,
ѡ(д) него до суду головъного трибуналу Любелъского апеловала(,) Я е(и)
тоѣ апелаци, и(ж) ве(д)лугъ права и самого пра(к)симъ во вшелякихъ спра-
вахъ на ко(ж)домъ стопню правномъ // акъторови завше бываетъ допу-
щона(,) допустивши, рокъ за нею сторонамъ ѡбомъ передъ судо(м) головъ-
нымъ трибунальскимъ въ Любълине на тотъ часъ, кгда справы въласного
воеводства Киевского порядкомъ и(н)ши(х) воеводствъ коронныхъ(<,) <,
припадуть и сужоны будутъ, и тая справа зъ рѣе(с)тру судово(г)lo| поря(д)-
комъ своимъ приволана буде(т), зложилъ и декрето(м) нинешъни(м), кромъ
вшеляко(г)lo| припозъву, складаю и заховую(<).

163 зв.

Проте(с)товаласе поводная сторона та(к) противъко его м(л): пану по(д)-
комором[у](<,) яко и проти(в)ко мне, урядови его(,) же якобы ну(л)ло лек-
гали и(м)педиме(н)то и(н)те(р)цеде(н)те ѡ(д)рочене се тоѣ стало, и ѡ шкоды.
Дабиту(р) и(н) копия(<). Та(к)же и проти(в)ко стороне по(з)вано(и) паномъ
Тышомъ де да(м)ни(с), и(ж) они тую справу вшелякими способами(<,) абы
ску(т)ку свое(г)lo| не (в)зела, зъволючаю(т) и (в) не(и) децизии судовое мети
не хочу(т), ѡферуючисе зо (в)си(ми)(<,) та(к) зъ е(г)lo| м(л)(<): пано(и) по(д)-
комори(м)(<,) яко и (м)ною, урядо(м) егс(<,) та(к) те(ж) и (с)тороною противъ-
ною(<,) яко право посполитое дорогу укаже(т), право(м) чинити.

Я-(м) имене(м) его м(л)(<): пана по(д)коморо(г)lo| и мои(м) ропроте(с)то-
валѣ(м)се²², же ничого на(д) право и самую слу(ш)но(ст) е(г)lo| не выкочи-
лемъ(<,) кгда(ж) и трывоги пе(в)ные су(т), и для ро(с)пуще(н)я ричекъ и
во(д) то(т) а(к)тъ ѡ(д)правитися жа(д)ны(м) способомъ(м) не мо(г)(<).

Што все для памети до книгъ естъ записано.//

164

№ 32. Ашеляцыя межи его м(л)ю пно(м) бе(л)ски(м),
поводо(м)(<), а к(ж)ты и(х) м(л)ю Коре(ц)кими, позваными(<.)

Року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)lo| м(с)ца мая ѡ(с)мъна(д)ца-
то(г)lo| дѣня(<.)

²⁰ Літера «к» виправлена з іншої нерозбірливої букви.

²¹ Літера «а» виправлена з іншої нерозбірливої букви.

²² Описка замість «репроте(с)товалѣ(м)се».

Дѣялося на кгрунтьє на ри(ч)це Ω(л)ша(н)це<, > где мене, Филона Воро-
нича на Шумьску<, > по(д)коморого земъли Кие(в)ское, сторона поводовая,
ве(л)мо(ж)ны(и) ε(г)lоl м(л)<: >. панъ Аньдре(и) з Дубровици Фи(р)ле(и).
каштелянъ бельски(и)<, > для ѿграниченъя добръ свои(х) деди(ч)ныхъ<, >
ѿбухо(в)ски(х) з добрами деди(ч)ными ѿсвєцєныхъ княжать и(х) м(л)<: >,
Самоеля<, > сына, и Ефърузыны, цо(р)ки<, > пото(м)ко(в) зошлого ве(л)мо(ж)-
но(г)lоl княжати ε(г)lоl м(л)<, >. Кароля Корє(ц)ко(г)lоl, каштеляна волын-
ско(г)lоl<, > и кня(ж)ны Аньны Самєєловъны<, > Корє(ц)коє<, > малъжонъки
ве(л)мо(ж)но(г)lоl ε(г)lоl м(л)<. > пана Аньдрея Лєщи(н)ского, воеводича
бельско(г)lоl<, > сєломъ Ω(л)шанъкою<, > постановилъ<, > и ѿ фунъдова(н)є
юри(з)ди(к)ции правъне домавалъсє<, >.

Где наперє(д) сторона поводовая<, > прє(з) умоцованыхъ свои(х)<, >
проти(в)ко стороне по(з)вано(и)<, > яко въ справє нижє(и) поменєно(и) при(н)-
ципально(и)<, > пропозицию свою чинила<, > а то прихилляючисє до декрету
суду голо(в)ного трибуналу Любєльского<, > ѿдосла(н)я акъту грани(ч)ного,
по уфунъдованъю юри(з)ди(к)ции<, > в року прошломъ тисєча шє(ст)со(т)
три(д)ца(т) шосто(м)<, > м(с)ца мая дъня пятого ферованого с по(з)ву своє(г)lоl
авъте(н)ты(ч)ного по(д)комо(р)ского, в ѿ(д)рочє(н)ю<, > прє(з) пана комо(р)-
ника юдициалите(р) учинєно(м)<, > и(н)серовано(г)lоl<, > в тьє слова писа-
ного<, >.

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску<, > по(д)комори(и)<, > земъли Ки-
євское.

Я(с)нєѿсвєцєнымъ княжатомъ и(х) м(л)<: >. Самєєлєви, сынови, и Ефъ-
фрузыне, цо(р)цє, потомъкомъ зошлого<, > княжати єго м(л)<: >. Кароля
Корє(ц)кого, каштеляна волынъско(г)lоl<, > и кня(ж)нє Аньнє Самєєловъ-
нє<, > Корє(ц)коє<, > и малъжо(н)кови ве(л)<: >. твое(и), яко ѿпекунови,
ве(л)мо(ж)ному ε(г)lоl м(л)<: >. пану Аньдрєєви Лєщи(н)скому, воеводичови
164 зв. бельскому<, > такъжє // ѿпекуно(м) ве(л)<: >. вашє<. > я(с)нєѿ(с)вєцєны(м)
княжати ε(г)lоl м(л)<: >. Ω(л)бри(х)тови<. > Станиславови на Ωльцє<, > и Нє-
свижу Радивилови, канъцлирови Велико(г)lоl кня(з)тва Лито(в)ского,
ε(г)lоl м(л)<: >. пану Станиславови Пото(ц)кому, воеводе бра(с)лавъскому<, >
и княжати ε(г)lоl м(л)<: >. Миколаєви Ча(р)торы(и)скому, каштелянови
волы(н)скому<, > и и(н)шимъ ѿпекуномъ ве(л)<: >. вашє<. > тєстамє(н)томъ
записанымъ.

Которы(х) имена и про(з)ви(с)ка в томъ по(з)вє пово(д)<. > за выражо-
ные мети хотєчи<. > звє(р)хностю ε(г)lоl к(р). м(л)<: >. а владзою мою по(д)-
комо(р)скою<, > с права посполитого, на мене вложено(г)lоl<, > ро(с)казую<, >
абы(с)тє передо (м)ною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ<. > на дєнь
и рокъ певъны(и)<, > то є(ст) дъня два(д)ца(т) ѿ(с)мо(г)lоl<. > м(с)ца фєвъря
ля<, > в року тепєрєшнємъ тисєча шє(ст)сєть три(д)ца(т) дєвятомъ<, > на
мє(ст)цу то(м), где поводє во(д)лє права своєго прєтє(н)дукочє<. > юри(з)-
ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)скому<, > фунъдова(т) укажє(т),
ѿбъли(ч)нє и завитє<. > ку праву и скутє(ч)ному сє усправє(д)ливє(н)ю ста-
ли<, > на правъное попа(р)тъє ве(л)мо(ж)но(г)lоl ε(г)lоl м(л)<: >. пана Аньдрея
Фи(р)лєя з Дубровици, каштеляна бельского<, > которы(и) ве(л)<: >. вашу,
княжа Самєєлю и Ефъфрузыно Корєцькиє, з бытъностю ѿпекуновъ вашихъ<. >
вышъменованы(х), є(сли бы(с)тє и(х) собє бы(т) потребовали<, > а ве(л)<: >.
твою, пани воеводичовая бельская, з бы(т)ностю<, > пана ма(л)жо(н)ка твоего

вышъменованого<,> по ѿ(д)мененью стану пане(н)ско(г)о[о] въ мальже(н)-ски(и)<,> прихильючисе до декрету суду головнього<,> трибуналу Любельского<,> на ко(н)се(р)вата(х) воево(д)ства Волинсько(г)о[о]<,> в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) шостомъ<,> м(с)ца мая пято(г)о[о] днѣя<,> межи поводо(м) а ве(л)<:>. вашими<,> яко стороною<,> и мною, по(д)комори(м), яко судомъ<,> въ справе ниже(и) меновано(и)<,> учинено(г)о[о]. а то въ справе<,> пре(з) повода<,> мене, яко су(д)и, а ве(л)<:>. вашимъ<,> яко стороне<,> до заплаче(н)я пенамъ кгравамини(с)<,> възглядомъ допущенъя пре(з) мене, по(д)коморого, апелѣции<,> ѿ(д) уфундowanья юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Киевское<,> при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовы(х)<,> Обуховскихъ и Ге(р)мановски(х)<,> футоровъ, сель<,> и принале(ж)носте(и), до ни(х) належачихъ<,> а половицею села О(л)шаници albo О(л)шаньки, добръ ве(р)<:>. ваши(х), княжата Корѣ(ц)кие, не ведати // не ведати, за якимъ правомъ де(р)жачихъ<,> и ѿ посаженъ на кгрунтьге<,> поводомъ сель Костюко(в)<,> Я(ц)ко(в), Кашъперовки и Мокіевъки<,> по ве(р)ховинамъ ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)минѣ акту моего по(д)комо(р)ского<,> в року прошломъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<,> м(с)ца ма(р)ца десято(г)о[о] днѣя ѿ(д)правуючимъ<,> на вышъменованые конъсерваты<,> и(н)те(н)товано(и)<,>.

165

В которо(и) справе<,> су(д) менованы(и) головны(и)<,> трибунальски(и) по ко(н)трове(р)сиахъ сторонъ ѿбохъ<,> тую апелѣцію, чере(з) мене допущоную, скасовавши<,> възглядомъ утяженъя<,> за допуще(н)е апелѣции<,> ѿ(д) уфундowanя юри(з)ди(к)ции<,> и и(н)шихъ причинъ<,> яко и ѿ(т) веде(н)я тоѣ справы<,> въ те(р)минъ дальши(и), на мѣне, по(д)комори(м) вины кгравамини(с)<,> сто гривень польски(х)<,> такъ судови, яко и стороне въсказалъ<,> и присудилъ<,> и тую справу¹ до мене, по(д)коморого<,> albo уряду моего на поле<,> для ро(з)граниченъя добръ вышъменованы(х)<,> поводовы(х) з добрами ве(л)<:>. вашею половици села О(л)шаньки<,> и ко(н)тинуванья ты(х) границъ ѿдослалъ<,> и те(р)минъ, кгда сторона сторону слуш[не] припозоветь², передо мною, по(д)коморимъ, albo урядомъ моимъ<,> ѿбомъ сторонамъ на(з)начилъ<,> ѿ чомъ то(т) декрѣ(т)<,> яко и уве(с) проце(с) в то(и) справе правъны(и), ширѣ(и) въ себе ѿбъмовляе(т).

До которого се-пово(д) с тымъ по(з)вомъ свои(м)<,> и до права своего дѣди(ч)ного, на кгрунтьге<,> Обухо(в)ские служачого, стосуючи и хотечи се<,> яко напру(д)ше(и) въ ро(з)ница(х) кгрунтьтовыхъ з ве(л)<:>. вашою успокоити, тѣды для лепшого ѿбъварова(н)я ѿграниче(н)я того кгрунтьту свое(г)о[о]<,> до Обухова и Ге(р)манов(в)ки з давньныхъ часовъ во(д)ле его права<,> поки се прѣте(н)сия вши(р) и въздлужъ ѿны(х) ро(с)тегае(т)<,> з мае(т)ностю и кгрунтьтомъ ве(л)<:>. вашею, до половици села О(л)ша(н)ки правъне ве(л)<:>. ваши(м) належачимъ, тымъ по(з)вомъ на те(р)минъ и де(н) вышъѿ(з)начоны(и) ве(л)<:>. вашу<,> на поле позывае(т)<,> и припозывае(т)<,>. На которомъ, яко на завитомъ, на ме(ст)цу томъ<,> где пре(з) повода судъ а(л)бо уря(д) нашъ по(д)комо(р)ски(и)<,> дѣля уфундowanья юри(з)ди(к)ции поставовълены(и) буде(т)<,> та(к)же и до прислуха(н)я се

¹ Частина слова «пра-» виправлена з нерозбірливого напису.

² Частина слова «оветь» написана на місці нерозбірливого тексту.

присуже(н)я акъторату, пре(з) поменено(г)lo // менено(г)lo<, повода<, правъными докуме(н)тами дедуковано(г)lo, которы(и) ве(д)ле права присужонъ быти мае(т), и до припатрєнъя се проваженъя на(с)<, albo уря(д) нашъ, чине(н)я границъ<, сыпанъя копьцовъ<, и и(н)ши(х) знаковъ грани(ч)ны(х), такъже и до прислуханъя се припатрєнъя тєго, кгда акто(р) з све(д)ками<, на справе(д)ливое веде(н)є и сыпа(н)я границъ менованыхъ присєгу виконаты схоче(т)<, абы(с)те ве(л)<: ваша, ставъши, скуте(ч)не се усправе(д)ливили<.

Писанъ въ Шумъску<, року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого м(с)џа гєнваря пє(р)вогона(д)ца(т) дњня<:».

А по учинєнью таковое пропозиции<, такъ с по(з)ву выше(и) и(н)сє- рованого, яко и (з) декрету ѡ(д)роче(н)я<, пре(з) урожоного пана Микола Тучани(ц)кого<, комо(р)ника грани(ч)ного вєво(д)ства Киевъского<, юдициалитє(р) учинєно(г)lo<, дове(д)ши тє(р)мину такъ ѡ(д)рочєнємъ, чере(з) мене, по(д)коморо(г)lo, выданы(м)³, которымъ я тє(р)минъ тое справы, дњня два(д)ца(т) ѡмого м(с)џа фєврья<, в року тепєрєш немъ<, припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с)<, то є(ст) на де(н) тепєрєшни(и), на датє выше(и) менованы(и), прєложилємъ<, и ѡ(д)рочилємъ, яко и декретомъ<, поменєно(г)lo пана комо(р)ника, которымъ во(д)лугъ ѡ(д)рочєнъя мое(г)lo<, на то(т) же тє(р)минъ<, вышъменованы(и)<, рокъ то(т) ѡ(д)ложивъши, сторонамъ ѡбомъ бє(з) припо(з)ву (>тє(р)минъ<) зложилъ и заховалъ<, просила сторона поводова я пре(з) плєнипоте(н)товъ свои(х)<, абы(м) я, по(д)комори(и)<, до фунъдованя юри(з)ди(к)ции свое(и)<, на ме(ст)цу то(м), на которомъ тепє(р)єш вєстємъ ѡ(д) стороны поводовєе постановєльнымъ<, приступилъ<, ѡную во(д)лугъ права фунъдовалъ<» и во(з)ному фунъдацию ѡное ѡбъволати<, ро(с)казалъ<, въ дальшємъ тра(к)тє тое справы<, вьшєлякие пробациє⁴ правъные<, вьцалє себе заховавъши<.

А умоцованы(и) стороны по(з)ваное повєдилъ, и(ж) ту(т) на томъ ме(ст)цу, у Ѡльшанъки, гдє поводова я сторона пана по(д)коморого до рє(ч)ки Ѡ(л)ша(н)ки привєла<, жа(д)ною мєроу панъ по(д)комори(и)<, и вьря(д) є(г)lo<, юри(с)ди(к)ции фунъдова(т) нє може<, з вєлю причинъ<:

пє(р)шая — же декретъ самъ трибунальски(и)<, ѡпєває(т), и(ж) во(д)лугъ правъ ясныхъ<, ѡбєе(и) стороны<, тые граници тепєрє(ш)ниє⁵ прозєквова(т) наказує<:

170[1] другая — право посполитое конъституция року тисєча пя(т)сотъ ѡсмъ-десять ѡмого по(д) титуломъ ѡ⁶ комисиахъ // ѡ комисиа(х) ѡписало<, выра(з)нє<, же граници вьшєлякие мають быти децидованые во(д)лугъ тро(х) доводовъ<: пє(р)шая — во(д)лугъ доводовъ листовъны(х)<, другая — во(д)лугъ прирѡжоныхъ знаковъ<, третья — во(д)лугъ све(д)ковъ<, зачимъ є(с)ди котора я сторона<, листо(в)ны(ми) докумєнтами<, граници свои(х) доводи(т)<, ю(ж) та(м)<, ани знаковъ прирѡжоныхъ<, ани сведецтвъ нє потреба.

³ Літера «а» виправлена з іншої букви.

⁴ Літера «п» виправлена з іншої («а?»).

⁵ На закінченні слова дірка.

⁶ Літера виправлена з іншої, незрозумілої букви.

Кгды (ж) и въ по(з)ве ѿриинально⁷ не ѿ(д)то(л) ѿ(д) ре(ч)ки Ѡ(л)-
шаньки дукътъ сво(и) зача(т) мель, але ѿ(д) ве(р)ховинъ речокъ Кра(с)ное
и Кривое<, > теды тамъ и юри(з)ди(к)ция уряду по(д)комо(р)ского мела бы(т)
зачата, а не тутъ конътинуѡвана<, > аже поводова я сторона жа(д)ныхъ до-
куме(н)товъ на доведе(н)е<, > абы мела<, > зъ Ѡбуховомъ а⁸ (з) Ѡльшанькою
мети якие пробацие, не доводи(т)ъ<, > ани показуе. И ѡвъшемъ сторона по(з)ва-
ная княжа е(г)ло м(л). Коре(ц)ки(и) <»> диспозициами и привилеями я(с)-
ными<, > е(с)че пере(д) униєю ѿ(д) светое памяти короля Алексанъдра до-
води(т) того, же добра Ѡльшанька аньтецесорови кн(ж)ъ<: >. е(г)ло м(л) <: >.
Корецького<, > суть конъферованые Га(н)ку Миха(и)ловичу, которы(и) пре(з)
ча(с) немалы(и) тые добра Ѡ(л)ша(н)ские споко(и)не трималь<»> и ѡныи
диспоноваль<, > а пото(м) и(н)троми(с)сиами авътенътычьными посе(с)сии
ты(х) же добръ доводиль<, > венць и привилеями короля Жикгимонъта<, >
которыми выра(з)не тые добра Ѡльшаньку⁹ аньтецесорови княжати е(г)ло<, >
м(л) <: >. Коре(ц)ко(г)ло стве(р)жаю(т)се, и листами приватъными<, > до вое-
водовъ киевскихъ писаныи, пробоваль<, > же менованые добра Ѡльша(н)-
ка<, > въ споко(и)номъ де(р)жанью пере(д) униєю<, > при аньтецесоре по(з)ва-
ное стороны споко(и)не zostавали<»> и абы жа(д)ное воеводове киевские
препедици не чинили<, > пре(з) королевъ и(х) м(л) <: >. сериѡ напомниманыи
были<: >

Которые привилея<, > диспозицие авътенътычьные на добра Ѡльшаньку
показавъши<, > доводиль того<, > имене(м) по(з)ваное стороны<, >:

же¹⁰ тые добра Ѡ(л)ша(н)ка¹¹ ѿ(д)то(л) е(ст) на(з)вана Ѡльшанькою,
же на(д) ре(ч)кою Ѡ(л)шанькою су(т) ѡсажонные<, >;

другая — же такъ давъно пере(д) униєю посе(с)сии¹² тыхъ добръ<, > спо-
ко(и)но(и) аньтецесорове кня(ж)ти е(г)ло м(л) <: >. Коре(ц)кого<, > и при
кгрунътахъ, до преречоны(х) добръ<, > Ѡ(л)шаньки належачи(х), завъше
зоставали<, > а право посполитое, та(к) статутъ // Волю(н)ски(и), яко и ко(н) 170 зв.
ституция, выра(з)не ѡпеваютъ, же токолвекъ добръ яки(х) <, > въ споко(и)-
но(м) де(р)жа(н)ю пере(д) униєю zostаваль<, > то(т) мае(т) бе(з) вшелякого
нарушенъя zostавати<, >:

третья — показаль листы грани(ч)ные кн(ж) <: >. Ѡстро(з)ского, по-
се(с)сора и дедича добръ Ѡбуховски(х) <, > и Ѡльшаньски(х) <, > которымъ
з добрами сусе(д)скими з сте(н)нико(м) ѿ(д) добръ Копачова, и(х) м(л) <: >.
пановъ Тышовъ<, > на то(т) ча(с) деди(ч)ны(х), а на ѡнъ ча(с) е(г)ло м(л) <: >.
пано(м) Сульковскимъ, де(р)жавъцею добръ Копачовскихъ <, > выра(з)-
не граници ѡбуховские<, > ѿ(д) которыхъ на тотъ ча(с) поводова я сторона<, >
границу собъ прете(н)дую<, > та(к)же ѿ(д) добръ Ѡльшаньскихъ <, > по(з)ва-
ное стороны деди(ч)ныхъ <, > и ѿ(д) добръ копачовскихъ <, > у валу Пробно-
того, пре(з) которы(и) дорога посполитая до Трыполя иде(т) <, > и пяты стень
тре(х) — Ѡбухо(в)ское, Ѡльша(н)ское и Копачовское — ѡписуе(т) <, >.

⁷ Далі це ж слово повторене в писарських дужках: «(ѡриинально(м)).

⁸ Літера «а» виправлена з літери «з».

⁹ Літера «у» виправлена з іншої, нерозбірливої, далі закреслена ще одна нерозбірли-
ва літера.

¹⁰ Як видно з дальшого змісту акта, тут пропущене слово «не(р)шая».

¹¹ Друга літера «а» виправлена з іншої («у?»).

¹² Можливо, «в посе(с)сии»?

Которы(х) грани(ц) докуме(нт) авътенъты(ч)ны(и)⟨,⟩ и выра(з)ны(и) продуковавъши⟨,⟩ понева(ж) се то с привилеѡвъ⟨,⟩ диспозици(и) авъте(н)ты(ч)ныхъ⟨,⟩ показуе⟨,⟩ же тые добра Ω(л)шанъка з давны(х) часовъ⟨,⟩ е(с)че пере(д) униюю въ споко(и)номъ де(р)жанью аньтесесора по(з)ваное стороны⟨,⟩ завъше зоставали, поневажъ тыхъ кгрунътовъ, до Ω(л)шанъки належачихъ⟨,⟩ бе(з) вшелякое препендиции⟨,⟩ аньтесесорове по(з)ваное стороны⟨,⟩ а(ж) до ты(х) ча(с) заживали, поневажъ тые добра «Ω(л)шанъка»⟨,⟩ для то(г){о} суть на(з)ваные, же на(д) ре(ч)кою Ω(л)шанъкою лежа(т)⟨,⟩ понева(ж) граници ѡ(д) ки(л)кудеся(т) летъ⟨,⟩ зъ Ωбуховомъ⟨,⟩ и с Копачовомъ⟨,⟩ и з Ω(л)шанъкою выра(з)не су(т) ѡбъясненые⟨,⟩ и давностью летъ стве(р)жонные⟨,⟩ теды по(д)лугъ таковыхъ я(с)ныхъ⟨,⟩ диспозици(и)⟨:⟩, пробации и докуменътовъ просилъ умоцованы(и) по(з)вано(и)е стороны⟨»⟩ абы не тутъ, где сторона поводовая приповодела⟨,⟩ жа(д)ны(х) докуме(н)товъ на то(т) кгрунътъ не маючи⟨,⟩ але тамъ, на томъ ме(ст)цу, где суть я(с)ные доводы⟨,⟩ тро(х) кгрунътовъ пяты⟨;⟩ у валу Пробитого⟨,⟩ у дороги посполитое⟨,⟩ у прирожены(х) знаковъ, докуменътами авъте(н)тычъными стве(р)жонныхъ⟨,⟩ фунъдована была⟨,⟩ юри(з)ди(к)ция.

А сторона поводовая слушне и правъне юри(з)дикцию ¹³ фунъдованую бы(т) поведила на то(м) ме(ст)цу⟨.⟩, где // где тепе(р) есть па(н) по(д)комори(и)⟨,⟩ пре(з) сторону поводовую приповождены(и)⟨,⟩ постановълены(и), с причинъ певныхъ(х):

и(ж) ¹⁴ абовемъ любо то сторона по(з)ваная, княжа е(г){о} м(л)⟨:⟩. Коре(ц)ки(и)⟨,⟩ оное имъпукгнуе някимъ е(к)сътра(к)томъ с кни(г) кгро(д)ски(х) киевъски(х)⟨,⟩ якобы ро(з)граниче(н)я добръ Ωльшанице теперешнего по(з)вано(г){о}⟨,⟩ а на ѡ(н) ча(с) княжати е(г){о} м(л)⟨:⟩. Конъста(н)того Ω(с)тро(з)ского, во[ево]ды ¹⁵ киевского⟨,⟩ з мае(т)ности месте(ч)ком Копачовомъ межи тымъ же зошлымъ кне(ж)⟨:⟩. е(г){о} м(л)⟨:⟩. Ω(с)тро(з)скимъ, воеводою киевскимъ⟨,⟩ з ѡ(д)ное⟨,⟩ а паномъ Яномъ Сульковскимъ и малъжонкою его, з другое стороны, е(д)накъ же граници не были правъне чиненые, кгда (ж) то(т) ли(ст) грани(ч)ны(и) ¹⁶⟨,⟩ пре(з) сторону по(з)ваную ¹⁷ на то(т) ча(с) продукованы(и)⟨,⟩ е(ст) приватны(и)⟨,⟩ кгда жъ⟨,⟩ ани по(д)пису вла(с)ное руки⟨,⟩ кня(ж)⟨:⟩. е(г){о} м(л)⟨:⟩. Конъстанъто(г){о} Ω(с)тро(з)ско(г){о}, воеводы киевского⟨,⟩ ани печати власное кня(ж)⟨:⟩. е(г){о} м(л)⟨:⟩. въ собѣ не выражае(т)⟨,⟩ але ¹⁸ только по(д)пи(с) рукъ слугъ вла(с)ныхъ рукода(и)ны(х)⟨,⟩ кня(ж)⟨:⟩. е(г){о} м(л)⟨:⟩. Ω(с)тро(з)ско(г){о}, которымъ тую Ω(л)шаницу, яко на ѡ(н) ча(с) добра де(р)жавы свое(и), тежъ з слугою ¹⁹ свои(м)⟨,⟩ та(к)же рукода(и)нымъ Сульковскимъ, хотячи его тымъ въ заслугахъ е(г){о} уконъте(н)товати⟨,⟩ з де(р)жавою его Копачовомъ, яко добрами до Ωльшанице, на онъ ча(с) мае(т)ности свое(и)⟨,⟩ ба(р)зо прилегълыми, ро(з)граничи(ти) поручилъ и ро(с)казаль⟨;⟩;

другая — же то(т) ли(ст) грани(ч)ны(и) не е(ст) пре(з) кня(ж)⟨:⟩. его м(л)⟨:⟩. Ωстро(з)ско(г){о}, воеводу киевско(г){о}, з ѡ(з)на(н)е(м) у кни(г)

¹³ Літера «ю» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁴ Як видно зі змісту акта, тут пропущене слово «пе(р)шая».

¹⁵ На частині слова «ево» чорнильна пляма.

¹⁶ Літера «г» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁷ Склад «-ну» виправлений з «-но».

¹⁸ Літера «л» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁹ Літера «о» виправлена з нерозбірливої букви.

жа(д)ны(х) авѣте(н)ты(ч)ныхъ(,) стве(р)жоны(и)⟨,⟩ а на оста(т)о(к) ани пре(з) жа(д)ную особу до (к)ни(г) авѣте(н)ты(ч)ных(х)⟨,⟩ пе(р) объялтамъ ²⁰ поданы(и)⟨,⟩ ани вънесены(и)⟨,⟩ ѿ(д)ко(л) я(в)не то видети⟨,⟩ и по(з)нати⟨,⟩ же е(ст) приви(т)ны(и), и ѿ(д)то(л) жа(д)ного валору ²¹ мети не може(т)⟨,⟩;

третья⟨,⟩ — и(ж) граници въшелякие и сыпа(н)е копыцовъ и(н) фуньдо коньтрове(р)со, яко се то на ѿ(н) ча(с) дъяло⟨,⟩ где (ж) ²² бе(з) юри(з)ди(к)ции самого по(д)коморого албо уряду его фуньдованое, ве(н)ць и бе(з) самыхъ стеньниковъ припо(з)ванья, ва(ж)ные бы(т) не могутъ⟨,⟩ кгды (ж) то право посполитое урядово по(д)комо(р)скому въ руки подало⟨,⟩;

четве(р)тая рация и не после(д)не(и)шая — и(ж) тые слуги кня(ж)⟨:⟩. е(г)ло| м(л)⟨:⟩. пана воеводы кие(в)ско(г)ло|⟨,⟩ на граници ²³ высланы, не и(н) фуньдо ко(н)трове(р)со⟨,⟩ але ки(л)кадесять ми(л)⟨,⟩ ѿ(д) того ме(ст)ца на пущи⟨,⟩ на(з)ваны(м) Стрыбеже(м),// назполе⟨,⟩ албо, сна(т), подобно з ме(д)ведями граничили⟨,⟩ а граници въшелякие⟨,⟩ и(н) фуньдо ко(н)трове(р)со е(к)сь ре ѿкули(с) субъе(к)та уна(з)ванные и ѿ(д)правованые быти маю(т), яко се то зъ и(х) докуме(н)ту указуе(т);

171 зв.

пятая — и(ж) декретомъ трибунальски(м) сурове судови по(д)комо(р)скому албо урядови е(г)ло|, ро(с)казано е(ст), абы тые граници⟨,⟩ бе(з) жа(д)ное и и(н)те(р)мисси(к)сии ко(н)чиль ²⁴, чога се декретомъ трибунальски(м) авѣте(н)ты(ч)нымъ въ теперешнемъ суде⟨,⟩ по(д)комо(р)скомъ доводи(т)⟨,⟩.

А жа(д)ные ²⁵ граници бе(з) (по)пережающее юри(з)ди(к)ции на своемъ пляцу станути⟨,⟩ не могутъ, зачимъ тая юри(з)ди(к)ция, за которую тые граници яко правные почато(к) сво(и) брати ²⁶ маю(т), ве(д)ле права посполитого фуньдована быти мае(т)⟨⟩. Для чога сторона поведовая проси(т), абы судовъне пре(з) пана по(д)коморо(г)ло| фуньдована была⟨,⟩ въшелякие доводы правные в то(и) справе въцале себе заховавши.

Я, по(д)комори(и), ко(н)трове(р)си(и) сторонъ обохъ⟨,⟩ поведовое само(г)ло| ѿчевисто и пре(з) умоцованого ее урожоно(г)ло| пана Крыштофа Мишту(р)та⟨,⟩ а по(з)ваное — пре(з) умоцованы(х) ее урожоны(х) пановъ ²⁷⟨,⟩ Юзефа Сени(ц)кого⟨,⟩ коморника грани(ч)ного повету Луцького⟨,⟩ и Крыштофа Шаня(в)ско(г)ло|, до суду мое(г)ло| вношоны(х), выслушавши, и ѿные добре у себе уваживъши⟨,⟩ ачъколвекъ сторона позъваная ²⁸ и(м)пукгнуе⟨,⟩ фуньдации юри(з)ди(к)ции⟨,⟩ абы не была тутъ на то(м) ме(ст)цу фуньдована⟨,⟩ указуючи екстрактъ с кни(г) крго(д)ски(х) киевских(х) ро(з)граниче(н)я добрь Ѡ(л)шанице з мае(т)ностю Копачовомъ⟨,⟩ межи зѿшлымъ кж⟨:⟩ е(г)ло| м(л)⟨:⟩. Ко(с)та(н)ти(м) Ѡ(с)тро(з)скимъ, воеводою киевскимъ⟨,⟩ а паномъ Яномъ Сульковскимъ и мальжо(н)кою е(г)ло| учинены(и)⟨,⟩ которы(и) то ли(ст) грани(ч)ны(и) и(ж) е(ст) приви(т)ны(и) не при(з)наны(и), а до ²⁹ того и рукою ки(ж)⟨:⟩. е(г)ло| м(л)⟨:⟩.

²⁰ Літера «я» виправлена з нерозбірливої букви.

²¹ Літера «в» виправлена з «ф».

²² «где (ж)» написано на місці нерозбірливого слова.

²³ Літера «ы» виправлена з «у».

²⁴ Буква «н» виправлена з нерозбірливої літери.

²⁵ Закінчення «ые» виправлене з нерозбірливого.

²⁶ Частина слова «-ра-» виправлена з нерозбірливого тексту.

²⁷ Літера «п» виправлена з «а».

²⁸ Частина слова «-зъва-» виправлена з нерозбірливого тексту.

²⁹ Літера «д» виправлена з іншої («ж?»).

небо(ж)чика пана воеводы киевського не по(д)писаны(и)⟨,⟩. Теды прихилляючися до декрету трибунальско(г)ло], которымъ наказано мьнѣ, по(д)коморому⟨,⟩ тые граници коньчити⟨,⟩ фуньдацию юри(з)ди(к)шии³⁰ уряду моє(г)ло]⟨,⟩ по(д)комо(р)ско(г)ло] на то(м) ме(ст)цу, где ѿ(д) стороны поводовое // поводовое е(с)темъ постановълены(и) и где вже по (д)вакро(т) фуньдована юри(з)ди(к)ция была, правомъ и вѣла(с)ности кгрунѣто(в) на ѿбедве стороне ничего не дерокгуючи, ѿвѣшемъ заховаючи вѣдале⟨,⟩ ѿбоє(и) стороны права, ѿбороны правѣные и дукъта⟨,⟩ фуньдую и уфуньдовале(м), и ѿную во(з)ному енералови шляхе(т)ному Семенови Зеле(н)скому ѿбъволати и публиковати ро(с)казалемъ, которы(и) и(ж) ѿбъволатъ и публиковать⟨,⟩ реляцию свою передо мьною учиниль и со(з)наль⟨,⟩.

Которого декрету умоцованые стороны по(з)ваное за пра(в)ны(и) не при(и)муючи⟨,⟩ ѿ(д) не(г)ло] до суду голо(в)ного трибуналу Любелського апеловали⟨,⟩ поведаючи⟨,⟩ и(ж) слушьне має(т) быти допущона с тыхъ причинь:

пе(р)шая — же тая юри(з)ди(к)ция противко³¹ докуме(н)томъ я(с)нымъ выра(з)нымъ⟨,⟩ не³² на кгрунѣте нале(ж)номъ у валу Пробитого⟨,⟩ где ся три стени схожаю(т)⟨,⟩ е(ст) уфуньдована⟨,⟩:

другая — же то(т) декре(т) проти(в)ко праву посполитому е(ст) ферованы(и)⟨,⟩:

третья⟨,⟩ — же в то(м) де(к)ре(т)е су(т) двое коньтради(к)тория: пе(р)вшая³³, же вцале захуе права и диспозицие сторо(н) ѿбохъ⟨,⟩ а ты(м) же декретомъ докуменѣтъ грани(ч)ны(и) зноси(т)⟨,⟩ зачи(м) е(с)ли зноси(т)⟨,⟩ — ю(ж) вцале захвати не може⟨,⟩: с которы(х) ко(н)тради(к)тори(и) я(с)не се показує⟨,⟩ же де(к)реть неправѣне⟨,⟩ и неслушьне е(ст) ферованы(и)⟨,⟩ а затымъ має(т) быти ко(н)цесибили(с) апелация⟨,⟩.

А поводовая сторона поведила, и(ж) тая апелация стороне по(з)вано(и)⟨,⟩ допущона быти не може(т) с пе(в)ны(х) раци(и)⟨,⟩:

пе(р)вшая — и(ж) коньституция року тисеча пя(т)со(т) ѿ(с)мьдеся(т) ѿ(с)мого⟨,⟩ таковое апелации, и(н) акце(с)сорисѿ заживаное, борони(т)⟨,⟩ допуца(т) не по(з)валяеть⟨,⟩:

другая — же статутъ Во(л)ы(н)ски(и)⟨,⟩ в ро(з)дѣли четве(р)томъ, ѿ апелация(х) выражоны(м)⟨,⟩ таковое апелации ѿ(д) такового декрету, которы(и) за собою жа(д)ного зы(с)ку⟨,⟩ ани шкоды не потягаєтъ, допуцати забороняєтъ⟨,⟩:

третья — же декреть трибунальски(и)⟨,⟩ бє(з) вше(л)яки(х) апелации(и) тые граници ко(н)чи(ти) ро(с)казує, которы(и) ся пере(д) судомъ нинешнимъ продукує⟨,⟩:

четве(р)тая, — же ю(ж) панъ по(д)комори(и)⟨,⟩ ѿ³⁴ допуще(н)е таковое апелации пена кгравамини(с) е(ст) въ суде трибунальскимъ скараны(и).

Зачимъ сторона поводовая проси(т). // абы тую апелацию, яко и(н) леви(с)симо а(к)це(с)сорисѿ афектованую, су(д) по(д)комо(р)ски(и) ѿ(д)тя(в)ши, до прозеквова(н)я и ко(н)ченъя ты(х) грани(ц) приступиль.

³⁰ Друга літера «и» в закінченні виправлена з «ю».

³¹ Літера «п» виправлена з «а».

³² Літера «є» виправлена з «а».

³³ Слово виправлене.

³⁴ Виносна «д» над «ѿ» перекреслена.

Я, по(д)комори(и), и(ж) фунѣдація юри(з)ди(к)ції жа(д)но(и) стороне кгрунѣтовъ<, > ани по(з)ваному у(и)муе(т) ³⁵, ани поводи придае(т), а до того же декре(т) трибунальски(и)<, > апелѣции абъ акцесоріѡ допу(с)чати борони(т)<, > теды таковое апелѣции не допущаю<»>.

А ³⁶ умоцованые стороны по(з)ваное стоечи мо(ц)но<, > при вѣшеляки(х) ѡборонахъ выше(и) менованы(х)<, > и апелѣции и(н)те(р)поновано(и) ничо(г)ло не дерокгуючи<, > протѣ(с)товалисе имене(м) по(з)ваны(х) солени(т)е(р)<, > де прозекве(н)да кграваминѣ еть да(м)ни(с). Я-(м) се те(ж) рѣпротѣ(с)товалъ, же-мъ та(к) ве(д)ле права и декрету трибунальско(г)о<, > и слушности самое<, > быти розумель<, >.

По которомъ де(к)рете фунѣдова(н)я юри(з)ди(к)ції урожоны(и) его м(л)<: >. Гереміяшъ Тыша Быковъски(и), урожоны(х) пановъ<, > Кгабриеля, Павѣла и Яна<, > урожоно(г)ло негда<, > е(г)ло м(л)<: >. пана Адама Тыши Быковско(г)ло потомковъ позосталы(х), ле(т) не маючи(х), ѡпекунъ приржоны(и)<, > чинячи рѣтрузию с правомъ своимъ, ѡповедалъсе и афектовалъ<, > то(г)ло, абы е(г)ло м(л)<: >. па(н) по(д)комори(и)<, > на томъ ме(ст)цу<, > у Ѡльшаньки противко праву<, > посполитому<, > и диспозици(а)мъ ³⁷ я(с)нымъ<, > на кгрунѣте вла(с)номъ Копачовскимъ дѣди(ч)номъ стеньниковъ<, > не фунѣдовалъ юри(з)дици(и), поведаячи, же жа(д)ною ³⁸ мерою<, > не може бы(ти) фунѣдована юри(з)дикѣция<, > чиненѣя границъ на кгрунѣте Копачовскомъ с ты(х) причинъ:

пе(р)шая — же декретъ трибунальски(и)<, > не (с) паны Тышамы<, > е(г)ло м(л)<: >. пану<, > белскому, але з кня(ж)цъ<: >. е(г)ло м(л)<: >. Корѣ(ц)кимъ, позванымъ<, > а е(г)ло м(л)<: >. паномъ бе(л)ски(м), поводомъ<, > стануль<, > зачимъ по(д)лугъ то(г)ло де(к)рету ани е(г)ло м(л)<: >. па(н) по(д)комори(и)<, > киевски(и)<, > ани е(г)ло м(л)<: >. па(н) комо(р)никъ<, > яко чужого кгрунѣту зае(ж)джа(т), такъ на чужомъ кгрунѣте фунѣдова(т), з уближенемъ кгрунѣту чужого<, > юри(з)ди(к)ції не може:

другая — же и(х) м(л)<: >. панѡве Тышѡве<, > сте(н)ники, ю(ж) давньо маюгъ границу з добрами Ѡбуховскими а своими дѣди(ч)ными Копачовскими<, > которые авѣтенѣты(ч)ные пере(д) судомъ теперѣшн(и)м) по(д)комо(р)скимъ показали<, >:

третья — и(ж) сте(н)ни(к) кожды(и) // ко(ж)ды(и) стѣны свое(и) повинѣ(н) пильнова(ти)<, > а су(д) по(д)комо(р)ски(и) и уря(д)а его не повинѣнь бе(з)прѣвѣя<, > стеньникови чинити и пре(з) стѣну его дукѣта ѡ(д)правова(ти) виѡле(н)те(р), альбовемъ справа, межи двѡма<, > точачаясе, третему не може ничего уближати.

Зачимъ и(ж) е(г)ло м(л)<: >. панъ по(д)комори(и)<, > кие(в)ски(и) зъ урядомъ своимъ<: > не патрячи на декре(т) трибунальски(и)<, > и(ж) не з и(х) м(л)<: >. паны Тышамы<, > е(ст) ферованы(и)<, > не погледаючи ани на ³⁹ документе(н)та я(с)ные грани(ч)ные и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ<, > не рѣ(с)пектуючи<, > ани на рѣтрузию кольятѣраловъ<, > виѡле(н)те(р) на кгрунѣте вла(с)ны(и) и довод(н)ны(и) сте(н)никовъ<, > е(г)ло м(л)<: >. панъ по(д)комори(и) киевски(и)<, > с комо(р)н[и]комъ своимъ<, > зъехалъ на уближенѣе

³⁵ Буква «е» виправлена з нерозбірливої літери.

³⁶ Виправлено з нерозбірливої літери.

³⁷ Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

³⁸ Літера «ж» виправлена з нерозбірливої букви.

³⁹ Літера «н» виправлена з нерозбірливої букви.

правъ диспозици(и) ⁴⁰<, > не будучи, нецесъситованы(и) ⁴¹<, > декрето(м) трибунальскимъ<, > привата звътсритатъ<, > ку ублизенью кгрунтьовъ стѣ(н)-никовъ<, > и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ<, > на кгрунтьѣ, судови своему не по(д)ле(г)лымъ юри(з)ди(к)цию фунъдоваль<, >. Ω которые вѣсь преюдиция<, > у(и)мы ⁴² кгрунтьовъ<, > на(д)вереже(н)я правъ и диспозици(и) и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ<, > ѿ утяже(н)е ра(з)<, > и повторы(и) именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ недоро(с)лы(х) противъко е(г)лѡ м(л)<: >. пану по(д)коморему киевскому<, > и урядови его и противъко его м(л)<: >. пану бельскому<, > све(д)чильсе и оповедаль<, > ѿферуиучисе правне таковое кри(в)ды доходити<, >.

Противъко которо(и) протѣ(с)тации я, по(д)комори(и), репротѣ(с)товалемъсе, же-(м) я ничего виоленъте(р)<, > не починаль и жа(д)ного бе(з)правья никому нѣ чиниль<, > але с пови(н)ности уряду мое(г)лѡ за стороною<, > поводовою на ме(ст)ше тоес<, > приеха(в)ши, тутъ. на томъ ме(ст)цу, где мене сторона поводовая постановила и где ю(ж) двакро(т) юри(з)ди(к)ция фунъдована<, > была<, > уфунъдовалемъ<, > которую фундацією ѡстерегълемъ целости правъ<, > ѡбое(и) стороны<, >. Зачимъ противъко тое не(с)лушное протестации, абымъ мель виоле(н)те(р) што починити ⁴³ албо докуме(н)та якие я(с)ные грани(ч)ные<, > ѿ которы(х) панъ Тыша зме(н)ку чинить, въ кгрунтьѣ оного въежджати<, > и повъторе репротѣ(с)туюсе, кгда жъ ѡны(х) не показовано<, > передс мъною<, > то(л)ко // поменены(и) е(к)стра(к)тъ<, > где граничи(т) княже е(г)лѡ м(л). Ω(с)тро(з)ски(и)<, > воевода киевски(и), с паномъ Сульковскимъ, которы(и) и(ж) не е(ст) во(д)лугъ права<, > справльены(и), ани рукою кня(ж)<: >. е(г)лѡ м(л)<: >. по(д)писаны(и)<, > ани ѡчевисте при(з)наны(и) приватны(и)<, > чере(з) слугъ кня(ж)<: >. е(г)лѡ м(л)<: >. за два(д)ца(т) ми(л) албо и леншъ<, > ѿ(т) то(г)лѡ тутъ ме(ст)ца, то е(ст) въ Стрыбежу учинены(и)<, > которые, тамъ седечи, тутъ граничили. Теды ѡбачивъши оного быти неправнымъ и неважнымъ<, > таковую юри(з)ди(к)цию мою пра(в)не и слушне уфунъдовалемъ<, >.

Противъко которы(м) и е(г)лѡ м(л)<: >. па(н) бельски(и), пе(р)соналите(р) при суде будучи, яко акъто(р) ты(х) границъ, репротѣстовалъсе противъ пану Еремияшови Тыпи<, > яко те(ж) и потомкомъ небожъчика пана Адама Тыши Быковскогъ<, > и(ж) ѡнъ, кгрунтьу пановъ Тышовъ ничего не уще(р)бляючи<, > ани себе привълащаючи, на вьла(с)номъ своемъ кгрунтьѣ е(г)лѡ м(л)<: >. пана по(д)коморого постановиль<, > и яко пере(д) тымъ в то(м) же те(р)мине грани(ч)номъ<, > заставаючи. на то(м) ме(ст)цу по двакро(т) уря(д) по(д)комо(р)ски(и)<, > становиль<, > такъ и тепе(р) на томъ же кгрунтьѣ своемъ, ничего не причиняючи<, > стои(т) и границы свое прозе(к)-вуе(т).

А и(ж) ся' того дъня ку вечорови склонило<, > теды-м тую справу до дъня завътрешнего<, > по(д) тою (ж) мо(ц)ю во(з)ному выше(и) менованому<, > ѿ(д)волати<, > ро(с)казалемъ. При котормъ ѿ(д)воланью<, > то(т) же е(г)лѡ м(л)<: >. панъ Тыша Быковски(и)<, > именемъ своимъ и именемъ урожоны(х) пановъ<, > Кгабриеля<, > Павъла<, > и Яна, урожано(г)лѡ некгды<, >

⁴⁰ Склад «-по-» написаний на місці нерозбірливого.

⁴¹ Частина слова «нецесъси» написана іншим чорнилом на витертому місці.

⁴² Частина слова «у(и)-» написана на нерозбірливому тексті.

⁴³ Описка замість «починати».

ε(г)lo] м(л)⟨:⟩. пана Адама Тыши Быковського⟨,⟩ потомьковъ позосталы(х),
 леть не маючихъ, протє(с)товальсе⟨,⟩ противько ве(л)можьному ε[го] ⁴⁴
 м(л)⟨:⟩. пану⟨,⟩ каштелянови бе(л)скому, поводи, и(ж) преречоны(и)
 ε(г)lo] м(л)⟨:⟩. па(н) бе(л)ски(и) противько праву(м)⟨,⟩ ди(с)позициѡ(м) ⁴⁵,
 на кгрунѣтъ ихъ м(л)⟨:⟩ пановъ Тышовъ вла(с)ны(и) Кэпачовьски(и) ε(г)lo]
 м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lo] киевьско(г)lo] и уря(д) его для фунѣдова(н)я
 юри(з)ди(к)ции⟨,⟩ прозеквова[н]я грани(ц) за декретомъ трибунальскимъ
 короннымъ любельскимъ, межи ε(г)lo] м(л)⟨ > пано(м) бе(л)скимъ // бе(л)-
 скимъ, поводомъ, а кня(ж)⟨:⟩. и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)кими, по(з)ванымъ, фе-
 рованымъ⟨,⟩ ку бе(з)правью и уближенью кгрунѣтовъ и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ
 Тышовъ запровадилъ и до фу(н)дованья юри(з)ди(к)ции на чужомъ кгрунѣте
 его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lo] киевьского и уря(д) его нецситовалъ⟨,⟩.
 Ω которєе таковое бе(з)правье. укривѣженье⟨,⟩ и у(и)му кгрунѣтовъ⟨,⟩
 такъ противько ε(г)lo] м(л)⟨ > пану⟨,⟩ бе(л)скому, яко стороне, яко и про-
 тивько ε(г)lo] м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморому кие(в)скому и урядови его, яко
 судовымъ, такъже и ѡ нива(ж)но(ст) фунѣдова(н)я юри(з)ди(к)ции и вьсєго
 а(к)ту того грани(ч)ного, яко неправьного, ра(з) и по(в)торе све(д)чильсе
 и ѡповедалъ⟨,⟩ ѡферуючисе ⁴⁶ такового укривѣже(н)я, утяже(н)я⟨,⟩ и бе(з)-
 правья правне доходити⟨,⟩.

174

А его м(л)⟨:⟩. панъ бельски(и) та(м) же зара(з) репротє(с)товальсе⟨,⟩
 противько тымъ же паномъ Тышомъ⟨,⟩ яко и выже(и)⟨,⟩ и(ж) на вла(с)номъ
 своемъ кгру(н)те Ωбуховьски(м), здавѣна до Ωбухова належачимъ⟨ > на
 ры(ч)це Ω(л)шаньце⟨,⟩ его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lo] постави(л), ве-
 ньць и то⟨,⟩ же панъ Еремияшь Тыша⟨,⟩ порозумевъшисе и змовивъши⟨,⟩
 с приятели и пленипотенѣтами⟨,⟩ стороны по(з)ваное кня(жт) и(х) м(л)⟨:⟩.
 хотєчи ѡ(д) того кгрунѣту вьла(с)ности ε(г)lo] м(л)⟨:⟩. пана бельско(г)lo]
 ѡ(д)стры(х)нути⟨,⟩ а тымъ вьзглядомъ, абы ε(г)lo] м(л)⟨:⟩. панъ бельски(и)
 не мель ме(ст)ца способного⟨,⟩ до проваженья дукѣту своего, тотъ конь-
 ди(к)таменъ учинилъ⟨,⟩.

А кгда дѣня завѣтрєшнего, то ε(ст) девє(т)на(д)цатого мая я, по(д)комо-
 ри(и), на тоє (ж) ме(ст)це уфунѣдованья юри(з)ди(к)ции зѣха(в)ши, поме-
 неному во(з)ному сторонѣ до справы приволати ро(с)казалємъ⟨,⟩ тєды умо-
 цованы(и) стороны по(з)ваное, стоечи мо(ц)но при ѡборонахъ выже(и) и(н)-
 те(р)понованыхъ⟨,⟩ апелляция(м) и протєстация(м) ⁴⁷⟨,⟩ ничого не уближаю-
 чи, поведилъ⟨,⟩ и(ж) по(з)ваная сторона тє(р)мину мети не може зѣ велю ра-
 ци(и):

пе(р)шая — же кгда актъ теперешнихъ границь⟨,⟩ такъ за декретомъ
 трибунальскимъ⟨,⟩ яко и за и(н)нотє(с)ценъциєю ⁴⁸ ε(г)lo] м(л)⟨:⟩. пана по(д)-
 коморо(г)lo]⟨,⟩ киѡвьского⟨,⟩ вь року теперешнемъ тисєча ше(ст)со(т)
 три(д)ца(т) девято(м) м(с)ца фєвѣрала два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)lo] дѣня⟨,⟩ при-
 пада(л), // прє(з) ε(г)lo] м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lo] киевьско(г)lo] для
 небе(з)печєнства⟨,⟩ сурового, ѡ(д) татар, наступуючого, тє(р)ме(н) то(т)

174 зв.

⁴⁴ Після букви «е» чорнильна пляма.

⁴⁵ Літера «ѡ» виправлена з нерозбірливої букви.

⁴⁶ Літера «ѡ» виправлена з нерозбірливої букви.

⁴⁷ В словах «апелляция(м) и протестация(м)» літера «я» виправлена з нерозбірливої букви.

⁴⁸ Перша літера «ц» виправлена з «т».

быль ѡ(д)рочоны(и)⟨,⟩ его м(л)⟨:⟩. пань комо(р)никъ грани(ч)ны(и)⟨,⟩ мимо ведомо(ст) и волю его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморого⟨,⟩ киевського⟨,⟩ такъ же и мимо листы ѡ(д)рочоные для ѡ(д)правованья и суже(н)я тое sprawy грани(ч)ное на кгрунть два(д)ца(т) ѡ(с)мо(го) ⁴⁹ дьян⟨,⟩ феврала зъехалъ⟨,⟩ былъ⟨,⟩ и тую справу судиль и декрета феровалъ⟨,⟩;

другая — занесеная е(ст) протѣ(с)тация⟨,⟩ ѡ(д) ⁵⁰ теперешнее стороны по(з)ваное⟨,⟩ и(ж) ю(ж) е(ст) запо(з)ваны(и) пань комо(р)никъ⟨,⟩ до (:) не-сенья неслушног⟨,⟩ и непра(в)ного того декрету своего уфунъдованья юри(з)дикъции на ме(ст)цу ненале(ж)но(м)⟨,⟩ и любо ты(м) декретомъ пань комо(р)никъ те(р)минъ ко(н)се(р)вовалъ, еднакъ⟨,⟩ доложилъ и того⟨,⟩ и(ж) за по(з)вомъ по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ которо(г)ло те(р)мину, с по(з)ву по(д)комо(р)ского припадаючого, конѣ(ч)не, по(д)лугъ⟨,⟩ права по(с)политогс⟨,⟩ въче(с)ного выда(н)я по(з)ву⟨,⟩ авъте(н)тыще реляцією во(з)ногс⟨,⟩ довести ⁵¹⟨,⟩ чога⟨,⟩ же⟨,⟩ не доводи(т), а на томъ⟨,⟩ ко(н)се(р)вова(н)ю акъ-ту⟨,⟩ уфунъдованя юри(з)ди(к)ции сади(т)⟨,⟩ которы(и) акътъ на своемъ пляцу⟨,⟩ зостати не може(т)⟨,⟩ и пре(з) декре(т) суду головоно(г)ло трыбунальско(г)ло⟨,⟩ може быти⟨,⟩ касованы(и)⟨,⟩: теды жа(д)нымъ способомъ⟨,⟩ те(р)минъ теперешни(и) слу(ш)ны(и) и правъны(и)⟨,⟩ зналезены(и) ⁵² быти не може, поневажъ за запо(з)ваньемъ⟨,⟩ пана комо(р)ника⟨,⟩ суды ѡного су(т) и(н) дубиумъ вокованые⟨,⟩;

третья⟨:⟩ — по(з)ваная сторона за листомъ ѡ(д)рочонымъ⟨,⟩ на де(н) два(д)ца(т) ѡ(с)мы(и) феврала припадаючи(и), те(р)мину мети не може⟨,⟩ бо тые листы ѡ(д)рочоные пре(з) суд комо(р)никовъ суть на(д)во(нт)лоные⟨,⟩ а што бо(л)ша⟨,⟩ — же сторона по(з)ваная⟨,⟩ и(л)якгалитатемъ ты(х) декрето(в) въ суде голо(в)но(м) трибунальскомъ⟨,⟩ Любельскомъ прозеквуеть.

С ты(х) теды причинъ выше(и) менованы(х) и (з) и(н)ши(х) велю раци(и)⟨,⟩ и(н)те(р)понованы(х)⟨,⟩ просиль умоцованы(и) стороны по(з)ваное ѡ(д) те(р)мину во(л)ности, и(н)шии ѡбороны правъныи вьцале заховуючи.

175 А сторона поводовая, е(г)ло м(л)⟨:⟩. пань бельски(и), пре(з) // пре(з) пленипоте(н)та свое(г)ло слушны(и) и правъны(и) те(р)минъ до роспира(н)я се правъного стороне по(з)вано(и) бы(т) поведила, албовемъ⟨,⟩ то(т) те(р)минъ зъ ѡ(д)роче(н)я ли(с)то(в)ного пре(з) е(г)ло м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморого⟨,⟩ на афе(к)тацию стороны по(з)ваное ⁵³, которое ⁵⁴ то ѡ(д)роченъ на ѡнъ ча(с) пленипоте(н)тъ стороны по(з)ваное пере(д) паномъ комо(р)никомъ⟨,⟩ продуковалъ⟨,⟩ и за тымъ ѡ(д)роче(н)емъ усилъ афектовалъ, абы пань комо(р)никъ, прихиялючисе до листу ѡ(д)рочно(г)ло е(г)ло м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)ло⟨,⟩ тую справу грани(ч)ную⟨,⟩ на и(н)ши(и) ча(с) ѡ(д)ложилъ и ѡ(д) суже(н)я супе(р)седовалъ⟨,⟩ уро(с)лъ и выникнулъ⟨,⟩. Што се з ли(с)ту ѡ(д)ро(ч)ного я(с)не указуе(т)⟨,⟩ въ чомъ и(ж) се афе(к)тации стороны по(з)ваное досы(т) стало⟨,⟩. Теды⟨,⟩ ея на тотъ ча(с) конътрадиковати ⁵⁵ не може:

⁴⁹ Слово написане на місці нерозбірливого.

⁵⁰ Перед цим словом закреслена якась нерозбірлива літера.

⁵¹ Можливо, далі пропущене слово «потреба»?

⁵² Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

⁵³ Слово далі повторене в писарських дужках: «(по)з)ваное». При повторі частина слова «ван» написана на місці іншого, нерозбірливого тексту.

⁵⁴ Літера «о» виправлена з «ы».

⁵⁵ Друга літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

кгды (ж) и(н) юре нихиль<,> фрустра е(т) кво(д) семе(л) плякуи(т) куи(с) амплиусъ дисплицере<,> некви(т)<,>;

другая — и(ж) пленипоте(н)ть стороны по(з)ваное ко(н)се(р)вацию⁵⁶ те(р)мину, ѿбомъ сторонамъ<,> бе(з) припо(з)ву на ѿнь ча(с) зложного<,> не репукгнувалъ<,> и ѿвѣшемъ добровольне на(н) по(з)волилъ<,> албовемъ ѿ(д) ѿного те(р)мину, противъко которому тепе(р)<,> пукгнуе, жа(д)ное апелляции ѿ(д) того декрету<,> не и(н)те(р)поновалъ ани провоковалъ<,> ани жа(д)ное протестации не учинилъ<,> зачимъ ю(ж)<,> на томъ те(р)мине веспре(щ)<,> ту(т) того не може, але справитисе е(ст) повинень.

Для чого сторона поводовая<,> проси(т)<,> абы су(д) по(д)комо(р)ски(и), ѿ(д)тявѣши тые неправные ѿборны стороны по(з)ваное<,> ѿно(и) в то(и) справе у(з)навѣши те(р)минъ слушны(и), справитисе наказалъ<,> дальшине пробацие<,> правные<,> до тое справы належачие, въцале собе заховавѣши<,>.

Я<,> по(д)комори(и), конѣтрове(р)си(и) сторонъ ѿбохъ выслуhavѣши и ѿные добре у себе уваживѣши, поневажъ ли(ст) ѿ(д)рочоны(и), ѿ(д) мене⁵⁷ в то(и) справе выданы(и), на те(р)мине чере(з) пана комо(р)ника ѿ(д) правуючимъ пре(з) пленипотенѣта по(з)ваное стороны пана Шаня(в)ско(г)о|ю| юдициалите(р) е(ст) до суду ѿно(г)о|ю|⁵⁸ поданы(и)<,> при которомъ поданью то(т) же панъ Шаня(в)ски(и) // афектовалъ то(г)о|ю|, абы то(т) те(р)минъ во(д)лугъ ѿ(д)роченья моего на ча(с) вышѣменованы(и) бы(л) ѿ(д)ложоны(и)<,>

175 зв.

то е(ст) на де(н) ѿ(с)мѣна(д)цаты(и) м(с)ца мая, в чомъ и(ж) се афектации е(г)о|ю| досы(т) стало, же панъ комо(р)никъ, тую справу ѿ(д)рочивши, те(р)минъ сторонамъ ѿбудвумъ зложилъ и кромъ вшелякого припо(з)ву заховалъ<,> противъко которому ѿ(д)роче(н)ю и а(к)тови тому<,> ѿ(д) пленипотенѣта по(з)ваное стороны<,> на ѿнь ча(с) жа(д)ная протес(т)ация<,> ани ѿ(д) декрету его апелляция не зашла, теды я, те(р)минъ слу(ш)ны(и) в то(и) справе у(з)на(в)ши, сторонамъ ро(с)пиратисе наказую<,>⁵⁹.

- А умоцованы(и) стороны по(з)ваное, захва(в)ши собе вшелякие ѿборны правные вцале<,> апеловалъ ѿ(д) такового декрету<,> неправного и не(т)ту(ш)ного с тое причины<,> же противъко докуменѣтомъ я(с)нымъ и слушности само(и) е(ст) ферованы(и)<,>. А сторона поводовая поведила<,> и(ж) тая апелляция сторону по(з)ваную по(т)кати не може<,> с пе(в)ны(х) раци(и)<,>:

пе(р)шая — и(ж) ю(ж) декре(т) трибунальски(и)<,> низи а сенѣте(н)циа<,> дефинитива <,> апелляции допустити по(з)воляе(т), ѿ(д)ко(л) зна(т), же тые граници ко(н)чити ро(с)казуе;

другая — же ее сторона по(з)ваная а леви(с)симо а(к)це(с)сориѿ прот(в)ко я(с)ному праву<,> афектуе<,> для чого сторона поводовая просить<,> абы по(з)ваному тая апелляция по(з)волена не была<,>.

Я, по(д)комори(и), тое апелляции по(з)вано(и) стороне не допустилемъ<,>. А пленипоте(н)тове<,> по(з)ваное стороны, де прозекве(н)да кгравамине етъ да(м)ни(с) протес(т)овалисе<,>. Я-(м) се те(ж) репротес(т)овалъ<,> и(ж) такъ во(д)ле права и декрету трыбунальско(г)о|ю| быти розумелемъ<,>.

⁵⁶ Літера «ц» виправлена з «т», літера «ю» — з іншої, нерозбірливої букви.

⁵⁷ Літера «м» виправлена з «н».

⁵⁸ Далі в писарських дужках повторене слово «е(ст)».

⁵⁹ Літера «ю» виправлена з нерозбірливої букви.

А въ роспира(н)ю то(т) же умоцованы(и)⟨,⟩ стороны по(з)ваное⟨,⟩ захова(в)ши собѣ вшелякие ѡбороны правъные въдале, апеляциѡ(м) и протестациѡ(м) ⁶⁰ и(н)те(р)понованымъ ничого не дерокуючи, поведиль⟨,⟩ и(ж) ѳ(г)ло м(л)⟨:⟩. панъ бельски(и) прозеквовати тоє справы грани(ч)ное не можеть⟨,⟩ с ки(л)ку причинь⟨,⟩:

176

пе(р)шая⟨,⟩ — же в по(з)ве своемъ // своемъ ѡриинально(м) ду(к)ту, ѡ(д)ко(л)⟨,⟩ тепе(р) те(р)мину(м) ⁶¹ бере а кво, не выразиль и не меноваль⟨,⟩;

другая — же на Ѡльшаньку, ѡ(д) которое пяты бере, жа(д)но(г)ло права и жа(д)ное диспозиции не показує; ѳ(ст) другая⟨,⟩ Ѡльшанька, местечко кня(ж)⟨:⟩. ѳ(г)ло м(л)⟨:⟩. Доминика ⟨,⟩ Ѡстро(з)ско(г)ло⟨,⟩: ѳ(с)ли до тамътоє якую претенъсию⟨,⟩ собе быти розумее(т)⟨,⟩ до которое та(к)же маєть приле(г)ло(ст) кгрунътовъ своихъ Ѡбухо(в)ски(х)⟨,⟩ которыми усилуєть на ки(л)кана(д)ца(т) ми(л)⟨,⟩ кгрун(т)товъ и має(т)носте(и) чужи(х) забрати⟨,⟩ бо ту(т) ре(ч)ками⟨,⟩ Кра(с)ною⟨,⟩ Стугъною⟨,⟩ Ѡ(л)шанькою⟨,⟩ и иными ѡ(д) ве(р)хови(н), до которое жа(д)ное претенъсии не має(т)⟨,⟩ ажъ вни(з)⟨,⟩ где которая з ни(х)⟨,⟩ яко се давъго ⁶² ро(с)тегає(т) на ки(л)ка ми(л)⟨,⟩ въ Днепръ въпадаю(т)⟨,⟩ усе забра(т) усилуєть⟨,⟩;

третяя — же сторона по(з)ваная и(н) ко(н)траирумъ ди(с)позицие я(с)ные⟨,⟩ и дово(д)ные на добра Ѡльшаньку⟨,⟩ и принале(ж)ности ѳе продукує⟨,⟩ зачимъ бо(л)шая має(т) быти пробация при то(и) стороне⟨,⟩ которая докуме(н)та⟨,⟩ на добра указує(т)⟨,⟩ и титуль права дедукує⟨,⟩.

А ижъ поводовая сторона жа(д)ного титулу⟨,⟩ жа(д)ное пробации на тые добра⟨,⟩ которые собе чере(з) граници ви(н)диковати усилує(т) ⁶³⟨,⟩ теды с тыхъ причинъ выже(и) менованыхъ⟨,⟩ и (з) и(н)ши(х) и(н)ферованы(х) именемъ по(з)ваное стороны⟨,⟩ просиль ⁶⁴ ѡ(д) ненале(ж)но(г)ло а(к)тора во(л)ности⟨,⟩ и(н)шие ѡбороны правные въдале заховаючи⟨,⟩.

А сторона поводовая нале(ж)ны(м) себе до чине(н)я⟨,⟩ в то(и) справе грани(ц) быти поведила, абовемъ право посполитое⟨,⟩ дохоже(н)я кгрунъту и въла(с)ности свое(и)⟨,⟩ ты(м) способомъ грани(ц)⟨,⟩ яко на(и)певъне(и)шимъ целемъ⟨,⟩ а не ина(к)шимъ доходити по(з)валяєть и ро(с)казує(т), чо(г)ло и(ж) сторона поводовая яко вла(с)ности свое(и)є доходи(т)⟨,⟩ а до того же прада я(с)ные⟨,⟩ привилея и диспозицие⟨,⟩ я(в)ные⟨,⟩ и до (к)ни(г) при(з)наные⟨,⟩ продукує⟨,⟩ теды тежъ нале(ж)нымъ поводо(м) до чиненъ⟨,⟩. Для чого сторона поводовая проси(т), абы судъ, нале(ж)ное поводо(д)ство ѡного у(з)навъши, стороне по(з)вано(и) в то(и) справе⟨,⟩ дале(и) справова(т)се и поступовати наказаль, дальшиє⟨,⟩ яко выже(и), пробациє // пробациє ⁶⁵ в то(и) справе собе заховавъши.

176 зв.

Я, по(д)комори(м), ко(н)трове(р)си(и) сторонъ ѡбохъ выслуhavъши и ѡные у себе уваживъши⟨,⟩ прихилиючисе до декрету трибунальського⟨,⟩ в то(и) справе ферованого⟨,⟩ которымъ судъ трибунальски(х) [!] по всь(и)х) и(н)ста(н)ция(х)⟨,⟩ наказаль, абы(м) тые граници конъчилъ⟨,⟩ теды я, ѡ(д)тявъши ѡбороны по(з)ваного⟨,⟩ в то(и) справе въношоные, нале(ж)-

⁶⁰ В словах «апеляциѡ(м) и протестациѡ(м)» літера «ѡ» виправлена з іншої («а?»).

⁶¹ Закінчення «у(м)» виправлене з нерозбірливого.

⁶² Описка замість «довъго».

⁶³ Можливо, далі пропущено «не показує?»

⁶⁴ Закінчення «-ль» виправлене з нерозбірливого.

⁶⁵ Літера «п» виправлена з «а».

но(г) [о] актора у(з) навъши<, > стороне по(з)вано(и) поступовати наказую<, >. Которого декрету умоцованые стороны по(з)ваное за правъны(и) не при(и)-муючи, ѿ(д) него до суду головъного<, > трибуналу Любельско(г) [о] апеловали. Я-(м) и(м) тоє апелации, и(ж) декре(т) трибунальски(и) боронитъ, не допустилемъ<, >. А ѿны ѿ попа(р)тъє єє, к(р)авемень⁶⁶ и ѿ шкюды протє(с)-товалисе<, >. Я-(м) се тежъ репротє(с)товаль, и(ж) такъ ве(д)ле права быти розумелемъ<, >.

А въ поступованью<, > то(т) же умоцованы(и) стороны по(з)ваное, захавъши собе въшелякиє ѿбороны<, > правъные въцале<, > апелациѿ(м) <, > и протє(с)тациѿ(м) <, > и(н)те(р)понованымъ ничого не дерокуючи, поведил<, > и(ж) позовъ, пре(з) поводовую сторону<, > по(д)несены(и) <, > є(ст) непорядны(и) <, > албовемъ<, > того по(з)ву на то(т) те(р)минъ<, > выдано(г) [о] не стосоваль<, > и не (з)годиль<, > с по(з)вомъ ѿриинальнымъ, до границъ выданнымъ, и больше(и) урочи(с)къ въ по(з)ве пе(р)шомъ<, > анижели въ теперешнемъ<, > спецификоваль<, > а што большая — и(ж) въ позве ѿриинальномъ, въ апелацию ѿ(д) суду земьского на трыбуналь выточоную<, > въписа(н)ны(м) початокъ дукъту<, > ѿ(д) ве(р)ховинъ речокъ<, > Кра(с)ное<, > Кривое, до которы(х) жа(д)ного прете(к)стъу<, > никгды не мель<, > хочечи възяти написаль<, > а въ другомъ по(д)комо(р)скомъ<, > тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ ма(р)ца<, > десятого дъня — кофънувъшисе ѿ(д) ри(ч)ки Ѡльшанъки<, > и тутъ у ри(ч)ки Ѡльша(н)ки его м(л) <. > пана по(д)коморого постановиль<, > чого чинити не могль<, > ѿ што зара(з) в⁶⁷ онъ ча(с) проти(в)ко его м(л) <. > пану по(д)коморему<, > яко и противько теперешнему акторови<, > протє(с)тациа за(и)шла, и такая вариациа по(з)ву была задавана<, > ты(л)ко же аб акце(с)сорно ѿ(д) уфунъдованъя юри(з)-ди(к)ции [а]пеляциа <. > была допуцона <. > А тепе[р]є(ш)не(г) [о] // а тепере(ш)не(г) [о] позу <, > ани с пе(р)шимъ ѿриинальнымъ, ани с другимъ по(д)комо(р)скимъ<, > тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ не (з)водиль, великую и (з)на(ч)ную вариацию учиниль<, >. Зачимъ и(ж) въ праве посполито(м) <. > вариациа жа(д)ная ме(ст)ца мети не може<, > теды и за таковы(м) поварованы(м)⁶⁸ по(з)вомъ тая справа<, > прозеквована быти не може, и то(т) позовъ порядны(и) не є(ст) <. >. З ты(х) теды причинъ<, > просила сторона по(з)ваная ѿ(д) непорядного по(з)ву вольности<, > и(н)шиє ѿбороны правъные въцале заховуючи <, >.

А сторона поводовая поведила, и(ж) ильлекгалитате(м) в то(и) справе задавати не може сторона по(з)ваная<, > звлаца с тоє (ж) раиик<, > же сторона поводовая больше(и) положити бы мела<, > в пе(р)шомъ по(з)ве своемъ урочищъ<, > анижели въ теперешнемъ<, >. Албове(м) ежели ква(н)титатемъ сумы якоє въ позовъ въложоное и ю(ж)-декретомъ комъпробациѿни(с) в ораторие ликъвиданътемъ<, > ка(ж)дому ѿ(д)ступити, а меньшую суму якоє кванътитатемъте(м)⁶⁹ <(> любо ѿрииналите(р) <, > въ позовъ большая вложона бы была <, > < > єсть во(л)но, поготовью и бо(л)ше(и) ча(с)те(и) к(г)руньту<, > на меньшо(и) переставуючи<, > уступити може <, >. И право посполитое того никому не боронитъ<, > ани того сторона по(з)ваная правомъ указати

⁶⁶ Помилково замiсть «к(р)авемень» лiтера «а» виправлена з нерозбiрливої «ж»?

⁶⁷ Виправлено з нерозбiрливого тексту.

⁶⁸ Помилково замiсть «повариованы(м)».

⁶⁹ Описка замiсть «кванътитатемъ».

и довести може, кгдажь то е(ст) инь ошпекционе^{69а}⟨,⟩ актори(с) и вьсее кри(в)ды уступити⁷⁰⟨,⟩ не то(л)ко⁷¹⟨,⟩ бы се ме(н)шоу нагородоу и(н)юрие и(л)ляте коньтенътовати. А ни то и(л)лекгалитати ку(и)ви(с)⁷²⟨,⟩ яко сторона по(з)ваная мети хочеть⟨,⟩ а ни вишоу у(л)ло⟨,⟩ аликто дефе(к)ту цитациони(с), але раче(и) неведомостю кгрунътовъ⟨,⟩ абьсенъти(с) па(р)ти(с) акторее и(н) га(к) ди(с)та(н)циа лоци⟨,⟩ резиде(н)ти(с)⟨,⟩ которая се конь-е(к)ционе реи ожули(с) субие(к)те а(д)⟨,⟩ ко(н)тикгuitатемъ фунъди рефере(н)ти(с) уважити и направити може(т)⟨,⟩. Импутари дебе(т). Зачимъ тые е(к)съцепъцие стороны по(з)ванное жа(д)ное ваги не мають, ани рем па(р)ти(с) а(д)ве(р)се⟨,⟩ стабилире могут. Для чого просить сторона поводовая⟨,⟩ абы судъ // абы судъ по(д)комо(р)ски(и), оные за неправные и нева(ж)ные быти у(з)навъши, стороне по(з)вано(и) въ справе о(д)поведа(т) наказаль⟨,⟩.

177 зв.

Я, по(д)комори(и), коньтрове(р)си(и) сторонъ обохъ выслушавъши и оные у себе уваживъши, ачъколвекъ сторона по(з)ваная⟨,⟩ и(л)лекгалитатемъ по(з)вови задеать⟨,⟩ же бо(л)ше(и) положоно урочискъ въ пе(р)шомъ по(з)ве по(д)комо(р)скомъ, на де(н)десяты(и) м(с)ца ма(р)ца въ року прошломъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)цать второ(м) выданымъ⟨,⟩ анижели въ теперешнемъ, е(д)накъ и(ж) во(д)лугъ самое слушности во(л)но акторови⟨,⟩ с ко(н)сцие(н)циею своею пораховавъшисе, прете(н)сии своее умне(и)шити⟨,⟩ теды я⟨,⟩ уваживъши⟨,⟩ и(ж) то и(н) обыционе акторове(и)⁷³ завъше заставае(т)⟨,⟩ не видечи жа(д)ного дефекту в томъ по(з)ве пра(в)ного⁷⁴, о(д)тявъши е(к)съцепъцие по(з)ванное стороны, пере(д) судомъ моимъ вношоные⟨,⟩ за пра(в)ны(и) оно(го)⁷⁵ у(з)наваю⟨,⟩ и по(з)вано(и) стороне о(д)поведати наказую⟨,⟩. Которо(г)ло декрету⟨,⟩ умоцованые стороны по(з)ванное за правны(и) не при(и)муючи, о(д) него до суду головъного трибуналу Любелъского апеловали⟨,⟩ Я-мъ имъ тое апеляции⟨;⟩ не допустилъ⟨,⟩. А они о попа(р)тѣ ее, кграваменъ и о шкоды⟨,⟩ све(д)чилисе⟨,⟩. Я-мъ се тежь репроте(с)товаль⟨,⟩ и(ж) такъ во(д)ле права быти розуме(м).

А в о(д)поведантю то(т) же умоцованы(и) стороны по(з)ванное, заховавъши собе вшелякие обороны правные въцале⟨,⟩ апеляциомъ и прете(с)тациомъ и(н)те(р)понованымъ ничего не дерокгуючи⟨,⟩ сусьпе(н)сии афектоваль, ажъ се за запо(з)ва(н)е(м) пана комо(р)ника⟨,⟩ до по(д)несе(н)я⟨,⟩ и скасованья уфунъдованья пре(з) оно(г)ло мимо ли(ст) о(д)рочоны(и) юри(з)ди(к)ции ку шкоде по(з)ваного в суде головъномъ трибунальскомъ пре(з) ро(з)судокъ суду трибунальско(г)ло ко(н)чи(т)⟨,⟩ которое запо(з)ванье зара(з) передо мьне, по(д)коморимъ, продуковаль⟨,⟩ и ажъ бы декрета теперешние⟨,⟩ в то(и) справе неправне ферованые, были пре(з) судъ головны(и) трибуна(л)ски(и) Любелъски(и) дицидованые⟨,⟩.

178

А сторона // поводовая поведила⟨,⟩ и(ж) сторону по(з)ваную тая су(с)пенъса, а(д) децизиономъ кавъзе⟨,⟩ прозеквенъдарумъ моциономъ етъ апеляциономъ и(н)те(р)позитару(м) пре(з) тепе(ре)шнюю сторону по(з)ваную

^{69а} Описка замість «опозиционе».

⁷⁰ Частина слова «ус-» виправлена з нерозбірливого тексту.

⁷¹ Літера «к» виправлена з нерозбірливої букви.

⁷² В цьому слові між складами «ку» та «ви(с)» є ще дві закреслені нерозбірливі літери.

⁷³ Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

⁷⁴ Частина слова «прав-» написана на місці нерозбірливого тексту.

⁷⁵ Обидві літери «о» виправлені з нерозбірливих букв.

афе(к)тованая, потъкати не може, кгдажь справа ка(ж)дая<, > свои(м) торемъ и поря(д)комъ иде(т), и справа справы не гамуе<, > але зостае вѣдале' прозеквущи ѿ<, > апелляциѿни(с) и кравамини(с) стороне по(з)вано(и)<, > и(н) ква(н)ту(м) де юре ко(м)пециерить<, > ежели прозеквовати буде(т) хотѣла<, > бѣ(з) вшелякое реморы<, > а(к)ции тепере(ш)нее грани(ч)ное стороны поведовое<, >. Прото просить сторона поведовая<, > абы су(д) по(д)комо(р)ски(и)<, > тую су(с)пе(н)сию, яко неправъную стороны по(з)ваное ѿ(д)тявѣши, ѿно(и) skutечные ѿ(д)поведати наказаль, доводы правъные вѣдале себе захова(в)ши.

Я, по(д)коморы(и), коньтрове(р)си(и) сторонъ ѿбохъ выслухавѣши и ѿные у себе уваживѣши<, > су(с)пе(н)су, чере(з) по(з)ваную сторону афектованую, на сторону ѿ(д)ложивѣши skutеч(н)не ѿ(д)поведати наказую<, >, которо(г)ло] декрету умоцованые стороны по(з)ваное за пра(в)ны(и) не при(и)муючи<, > ѿ(д) не(г)ло] до суду головъного трыбуналу Любельско(г)ло] апеловали<, >. Я-(м) и(м) тое апелляциѿ не допустилъ<, >. А ѿни ѿ попа(р)тѣе еѣ, краваме(н) и ѿ шкоды све(д)чилисе<, >. Я-(м) се те(ж) репроте(с)товаль, же-мъ такъ во(д)ле права быти розумель<, >.

А ижь се того дѣня ку вечорови склонило<, > теды-мъ тую справу во(з)ному выше(и) менованому до дѣня завѣтрешнего по(д) тою (ж) мо(щ)ю ѿ(д)волати] ро(с)казалемъ<, >. А кгда дѣня завѣтрешнего два(д)цато(г)ло] мая<, > на тое (ж) ме(ст)це презентътовалемъсе<, > и сторонъ до справы тому жъ во(з)ному приволати ро(с)казалемъ<: >, та(м) е(г)ло] м(л)<: >. панъ Геремияшъ Тыша Быковъски(и) именемъ своимъ<, > и именемъ урожоны(х) и(х) м(л)<: >. пано(в) Кгабриеля, Павъла<, > и Яна<, > урожоно(г)ло] негда е(г)ло] м(л)<: >. пѣна Адама Тыши Быковъско(г)ло] пото(м)ко(в) позосталы(х), летъ не маючихъ, жало(с)не ѿ ѿбѣтя(ж)ливе протѣ(с)товальсе<, > противъко ве(л)мо(ж)ному // е(г)ло] м(л)<: >. пану каштелянову бѣльскому, поведови, и е(г)ло] м(л)<: >. пану по(д)коморему киевъскому<, > и пану комо(р)никови грани(ч)ному, яко судовымъ, и(ж) и(х) м(л)<: >., межи двома сторонами граници ѿ(д)правуючи<, > трете(и) стороне, сте(н)нико(м), противъко правомъ<, > и диспозициѿмъ я(с)нымъ<, > кгрунть и(х) вла(с)ны(и) ѿдо(и)мую(т)<, > и великие ⁷⁶ ѿны(м) преюдициѿ<, > в праве и(х) и диспозициѿ(х), также ублизенъ ⁷⁷ и у(и)му кгрунтьовъ<, > и(х) вла(с)ны(х) деди(ч)ны(х)<, > Копачовъски(х) чиня(т)<, > ѿферуочисе правъне ѿ то чинити<, >.

178 зв

Я, по(д)комори(и), репроте(с)товалемъсе<, > и(ж) никому кгрунтьу<, > кгвальтомъ не ѿдо(и)мую и преюдициѿмъ никому жа(д)ного не чиню<, > але вѣ(д)лугъ права<, > слушности самое и декрету трыбунальско(г)ло] постуую<, >.

Тамъ же заразомъ сторона поведовая е(г)ло] м(л)<: >. па(н) бѣ(л)ски(и)<, > проти(в)ко тому жъ е(г)ло] м(л)<: >. пану Геремияшови Тыши репротестовальсе<, > и(ж) на вла(с)номъ кгрунтье своемъ, ничиего кгрунтьу себе не привѣлащаючи, стануль; и ту жъ заразомъ протѣстовальсе<, > такъ противъко е(г)ло] м(л)<: >. пану Геремияшови Тыши Быковъскому<, > вѣпере(д)и, и(ж) ѿнъ, не будучи яко стѣнникъ<, > до справы приволаны(и)<, > вѣзявѣши ко(н)диктаменъ с приятѣ(л)ми<, > з слугами и (з) пленипотенътами<, > я(с)не ѿ(с)вѣцоно(г)ло] кня(ж)<: >. е(г)ло] м(л)<: >. Коре(ц)кого<, > ѿ што се те(ж) спольне и проти(в)ко приятелемъ<, > слугамъ и пленипоте(н)томъ правънымъ,

⁷⁶ Закінчення «-ие» наведено іншим чорнилом на місці нерозбірливого напису.

⁷⁷ Літера «е» виправлена з «и».

на ты(х) границахъ будучимъ, солените(р) све(д)чилъ<, > которые спольне, инъ супъре(с)сиономъ юри(с) а(т)кве ⁷⁸ да(м)нумъ етъ я(к)турамъ<, > е(г) [о] м(л) <: >. пана белъско(г) [о] <, > яко границъ тыхъ повода<, > хочечи его ко(н)спирационе ⁷⁹ суа з кгрунъту его ѿ(д)далити и ѿ(д)стры(х)нути, ме(ст)це провоженъя дукту<, > загорожаю(т) <, >.

179 Репротѣ(с)товалъсѣ умоцованы(и) стороны по(з)ваное, и(ж) с кольлятералами зъ и(х) м(л) <: >. паны Тышами жа(д)но(г) [о] ко(н)ди(к)таменъ ⁸⁰ не чиня(т) <, > але ко(ж)дому во(л)но правомъ упомина(т)сѣ свое(и)е речи<, > и жаденъ не може права никому заборонити<, >. А въ skutе(ч)номъ ѿ(д)повѣданью<, > то(т) же умоцованы(и) стороны по(з)ва[н]о[е] // по(з)ваное домовлялѣсѣ, абы сторона поводовая указала припо(з)вы и реляция вынесе(н)я припо(з)вовъ по стеньниковъ, показуючи то и(с) права послюпитого, и (з)слушности самое<, > и(ж) жа(д)ные граници не могутъ быти ѿ(д)правованые<, > а(ж) бы были всѣ кольлятерале(с) вицини<, > припо(з)вани<, > которые бы за таковымъ припо(з)вомъ<, > и стени своее пильновали<, > и дукътъ такъ поводовое стороны<, > яко и по(з)ваное правъдивъши(и) вы(с)ве(д)чили<, >. Зачимъ поки таковыхъ припо(з)вовъ<, > кольля(к)тералиумъ [!] поводовая сторона<, > леитиме не выведе, петы дукъту ѿ(д)правова(т) не може. С ты(х) теды причинъ просиль, абы была пре(з) декретъ по(д)комо(р)ски(и) <, > поводовая сторона<, > неце(с)итована до выведенья припо(з)во(в) стеньниковъ, и(н)шие ѿбороны правъные въцале заховуючи.

А сторона поводовая поведила, и(ж) сторона по(з)ваная<, > ѿ ко(н)куре(н)ции, по(з)ванью<, > и те(р)мине стороны стеньниковъ ди(с)цепътации ⁸¹ жа(д)ное чинити, поготовью<, > ани именемъ жа(д)ны(х) ко(н)трове(р)си(и) вносити и ѿны(х) боронити<, > не може<, >:

кгды жъ сте(н)ники тылко до указанъя стень своихъ<, > кгру(п)товы(х), ежели до бли(з)кости добръ и кгрунъту<, > при(н)ципального<, > пово(д)ства грани(ц) належа(т) <, > albo нъ<, > по(з)вани бываю(т) <, >;

другая — и(ж) кольлятераловъ, до пильнова(н)я стень своихъ за по(з)ваны(м) <, > ѿсобъные ⁸² ѿбороны<, > <: > мимо при(н)ципаловъ самы(х) заставаю(т) <: >, и ѿнымъ самымъ<, > а не при(н)ципаломъ<, > границь ѿ припо(з)вахъ и те(р)мине пытатисѣ належи(т) <, >;

третья — и(ж) с по(з)ванымъ теперешнимъ<, > яко при(н)ципаломъ границь<, > не е(ст) финалите(р) <, > децидована, але то(л)ко на: декре(т)е дире(к)те ре(с)по(н)сио(н)и(с) зави(с)ла, которы(и) про се(н)тенъция<, > дефинитива розумены(и) быти не може(т) <, > а где ⁸³ дукътъ кумъ па(р)те при(н)ципали<, > звлаща акторѣа грани(ц) не на(с)тупи(т), тамъ вьступуть кольлятералиумъ па(р)циумъ на(с)тупова(т) не може(т), зачимъ те(ж) <, > и ѿ те(р)мина(х) правъныхъ дисквизициѿ узнавана быти не може(т).

179 зв. Для чого сторона поводовая проси(т), абы судъ по(д)комо(р)ски(и) <, > ѿ(д)тявъши тые непра(в)ные альлегкацие стороны по(з)ваное, до ѿбъеханъя // дукъту и тракъту грани(ц) кгрунътовъ поводовыхъ приступиль и

⁷⁸ Частина слова «-кв-» виправлена з нерозбірливого тексту.

⁷⁹ Літера «р» виправлена з іншої («ж»?).

⁸⁰ Літера «е» виправлена з «и».

⁸¹ Літера «ц» виправлена з нерозбірливої букви.

⁸² Літера «ъ» виправлена з нерозбірливої букви.

⁸³ «а где» написано на місці нерозбірливого тексту.

граници тымъ тракътомъ, которымъ ѿ(д) стороны поводовое проважоны(и) будеть ⁸⁴, пре(з) декретъ сво(и) сконъчилъ.

Я, по(д)комори(и), конътрове(р)си(и) сторонъ обохъ выслухавъши и ѿные добре у себе уваживъши, поневажъз самы(ми) по(з)ваными тая справа ещѣ не е(ст) ско(н)чона, але и(н) декрето дирекъте ре(с)по(н)сиѿни(с) зави(с)-ла<, > теды я, ѿ(д)тявъши тые алеггацие по(з)ваны(х) пленипоте(н)та<, > ѿ припо(з)ванью стенъника<, > пре(з) которого бы се лепъшо(ст) дукту вы(с)-ве(д)чила, вьношоные<, > кгда жъ тая ѿборона стенъникови служи(т) самому ѿ(д) себе конътрове(р)товати<, > и правъне ся боронити, не дерокгуючи ничого ѿборономъ правънымъ и добродѣ(и)ствомъ<, > сте(н)никовъ, которые бы до тое справы были припо(з)вани<, > кгда ѿны(х) приволаю(т)<, > а хочечи припатритисе дукъто(м) ѿбое(и) стороны<, > и ѿные, чи(и) бы былъ з ни(х) слушьне(и)ши(и) и правънеи(и)ши(и), пильне уважити, ду(к)та ѿбое(и) стороне<, > то е(ст) пе(р)ве(и) акторови<, > а поти(м) по(з)ванымъ<, > провадити<, > и ѿные докуме(н)та(ми) правъными<, > такъже и све(д)ками провадати наказую.

Которо(г)ло декрету<, > умоцованые стороны по(з)ваное за правъны(и) не при(и)муючи, ѿ(т) него до суду головъного трыбуналу Любельско(г)ло апеловали<, >. Я и(ж) тое апелация не допустилемъ. А ѿни ѿ по(а)р)тъе ее, ѿ крвамень и ѿ шкоды све(д)чилисе<, >. Я-мъ се тежъ репроте(с)товаль<, > жемъ такъ ве(д)ле права быти розумель<, >.

А по то(м) пленипоте(н)тове по(з)ваное стороны именовъ при(н)ципаловъ своихъ солениге(р) све(д)чилисе и протѣ(с)товали противъко е(г)ло м(л)к: >. пану по(д)коморему киевъскому, и(ж) е(г)ло м(л)к: >. панъ по(д)комори(и) кие(в)ски(и), наказавъши декретомъ своимъ<, > ду(к)та ѿбое(и) стороне ѿ(д)правовати<, > а потомъ, не е(к)зеквовавъши того декрету<, >и дукъту не допустивъши, ѿбое(и) стороне ѿ(д)правити ⁸⁵<, > мунименъта<, > мимо право и слушно(ст) и декре(т) сво(и) // сво(и) ю(ж) ферованы(и), по(з)вано(и) стороне права свое указовати наказаль<, >, которы(х) ачъко(л)векъ сторона по(з)ваная показати не (з)бороняе(т)ся, е(д)накъ и(ж) таки(и) вска(ж) е(г)ло м(л)к: > пана по(д)коморого кие(в)ского е(ст) проти(в)ны(и) декретови ферованому, теды ѿ таковое бе(з)пра(в)е проти(в)ко е(г)ло м(л). пану по(д)коморому имене(м) по(з)ваное стороны ра(з) и по(в)торе све(д)чилисе и протѣ(с)товали, ѿферуючысе пра(в)не ѿ тое чинити. Я, по(д)комори(и), репроте(с)товале(м)се, же мимо право и (с)лушно(ст) ничого не поступаю, але ту(т) на ме(ст)цу хочете видети мунименъта и ѿны(м) се припатрити, чые бы были пра(в)не(и)шые, не по хворо(с)тахъ, по гора(х), по яруга(х), по боло(х) е(з)дечы, ѿные, на коню седечы, чытати и уважати. А и(ж) тое указа(н)е ничого не шкоди(т) позвано(и) стороне, ѿ(в)шемъ бы мело помо(г)чы, е(с)ли су(т) важные и пра(в)ные, теды бы се з ними пленипоте(н)тове крити не мели<. > За чы(м) се репроте(с)това(л), же ничого проти(в)ко праву и (с)лушно(с)ти не выкročы(л).

А и(ж) дня того ку вечорови се склонило, теды тую справу до дня завтрешнего тому жъ во(з)ному по(д) тою (ж) мо(ц)ю ѿ(д)волати ро(с)казале(м). А кгда наза(в)трѣе дня теперешнего, то е(ст) два(д)ця(т) пе(р)вого мая, я, по(д)комори(и), на тое (ж) ме(ст)це презе(н)това(в)шысе, сторо(н) до справы

⁸⁴ Частина слова «-деть» написана іншим чорнилом на місці нерозбірливого тексту.

⁸⁵ Літера «п» виправлена з іншої («з?»).

приволати ро(с)казале(м), та(м) е(г){о} м(л). пань Еремиа(ш) Тыша Быко(в)-ски(и) имене(м) свои(м) и имене(м) урожоны(х) и(х) м(л). пно(в) Кгабриеля, Павла и Яна, урожного зошлого е(г){о} м(л). пна Адама Тишы Быко(в)ского пото(м)ко(в) позосталы(х), ле(т) не маючы(х), солениге(р) све(д)чыльсе и протге(с)това(л) проти(в)ко ве(л)можному е(г){о} м(л). пну каштелянови бе(л)скому, поводови, и е(г){о} м(л). пну по(д)коморому кие(в)скому и урадови его, яко су(д)я(м), же юри(с)дицию не на то(м) ме(ст)цу, на которо(м) в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) второ(м) <.>, и ѿ(в)шомь [!] на ки(л)-коро з луку стреле(н)е по(д)ле гребе(л)ки ро(з)копаное на (в)ласно(м) кгру(н)-те деди(ч)номь и(х) м(л). пновь Тышо(в) Копачо(в)скы(м) уфуньдовали<.> ѿферуычысе такового укри(в)же(н)я // правьне доходити<.> А е(г){о} м(л). пань бе(л)ски(и), пе(р)соналите(р) при то(м) же суде по(д)комо(р)скомь стоечы, проти(в)ко тому жь репротге(с)товальсе, ижь тепере(ш)няя юри(с)-диция за по(с)танове(н)емь е(г){о} м(л). пна по(д)коморого пре(з) сторону поводовую не на и(н)шомь ме(ст)цу выше(и) а(л)бо ниже(и) ре(ч)ки Ѡ(л)ша(н)ки, але на том же вла(с)не ме(ст)цу, где и в року недавно прошло(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) второ(м) е(ст) уфуньдована<.>, для чого де и(л)лекгатигате е(т) нулитате протге(с)тациѿни(с) па(р)ти(с) а(д)ве(р)се е(г){о} м(л). пань бе(л)ски(и) итеру(м) све(д)чы(л)се и ѿповеда(л).

А по тако(м) занесе(н)ю протге(с)тациѿ стороны поводова просила, абы я, по(д)коморы(и), све(д)ковь, чере(з) поводовую сторону в те(и) справе ставлены(х), и(н)ста(р) и(н)квизициѿни(с) выслуха(л). Которы(х) то све(д)-ко(х) [!] я кождого з ни(х) зособна порадне выслуха(в)шы, свяде(ц)тва и(х) списа(в)шы, рукою моею по(д)писале(м) и печат(ю) по(д)комо(р)скою запечатова(в)шы, поводово(и) стороне в зава(р)те(м) ротуле ѿ(д)дале(м). С которо(г) ѿ(д)да(н)я поводова сторона мене квитовала.

А по то(м) домо(в)ляласе, абы стеньники до ты(х) грани(ц) приповзани, меновите впро(д) е(г){о} м(л). пнь Геремеиа(ш) Тыша Быко(в)ски(и) и пото(м)-кове небо(ж)чыча ⁸⁶ пна Адама Тышы приволани были. Которы(х) кгда возны до права привола(л), звы(ш)менованы(и) е(г){о} м(л). пань бе(л)ски(и), пово(д), пропонува(л) проти(в)ко ѿны(м) з по(з)ву свое(г){о}, ѿ(д) пана по(д)-коморо(г){о} выдано(г){о}, тымы словы писано(г){о}:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шу(м)ску, по(д)коморы(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Урожоны(м) и(х) м(л). пно(м) Кгабриелеви, Янови и Па(в)лови Тышо(м) Быко(в)ски(м), пото(м)ко(м) и вла(с)ны(м) суки(с)есоро(м) [!] добрь некгды зошло(г){о} Адама Тышы Быко(в)ского, и урожному е(г){о} м(л). пну Геремиашови Тишы Быко(в)скому, яко стрывеви и ѿпекунови менованы(х) потомьковь, и иньши(м) ѿпекуномь ве(р). ваше, тесьгаменьтомь записанымь, 181 которыхь имена и про(з)виска в то(м) же // в то(м) же по(з)ве за выражоные мети хочечи<.> и е(с)ли и(х) себе за потребьны(х) быти розумеет(е).

Зве(р)хностю его к(р). м(л)<.> а владзю моею по(д)комо(р)скою<.> с права посполито(г){о} на мене вложоною, ро(с)казую, абы(с)те в м(с) передо мьною<.> албо урядомь моимь по(д)комо(р)скимь на де(н) и рокь певъ-

⁸⁶ Описка замість «небо(ж)чыча».

ны(и), то е(ст) дѣня ѡ(с)мѣна(д)цатого м(с)ца мая в року теперешнемъ ти-
сеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ на ме(ст)цу томъ, где поводъ на ры(ч)-
це Ѡ(л)шанъще(,) во(д)ле права своего(,) прете(н)дуючого юри(з)ди(к)цію
урядови моему по(д)комо(р)скому фундова(т)(,) укаже(т), ѡб(л)и(ч)не и
завите(,) ку праву и справедливому се усправе(д)ливенью(,) стали на правъ-
ное по(а)р(т)ье ве(л)мо(ж)но(г)ло(л) е(г)ло(л) м(л)(:). пана Андрѣя(,) з Дубро-
вици Фи(р)лея(,) каштеляна белъского, которы(и) в м(с)(,) яко пету⁸⁷
с тамътоє стороны ре(ч)ки Ѡ(л)шанъки(,) зъ петюю Ѡльшанъскою(,) а з
стеною Ѡбуховъскою(,) зъ сеи стороны Ѡльшанъки ѡ(д) Ѡбухова маючое(,) .
И е(с)ли бы(с)те до тоє справы, межи поводомъ а я(с)не ѡ(с)вещонымъ
кня(ж)(,) и(х) м(л)(:). Самоелемъ, сыномъ, и Евфрузыною, цо(р)кою(,)
потомъками зошлого(,) княжати его м(л)(:). Корє(ц)кого, каштеляна во-
лынъского, и кне(ж)ною Самоеловъною Корєцькою(,) и малъжо(н)комъ
ее(,) м(л)(:). е(г)ло(л) м(л)(:). паномъ Андрѣемъ(,) з Лешъна, воеводиче(м)(,)
белъскимъ(,) яко ѡпекуномъ ее, и и(н)шими, въ праве ѡригинально(м)(,)
меноваными(,) по(з)ваными, въ справе до ро(з)граниченъя(,) добръ Ѡбу-
ховъскихъ и Ге(р)мановъскихъ з селами, футорами, кгрунътами и прина-
ле(ж)но(с)тя(ми) и(х)(,) ѡ(д) повода по(з)ваны(м) и(н)те(н)товано(и), нале-
жали(,) теды и вм(с). тымъ по(з)вомъ до признанъя с тамътоє стороны
ры(ч)ки Ѡ(л)ша(н)ки // петы своеє зъ и(х) м(л)(:). кня(ж)ты Корє(ц)кими,

181 зв.

а з сеє стороны възьявши ѡ(д) ре(ч)ки Стугъны(,) идучи ре(ч)кою Ѡ(л)шанъ-
кою(,) мимо свою пету, стѣну и кгрунътъ Ѡбуховъски(и) при(з)нали, на
де(н) и рокъ, декретомъ уряду по(д)комо(р)ского префикгованы(и), пово(д)
тымъ по(з)вомъ позывае(т), и припозывае(т), гды абы(с)те стали, на то
вьсе судовъне ѡ(д)поведали и усправе(д)ливилисе(,) .

Писанъ въ Шумъску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого мѣа
априля(,) пе(р)вого дѣня(,) . Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ гра-
ни(ч)ны(и) воево(д)ства Киевского(,) .
А по прочитанью то(г)ло(л) позъву, дове(д)ши року пре(з) реляцию во(з)-
но(г)ло(л) слущного(,) просила сторона поводава пре(з) пленипотенъта свое-
го(,) абы⁸⁸ стороне по(з)вано(и) на пропозицию поводовую справова(т)се
наказано было(,) . По которо(и) пропозиции пленипотенътъ стороны по(з)-
ваное княжати е(г)ло(л) м(л)(:). Корє(ц)кого солените(р) прете(с)товальсе(,)
проти(в)ко е(г)ло(л) м(л)(:). пану по(д)коморому киевскому(,) и урядови его
ѡ то(,) и(ж) е(г)ло(л) м(л)(:). панъ по(д)коморы(и) кие(в)ски(и) зъ урядомъ
своимъ не на (с)лущнымъ ме(ст)цу, где ся пята стѣньниковъ сходя(т)(,)
суть стѣньники приволаны(,) албовемъ сте(н)ники мають быти завъше(,)
на пята(,) схожачо(и)ся кгрунътово(и) до показанъя(,) и еви(н)кова(н)я
стѣны привольваны. А до того позовъ листо(в)ны(и) пре(з) реляцыю(,) во(з)-
ного мае(т)(,) быти проти(в)ко стѣньникомъ(,) дедукованы(и)(,) которого
прокгре(с)су и(ж) ани сторона поводовая(,) не заховала(,) ани е(г)ло(л) м(л)(:).
панъ по(д)комори(и) киевски(и) зъ урядомъ своимъ не, ко(н)сиде-
ровалъ(,) . Ѡ таковы(и) бе(з)правъны(и) и(х) м(л)(:). поступокъ ра(з) и по(в)-
торе све(д)чильсе и ѡповедалъ, ѡферуючи по(з)ваную сторону(,) правне
ѡ тоє чинити. А его м(л)(:). панъ белъски(и) пе(р)соналите(р) будучи,

⁸⁷ Літери «п» і «е» виправлені писарем.

⁸⁸ Літера «б» виправлена з іншої букви.

182 проти(в)ко // [...] ⁸⁹-ва(н)ε ε(г)л[о] м(л)⟨.⟩ пна по(д)коморого чинити не ε(ст) пови(н)на ани може, кгда (ж) будучи по(з)ваны(м) яко сте(н)ни(к), а не до жа(д)но(г)л[о] выдава(н)я сведе(ц)тва в тако(м) те(р)мине и(н)квизиции ставати не може, але раче(и) ти(л)ко стѣны своеε и сыно(в)цо(в) свои(х) боронити ε(ст) повинε(н). Прото сторона поводовая проси(т), абы ω(д) таково(и) и(н)квизиции яко па(р)сь ⁹⁰ а(д)ве(р)са ⁹¹, кгда (ж) бы то то(л)ко пє(р)моду(м) протє(с)тацѣни(с), а не таки(м) способо(м) учинити ме(л) и бы(л) повинε(н), абы тєды бы(л) репу(л)су(с) а до (с)правова(н)я пра(в)ного декрето(м) бы(л) прити(с)нены(и).

Я, по(д)коморы(и), туу справу з и(х) м(л)⟨.⟩ пны Тышами, сте(н)никами, до децзии справы при(н)ципа(л)нои, з княжати и(х) м(л). Корє(ц)кими зачатое, су(с)пє(н)дую, складаючы рокъ сторона(м) ωбо(м), кгда сторона сторону припозове, таки(и), яки(и) с права по(с)полито(г)л[о] належати будє(т). Которо(г)л[о] декрету ε(г)л[о] м(л)⟨.⟩ пнь Тыша за пра(в)ны(и) не при(и)муючы, ω(д) него до суду голо(в)ного трибуналу // [...] ижъ ⁹² спо(л)ную з собою прє(з) пленипотє(н)ты княжа(т) и(х) м(л). Корє(ц)ких ко(н)спирациєю на затру(д)нє(н)є тоє справы и ку шкоде акторовє(и) пяты зс[!] та(м)-тоє стороны ре(ч)ки Ω(л)шя(н)ки [!] не при(з)наваю(т). Рєпротє(с)това(л)сє па(н) Тыша Быко(в)ски(и) имєнє(м) свои(м) и имєнє(м) урожоны(х) пновъ Кгабриєля, Павла и Яна, урожоно(г)л[о] зошлого пна Ядама [!] Тыши ⁹³ Быко(в)ско(г)л[о] пото(м)ко(в) позосталы(х), лє(т) не маючы(х), проти(в)ко поводово(и) стороне и протєстации єго, жє жадного конъдикътамину з стороною позваною не чынить, але подлугъ правъ и [с]вои(х) ди(с)позиции я(с)ны(х) цєлости кгру(н)товъ копачо(в)ски(х) постєрегаєть. Рєпротє(с)това(л)сє умоцованы(и) стороны позъваное, жє жа(д)ного з и(х) м(л)ти паны 183 Тышами конъдиктамину не чини(т) // не чини(т), але яко кгрунътовъ чужихъ у(и)мова(т)и не може(т)⟨,⟩ такъ и ωбороны поступъковъ пра(в)ны(х) никому забороняти⟨,⟩.

А потомъ сторона поводовая просила и домавлясє, абымъ я, по(д)комори(и), другихъ кольятераловъ⟨,⟩ то ε(ст) ω(т)цовъ микольски(х)⟨,⟩ до права приволати ро(с)казаль. Которые кгда были чере(з) того (ж) во(з)но(г)л[о] приволани⟨,⟩ тєды пленипотєнть стороны поводовое пропонувалъ противъко ωнымъ с по(з)ву по(д)комо(р)ского, в тые слова писаного⟨.⟩:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) земъли Кие(в)ское.

Вєлєбъному въ Бозє ω(т)цу Исаєви Трохимовичови, игуменови мона(с)тыра светого Николы Пустыньского киевъско(г)л[о]⟨,⟩ и вьсє(и) капитулє того жь мона(с)тыра.

Звє(р)хностю єго к(р). м(л)⟨:⟩. а владзєю моєю по(д)комо(р)скою⟨,⟩ с права посполитого на мєнє вложною⟨,⟩ ро(с)казую, абы(с)тє вє(л)⟨.⟩ ваща⟨,⟩ передо мъною⟨,⟩ або урядо(м) моимъ по(д)комо(р)скимъ на де(н)

⁸⁹ Цей аркуш дефектний, обрізаний згори; текст починається від 16-го рядка.

⁹⁰ Літера «ъ» виправлена з «ь».

⁹¹ Літера «в» виправлена з іншої букви.

⁹² Цей аркуш, як зворотний до попереднього, теж дефектний: текст починається з фрагментарно збереженого 15-го рядка.

⁹³ Літера «ы» виправлена з «ш».

и ро(к) певны(и), то е(ст) дѣня два(д)ца(т) ѿ(с)мого м(с)ца фе(в)раля въ року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ<, > на ме(ст)цу томъ, гдѣ пово(д) во(д)ле права своего<, > претѣндующого юри(з)ди(к)цию урядови моему<, > по(д)комо(р)скому<, > фунѣдова(т) укажетъ, ѿблы(ч)не и завите ку праву и (с)кутечному усправе(д)ливеню стали на пра(в)ное по(а)р)тѣ вельможного е(г)л)л) м(л)(<:). пана Анѣдрея з Дубровици Фир)лея, каштеляна белскаго, которы(и) ве(л)(<:). вашу, прихилиючисе до де(к)ре(т)у суду головнього трибунальско(г)л)l)k) на ко(н)се(р)ва(а)х) воево(д)ства Волынскаго въ року тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шостомъ м(с)ца мая пято(г)l)l) дѣня межи поводомъ а мною, по(д)комори(м), и я(с)неѿ(с)вечоны(ми) княжата(ми)⁹⁴ и(х) м(л)(<:). Самоелемъ, сыномъ<, > и Евѣфрузыною, цо(р)кою<, > пото(м)ка(ми) зошлого кня(ж)(<:). е(г)l)l) м(л)(<:). Корре(ц)кого, каштеляна во(л)ы(н)ско(г)l)l) // во(л)ы(н)ско(г)l)l)k) кня(ж)ною Самоеловною Корре(ц)кою, е(с)че на тотъ ча(с) въ стане пане(н)скомъ будучою, и ѿпекунами кн(ж)тѣ и(х) м(л)(<:). Корре(ц)ки(х)(<, > я(с)неѿ(с)вечоными кня(ж)(<:). и(х) м(л)(<:). Ѡ(л)бри(х)томъ<, > Стани(с)лавомъ Радивиломъ<, > канѣцлиромъ Велико(г)l)l) кня(з)тва Лито(в)ско(г)l)l)k) е(г)l)l)k) м(л)(<:). паномъ Стани(с)лаво(м) Пото(ц)кимъ, воеводою бра(с)лавскимъ, кня(ж)(< > е(г)l)l) м(л)(<:). Миколаемъ Ча(р)торы(с)кимъ<, > каштеляномъ волыньскимъ, и и(н)шими ѿпекунами и(х) м(л)(<:)., въ справе пре(з) повода мене, яко су(д)и, менованымъ по(з)ванымъ, яко стороне, до заплаче(н)я пена(м) кгравамини(с) възглядомъ допуще(н)я пре(з) мене, по(д)коморого, апелляций ѿ(д) уфунѣдованя юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Киевское<, > при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовыхъ Ѡбуховскихъ<, > футоровъ, сель и принадлежносте(и), до ни(х) належачихъ<, > и половици села Ѡльшаньки, добръ к(ж)(<:). и(х) м(л)(<:). Корре(ц)ки(х), и ѿ посажене на поводовомъ кгрунѣте<, > сель Костюковъ, Я(ц)ковъ<, > Кашпоровъки<, > и Мокиевъки по(д) ве(р)ховинною ре(ц)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акту мое(г)l)l) по(д)комо(р)ско(г)l)l)k) въ року прошломъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ м(с)ца ма(р)ца десятого дѣня<, > ѿ(д)правуючимъсе, на вышгменоване конъсе(р)ваты и(н)те(н)товано(и)(<, >). Въ которо(и) справе су(д) трибунальски(и)(<, > тую апелляцию скасова(в)ши, ѣа мѣне, по(д)коморомъ, пена(м) кграваминисъ сто гривень въсказавши, тую справу знову до мене, по(д)коморого, албо уряду моего на поле для ро(з)граниченя добръ поводовыхъ<, > Ѡбуховски(х) и Ге(р)мановскихъ, поки се прете(н)сия ѿны(х) вѣши(р) и въздлужъ ро(с)тегае(т)ъ<, > з кгрунѣтами к(ж)(<:). и(х)(< > м(л)(<:). Корре(ц)ки(х), до половици села Ѡльшаньки албо Ѡльшаници правѣне належачимъ, и ко(н)тинуѿва(н)я ты(х) грани(ц) ѿдо(с)лалъ.

Прото поведъ, хочечи // теци яко на(и)пру(д)ше(и) въ ро(з)ница(х) кгрунѣтовы(х) з кня(ж)(<:). и(х) м(л)(<:). Корре(ц)кими<, > успокоити, яко те(ж) кне(ж)ну е(е) м(л)(<:). Самоеловну Корре(ц)кую<, > по ѿ(д)мене(н)ю стану е(е) м(л). панѣнскомъ въ станъ ма(л)же(н)ски(и) з бы(т)ностю малъжонъка е(е) м(л)(<:). е(г)l)l) м(л)(<:). пана Анѣдрея Ле(с)чиньско(г)l)l)k) воеводица белскаго, ве(л)(<:). вашу, яко кольятераловъ<, > до пильнованя стѣны<, > которую маєте ѿ(д) села Тро(с)тѣньки< > має(т)ности своее, з кгрунѣтами

183зв.

184

⁹⁴ Друга літера «а» виправлена з іншої букви.

поводовыми<,> и ставенья по(д)даны(х) до выданья пре(з) нихъ сведе(ц)т-
ва<,> в то(и) мере<,> на те(р)минъ и де(н)⟨,⟩ менованы(и) позывае(т)сѣ<,> и
припозывае(т)сѣ. Прото абы(с)те сами стали и по(д)даны(х) своихъ ставили<,>
и въ томъ се скутече(н)е усправе(д)ливили<,>.

Писанъ въ Шу(м)ску року Паньского тисеча ше(ст)со(т) три(д)цать де-
вятого м(с)ца генъвара ѿдина(д)цатого днѣя<,>. Миколз(и) Тучани(ц)ки(и),
комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевьского<,>»

А по прочита(н)ю того по(з)ву и по⁹⁶ учиненью пропозиции своее,
дове(д)ши сторона по(з)ваная⁹⁶ реляцією во(з)но(г)лоу вынесенья по(з)ву
того те(р)мину⁹⁷ слушного, просила сторона поводовая<,> абы по(з)ваны(м)
на позовъ справова(т)се наказано было.

Ω(д) которыхъ то ω(г)цовъ микольски(х)⟨,⟩ то е(ст) ω(д) велебного в Бо-
зе ω(т)ца Исаяя Трохимовича<,> игумена монастыра светого Николы Пусты-
(н)но(г)лоу кие(в)ско(г)лоу⟨,⟩ и въсее капитулы того жъ монастыра<,> ѿде(н)
с поменены(х) зако(н)никовъ велебны(и) ѿте(ц) Семейнъ Камени(ц)ки(и) ѿдо-
(з)вавшисе⁹⁸⟨,⟩ имене(м) ω(т)ца игумена<,> и капитулы въсее поведиль
и с тымъ се де(к)ляровалъ<,> же хочеть стены своее ω(д) мае(т)ности своее
Тро(с)тяньки пильновати<,>. Теды я, по(д)комори(и), наказую, абы во(д)-
лугъ де(к)лярации своее тое стены своее пильновалъ<,>.

184 зв.

Потомъ поводовая сторона<;> просила и домовяласе<,> абы трети(и) //
сте(н)никъ е(г)лоу м(л)⟨:⟩. панъ староста белоце(р)ковьски(и) и мещане
белоце(р)ковьские были приволаны. Которые кгды были приволаны⟨,⟩ теды
поводовая сторона чинила противько ѿнымъ пропозицию⁹⁹ с по(з)ву свое-
(г)лоу по(д)комо(р)ского, въ тые слова писано(г)лоу⟨,⟩:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску, по(д)комори(и) земъли Киевьское.

Ве(л)мо(ж)ному е(г)лоу м(л)⟨:⟩. пану Ко(с)та(н)тому Любоми(р)скому<,>
воеводичови краковьскому, старосте белоце(р)ковьскому<,> и вамъ, сла-
ве(т)нымъ Макъсимови Воробъеви, во(и)тови, такъже бу(р)ми(с)тро(м),
лавъникомъ<,> и въсему про(с)польству места его к(р). м(л)⟨:⟩. Белое Це(р)к-
ви<,> которы(х) имена и про(з)ви(с)ка пово(д) за выражонные мети хотечи<,>.

Зве(р)хно(ст)ю е(г)лоу к(р). м(л)⟨:⟩. а мою владзою по(д)комо(р)скою<,>
с права посполитого на мене вложеною<,> ро(с)казую<,> абы(с)те вм(с)⟨,⟩
передо мъною албо урядомъ мой(м) по(д)комо(р)скимъ на де(н) и рокъ певъ-
Ны(и)⟨,⟩ то е(ст) днѣя ω(с)могона(д)цать м(с)ца мая в року теперешнемъ ти-
сеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м)⟨,⟩ на ме(ст)цу томъ, где пово(д) во(д)ле
права своего прете(н)дуючого юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)ско-
му<,> фуньдова(т) укаже(т), ѿбъли(ч)не и завите<,> ку праву и скуте(ч)-
ному се усправе(д)ливенью<,> стали<,> на правъное попа(р)тѣе ве(л)мо(ж)-
но(г)лоу его м(л)⟨:⟩. пана Анъдрея Фи(р)лея з Дубровици, каштеляна бель-
ско(г)лоу⟨,⟩ которы(и) вм(с), прихиялючисе до декрету суду головьно(г)лоу
трибунальського, на коньсе(р)ватахъ воево(д)ства Во(л)ны(н)ско(г)лоу⟨,⟩ в ро-
ку тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) ше(с)томъ м(с)ца мая пято(г)лоу днѣя<:>
межи поводомъ а мъною, по(д)коморимъ<,> и я(с)неω(с)вечонными княжаты

⁹⁵ Літера «п» виправлена з «у».

⁹⁶ Літера «в» виправлена з іншої букви.

⁹⁷ Літера «и» виправлена з «я».

⁹⁸ Літера «с» виправлена з іншої букви.

⁹⁹ Літера «з» виправлена з іншої («н»?).

и(х) м(л)<:>. Самоелемъ, сыномъ, и Евфрузыною, цо(р)кою<, > потомъками зошло(г)ло| княжа(т) и е(г)ло| м(л)<:>. Коре(ц)ко(г)ло|<, > каштеляна вольнъско(г)ло|<, > и кне(ж)ною Самоелевнью Коре(ц)кою<, > е(с)че на то(т) ча(с) въ стане паненьскомъ будучою<, > и опекунами // -нами кня(жт)<:>

185

и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х)<, > я(с)нео(с)вещеными кня(ж)ты и(х) м(л)<:>. О(л)бри(х)томъ<, > Стани(с)лавомъ Радивиломъ<, > канъдиромъ Великого кня(з)тва Литовъского<, > его м(л)<:>. пано(м) Стани(с)лаво(м) Пото(ц)кимъ, воеводою бра(с)лавъскимъ, кня(ж)те(м) е(г)ло| м(л)<:>. Миколаемъ Ча(р)тори(с)кимъ, каштеляно(м) вольнъскимъ, и и(н)шими опекунами и(х) м(л)<:>. А то въ справе пре(з) повода<, > мне, яко судови<, > а менованымъ по(з)ванымъ, яко стороне, до заплаченъя пенамъ кграваминись възглядомъ допущенъя пре(з) мене, по(д)коморого<, > апелляции о(д) уфундова(н)я юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Кие(в)ское при ро(з)граничню добръ поводовы(х) Обуховъскихъ<, > футоровъ, сель и принале(ж)носте(и)<, > до нихъ належачихъ<, > а половицею села О(л)ша(н)ки, добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х)<, > и о посаже(н)е на кгрунъте поводовомъ сель<, > Ко(с)тюковъ, Яцекъ, Кашпоровъки<, > и Мокиевъки по ве(р)ховинамъ ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акъту моего по(д)комо(р)ского<, > въ року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<, > м(с)ца ма(р)ца десятого днѣя<, > о(д)правуючимъсе<, > на вышъменованые конъсе(р)ваты<, > и(н)те(н)товано(и)<, >. В которо(и) справе судъ головны(и) трибунальски(и)<, > тую апелляцию скасовавъши, на мъне, по(д)коморомъ, пенамъ кграваминись сто гриве(н) въсказа(в)ши, тую справу знову до мене, по(д)коморого, або уряду моего на поле для ро(з)граниченъя добръ доведовыхъ Обуховъскихъ и Ге(р)мановъскихъ<, > поки се прете(н)сия оны(х) выши(р) и въздлужъ<, > ро(с)тегае(т), з кгрунъта(ми) княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кихъ, до половици села О(л)шанъки albo О(л)шаницы<, > правъне належачимъ<, > и континуованъя ты(х) границъ одо(с)лалъ.

Прото теды<, > поводъ, хотечи се яко напру(д)ше(и)<, > в ро(з)ница(х) кгрунътовыхъ з кня(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кими<, > успокоити<, > яко те(ж) // те(ж)<, > кне(ж)ну ее м(л)<:>. Самоелевню Коре(ц)кою по о(д)мененью стану ее м(л)<:>. пане(н)ского въ станъ мальженъски(и) з бы(т)ностю ма(л)жо(н)ка ее м(л)<:>. е(г)ло| м(л)<:>. пана Анъдрея Лещинско(г)ло|, воеводича белъско(г)ло|<, > вм(с), яко кольлятераловъ, до пильнованъя стены<, > которую вм(с) маєте<, > о(т) ме(с)та е(г)ло| к(р). м(л)<. > Белое Це(р)кви<, > з кгрунътами поводовыми, и (с)таве(н)я суседовъ своихъ, границъ ведомыхъ, до выданъя пре(з) ни(х) сведе(ц)тва<, > в то(и) мере<, > на те(р)минъ и де(н)менованы(и) позывае(т) и припозывае(т)<, >. Прото абы(с)те стали и тому се вьсему при(с)лухали и на коне(ц) усправе(д)ливили.

185 зв.

Писанъ въ Шумъску в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м)<, > м(с)ца априля<, > пе(р)вого днѣя<, >. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевъского<.>>

А по учиненью таковое пропозиции умоцваны(и) стороны поводовое, дове(д)ши стороне по(з)вано(и) раляцією¹⁰⁰ во(з)ного вынесе(н)я по(з)вута(г)ло| те(р)мину слушно(г)ло|, просила и домовяласе, абы стороне по(з)вано(и) на позовъ справова(т)се наказано было.

¹⁰⁰ Описка, замість «реляцією».

Тамъ же ѿ(д) е(г)л[о] м(л)<:>. пана старо(с)ты и мещанъ белоце(р)ковъ-ски(х) ѿдо(з)вавьшисе<,> славе(т)ны(и) Ма(к)симъ Воробле(в)ски(и), во(и)тъ белоце(р)ко(в)ски(и), декляровалъсе и поведиль, же хоче(т) стѣны своеѣ ѿ(д) места Белое Це(р)кви пильновати<,>. Я, по(д)комори(и), наказую<,> абы во(д)лугъ де(к)лярациѣ своеѣ тоѣ стѣны своеѣ пильноваль<,>.

При которомъ то декрете<,> помененыѣ кольлятерале(с) поведили перѣдо мною явъне, же то кгрунътъ не е(г)л[о] м(л)<:>. пана белъско(г)л[о], а(к)тора теперешне(г)л[о]<,> але пановъ Тышовъ<,> на которомъ юри(з)ди(к)ция тая е(ст) уфундована<,> и тотъ акътъ се ѿ(д)правуе(т)<,> такъ по то(и) тутъ стороне ры(ч)ки Ѡльшанъки<,> яко и по тамъто(и)<,>.

186

При которомъ то выданью такъво(г)л[о] сведе(ц)тва сторона // сторона поводоваѣ е(г)л[о] м(л)<:~>. панъ белъски(и), при суде пе(р)соналите(р) будучи, солените(р) све(д)чиласе ¹⁰¹ и ѿповедала<,> напротивъко звышьпоменены(м) мещаномъ белоце(р)ковъскимъ ѿ то, и(ж) ѿны, не будучи<,> ѿ(д) звышьменованого пана Геремияша Тыши Быковъско(г)л[о] до выдаванья жа(д)ного(г)л[о] сведе(ц)тва<,> запо(з)вани<,> але ты(л)ко ѿ(д) звышьменованого [!] его м(л)<:~>. пана белъского, яко повода и при(н)ципа а грани(ц)а, до пильнованья<,> стѣны и(с) при(з)нанья<,> кольлятералитатемъ<,> коньтикуитати(с)<,> фунъди з е(г)л[о] м(л)<:~>. пано(м) белъскимъ <(:)ежели бы до то(г)л[о]<,> належали<:)> сугъ по(з)вани<,> смели и важилисе мимо справе(д)ливо(ст)<,> слушно(ст) и право самое<,> ве(н)ць<,> и противъко по(з)вови, ѿ(д) поводовое стороны на себе выданому<,> которы(и) в собе и(н)шую речъ ¹⁰² завераетъ<,> ани жа(д)ного выдаванья прива(т)ного сведе(ц)тва<,> учинивъши змову, ко(н)спирацию и порозуменье певъное з звышпомененымъ ¹⁰³ е(г)л[о] м(л)<:~>. паномъ Еремияшемъ Тышою Быковъскимъ<,> кгрунътъ по ѿбоги стороне ры(ч)ки Ѡльшанъки<,> звышьменованому его м(л)<:~>. пану Тыши яко за е(г)л[о] вѣла(с)ны(и) деди(ч)ны(и)<,> при(з)на(т)<,> якожь и(н) фаворемъ етъ ре(м) ипсиусъ при(з)нали<,> з великимъ утяженье(м), кривъдою и у(и)мою кгрунъту е(г)л[о] м(л)<:~>. пана белъско(г)л[о], яко повода границъ<,> немъне(и) те(ж) и проти(в)ко его м(л)<:~>. пану по(д)коморому, яко су(д)и, которы(и) се важиль<,> такую прива(т)ную и(н)квизицию<,> ѿ(д)правова(т)и сведе(ц)тва в то(и) прива(т)но(м) и(н)квизициѣ ѿ(д)бирати и(н) преюдициумъ е(г)л[о] м(л)<:~>. пана белъско(г)л[о]<,> повода, ѿферуючисе з нимъ ѿ то правомъ чинити<,>.

Я, по(д)комори(и), репротестовалемъсе, же ничего противъко праву не чиню<,> и жа(д)ное и(н)квизициѣ не ѿ(д)правую<,> кгда жъ помененыѣ // ^{186 зв.} кольлятералове сами добровольне бе(з) и(н)квированья моего<,> тоѣ, яко се выже(и) поменило, поведили<,>. Репротестовалисе и кольлятерале(с), же жа(д)ного коньдиктамину не чинять<,>.

А по таковых коньтрове(р)сияхъ сторонъ ѿбохъ<,> поводоваѣ сторона<,> просила и домавясасе<,> абы-мъ с пови(н)ности уряду мое(г)л[о] во(д)лугъ де(к)рету моего, выже(и) и(н)серованого, дукътъ поводовое стороны ѿ(д)правоваль.

А кгда-мъ се рушилъ з ме(ст)ца уфунъдованое юри(з)ди(к)циѣ<,> и до долины, на(д) ри(ч)кою Ѡльшанъкою будучое<,> уеха(в)ши, якобы на ки(л)-

¹⁰¹ Літера «а» виправлена з «ы».

¹⁰² Частина фрази «которы(и) в собе и(н)шую речъ» написана на місці витертого тексту іншим чорнилом; останнє слово повторене ще раз у писарських дужках: («ре(ч)»).

¹⁰³ Літера «з» виправлена з іншої букви.

коро стреленъе з луку приехали, тамъ его м(л)<:). панъ Тыша<,> именемъ своимъ и именемъ урожонныхъ пановъ Кгабриеля, Павъла<,> и Яна<,> урожонно(г)ло и именемъ пана Адама Тыши потомковъ позосталы(х), летъ не маючихъ<,> показавъши<,> вперед) граници авътенъты(ч)ныя<,> з добрами Обуховъскими и Ольшанъскими<,> а з добрами Копачо(в)ски(ми) и(х) м(л)<:). пановъ Тышо(в) деди(ч)ными, ѿ(д) ки(л)кудеса(т) летъ¹⁰⁴ учиненые, и (з)наки грани(ч)ныя починеные и до ты(х) ча(с) знакомите выражонные, ѿповеда(л)се и протѣ(с)товадъ, и(ж) у ты(х) знаковъ ци(р)ка лимитемъ натуралъмъ флювиумъ<,> Ольшанъка дикъта<,> кгрунътъ се Копачовски(и) ко(н)чи(т) з стеною Ольшанъскою<,> готовъ будучи при таковы(х) документахъ я(с)ны(х)<,> пра(в)ны(х) ко(м)пробовати<,> яко такъ е(ст), а не иначе(и)<,>. Та(м) же и пленипотенътове стороны позвано кня(жт) и(х) м(л)<:). Корѣ(ц)ки(х) протѣ(с)товалисе и ѿповедали, и(ж) у ты(х) знаковъ грани(ч)ны(х), чере(з) его м(л)<:). пана Тышу, яко стенъника, показаны(х)¹⁰⁵<,> стена Копачовская<,> зъ стеною Ольша(н)скою зъходи(т)се<,> и ѿ(д)то(л) кгрунътъ Ольша(н)ски(и) починае(т)се<,>

Потомъ ехали е(с)мо на(д) ри(ч)кою Ольша(н)кою¹⁰⁶ селомъ самымъ, на(з)ванымъ О(л)шанъ(кою) // О(л)шанъкою. Тамъ акторъ ѿповедалъ презъ пленипотенъта своего<,> же тутъ по се(и) стороне кгрунътъ его Обуховски(и)<,> и бере(г) ре(ч)ки О(л)ша(н)ки, а по тамъто(и) стороне берегъ ри(ч)ки тое (ж) Ольшанъки кня(жт)<,> и(х) м(л)<:). Корѣ(ц)ки(х), по(з)ваны(х)<,>.

187

И кгда переяхавъши !!! чере(з) село Ольшанъку до валу, которы(и) идетъ чере(з) дорогу и чере(з) ри(ч)ку Ольшанъку въгору на въсход) сонъца<,> до го(с)ти(н)ца, с Триполя до Фастова идучого<,> тамъ у того валу поменены(и) отецъ Камени(ц)ки(и), законъникъ мана(с)тыра светого Николы Пустыньного киевского, станувъши поведи(л), же тутъ жа(д)ное конътикгунтатемъ е(г)ло м(л)<:). панъ белъски(и) кгрунътовъ своихъ не маеть, але то наши кгрунъты це(р)ковъныя, з обудвухъ сторонъ ри(ч)ки Ольшанъки<,> ажъ до гостинъца Фастовско(г)ло те(г)нучиисе<,> просечи, абымъ дале(и) не ехалъ въ кгрунътъ и(х) це(р)ковъны(и)<,>. Где тамъ же поменены(и) во(и)тъ белоце(р)ковъски(и) ѿдо(з)вавшисе протестовалъ, же то кгрунъты Белоце(р)ковъские вла(с)ныя<,> а не ѿ(т)цовъ микольскихъ. Дабитуръ и(н) копия<,>.

Теды я<,> не уближаючи ничего ничему кгрунътови<,> овъшемъ целости и(х) ѿ(с)тере(г)ши, поневажъ не ты(л)ко ѿ(т)цове микольские<,> але и мешчане белоце(р)ковские до того кгрунъту приповедаю(т)се<,> а я-мъ повиненъ тамъ ехати, где сторона мене провади(т)<,> теды за стороною поводовою ехалемъ<,>.

Протѣ(с)товальсе его м(л)<:). панъ белъски(и), акторъ, ѿ конъдиктатемъ<,> противъко ѿ(т)цомъ<,> и белоце(р)квяномъ<,> и княжатомъ и(х) м(л)<:). по(з)ваны(м). А ѿ(д) кня(жт) и(х) м(л)<:). Корѣ(ц)кихъ, по(з)ваны(х)<,> проти(в)ко протѣ(с)таци<,> пре(з) его м(л)<:). пана белъско(г)ло учиненое, пленипотенътове соленитеръ репротѣ(с)товалисе<,> и(ж)<,> ани<,> з белоце(р)квяны, ани зъ че(р)нцами микольскими жа(д)ного конъди(к)тами-

¹⁰⁴ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

¹⁰⁵ Літера «к» виправлена з іншої букви.

¹⁰⁶ Літера «к» правлена писарем.

ну не чиня(т)<, > але яко кгру(н)ту // -ту<, > нікому привлащати, такъ оборонъ правныхъ забороняти не може(т)<, >. Проте(с)товалисе при томъ<, > и противько мне, по(д)коморому<, > и урядови моему<, > же якобы-мъ<, > не патречи на ди(с)позицие<, > ани докуменъта по(з)ваное стороны<, > за и(н)ста(н)циею<, > якобы не(с)лушною<, > поводовое стороны<, > кгрунъты ¹⁰⁷ вла(с)ные Ольшаньские чере(з) кгвальтъ зае(ж)джаю и ѿды(и)мую<, >. Я-мъ се репроте(с)товаль<, > и(ж) кгвальтомъ кгрунътовъ ничиихъ не зае(ж)джаю<, > але видечи конькуреньтовъ ки(л)ку<, > и спо(р) жежи ними самими ѿ тые кгрунъты<, > теды-(м) с пови(н)ности моее за стороною поводовоу ехаль<, >.

Проте(с)товалисе при томъ<, > тые жъ пленипотеньтове княжа(т) и(х) м(л)<.:>. по(з)ваны(х) и на ме(с)чанъ белоце(р)ковъски(х)<, > и(ж) на (з)мове зъ е(г)іо] м(л)<.:>. паномъ каштеляномъ белъски(м)<, > кгру(н)ты Ольшаньские и(н) дубиумъ вокують и себе привла(с)чають<, >. Тамъ же поменены(и) во(и)тъ белоце(р)ковъски(и) проте(с)товальсе противько мне, по(д)коморому, и его м(л)<.:>. пѣну белъскому, акъторови<, > же якобы(с)мы кква(л)томъ въ кгрунъты Белоце(р)ковъские въехали<, >. Дабитуръ инъ копия<, >. Я-(м) се репроте(с)товаль, же нікому-(м) кгвальту не учиниль<, > але видечи жежи конькуреньтами ѿ тотъ кгрунъ(т) споръ, за стороною<, > поводовоу ехалемъ.

Тамъ же и ѿ(т) ѿ(т)цовъ микольски(х)<, > тотъ же ѿтець Камени(ц)ки(и) репроте(с)товальсе, же жа(д)ного коньдиктамину не чинить, але то(л)ко целости кгрунътовъ своихъ це(р)ковныхъ<, > стережетъ<, >. Дабитуръ инъ копия<, > Репроте(с)товальсе тамъ же умоцованы(и) по(з)ваное стороны, же жа(д)ного коньди(к)тамину ни (с) кимъ не чини(т), але жежи кольлятералами и конькуреньтами до кгру(н)товъ вла(с)ны(х) // вла(с)ны(х) О(л)шаньски(х), конькуруючи, цело(с)ти кгрунътовъ по(з)ваное стороны перестерегае(т). Репроте(с)товальсе ѿтець Каменицьки(и), же тутъ жа(д)ное конькуре(н)ции ни машъ, але то въла(с)ны(и) кгрунътъ естъ це(р)ковны(и), которого целости стереже(т)<, >.

Потым-е(м) с то(г)іо] ме(ст)ца ехаль тоєю ри(ч)кою Ольша(н)кою, где-мъ на(д)ехалъ ставокъ на ри(ч)це Ольша(н)це заняты(и). Тамъ же на(д)ехалемъ Ру(д)ку з левого боку<, > припадающую<, > ѿ которо(и) по(з)ваная сторона поведила<, > же то тамъ с тоє Ру(д)ки взялася ри(ч)ка Ольшанька<, >. А акъторъ поведиль, же то Рудавина<, > которая въ Волшаньку въпадае(т)<, > а то, которую провадить<, > естъ ри(ч)ка Ольшанька. Тамъ же жежи сторонами ѿбема споръ былъ: акъторъ меноваль, же Ольшанькою провадить<, > а по(з)ваные меновали быти ина(к)щимъ про(з)ви(с)комъ<, >.

А потомъ с тамъто(л) едучи тоєю (ж) долиною ри(ч)кою Ольшанькою<, > яко поводъ меноваль<, > указаль и други(и) ставокъ, присыпаны(и) до кгрунъту<, > яко акъторъ меноваль, Обуховъского<, >. А с тамъто(л)<, > идучи ку горъ тоєю жъ долиною и ри(ч)кою<, > ажъ до початку еє<, > указуючи по лево(и) стороне<, > и менуючи кгрунътомъ своимъ Обуховскимъ<, > а по право(и) — Ольшаньскимъ. А с тамъто(л)<, > идучи долиною и полемъ<, > на ѿзери(с)ка сухие, зоставуючи две могиле великие<, > а третью малую<, > въ кгрунъте Обуховскимъ ѿпода(л)<, > и прише(д)ши до го(с)тинъца Фастовъского<, > которы(и)<, > идеть до Ге(р)мановьки и Обухова, переехавъши ѿнъ

¹⁰⁷ Літера «к» виправлена з «в» і «ъ».

въпоперекъ<,> зара(з) въ доль, а доломъ идучи<,> въ которомъ възяласе ве(р)ховина<,> ру(д)ки<,> с того долу выше(д)ши ишли(с)мо полемъ трохи<,> а потомъ знову въ доль<,> и въ ве(р)ховину<,> прозываюточ(и)е Кривое ричьки<,>. На которо(и) ве(р)ховине указаль ставьки занятые, ѿ которыхъ поведиль<,> пово(д), же на его кгру(н)те // кгрунтьте Обуховскомъ суть занятые и села посаженые<,>, меновите Яцьки, Ко(с)тюки, Кашпоровьку<,>.

Потомъ с тамьто(л) идучи дале(и), ѿпу(с)чаючи ѿдень доль въправе<,> а другимъ доломъ идучи<,> и ве(р)ховин[ою]¹⁰⁸ выбрали(с)мося¹⁰⁹ в поле<,>. Потомъ полемъ ажъ до могилы, на которо(и) есть на тоя ча(с) крыжь<,> указуючи, же то здавна вечистая граница<,> Обухов(с)кая. А по(з)ванная сторона поведила, же то нашъ кгрунтьтъ Ольшаньски(и)<,>. А ѿ(д) тое могилы дале(и) идучи<,> полемъ пустымъ на ѿзери(с)ка на тоя ча(с) сухие<,> приехавъши до ве(р)ховины ри(ч)ки Кра(с)ное<,> идучи ри(ч)кою Кра(с)ною ку горь<,> где ся ѿна възяла¹¹⁰<,> доломъ<,> и выше(д)ши с того долу<,> стануль акъто(р) на(д) тою ве(р)ховиною<,> Кра(с)ною<,> где ѿна въла(с)не възяласе. Тамъ же коньчачи дукътъ сво(и)<,> показаль мае(т)ности свое<,> пре(з) небо(ж)чика кня(ж)<:>. Ѡ(с)тро(з)ко(г)ло, воеводу киевского, уступленые и декре(т)о(м) присуженые<,> то е(ст) Ге(р)мановьку<,> Пе(р)гоновьку¹¹¹ и Дереме(з)ную<,> недалеко которы(х) Мокиев(в)ка посажона<,> на то(и) же ри(ч)це Кра(с)но(и)<,>. Яко жъ и декрета читаль<,> тамъ же и пяты кгру(н)ту своего Обуховского<,> и Ге(р)мановьско(г)ло<,> и пяту Ольшаньскую<,> а стену Белоце(р)ковьскую<,> идучую ѿ(д) Перепета<,> валу до Узиня и дале(и)<,> меноваль, же певъными урочи(с)чами и ве(р)ховинами иде(т). Тамъ же декляровавъшисе пово(д), же дукътъ сво(и) сконьчиль, домавлялъсе, абы стеньникъ его м(л)<:> панъ староста белоце(р)ковьски(и) и мещане белоце(р)ковьские<,> были до пильнованья стены приволаны<,>.

Которые кгда были приволаны<,> теды ѿ(д) нихъ ѿдо(з)вавъшисе то(т) же во(и)тъ белоце(р)ковьски(и)<,> межи собою коньтрове(р)товали<,>, а меновите: умоцованы(и) стороны пово(д)овое домавлялъсе<,> абы менованы(и) во(и)тъ белоце(р)ковьски(и)<,> такъ ѿ(д) его м(л)<:>. пана старосты белоце(р)ковьско(г)ло<,> яко и ѿ(д) ма(и)страту // -страту етъ тоиу(с) ко(м)мунитати(с) ме(с)та¹¹² Белое Це(р)кви пленипоте(н)цию, которого¹¹³ бы гутъ ставати мо(г)ли пере(д) судо(м) нине(ш)нымъ по(д)комо(р)ски(м)<,>, не хотечы и(х) иначе(и) до бороне(н)я тое справы припу(с)тити, указа(л)<.> На шьто поменены(и) во(и)тъ поведи(л), же тое пленипоте(н)цию не повинень ему указовати<,>, аbove(м) дня нине(ш)не(г)ло пере(д) пно(м) по(д)коморы(м)¹¹⁴ ѿ(д) е(г)ло м(л). пна старос(т)ы белоце(р)ко(в)ского<,> и меща(н) ставале(м) и декре(т) таковы(и) ѿтрымале(м), абы(м) стены своее пи(л)новаль<,>. Я, по(д)коморы(и), ко(н)трове(р)сы(и) сторо(н) ѿбо(х) вы(с)луха(в)шы, ачько(л)ве(к) сторона пово(д)овая домавляе(т)се, жебы во(и)тъ указа(л) пленипоте(н)цию, ѿ(д) е(г)ло м(л). пна старосты и меща(н) собе до тое

¹⁰⁸ Закінчення «-ою» густо перекреслено.

¹⁰⁹ Літера «в» виправлена з «б».

¹¹⁰ Слово написано на місці витертого.

¹¹¹ Пропущена літера: «Пе(р)гоновьку». При цьому літера «г» виправлена з «х».

¹¹² Літера «м» виправлена з іншої («б»?).

¹¹³ Помилково замість «котоною»?

¹¹⁴ Частина тексту «пере(д) пно(м) по(д)» написана поверх іншого.

справы даную<, > є(д)накъ ижъ дня сегодне(ш)него то(т) же во(и)тъ в то(и) справе става(л)<, > и декретъ на собе таковы(и)<., > абы стѣны своеє пи(л)новаль, ѡ(д)ню(с)<, > тѣды я, по(д)коморы(и), не потребъну(ю) ¹¹⁵ быти пленипоте(н)щию узна(в)шы, сторона(м) ро(с)пира(тис) наказую<.>

А в ро(с)пира(н)ю тотъ же во(и)тъ, юдициалитє(р) чере(з) мене пытаны(и), єс(с)ли !!! стѣну кгрунъто(в) свои(х) зъ є(г)ло! м(л). пано(м) бє(л)ски(м) мають, которы(и) дирє(к)те ся справуючы поведи(л), же зъ є(г)ло! мило(ст)ю пано(м) бє(л)ски(м) жадное стѣны кгру(н)товъ своихъ не мають, кгдажъ то єсть власны(и) кгрунътъ нашъ Белоце(р)ковски(и). А поводовая сторона презъ умоцованого своего домавялася, же голые слова у права жа(д)нои ваги мети не могутъ; абы поменены(и) во(и)тъ не голыми словами, але докуме(н)тами пра(в)неми а(л)бо знаками грани(ч)ными я(с)ными вструту ду(к)тови сторы ¹¹⁶ поводово(и) доводи(л). А ижъ не доводи(т), тѣды абы ѡ(д) кгрунъту того, на которо(м) вструтъ ду(к)тови сторы ¹¹⁷ поводовое чынить, декрето(м) суду по(д)комо(р)ского // ѡ(д)стри(х)нены(и) и ѡ(д)сужоны(и) бы(л), а тотъ кгрунътъ абы яко вла(с)ны(и) сторы поводовое бы(л) декрето(м) судовы(м) поводови присужоны(и)<.> нонъ ѡбъста(н)те ретрузиѡне ¹¹⁸ па(р)ти(с) адъве(р)се колятерали(с).

А поменены(и) во(и)тъ, въ да(л)шие ко(н)тровє(р)сыє не (в)даючысе, протє(с)тацию то(л)ко таковую<, > проти(в)ко є(г)ло! м(л). пну ¹¹⁹ бє(л)сқому, акторови, заню(с)<, > же ду(к)тъ сво(и) в кгру(н)те Белоце(р)ковскомъ ско(н)чыль. А сторона засе поводовая, на то(м) же кгру(н)тєско(н)чєнъя ду(к)ту своего стєчы, солєнитє(р) проти(в)ко є(г)ло! м(л). пну старости белоце(р)ко(в)скому и мещано(м) є(г)ло! м(л)<.> белоце(р)ко(в)скимъ, яко стє(н)нико(м), све(т)чыльсе, ижъ то(т) кгрунътъ, на которо(м) стєчы ду(к)т сво(и) ско(н)чыла, не ти(л)ко абы не мє(л) быти єго ¹²⁰ вла(с)ны(и) дєди(ч)ны(и), але и далє(и) ся тра(к)томъ свои(м) ро(з)тягаєтъ, што для успокоє(н)я самого сторона поводовая доброво(л)не упущаєтъ и ѡно(г)ло! ѡ(т)ступє(т). И то, што ко(л)вє(к) стє(н)ники выжє(и) поменєныє на то(м) скончоно(м) ду(к)тє чыня(т), то все инъ супрєсиѡне(м) юри(с), прєюдициу(м) єтъ макъсиму(м) да(м)нумъ сторы поводовое чынятъ, змови(в)шысе усъ стє(н)ники на шкѡду выжє(и) поменєного повода.

Ажє выжє(и) поменєни колятералє(с) по(ст) пє(р)акта(с) ко(н)тровє(р)сиа(с) суа(с) то(л)ко медианътибу(с) протє(с)тациѡнибу(с) суи(с) инътє(р)позити(с) пє(р)тинацитє(р) ѡ(д) суду нинє(ш)него по(д)комо(р)ского ѡдошли, да(л)ши(м) декрето(м) ѡного пога(р)жаючы, тѣды сторона выжє(и) поменєная поводовая прє(з) пленипоте(н)та своего выжєи поменєного пана Крышьтофа Мишьтуръта просила и правъне домовяласє, абы судъ подъкомо(р)ски(и) на стє(н)ныкахъ выжє(и) поменєныхъ<, > а то є(ст) на є(г)ло! м(л). пну старос(т)є и мє(с)чанахъ // и мє(с)чанахъ белоце(р)ковъски(х) дальшо(г)ло! поступъку правъного ѡтримати и во(з)ному сторону противъную до дальшого поступъку ѡтриманя приволати ро(с)казалъ<.>

¹¹⁵ Літера «у» виправлена з «о».

¹¹⁶ Описка замість «стороны».

¹¹⁷ Частина слова «-он-» виправлена з «ь».

¹¹⁸ Літера «у» виправлена з «є».

¹¹⁹ Літера «у» виправлена з «а».

¹²⁰ Перед цим словом випреслена літера «и».

Я, по(д)комори(и), за домовенъемъсе и правъными поступъками умо-
цованого стороны поводовое<, > до да(л)шого<, > поступъку по(з)ваныхъ
правъного во(з)ному менованому ра(з)х<, > други(и) и трети(и)х<, > во(д)ле
права<, > приволати ро(с)казале(м). Ω(д) которы(х) поменены(и) во(и)тъх<, >
и(ж) се не ω(т)то(з)ва(л)л! и ничего правъного пере(д) судомъ моимъ не
въносилъ<, > теды оны(х), яко праву посполи(т)ому спротивныхъ, по-
водово(и) стороне взда(т) с ко(н)трове(р)си(и) въ зы(с)ку присуженъя
акъторату и да(л)шо(г)о прокгре(с)су суду моего по(д)комо(р)ского в
учиненью и дете(р)минованью¹²¹<, > границъ во(д)лугъ права<, > сыпе(н)я
копъцовъ и чиненъя знаковъ грани(ч)ны(х)<, > и оны(х) ве(ч)ны(ми) часы абы
трывали наказанъя<, > с присуженъемъ въла(с)ности кгрунъту<, > о которы(и)
ре(ч) есть<, > бе(з) вшелякою препедиции въ чиненью грани(ц) и сыпанью
копъцовъ, и постанове(н)ю и(н)ши(х) знаковъ грани(ч)ныхъ пре(з) менова-
ны(х) кольлятераловъ, которые будутъ с при(н)ципалите(р) тое sprawy
по(з)ваными правъне чинены и по(с)тановълены, допустилемъ на позовъ
по(д)комо(р)ски(и)х<, > ω(д) повода по по(з)ваны(х) вынесены(и), въ тые сло-
ва писаны(и):

«Филонъ Вороничъ на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Ве(л)мо(ж)ному е(г)ло| м(л)х<: >. пану Ко(с)та(н)тому Любоми(р)скому,
воеводичови краковъскому, старосте белоце(р)ковъскому<, > и вамъ, сла-
ве(т)нымъ Ма(к)симови Воробєви, во(и)товик<, > также бу(р)мистромъ, лавъ-
никомъ<, > и въсему поспольству места е(г)ло| к(р). м(л)х<: >. Белое Це(р)к-
ви<, > которы(х) имена и про(з)ви(с)ка поводъ за выражонные мети хотечи.

Зве(р)хностю е(г)ло| к(р). м(л)х<: >. а моею владзою по(д)комо(р)-
скою¹²², с права посполитого на мене въложоною, ро(с)казую, абы(сте
вм(с)х<, > передо мъною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на рокъ
и де(н) певъны(и)х<, > то е(ст) дъня ω(с)мо(г)ло|на(д)ца(т) м(с)ца мая // м(с)ца 190 зв.
мая въ року теперешнемъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девято(м)х<, > на
ме(ст)цу томъ, где поводъ во(д)ле права своего претендуючо(г)ло| юри(с)-
ди(к)цию урядови моему<, > по(д)комо(р)скому фунъдова(т) укаже(т)х<, >
ωбъли(ч)не и завите ку праву<, > и скуте(ч)ному се усправе(д)ливенью ста-
ли<, > на правъное попа(р)тъе ве(л)мо(ж)ного его м(л)х<: >. пана Аньдрєя
Фи(р)лея з Дубровици, каштеляна бельского, которы(и) в(м)с, прихиялю-
чисе до декрету суду головъного трибунальского, на коньсе(р)ватахъ,
воево(д)ства Во(л)ны(н)ского<, > в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) шо(с)то(м)
м(с)ца мая<, > пятого дъня<, > межи поводомъ а мною, по(д)комори(м)х<, > и
я(с)неωсвецоными кн(ж)ты и(х) м(л)х<: >. Самоелемъ, сыномъ, и Евфрузы-
ною, цо(р)кою, потомъками зошлого кня(ж)ти е(г)ло| м(л)х<: >. Коре(ц)кого,
каштеляна во(л)ны(н)ского<, > и кне(ж)ною Самоеле(в)ною Коре(ц)кою<, >
е(с)че на тотъ ча(с) въ стане пане(н)ско(м) будучою<, > и ωпекунами кня-
жа(т) и(х) м(л)х<: >. Коре(ц)ки(х) я(с)неω(с)вецоными кня(ж)ты и(х) м(л)х<: >.
Ω(л)бри(х)томъ Станиславомъ<, > Радивиломъ<, > канъцилромъ Великого
кня(з)ства Литовского(г)ло|х<, > его м(л)х<: >. пано(м) Стани(с)лавомъ Пото(ц)-
ким, воеводою бра(с)ла(в)ски(м), княжате(м) е(г)ло| м(л)х<: >. <(>паном< >

¹²¹ Частина слова «-ми-» виправлена з інших літер.

¹²² Слово написане на місці витертого

Миколає(м) ¹²³ Чарьторыскимъ ¹²⁴<, > каштеляномъ волынскимъ, и и(н)-
щими<, > опекунами и(х) м(л)<: >. А то въ справе, пре(з) повода мене, яко
судови, а менованымъ по(з)ванымъ, яко стороне, до заплаченъя пена(м)
кгравамими(с) възглядомъ допу(с)ченъя пре(з) мене<, > по(д)коморого<, >
апеляции ѿ(д) уфуньдова(н)я юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и)<, > на
воево(д)ство Киевское при ро(з)граниченъю добръ поводовы(х) Обуховъ-
скихъ<, > футоровъ, сель<, > и принадлежносте(и), до ни(х) належачихъ<, >
а половицею села Ольшаньки<, > добръ княжа(т) и(х) м(л)<: >. Корє(ц)ки(х),
и ѿ посаженъе на кгрунтьє поводовомъ сель Костюковъ, Яцекъ, Кашпо-
ровъки<, > и Мокиє(в)ки по ве(р)ховинамъ ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)минє
191 ак(т)у ¹²⁵ моего по(д)комо(р)ского, в року тисєча ше(ст)сотє три(д)ца(т) //

три(д)ца(т) второ(м) м(с)ца ма(р)ця десятого дня ѿ(т)правуючы(м)ся, на
вы(ш)менованье ко(н)сє(р)вати и(н)те(н)товано(и). В которо(и) справе суд(д)
головны(и) трибуна(л)ски(и) тую апеляцию ¹²⁶ скасова(в)шы, на мене, по(д)-
коморо(м), пена(м) кгравамими(с) сто гривє(н) всказа(в)шы, тую справу
знову до мене, по(д)коморого, а(л)бо уряду моего на поле для ро(з)грани-
че(н)я добръ поводовы(х) Обухо(в)ски(х) и Ге(р)mano(в)ски(х), поки сє
претє(н)сыя ѿны(х) вшы(р) и vzdлу(ж) ро(з)тягає(т), з кгру(н)тами и(х)
м(л). княжа(т) Корє(ц)ки(х), до половици села Ѡ(л)ша(н)ки а(л)бо Ѡ(л)ша-
ници правъне належачы(м), и ко(н)тинуѿва(н)я ты(х) грани(ц) ѿдосла(л).

Прото тєды пово(д), хотєчы(с) яко напру(д)ше(и) в розница(х) кгру(н)-
товы(х) з княжати и(х) м(л). Корє(ц)кими у(с)покоити, яко те(ж) кня(ж)ну
єє м(л). Самуєловну Корє(ц)кую по ѿ(д)менєню стану єє м(л). пане(н)ско-
(г)lоl в ста(н) ма(л)же(н)ски(и) з бытно(с)тю ма(л)жо(н)ка єє м(л).<, > є(г)lоl
м(л). пна Аньдрия Лєщи(н)ского, воеводича бє(л)ского, вм(с)<. > яко коля-
терало(в) до пи(л)нованя стєны, которую в. м(л). маєтє ѿ(т) мєста є(г)lоl
кр. м(л). Бєлои Це(р)кви з кгру(н)тами поводовими, и (с)тавє(н)я сусє-
до(в) свои(х), грани(ц) ведомы(х), до выда(н)я пре(з) ни(х) свєдо(ц)тва в
той мєрє, на те(р)ми(н) и де(н) менованы(и) позыває(т) и припозыває(т).
Прото абы(с)тє стали и тому сє всему прислухали, и на конє(ц) усправед-
ливили.

Писа(н) в Шу(м)ску року тисєча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) девятого м(с)ца
априля пє(р)вого дня. Микола(и) Гучани(ц)ки(и), комо(р)ни(к) грани(ч)-
ны(и) воево(д)ства Кие(в)ско(г)lоl».

А по вычита(н)ю того по(з)ву сторона поводовая да(л)шо(г)lоl по(с)-
тупку пра(в)ного на по(з)ваны(х) сказа(н)я домявля(с)lл. Прото я, по(д)-
коморы(и), за попа(р)тє(м) и правнеми поступками стороны поводовое в
да(л)шо(м) тоє справы по(с)ту(п)ку в способє зы(с)ку акторатум ¹²⁷ поводово-
во(и) стороне присужаю. И кгды с пови(н)ности уряду моє(г)lоl // до чыне-
ня и детє(р)минованя грани(ц) вод(л)лу(г) и(н)фо(р)мации пра(в)ное, сыпа(н)я
кощо(в) и чыне(н)я и(н)шы(х) знаковъ грани(ч)ны(х)<. > з княжати и(х)
м(л). Корє(ц)ки(ми), справы при(н)ципа(л)ное грани(ч)ное позваними,
при(с)туплю, абы жа(д)ная препєдиция в чыненю грани(ц) и сыпа(н)ю коп-

¹²³ Слово написане на місці витєртого.

¹²⁴ Початок слова «Ча» виправлений з іншого.

¹²⁵ Початок слова «ак» виправлений з інших літє,

¹²⁶ Літера «п» виправлена з «пп».

¹²⁷ Описка замість «акторатъ».

цо(в) и и(н)шы(х) знако(в) грани(ч)ны(х) пре(з) поменены(х) колятерало(в) не была чинена, ѿ(в)шємъ тые граници абы ве(ч)неми часы за пра(в)ные, слу(ш)ные и важнеы были триманы, на(и)дую<.>

А по ѿтрима(н)ю чере(з) сторону поводовую такового зы(с)ку умоцованы(и) стороны по(з)ваное княжать и(х) м(л). Коре(ц)ки(х) солените(р) протестова(л)ся ѿ нева(ж)ности такъ ду(к)ту акторового, яко и акту всего, пре(з) е(г)ло м(л). пна по(д)коморого кие(в)ского и ура(д) его по(с)тановленого, абове(м) яко поводовая сторона, проти(в)ко право(м) и ди(с)позиция(м) ¹²⁸ я(с)ны(м) позваное стороны продукованы(м), дукть сво(и) неправне ѿ(д)правовала, такъ его млть панъ по(д)коморы кие(в)ски(и) з ¹²⁹ урадо(м) ¹³⁰ свой(м) неправне тотъ дукть ѿбеждзаль [!] з уближе(н)емъ великимъ и ущи(р)бко(м) немалымъ кгрунтьовъ дедичныхъ Ѡльшаньскихъ княжа(т) и(х) милости Корецькихъ<.>

Я, подькоморы(и), репроте(с)товале(м)се, же-(м) ничого противко праву не выкочы(л), але за стороною поводовою, яко и куды дукть сво(и) провадила и подобенъству местць ѿказовала, ехалемъ. Репротестовальсе и е(г)ло м(л). пнъ бе(л)ски(и), же не (с) княжате(м) е(г)ло мл(с)ть справу мае(т), але сте(н)никами. Дабиту(р) и(и) копия. Репроте(с)това(л)се такъ же ¹³¹ при то(м) пленипоте(нт) // пленипоте(н)ть стороны по(з)ваное кня(ж)и<.> и(х) м(л). Коре(ц)кихъ<.> и(ж) княжата и(х) м(л)<.> не мають жа(д)ного ни (с) кимъ конъдиктамину, але целости кгрунтьовъ своихъ вла(с)ныхъ деди(ч)ныхъ ѿльшаньскихъ перестерегаю(т).

192

А ижъ ся то(г)ло днья спо(з)нило, теды тую справу по(д) тою жъ мо(ц)ю помененому во(з)ному до дня понеделькового<,> то е(ст) два(д)ца(т) третего мая, ѿ(г)волати и лимитовати ро(с)казалемъ<.> А кгда днья два(д)ца(т) третего мая я, по(д)комори(и), во(д)лугъ декрету моего выже(и) и(и)серованого<,> по ѿ(д)правенью дукъту поводовое стороны дукть по(з)ваное стороны ѿ(т)правовати хотечи выехалемъ, и на ме(ст)цу, чере(з) по(з)ваную сторону указаномъ, вполъ Рудавины по(д) городи(с)чемъ, на(з)ваны(м) Мурулемъ<,> где три пять кгрунтьовъ, то е(ст) кгрунъту Ѡльшани(ц)кого<,> кгрунъту Белоце(р)ковьско(г)ло<,> и кгрунъту Ѡбуховьского, яко по(з)ваная сторона быти меновала конътикуитатемъ суамъ маю(т), стануле(м).

Тамъ поводовая сторона его м(л)<.> панъ белъски(и) солените(р) протес(с)товальсе ѿ то, и(ж) сторона по(з)ваная княжа(т)а и(х) м(л)<.> Коре(ц)кие, пре(з) пленипоте(н)товъ своихъ<.> хотечи провадити дукть сво(и), на въла(с)номъ кгрунъте поводовомъ Ѡбуховьскомъ станула<,> и ѿ(д)то(л) пята свою брати хоче(т) ку уближе(н)ю вла(с)ности кгрунъту акторового Ѡбухо(в)ского и Ге(р)мановьско(г)ло<,>. Противко которо(и) протес(с)тации умоцованые стороны по(з)ваное репротес(с)товалисе, и(ж) жа(д)но(г)ло уближенья кгрунтьомъ поводовымъ не чиню(т), але по(д)лугъ правъ свои(х) дукть и(с)то(т)ны(и) и ретельны(и) провадя(т) и целости кгрунъту Ѡльшаньского перестерегаю(т)<.>

А потомъ ѿ(д) стороны по(з)ваное княжа(т) и(х) м(л)<.>. Коре(ц)ки(х) пленипоте(н)тове<,> домавялисе и просили, // абы по(д)лугъ по(з)во(в) выда-

192 зв.

¹²⁸ Літера «я» виправлена з «з».

¹²⁹ Сполучник «з» виправлений з іншої літери.

¹³⁰ Літера «у» виправлена з іншої букви.

¹³¹ Слово вписане над рядком.

ны(х) и реляци(и) описаны(х) кольлятерале(с)⟨,⟩ то е(ст) е(г)loI м(л)⟨:⟩. пань староста белоцеко(в)ски(и)⟨,⟩ [!] и мешане белоце(р)ковьские были до прозектованья sprawy приволаны⟨,⟩ указуючи то, и(ж) любо днья оно(г)да(ш)него коньдёмьната на е(г)loI м(л)⟨:⟩. пану старосте и ме(с)чанахъ белоце(р)ковьскихъ станула, о(д)накъ ижъ на то(т) ча(с) поводовая сторона дукътъ сво(и) о(д)правовала⟨,⟩ а тепе(р) по(з)ваная сторона дукътъ сво(и) о(д)правуе, ве(н)ць и(ж) с права посполито(г)loI⟨,⟩ акция акции⟨,⟩ не гамуе(т), для того (ж) до пильнованья стены кольлятерале(с) слушьне мають быти припущены⟨,⟩. А кгда менованые кольлятерале(с) были до права приволаны, теды пленипоте(н)тове кня(жт) и(х) м(л)⟨:⟩ Коре(ц)кихъ пропововали противько оны(м) с по(з)ву своего по(д)комо(р)ского, по ни(х) выдано(г)loI, въ тые слова писаного⟨,⟩:

«Филонъ Вороничъ, по(д)комо(р)и(и) воево(д)ства Киевьско(г)loI⟨,⟩.

Я(с)невельмо(ж)ному его м(л)⟨:⟩ пану Ко(с)танътому Любоми(р)скому⟨,⟩ старосте белоце(р)ковьскому, зо вьси(х) добръ вм(с)⟨,⟩ лежачихъ и рухомы(х).

Зве(р)хно(с)тю е(г)loI к(р). м(л)⟨:⟩. а вьладзою уряду моего по(д)комо(р)ского приказую, абы(с) вм(с) передо (м)ною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на те(р)мине грани(ч)номъ, где те(р)минъ грани(ч)ны(и)⟨,⟩ днья о(с)мьна(д)цатого м(с)ца мая въ року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ въ справе, чере(з) ве(л)мо(ж)но(г)loI его м(л)⟨:⟩. пана Анъдря з Дубровици Фи(р)лея, каштеляна бельского⟨,⟩ я(с)нео(с)вещоному княжа(т)и его м(л)⟨:⟩. Самоелеви Коре(ц)кому, дедичови добръ села Олъшаньки⟨,⟩ и его принале(ж)но(с)ти, до ро(з)граниченья кгрунъту его Обуховьско(г)loI з добрами и кгрунътами ольшани(ц)кими задано(и), о(т)правоватисе будетъ ¹³², на ме(ст)цу томъ // томъ, где пята кгрунъту старо(с)тва вм(с). места Белое Це(р)кви зъ пятою кгрунъту Олъшани(ц)кого, и кгрунъту Обуховьского зъходитсе⟨,⟩ о(б)ли(ч)не и завите самъ сталь на и(н)ста(н)цию того жъ поменено(г)loI княжа(т)и его м(л)⟨:⟩, которы(и) с притомъностю ошекуновъ своихъ⟨,⟩ вм(с)., яко колья(т)ерало(в) ¹³³⟨,⟩ до ставенья во(и)та и ме(с)чанъ белоце(р)ковьскихъ для пильнованья и при(з)нанья стены и пяты кгрунъту староства вм(с)⟨:⟩ Белоце(р)ковьского зъ кгрунътомъ повода теперешнего⟨,⟩ Олъшаницкимъ и се(л), до Олъша(н)ки належачихъ, з кгрунътомъ Обуховьски(м), пре(з) во(и)та и ме(с)чанъ белоце(р)ковьски(х) староства своего абы(с) вм(с). сталь⟨,⟩ стену и пе(т)у зъ кгрунътомъ повода теперешнего Олъшани(ц)кимъ и селами, до Олъшаньки належачими, зъ кгрунътомъ староства в.м(ст) Белоце(р)ковьско(г)loI а кгрунътомъ Обуховьски(м) пре(з) во(и)та и мешанъ белоце(р)ковьски(х) при(з)наль, пре(з) ты(х) же и сведе(ц)тво в то(и) справе выдалъ, яко то вм(с). шире(и) на те(р)мине часу права⟨/⟩ шире(и)⟨/⟩ декляровано буде(т)⟨,⟩.

Писанъ в Ы(р)жишове м(с)ца ма(р)ца пятого днья⟨,⟩. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевьского⟨,⟩.

По которо(и) то таково(и) пропозиции его м(л)⟨:⟩. пань бельски(и), о(д)о(з)вавьшисе пре(з) пленипотенъта своего⟨,⟩ яко акъторъ ка(в)зе кгра-

¹³² Літера «е» виправлена з «у».

¹³³ Можливо, далі пропущене слово «позывае(т)»?

нищерумъ, поведиль<,> и(ж) мещане<,> белоце(р)ковъские про колълятералибусъ<,> розумены, а затымъ ¹³⁴ и до справы его и(н) па(с)су припу(ш)чены быти не могутъ<,> а звлца ¹³⁵ и(н) ремъ етъ па(р)те(м) теперешнее стороны по(з)ваное<,> кня(ж)к<,> е(г)лоl м(л)к<:>. Коре(ц)кого<,>: Албовемъ будучи танъквямъ колълятерале(с) ѿ(д) его м(л)к<:> пана белъского, яко повода грани(ц), а(д) аспицие(н)думъ париетемъ ¹³⁶ припо(з)ваны, е(к)съ конътрове(р)си(с) серии(с)//супо(р)не ѿ(д)ше(д)ши, ѿ(д) суду люкру(м) ка(в)зе суумъ абыюдикациѳне фунди по(з)волили дати ¹³⁷ на собе ѿтримати<,> за которымъ ѿтрыма(н)емъ зы(с)ку такового а(д)юдикациѳ проприетати(с) фунди конътрове(р)си про па(р)те стороны поводовое, а то е(ст) е(г)лоl м(л)к<:>. пана белъско(г)лоl, станула<,>. Зачимъ сторона по(з)ваная кня(ж) е(г)лоl м(л)к<:>. Коре(ц)ки(и) тое стороны<,> яко е(г)лоl м(л)к<:>. пана старосты белоце(р)ковъско(г)лоl<,> такъ и мещанъ белоце(р)ковъскихъ про колълятералибусъ и(н) субъсидиумъ кавъзе суе адъ презенъсь брати не може(т), кгдажь ѿбъстанъте<,> абыюдикациѳне проприетати(с) фунди конътикгуитате<,> адиаценътись ю(ж) и(н) стату колълятералитати(с) е(с)се дезинунътъ и про колълятералибусъ габери нонъ по(с)сунътъ. Для чого сторона поводовая<,> проси(т), абы ѿ(д)кинены были<,> а сторона поводовая<,> абы ¹³⁸ в утве(р)женью<,> дукъту своего, южь выведеного, ну(л)ля<,> ретрузиѳне етъ имъпетициѳне ѿбъстанъте цале заставала<.>

Я; по(д)коморы(и), конътрове(р)си(и) сторонъ ѿбудвухъ, поводовое пре(з) урожны(х) пановъ Юзефа Сени(ц)кого<,> комо(р)ника грани(ч)ного повету Луцько(г)лоl<,> и Крыштофа Шеня(в)ского, а по(з)ваная е(г)лоl м(л)к<:>. панъ староста белоце(р)ко(в)ски(и) и мещане белоце(р)ковъские<,>— пре(з) того жъ во(и)та белоце(р)ковъско(г)лоl славе(г)но(г)лоl Ма(к)сима Воробле(в)ского<,> а его м(л)к<:>. панъ белъски(и) — пре(з) умоцовано(г)лоl своего<,> шляхе(т)но(г)лоl пана Крыштофа Миш(т)у(р)та<,> до суду моего въношонныхъ выслухавъши<,> и ѿны д(о)бре у себе уваживъши<,> ачъко(л)векъ<,> ка(в)зы<,> при(н)ципальное сторона поводовая его м(л)к<:>. панъ белъски(и) задае(т) тое менованымъ колълятераломъ его м(л)к<:>. пану старос(г)е и мещаномъ белоце(р)ковъски(м), же ю(ж) дняя ѿно(г)да(ш)не(г)лоl// ѿно(г)дашне(г)лоl при (с)конъченъю дукъту поводовое стороны его м(л)к<:> пана белъско(г)лоl су(т) възданы, за которымъ възданемъ не мели бы юже ничого дукътови<,> будучи юре викти<,> ко(н)традиковати<,> е(д)накъ и(ж) тое възда(н)е не ѿ(д) княжа(т) и(х) м(л)к<:>. Коре(ц)ки(х)к<,> которые ду(к)тъ сво(и) ѿ(т)правова(т) почали<,> але ѿ(д) самого<,>, ка(в)зе при(н)ципали(с) акътора его м(л)к<:>. пана бе(л)ско(г)лоl сталосе при ѿ(д)правова(н)ю дукъту его м(л)к<:>., теды я, не въдаючисе ничого въ кокгнициѳю того зы(с)ку, поневажъ справа справы не гамуетъ, по(з)ваны(х) е(г)лоl м(л)к<:>. пана старосты белоце(р)ковъского и мещанъ до справы припущаю<,> и ѿнымъ ро(с)пира(т)се наказую<.> Которого декрету е(г)лоl м(л)к<:>. панъ белъски(и) за правъны(и) не при(и)мучи, ѿ(д) него до суду голо(в)но(г)лоl трибуналу Любелъского аполоваль[!]. Я-(м) ему тое аепеляции не допустиль<,>. А е(г)лоl м(л)к<:>. пленипотенътъ де прозекве(н)да кграваине етъ дамъ-

¹³⁴ Літера «з» виправлена з іншої букви.

¹³⁵ Описка замість «звлца»?

¹³⁶ Над словом між літерами «р» та «и» закреслена виносна «н».

¹³⁷ Далі пропущений сполучник «и»?

¹³⁸ Літера «а» виправлена з іншої букви.

ни(с) протє(с)товальсє<,>. Я-мъ се те(ж) репротє(с)товаль, же-мъ такъ ве(д)ле права быти розумель<.>

Та(м)¹³⁹ же во(и)тъ белоце(р)ко(в)ски(и) именовъ е(г)ло| м(л)<:>. пана старосты и мещанъ белоце(р)ковъски(х) протє(с)товальсє де нулитатє люк-ри<,> дня ѿно(г)дашнего учиненого<,>. А при таково(и) и(н)те(р)понова-но(и)<:> любо не допушоно(и) <> апелация сторона поводовая<,> е(г)ло| м(л)<:>. панъ бельски(и) соленитє(р) протє(с)товальсє<,> такъ напротивъко кня(ж)<:>. е(г)ло|<:> м(л)<:>. Коре(ц)кому, по(з)ваному при(н)ципалови гра-ницъ<,> яко тежъ и противъ е(г)ло| м(л)<.> пану старостє белоце(р)ковъско-му и мещаномъ его белоце(р)ковъскимъ, яко стєньникомъ, ѿ то, и(ж) и(х) м(л)<:>. ѿбєдвє стороны, възя(в)ши пре(з) себе конъдиктамє(н) и ко(н)спи-рацию спольную<,> на вьла(с)номъ кгрунъте акъторовомъ Ѡбуховскомъ
194 зв. пятау себе при(з)наваю(т),// зьла(с)ча пленипотє(н)товє кня(ж)<:>. е(г)ло| м(л)<:>. Коре(ц)кого инъ ремъ атъквє фаворемъ мещанъ белоце(р)ковъски(х), з которыми¹⁴⁰ е(г)ло| м(л)<:>. панъ бельски(и), акъторъ границъ тепереш-нихъ<,> коми(с)сиєю<,> екъсь суѿ акъторату, будучи ѿ(д) нихъ въ кгрунъ-тажъ свои(х) ути(с)нены(и), ѿ(д)правова(т) въ ты(х) же часєхъ коро(т)ки(х) и(н)те(н)дитъ<,>. А умоцованыє кня(жт) и(х) м(л)<:>. Корецькихъ<,> такъже е(г)ло| м(л)<:>. пана старосты белоце(р)ковъского и мещанъ белоце(р)ко(в)-ски(и) противъко протє(с)тациє е(г)ло| м(л)<:>. пана бе(л)ского протє(с)това-лисє и ѿповедали и репротєстовалисє<,> и(ж) жа(д)но(г)ло| ко(н)диктамину не чиня(т)<,> але целости<,> и вьла(с)нос(т)и кгрунътовъ своихъ перестере-гаю(т)<,>.

А въ ро(с)пиранью во(и)тъ белоце(р)ковъски(и)<,> славетъны(и) Макъ-симъ Вороблевъски(и)<,> зъ бурьми(с)трами ме(с)та Белое Це(р)кви<,> Стефаномъ¹⁴¹ Добролежею и Ѡлєшъкомъ Доли(н)никомъ<,> такъже и дру-ги(ми) мещаны<,> Лукьяномъ Доли(н)никомъ зъ Ру(т)ка и Ва(с)комъ Пинъ-чукомъ<,> с Пи(н)чуковъ<,> будучи пре(з) мене юдициалитє(р) пытанъ<,> чии(х) бы тутъ кгрунътовъ конъкуре(н)циа тутъ на то(м) ме(ст)цу была<,> которые повєдрили<,> же тутъ три стєны схожаю(т)сє ѿколо тоє Ру(д)ки: ѿ(д)на Белоце(р)ковъская<,> другая е(г)ло| м(л)<:>. пана бельско(г)ло| Ѡбу-ховъская<,> где городище стоит, а третяя Ѡльшанъская<,> кня(жт)<:> и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х). И то де(к)ляровали<,> же тутъ по то(и) стороне Ру(д)ки зъ кня(ж)ты и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кими жа(д)ное конътиккуитатемъ кгрунътовъ не мають<,> ты(л)ко далє(и)<,> где пово(д) дукътъ сво(и) сконъ-чить.

А по то(м) пленипотєньтовє¹⁴² кня(жт)<:>. и(х) м(л)<:>. Корецькихъ провадили дукътъ ѿ(д) того ме(ст)ца Рудавиною мимо Крыницу Кипячую
195 на вьсо(д) со(н)ца, менуючи быти тоє Рудавины по право(и) стороне // стороне бере(г) е(г)ло| м(л)<:>. пана бе(л)ско(г)ло|<,> а по лево(и) кня(жт) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кихъ<,>.

При которомъ ѿбє(ж)дже(н)ю дукъту, пре(з) пленипотєньтовъ кня(жт)<:> и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кихъ<,> его м(л)<:>. пану по(д)коморому показовано(го), итерумъ а(т)квє итерумъ<,> е(г)ло| м(л)<:>. панъ бельски(и)<,>

¹³⁹ Виносна «м» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁰ Літера «и» виправлена з «ъ».

¹⁴¹ Літера «ф» виправлена з «п».

¹⁴² Літера «п» виправлена з іншої; за нею закрєслєна ще одна нерозбірлива виносна літера.

протывько звышьпомененымъ особомъ све(д)чить и ошпедае(т), и(ж) за таковою коньниве(н)циею<, > албо раче(и) коньспирациею и не(с)лушнымъ при(з)наваньемъ мещанъ белоце(р)ковьскихъ кня(ж)к<: > е(г)ло(л) м(л)к<: >. Коре(ц)ки(и)к<, > дукътъ сво(и) провадитъ и зае(ж)джае(т) вьла(с)нымъ кгрунъ- томъ Обуховскимъ и Ге(р)мановскимъ его м(л)к<: >. пана белъского<, > его м(л)к<: >. пана по(д)коморого онымъ провадя(т)к<, > а на(д)то еще, же самую ри(ч)ку, на(з)ваную Кра(с)ною¹⁴³<, > не рьчкою, але ве(р)ховиною ее, и урочи(с)ко иньшимъ про(з)ви(с)комъ<, > а не тымъ, яко е(ст) здавна на(з)ваное, быти менуютъ и пере(д) его м(л)к<: >. пано(м) по(д)коморимъ показую(т) инь преюдициумъ е(т) дамьнымъ акътори(с) и а(д) фаворемъ цита(те) па(р)ти(с)¹⁴⁴, а то е(ст) кня(ж)к<: > е(г)ло(л) м(л)к<: >. то чинячи<, >. Яко се то въ томъ трактѣ дукъту стороны позваное я(с)не указуе, же и дале(и) то(т) дукътъ провадечи<, > не только самые кгрунъты стороны поводовое<, > але и села его вла(с)ные, яко Дереме(з)ная и Пе(р)гоновъка¹⁴⁵<, > албо ве(н)ць кгрунъты вьсь ты(х) сель<: > бе(з) которыхъ обы(ит)ися<, > тые села не могутъ<, > ани селами на(з)ваные бе(з) кгрунътовъ бы(т) не¹⁴⁶ могутъ<: > ажь по(д) самые плоты и халупы ты(х) сель зае(ж)джаю(т). О ш(т)о и въ томъ трактѣ поводъ е(г)ло(л) м(л)к<: >. панъ белъски(и)к<, > прекавендо и(н)де(м)ни(т)а(т)и суге яко сольльнемъ протестационемъ самъ чинитъ<, > такъ и протывько и(х) протес(с)тациоумъ¹⁴⁷ нева(ж)нымъ репротес(с)тациоу свою заноси(т), и(ж) ш(т)о ко(л)векъ въ томъ трактѣ дукъту<, > о(д) кня(ж)к<: > е(г)ло(л) м(л)к<: > яко по(з)вано(г)ло(л) албо ве(н)ць//ве(н)ць о(д) пленипоте(н)товъ е(г)ло(л) дее(т)се, то вьсе и(н) коньдиктаминь<, > з вышьменоваными стег(н)никами и(н) преюдициумъ е(т) дамьнымъ его м(л)к<: >. пана белъского, акътора кавъзе кгранициорумъ¹⁴⁸, дее(т)се. И о тое вьсе, видечи бы(ти) неслушьне и неправьне, коньтра омыне юсь е(т) еквумъ<, > ажь до (с)коньногого пре(з) по(з)вано(г)ло(л) кня(ж)к<: > е(г)ло(л) м(л)к<: >. Корецъкого дукъту и не(с)лушного зае(ж)джанья во вьсюмъ трактѣ кгрунъ- товъ вьла(с)ныхъ его м(л)к<: >. пана белъского, акътора, со(л)ленъните(р) такъ протывько кня(ж) е(г)ло(л) м(л)к<: >. самому албовеньць пленипотенътомъ его<, > яко протывько вьсимъ стег(н)никомъ, о(д) кня(ж) е(г)ло(л) м(л)к<: >. по(з)ванымъ звышьменованымъ<, > его м(л)к<: >. па(н) белъски(и), акъторъ, кавъзе гую(с) прекаве(н)до суге и(н)демънитати<, > а видечи таковые наступованья<, > коньдиктаминь(с) е(т) коньспирациони(с) на кгрунъты свое вьла(с)ные, солените(р) е(т) кумъ<, > кграви квере(г)ля<, > а при то(м) е(т) де нультитате е(т) и(н)валидитате¹⁴⁹ ду(к)ту вьсе(г)о све(д)чильсе и ошпедалъ<, > готовъ будучи тое вьсе на ши(р)шомъ пьляцу указа(ти) и ретельне докуменътами я(с)ными верификовати<, >.

195 зв.

А о(д) по(з)ваны(х) княжа(т) и(х) м(л)к<: >. Коре(ц)ки(х) пленипотенъ- товѣ протывько протестации е(г)ло(л) м(л)к<: >. пана белъского таково(и) соле- ните(р) репротес(с)товалисе, и(ж) вла(с)ными¹⁵⁰ кгрунътами ольша(н)скими, на(з)ванымъ Стережомомъ<, > которое урочи(с)ко<, > въ диспозицияхъ авь-

¹⁴³ Слово написано на місці витертого.

¹⁴⁴ Літера «т» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁵ Помилково пропущена літера «е»: Пе(р)егоновъка.

¹⁴⁶ Літера «н» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁷ Літера «о» виправлена з іншої («а»?).

¹⁴⁸ Літера «о» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁹ Літера «в» виправлена з «д».

¹⁵⁰ Закінчення «ми» виправлено з інших літер.

тенътыце пере(д) судомъ по(д)комо(р)скимъ<, > показоваль, готовъ будучи реалитатемъ ¹⁵¹<, > и ди(с)позицие авътенътычъные свое<, > и дукътъ то(т) комъпробовати<, > иже вьла(с)нымъ кгрунътомъ по(з)ваное стороны Ольшаньскимъ, ничого чужо(г)ло не за(и)муючи, провади(т) <, >.

196

И приехавши тою Рудавиною до ве(р)ховины ре(ч)ки Кра(с)ное, яко ѿ(д) княжа(т) и(х) м(л) <: >. меновали<, > въпоперекъ ве(р)ховины // ве(р)ховины тое ри(ч)ки переехавши<, > въехали на гору, которую на(з)вали пленипоте(н)тове кня(жт) <, > и(х) м(л) <: >. Стережомъ <, >. Тамъ же у могило(к) станувъши, указали привиле(и), въ которомъ менуе(т) то(т) Стережомъ <, >. А его м(л) <: >. панъ бельски(и) протѣ(с)товальсе, же то самая ри(ч)ка Кра(с)ная, а не ве(р)ховина <, > и не тое урочи(с)ко, которое менують <, > овъшемъ кгрунътами вьла(с)ными Перегоновскими <, > по(д) селомъ Перегоно(в)кою лежачими <, > и в уживанью здавъна и до того часу будучими, дукътъ то(т) провадятъ. А ѿ(д) кня(жт) и(х) м(л) <: >. репротѣ(с)товано се <, > же свои(м) вьла(с)нымъ кгрунътомъ провадя(т) <, >. Дабиту(р) и(н) копия <, >.

Потомъ полемъ просто ро(в)ниною до могильки на(д) дорогою <, > которая с Перегоновки до Дереме(з)ное иде <, > будучое ¹⁵²<, > ѿпустивши вьлево дорогу <, > которая иде(т) до Кашпоровки <, >; потомъ дорогою, пущаючи могили две вьлеве <, > до долины и рудки, на которо(и) суть ставки <, > деремезеньские, менуючое Кипячюю <, > а сторона поводова меновала быти Мо(ст)ковою <, > которая въ Дереме(з)ную вьпадаетъ <, >. Где зара(з) пово(д) е(г)ло м(л) <: >. панъ бельски(и) <, > указаль село <, > ту(ж) неподалеку въправе <, > на(з)ваное Дереме(з)ною <, > де(к)ретами трибунальскими и по(д)комо(р)скими присужоное <, >. А пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л) <: >. повелили <, > же до Дереме(з)ное ничого не мають.

Тамъ же переехавши чере(з) ¹⁵³потокъ <, > въправо дорогу до села Дереме(з)ное покинувъши, ехали полемъ <, > чере(з) збожа <, > доро(ж)кою старою, и тою доро(ж)кою <, > приехавши полями до гороху <, > где доро(ж)ки уже не (с)тало <, >. Тамъ же протестовалисе пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л) <: >. Корѣ(ц)ки(х), по(з)ваны(х), же доро(ж)ку грани(ч)ную пошрано и (з)гублено <, >. А его м(л). панъ бельски(и), акъторъ, репротѣ(с)товальсе, же жа(д)ное доро(ж)ки // не было, и ланъ поля збожемъ ярымъ пре(з) по(д)данныхъ акъторовы(х) позасевано. Дабитуръ инъ копия <, >.

196 зв.

А потомъ пре(з) поля и пре(з) збожа ярье, до Дереме(з)ное належачие, пущаючи въправе село Дереме(з)ною <, > до долины, на которо(и) долине указоваль акъторъ фо(л)ва(р)къ и сажавъки свое <, >. Потомъ, ѿбъежджаючи тую долину <, > приехали до гостинъца, которы(и) и деть зъ Ге(р)мановъки до Фастова <, > а пре(з) то(т) гостинецъ <, > перееха(в)ши до долины. Тамъ се акъторъ протѣ(с)товаль, же вьла(с)ными кгрунътами и (з)божемъ <, > деремезеньскимъ едутъ. Дабитуръ инъ копия. Репротѣ(с)товалисе ѿ(д) княжа(т) и(х) м(л) <: >. же просто дукътъ-сво(и) ведутъ <, > и для того, жебы ве(з)божу шко(д) не чинили ¹⁵⁴, ѿбъе(ж)джають коломъ <, >. Дабитуръ и(н) копия.

¹⁵¹ Літера «е» в складі «ре» виправлена з іншої букви.

¹⁵² Слово далі повторене у писарських дужках: «(будучое)».

¹⁵³ Початок слова «че» виправлений з інших літер.

¹⁵⁴ Літера «л» виправлена з «т».

А потомъ приехали до долины<,> которую.¹⁵⁵ долину<,> пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. поведили<,> же ее зовуть<,> Сава(р)скою<,> на которо(и) хлопъ Салогубъ<,> з Дереме(з)ное, села акъторового<,> засыпаль былъ ставокъ<,> которы(и) ѿ(л)шанъци ро(з)сыпали<,>. А ѿ(д) повода<,> поведили, же то ве(р)ховина Дереме(з)ной ри(ч)ки, за село(м) Дереме(з)ною въпадающая<,>.

Потомъ с того ме(ст)ца тою (ж) ре(ч)кою идучи<,> пово(д) указалъ копе(ц) ¹⁵⁶ ро(з)гребены(и)<,>. А пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. поведили, же то не копещъ<,> але мурови(с)ко ¹⁵⁷. Потомъ тою (ж) ре(ч)кою Дереме(з)ною<,> идучи, пришлисмь до ставьку<,> на то(и) ри(ч)це Дереме(з)но(и) засыпаного<,>. Тамъ у того ставьку ѿ(д) по(з)ваны(х) княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х) пленипоте(н)тове поведили, же то южь кгрунътъ Обуховски(и) поводовъ его м(л)<:>. пана белъского ¹⁵⁸<,> по ѿбудуухъ сторона(х) ри(ч)ки Дереме(з)ное<,>.

Потомъ стамъто(л) полемъ, ѿпусти(в)ши [то]тъ ставокъ вправо, шли // 197
шли е(с)мо до Ѡ(с)тры(х) Могилокъ полемъ<,> а ѿ(д) Ѡ(с)тры(х) Могилокъ<,> такъжь полемъ до Пробитого валу<,> где пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. по(з)ваны(х), коньчачи дукътъ сво(и), поведили, же у того Пробитого валу<,> три пе(т)ы кгрунътовъ зъбегълисє<,>: княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х), по(з)ваны(х), ѿльшани(ц)ки(х) пета кгру(н)то(в); другая пета кгрунътовъ ѿбуховскихъ его м(л)<:> пана белъско(г)ло, повода<,>; а третя пета кгрунътовъ Копачовская<,> пановъ Тышовъ<,>. Тамъ же пленипотенътове стороны по(з)ваное княжа(т) и(х) м(л)<:>., дукътъ при(н)ципаловъ свои(х) ско(н)чивъши, просили, абымъ и(х) м(л)<:>. нановъ Тышов(в)<,> кольятераловъ, ѿ(д) княжа(т) и(х) м(л)<:>. до пильнованья стєны своез запо(з)ваны(х), приволати ро(с)казалъ<,>. Которыє глды были чере(з) во(з)ного<,> юдициалитеръ приволани<,> тєды пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. чинили пропозицию с по(з)ву своего по(д)комо(р)ского, въ тые слова писано(г)ло:

«Филонъ Вороничъ, по(д)комори(и) воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло.

Урожонымъ паномъ Кгабриелеви, Павълкови<,> и Янови Тышомъ Быковскимъ, дедичомъ добръ мєсте(ч)ка Копачова и Нещєрова, лєть не маючимъ<,> и урожоному его м(л)<:>. пану Еремияшови Тыши Быковскому, яко стрєви и ѿпекуново<,> поменєныхъ потомъковъ.

Зве(р)хнос(т)ю его к(р). м(л)<:>. а въладзою уряду моего по(д)комо(р)ского приказую, аби(с)те вм(с). передо мъною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на те(р)минє грани(ч)номъ на ме(ст)цу, где ся те(р)минъ грани(ч)ны(и) днѣя ѿ(с)мъна(д)цатого м(с)ца мая въ року нинєшнемъ тисєча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девятомъ въ справє, пре(з) ве(л)мо(ж)ного его м(л)<:>. пана Анѣдрєя Фи(р)лєя<,> з Дубровици, ка(ш)тєляна белъского<,> яс(нє)ѿ(с)ведєному княжа(т)и его м(л)<:>. Самєлєви Коре(ц)кому<,> с при томънєстю ѿпекуновъ кня(ж) е(г)ло м(л)<:>., дєдичови добръ Ѡльшанъки с принале[ж]нєстями, до ѿграничє(н)я // чєнъя<,> кгрунъту е(г)ло Обуховъ-

197 зв.

¹⁵⁵ Літера «у» виправлена з «о».

¹⁵⁶ Літера «п» виправлена з «н».

¹⁵⁷ Літера «у» виправлена з «ъ»; перша літера «о» виправлена з іншої.

¹⁵⁸ На цьому місці текст виділів. Пляма спускається через три рядки вниз; пошкоджено по одному слову в кожному рядку.

ско(г)lo] з добрами ¹⁵⁹ и кгрунътами ольшани(ц)кими задано(и), о(т)правоватисе ¹⁶⁰ буде(т), на ме(ст)цу то(м), где пята кгрунъту вм(с)к.> Копачовського зъ пятою кгрунъту Ольшани(ц)кого и кгрунъту Обуховського зходи(т)се, оьбли(ч)не и зави(т)е сами стали на и(н)станцію того (ж) помененого княжа(т)и е(г)lo] м(л)к.>, которы(и) с притомънстю опекуновъ своихъ вм(с)к.> с притомънстю пана стрья и опекуна вм(с)к.> и ины(х), яко колълятераловъ, до пильнованья ¹⁶¹к.> и при(з)нанья такъ пре(з) вм(с) сами(х)к.> яко и по(д)даны(х) вм(с)к.> копачовськихъ и нешеровськихъ.> стены и пята кгрунъту вм(с)к.> Копачовско(г)lo]к.> з кгрунътомъ повода теперешнього.> Ольшани(ц)ки(м) з кгрунътомъ Обуховскимъ.> абы(с)те вм(с). стали.> стену и пету з кгрунътомъ поводов(м) Ольшаницкимъ.> а кгрунътомъ Обухов(в)скимъ при(з)нали.> и (с)веде(ц)тво чере(з) по(д)данныхъ свои(х) выдали.> и на все, ш(т)о е(с)че часу права шире(и) о(д) поводовое стороны декъляровано будетъ, прислухали.>.

Писанъ в Ё(р)жищове року тисеча ше(ст)сотъ три(д)цать девятого.> м(с)ца ма(р)ца пятого дъня.>. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевського».

По которомъ то учиненью таковое пропозиции.> пре(з) пленипотенътовъ княжа(т) и(х) м(л)к.> Корє(ц)кихъ.> и доведенью.> реляцією во(з)ного року, слушьне припалого;> у того Пробитого валу, чере(з) которы(и) дорога посполитая идетъ до Триполья.> урожоны(и) е(г)lo] м(л)к.>. панъ Еремия(ш) Тыша Бывковски(и) свои(м) и урожоны(х) и(х) м(л)к.> пановъ Кгабриля [!к.> Павъла.> и Яна.>, урожоно(г)lo] негда е(г)lo] м(л)к.>. пана Адама Тыши потомъковъ позосталы(х), летъ не маючихъ, имєне(м) очевисте станувъши <()поведиль.>), будучи чере(з) мене, по(д)коморо(г)lo], юдициалите(р) инъквированы(и), поведиль, и(ж) тутъ е(ст) пета тро(х) кгру(н)то(в) // кгрунътовъ схожаючи(х)ся у то(г)lo] валу Пробитого: Копачовская.> Обуховская.> и Ольша(н)ская. Которое петы доводечи, продуковалъ ли(ст) грани(ч)ны(и), межи добрами Обуховомъ.> О(л)ша(н)кою и Копачовомъ учинены(и)к.> до актъ кгро(д)ски(х) кие(в)скихъ.> о(д) ки(л)кудєсять ¹⁶²летъ поданы(и), во(д)лугъ которого.> тые вьсь стєньники.> споко(и)не кгру(н)товъ своихъ заживали.> и заживаю(т)к.>; дедуковалъ и то, же противъко тымъ границомъ старожит(н)нымъ, до актъ поданы(м), жа(д)ное протє(с)тации не учинєно.>; показалъ и то, же въ ко(ж)ды(х) границахъ прирожоные знаки.> границу.> вы(с)ве(д)чають.>. То.> тєды дедуковавши.> при тыхъ докумєнтахъ листовны(х)к.> знакахъ прирожоны(х)к.> и въживанью старожитънымъ непєре(р)вано(м), брались до вьшеляной пробации, же тогъ валь Пробиты(и), чере(з) которы(и) дорога по(с)политая.> до Трипо(л)я идетъ, єсть вла(с)ною, и(с)то(т)ною.> а правдивую пятою.> трохъ кгрунътовъ: Обуховського, Ольша(н)ско(г)lo] и Копачовського.>. С ты(х) тєды причинъ просиль.> абы до пробации до стены своеє былъ припушоны(и), и стена и(х) м(л)к.>. паномъ ¹⁶³Тышомъ ¹⁶⁴у того Пробито(г)lo] валу.> до Копачова была присужона.>.

¹⁵⁹ Далі повторено в писарських дужках: «з добрами».

¹⁶⁰ Літера «о» виправлена з іншої букви.

¹⁶¹ Літера «а» виправлена з «ъ».

¹⁶² Фрагмент тексту на початку рядка, а саме «-ськихъ.> о(д) ки(л)ку», підкреслено.

¹⁶³ Літера «м» виправлена з «в».

¹⁶⁴ Те саме.

Я, по(д)комори(и)⟨,⟩ в то(и) справе делиберовалемъ⟨,⟩ на учине(н)е сенъ-те(н)ции моеє до дня завѣтрешнего, зачимъ и тую справу ѿ(д)волати ро(с)-казалемъ⟨,⟩. А кгда дѣня завѣтрешнего дга(д)ца(г) четве(р)того мая на тоє жь ме(ст)це, то є(ст) до Пробитого валу презенътовавышисє⟨,⟩ сторону до (с)правы во(з)ному приволати ро(с)казалемъ⟨,⟩. Тамъ ексьєдиуючи делиберацию мою⟨,⟩ поневажъ тая справа не з акторату его м(л)⟨:⟩. пана бельско(г)lоl, справы при(н)ципальное акътора⟨,⟩ але кня(жт) и(х) м(л)⟨:⟩. Коре(ц)кихъ за по(з)вомъ моимъ ¹⁶⁵ по(д)комо(р)скимъ, ѿ(д) и(х) м(л)⟨:⟩. яко акъторовъ⟨,⟩ по и(х) м(л)⟨:⟩ пановъ Тышовъ⟨,⟩ до пильнованъя стѣны своеє выданымъ, єсть приволана⟨,⟩ и актує(т)се⟨,⟩ за котрымъ привола-нѣмъ//ѿ(д) и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ, яко миноренибу(с)⟨,⟩ є(г)lоl м(л)⟨:⟩. панъ Еремийшъ Тыша⟨,⟩ стры(и) и ѿпекунъ ихъ прирожоны(и)⟨,⟩ станувъши⟨,⟩ будучи пре(з) мене юдициалите(р)⟨,⟩ пытаны(и), при(з)наль то⟨,⟩ же тутъ у то(г)lоl валу Пробитого пята тро(х) дѣдинъ⟨,⟩ конькуненъцию свою мають⟨,⟩ то єсть пѣта кгру(н)ту Ѡбуховъско(г)lоl⟨,⟩ другая пѣта кгрунъту Копачовъско(г)⟨,⟩ третяя⟨,⟩ пята кгрунъту Ѡльшани(ц)кого⟨,⟩ при которомъ указанъю пята пришло до продукованъя передо мъною⟨,⟩ пра(в) межи и(х) м(л)⟨:⟩. паны Тышами⟨,⟩ а его м(л)⟨:⟩. паномъ бельскимъ⟨,⟩ акъторомъ⟨,⟩ кавъзе ¹⁶⁶ при(н)ципались, зачимъ⟨,⟩ и де валидигатє⟨,⟩ границъ диспутация за(и)шла⟨,⟩. Тєды я, не вдаючисє въ кокгни-цию⟨,⟩ жа(д)ную⟨,⟩ правъ менованы(х)⟨,⟩ з ѿбудву сторо(н) передо мъною продукованы(х), ничого ѿнымъ не дерокгуючи⟨,⟩ ѿвѣщемъ ѿныє. то є(ст) такъ поводовое стороны⟨,⟩ его м(л)⟨:⟩ пана бельско(г)lоl⟨,⟩ яко и⟨,⟩ по(з)-ваное⟨,⟩ кня(ж)⟨:⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Коре(ц)кихъ, туде(ж) тежъ и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ, кольятєраловъ, и(н) суѿ є(с)се⟨,⟩ зоставивъши, тую справу теперешнюю зо вѣсьмъ ¹⁶⁷ єє ефекътомъ а(д) децизиѿнемъ ка(в)зе при(н)ципали(с) суспе(н)дую⟨,⟩. А хотєчи справу принципальную⟨,⟩ конътинуѿвати и въ не(и) децизию правъную⟨,⟩ учинити⟨,⟩ пленипote(н)тови княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. по выведенъю⟨,⟩ и выправенъю дукъту све(д)ковъ ставити во(д)лугъ декълярации его наказую ¹⁶⁸⟨,⟩ и наказа-лемъ⟨,⟩.

198 зв.

Где при то(м) же дѣкрете его м(л)⟨:⟩. панъ белъски(и), поводъ, протє-стовалъсє, такъ на кня(ж) є(г)lоl м(л)⟨:⟩. албовє(н)цъ пленипотєнътовъ его⟨,⟩ яко по(з)ваного⟨,⟩ яко тежъ противько вѣсьмъ кольятєраломъ его, же и(н) конъдиктаминъ вѣсє чинять⟨,⟩ ѿдинъ другому и(н) мелниусъ є(с)се а инъ детримєнътумъ⟨,⟩ стороны поводовое, стѣны собѣ ⟨(:)где ани подобє(н)ства ко(н)тингунтати(с), ани подобєнъства такового ме(ст)ца, где бы а кво⟨,⟩ а(д) квє(м)⟨,⟩ дукътъ мо(г) быти проважоны(и)⟨:⟩) при(з)на-вано(т), в чомъ его м(л)⟨:⟩.// є(г)lоl м(л)⟨:⟩. панъ белъски(и) и ѿ нева(ж)-но(ст) то(г)lоl дукъту⟨,⟩ солєните(р) све(д)чилсє⟨,⟩. А умоцованы(и) стороны по(з)ваное кня(ж)⟨:⟩ є(г)lоl м(л)⟨:⟩. Коре(ц)ко(г)lоl противько протєстации его м(л)⟨:⟩. пана белъского поводово(и) репротєстовалъсє, же жа(д)ного конъдиктамину ни с кимъ не чинить, але по(д)лугъ правъ и ди(с)позици(и) я(с)ны(х)⟨,⟩ дукътъ сво(и) а тє(р)мино а кво а(д) квємъ⟨,⟩ лєитимє припро-

199

¹⁶⁵ Літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁶⁶ Літера «є» виправлена з іншої букви.

¹⁶⁷ Літера «ѣ» виправлена з «и».

¹⁶⁸ Літера «у» виправлена з «а».

вадилъ<, > которы(и) ду(к)тъ его слушьны(и) стеньники въсь при(з)нали и<, > палямъ пере(д) судомъ теперешни(м) по(д)комо(р)скимъ стве(р)дили<.>.

Репротѣ(с)товалъсе при томъ е(г)ло м(л)<.>. панъ Тыша именовъ своимъ и именовъ и(х) м(л)<.>. пановъ Тышовъ, недоро(с)лы(х) дедичовъ копачовскихъ, и(ж) жа(д)но(г)ло ни (с) кимъ коньдиктамину не чинятъ<, > але стену свою Копачовскую я(с)ными и вы(р)а(з)ными листо(в)ны(ми) докуменътами еви(н)куютъ<, >. Которо(г)ло декрету его м(л)<.>. панъ Тыша за правъны(и) не при(и)муючи, ѿ(т) него до суду головъного трыбуналу Любельско(г)ло на воево(д)ство Киевское з дв(о)хъ ¹⁶⁹ раци(и): пе(р)шая — же супе(р) коньтрово(р)сиа(с) ¹⁷⁰ ѿблята(с)<. > етъ пробациѳне(с) иньдукта(с) я, по(д)комори(и), финалите(р) не децидовалемъ<, >; другая<, > — же кумъ ка(в)за при(и)нципали читате па(р)ти(с)<, > не дете(р)миновалъ часу, жебы мель децидовати ациале(м) скопулямъ ¹⁷¹ вицини<, > — апеловалъ<, >. Я-мъ ему тое апеляции и(н) того допустилъ<, > и рокъ за нею<, > пере(д) судомъ головънымъ трыбунальски(м) в Люблине на тотъ ча(с), кгда справы воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло поря(д)комъ и(и)шихъ воево(д)ствъ коро(н)ныхъ припадуть и сужоны будутъ<, > ку ро(с)праве пра(в)но(и), кромъ вшелякого припо(з)ву, зложилъ и на(з)начилемъ<, >.

Протѣ(с)товалъсе е(г)ло м(л)<.>. панъ Тыша противько его м(л)<.>. пану по(д)коморому де гравамине етъ дамъни(с)<, > же злучилъ би па(р)титамъ сенътенъциамъ пе(р) апеляциѳнемъ. Я-мъ се репротѣ(с)товалъ, же такъ ве(д)ле права // быти розумелемъ.

199 зв.

А е(г)ло м(л)<.>. панъ бельски(и), акъто(р) ка(в)зе при(и)нципали(с)<, > протѣ(с)товалъсе, же я, по(д)комори(и)<, > све(д)ковъ на вѣла(с)номъ кгрунъте, яко сторона меновала, Ѡбуховскомъ, хочу слухати<, > а не и(и) локо фуньдате юри(з)ди(к)циѳнись. В то(т) способъ по которомъ декрете, пре(з) е(г)ло м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)ло ферованымъ<, > протѣ(с)товалъсе е(г)ло м(л)<.> панъ бельски(и), акъторъ, противько е(г)ло м(л)<.>. пану по(д)коморому ѿ то, и(ж) е(г)ло м(л)<.>. панъ по(д)комори(и)<, > не уважаючи раци(и)<, > пре(з) его м(л)<.>. пана бельского въ занесены(х) пере(д) тымъ протѣ(с)тациахъ его ѿ заеханъе кгрунъто(в) и(н) преюдициумъ ¹⁷² етъ дамънумъ его м(л)<.> пана бельско(г)ло, акътора<, > учинены(х), же на вѣла(с)номъ кгрунъте<, > Ѡбуховьски(м), здавъна заживанымъ<, > а не и(и) локо фуньдате юри(з)ди(к)циѳни(с)<, > где коньтрово(р)сиа ѿ кгрунъте межы сторонами<, > заходи(т)<.> любо то на вѣла(с)номъ кгрунъте<, > е(г)ло м(л)<.>. пана бѣ(л)ско(г)ло юри(з)ди(к)шия е(ст) уфуньдована<.>), сведе(ц)твъ стороны по(з)ваное, выдаванъя<, > сведе(ц)твъ и(х) слухати хоче(т) и де(к)ляруе(т)се<, > Я-мъ се репротѣ(с)товалъ<, > же такъ ве(д)ле права быти розумель<, >.

А потомъ пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<.>. Корѣ(ц)ки(х), по(з)ваныхъ, ставили све(д)ковъ<, > тамъ же у того (ж) Г'робито(г)ло валу, где дукътъ сво(и) сконъчили, хотечи сведѣтвы ¹⁷³ и(х) слушьно(ст) дукъту своего пробовати. Которы(х) то све(д)ковъ я, по(д)комори(и) и(и)ста(р) и(и)квизициѳни(с) ко(ж)до(г)ло з ни(х) зособна е(к)заминовавъши, све-

¹⁶⁹ Літера «в» виправлена з іншої букви.

¹⁷⁰ Літера «к» виправлена з іншої букви.

¹⁷¹ Літера «я» виправлена з іншої букви.

¹⁷² Літера «у» виправлена з іншої букви.

¹⁷³ Літера «ы» виправлена з «ь».

де(ц)тва и(х) поря(д)не списавъши, рукою своею оныя по(д)писавъши, въ зава(р)томъ ротуле стороне по(з)вано(и), печатью моею по(д)комо(р)скою запечатовано(м), о(д)далемъ. С которо(г)ло[о] о(т)да(н)я помененого роту-лу<,> пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. мене квитовали.

А по выведеню сведе(ц)твъ стороны по(з)ваное то(т) же актюръ е(г)ло[о] м(л)⟨:⟩. панъ бельски(и) просилъ и правъне домавлялсе, абы(м) по вы(с)лу-ханю сведе(ц)твъ сторо(н)и обо(х) про дефини- // про дефинитива етъ¹⁷⁴ 200 у(л)тимарие сенъте(н)ция<,> суа а(д) локумъ фундате юри(з)ди(к)щио(н)си(с) рекгре(с) учинилъ<,> и (з)ехалъ<,> абовемъ¹⁷⁵ ко(ж)дая справа, презе(р)-тимъ грани(ч)ная<,> яко ме(ст)це<,> любо ексь а(р)битрио юдщи(с)⟨,> любо е(к)сь юридика демо(н)страционе па(р)т[и]л(с) кую(с)кве а(д)ве(р)се<,> до ро(з)судьку пра(в)но(г)ло[о] о(п)р(т)унумъ о(б)тъиня(т), на то(м) же те(ж) ме(ст)цу<,> абы децизио(н)емъ юдици(с) финалемъ<,> о(б)тъиня(т) неце(с)се е(с)тъ<,>. Што и(ж) такъ е(ст)⟨,> — право посполитое о томъ све(д)чить, же локу(с) а(д) дефе(н)де(н)дамъ ка(в)замъ еле(к)ту(с) еа но(н) сопита<,> приватумъ локумъ ултимарие се(н)те(н)цие фере(н)де пати некви(т)⟨,> для чого и(ж) е(г)ло[о] м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и) дукъты обудвухъ сторонъ о(д)правивъши, знову<,> а(д) локумъ фундатуръ юдици(с) суи реди(т)⟨,>. Теды и(н) е(о) а(р)кгуи но(н) потестъ<,> але на томъ ме(ст)цу дефинитивамъ сенъте(н)ция(м) суамъ<,> про е(к)зиенъция гуо(с) ка(в)зе<,> профе(р)ре тенету(р)⟨,> А умцованые кня(ж)т⟨:⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)ки(х) поведили, и(ж) на то(м) ме(ст)цу, где ся три петы сходятъ к(р)унътовъ<,> и где сторона по(з)ваная<,> дукътъ свои лентиме¹⁷⁶ о(д)правила<,> и где пре(з) судъ по(д)комо(р)ски(и) и(н)квизиция е(ст) выслухана<,> мае(т) быти дефини- тива сенъте(н)ция<,> тоє справы грани(ч)ное<,> пре(з) судъ по(д)комо(р)-ски(и) ферована<,>. Я, по(д)комори(и), конъ(т)рове(р)си(и) сторонъ о(б)охъ выслухавъши<,> и оныя у себе уваживъши<,> декляруюсе<,> тамъ ехати, где е(ст) уфундована юри(з)ди(к)ция<,> и туоу справу грани(ч)ную тамъ конъчити<,> где початокъ сво(и) узля.

Проте(с)товалсе е(г)ло[о] м(л)⟨:⟩. панъ бельски(и), актюръ, о конъ-дикътами(н)⟨,> же еденъ юри(с)та е(г)ло[о] м(л)⟨:⟩. панъ Негребе(ц)ки(и) о(д) обудву(х) и(х) м(л)⟨:⟩. такъ кня(ж)т⟨:⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)ки(х), яко и пановъ Тышовъ одправуе<,>. Дабитуръ и(н) ко(п)иа<,>. А пленипote(н)-тове княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. по(з)ваны(х) поведили, же жаде(н) таковымъ способомъ и(н) конъди(к)тамине ко(н)ви(н)кованы(и) быти не може(т)⟨,>, кгда еде(н) юри(с)та // о(д) двухъ сторонъ, то е(ст) о(д) по(з)ваного и о(д) сте(н)ника, о(д)правуе<,>. Абовемъ не е(ст) то и(н)ко(м)патибиле, абы юри(с)та оденъ не только о(д) по(з)ваного и о(д) о(д)но(г)ло[о] сте(н)ника, але о(д) ки(л)кудєся(т) сте(н)нико(в) и о(д) по(з)ваного не мо(г)лъ о(д)-правовати.

Проте(с)товалисе¹⁷⁷ при томъ тыє жъ пленипотенътове кня(ж)т и(х)⟨,> м(л)⟨:⟩ противко е(г)ло[о] м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморому киевскому и въря-дови его о та<,> же и(н) локо дефинитиво дукъту, пре(з) по(з)ваную сто-рону а те(р)мино а кво<,> а(д) те(р)минумъ а(д) кве(м)⟨,> о(д)пра(в)лено(г)ло[о],

¹⁷⁴ Літера «е» виправлена з іншої букви.

¹⁷⁵ Літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁷⁶ Перша літера «е» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁷⁷ Літера «и» виправлена з «ъ».

сенъте(н)ции своє(и) ѿ(с)тато(ч)ное<,> а звлаща по ¹⁷⁸ и(н)квизиции ѿбу-
двухъ сторонѣ, выведеное ¹⁷⁹ на пятѣ<,> грохъ кгрунътовъ, докуменътами
авъте(н)тычъными<,> пробованое<,> е(г)л[о] м(л)<:>. па(н) по(д)комори(и) зъ
урядомъ своимъ не хотѣлъ феровати<,>. Протѣ(с)товалъсе е(г)л[о] м(л)<:>.
панъ Тыша именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)<:>. пано(в) Тышовъ недо-
ро(с)лыхъ противъко е(г)л[о] м(л)<:>. пану по(д)коморому киевскому и уря-
дови его<,> такъже и его м(л)<:> пану бельскому, же мимо стѣну Копач-
човъскую и(х) вла(с)ную, докуменътами авътенъты(ч)ныи!! апыпробова-
ную, и мимо апелѣцию ¹⁸⁰, ѿ(д) декрету своего допущоную<,> по(д) ча(с)
которое апелѣции жа(д)ные конътрове(р)сие не маюгъ быти<,> възна-
вѣныя, пока ¹⁸¹ децизии свое(и)<,> апелѣция не во(з)ме(т)<,> а его м(л)<:>.
па(н) под(д)комори(и) киевски(и)<,> зъ урядомъ свои(м) пе(н)де(н)те апе-
лѣциѣне е(г)л[о] м(л)<:>. пану бельскому кгрунътъ Копачовъски(и)<,> стѣнъ-
никовъ зае(ж)д(ж)ати допу(с)чае(т) и самъ мимо ретрузию пановъ Ты-
шовъ к(г)вальтовъне ¹⁸² зае(ж)джае(т)<,> такъже ѿнева(ж)ности то(г)л[о]
зае(з)ду и въсего акъту грани(ч)ного<,> ѿферуочисе правѣне такового ук-
ри(в)женъя<,> зна(ч)ного ви(н)диковати<,>.

201 А сторона поводовая е(г)л[о] м(л)<:>. панъ бельски(и), яко акъторъ
гуо(с) кавъзе кгранициерумъ, не хотечи в ни въ чомъ дерокгова(т)и, всѣмъ
и(н) енерѣ ¹⁸³ кво(д)кво(д)<,> и(л)лярумъ<,> си(н)гъ попережающимъ про-
те(с)тациѡмъ и репротестациѡ(м) свои(м) // своимъ, якимъ способомъ и
противъко кому з особъ выше(и) поменены(х) такъ при(н)ципалитеръ и(н)
га(к)ъ кавъза кграниерумъ ¹⁸⁴<,> по(з)ваны(х), яко те(ж) кольлятерали-
тати(с) пе(р)сона(с) репрезе(н)туючи(м) ¹⁸⁵, в то(и) справѣ занесенымъ, и
на томъ пляцу рекгре(с)сусъ лоци юдициали(с) соленънемъ протѣ(с)тациѡ-
немъ суамъ<,> чини(т)<,> а противъко выже(и) помененымъ ѿсобомъ ре-
протѣ(с)тацию заносить, и(ж) ничиему кгрунътови ничого не убляжаючи
ани детриментумъ ¹⁸⁶ якого и шкоды чинечи, вѣла(с)нымъ кгрунътомъ
своимъ провадитъ, и на томъ вла(с)номъ ме(ст)цу, а то е(ст) на ри(ч)це
Ольшанъце, где пе(р)вѣ(и) ѿ(д) ле(т) ки(л)ку юри(з)ди(к)ция фунъдована
была, поставити хочеть; туде(ж) тежъ и противъко кн(ж)я(м)<:> и(х) м(л)<:>.
Коре(ц)ки(м), яко въ тыхъ границахъ по(з)ванымъ<,> такъже и противъко
пану Тыши Быковскому<,> яко въ то(и) справѣ кольлятералови, именемъ
сыновъцовъ своихъ припо(з)ваному<,> рациѡне<,> конъди(к)тамини(с) етъ
ко(н)сп(и)рациѡни(с)<,> и(н) сурокациѡне(м) юриумъ, преюдициумъ е(т)
да(м)ну(м) ма(к)симумъ е(г)л[о] м(л)<:>. пана бельского, акътора<,>.

Туде(ж) те(ж) и я, по(д)комори(и)<,> противъко протѣ(с)тациѡмъ вы-
же(и)<,> менованымъ всѣмъ<,> такъ, чере(з) кня(ж)т)<:> и(х) м(л)<:>. Ко-
ре(ц)кихъ<,> яко и чере(з) пано(в) Тышо(в)<,> проти(в)ко мнѣ и урядови
моему починены(м) ¹⁸⁷<,> репротѣ(с)туоусе, же я бе(з)правъя жа(д)ного ни-

¹⁷⁸ Слово вставлено над рядком.

¹⁷⁹ Перша літера «в» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁰ Літера «ю» виправлена з іншої букви.

¹⁸¹ Закінчення «-ки» написано по верх інших букв.

¹⁸² Перша літера «в» виправлена з іншої букви.

¹⁸³ Помилково замість «и(н) онере»?

¹⁸⁴ Пропущені літери: має бути «кгранициерумъ».

¹⁸⁵ Перша літера «р» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁶ Літера «и» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁷ Виносна «м» виправлена з іншої букви.

кому не чиню, але маючи и(н)фо(р)мацію чере(з) декре(т) трибунальски(и), во(д)лугь которого декрету, права посполитого и слущности самое<, в томъ суде мой(м) поступаю<.>

По которы(х) протече(с)тациахъ кгда-(м) я, по(д)комори(и), на ме(ст)це уфуньдованое юри(з)ди(к)ции с того тамъ ме(ст)ца ѿ(д) Пробитого валу приехавъши, во(з)ному менованому сторонъ привола(т) до справы ро(с)казалемъ, тамъ на томъ ме(ст)цу уфуньдованое¹⁸⁸ юри(з)ди(к)ции е(г)ло[м(л)]<.> панъ // Еремияшъ Тыша Быковъски(и), ѿчеви(с)те стану(в)ши, именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)]<.> пано(в) Тышовъ недоро(с)лыхъ, въ вопеще свое(и) маючи(х), солените(р) све(д)чильсе и ѿповедалъ<, противько е(г)ло[м(л)]<.> пану по(д)коморому киевському и урядови его<, та(к)же и противько его м(л)]<.> пану белъскому, и(ж) его м(л)]<.> панъ по(д)комори(и) бе(з) вшеляки(х) докуме(н)товъ и доводовъ правъны(х) на кгрунъте вла(с)номъ Копачовъскомъ у ри(ч)ки Ольшаньки<, проти(в)ко про(р)ваное гребельки, яко неналежъне, въ справе зъ его м(л)]<.> паномъ белъскимъ, поводомъ, а княжа(т)ы и(х) м(л)]<.> Корє(ц)кими, по(з)ваны(ми), за декре(т)о(м) трибунальскимъ грани(ч)ную¹⁸⁹ юри(з)ди(к)цию фуньдовалъ<, такъ и(н) преюдициумъ те(р)цие па(р)ти(с) и(х) м(л)]. пановъ Тышовъ, стеньниковъ, которы(х) декре(т) трибунальски(и) до тоє справы не нецеситовалъ<, дефинитивамъ сеньте(н)циа(м) чинити усилие(т)]<.> А и(ж) тотъ акътъ грани(ц)]<, яко не на томъ ме(ст)цу, где пере(д) тымъ о(д) лєтъ ки(л)ку зачинальсе<, уфуньдованъ е(ст), и ко(н)чоны(и) маєтъ быти противько правомъ и ди(с)позициомъ и(х) м(л)]<.> пано(в) Тышовъ я(с)нымъ<, тєды его м(л)]<.> панъ Тыша<, такъ ѿ нева(ж)но(ст) то(г)ло[все(г)ло] акъту<, яко и ѿ бе(з)правъе и у(н)му кгрунъто(в) Копачовъскихъ<, ѿферуицисє то(г)ло[все(г)ло] укри(в)же(н)я такъ зъ его м(л)]<.> паномъ по(д)коморимъ кие(в)ски(м) и урядомъ его<, яко з е(г)ло[м(л)]<.> паномъ белъски(м) правъне ви(н)диковати<.>

201 зв.

А его м(л). панъ бе(л)ски(и), акъто(р) ка(в)зе кгранициѿрумъ¹⁹⁰, тутъ же заразо(м) пере(д) судомъ стоячи, де валидитате гуно(с) лоци фуньдате юри(з)ди(к)циѿни(с) е(т) тоциусъ акътусъ юдициарии<, кгранициѿрумъ репротестатуръ, и(ж)]<, яко на ме(ст)цу давъно уфуньдованомъ<, на то(т) ча(с) правъне зачатые, такъ и правъне и слущне пре(з) его м(л)]<.> пана по(д)коморо(г)ло[//-моро(г)ло] до (с)кутку и (с)ко(н)ченъя своего приходя(т). Туде(ж)]<, то(т) же е(г)ло[м(л)]<.> панъ белъски(и) протече(с)това(л)се противько сторонамъ обудвумъ<, такъ княжатомъ и(х) м(л)]<.> Корє(ц)кимъ<, яко и паномъ Тышомъ<, рациѿне конъдиктамини(с). Дабиту(р) инъ копия<.> Репротече(с)товалисе умоцованые по(з)ваное¹⁹¹ стороны<, такъж(е) и е(г)ло[м(л)]<.> панъ Тыша, и(ж) жа(д)ного конъдикътамину в то(и) справе не чинять<, але вла(с)ности и целости своихъ кгрунътовъ перестерегають.

202

А и(ж) се того дъня спо(з)нило<, тєды я тую справу до дъня завътрешнего два(д)ца(т) пя(т)о(г)ло[мая<, по(д) тою (ж) мо(ц)ю<, тому жъ во(з)ному ѿ(д)волати ро(с)казалемъ<.> А кгда дъня два(д)ца(т) пятого<, то е(ст) назавътрєє<, на тоє (ж) ме(ст)це уфуньдованъя юри(з)ди(к)ции

¹⁸⁸ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁹ Літера «г» виправлена з іншої букви.

¹⁹⁰ Помилково замість «кгранициѿрумъ».

¹⁹¹ Літера «п» виправлена з іншої букви.

презентовавшись и сторонъ до справы чере(з) того (ж) во(з)но(г)ло при-
волати ро(с)казалемъ<.>, теды е(г)ло м(л)<.> па(н) Еремияшь Тыша Быковъ-
ски(и)<.> именемъ своимъ и именемъ ихъ м(л)<.> пановъ Тышовъ недоро(с)-
лыхъ, в опеци свое(и) маючихъ, солениге(р) све(д)чильсе и протѣ(с)то-
валь<.> противъко е(г)ло м(л)<.> пану по(д)коморому киевському<.> и
урядови его, такъже и противъко е(г)ло м(л)<.> пану белъскому ѿ не-
ва(ж)ности того всего акъту грани(ч)ного с ты(х) причинъ<.> и(ж) то(т) акътъ
на чужо(м) кгрунъте стенъниковъ е(ст) уфунъдованы ¹⁹², и(ж) противъко
правови и диспозициѿ(м)<.> я(с)ны(м) и(х) м(л)<.> пановъ Тышовъ пре(з)
его м(л)<.> пана белъского проважоны(и) и (с)ко(н)чоны(и)<.>; и(ж) е(г)ло
м(л)<.> панъ по(д)комори(и) зъ урядомъ своимъ не на томъ ме(ст)цу, где
пере(д) тымъ тая справа початокъ сво(и) брала, уфунъдовалъ юри(з)ди(к)-
цию то(г)ло акъту грани(ч)ного и ко(н)чити-хоче(т) зъ уще(р)бкомъ кгрунъ-
ту стенъниковъ<.> пановъ Тышовъ<.> ѿферуючисе такового бе(з)правья<.>
правъне<.> екъсперири. // А е(г)ло м(л)<.> па(н) белъски(и), акъто(р)
ка(в)зе презентись, репротѣ(с)товальсе ѿ ва(ж)ности то(г)ло всего акъту
грани(ч)ного<.> и декретовъ е(г)ло м(л)<.> пана по(д)коморо(г)ло. Дабитуръ
и(н) копия<.>.

А пото(м) умоцованые княжа(т) и(х) м(л)<.> Корѣ(ц)ки(х), захова(в)-
ши собе въшелякие ѿбороны правъные въцале, поведили<.> же поводовая
сторона яко въпере(д) дукътъ сво(и) ѿ(д)правовала<.> такъ маеть пробова-
ти<.> докуме(н)тами по(д)лугъ права посполитого<.> авътенъты(ч)ными,
е(с)ли же добре сво(и) дукътъ провадила<.> албо не(т)<.> а въпередъ маеть
пробовати, ѿ(д)ко(л) взяла дукътъ сво(и) ѿ(д) Ольшанъки, е(с)ли же
мае(т) якие диспозицие на Ольшанъку албо не(т)<.>; другая — мае(т)<.>
пробовати и(н)те(р)медиумъ ¹⁹³ дукъту своего, е(с)ли е(г)ло добре дедуко-
валь<.>; третяя — мае(т) пробовати, е(с)ли его слушьне приведль а(д)
те(р)минумъ а(д) кве(м)<.> и е(с)ли мо(г)ль то(т) дукътъ провадити пре(з)
валь Пробиты(и)<.> где се три стены сходятъ<.> и которые стены акътъ гра-
ни(ч)ны(и)<.> ю(ж) апыробоваль и еви(н)коваль. И поки сторона поводовая
ду(к)тумъ кве(м)<.> а(с)се(р)ри(т) ¹⁹⁴, ѿно(г)ло пробаби(т) авътенътыци(с)
докуменъти(с)<.> поты и сторона по(з)ваная не пови(н)на<.> реплики своее
давати<.> а поготовью дукъту своего еви(н)ковати и пробовати<.>.

А е(г)ло м(л)<.> панъ белъски(и), яко сторона поводовая, поведиль,
и(ж) вперѣ(д) до продукованья муниментовъ, докуменътовъ, привилеѿ(в),
записовъ и и(н)ши(х) диспозици(и) въшеляки(х)<.> анижели сторона по(з)ва-
ная<.> мае(т) быти припуціона зъ певъны(х) причинъ<.>:

перышая — и(ж) а(к)то(р) ка(ж)ды(и) суе кавъзе примумъ локумъ про-
ба(н)ди ѿбъгинеть ¹⁹⁵ етъ нонъ и(м)мерито<.> албовемъ по(з)ваны(и) е(н)ѿ
ильлиусъ пробациѿнибусъ деду(к)ти(с) а(д) рефутациѿнемъ и(л)лярумъ акъ-
педитъ<.>:

другая — и(ж) сторону поводую<.> пе(р)шую быти до проваженъя<.>
203 дукъту своего, анижели сторону по(з)ваную // по(з)ваную<.> де(к)ретомъ
по(д)комо(р)скимъ<.> е(ст) выналезено; секвитуръ за те(м), и(ж) пе(р)шую
и пере(д)не(и)шую проваженъя дукъту е(ст) сеньтенъциѿвана<.> такъ

¹⁹² Літера «ы» виправлена з «у».

¹⁹³ Перша літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁹⁴ Рядкова «р» виправлена з «в».

¹⁹⁵ Над закінченням «-еть» викреслено виносну («н?»).

тежь поциоремъ<,> па(р)темъ ю(с) продуце(н)дарумъ юриумъ<,> е(т) диспозициѡнумъ<,> и въперед(д), анижели сторону по(з)ваную<,> декретомъ тымъ же по(д)комо(р)скимъ<,> сеньте(н)цифвано бы(ти) муси(т)<,>:

третяя — и(ж) тестимония<,> и ди(с)позицие<,> ¹⁹⁶ и суседовъ околиц(ч)ны(х)<,> ты(х) кгрунътовъ ведомы(х), въперед(д) стороны поводовое<,> анижели по(з)ваное<,> пре(з) пана по(д)коморого выслуханые и ѡдобранные суть<,> а то не е(ст) въ подобенъстве<,> абы те(с)тимониа<,> утрарумъ па(р)циумъ мели быти зъ собою<,> згожающисе<,> и до ѡ(д)ного целю змерати, ѡ(д)ко(л) бы ко(н)фузиѡ ¹⁹⁷ урости мусела<,> кгда бы те(с)тимониа стороны поводовое<,> ѡдобранные и попережонные</> докуме(н)та и диспозицие стороны по(з)ваное мимо сторону поводовую ¹⁹⁸ попережали<,> ш(т)ю яко бы рѣчь слу(ш)ная<,> была, сна(д)не ка(ж)ды(и) уважити може(т), кгда(ж) то суть коръре(л)лятива, которые габенътъ се адъ ¹⁹⁹ инъвицемъ, же тестимониа до диспозиции, диспозицие ²⁰⁰ засе до сведе(ц)त्वъ стегатисе маю(т)<,>.

То теды сторона поводовая указа(в)ши<,> и декляровавъши<,> проси(т), абы пре(з) декретъ по(д)комо(р)ски(и)<,> въперед(д) ѡ(д) стороны по(з)ваное до указанъя правъ и диспозици(и) своихъ припущона была<,> дальшиє пробацие въ ²⁰¹ то(и) справе<(:) яко право<,> посполитое при ро(з)судьку судовомъ мети ²⁰² буде(т) хотело<,>) въцале себе заховавъши<,>.

Я, по(д)комори(и), конътрове(р)си(и) сторонъ ѡбохъ выслухавъши<,> ѡныє у себе уваживъши, у(з)наваю и наказую, абы пе(р)ве(и) акъто(р), а пото(м) сторона по(з)ваная права, привилея<,> и листы, записы, ди(с)позицие<,> собе на тые добра служачие, ко(ж)ды(и) з ни(х) зособъна<,> передо мъною продуковали. Которо(г)lo декрету умоцованые // стороны по(з)ваное за правны(и) не при(и)мучюч, ѡ(д) не(г)lo до суду головъного трыбуналу Любельского на воево(д)ство Киевъское апеловали<,>. Я-мъ и(м) тоє апелации не допустилъ<,>. А ѡни се де прозекве(н)да кграваминє е(т) дамъни(с) протє(с)товали<,>. Я-мъ се тежь репротє(с)товаль, же-мъ такъ ²⁰³ ве(д)ле права быти розумель<.>

203 зв.

Танъде(м) сторона поводовая, прихилиючисе до де(к)рету суду по(д)комо(р)ского, приступуючи до продукованъя правъ всихъ и диспозици(и) свонхъ на має(т)но(ст) свою деди(ч)ную<,> Ѡбуховъскую<,> то е(ст) Ѡбухо(в) и Ѡбуховъши(з)ну<,> служачихъ<,> указаль напередъ:

привилє(и) ѡ(д) короля Казимара !!!<,> въ которомъ пише(т)<,> до князя Володимєровича, абы ѡ(т)чи(з)ну<,> села въсь пану<,> Ивашку Ю(р)шичю по(д) Киевомъ лежачихъ зо въсимъ приве(р)нулъ<,>; де дата въ Горо(д)не мая девє(т)на(д)цато(г)lo<,> и(н)ди(к)та пе(р)вого<,>:

други(и) привилє(и) ѡ(д) тогъ жъ короля Казимєра<,> до того жъ князя Володимєровича с ты(м) же, абы тому жъ Ю(р)шичу тые (ж) выше(и)

¹⁹⁶ Закінчення «-циє» виправлено з інших букв.

¹⁹⁷ Літера «ѡ» виправлена з іншої букви.

¹⁹⁸ Літера «в» виправлена писарем.

¹⁹⁹ Літера «д» виправлена з «ж».

²⁰⁰ Перша та остання літера «и» виправлені з інших букв.

²⁰¹ Літера «ъ» недописана.

²⁰² Літери «м» та «и» виправлені з інших букв.

²⁰³ Літера «к» виправлена з «м».

менованые добра въсѣ приве(р)нуль<,>; де дата въ Вильне<,> сеньтебра дня два(д)ца(т) второго индикѣта второго<,>;

итемъ ²⁰⁴ указаль апыробацию албо конѣфи(р)мацию<,> ты(х) привилеовъ короля е(г)лол м(л)<:>. Жикгимонѣта третего року тисеча ше(ст)-со(т)но(г)лол мая дѣня два(д)ца(т) пе(р)вого на се(и)ме<,>;

итемъ ²⁰⁵ указаль ли(ст) ѿ(д) короля Казимера до пана Ивана Хо(д)-кевича<,> воеводы киевѣского, въ жалобе Ивана Ю(р)ши на а(р)хима(н)дры-та пече(р)ского ѿ ро(з)ныи кривѣды, въ ты(х) мае(т)ностяхъ выше(и) помене-ныхъ починены; де дата въ Троце(х) ²⁰⁶ сеньтебра дня два(д)ца(т) се-мого и(н)ди(к)та пе(т)на(д)цато(г)лол;

ите(м) указаль<,> ли(ст) короля Жикгимо(н)та<,> Пе(р)шого<,> до пана Немеровича<,> воеводы киевѣско(г)лол, писаны(и), абы у того Ю(р)ши по(д)-даны(х) всѣхъ в мае(т)ностяхъ выше(и) поменены(х) дани(и) и доходовъ жа(д)ны(х) не бралъ, и што възьялъ — поворочаль; писаны(и) // писа-ны(и)<,> де дата въ Кракове року тисеча пя(т)сотъ два(д)ца(т) четве(р)того сеньтебра дѣня ѿ(с)мо(г)лол и(н)дикѣта двана(д)цатого<,>;

итемъ указаль засе ²⁰⁷ ли(ст) ѿ(д) того (ж) короля Жикгимо(н)та Ста-ро(г)лол до князя Анѣдрѣя<,> Миха(и)ловича Коши(р)ско(г)лол, ма(р)шалъ-ка<,> и справѣци воево(д)ства Киевѣско(г)лол, въ жалобе Миколая ²⁰⁸<,> Ку(х)мистровича ²⁰⁹ Оле(х)новича<,> Дорогоста(и)ского<,> анытесора и въла(с)ного дедича добръ ѿбуховѣски(х) кие(в)ски(х) Лукавичи<,> Зорош-ничи, Веприни<,> и Глевачи ѿсужоны(х), данины ²¹⁰ пановъ Дорогоста(и)-скихъ, деди(ч)нымъ правомъ служащихъ<,>, абы кри(в)ды въ ни(х) не чине-но и (з) посе(с)си [!] и(х) не ѿде(и)мовано ²¹¹; де дата<,> року тисеча пя(т)-со(т) чтыридеся(т) пе(р)шого<,> генѣвора [!] два(д)ца(т) первого<,> и(н)ди-к(г)та чоты(р)на(д)цатого<,>;

итемъ указаль дѣль пановъ Дорогоста(и)ски(х), которы(м) се панове Дорогоста(и)ские<,> дѣля(т)с<,> добрами и мае(т)ностями, въ Киевѣскомъ воево(д)стве<,> лежачими, где се з делу того ѿ(д)ному з ни(х)<,> пану Янови Дорогоста(и)скому<,> добра албо ве(н)ць ²¹² сели(с)ка пустые на(д)ре(ч)ками Стугъною<,> Лукавицею<,> Кра(с)ною<,> и Бобрицею, на кото-ры(х)<,> села, ро(з)нымъ про(з)ви(с)комъ<,> на(з)ваные, суть<,> ѿсажоны; де дата того делу<,> року тисеча пя(т)со(т) пя(т)десятого юня<,> дня чоты(р)-на(д)цато(г)лол и(н)дикѣта ѿ(с)мого<,>;

указаль при томъ<,> где панъ Петръ<,> Дорогоста(и)ски(и) — стры(и) рожоны(и) пана Павѣла Дорогоста(и)ско(г)лол <(:> коро(г)лол поводъ те-перешъни(и)<,> его м(л)<:>. панъ белѣски(и) цо(р)ку мель за собою<,> де-ди(ч)ку<,> с которою възьялъ тыѣ мае(т)ности<,> выше(и) поменены<,> в то(м) воево(д)стве Киевѣскомъ лежачие<:>; кгда ²¹³ тотъ теды панъ Павѣль Дорогоста(и)ски(и)<,> былъ въ чужо(и) земѣли<,> то(т) же панъ Пютръ[!]

²⁰⁴ Літери «и» та «е» виправлені з інших букв.

²⁰⁵ Аналогічне виправлення.

²⁰⁶ Літера «ц» виправлена писарем.

²⁰⁷ Літера «с» виправлена з «е».

²⁰⁸ Склад «-ко-» виправлено з інших літер.

²⁰⁹ Початок слова «Ку-» виправлений з інших літер.

²¹⁰ Склад «-ни-» виправлений з інших літер.

²¹¹ Літера «м» виправлена писарем.

²¹² Літера «а» виправлена з іншої букви.

²¹³ Літери «к» та «ы» виправлені з інших букв.

Дорогоста(и)ски(и)⟨,⟩ стры(и) пана Павѣла рожоны(и)⟨,⟩ маючи того сыновъца свое(г)ло в опеце свое(и)⟨,⟩ а переведавши ѿ томъ⟨,⟩ якобы тотъ панъ Павелъ // Дорогоста(и)ски(и), сынове(ц) в(г)ло, мелъ бы быти въ чужо(и) земель умѣ(р)ти⟨,⟩ мае(т)но(ст) его ѿ(т)чи(с)тую⟨,⟩ меновите⟨:⟩ села⟨,⟩ Те(р)нъки⟨,⟩ Лукавицу⟨,⟩ Обуховъ⟨,⟩ Нещеровъ⟨,⟩ Форощово⟨,⟩ и Ольшаницу, не ты(л)ко яко нела(с)кавы(и) и незы(ч)ливы(и)⟨,⟩ опекунъ⟨,⟩ але южь яко сукъце(с)сорь⟨,⟩ по немъ наступуючи(и)⟨,⟩ будучи южь певень⟨,⟩ сме(р)ти є(г)ло, продалъ зошлomu княжати⟨.⟩²¹⁴ Костанътему Ѡ(с)тро(з)скому, воеводе киевському⟨,⟩ за головъную суму триста копъ гроше(и) литовськихъ⟨,⟩ которы(х) мае(т)носте(и) и ты(х) селищъ пустыхъ княжъ⟨.⟩ небо(ж)чикъ⟨,⟩ будучи южь инъ посе(с)сиѡне⟨,⟩ на то(г) ча(с) Обуховъ Новы(и), месте(ч)ко теперешнее⟨,⟩ и Ге(р)мановьку⟨,⟩ и(з) и(х) присельками⟨,⟩ осадилъ⟨,⟩ которы(и), пре(з) до(в)ги(и) ча(с) ну(л)ло юре трымаль⟨,⟩; што указалъ де да(т)а²¹⁴⟨,⟩ тисеча пя(т)со(т) ѿ(с)мъдесято(г)ло⟨,⟩ дъня ше(ст)на(д)цато(г)ло дещембра⟨,⟩;

итѣмъ указалъ при томъ ате(с)тацию⟨,⟩ ѡбывателовъ воево(д)ства Киевського⟨,⟩ пану²¹⁵ Павѣлови Дорогоста(и)скому⟨,⟩ служачую⟨,⟩ кгда зъ чужее земљи выше(д)лъ⟨,⟩ же тые села всѣ⟨,⟩ и месте(ч)ка⟨,⟩ выше(и) помененые⟨,⟩ на рѣчкахъ Лукавици⟨,⟩ Кра(с)но(и)⟨,⟩ и Криво(и)⟨,⟩ и ве(р)ховины тоє²¹⁶ рѣчки⟨,⟩ Кра(с)ное звышъменованому пану Павѣлови Дорогоста(и)скому правомъ належат(т); де дата²¹⁷⟨.⟩ тисеча пя(т)со(т) деве(т)десятого ѡкѣтбра⟨,⟩ дъня сегомо⟨,⟩;

итѣмъ показ[аль]²¹⁸ и то⟨,⟩ же кгда звышъменованы(и) панъ Павелъ // Дорогоста(и)ски(и) зошлого кня(ж)⟨:⟩ Коста(н)то(г)ло Ѡ(с)тро(з)ского, воеводу киевско(г)ло, ѿ тые добралъ выше(и) помененые⟨,⟩ ѿ(т)чи(с)тые²¹⁹⟨,⟩ свое по(з)зывалъ [!], которые кня(ж)⟨:⟩ небо(ж)чикъ⟨,⟩ не могучи се при ни(х) зостати⟨,⟩ ты(х)⟨,⟩ и Обухова самого места⟨,⟩ възьявши свою суму⟨,⟩ три(с)та²²⁰ коп(ъ) литовськихъ, добровольне уступилъ и въ посе(с)ию добра выше(и) помененые и Обуховъ ме(с)то // ме(с)то⟨,⟩²⁰⁵ подаль⟨,⟩ а то де анъно тисеча пя(т)со(т) деве(т)десять ѿ(с)мого⟨,⟩ дъня четве(р)того сеньтебра⟨,⟩ а посе(с)ию⟨,⟩ — тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ѿ(с)мого ѡкѣтбра дъня два(д)цать третего⟨,⟩ при(з)наль засе анъно⟨,⟩ тисеча ше(ст)сотъ четве(р)того;

указалъ при томъ и декретъ трибунальски(и)⟨,⟩ де анъно тисеча ше(ст)со(т)ного второго⟨,⟩ юля дня петъна(д)цатого поприсяженъя кгрунътовъ выше(и) помененыхъ пре(з) пана Павѣла Дорогоста(и)ского⟨,⟩ ѿ(т)да зошлоє малъжонъки теперешнего его м(л)⟨:⟩. пана белъского, яко деди(ч)ки²²¹ по ѿ(т)цу своемъ позосталое⟨:⟩ ѿ(д) которое сукъце(с)су темъпори(с) акъ-то(р) теперешни(и), малъжонокъ єє⟨,⟩ ты(х) добръ набыль⟨:⟩, которымъ декретомъ до суду по(д)комо(р)ского на поле для выконанъя присеги⟨,⟩

²¹⁴ Далі пропущено «року».

²¹⁵ Літера «у» виправлена з «ъ».

²¹⁶ Літера «о» виправлена з іншої букви.

²¹⁷ Далі пропущено «року».

²¹⁸ Від цього слова і нижче вповодж 9-ти рядків правий край аркушта обрізаний; бракує по 1—3 прикінцеві літери в рядку.

²¹⁹ Перед цим словом закреслена одна літера («з»?).

²²⁰ Літера «а» виправлена з іншої букви.

²²¹ Друга літера «и» виправлена з іншої («у»?) букви.

наказаное на тые кгрунъты<,> възглядомъ которого то декрету<,> трибунальскаго по выконано(и) присязе<,> выше(и) менованые маетности<,> и кгрунъты, поча(в)ши ѿ(д) Стугъны ре(ч)ки за ѿзеромъ Уюньнымъ<,> ажъ до рѣчки Бобрици<,> пяты Витачовское<,> которые кгрунъты и копъцами, судовне<,> пре(з) пана по(д)коморо(г)ло| усыпаными²²², суть ѿграничоны и ѿце(р)клованы; ш(т)о указаль²²³<,> де анъно тисеча ше(ст)сотъно(г)ло| четве(р)того<,>;

и(ж) кгда тые выше(и) помененые маетности за (по)присяже(н)емъ зошлого пана Павъла<,> Дорогоста(и)скаго ѿному до де(р)жанъя реалите(р)пуцоны были, з межы которы(х) добръ кня(ж)кы<,> небо(ж)чикъ Янушь Ѡс(т)ро(з)ски(и)кы<,> каштелянъ краковьски(и), наступивши на старство Белоце(р)ко(в)ское, добра Ге(р)мановьские и(з) присельками ихъ, на рѣчце Кра(с)но(и) лежачими<(:) удаваючи, то за добра кролевьские, до места Бело(е) Це(р)кве належачие²²⁴<,>, звышъменованому пану Павълови Дорогоста(и)скому<,> знову ѿ(д)ня(л) былъ<,> и (с) ты(х) добръ ѿного выти(с)нулъ; // [и] тамъ знову за и(н)те(н)това(н)емъ акъци е(к)спульсиѿни(с) кня(ж)кы<(:) пану краковьскому ѿ тые добра знову тому жъ пану Павълови Дорогоста(и)скому само ѿ(д)ному²²⁵<,> присе(г)ну(т)и декретомъ трибунальскимъ<,> наказано, за которымъ выконанъемъ присеги добръ уступити казано<,>; ш(т)о верификоваль де(к)ретомъ трибунальскимъ<,> анъно<,> тисеча ше(ст)со(т)ного пятого дъня деве(т)на(д)цатого юля<,>.

205 зв.

С которы(х) теды то такъ я(с)ныхъ докуменътовъ<,> пре(з) сторону теперешнюю поводовую<,> продукованыхъ<(:) где тые вѣсь рѣчки выше(и) помененые суть въ тра(к)те кгрунъту<,> звышъменованое стороны поводовое<(:)>, я(с)не то видети, яко суть правьные<,> ретельные, достате(ч)ные<,> и видомые<,> ди(с)позицие на добра и кгрунъты звышъпомененое²²⁶<,> стороны поводовое, и ничимъ ѿ(д) стороны по(з)ваное зношонне быти не могутъ<,>. А што zase²²⁷ сторона по(з)ваная<,> тымъ докуменътсмъ, пре(з) сторону поводовую<,> продукованымъ<,> и(н)валидитаемъ<,> якую(с) задае(т)кы<,> беручи ее ча(ст)ю<,> зъ записовъ кня(ж)кы<(:) Костя(н)ему Ѡ(т)ро(з)скому, воеводе киевьскому<,> ѿ(д) небо(ж)чика пана Петра Дорогоста(и)скаго, стрыя рожко(н)го| и ѿпекуна прирожоного небожъчика пана Павъла Дорогоста(и)скаго, на добра выше(и) помененые<,> служащихъ<,> ча(ст)ю зъ якихъсь [!] привилеювъ ѿ(д) некоторы(х) княжа(т) литовьскихъ и королевъ польски(х), на добра выш[е]и| помененые²²⁸ конферованыхъ<,> ча(ст)ю з да(в)н[ого] и дольгого²²⁹ уживанъя<,> добръ выше(и) поменены[х]кы<,> теды тые имъпедыменъта<,> про юрид[и]ци(с)кы<,> етъ леитьтими(с) и(м)педименътись аде(унъ)дору(м)²³⁰ бонорумъ<,> гередита[р]иѿрумъ²³¹ ценъсери нонъ по(с)сунътъкы<,> ани докуме(н)товъ, привилеювъ и диспози-

²²² Літера «а» виправлена з «лє».

²²³ Літера «у» виправлена із складу «рос».

²²⁴ Літера «е» виправлена з «м».

²²⁵ Літера «ѿ» виправлена з «са».

²²⁶ Літера «о» виправлена з «ы».

²²⁷ Літера «с» виправлена з «е».

²²⁸ Від цього слова і нижче вповодж 5-ти рядків правий край аркуша обрізаний; бракує по 1—3 прикінцеві літери в рядку.

²²⁹ Літера «л» виправлена з «у».

²³⁰ Літера «а» виправлена з «у».

²³¹ Перша літера «и» виправлена з «а»; на літері «р» чорнильна пляма.

ця(и) юри(с) гередитарии(с) добръ вышъупомененыхъ ²³², яко въпере(д) // 206
въпере(д) анытецесорумъ теперешъне(и) стороне поводово(и)⟨,⟩ такъ и те-
перешънему поводову правомъ певънымъ служащихъ, зносити могутъ⟨,⟩.

Напере(д) ш(т)о се тъкне записьмъ кня(ж) е(г)л(о)л м(л)⟨:⟩. Коньстанъ-
тому, вводе киевъскому, служащихъ: тые жа(д)ное ваги мети не могу(т),
абовимъ ѿ(д) тое ѿсобы, которая жа(д)ного права до тыхъ добръ не мала,
звълаща ѿ(д) стрыя рожноного⟨,⟩ и ѿпекуна прирочноного въ молодости
леть сыновъца его⟨,⟩ проти(в)ко которому⟨(:) маючи его въ свое(и) ѿпе-
це⟨:⟩) маля фиде еить⟨,⟩ етъ проце(с)сить⟨,⟩ су(т) даные, а любо⟨(:) чо-
ся некуе⟨.⟩) были бы и зо(з)паные⟨,⟩. А право посполитое я(с)не и вы-
ра(з)не ѿ томъ све(д)чить⟨,⟩ же ѿпекунъ детемъ леть ²³³ не доро(с)лымъ
ничого сратити не може(т) али мае(т)но(ст) и(х) продавати може(т), чо-
го се доводитъ статутомъ Велико(г)л(о)л кня(з)ства Литовъского ро(з)делу шос-
того ѿ ѿпекунахъ а(р)тикулами⟨,⟩ того жъ ро(з)делу⟨,⟩ пятого, шо(с)-
то(г)л(о)л, десятого⟨,⟩ ѿдина(д)цатого⟨,⟩ а ѿсобливе — десяти(и) и ѿдина(д)-
цаты(и)⟨.⟩

Што се тъкне яки(х) привилеѿвъ ѿ(д) якихъ кня(жт)⟨.⟩ албо кро-
ло(в), а(д) мале на(р)рата упрошоны(х)⟨,⟩ и тые ²³⁴ ю(с) гередитарииумъ
зносити не могутъ⟨,⟩:

пе(р)шая — же поминувъши права⟨,⟩ земъские и деди(ч)ные добра,
на тыхъ правахъ фундуючисе, же привилеѿе на привилеѿе⟨,⟩ добръ, до сто-
лу королевъского належачихъ, даваные быти не маюу⟨,⟩ и даные важъные
быти не могу(т), ѿ чомъ статута, такъ статутъ Велико(г)л(о)л ²³⁵ кня(з)ства
Литовъско(г)л(о)л⟨,⟩ яко и Коронъны(и), такъже и коньституцие коронъ-
ные я(с)не выражаютъ⟨(:) до которы(х) по унии юже Великое кня(з)ство
Литовъское⟨,⟩ при(с)тупило⟨:⟩), и тые привилеѿе после(д)не(и)шии⟨,⟩ кото-
рые бы на пе(р)шие привилеѿе коньферованые были, ю(ж) е(к)съ нуныкъ
тыми (ж) коньституциями // касуе; далеко ²³⁶ теды больше(и) и тымъ ба(р)-
зе(и)⟨,⟩ на добра земъские деди(ч)ные, а(д) мале на(р)рата коньферованые,
ва(ж)ны быти не могу(т). Зачимъ и тые, на тотъ ча(с) у суду по(д)комо(р)ско-
го пре(з) сторону по(з)ваную продукованы, а еще звълаща⟨,⟩ по(с)ле(д)-
не(и)шии⟨,⟩ и сами пре(з) себе неправъные⟨,⟩ и противъко праву коньфе-
рованы, жа(д)ное ваги мети не могутъ⟨,⟩.

206 зв.

Што се за(с) тъкне довъгого уживанъя ²³⁷⟨,⟩ добръ выше(и) помене-
ныхъ⟨,⟩ за которымъ хотель прете(н)дере⟨,⟩ пре(с)крипъциѿнемъ етъ е(к)-
зинъде⟨,⟩ абузумъ юри(с) гередитарии добръ выше(и) поменены(х) етъ ѿбъти-
нере узумъ капъциѿни(с) ²³⁸, и то его въспе(р)ти не може:

кгда жъ явъны(и) мале фиде(и) процедуръ ѿпекуна⟨,⟩ того, ѿ(д) кото-
рого добра выше(и) помененые⟨,⟩ зъ рукъ вы(и)шли⟨,⟩ с тыхъ мунимень-
товъ, пре(з) сторону по(з)ваную продукованыхъ⟨,⟩ показується, а коньтра
мале фидии (!) посе(с)соремъ ²³⁹ ну(л)ля кури(т) ²⁴⁰ пре(с)крипъциѿ;

²³² Слова «добръ вышъ» написані іншим чорнилом по витертому.

²³³ Літера «е» виправлена з недописаної літери «я» (?).

²³⁴ Літера «ы» виправлена з іншої букви.

²³⁵ Частина слова «-елико-» написана поверх інших букв.

²³⁶ Літера «а» виправлена з іншої букви.

²³⁷ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

²³⁸ Літери «а» виправлена з «у», «п» — з іншої; «ѿ» — з «у»; «-ни-» — з «-мъ».

²³⁹ Частина слова «-соре-» виправлена з інших літер.

²⁴⁰ Слово написане поверх іншого.

другая — же любо бы прескрипция мела мети якоє ме(ст)це гокъ инь па(с)су, теды се в то(и) мере показати не можетъ, албовєм яко небо(ж)чикъ панъ Павелъ Дорогоста(и)ски(и) адеить, аньно(с) дискрециони(с) заразомъ зачалъ о тые добра чинити и сине и(н)те(р)ми(с)сионѣ<,> коньтинуоваль акъту(с) юдициари(с) ѿ ²⁴¹ ажъ до зєстя своего с того све(т)а, чоґо ся пере(д) судомъ теперешнимъ по(д)комо(р)скимъ веломъ докуменътовъ и проце(с)со(в), зъ ро(з)ными ѿсобами<,> ѿ тые добра зачатыхъ и коньтинуованыхъ, и ажъ ²⁴² до само(г)ло skutъку приведеныхъ, и присегами тоцие(с) утве(р)жоныхъ<,> пробує.

207 Ω(д)ко(л) се я(с)не указує иньвалидита(с) еть про(р)сусь<,> нульлитась правъ и мунименьтовъ<,> пре(з) сторону по(з)ваную продукованы(х)<,>. Пробациє засе стороны // роны поводовое, продукованые такъ привилеѿвъ ѿ(д) ро(з)ныхъ княжа(т) и кроловъ польскихъ<,> ро(з)нымъ ѿсобомъ<,> аньтеце(с)соромъ теперешнее стороны поводовое коньферованыхъ<,> венць записовъ, посе(с)си(и), ди(с)позици(и)<,> и ро(з)ныхъ иньшихъ докуме(н)товъ, такъ се я(с)не еть пробабилєсь показую(т), и(ж)ничого въ собъ такового не маю(т), чоґо бы и(м) а(д) пробаньдумъ<,> инь коньтинау(н)ди(с) кгранициебусъ еть лимитибусъ недоставати мало<,>. Ω(д)ко(л) люце кляриусъ фидере лицеть, яко ретельне сторона поводовая сине а(д)миникую фуньди<,> алтериу(с) тымъ трактьомъ, которымъ пана по(д)коморо(г)ло провадила<,> дукътъ сво(и) ѿ(д)правуючи<,> ско(н)чила<,>.

Зачимъ до присяженъя дукъту своего и границъ сыпаньемъ копцьовъ<,> утве(р)же(н)я и(н) скопуло ациали бли(з)шою се во(д)лугъ права посполитого<,> быти зна(и)дує и манифе(с)те показує и просить, абы судъ по(д)комо(р)ски(и) ѿныє, яко юрибусъ<,> привилєи(с), посе(с)сионибусъ, диспозиционибусъ<,> є(к)сь предеце(с)сорибусъ ²⁴³ суи(с) аньтиквитусъ кгавьде(н)тибусъ<,> еть ѿмьнибусъ алии(с) докуме(н)тисъ реалибусъ ²⁴⁴ тумъ еть сикгни(с) диве(р)сисъ [и](н) ²⁴⁵ фуньдо коньтروه(р)со<,> демоньстрати(с), не(к)но(н) еть тєстимонии(с) сєкумъ и(н)дукъ{т}и(с) поциѿремъ еть пропиѿремъ, декрето(м) [с]воимъ<,> дукътъ стороне поводово(и) слу{ш}ьне(и)ши(и)<,> и правьне(и)ши(и) быти узна(в)ши, [ѿ]ному, яко па(р)тимай(с) а(к) май(с) литера [ю]рис є<,> поприсе(г)нути декретомъ своимъ<,> [и]казалъ<,>.

207 зв. А пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. [К]оре(ц)кихъ, по(з)ваны(х), продуковавъши привилєя, докуменъта, диспозициє авътенъты(ч)ныє, ѿ(д) святое памети короля Але(к)са(н)дра, // такъже и ѿ(д) святое памети короля Жикгмо(н)та пе(р)шого и и(н)ши(х) субъсєквенъте(р)<,> кроловъ по(л)ски(х), ещє пере(д) униєю аньтецєсоромъ кня(ж)<,> и(х) м(л)<:> Коре(ц)ки(м) на добра ѿлшанътские служачие<,> за котормы привилєями, ди(с)позициями<,> такъ аньтецєсорове кня(ж)<:>. є(г)ло м(л)<:>. Коре(ц)кого<,> по(з)ваное стороны<,> яко кня(ж)<:> є(г)ло м(л)<:>. Коре(ц)ки(и)<,>

²⁴¹ Помилково замість «и» (?).

²⁴² Літера «а» виправлена з «ю».

²⁴³ Посередині слова між «предце(с)со-» та «-рибусъ» викреслено три нерозбірливі літери.

²⁴⁴ Літера «р» виправлена з «ж».

²⁴⁵ Від цього слова й нижче вповодж 9-ти рядків лівий край аркуша обрізаний; бракує по 1—2 початкові літери в рядку.

ажъ доты(х)ча(с) преречоны(х) добръ Ольшаньки и кгрунтьовъ, зьдавь-
на<, > належачихъ, споко(и)нѣ и венарушоне прѣ(з) всѣ давности земь-
ския<, > заживали<, > а преречоная поволоая сторона<, > е(г)ло(л) м(л)<: >.
пань бельски(и)<, > жа(д)ны(х) ди(с)позици(и)<, > ани на рѣчку Ольшань-
ку<, > ани на добра Ольшаньские не показалъ<: >; ани докуменътами
авѣте(н)ты(ч)ны(ми) дукъту своего а те(р)мино а кво а(д) кве(м)<, > не про-
бовалъ и не евиньковалъ<, > ѿ(д)ко(л) евиде(н)те(р) указуе(т)се<, > же по(з)-
ваная сторона кня(ж)к.< > е(г)ло(л) м(л)<: >. лепъщие, выра(з)не(и)шие<, > и
слушъне(и)шье<, > права такъ на добра О(л)шаньку<, > яко и на дукътъ
сво(и) показалъ и верификовалъ<, >. Зачимъ при таковыхъ докуменътахъ<, >
пробациа(х)<, > выводахъ<, > уживанью старож(т)номъ<, > при да(в)ности
земьско(и) добръ менованы(х) ѿльша(н)ски(х) бралъсе а(д) ѿ(м)нимодамъ
пробациѿне(м)<, > же то(т) дукътъ а те(р)мино а кво<, > а(д) кве(м) ретельне,
ничо(г)ло(л) чужого<, > кгрунъту<, > не за(и)муючи<, > прѣ(з) по(з)ваную сто-
рону<, > есть проважоны(и)<, >. Зачимъ просилъ умоцованы(и) по(з)ваное
сторонъ<, > абы былъ до таковое пробации припушоны(и)<, > и добра пререч-
чоные<, > по(д)лугъ дукъту, прѣ(з) по(з)ваную сторону<, > ѿ(д)правленого,
стороне по(з)вано(и) был[и] присужоные, и(н)шие ѿбороны правъные въда-
ле заховуючи<, > и ничего преречоннымъ протѣ(с)тациѿ(м)<, > апелѣяциѿ(м)
инъте(р)понованы(м) не дерокуючи<, >.

Я, по(д)комори(и), права<, > привилеѣе и ди(с)позициѣе, передо мною
продукованые, добре уваживъши, дукътомъ обудвухъ сторо(н) // сторонъ 208
припатривъшисѣ<, > за ты(м) споро(в) и сведе(ц)твъ<, > люде(и) стары(х),
з обудвухъ сторонъ передо мною ставленыхъ, пильне выслухавъши и
тозъ вьсе у себе уваживъши, слушъне(и)ши(и)<, > и пра(в)не(и)ши(и) дукътъ
стороны поволоове у(з)налемъ, и теперешнимъ декретомъ моимъ у(з)навамъ.
Зачимъ акъторатумъ поволови присужаю, и абы во(д)лугъ теперешнего за-
воду своего для посыпанья копыцовъ<, > и чиненья знако(в) грани(ч)ны(х)<, >
мене, по(д)коморого, тымъ ду(к)томъ своимъ провадилъ<, > а на ѿ(с)татъ-
немъ копыцу телесъную присегу<, > самосемъ з ше(с)тю све(д)ко(в), лю(д)-
ми шляхе(ц)кое коньдиции, выконалъ в тую роту<, > яко ѿнъ справе(д)-
ливѣ ду(к)тъ сво(и) провадилъ<, > и ничиего кгрунъту<, > ани именья чу-
жого не ²⁴⁶ ѿ(д)нялъ, и не привлащилъ.

Которо(г)ло(л) де(к)рету умоцованы(и) стороны по(з)ваное за правъны(и)
не при(и)муючи<, > ѿ(д) него до суду головьного трыбуналу Любельско-
(г)ло(л) аполовали !!<, >. Я-мъ и(м) тоѣ апелѣяции допустивъши, рокъ за нею
сторонамъ ѿбомъ у менованого суду трыбунальског<, > въ Люблине на
тотъ ча(с), кгда справки воево(д)ства Киевьско(г)ло(л) поря(д)ко(м) и(н)ши(х)
воево(д)ствъ коронныхъ<, > припадуть и сужоны будутъ<, > и тая справа
з рѣе(с)тру судового поря(д)комъ своимъ приволана буде(т), ку ро(с)праве
правьно(и)<, > кромѣ вшеляко(г)ло(л) припозъву, зложилъ и на(з)начилемъ<, >
и декретомъ нинешнимъ складаю и заховую<, >.

Апеловалъ ²⁴⁷ пово(д) его м(л)<: >. пань бельски(и)<, > же е(г)ло(л) м(л)<: >.
зъ ше(ст)ю [с]ве(д)ковъ лю(д)ми шляхе(ц)кое коньдициик<, > а не [с]ъ ше(ст)-
ма старьцовъ<, > плебѣе коньдициѿни(с) [п]ресе(г)нути наказано<, >. Я-мъ
тоѣ апелѣяции допустивъши<, > рокъ за нею сторонамъ ѿбо(м) тамъ же на

²⁴⁶ Літера «н» виправлена з іншої букви.

²⁴⁷ Літера «п» виправлена з іншої букви.

воево(д)стве Киевському<, > яко се помінило ²⁴⁸, в Люблине<, > кгда поря(д)комъ и(н)ши(х) // и(н)ши(х) воево(д)ствъ коро(н)ны(х) припаде(т) и сужоно будетъ<, > ку ро(с)праве правно(и), кро(м) вшелякого припо(з)ву<, > зложилъ и на(з)начилемъ и декретомъ нинешниа складаю и заховую.

По которомъ допущеню апелляции<, > станувъши очеви(с)то<, > урожоны(и) его м(л)<: >. панъ Еремиашъ Тыша Быковъски(и)<, > именовъ своимъ и именовъ ²⁴⁹<, > урожоныхъ<, > и(х) м(л). пановъ Кгабриеля<, > Павъла и Яна<, > урожон(о)го негда е(г)го м(л)<: >. пана Адама Тыши Быко(в)ско(г)го потомковъ позосталыхъ, летъ не маючихъ, солените(р) све(д)чилъсе и протє(с)товалъ<, > противко е(г)го м(л)<: > пану по(д)коморому киевському и урядови ег<: > яко и противко его м(л)<: >. пану бельскому, поводови<, > и(ж) его м(л)<: >. панъ по(д)комори(и) кие(в)ски(и) зъ урядомъ своимъ<, > за неправною и(н)ста(н)циєю его м(л)<: >. пана бельско(г)го<, > на кгрунтьте вла(с)номъ и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ Копачовському па(р)те колълятерали<, > репукгнантьте<, > етъ дефе(н)денъте<, > правє пре(з)квалтъ, бе(з) жа(д)ны(х) докуменътовъ и доводовъ<, > авътенъты(ч)ны(х) поводовое стороны на(д) ръчькою Ольшанькою<, > противко гребельки урваное<, > яко юри(з)ди(к)цию фунъдовалъ<, > такъ ку у(и)ме иуближеню кгру(н)то(в) копачовски(х) на томъ же ме(ст)цу на вла(с)номъ кгрунтьте и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ деди(ч)нымъ ²⁵⁰ Копачовскимъ ²⁵¹<, > ѿ(с)тато(ч)ны(и) сво(и) декретъ поводово(и) стороне<, > присуженъа акъторату его м(л)<: > пану бельскому феровалъ<, >. Прото жъ ѿ таковыє бе(з)правья<, > кгравамень и ѿ шкоды, перестерегаючи вла(с)ности кгрунтьту деди(ч)ного Копачовского<, > ра(з) и по(в)торє<, > све(д)чилъс[е] и ѿповедалъ, ѿферуючисе зъ и(х) м(л)<: >. ѿ тые вьсѣ кривъды правнє чинити<, >.

Я, по(д)комори(и), репротє(с)товалемъсе и репротє(с)тую, же-мъ тутъ на тоє ме(ст)це не пре(з)квалтъ вьехалъ<, > але юридице ²⁵² за поводовою стороною // -роною, и поступовалемъ себе во вьсемъ правнє, яко ми пови(н)но(ст) уряду моего, право посполитое<, > слушно(ст) самая и декретъ трибунальски(и) ди(к)табантъ<, >.

Тамъ же е(г)го м(л)<: >. панъ бельски(и) репротє(с)товалъсе<, > противко тымъ же де ²⁵³ валидитате того вьсего акъту грани(ч)ного такъ вь зача(т)ю<, > яко и вь доко(н)ченю<, > у(с)квє а(д) сенъте(н)циамъ дефинитивамъ, и(ж) правнє вь немъ себе пступилъ, до декрету трибунальского ся прихилияючи и ни вь чомъ ѿ(д) него не ѿ(д)даляючи<, >. Тудє(ж) е(г)го м(л)<: >. панъ бельски(и) протє(с)товалъсе<, > же княжата и(х) м(л)<: >. с паны Тышами и (з) и(н)шими колълятералами змовивъшисє, таковыми дефенъиами ²⁵⁴ своими неправными<, > и протє(с)тациами не(с)лушны(ми) тую справу грани(ч)ную<, > привилєями<, > докуменътами<, > диспозициами я(с)ны(ми) елюцидованую, тру(д)ня(т) ²⁵⁵<, >. А е(г)го м(л)<: >. панъ

²⁴⁸ Літера «и» виправлена з іншої букви.

²⁴⁹ Літера «и» виправлена з «м».

²⁵⁰ Літера «м» виправлена з «х».

²⁵¹ Аналогічне виправлення.

²⁵² Частина слова «-ице» дописана на місці нерозбірливих літер.

²⁵³ Літера «є» виправлена з іншої букви.

²⁵⁴ Описка замість «дефенъами»?

²⁵⁵ Із двох останніх слів перше написано на місці витертого, а наступне — на полі.

Тыша Быковъски(и), именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)<:). пановъ Тышовъ недоро(с)лы(х), в опеце свое(и) маючихъ, противко протече(с)тации его м(л)<:). пана белъского репротече(с)товальсе, и(ж) жа(д)ного коньдикътаминну ни (с) кимъ не чинить, але целости кгрунътовъ деди(ч)ныхъ Копачовскихъ пупилорумъ<, > Перестерегае(т).

Та(н)демъ умоцованые по(з)ваное стороны кня(жт)<. > и(х) м(л)<:). Коре(ц)кихъ<, > пере(д) судомъ нинѣ(ш)нимъ юдициалите(р) реквизиовали<, > абы панъ комо(р)никъ дукътъ поводовое стороны, которы(и) чере(з) то(т) уве(с) а(к)тъ [г]рани(ч)ны(и) писалъ<, > палямъ прочиталь. Которо(г)ло[и(ж) панъ комо(р)никъ читати не хотель и (з)браняльсе<, > теды преречоные умоцованые стороны по(з)ваное противко преречоную пану комо(р)никови // кови грани(ч)ному ра(з)<, > и по(в)торе све(д)чилисе и оповедали, 209 зв. оферуючисе таковое кривды правомъ доходити. А урожоны(и) е(г)ло[м(л)<. > панъ Микола(и) Тучани(ц)ки(и)<, > комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)с(т)ва Киевъского<, > противко таковое протече(с)тации солените(р) репротече(с)товальсе, и(ж) не темере то учиниль: же то(г)ло[а(к)ту и дукъту помененого<, > читати не мо(г)ль, кгда(ж) ю(ж) ку вечорови ся скланяло, зачимъ акътъ то(т) та(к) велики(и)<, > и ду(к)тъ для спо(з)не(н)я читаны(и) быти не мо(г)ль, але се с тымъ передо мъною, по(д)комори(м), декляроваль оного на пи(с)ме выдати, приехавъши до господы до Обухова, и абы посланъца за нимъ по(з)ваная сторона зара(з) слала<, > домавяльсе. Зачи(м) се и повъторе репротече(с)товаль, и(ж) проти(в)ко праву, слушности<, > и урядови своему комо(р)ничому ничого не выкрочиль<, >.

Што все для памяти до (к)нигъ по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Киевъского е(ст) записано.

Tu się jurisdicția urzędu tego śmiercią jej[go] młci pana podkomorzego skonczyła.

Mikotaj Tuczanicki, komornik graniczny
województwa Kiiowskiego m[anu] p[ropria] // 211[1]

№ 33. Декретъ межи его (м)л. пано(м) воеводи(ч)омъ бе(л)зъкимъ а его [!] м(л). пано(м) старо(с)тою калуски(м)

Року тисеча ше(ст)со(т) чоты(р)деся(т) че(т)ве(р)то(г)ло[мца февъряля два(д)цато(г)ло[дня.

Деялосе на кгрунъте ро(з)ни(ц) на(д) речъкою Боя(р)кою при го(с)ти(н)цу, которы(и) иде(т) с Коте(л)ни до Ко(д)ни, у мо(ст)ка та(м), где сторона поводовая ве(л)<:). его м(л)<:). пнь Рафа(л) з Лешъна Лешъчи(н)ски(и), воеводи(ч) бе(л)зъки(и), яко опекунъ приурожоны(и) ее м(л)<:). пнее Теофили зъ Ле(ш)на Лешъчи(н)ское, того (ж) е(г)ло[м(л)<:). пна воеводи(ч)а бе(л)зъко(г)ло[зъ урожною негда(ж) е(и) м(л)стю паню Анъною Го(р)но(с)таевъною, воеводи(ч)овою бе(л)зъкою, спложоное ¹ цо(р)ки свое(и), судъ зе(м)ски(и) Киевъски(и), урожоныхъ и(х) м(л). пна Лукаша Витовъско(г)ло[, подъсудъка, Федора Сусча(н)ско(г)ло[Про(с)куру, писара, уря(д)никовъ зе(м)ски(х) киевъски(х), и мене, Анъдрея Кговаревъско(г)ло[, комо(р)ника кграни(ч)но(г)ло[воево(д)ства Киевъско(г)ло[, декрето(м) суду головъно(г)ло[трыбуналу коронъно(г)ло[Любе(л)ско(г)ло[назъначони(х), с по(з)ва-

¹ Літера «е» виправлена з «ю».

211 зв. ни(м) вел<.> ε(г)lo] м(л). пно(м) // Яномъ зъ Замо(ст)я Замо(и)ски(м), старо(с)тою калуски(м), сыно(м) зошьло(г)lo] негды ве(л)⟨.> пна Томаша на Замо(ст)ю Замо(и)ско(г)lo], каньцлера короньно(г)lo], по(с)тановила и ѿ уфуньдованье юри(с)диции просила, ѿ которы(м) фуньдованью юри(с)диции стороны ѿбе(д)ве коньтрове(р)товали.

Въпередь умѣщаны(и) стороны по(з)ваное на кгрунъте Котеле(н)-скомъ на(д) Рудю Черетянькою² з двома во(з)ны(ми) и (ш)ля(х)тою, та(к)-же и (с)ве(д)ками(ми) [!], до и(н)квизиции³ належачи(ми), кгру(н)товъ ты(х) добре ведомы(ми), стоячи, по(с)тере(г)ши то(г)lo], же сторона поводова зъ судо(м) зе(м)ски(м) Киевъски(м) и (с) пано(м) комо(р)нико(м) руду⁴ Черетя(н)ку, которая кгрунъты Котеленъские зъ кгрунъта(ми) Лесчи(н)скими, Ива(н)ковъски(ми) и Волосовъски(ми)⁵ ро(з)граничае(т), преехати⁶ усилюють, теды по(с)полу зъ ε(г)lo] м(л). пно(м) Крышьтофо(м) Ты(ш)кевиче(м), воеводиче(м) бри(с)ки(м)⁷, ме(с)течка⁸ Ко(д)ни дедиче(м), та(к)же и (з) двома во(з)ны(ми) Якубо(м) Завадою и при ни(х) будучою шля(х)тою, зъ кгрунъто(в) Котеленъски(х) на та(м)тую сторону Черетя(н)ки боронячи перее(з)ду, переше(д)ши, вьстрен(т)ъ⁹ чини(л) и въ ты(м) ме(ст)цу, где пнь комо(р)никъ и су(д) зе(м)ски(и) Киевъски(и) зъ стороною пре(з) тую Черетяньку переехати усиловали, вла(с)но(с)ти кгрунътовъ Ле(с)чинови не при(з)нава(л), чо(г)lo] ему и ε(г)lo] м(л). пнь воеводи(ч) бре(с)ки(и), коде(н)-ски(и) деди(ч) по(т)ве(р)жалъ и ѿвьше(м) ε быти Котеле(н)скими // Котеле(н)ски(ми) менова(л) и указова(л), и абы пре(з) Черетя(н)ку не перее(ж)ждали — пновъ судовыхъ зе(м)ски(х) и пна комо(р)ника, та(к)же стороны проси(л).

212

Где су(д) зе(м)ски(и) и по(д)комо(р)ски(и), не дбаючи ничо(г)lo] на доводы и обороны пленипоте(н)та по(з)вано(г)lo], впо(р)не и кква(л)товъне пре(з) тую Черетя(н)ку на вьла(с)ны(и)¹⁰ кгрунътъ Котеле(н)ски(и) перееха(л) берего(м) на(д) самою Черетя(н)кою, вни(з) тое Руды Черетя(н)ки кгрунътами котеле(н)ски(ми), поминаючи вьси кгрунъты и дедины двохъ сель чужи(х): ива(н)ковъские и волосовъские, ѿныѣ¹¹ по лево(и) руце пущаючи, кгрунъто(м) Котеле(н)ски(м) лепе(и), ни(ж) на по(л)миле, ле(д)ве не по(д) самую Коте(л)ню¹², до другое руды Боя(р)ки на вьсхо(д) сло(н)ца, ку велико(и) у(и)ме кгрунътовъ котеленъскихъ, приехавши, знову на полу(д)не тоєю рудю Боя(р)кою пове(р)нувьши а(ж) до го(с)ти(н)ца, с Коте(л)ни до Ко(д)ни идучо(г)lo], и до мо(ст)ка, на то(и) руде и гости(н)цу будучо(г)lo], вла(с)ны(м) кгрунъто(м) Котеле(н)ски(м) приехали и (с)танули; та(м) же юри(з)дицию свою фуньдовали. Ω (с)чо все поменены(и) пленипо-

² Літера «я» виправлена з іншої букви.

³ Частина слова «-и(н)квизи-» написана по витертому замість іншого тексту.

⁴ Друга літера «у» виправлена з іншої букви.

⁵ Склад «-сов-» виправлений з нерозбірливих літер.

⁶ Перша літера «е» виправлена з «и».

⁷ Тобто, «брестським».

⁸ Частина слова «ме(с)те-» написана поверх іншого тексту.

⁹ Літера «е» виправлена з іншої («у?»).

¹⁰ Літера «в» виправлена з іншої («v?»).

¹¹ Літера «н» виправлена з «п».

¹² Літера «п» виправлена з іншої букви.

теньтъ по(з)вано(г)ло та(к) ѿ нева(ж)но(ст) то(г)ло дукъту и а(к)ту въсе(г)ло, та(к)же ѿ утяже(н)е и шькоды противько судови въсему и (с)тороне передь поменены(м) во(з)ны(м) и шьяля(х)тою и перед(д) ты(м) же самы(м) судо(м) све(д)чилъ и протес(т)ова(л)се.

А пото(м) по(д) ѿбороною тое свое(и) ¹³ протес(т)ации стоячи, то(т) же пленипоте(нт) поведилъ, же ту(т) на то(м) ме(ст)цу то(г)ло мо(ст)ка и го(с)ти(н)ца юри(з)диция фу(н)дована // бы(т) не може, кгда(ж) то е(ст) вла(с)ны(и) кгрунътъ Котеле(н)ски(и), и жаде(н) сте(н)никъ ту(т) на то(м) ме(ст)цу кольлятералитате(м) стороне поводово(и) не при(з)навае(т) и, кромь дедича котеле(н)ско(г)ло, жа(д)но(г)ло ту(т) не машъ: ведаю(т) бовемъ, же то кгрунътъ вла(с)ны(и) Котеленъски(и). Зачимъ тежъ тутъ, где жа(д)ное прилеглости кгру(н)товъ Лесчи(н)ски(х) не машъ зъ кгрунъта(ми) Котеле(н)ски(ми), фунъдована юри(с)диция быти не може(т), але у могилы Ро(с)топъче въве(р)хъ Черетя(н)ки та(м) фунъдована быти мае(т), где се три стени сходятъ, яко Коде(н)ская, Котеле(н)ская и Лесчи(н)ская. Але и(ж) ту(т) не машъ прилеглости кгрунътовъ не то(л)ко жа(д)но(г)ло кольлятераловъ, але и Лесчи(н)ски(х), и ѿвьше(м) ве (с)ро(д)ку кгрунътовъ Котеленъски(х) тое ¹⁴ ту(т) ме(ст)це у то(г)ло мо(ст)ку е(ст), теда (и) ту(т), яко се ¹⁵ выже(и) поменило ¹⁶, тая ¹⁷ фунъдациѡ юри(з)дициѡни(с) быти не може(т). И про(с)и(л), абы су(д) зе(м)ски(и) и пнъ комо(р)никъ, занехавъши, ту(т) на то(м) ме(ст)цу фунъдованъ юри(с)диции занеха(л), але та(м) до тое могилы Ро(с)топъче еха(л) и та(м) ѡную уфунъдова(л), и(н)шиие ѿбороны и доводы правъные вцале собе захова(в)ши.

212 зв.

А пленипоте(нт) поводовое стороны урожоны(и) пнъ Кгабрие(л) Соколо(в)ски(и) ¹⁸, продуковавъши перед(д) на(ми) декре(т) суду голо(в)но(г)ло трибуналу коро(н)но(г)ло Любе(л)ско(г)ло авъте(н)тычны(и), // [...] ¹⁹

213

№ 34. [...] ¹

[...] звича(и)ную написаную ве(н)цъ и по(д)пи(с) руки пна по(д)старо(с)те(г)ло таме(ч)не(г)ло инъ абъсенъция суа. На(д) то и печат(т) кгро(д)скую тамечъную прити(с)нено — при(з)навае(т), и по(д)писа(т) ее декляруе се, теда то сторону до умъкненъя те(р)мину нине(и)шо(г)ло въспе(р)ти не може(т)ъ, >. А счо те(ж) вноси(т), же не выходи(т) неде(л) спо(л)на ше(ст) ѿ(д) положе(н)я инъноте(с)пе(н)цие ², и продукуе право ѿ кладе(н)ю по(з)воу, же заѿ(ч)не неде(л) шесть, а ѿчеви(с)те неде(л) чотыри маю(т) быти перед(д) те(р)мино(м) кладены, на то поведи(л), же то право не ѿ и(н)ноте(с)те(н)циа(х), але ѿ по(з)ва(х), а ту(т) не за по(з)во(м) те(р)минъъ, > а и(н)ноте(с)

¹³ Літера «с» виправлена з іншої букви.

¹⁴ Початок слова написаний поверх іншого («то?»).

¹⁵ Далі нерозбірлива літера, поверх якої чорнильна пляма.

¹⁶ Літера «п» виправлена з латинського «р».

¹⁷ Літера «т» виправлена з «ъ».

¹⁸ Літера «С» виправлена з іншої («S?»).

¹⁹ Продовження та кінець акта не збереглися.

¹ На цьому аркуші міститься фрагмент наступного акта без дати і без імен дійових осіб.

² Описка замість «инъноте(с)те(н)цие».

те(н)щие вышелякие ³ маю(т) кладе(н)е(м) свои(м) сторона(м) неде(л) две уперезать, а не дале(и). А ту(т) неде(л) бо(л)ше(и), ни(ж)ли пять выноси(т), яко суть положоные.

Вноси(т) те(ж) и тое пленипоте(нт) позъвано(г)ло, же в и(н)ноте(с)те(н)ции колълятерало(в) не положоно<, > и не припо(з)вано оны(х), яко декретом(м) наказано. На то поведи(л), и(ж) и(н)ноте(с)те(н)щие до (с)торонъ то(л)ко а(к)торовое и по(з)ваное, межи которы(ми) справа се точи(т), належа(т), а по ко(л)лятераловъ по(з)вы оособные, которые и(ж) по ко(ж)до(г)ло выданные суть вче(с)не. ⁴ Реляциею тоею (ж) доведълъ, и(ж) до ко(ж)до(г)ло зособна во(з)ны(и) по(з)вы о(д)несълъ, за которыми ту(т) вси ставаю(т) и ничо(г)ло противъ те(р)минов не мовя(т), бо и(х) вче(с)не положе(н)е по(з)вовъ **213 зв.** // зашълъ, зачи(м) те(р)минъ при(и)мую(т) и (с)тены свре(и) пи(л)нова(т) кажъды(и) з ни(х) офяруесе<.> Счо дедуковавъши, проси(л) и домовя(л)се, абы тые ексыцепцие по(з)вано(г)ло непотребные о(д)тя(в)ши, декретови трыбуна(л)скому досы(т) чинили(х)мо, которому ⁴ и онь, готовъ будучи досы(т) чинити эъ све(д)ка(ми) свои(ми), номине при(н)ципали(с) суи декляровальсе.

Мы теды ⁵, вы(с)лухавъши конътрове(р)сии сторо(н) и оные у себе уваживъши, те(р)минъ слушъны(и) узънавъши, наказали(с)мы, абы стороны ообедве, а (з)вла(ш)ча по(з)ваная, декретови трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинили. О(д) которо(г)ло декрету по(з)ваны(и) ⁶ до суду головъно(г)ло трыбуналу коро(н)но(г)ло Любе(л)ско(г)ло апелева(л). Мы-(с)мы оному тое апелляции, и(ж) е(ст) ре(ч) ооуженая и на ⁷ екъзекуции зави(с)ла, не допустили. А по(з)ваны(и) о попа(р)те ее, кграваме(н) и (ш)коды све(д)чи(л)се. Мы-(с)мы те(ж) репроте(с)товали, же-(с)мы та(к) ве(д)лугъ права бы(т) розумели.

Проте(с)това(л)се по(з)ваны(и) де ну(л)литате тоциу(с) а(к)ту(с) е(т) ду(к)ту(с), яко и выже(и). Репроте(с)това(л)се те(ж) и пленипоте(нт) поводовое стороны противъко по(з)ваному, же яко не(с)лушъне и непотребъне на (з)волоку sprawy поводовое апелеваль, не хотечи досы(т) чинити декретови головъному трыбуна(л)скому, та(к) те(ж) не(с)лушъне и проте(с)туе се, а са(м) // [...] а са(м), будучи готовъ имене(м) при(н)ципала свое(г)ло помениенному декретови головъно(му) трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинити, проси(л) и домавя(л)се, абы(х)мы до (с)луханъя инъквизиции све(д)ковъ поводовое стороны приступили.

А поты(м) умопованы(и) по(з)вано(г)ло по(д) обороную апелляции и проте(с)тации свои(х) стоячи, поведи(л), же е(ст) пово(д) неналежъны(и), кгда (ж) не на то(м) мествцу и кгрунъте станулъ, о которы(и) позывае(т), але пре(з) та(к) далеки(и) заездъ в кгрунъты Котеле(н)ские хоче те(н) ту(т) кгрунътъ ⁸, на которымъ тая фунъдована юри(с)диция и где стану(л), и уря(д) не(с)лушъне заведълъ, пре(з) теперешънее фунъдова(н)е юри(с)диция потягаючи декретъ трыбуна(л)ски(и) ексытра ме(н)те(м), его выгравати та(к) велики(и) кгрунътъ, которо(г)ло въши(р) и въздлу(ж) е(ст) ледво не

³ Літера «в» виправлена з «о».

⁴ Трегя літера «о» виправлена з «ы»; «у» — з «ъ»?

⁵ Слово написане крупнішим шрифтом.

⁶ Виносна буква написана замість закресленої літери («е»?).

⁷ Слово вписане над рядком.

⁸ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

на миле ⁹, хочу(т). А и(ж) екстра менъте(м) є(т) конътенъта декрету трыбуна(л)ско(г){о} мнєманы(и) пово(д) собе по(с)тупи(л) и по(с)тупує, тєды ¹⁰ ту(т) тепє(р) за тою инъквизициєю, кгда(ж) не ѿ то(и) кгрунътъ позыває(т), на которо(м) стои(т), але ѿ и(н)ши(и), на то(м) ту(т) ме(ст)цу и тє(р)минє належъны(м) поводо(м) бы(т) не може. И проси(л) во(л)ности, и(н)шыє ѿбороны и добродє(и)ства правъные вцалє собе захова(в)ши.

А плєнипотє(нт) // поводовое стороны поведи(л), же ту(т) по(з)ваная сторона инъкомъпетєнъте(р) ексьцепциє вноси(т) ци(р)ка инъкомъпетєнъциа(м) акътори(с), бо не є(ст) ту(т) тє(р)минъ ѿколо то(г){о}, але досы(т) чинєнъя то(л)ко декретови, яко сє южъ досы(т) стороне поведило, и сама зъ декрету види(т) то, же не єсте(с)тє ту(т) вм. судъями, але є(к)зєквотора(ми) [!] декрету. Але то(л)ко то чини(т) на непотребную забаву ту(т) въ полю на(с), а до досы(т) чинєнъя декретови при(с)тупити бєнєволе не хотєчи, такие непотребные<,> ексьцепциє вноси(т), которые абы му были не принятыє ¹¹, проси(л) и домовя(л)сє, яко и выже(и) хотєчи досы(т) чинити декретови зъ стороны своеє.

Мы тєды, вы(с)лухавъши конътровє(р)си(и) сторо(н) и ѿны(м) сє припа(т)ривъши, уважаючи то, ижъ мы не є(с)тє(с)мы су(д)ями, але то(л)ко є(к)зукоторами декрету трыбуна(л)ско(г){о}, у(з)наваемо, и(ж) а(к)торовє су(т) слущъные, и наказуємы, абы стороны ѿбє(д)вє декретови трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинили и инъквизициє свое выводили. Ѡ(д) которо(г){о} декрету умоцованы(и) ¹² по(з)вано(г){о} до суду голо(в)но(г){о} трибуналу коро(н)но(г){о} Любє(л)ско(г){о} апєлєва(л). Мы-(с)мы ѿному тоє апєляции яко в рєчи ѿсужоно(и), не допустили. А ѿнъ ѿ попа(р)тє єє, кграває(н) и шъкоды сєвє(д)чи(л)сє. Мы сє тє(ж) рєпротє(с)товали, же-(с)мы та(к) во(д)лу(г) права бы(т) розумєли ¹³.

А плєнипотєнъ(т) по(з)вано(г){о} по(д) ѿбороною апєляциє(и) ¹⁴ свои(х) стоячи[...]¹⁵ //

214 зв.

⁹ Літера «є» виправлена з «и».

¹⁰ Літера «ь» виправлена з «с».

¹¹ Літера «ы» виправлена з іншої букви.

¹² Літера «у» виправлена з іншої букви.

¹³ Літера «є» виправлена з іншої («у»?).

¹⁴ Слово написанє поверх нерозбірливого.

¹⁵ Продовження цього акта в книзі відсутнє, що зафіксовано і в примітці, доданий у другій половині XVIII ст. (арк. 215): «Dalsa kontynuacya tego dekretu zgineta; y poty tylko w aktach[h] znyadue sie».

ПЕРЕЛІК АКТИВ

- № 1. 1584 р., травня 8. Над стр. Гнилою Рудою.— Підкоморський граничний лист на затвердження полюбовного розмежування між маєтками Рудники Андрія Сингура та Пряжів Семена Прежовського у Житомирському повіті 5—7 зв.
- № 2. 1585 р., липня 24. В урочищі pobl. с. Глумова.— Коморницька справа за декретом Люблінського трибуналу з обмеженням Глухівського судеревного ґрунту від маєтків Глухів Мелеха Барана та Ключки і Коцовщина братів Дідовичів-Трипольських в Овруцькому повіті 8—15
Містить три граничних заводи.

В к л ю ч а є:

Виклад змісту пред'явлених актів і документів:
продажні листи (1532, 1544); випис із ревізії Київського воеводства (1559); судовий лист овруцького старости (1560); судові виписи із овруцьких замкових книг (1561, 1583, 1595); потвердний привілей Сигізмунда Августа (1565); свідоцький лист околничої шляхти (1595).

- № 3. 1595 р., серпня 25. В урочищі Калиновому Кусті.— Підкоморська суперарбітражна справа з незавершеним розмежуванням між маєтками Івниці Матвія Немирича та Котельня ки. Кирика Ружинського у Київському і Житомирському повітах, зірвана Немиричем всупереч еднальному листу 15—28
Містить чотири граничних заводи.

В к л ю ч а є:

I. Виклад змісту пред'явленого акта:
дарний лист (1582)

- II. Повні тексти пред'явлених актів і документів:
— 1456 р., вересня 2. Київ.— Привілей київського кн. Семена Олельковича Лазарю Браевичу на двір Норинськ та с. Івницю у Київському і Житомирському повітах 21
— 1467 р., травня 27. Вільно.— Потвердний привілей Казимира IV Лазарю Браевичу на ці ж маєтки 21—21 зв.
— 1481 р., липня 12. Черкаси.— Судовий лист київського воеводи Івана Ходкевича на присудження Михайлові Лазаровичу спадкового маєтку Івниці, спірного з Дашуком Тумашовичем (Томашовичем) 22—22 зв.
— 1540 р., липня 21. Вільно.— Причинний лист Сигізмунда I до житомирського старости кн. Богуша Корецького із заборонаю порушувати право власності Федора Киселя на селище Івницю, привертаючи його до Житомирського замку. 21 зв.— 22
— 1558 р., березня 27. Вільно.— Причинний лист Сигізмунда Августа до київського воеводи Григорія Ходкевича із заборонаю порушувати право власності Богуша Дешковського і Богдани Федорівни Киселівни на селище Івницю, привертаючи його до Київського замку 22 зв.— 23 зв.

- 1584 р., липня 8. Над болотом Валівкою.— Підкоморський граничний лист про розмежування Івниці і Котельні 19—26 зв.
- 1592 р., липня 4. Люблін.— Єднальний лист Матвія Немирича і кн. Кирика Ружинського зі згодою на повторне розмежування Івниці і Котельні під зарукою 5 тис. коп грошів 17—18 зв.
- № 4. 1595 р., серпня 25. В урочищі Калиновому Кусті.— Приповідання Адама Олізара-Волчковича до межового спору між Матвієм Немиричем та кн. Кириком Ружинським з протестом проти включення до граничного заводу Немирича належного Олізарам Волинецького ґрунту 28 зв.— 30 зв.

В к л ю ч а є:

Повні тексти пред'явлених документів:

- 1591 р., вересня 6. Київ.— Позов посесору Волинецького ґрунту кн. Кирика Ружинському до Київського земського суду за скаргою Матвія Немирича про порушення меж маєтків Волинець та Івниці 29 і зв.
- 1591 р., вересня 6. Київ.— Позов дідичу Волинецького ґрунту Адаму Олізару-Волчковичу у цій же справі 29 зв.— 30 зв.
- № 5. 1597 р., грудня 23. Пobl. могили Білий Камінь.— Комісарський одрочений лист («справа») на відкладення ув'язання маєтку Котельні у Житомирському повіті за кн. Кириком Ружинським у зв'язку з хворобою одного з сугранників Котеленського маєтку Героніма Горностая 31—36 зв.
- Містить перелік восьми сугранників маєтку Котельня
- № 6. 1597 р., грудня 23. Б. м.— Фрагмент комісарського граничного листа («справа») у межовому спорі між власником маєтку Котельня кн. Кириком Ружинським та одним із сугранників, власником Ловківського маєтку Богданом Стрибилем 37—37 зв.
- № 7. 1598 р., серпня 17. Над стр. Сліпещкою Рудкою.— Коморницька справа з незавершеним обмежуванням Корчівського ґрунту у Житомирському повіті, уступленого Корчевськими-Кевличами-Бражинськими Григорію Басарабу через протест сугранника Богдана Стрибиля, а також із ув'язанням за Бражинськими і Басарабом третини Селецької і Єпанчицької судереvних земель 37 зв.— 40 зв.
- Містить рисунки трьох власницьких знамен.
- № 8. 1598 р., жовтня 27. Пobl. гирла стр. Валівки.— Підкоморська справа з остаточним розмежуванням між маєтками Івниці Матвія Немирича та Котельня кн. Кирика Ружинського у Київському і Житомирському повітах 40 зв.— 47 зв.
- Містить два граничних заводи.

В к л ю ч а є:

I. Виклад змісту пред'явлених актів і документів:

привілей київського кн. Семена Олельковича (1456); потвердний привілей Казимира IV (1467); судовий лист київського воеводи Івана Ходкевича (1481); причинний лист Сигізмунда I до київського воеводи (1540); причинний лист Сигізмунда Августа до київського воеводи (1558); підкоморський граничний декрет (1584)

II. Повний текст пред'явленого акта:

- 1592 р., липня 4. Люблін.— Єднальний лист Матвія Немирича і кн. Кирика Ружинського зі згодою на повторне розмежування Івниці і Котельні під зарукою 5 тис. коп грошів (див. док. № 2). 41 зв.— 43 зв.
- № 9. 1598 р., листопада 4. В урочищі Бобрику.— Підкоморський декрет про ануляцію судового дільчого спору Олександра Воронича і Овдоті Оличанки Невиданої з Григорієм Сокором і Ганною Воронянкою за спадкові маєтки Троянівка, Мократичі, Хантулин, Денеші і Крошня у Житомирському повіті у зв'язку з полюбовною угодою сторін 47—51
- № 10. 1598 р., листопада 6. У Троянівському замку.— Приповідання («повідання») житомирського старости кн. Януша Заславського до дільчого спору Олександра Воронича та ін. з протестом проти непризову його як сугранника до граничного заводу у маєтку Троянівці, суміжному з Житомирським староством 51—52
- № 11. 1599 р., червня 12. В урочищі Підлужжі.— Підкоморська диліяція дільчого терміну Кузьми Ласка з Михайлом Ласком, Овдотею Гулевичівною Перекальською та ін. учасниками маєтку Ласки у Овруцькому повіті у зв'язку з початком земських судових сесій у Луцьку і Брацлаві 52—53

- № 12. 1599 р., липня 6. (Над оз. Уюниім?).— Коморницький одрочений лист на перенесення полюбовного розмежування між маєтками Обухів Павла Монвида-Дорогостайського і Трипілля братів Дідовичів-Трипольських у Київському повіті на домовлений граничний термін 53—53 зв.
- № 13. 1599 р., листопада 11. (Над оз. Уюниім?).— Зізнання («сознане») возного про вручення братам Дідовичам-Трипольським коморницького одроченого листа від 6 липня 1599 р. на перенесення полюбовного розмежування з Павлом Монвидом-Дорогостайським на домовлений граничний термін 53 зв.— 54
- № 14. 1599 р., листопада 11. (Над оз. Уюниім?).— Зізнання («сознане») возних про вручення підкоморських позовів братам Дідовичам-Трипольським на полюбовне розмежування з Павлом Монвидом-Дорогостайським на домовлений граничний термін :54—54 зв.
- № 15. 1599 р., листопада 11. (Над оз. Уюниім?).— Підкоморська суперарбітражна справа з незавершеним полюбовним розмежуванням між маєтками Обухів Павла Монвида-Дорогостайського і Трипілля братів Дідовичів-Трипольських у зв'язку з апеляцією останніх до Люблінського трибуналу на неправоздатність домовленого граничного терміну 54 зв.— 64 зв.

В к л ю ч а є :

Повний текст пред'явленого документа:

- 1599 р., липня 5. Київ.— Зізнання («сознане») возних перед Київським гродським урядом про неявку підкоморія на граничний термін між Дорогостайським і Трипольськими (випис із київських гродських книг від 18 липня 1599 р.) 58—59
- № 16. 1599 р., грудня 11. [Урочищі Підлужжі].— Підкоморський зиск у дільчому спорі Кузьми Ласка з Михайлом Ласком та ін. учасниками Ласківського маєтку у зв'язку з неявкою останнього на дільчий термін 64 зв.— 67
- № 17. 1600 р., липня 24. Над оз. Уюниім.— Підкоморська справа за декретом Люблінського трибуналу з розмежуванням між маєтками Обухів Павла Монвида-Дорогостайського і Трипілля братів Дідовичів-Трипольських і з повторною апеляцією останніх до трибуналу на рішення підкоморія 67—99 зв.
Містить два подвійних граничних заводи.

В к л ю ч а є :

I. Виклад змісту пред'явлених актів і докумен.

причинний лист Казимира IV до київського кн. Омелька Володимировича (1453); потвердні привілей Казимира IV, Сигізмунда I, Сигізмунда III (1453, 1505, 1600 — два акти); привілей Сигізмунда I (1523); причинний лист київського воеводи до короля (1505?); причинні королівські листи до київських воевод (1505, 1523 — два док., 1530, 1542, 1549, 1568); причинний лист Панів-Ради до київського воеводи (1531); тестамент (1534); ув'язчі листи (1524, 1536, 1568, 1592, 1595); ув'язчий лист з інвентарем (1598); лист київського воеводи до намісника (1568); лист київського намісника до трипольських підданих (1568); визнані листи (1527, 1598); свідоцькі листи околничої шляхти (1590, 1591 — шість док.); граничний лист київського воеводи (1598; оригінал та випис із луцьких земських книг); королівський комісійний лист (1598); комісарський лист (1598); судові виписи: з люблінських трибунальських книг (1592, 1596, 1598 — два док.); з київських земських книг (1591 — чотири док., 1595), з київських гродських книг (1598), з овруцьких замкових книг (1591 — три док., 1595)

II. Повний текст пред'явленого акта:

- 1500 р., березня 18. Городно.— Привілей великого кн. литовського Олександра Даниловича Дідовичу на с. Трипілля 75—75 зв.
- № 18. 1600 р., серпня 12. Рожів.— Підкоморський ув'язчий лист на маєтки Пуків, Батів, Монастирище, Милейчичі, Щенківка у Житомирському повіті, продані Стефаном Лозкою Яцкові Бутовичу 100—100 зв.
Містить граничний завод.
- № 19. 1600 р., жовтня 24. Ключки.— Коморницька деляція дільчого терміну між учасниками маєтку Ключки в Овруцькому повіті братами Дідовичами-Трипольськими у зв'язку з висловленням недовіри до особи возного 100 зв.— 101 зв.

№ 20. 1600 р., жовтня 25. У діброві побли. р. Норина.— Коморницька діляція граничного терміну Федора-молодшого з Федором-старшим Дідовичами-Трипольськими на розмежування спірних розробок («чертежей» і «присади») у Ключківській сучасній діброві з неприписовом решти учасників маєтку Ключки . . . 101 зв.—102 зв.

В к л ю ч а є:

Виклад змісту пред'явленого документа:

упоминаний лист Київського земського суду (б. д.)

- № 21. 1600 р., жовтня 25. У діброві побли. р. Норина.— Приповідання Ждана Трипольського до дільного спору його братів, учасників маєтку Ключки, із заявою про належність йому у Ключківських сучасних землях виділених одноосібних групів Давидківського, Чернігівського і Полочанського 102 зв.— 103
- № 22. 1600 р., жовтня 26. У Круглому лісі побли. р. Дзвінкої.— Коморницька справа з незавершеним розмежуванням спірних сіножатей на Дівошинському ґрунті в Овруцькому повіті, належних Гарасиму Сурину і кн. Олександрі Капустянці Вишневецькій, у зв'язку з аеляцією останньої до Люблінського трибуналу на неправо-здатність граничного терміну 103 зв.— 106
- № 23. 1600 р., листопада 7. (В урочищі Підлужжі?) — Фрагмент підкоморської справи між учасниками Ласківського маєтку (див. док. № № 11, 16) 106 зв.
- № 24. (1636) *. Б. м.— Фрагмент граничного заводу Стрибилів під час розмежування маєтків Ловків і Котельня у Житомирському повіті 107—107 зв.
- № 25. (1638 р., вересня 28) **. Сокільча.— Коморницька діляція граничного терміну на поновлення давніх границь між маєтками Бугайка Івана Нечая-Грузевича та Гвоздів Київського Пустинно-Микільського монастиря у Київському повіті у зв'язку з початком земських судових сесій у Києві 108—114 зв.
- № 26. 1638 р., жовтня 20. На перехресті Білоцерківської і Коростишівської доріг.— Приповідання («протестація») Лукаша Модлішовського до граничного заводу Замойських під час розмежування маєтків Котельня Замойських та Ліщин Лещинських у Житомирському повіті із заявою про належність йому суміжного Воло-сівського ґрунту 114—115
- № 27. 1638 р., жовтня 20. На перехресті Білоцерківської і Коростишівської доріг.— Приповідання («протестація») Лукаша Модлішовського до граничного заводу Лещинських під час розмежування маєтків Котельня Замойських та Ліщин Лещинських із заявою про належність йому суміжного Волосівського ґрунту 115—115 зв.
- № 28. 1638 р., грудня 2. На могилі побли. р. Бугайки.— Коморницька справа за декретом Люблінського трибуналу з поновленням давніх границь між маєтками Бугайка Івана Нечая-Грузевича та Гвоздів Київського Пустинно-Микільського монастиря у Київському повіті 116—127 зв.

В к л ю ч а є:

Повний текст пред'явленого документа:

— 1638 р., вересня 28. Сокільча.— Коморницька діляція у цій же справі (див. док. № 25) 117 зв.— 124

№ 29. 1639 р., жовтня 20. Побл. могили Білий Камінь.— Підкоморська справа за декретом Люблінського трибуналу з оглядом та нанесенням на карту («вимальоване мапи») спірних границь між маєтками Ліщин Лещинських та Котельня Замойських у Житомирському повіті 128—151 зв.

Містить два граничних заводи, виконані у присутності київських земських урядників.

№ 30. 1639 р., лютого 28. Побл. с. Вільшанки.— Коморницька діляція («одрочення») повторного граничного терміну на розмежування між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Вільшанка спадкоємців кн. Кароля Корецького у Київському повіті на підставі підкоморського одрочення листа, даного у зв'язку з небезпекою татарського нападу і повинню 152—159

* Датовано за згадкою у справі від 20 жовтня 1639 р. (док. № 29, арк. 128 зв.).

** Датовано за текстом обляти цієї ж діляції, пред'явленої у справі від 2 грудня 1638 р. (док. № 28, арк. 117 зв.— 124).

- № 31. 1639 р., березня 3. Пobl. гирла р. Вільшанки.— Коморницька діляція («одрочення») повторного граничного терміну на розмежування між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Копачів братів Тиш-Биковських на підставі одроченого підкоморського листа, даного у зв'язку з небезпекою татарського нападу і повінню 159—163 зв.
- № 32. 1639 р., травня 18. Пobl. с. Вільшанки.— Підкоморська справа («апеляція») за декретом Люблінського трибуналу з розмежуванням між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Вільшанка спадкоємців кн. Кароля Корецького і з повторною апеляцією останніх до трибуналу на рішення підкоморія 164—209 зв.
Містить два граничних заводи.

В к л ю ч а є :

Виклад змісту пред'явлених актів і документів:
причинні листи Казимира IV до київського кн. Олелька Володимировича (1453, 1454); королівські причинні листи до київських воевод (1482, 1524, 1541); дільчий лист (1550); продажний лист (1580); свідочий лист околичної шляхти (1590); уступний лист (1598); ув'язчий лист (1598); потвердний привілей Сигізмунда III (1600); визнаний лист (1604); підкоморський граничний декрет (1604); судові виписи з люблінських трибунальських книг (1602, 1605).

- № 33. 1644 р., лютого 20. Над р. Бояркою.— Фрагмент коморницького декрету у межовому спорі Лещинських і Замойських про розмежування маєтків Лішин і Котельня у Житомирському повіті 211—213
- № 34. Б. д. Б. м.— Фрагмент незбереженого граничного акта без вказання об'єкта межування та імен дійових осіб 213—214 зв.

ПОКАЖЧИКІ І СЛОВНИКИ

Іменний та географічний покажчики охоплюють усі власні назви, засвідчені в пам'ятці.

Кожне реєстрове слово подається в початковій формі за сучасним алфавітним порядком. Якщо початкова форма не зафіксована в тексті, вона відновлюється за зразком початкових форм інших назв і позначається зірочкою, а після реєстрового слова наводиться форма, вжита у пам'ятці. У тих випадках, коли правильність реконструйованих форм не викликає сумнівів, при них не подаються форми непрямих відмінків.

Реєстром вважається той фонетичний варіант, що зустрічається у тексті вперше; інші даються поруч із реєстром словом після коми.

Цифра після пояснювальної частини вказує на аркуш оригіналу.

При фіксації топонімів:

1. Топоніми, що входять до складу шляхетських іменувань типу *Андре(и) з Дубровици Фирле(и)* відмічені двома зірочками: ***Дубровица*.

2. Коли в тексті є апелятивна назва поселення, то прикметникова форма на означення маєтків, границь та інших географічних об'єктів, ідентичних з цим поселенням, в окрему реєстрову позицію не вноситься, а фіксується при апелятивній назві після крапки з комою; якщо апелятив відсутній, за реєстрове поняття вважалася прикметникова форма, вжита у тексті вперше.

3. У пояснювальній частині кожної позиції подається вказівка на статус поселення чи категорію топоніма (гідроніма). У тих випадках, коли статус поселення у тексті не розкритий (*имене, добра*), в покажчику вживається узагальнююче поняття «маєток». Топоніми локалізовані за тодішньою адміністративно-територіальною належністю і прив'язані до сучасних населених пунктів. Знаком ° відмічаються нелокалізовані або умовно локалізовані поселення. Наприклад: °Костюки село у Київському пов. у верхів'ях р. *Красна* між маєтками: *Кашпоровька, Мокиєвька, Я(и)ки*. Гідроніми ідентифікуються за їх розміщенням у місцевій системі вод.

4. Топонімічні назви, у написанні яких є незначні фонетичні різночитання, що не впливають на ідентифікацію топоніма, в окрему реєстрову позицію не вносяться.

5. Шляхи сполучень, згадані у книзі, до покажчика не увійшли; їх напрямки зафіксовані в окремому переліку.

При фіксації антропонімів:

1. Жіночі особові назви подаються у такому порядку: прізвище та ім'я чоловіка, дівоче ім'я та (при наявності) назва по батькові. При цьому скорочені варіанти іменування вносяться в реєстр з відсиланням до повного імені.

2. Ідентифікація родинних зв'язків носіїв антропонімів подається лише за вказівками в тексті.

3. Патронімічні іменування, щодо яких не ясно, це прізвище чи іменування по батькові, реєструються у формі, вжитій у тексті.

4. Родові прізвиська (наприклад, *Кевлич*), згадувані в тексті при особових назвах окремих представників роду-носія прізвиська, у покажчику екстраполюються на всіх інших членів цього роду і подаються у квадратних дужках.

* * *

У покажчиках і словниках при транслітерації усі нарядкові літери внесені в рядок без застереження, крім тих, які могли позначати м'які приголосні (н, ст, л) та и; у словнику застарілих слів і юридичних термінів також опущені літери ъ в середині і в кінці слів.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Август** див. **Жикгимонт Август**
Адам Богуфал див. **Павша Богуфал**
Аксак Ян, Оксак Ян київський підвоєвода — 16 зв., 27 зв., 58
Аксак Стефан київський земський суддя — 114, 115, 128
Александр великий князь литовський (1492—1506), польський король (1501—1506) — 75, 75 зв., 77 зв., 90 зв., 91, 91 зв., 207
Александр Володимирович, Володимирович київський князь (1443—1455) — 72, 203 зв.
Александр Андреевич див. [**Кисе(л)**] **Александр Андреевич**
Александрович Микита шляхтич-свідок — 22 зв.
Андрій чернець Києво-Печерського м-ря — 68, 70 зв.
Анна Барбара див. [**Замо(н)ская**] **Барбара Констанція**
Андре(и) з Лешґна див. **Лещи(н)ски(и)** **Андре(и)**
Анґна **Воронянка** див. **Сокоровая Грегорова Воронянка Ганґна Юрьевна**
Баран Мелех Василевич, Баранович Мелешко київський зем'янин — 8, 8 зв., 9, 9 зв., 10, 10 зв., 11, 11 зв., 12, 12 зв., 13, 13 зв., 14, 14 зв.
Баранович Мелешко див. **Баран Мелех Василевич**
Барановски(и) Марек київський возний — 28, 53 зв., 54, 55, 56, 64
Басараб Григори(и) київський зем'янин 37 зв., 38 зв., 39, 39 зв., 40, 40 зв.
Береже(ц)ки(и) Ваврине(ц) київський ловчий — 31
Бзи(ц)ки(и) Ян уповноважений кн. Кирика Ружинського — 34 зв.
Блинструп Ери(и) київський зем'янин — 33
Богдан син київського зем'янина Федька Борисовича та його дружини Любки — 11 зв.
Богданович Иван див. **Иван Богданович Богдан** сын Петров Ласковича див. **Ласко Богдан Петрович**
Борисович Фе(д)ко київський зем'янин, чоловік Любки, батько Богдана — 11 зв.
Бражи(н)ские див. **Кивлич**
Бражи(н)ски(и) Иван див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Иван**
Бражи(н)ски(и) Ми(с)ко див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Ми(с)ко**
Бражи(н)ски(и) Федор див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Федор**
Бражи(н)ски(и) Яков див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Яков**
Бразиньски(и) Каспер уповноважений кн. Олександри Вишневецької — 106
Браєвич Лазар див. **Бриєвич Лазар**
Бриєвич Лазар, Браєвич Лазар київський зем'янин, батько Михайла Лазаровича — 21, 21 зв., 22, 22 зв., 23, 23 зв., 44, 44 зв.
Буда(и) підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13
Буда(и) Онофре(и) Мартинович підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13
Бутович Семен київський війський — 15 зв., 16 зв., 18 зв., 31, 34 зв., 37, 40 зв.
Бутович Я(ц)ко київський хорунжий — 100, 100 зв.
Вали(ц)ки(и) житомирський підстароста — 131 зв.
Верби(и)ки(и) Янь уповноважений Рафала і Анни Лешинських — 149 зв.
Верещака Прокоп уповноважений Київського Пустинно-Микільського м-ря — 116 зв.
Верховски(и) Теодор уповноважений Абрама і Михайла Стрибилів — 142, 146, 146 зв.
Витовски(и) Лукаш, Витовьски(и) Лукаш київський земський підсудок — 114, 115, 128, 211

Витовски(и) Рафал, Витовські(и) Рахвал
овруцький підстароста, київський лов-
чий — 12 зв., 103 зв.

Витовські(и) Лукаш див. Витовски(и) Лу-
каш

Витовські(и) Рахвал див. Витовски(и) Ра-
фал

Вишневе(ц)кая Александровая Андреевая
Капустянка Александра княгиня, брац-
лавська каштелянова — 103 зв., 104,
104 зв., 105, 105 зв., 106

Во(и)тковски(и) Ян київський возний —
8 зв., 13 зв., 41, 67

Волобевські(и) Гектор київський зем'я-
нин, зять Ганни Воронянки Сокорової —
47

Володымерович див. Александер Володимер-
рович

Вольски(и) Станиславъ шляхтич-свідок —
128 зв.

Воробе(и) Макسیم, Вороблевски(и) Максі-
м вїйт м. Білої Церкви — 184 зв.,
185 зв., 190, 193 зв., 194 зв.

Вороблевски(и) Макسیم див. Воробе(и)
Макسیم

Ворона Григоре(и) київський зем'янин,
батько Олександра і Івана Вороничів,
дядько Ганни Воронянки Сокорової —
47 зв.

Ворона Иван Григорєвич київський зем'я-
нин, син Григорія Ворони, брат Олександ-
ра Воронича — 47 зв.

Вороне(ц)ки(и) Микола(и) київський зем'я-
нин — 102

Вороне(ц)ки(и) Ян овруцький замковий пи-
сар, уповноважений кн. Олександри Ка-
пустянки Вишневецької — 65, 66, 66 зв.,
102, 104 зв., 106

Вороничи з Ловкова київські зем'яни — 24

Воронич на Шумську Филон київський під-
коморій — 109, 109 зв., 110, 111, 114,
115, 118 зв., 120 зв., 121 зв., 128, 152,
153 зв., 155, 156, 159, 164, 180 зв., 183,
184 зв., 190, 192 зв., 197

Вороничова Александровая Олычанка Овдотья
прозвиськомъ Невидана, Овдотья
Олычанка, Овдотья Невидана Ворони-
чова київська зем'янка, дружина Олек-
сандра Воронича — 47, 47 зв., 50 зв.,
51, 51 зв.

Вороничъ Александръ Грыгорєвич київ-
ський зем'янин, син Григорія Ворони,
брат Івана Ворони, чоловік Овдоті Оли-
чанки — 47, 47 зв., 49, 49 зв., 50 зв.,
51

Воротынські(и) Янъ уповноважений Теодо-
ра і Барбари Гуменицьких — 116 зв.

Воскобо(и)никович Степан підданий київ-
ського зем'янина Дмитра Єльця з с. На-
родичів — 13

Вышетравка Иван київський возний — 105

Ганьна Сокоровая див. Сокоровая Грегорова
Воронянка Ганьна Юрьевна

Ганьна Юрьева Воронянка, Ганьна Юрь-
евна Воронянка див. Сокоровая Грегорова
Воронянка Ганьна Юрьевна

Горностаевная Аньна див. Лещи(н)ская Ра-
фалова Горностаевна з Тулин Анна

Горноста(и) Ероним, Горноста(и) Яроним,
Hornostaj Неголуп берестейський воево-
дич, чоловік Беати Лясотянки — 32 зв.,
33, 33 зв., 34 зв., 35, 35 зв., 36

Горноста(и) Яроним див. Горноста(и) Еро-
ним

Грузевич Иоан див. Неча(и) Грузевич Иоан
Грузевич Неча(и) Иоан див. Неча(и) Грузе-
вич Иоан

Гулевич Микола(и) київський ключник і
городничий — 40 зв.

Гуляницьки(и) Григоре(и), Уляницьки(и)
Грегор, Уляницьки(и) Григоре(и) київ-
ський возний — 41, 49, 49 зв.

Гумени(ц)кая Федорова Черкасовьна Бар-
бара київська гродська суддева, дружина
Теодора Гуменицького — 108, 110, 111,
111 зв., 113, 116, 117 зв., 120, 121 зв.

Гумени(ц)ки(и) Теодор київський гродський
суддя, чоловік Барбари Гуменицької —
108, 111, 111 зв., 116, 117 зв., 121 зв.

Дашук див. Дашук Тумашович

Дашук Томашевич див. Дашук Тумашович
Дашук Тумашович, Дашук, Дашук Томаше-
вич, Томаш, Тумашевич київський боя-
рин — 22, 22 зв., 44 зв.

Дедко Васи(л) див. Дедович Васи(л) Данило-
вич

Дедкович Неча(л) див. Дедович Васи(л) Да-
нилович

Дедко Федор Василевич див. Дедовичъ Три-
по(л)ски(и) Федор старший(и)

Дедковичъ Данило київський зем'янин,
батько Василя Дідовича, дід Гапона,
Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських
та Богдани Дідівни, чоловік Фурсової
[Халенцької] — 75, 90 зв.

Дедович Васи(л) Данилович, Дедко Васи(л),
Дедкович Васи(л) київський зем'янин,
син Данила Дідовича, батько Гапона,
Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських
та Богдани Дідівни, син Фурсової [Хал-
ленцької] — 91, 92, 92 зв.

Дедовичи Трипо(л)ские, Дьдовичи, Три-
по(л)ские, Трипольские київські зем'я-
ни — 8 зв., 9 зв., 10, 10 зв., 11, 12, 13,
13 зв., 14, 14 зв., 53, 54, 54 зв., 55, 56,
56 зв., 57, 57 зв., 58 зв., 59, 59 зв., 60,
60 зв., 62 зв., 63, 64 зв., 67, 71, 73 зв.,
74 зв., 75, 75 зв., 76 зв., 77, 78 зв., 79,
80, 82 зв., 83, 85, 86, 87, 88, 91 зв., 92, 93,
93 зв., 94, 94 зв., 95, 95 зв., 96, 96 зв.,
97, 97 зв., 98, 99, 103

- Дедович Федор старъши(и) див. Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор старъши(и)**
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Гапон** київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 58, 60 зв., 61 зв., 62 зв., 63 зв., 64, 64 зв., 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 83, 83 зв., 100 зв., 101, 102, 102 зв., 103, 103 зв.
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Ждан** київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Гапона і Федорів Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 57 зв., 58 зв., 60 зв., 63 зв., 64 зв., 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 73 зв., 100 зв., 101, 102, 102 зв., 103
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор молодши(и)** київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Гапона, Ждана і Федора-старшого Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 57 зв., 58 зв., 60 зв., 63 зв., 64 зв., 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 73 зв., 100 зв., 101, 101 зв., 102, 102 зв., 103
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор старъши(и), Дедко Федор Василевич, Дедович Федор старъши(и) Дидович Трипо(л)ски(и) Федор** — київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Гапона, Ждана і Федора-молодшого Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 14 зв., 18 зв., 43 зв., 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 57 зв., 58, 60 зв., 63 зв., 64 зв., 72 зв., 73 зв., 91 зв., 96, 102, 102 зв., 103, 103 зв.
- Дедовна Богдана Василея Мошени(ц)кая див. Мошени(ц)кая Василея Дедовна Богдана**
- Дешковская Богушова Киселевна Богдана, Киселевна Богдана** брацлавська хорунжина, дочка Федора Киселя, дружина Богуша Дешковського, мати Богдана Дешковського — 23, 24
- Дешковски(и) Богдан Богушевич** брацлавський хорунжич, син Богуша Дешковського і Богдани Киселівни — 7, 17 зв., 19, 19 зв., 20, 20 зв., 24, 26 зв., 27 зв., 42 зв., 43 зв.
- Дешковски(и) Богуш Василевич** брацлавський хорунжич, чоловік Богдани Киселівни, батько Богдана Дешковського — 23, 23 зв., 24, 24 зв., 25, 25 зв., 26, 26 зв., 28, 44, 44 зв., 45, 45 зв.
- Дидковая** київська зем'янка — 12, 12 зв.
- Дидович Трипо(л)ски(и) Федор див. Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор старъши(и)**
- Доброяже Стефан** бурмистр м. Білої Церкви — 194 зв.
- Долинник з Рутки Лук'ян** міщанин м. Білої Церкви — 194 зв.
- Долинник Олешько** бурмистр м. Білої Церкви — 194 зв.
- Домбровски(и) Станислав див. Дубровски(и) Станислав**
- Дорогоста(и)ски(и) волинські й київські зем'яни** — 72, 79, 204
- Дорогоста(и)ски(и) Монвид Павел див. Монвид Дорогоста(и)ски(и) Павел**
- Дорогоста(и)ски(и) Павел див. Монвид Дорогоста(и)ски(и) Павел**
- Дорогоста(и)ски(и) Петр див. Кухмистровичъ Дорогоста(и)ски(и) Петр**
- Дорогоста(и)ски(и) Петръ Миколаевич** королівський кухмистр, чоловік Юршанки, батько Миколая Олехновича Кухмистровича-Дорогостайського, від Миколая, Петра, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських, прадід Павла Монвида Дорогостайського — 72 зв.
- Дорогоста(и)ски(и) Янь див. Кухмистровичъ Дорогоста(и)ски(и) Янь**
- Дру(ц)ки(и) Пропок** підданий київського зем'янина Павші з с. Дорогіння — 13
- Дубрович Фе(д)ко** овруцький виж — 12 зв.
- Дубровски(и) Во(и)гтехъ** шляхтич-свідок — 128 зв.
- Дубровски(и) Станислав, Домбровски(и) Станиславъ** уповноважений Дідовичів-Трипольських — 57 зв., 59 зв.
- Думи(и)ски(и) Тимофе(и)** уповноважений Мелеха Барана — 10, 52 зв.
- Дѣдовичи див. Дедовичи Трипо(л)ские**
- Езерски(и) Мате(и)** київський поборця — 87 зв.
- Еле(ц) київський зем'янин** — 9 зв., 131 зв.
- Еле(ц) Дмитро** київський земський писар — 13 зв., 26 зв., 28, 29, 29 зв., 30 зв., 31, 34 зв., 37
- Еле(ц) Филип** київський підстолій — 28
- Ермолич Сачко див. Сачко Ермолич**
- Есиф** ігумен Київського Пустинно-Микільського монастиря — 70
- Есликовски(и) див. Ясликовски(и) Станислав**
- Жасьлавъски(и) Януш див. Жеславски(и) Януш**
- Жеславски(и) Януш, Жасьлавъски(и) Януш** князь, підляський воевода, житомирський староста — 32, 51
- Жикгимонт див. Жикгимонт Перши(и)**
- Жикгимонт Август, Августъ, Жыкгимонт Августъ** польський король (1530—1572), великий кн. литовський (1548—1572) — 11, 22 зв., 23 зв., 44 зв., 77 зв., 78, 91, 91 зв., 92 зв.
- Жикгимонт Перши(и), Жикгимонт, Жикгимонъ Стары(и), Жыкгимонъ** польський король і великий кн. литовський (1506—

1548) — 21 зв., 23, 23 зв., 24, 77, 77 зв., 91, 92, 170, 203 зв., 204, 207 зв.

Жикгимонт Трети(и) король Речі Посполитої (1587—1632) — 29, 29 зв., 31, 105, 203 зв.

Жикгимонът Стары(и) див. **Жикгимонт Перши(и)**

Жили(н)ски(и) Павел, *Zimiński Paweł* шляхтич-свідок — 36

Жолковски(и) Станислав львівський каштелян, любачівський і калуський староста — 31 зв.

Жукович Антон підданий київського земського нисаря Дмитра Ђльця з с. Народичів — 13

Жуковски(и) . Матыс шляхтич-свідок — 103 зв.

Жыкгимоня Авъгусът див. **Жикгимонт Август**

Жыкгимонть див. **Жикгимонт Перши(и)**

Завада Якуб київський возний — 128 зв., 211 зв.

[Замо(и)ская] **Барбара Констанция, Анна Барбара, Конъстанция** київська зем'янка, дочка Томаша і Катерини з Острога Замойських, сестра Яна і Катерини-Гризелли Замойської — 114, 115, 128

[Замо(и)ская] **Катарина-Кгрize(л)ля, Кгрызелья** київська зем'янка, дочка Томаша і Катерини з Острога Замойських, сестра Яна і Барбари Констанції Замойських — 114, 115, 128.

Замо(и)ская Томашова Катерина з Острога княгиня, дружина Томаша Замойського, мати Яна, Барбари-Констанції і Катерини-Гризелли Замойських — 114, 115, 128, 128 зв.

Замо(и)ски(и) на Замостю Томаш див. **Замо(и)ски(и) Томаш**

Замо(и)ски(и) на Замостю Ян каліський староста, син Томаша і Катерини з Острога Замойських, брат Барбари-Констанції і Катерини-Гризелли Замойських — 114, 115, 128, 211 зв.

Замо(и)ски(и) Томаш, Замо(и)ски(и) на Замостю Томаш коронний канцлер, чоловік Катерини з Острога Замойської, батько Яна, Барбари-Констанції і Катерини-Гризелли Замойських — 128 зв., 211 зв.

Зарудски(и) Иван київський возний — 61 зв., 62, 106 зв.

Зборовски(и) з Ри(т)вян Ма(р)тын київський зем'янин — 128, 135 зв., 136, 138 зв., 139, 150, 150 зв., 151

Зеле(н)ски(и) Семен київський возний — 158, 171 зв.

Зенкевич Иван див. **Иван Зенкевич**

Змигевски(и) Иван київський возний — 67

Иван Богданович підданий Павші з с. Ласків — 13

Иван Зе(н)кевич підданий київського зем'янина Івана Солтана з с. Давидковичів — 13

Ивановичъ Семен київський возний — 58, 59 зв., 60 зв.

Иев див. **Иев Петрович**

Иев Петрович, Иев підданий київського зем'янина Івана Солтана з с. Давидковичів — 13, 13 зв.

Исая Трохимович див. **Трохимович Исая**

Казимар див. **Казимер**

Казимер, Казимар великий князь литовський (1440—1492), польський король (1447—1492) — 21, 21 зв., 23, 23 зв., 44, 72, 77 зв., 203 зв.

Камени(ц)ки(и) Семионъ див. **Камѣницъки(и) Семионъ**

Каме(н)ски(и) Микола(и) житомирський підстароста — 7, 19

Камѣницъки(и) Семионъ, Камени(ц)ки(и) Семионъ чернець Київського Пустинно-Микільського м-ря — 116 зв., 184, 186 зв., 187, 188

Капуста Андре(и) Тимофеевич князь, оверуцький староста — 12, 12 зв.

Кговаревски(и) Анъдре(и) київський морник — 211

Кгрызелья див. **[Замо(и)ская] Катарина-Кгрize(л)ля**

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Иван київський зем'янин, син Федора, брат Миська і Якова Кевличів-Бражинських — 40

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Ми(с)ко київський зем'янин, син Федора, брат Івана і Якова Кевличів-Бражинських — 40

Кевлич Бражи(н)ски(и) Миха(и)л київський зем'янин, брат Устимана і Федора Кевличів-Бражинських — 37 зв., 40

Кевлич Бражи(н)ски(и) Устиман київський зем'янин, брат Михайла і Федора Кевличів-Бражинських — 37 зв., 40

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Федор київський зем'янин, брат Михайла і Устимана Кевличів-Бражинських, батько Миська, Івана і Якова Кевличів-Бражинських — 40

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Яков київський зем'янин, син Федора, брат Івана і Миська Кевличів-Бражинських — 40

Кивличи, Бражи(н)ские київські зем'яни — 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40, 131

[Кисе(л)] Александр Андреевич київський зем'янин, брат Богдани Киселівни, шурина Богуша Дешковського — 23

Киселевна Богдана див. **Дешковская Богушова** **Киселевна Богдана**

[Кисе(л)] Федор Андреевич королівський дворянин, батько Богдани Киселівни Дешковської — 21 зв., 23, 23 зв.

- Кмита Криштоф** овуцький державця — 11 зв.
- Кмита Филон** чорнобильський державця — 10 зв.
- Кожуховски(и) Меле(н)ты(и)** чернець Київського Пустинно-Микільського монастиря, уловноважений ігумена Ісаї Трохимовича — 108 зв., 118 зв.
- Коневич Пилип** підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народичів — 13, 13 зв.
- Кончаковски(и), Коньчаковськи(и) Терех Григорєвич** київський возний — 19 зв., 88
- Коньстанция** див. [Замо(и)ская] Барбара Констанция
- Коньчаковски(и) Терех Григорєвич** див. Кончаковски(и)
- Коре(ц)кая Анна Самоєловна** див. [Лещи(н)ская] Анґна Самоєловна **Коре(ц)кого**
- Коре(ц)кая Ефьфрузына** княгиня, дочка кн. Кароля Корецького, сестра кн. Самуєля Корецького — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 164, 181, 183, 184 зв., 190 зв.
- Коре(ц)кие, Корецькие** князі — 152, 154, 154 зв., 155, 155 зв., 164, 174, 181 зв., 182 зв., 183 зв., 184, 185, 186 зв., 187, 190 зв., 191, 191 зв., 192, 192 зв., 194, 195, 195 зв., 196, 196 зв., 197, 197 зв., 198, 198 зв., 199 зв., 200, 201 зв., 202, 202 зв., 207, 207 зв., 209
- Коре(ц)ки(и)** див. **Коре(ц)ки(и) Самоє(л)**
- Коре(ц)ки(и) Богуш Федорович** князь, житомирський староста — 21 зв., 23, 23 зв., 44 зв.
- Коре(ц)ки(и) во(л)ы(н)ски(и) каштелян** див. **Коре(ц)ки(и) Каро(л)**
- Коре(ц)ки(и) Каро(л), Коре(ц)ки(и) во(л)ы(н)ски(и) каштелян** князь, волинський каштелян, батько кн. Самуєля і Євфрузини Корецьких — 152, 152 зв., 154, 156, 164, 181, 183, 184 зв., 185, 190 зв.
- Коре(ц)ки(и) Самоє(л), Коре(ц)ки(и), Корецьки(и)** князь, син кн. Кароля Корецького, брат кн. Євфрузини Корецької, батько кн. Анни Корецької — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 164, 170, 171, 172 зв., 178 зв., 181, 183, 184 зв., 190 зв., 192 зв., 193, 193 зв., 194, 194 зв., 195, 195 зв., 197, 199, 207 зв.
- Корецькие** див. **Коре(ц)кие**
- Корецьки(и)** див. **Коре(ц)ки(и) Самоє(л)**
- Корчевски(е)** київські зем'яни — 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40, 40 зв.
- Корчевски(и) Никола(и)** київський зем'янин, брат Яна Корчевського — 37 зв., 39
- Корчевски(и) Ян** київський зем'янин, брат Николая Корчевського — 37 зв.
- Кочорович Данило** київський возний — 128 зв.
- Кошерски(и) Аньдре(и) Миха(и)лович** князь, справця Київського воеводства — 91
- Кропивни(ц)ки(и) Михал** брацлавський земський підсудок — 153 зв.
- Куже(л) Гришко** підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народичів — 13, 13 зв.
- Кухмистровичи** волинські і київські зем'яни — 72 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Никола(и), Кухмистрович Никола(и)** волинський зем'янин, син Николая Олехновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Петра, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських — 72 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Никола(и) Олехнович, Никола(и)** сын Петров королівський мечник, син Петра Дорогостайського і Юршанки, батько Николая, Петра, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських — 72 зв., 204
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Петр, Дорогоста(и)ски(и) Петр, Кухмистрович Петр** волинський і київський зем'янин, син Николая Олехновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Николая, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських, стрий Павла Монвида-Дорогостайського — 72 зв., 73, 73 зв., 74, 75 зв., 204, 205 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Станислав, Кухмистрович Станислав** волинський зем'янин, син Николая Олехновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Николая, Петра і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських — 72 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Янь, Дорогоста(и)ски(и) Янь, Кухмистрович Янь** волинський і київський зем'янин, син Николая Олехновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Николая, Петра і Станіслава Кухмистровичів-Дорогостайських, батько Павла Монвида-Дорогостайського — 72 зв., 73, 79, 204
- Кухмистрович Никола(и)** див. **Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Никола(и)**
- Кухмистрович Петр** див. **Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Петр**
- Кухмистрович Станислав** див. **Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Станислав**
- Кухмистрович Янь** див. **Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Янь**
- Кучи(н)ски(и) Стефан** київський возний — 34 зв., 35
- Лазарович Миха(и)ло** див. **Миха(и)ло Лазарович**
- Ласки** київські зем'яни — 9 зв.
- Ласко Андре(и) Федорович** київський зем'янин, син Овдоті Якубової Медушовської,

- брат Василя Федоровича Ласка, пасерб Якуба Медушовського — 52, 52 зв., 65, 106 зв.
- Ласко Богдан** київський зем'янин, син Михайла Олехновича Ласка, брат Михайла і Федора Ласків — 65, 66 зв., 67, 106 зв.
- Ласко Богдан Петрович, Богдан сын Петров Ласковича** київський, зем'янин, чоловік Овдоті — 11 зв.
- Ласко Васи(л) Федорович** київський зем'янин, син Овдоті Якубової Медушовської, брат Андрія Федоровича Ласка, пасерб Якуба Медушовського — 52, 52 зв., 65, 106 зв.
- Ласко Иван** київський граничний-коморник — 5, 5 зв., 19, 20, 26
- Ласко Ку(з)ма** київський возний — 8 зв., 10, 52, 52 зв., 65, 65 зв., 66, 66 зв., 67, 101, 106 зв.
- Ласко Миха(ило)** вінницький гродський суддя, син Михайла Олехновича Ласка, брат Богдана і Федора Ласків — 65, 106 зв.
- Ласко Миха(ило) Олехнович** брацлавський земський підсудок, батько Богдана, Михайла і Федора Ласків — 52, 52 зв., 65
- Ласко Федор** київський зем'янин, син Михайла Олехновича Ласка, брат Богдана і Михайла Ласків — 65, 106 зв.
- Левковна Гулевичовна Перека(л)ская Дорота**, прозывается Овьдо(т)я див. Медушовская Якубовая
- Левко Опанасович** підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13
- Левьковичъ Яцько** див. Яцько Левьковичъ
- Ленькевич Ипогорски(и) Ян** полюбовний суддя — 40 зв.
- Лещиньски(и) Аньдре(и)** див. Лещи(н)ски(и) Аньдре(и)
- Лешьчи(н)ски(и)** з Лешьна Рафал див. Лещи(н)ски(и) з Лешна Рахвал
- Лешьчи(н)ская зъ Лешна Теофила** київська зем'янка, дочка Рафала Лещинського і Анни Горностаївни — 211
- [**Лещи(н)ская** Аньна Самоеловна **Коре(ц)кого, Коре(ц)кая Анна Самоеловна, Самоелова Коре(ц)кая, Самоеловъна Корецькая** княгиня, дочка кн. Самуеля Корещького, дружина Андрія Лещинського — 152, 152 зв., 154, 155, 155 зв., 156, 164, 181, 183 зв., 184, 184 зв. 185 зв., 190 зв., 191
- Лещи(н)ская Рафалова** Горностаївна с Тулин Анна, Горностаївная Аньна київська зем'янка, дружина Рафала Лещинського, мати Теофіли Лещинської — 114 зв., 115, 128, 211
- Лещи(н)ски(и) Аньдре(и), Аньдре(и)** з Лешьна, Лещиньски(и) Аньдре(и) белзький воевода, чоловік кн. Анни Корещької — 152, 152 зв., 154, 155 зв., 156, 164, 181, 184, 185 зв., 191
- Лещи(н)ски(и)** з Лешна Рахвал, Лешь-
- чи(н)ски(и)** з Лешьна Рафал белзький воевода, чоловік Анни Горностаївни, батько Теофіли Лещинської — 114 зв., 115, 128, 133 зв., 211
- Лозка Иван** київський земський писар — 103 зв.
- Лозка Стефан** мозирський маршалок — 31, 31 зв., 34 зв., 37, 100, 100 зв.
- Лучич Кирик** київський зем'янин — 8 зв.
- Любка** дружина київського зем'янина Федька Борисовича, мати Богдана — 11 зв.
- Любомирски(и) Костанти(н)** краківський воевода, білоцерківський староста — 184 зв., 190, 192 зв.
- Лясотянка Беата** дружина берестейського воеводица Героніма Горностаїв — 32 зв., 33, 33 зв.
- Малышка Есиф** уповноважений кн. Януша Жеславського — 51, 52
- Марковая див. Петровича Маркова Ласьковна Ма(р)я Ивановъна**
- Марковая Петровича див. Петровича Маркова Ласьковна Ма(р)я Ивановъна**
- Мартинович Буда(и) Онофре(и)** див. Буда(и) Онофре(и) Мартинович
- Масло Григор(р)** див. Масло Григор(е)и
- Масло Григор(е)и, Масло Григор(р)** овруцький замковий писар — 8 зв., 12
- Медлишовьски(и) Лукаш** див. Модлишевски(и) Лукаш
- Медушовская Якубовая, Левковна Гулевичовна Перека(л)ская Дорота**, прозывается Овьдо(т)я київська зем'янка, мати Андрія і Василя Федоровичів Ласків, дружина Якуба Медушовського — 52, 52 зв., 106 зв.
- Медушовски(и) Якуб** київський зем'янин, чоловік Овдоті Якубової Медушовської, вітчим Андрія і Василя Федоровичів Ласків — 52, 52 зв., 65, 65 зв., 66 зв., 106 зв.
- Микола(и) сын Петров** див. Кухмистровичъ Дорогоста(и)ски(и) Микола(и) Олехнович Минковски(и) Стефан київський возний — 32 зв., 35, 41
- Миха(и)лович Ганко** київський зем'янин — 170
- Миха(и)ло Лазарович** київський зем'янин, син Лазаря Бриєвича — 22, 22 зв., 44 зв.
- Мишкевич Андре(и)** київський зем'янин — 21
- Миштурт Крыштоф** уповноважений Андрія Фірлея — 171 зв., 189 зв., 193 зв.
- Могила Петро** київський митрополит, архімандрит Києво-Печерського монастиря, колишній ігумен Київського Пустинно-Микільського монастиря — 109, 110, 111 зв., 112, 113, 116 зв., 118, 119, 120 зв., 122 зв.
- Модлишевски(и) Лукаш, Медлишовьски(и) Лукаш, Модлишовски(и) Лукаш** київ-

- ський зем'янин — 114, 114 зв., 115, 115 зв., 140 зв., 141, 141 зв., 143
- Модлишовски(и) Лукаш** див. **Модлишевски(и) Лукаш**
- Монвид Дорогоста(и)ски(и) Павел, Дорогоста(и)ски(и) Павел** королівський дворянин, син Яна Кухмистровича-Дорогостайського, онук Миколая Олехновича Кухмистровича Дорогостайського, правнук Петра Дорогостайського і Юршанки — 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 55 зв., 56, 56 зв., 57, 57 зв., 58, 58 зв., 59, 60 зв., 61, 61 зв., 63, 64, 64 зв., 67, 67 зв., 68 зв., 69, 69 зв., 70, 71, 72 зв., 73, 73 зв., 74, 74 зв., 76 зв., 77, 77 зв., 78, 78 зв., 79, 79 зв., 80, 80 зв., 81, 81 зв., 83, 84, 84 зв., 88, 88 зв., 89, 89 зв., 90, 93, 93 зв., 94, 94 зв., 96, 97 зв., 98, 98 зв., 99, 99 зв., 204, 204 зв., 205 зв., 206 зв.
- Морави(ц)ки(и) Ян** див. **Мурави(ц)ки(и) Ян**
- Мочу(л)ски(и) Костюк** київський возний 8 зв.
- Мощени(ц)кая Василевая Дедовна Богдана, Дедовна Богдана Василевая Мощени(ц)кая** київська підстолина, дочка Василя Дідовича, сестра Гапона, Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських — 8
- Мурави(ц)ки(и) Ян, Морави(ц)ки(и) Ян** уповноважений братів Тиш-Биковських — 160 зв., 162 зв.
- Мышка Варковски(и) Михаил** див. **Мышка з Варкович Михаил**
- Мышка з Варкович Абрам** овруцький староста — 18 зв., 43 зв.
- Мышка з Варкович Михаил, Мышка Михаил, Мышка Варковски(и) Михаил** волинський каштелян — 31, 31 зв., 34 зв., 37
- Мышка Михаил** див. **Мышка з Варкович Михаил**
- Назарович Семен** див. **Се(н)ко Назарович Назарович Се(н)ко** див. **Се(н)ко Назарович**
- Негребе(ц)ки(и)** уповноважений кн. Корещьких та братів Тиш-Биковських — 200
- Негребецьки(и) Костаньги(и)** київський митрополичий намісник — 116 зв., 125 зв.
- Немерович** див. **Немирович Аньдре(и) Якубович**
- Немирич Есиф** київський земський суддя, батько Матвія Немирича — 16 зв., 27, 27 зв.
- Немирич Матф(и), Немирович Матф(и)** київський зем'янин, син Єсифа Немирича — 14 зв., 15, 15 зв., 16, 16 зв., 17, 17 зв., 19, 26 зв., 27, 27 зв., 28 зв., 29, 29 зв., 30, 33, 35, 40 зв., 41, 41, зв., 42, 43 зв., 44, 44 зв., 45, 45 зв., 46, 46 зв., 132, 147
- Немирович Аньдре(и) Якубович, Немерович** київський воевода — 92, 92 зв., 203 зв.
- Немирович Матф(и)** див. **Немирич Матф(и)**
- Несебински(и) Станислав** овруцький замковий писар — 12 зв.
- Неча(и) Грузевич Иоан, Грузевич Иоан, Грузевич Неча(и) Иоан** київський возний — 108, 109, 110 зв., 111 зв., 116, 119, 121, 125 зв.
- Нови(ц)ки(и) Матяш** київський возний — 156 зв., 161 зв.
- Обух** підданий Яна Монвида-Дорогостайського з Обухівщини — 73 зв.
- Овдотья** дружина Богдана Петровича Ласка — 11 зв.
- Овдотья Невидана** Вороничова див. **Вороничова** **Алексьандра Олычанька** **Овдотья** прозвиськомъ **Невидана**
- Овдотья Олычанька** див. **Вороничова** **Алексьандра Олычанька** **Овдотья** прозвиськомъ **Невидана**
- Овру(ц)ки(и) Семен** Радивонович див. **Уру(ц)ки(и) Семен** Радивонович
- Овсяны(и) Иван** київський возний — 58
- Окгановски(и) Ян** третейський суддя, шляхтич-свідок — 7, 19
- Оксак Ян** див. **Аксак Ян**
- Олехно Судимонтович** див. **Судимонтович Олехно**
- Олизар** див. **Олизар Волчкович Адам**
- Олизар Адам** див. **Олизар Волчкович Адам**
- Олизар Волкович Адам, Олизар, Олизар Адам, Олизарович Волчеквич** київський зем'янин — 24 зв., 25, 26, 26 зв., 28 зв., 29, 29 зв., 30 зв., 33, 35, 140 зв., 151
- Олизар Волчкович Людвик** київський зем'янин — 140 зв.,
- Олизарович Волчеквич** див. **Олизар Волчкович Адам**
- Онофревич Тит, Тит** київський зем'янин, сябр Мелеха Барана — 8, 9, 10, 14, 14 зв.
- Онофре(и) Мартинович Буда(и)** див. **Буда(и) Онофре(и) Мартинович**
- Опанасович Левко** див. **Левко Опанасович**
- Острозски(и) Доминик** князь — 176
- Остро(з)ски(и) Коньстанти(и)** див. **Остро(з)ски(и) Костентин**
- Остро(з)ски(и) Костентин, Остро(з)ски(и) Коньстанти(и)** князь, київський воевода — 58 зв., 61 зв., 73, 73 зв., 74, 76, 76 зв., 79 зв., 81, 81 зв., 84, 84 зв., 85, 85 зв., 86, 87, 87-зв., 88, 89, 89 зв., 91, 94, 94 зв., 95 зв., 96, 96 зв., 98, 98 зв., 99, 170 зв., 171, 171 зв., 173 зв., 188 зв., 204 зв., 205 зв., 206
- Остро(з)ски(и) Януш** князь, краківський каштелян, білоцерківський староста — 205
- Павша** київський зем'янин — 13
- Павша Богуфал, Адам Богуфал** київський земський підсудок — 11 зв., 15 зв., 16 зв., 18 зв.

- Павша Якуб київський зем'янин — 28, 34 зв., 40 зв.
- Пе(л)чи(и)ки(и) Васи(л) третейський суддя — 40 зв.
- Песоч(и)ски(и) Лаврин брацлавський підкоморій — 31 зв.
- Петрович Ієв див. Ієв Петрович
- Петрович Марко київський зем'янин — 8 зв.
- Петровича Маркова Ласковна Ма(р)я Ивановна, Марковая, Марковая Петровича київська зем'янка — 52, 52 зв., 65, 65 зв., 66 зв., 106 зв.
- Петровски(и) Станислав королівський комісар — 31 зв.
- Пилипозские шляхта-свідки — 20 зв.
- Пиячук з Пинчуков Васько міщанин м. Білої Церкви — 194 зв.
- Подгас(ц)ки(и) Іван уповноважений кн. Кирика Ружинського — 20 зв.
- Покальски(и) Григоре(и) третейський суддя — 7
- Пото(ц)ки(и) Станислав брацлавський воевода — 152 зв., 154, 155, 156
- Прежовски(и) Іван, Прежовски(и) с Прежова київський зем'янин — 19, 19 зв., 24, 45
- Прежовски(и) Семен Іванович київський зем'янин — 5, 5 зв., 6, 6 зв. 7, 19
- Прежовски(и) с Прежова див. Прежовски(и) Іван
- Пронск(и) Фредрих Глебович князь, київський воевода — 23, 92 зв.
- Проскура Сусча(и)ски(и) Федор, Сусча(и)ски(и) Проскура Федор київський земський писар — 211
- Путятч Дмитро князь, київський воевода — 90 зв.
- Радивил Микола(и) віленський воевода, маршалок Великого князівства Литовського, берестейський, борисовський і ошмянський староста — 23 зв.
- Радивил на Ольце і Несвижу О(л)брихт Станислав князь, канцлер Великого князівства Литовського — 152 зв., 154, 155, 156, 164 зв., 183 зв., 185 зв., 190 зв.
- Радюк Степанович підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13
- Ра(и) Васи(л) київський намісник — 91 зв.
- Ранिवьски(и) Микола(и) див. Реновськи(и) Микола(и)
- Реновськи(и) Микола(и), Ранивьски(и) Микола(и) київський возний — 108 зв., 117, 118 зв., 125 зв.
- Родкевич Янъ служебник Мартина Зборовського — 135 зв., 138 зв., 139, 150
- Ро(и)кевич Лавор підданий київського зем'янина Павші з с. Дорогія — 13, 13 зв.
- Романович Волчко овруцький намісник — 22 зв.
- Романович Се(н)ко київський тивун — 22 зв.
- Ружи(и)ски(и) див. Ружи(и)ски(и) Кирик Остаф'євич
- Ружи(и)ски(и) Кирик див. Ружи(и)ски(и), Кирик Остаф'євич
- Ружи(и)ски(и) Кирик Остаф'євич, Ружи(и)ски(и) Кирик, Ружиньски(и) Кирик, Ружиньски(и) князь — 7, 14 зв., 15, 15 зв., 16 зв., 17, 17 зв., 18 зв., 19, 19 зв., 20 зв., 21, 24, 25, 25 зв., 26 зв., 27, 27 зв., 28 зв., 29, 30, 31, 31 зв., 32, 32 зв., 33, 33 зв., 34 зв., 35, 35 зв., 36, 36 зв., 37, 37 зв., 40 зв., 41, 41 зв., 42, 42 зв., 43 зв., 44, 45, 45 зв., 46 зв.
- Ружиньски(и) Кирик див. Ружи(и)ски(и) Кирик Остаф'євич
- Русинович Бересте(ц)ки(и) Сасин уповноважений Павла Монвида Дорогостайського — 55, 62
- Савин Григор(р) овруцький священик — 103 зв., 104, 104 зв., 105
- Самоелова Корє(ц)кая див. [Леци(и)ская] Аньна Самоеловна Корє(ц)кого
- Самоеловна Корєцькая див. [Леци(и)ская] Аньна Самоеловна Корє(ц)кого
- Сачко Ермолич підданий київського земського писаря Дмитра Ђльця з с. Народичів — 13
- Семашко Филон київський зем'янин — 8 зв.
- Семен Александрович, Семен кня(з) київський князь (1455—1470) — 21, 21 зв., 22, 22 зв., 23, 23 зв., 44
- Семен кня(з) див. Семен Александрович
- Семен Назарович див. Се(н)ко Назарович
- Се(и)цки(и) Юзеф луцький граничний коморник, уповноважений кн. Самуєля Корєцького — 171 зв., 193 зв.
- Се(н)ко Назарович, Семен Назарович підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13, 13 зв.
- Скипор житомирський намісник — 22 зв.
- Слупица Семен третейський суддя — 7
- Сниткович Гришко підданий київського земського писаря Дмитра Ђльця з с. Народичів — 13
- Снятиньски(и) Себестиян київський возний — 41
- Сови(и)ски(и) Прокоп уповноважений Катерини і Томаша Замойських — 114 зв., 128 зв., 129, 133 зв.
- Соколовски(и) Янъ Кгабриє(л) уповноважений Рафала Лециньского — 212 зв.
- Сокорова Грегорова Воронянка Ганья Юрьевна, Аньна Воронянка, Ганья Сокорова, Ганья Юрьевна Воронянка, Ганья Юрьевна Воронянка київська зем'янка, дружина Григорія Сокора, мати Григорія Григоровича Сокора, двоюрідна сестра Олександра і Івана Воро-

- ничів, теща Гектора Волобовського — 47, 47 зв., 49, 49 зв., 50, 50 зв., 51, 51 зв.
- Сокорь Грегоре(и)** київський зем'янин, чоловік Ганни Воронянки, батько Григорія Григоровича Сокора — 47 зв.
- Сокорь Григоре(и) Григоревич** київський зем'янин, син Григорія Сокора і Ганни Воронянки — 50 зв., 51, 51 зв.
- Солтан Иван, Солтан Иван** київський зем'янин — 13, 31 зв., 96, 103
- Солтан Халепски(и) Федор, Халепски(и) Федор** київський зем'янин — 94
- Солтаны Халепские** київські зем'яни — 88
- Солтан Иван** див. **Солтан Иван**
- Спраски(и) Миха(и)ло** київський зем'янин, зять Василя Дідовича — 92 зв.
- Ста(с) Хомич** підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народичів — 13
- Стемпковски(и) Лукаш** уповноважений Павла Монвида-Дорогостайського — 67 зв., 68 зв.
- Степанович Радюн** див. **Радюн Степанович**
- Стефан коро(л)** польський король Стефан Баторій (1576—1586) — 31, 37
- Сте(ц)ки(и) Микола(и)** київський тивун — 106 зв.
- Стрыбы(л)** київський зем'янин — 45
- Стрыбы(л) Абрам** київський зем'янин — 128, 135, 135 зв., 142, 146
- Стрыбы(л) Богдан** київський зем'янин — 24, 25 зв., 32 зв., 33, 35, 37 зв., 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40
- Стрыбыли** [Абрам і Михаїл] київські зем'яни — 107, 107 зв., 132, 133, 135 зв., 136, 142 зв., 143, 146 зв., 147, 147 зв., 148, 148 зв., 149, 149 зв., 150 зв.
- Стрыбы(л) Михаїл** київський зем'янин — 128, 135, 135 зв., 142, 146
- Стрыбы(л) Петръ** київський зем'янин — 40 зв.
- Стрыбы(л) Федор** київський зем'янин — 40 зв.
- Судимонтович Олехно** канцлер Великого князівства Литовського, віленський воєвода — 22
- Суета Демян** київський возний — 103 зв., 104 зв.
- Сулимовски(и) Криштоф** намісник київського підвоєводи — 58
- Сулковски(и)** див. **Сульковъски(и) Янь**
- Сульковъски(и) Янь, Сулковски(и)** служебник кн. Костянтина Острозького, копацький державця — 95 зв., 170 зв., 171, 171 зв., 173 зв.
- Сурин Андре(и)** шляхтич-свідок — 8 зв.
- Сурин Василе(и)** шляхтич-свідок — 8 зв.
- Сурин Гарасим** київський земський підсудок — 103 зв., 104, 104 зв., 105, 105 зв., 106, 106 зв.
- Су(с)ло Теодо(р)** уповноважений київського митрополита Петра Могили — 108 зв., 113, 116 зв., 118 зв., 123 зв.
- Сусча(н)ски(и) Проскура Федор** див. **Проскура Сусча(н)ски(и) Федор**
- Сынкгур Андре(и) Тимофѣевич** київський зем'янин, батько Івана Сингура — 5, 6, 6 зв., 7
- Сынкгур Иван Андрѣевич** київський зем'янин, син Андрія Сингура — 5, 6, 18 зв., 43 зв.
- Тит** див. **Онофревич Тит**
- Тиша Александр** див. **Тиша Быковски(и) Александр**
- Тиша Быковски(и) Александр, Тиша Александр** київський зем'янин — 33, 35
- Тиша Быковски(и) Василе(и), Тиша Васи(л)** київський зем'янин — 28, 33, 35
- Тиша Васи(л)** див. **Тиша Быковски(и) Василе(и)**
- Тиша Геремияш** див. **Тыша Быковски(и) Еремияш**
- Тиши** [Василь і Олександр] київські зем'яни — 46 зв.
- Тишкевич Лого(и)ски(и) Остафе(и), Тишкевич Остафиан** берестейський воєводич — 33
- Тишкевич Остафиан** див. **Тишкевич Лого(и)ски(и) Остафе(и)**
- Томаш** див. **Дашук Тумашович**
- Трипо(л)ские** див. **Дедовичи Трипо(л)ские**
- Трипольские** див. **Дедовичи Трипо(л)ские**
- Трохимович Исая** ігумен Київського Пустинно-Михільського монастиря — 108, 108 зв., 109, 110 зв., 112, 116, 116 зв., 118, 119, 121, 122, 124 зв., 125 зв., 155, 183, 184
- Трохимъ** підданий Барбари Гуменицької з с. Вишеньок — 113 зв.
- Труш Охрымович** див. **Труш Яцько**
- Труш Яцько, Труш Охрымович** підданий Барбари Гуменицької з с. Вишеньок — 113 зв., 116 зв., 123 зв.
- Тумашевич** див. **Дашук Тумашович**
- Тучени(ц)ки(и) Михаль** уповноважений Абрама і Михаїла Стрибилів — 132, 133, 135, 142, 146
- Тучени(ц)ки(и) Микола(и), Тучаніські Микола** київський коморник — 108, 108 зв., 112 зв., 113 зв., 116 зв., 118, 124, 152, 156, 159, 161, 164 зв., 181 зв., 184, 185 зв., 191, 193, 197 зв., 209 зв.
- Тыша** див. **Тыша Быковски(и) Еремияш**
- Тыша Адам** див. **Тыша Быковски(и) Адам**
- Тыша Быковски(и)** див. **Тыша Быковски(и) Еремияш**
- Тыша Быковски(и) Адам, Тыша Адам** київський зем'янин, брат Ереміяша, батько Габрієля, Павла і Яна Тиш-Быковських — 159, 159 зв., 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197 зв., 208 зв.

Тыша Быковски(и) Еремияш, Тиша Геремияшъ, Тыша, Тыша Еремияш, Тыша Быковськи(и) київський зем'янин, брат Адама, дядько Габрієля, Павла і Яна Тиш-Быковських — 159 зв., 161, 172 зв., 173, 173 зв., 174, 178, 178 зв., 180, 180 зв., 182, 182 зв., 186, 186 зв., 197, 197 зв., 198 зв., 199, 200 зв., 201, 201 зв., 202, 208 зв., 209

Тыша Быковськи(и) Кгабриє(л) київський зем'янин, син Адама, племінник Ереміяша, брат Павла і Яна Тиш-Быковських — 159, 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197, 197 зв., 208 зв.

Тыша Быковськи(и) Павло київський зем'янин, син Адама, племінник Ереміяша, брат Габрієля і Яна Тиш-Быковських — 159, 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197, 197 зв., 208 зв.

Тыша Быковски(и) Янь київський зем'янин, син Адама, племінник Ереміяша, брат Габрієля і Павла Тиш-Быковських — 159, 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197, 197 зв., 208 зв.

Тыша Еремияш див. **Тыша Быковски(и) Еремияш**

Тыши, Тышовє (Ереміяш, Габрієль, Павло і Ян) київські зем'яни — 161, 163 зв., 170 зв., 172 зв., 173, 173 зв., 174, 178 зв., 180, 182, 182 зв., 185 зв., 186 зв., 197, 198, 198 зв., 199, 200, 200 зв., 201, 201 зв., 202, 208 зв., 209

Тышкевич Крышътоф берестейський воевода — 211 зв.

Тышовє див. **Тыши**

Уляницъки(и) Грегор див. **Гуляницъки(и) Григоре(и)**

Уляницъки(и) Григоре(и) див. **Гуляницъки(и) Григоре(и)**

Уру(ц)ки(и) Семен Радивонович, Овру(ц)ки(и) Семен Радивонович київський підкоморський писар, київський земський коморник — 6, 8, 20, 28, 31, 37, 37 зв., 48 зв., 49, 53, 53 зв., 54 зв., 57, 60 зв., 65, 67 зв., 68, 70 зв., 78 зв., 79 зв., 80 зв., 81 зв., 83 зв., 84, 93 зв., 94 зв., 97, 97 зв., 98 зв., 99, 99 зв., 100, 100 зв., 101, 101 зв., 102, 103, 103 зв., 104 зв., 106, 106 зв.

Устания черниця Києво-Видубицького Михайлівського монастиря — 68, 69 зв., 70 зв.

Федорович Гришко овруцький намісник — 12 зв.

Фирле(и) з Дубровици Андре(и) белзький каштелян — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 158 зв., 159, 159 зв., 161, 164, 164 зв., 181, 183, 184 зв., 190 зв., 192 зв., 197

Фурс королівський дворянин — 91 зв.

Фурсовая [Хале(ц)кая] київська зем'янка,

сестра Михайла Халецького, дружина Данила Дідковича, мати Василя Дідовича — 92

Халєпськи(и) Федор див. **Солтан Халєпськи(и) Федор**

Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло див. **Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло Миха(и)лович**

Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло Миха(и)лович, Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло київський зем'янин, овруцький староста, брат Фурсової [Халецької], батько Єсифа і Остафія Халецьких — 77, 92, 92 зв.

Хале(ц)ки(и) Єсиф київський зем'янин, син Михайла Халецького — 92 зв.

Хале(ц)ки(и) Остафе(и) київський зем'янин, син Михайла Халецького — 92 зв.

Хале(н)ски(и) Щасны(и) див. Харли(н)ски(и) Щасны(и)

Харли(н)ски(и) Щасны(и) див. Харли(н)ски(и) Щасны(и)

Харли(н)ски(и) Щасны(и), Харле(н)ски(и) Щасны(и), Харли(н)ски(и) Щасны(и), Харьлинськи(и) Щасны(и) київський підкоморій — 5, 8 зв., 15, 17 зв., 19 зв., 26 зв., 27 зв., 28 зв., 31 зв., 37 зв., 40 зв., 42, 47, 47 зв., 50 зв., 51, 52, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 65, 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70, 70 зв., 79 зв., 83, 100, 100 зв., 101, 101 зв., 103 зв., 194, 106 зв.

Харьлинськи(и) Щасны(и) див. Харли(н)ски(и) Щасны(и)

Хлусович Иван київський возний — 53 зв., 54, 56, 68 зв., 78 зв., 79 зв., 82

Хлѣбник Ми(т)ко див. **Хлѣбникович Ми(т)ко**

Хлѣбникович Ми(т)ко, Хлѣбник Ми(т)ко підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народичів — 13, 13 зв.

Ходкевич Грего(р) див. Ходкевич Григо(р) Александрович

Ходкевич Григо(р) Александрович, Ходкевич Грего(р), Ходкевич Григоре(и), Ходкевич Григоре(и) — київський воевода, підкоморій Великого князівства Литовського — 12, 22 зв., 23 зв., 44 зв.

Ходкевич Григоре(и) див. Ходкевич Григо(р) Александрович

Ходкевич Иван див. **Ходкевич Івашко**

Ходкевич Івашко, Ходкевич Иван київський воевода — 22, 44 зв., 203 зв.

Ходъкевич Григоре(и) див. Ходкевич Григо(р) Александрович

Хомич Ста(с) див. Ста(с) Хомич

Цекота підданий Рафала Лещинського з м. Ліщина — 145

Чаплич Шпановски(и) Иван київський каштелян — 18 зв., 43 зв.

Чарториски(и) Микола(и), Чарториски(и) на Клеваню Микола(и), Чарторы(и)ски(и)

- Микола(и), Чарториски(и) Микола(и), Чарториски(и) Микола(и) князь, волинський каштелян — 152 зв., 154, 155, 156, 164 зв., 183 зв., 190 зв.
- Чарториски(и) на Клеваню Микола(и) див. Чарториски(и) Микола(и)
- Чарторы(и)ски(и) Микола(и) див. Чарториски(и) Микола(и)
- Чарторыски(и) Микола(и) див. Чарториски(и) Микола(и)
- Чаръториски(и) Микола(и) див. Чарториски(и) Микола(и)
- Шанявски(и) Крыштоф, Шенявски(и) Крыштоф, Шенявски(и) Крыштофъ уповажений кн. Самуеля Корецького — 156, 171 зв., 175, 193 зв.
- Шенявски(и) Крыштоф див. Шанявски(и) Крыштоф
- Шенявски(и) Крыштофъ див. Шанявски(и) Крыштоф
- Шишка Ставе(ц)ки(и) Федор, Шишка Федор Иванович київський зем'янин — 8 зв., 102, 103, 103 зв.
- Шишка Федор Иванович див. Шишка Ставе(ц)ки(и) Федор
- Шулишевски(и) Ян шляхтич-свідок — 16
- Шумко Григоре(и), Шумко Григо(р) уповажений Кузьми Ласка — 65 зв., 66
- Шумко Григо(р) див. Шумко Григоре(и)
- Щениевски(и) Ждан київський возний — 39, 39 зв., 40
- Щениевски(и) Иван київський возний — 39
- Юрша див. Юршич Івашко
- Юрша Иван див. Юршич Івашко
- Юрманька київська зем'янка, сестра Івашка Юршича, дружина Петра Дорогостайського, мати Миколая Олехновича Кухмистровича Дорогостайського, баба Миколая, Петра, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських. прабаба Павла Монвида-Дорогостайського — 72, 72 зв., Юршич Івашко, Юрша Иван, Юрша київський зем'янин, брат Юршанки — 72, 88 зв., 203 зв.
- Ясликовски(и) Станислав, Есликовски(и) третейський суддя, шляхтич-свідок — 19, 24
- Я(ц)ковски(и) Степан київський возний — 28
- Яцько Левьковичъ підданий Барбари Гуменицької з с. Дмитровичів — 116 зв.
- Hornostaj Heronum див. Горноста(и) Ероним
- Jałowyczky Zacharjasz королівський секретар — 32
- Tuczanicki Mikołaj див. Тучени(ц)ки(и) Микола(и)
- Zimiński Paweł див. Жили(н)ски(и) Павел

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- ***Асафиев городище:** *тов городище... прозвищем Асафиев* над р. *Івниця* pobl. маєтку *Волынец* — 25
- °**Барановщина** земляца в Овруцькому пов. pobl. маєтку *Клочки* — 10 зв.
- °**Батьев** селище у Житомирському пов. між маєтками *Брусилів, Забелоще, Кочур* — 100, 100 зв.
- Безрядицки(и)** кгрунт у Київському пов.; пор. суч. с. *Безрадиці Обухівського р-ну* Кв — 95 зв.
- Белая Це(р)ко(в), Белая Церько(в), Бѣлая Це(р)ко(в)** місто у Київському пов.; суч. м. *Біла Церква р-н* Кв — 24 зв., 73, 75 зв., 76, 77, 114 зв., 185 зв., 189, 190, 191, 193, 194 зв., 205; **Белоце(р)ковски(и)** кгрунт — 73 зв., 81 зв., 89, 97, 187, 189, 189 зв., 192; **Белоце(р)ковская стена** — 188 зв., 199 зв.
- Белая Церько(в)** див. **Белая Це(р)ко(в)**
- Белоце(р)ковская дорога, Белоце(р)ковски(и) гостинец; Житоми(р)ски(и) гостинец, Старобелоце(р)ковская дорога** — 24 зв., 114 зв., 115 зв., 139 зв., 140, 140 зв., 141
- Белоце(р)ковская могила** pobl. маєтку *Лещин* — 35 зв.
- Белоце(р)ковски(и) гостинец** див. **Белоце(р)ковская дорога**
- Белоце(р)ковское староство** див. **Белоце(р)ковское староство**
- Белоце(р)ковское староство, Белоце(р)ковское староство** — 193, 205
- Белы(и) алиас Остры(и) Каме(н)** урочище див. **Белы(и) Каме(н)** курган
- Белы(и) Каме(н)** курган над р. *Івниця* між маєтками *Лещин, Ловков, Івниця* — 32 зв.; **Белы(и)** алиас **Остры(и) Каме(н)** урочище — 131; **Белы(и) Каме(н)** могила — 34, 143, 143 зв., **Каме(н)ная гора** — 128, 137 зв.; **Остры(и) Каме(н)** могила — 130, 135; **Остры(и) а(л)бо Белы(и) Каме(н)** могила — 143 зв.; **Белы(и)** алиас
- Остры(и) Каме(н), Белы(и) Каме(н), Каме(н), Каме(н) Белы(и)** алиас **Остры(и), Каме(н) Остры(и)** алиас **Белы(и), Остры(и)** алиас **Белы(и) Каме(н), Остры(и) Каме(н)** — 35, 128 зв., 129, 130 зв., 132, 134 зв., 139 зв., 142, 142 зв., 143 зв., 144, 151.
- Березовы(и) га(и), Кухмистровичовьски(и) га(и)** над р. *Бобринца* — 79, 94 зв., 95.
- Блюдовька Руда** струмок у басейні р. *Івниця* між маєтками *Івниця, Ходорков* — 46 зв.
- Бобрик** урочище у маєтку *Трояновка* — 48 зв.
- Бобринца** річка, суч. р. *Бобринца*, п. *Дніпра* — 55 зв., 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 72 зв., 73, 76, 79, 82, 88, 88 зв., 89 зв., 90, 94, 94 зв., 204, 205
- Богдановски(и) кгрунт, Богдановщина** у Овруцькому пов. pobl. с. *Коцовщина* — 9 зв., 10 зв.
- Богдановщина** див. **Богдановски(и) кгрунт**
- Болото долина** pobl. р. *Івниця* — 25
- Бо(р)шовка болото, Бо(р)шовька болото** pobl. р. *Івниця* на межі між маєтками *Лещин та Івниця* — 24 зв., 139
- Бо(р)шовька болото** див. **Бо(р)шовка болото**
- Боярка речька, Боярка Руда** річка; суч. р. *Боярка*, л. *Гуйви*, п. *Тетерева* п. *Дніпра* — 211
- Боярка Руда** див. **Боярка речька**
- Браславское воеводство** адм.-тер. одиниця з центром у м. *Брацлав* — 132 зв.
- Брусилів** місто у Житомирському пов.; суч. с. *Брусилів Коростишівського р-ну* Жт — 100, 100 зв.
- °**Бубене(ц) имене** в Овруцькому пов. pobl. маєтку *Клочки* — 103; **Бубене(ц) остров** — 102 зв.
- Бубене(ц) остров** див. **Бубене(ц) имене**
- Бугаєвка, Бугаєвька** річка суч. р. *Бугаївка*, л. *Стугни* п. *Дніпра* — 125, 125 зв., 126 зв., 127

Бугаєвка Великая, Бугаєвка, Бугаєвка Великая, Бугаювка Великая, Бугаювська село у Київському пов.; суч. с. Велика Бугаївка Васильківського р-ну Кв — 110 зв., 111 зв., 121, 122, 126; Бугаєвка маєтно(ст), Великая Бугаєвка маєтно(ст) — 108 зв., 118; Бугаєвская земля — 125 зв.; Бугаєвськіє добра, Бугаєвськіє добра, Бугаювськіє добра — 109 зв., 110 зв., 119, 121; Бугаєвски(и) кгрунт, Бугаєвски(и) кгрунт, Бугаєвски(и) кгрунт — 108, 109, 110, 112, 116, 118, 119, 120, 122 зв., 125 зв., 126

Бугаєвка див. Бугаєвка

Бугаєвка див. Бугаєвка Великая

Бугаєвка Великая див. Бугаєвка Великая

Бугаювка Великая див. Бугаєвка Великая

Бугаювська див. Бугаєвка Великая

Бу(и)мер речка або болото, Бу(и)мир болото річка; суч. р. Буймар, л. Ів'янки, п. Тетерева п. Дніпра — 32 зв., 35 зв., 107, 107 зв., 128 зв., 144 зв., 145, 145 зв., 146, 146 зв., 148, 148 зв.

Бу(и)мир болото див. Бу(и)мер речка або болото

Бышов містечко у Київському пов.; суч. с. Бишів Макарівського р-ну Кв — 56

Бѣлая Цѣ(р)ко(в) див. Белая Цѣ(р)ко(в)

Валовка болото, Валовька болото, Валувька руда, Валувька болото струмок pobl. р. Івница на межі між маєтками Коте(л)ня та Івница — 19, 19 зв., 20, 20 зв., 24, 24 зв., 25, 25 зв., 26, 26 зв., 33, 40 зв., 45, 45 зв., 46, 107, 107 зв., 132, 135, 135 зв., 137 зв., 138, 138 зв., 146, 148, 149, 149 зв., 150, 150 зв., 151

Валовька болото див. Валовка болото

Валувька, Валовка а(л)бо Комаровка, Валувька а(л)бо Комаровка, Валувька селу..., Комаровка, Комаровька село у Житомирському пов. на межі між маєтками Коте(л)ня, Ловков, Івница — 128, 128 зв., 131 зв., 132 зв., 138

Валувька болото див. Валовка болото

Валувька руда див. Валовка болото

*** Варковичи: Аврам Мишка з Варкович; село у Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. с. Варковичі Дубнівського р-ну Рв — 18 зв.**

Варшава місто, з 1610 р. — столиця Речі Посполитої; суч. столиця Польщі — 31 зв. 72, 75, 90, 91.

Васи(л)ков див. Васильков

Васи(л)ковъ див. Васильков

Васильков, Васи(л)ков, Васи(л)ковъ село у Київському пов.; суч. с. Василів Білоцерківського р-ну Кв — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв.

Великая Бугаєвка маєтно(ст) див. Бугаєвка Великая

Велики(и) курган над р. Івница, pobl. болота Валовка — 45

*** Велики(и) Обухов село у Київському пов.; вірогідно, одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 74, 76, 77**

Великое князство Литовское держава, до складу якої до 1569 р. входила частина українських земель, в т. ч. Київське, Волинське та Брацлавське в-ва — 23 зв., 75, 78, 92 зв., 155, 156, 164 зв., 183 зв., 185, 190 зв., 208

*** Велприня селище у Київському пов. у складі маєтку Обуховицзна — 73, 74, 204**

Верхоруде урочище (?) над р. Гу(и)ва pobl. маєтків Волосов і Коте(л)ня — 114 зв.

*** Ви(л)на, Вильна: у Ви(л)ни, у Вильни, въ Вильне місто, столиця Великого князівства Литовського, суч. столиця Литви — 23 зв., 44 зв., 91, 92, 92 зв., 203 зв.**

Вильна див. Ви(л)на

*** Више(ни)ки, Више(н)ки село у Київському пов.; pobl. с. Дмитровичі — 111, 113, 116 зв., 121 зв., 123 зв., 125, 125 зв.; Више(ни)ки добра, Више(н)ки добра — 111 зв.; Више(н)ски(и) кгрунт, Вишеньски(и) кгрунт — 116, 116 зв., 117 зв., 120**

Више(ни)ки див. Више(ни)ки

Волиця, Волиця а(л)бо Волинє(ц) село у Житомирському пов.; суч. с. Волиця Андрушівського р-ну Жт — 139 зв., 140 зв.; Волиця а(л)бо Волинє(ц) добра — 151; Волиця(ц)кая а(л)бо Волинє(ц)кая стена — 140, 140 зв.; Волиця(ц)кая границя, Волинє(ц)кая границя — 135 зв., 151; Волиця(ц)кая пята — 140 зв.; Волиця(ц)кии кгрунт, Волинє(ц)ки(и) кгрунт — 24 зв., 25, 25 зв., 28 зв., 29, 30, 139 зв., 212; Волинє(ц) долина и врочи(с)ко — 142

Волосов, Волосевов, Волосовъ село у Житомирському пов.; суч. с. Волосів Андрушівського р-ну Жт — 114 зв., 115 зв., 141, 141 зв., 142, 143; Волосовски(и) кгрунт, Волосовски(и) кгрунт — 33, 140 зв., 141, 141 зв., 142, 143.

Волосовов див. Волосов

Волосовъ див. Волосов

*** Воли(н): на Волину, на Волинню умовна назва Волинської землі (воеводства) — 72 зв., 73**

Волинє(ц) долина и врочи(с)ко див. Волиця
Воли(н)ская земля див. Волинська земля
Волинська земля, Воли(н)ская земля адм-тер. одиниця з центром у м. Луцьку; тожна утвореному адм. реформою 1565 — 1566 рр. Волинському воеводству; тут — термінологічний архаїзм — 43 зв., 91.

Воли(н)ское воеводство адм-тер. одиниця з центром у м. Луцьку — 78, 152 зв., 153, 154, 155, 164 зв., 183, 184 зв., 190 зв.

*** Вручи(и): во Вручом, во Вручомъ; Овруч, Овъруч місто, адм. центр Овруцького**

пов.; суч. м. Овруч, рц Жт — 6, 17, 41 зв., 73 зв., 86, 92 зв., 104 зв.; Овру(ц)ки(и) замок, Овѣру(ц)ки(и) замок — 12 зв., 29 зв., 30, 47 зв., 85 зв., 86, 86 зв., 104 зв., 105.

Выкопаны(и) кгрунт, Укопаны(и) кгрунт
побл. маєтку *Обуховщина* — 69 зв., 70, 70 зв.

***Высокое име(н)е:** до име(н)я *Высокого* село у Житомирському пов., суч. с. *Высоке Коростишівського р-ну Жт* — 100, 100 зв.

Вытачов див. Вытачов

Вытачов, Вытачов село у Київському пов.; суч. с. *Витачів Обухівського р-ну Кв* — 88; *Витачовська пята* — 205; *Витачовски(и) кгрунт* — 94; *Вытачов маєтно(ст)* — 79

Гвоздов, Гвоздов село у Київському пов.; суч. с. *Гвоздів Васильківського р-ну Кв* — 109, 110 зв., 111, 112, 119 зв., 121, 122; 122 зв., 124 зв.; *Гвоздовские добра*, *Гвоздовские добра* — 109 зв., 119 зв. *Гвоздовски(и) кгрунт*, *Гвоздовски(и) кгрунт* — 108, 118, 120, 125 зв.

Гвоздов див. Гвоздов

Германовка село у Київському пов.; суч. с. *Красне-Друге Обухівського р-ну Кв* — 188, 188 зв., 196 зв.; *Германовские добра*, *Германовские добра* — 113, 154, 155 зв., 156, 164 зв., 181, 183 зв., 185, 191, 205; *Германовка кгрунт*, *Германовка кгрунт* — 153, 165; *Германовски(и) кгрунт* — 195.

Германовка див. Германовка

Глеваки, Глевачи селище у Київському пов. у складі маєтку *Обуховщина*; вірогідно. пізніше — *Германовка* — 73, 74, 204

Глевачи див. Глеваки

Глумов, Глумовское селище в Овруцькому пов.; суч. с. *Глумів Народицького р-ну Жт* — 9, 10, 10 зв.; *Глумов имене*, *Глумовская земля*, *Глумовски(и) остров* — 8, 9, 10, 13 зв., 14; *Глумовская дуброва* — 11; *Глумовская нива* — 10; *Глумовски(и) кгрунт* — 9, 10; *Глумовское речиче и врочище* — 9 зв., 10, 10 зв., 13 зв., 14 зв.

Глумовское селище див. Глумов

Гнилая Руда, Гнилая Рудка струмок у басейні р. *Гу(и)ва* — 5, 6 зв., 7

Гнилая Рудка див. Гнилая Руда

Горловщина урочище (?) у Овруцькому пов., побл. маєтку *Клочки* — 10 зв.

Гродно, місто, центр Гроденського пов. у складі *Троцького в-ва*; суч. м. *Гродно*, оц *Білорусії* — 172, 75 зв., 91, 203 зв.

Гороховица див. Хороховица

Грабовец, село у Житомирському пов., суч. с. *Гравівка Житомирського р-ну Жт* — 137 зв., 150, 150 зв.

Грузкая Руда, Грузькая Руда струмок у басейні р. *Ивница* — 45, 45 зв., 46, 46 зв.

Грузовька слободка, Грузувька слобода у Житомирському пов. над р. *Ивница* у складі маєтку *Коростешов* — 149

Грузувька слобода див. Грузовька слободка

Грузькая Руда див. Грузькая Руда

Гу(и)ва річка; суч. р. *Гуйва*, п. *Тетерева* п. *Дніпра* — 6, 7, 114 зв.

Давыдовичи село в Овруцькому пов.; суч. с. *Давидки Народицького р-ну Жт* — 13, 13 зв.; *Давыдовская земля* — 103

Давыдовка див. Давыдовька

Давыдовька¹, Давыдовка село у Київському пов., побл. маєтків *Рословичи, Гвоздов, Малая Бугаювка* — 110, 110 зв., 120 зв., 126, 126 зв.; *Давыдовская стена* — 125 зв.; *Давыдовка дуброва* — 125, 125 зв.; *Давыдовские добра* — 120 зв.

Давыдовька² річка; суч. р. *Давидівка*, л. *Стугни* п. *Дніпра* — 126, 126 зв.

Данка річка; суч. р. *Донець*, п. *Тетерева* п. *Дніпра* — 107 зв., 148 зв.

Девочински(и) кгрунт и остров у Овруцькому пов.; пор. суч. с. *Дівшин Овруцького р-ну Жт* — 105

Денеші добра у Житомирському пов.; пор. суч. с. *Дениші Житомирського р-ну Жт* — 47 зв.

Деремезная¹ див. Деремезное

Деремезная² річка; суч. р. *Деремезянка*, л. *Красної* п. *Дніпра* — 196, 196 зв.

Деремезная долина між річками *Лукавица* и *Кривая* — 96 зв.

Деремезное, Деремезная¹ село у Київському пов.; суч. с. *Деремезна Обухівського р-ну Кв* — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв., 188 зв., 196 зв.

Деремезное болото побл. річок *Хорошня* і *Лукавица* — 81

Дмитровичи село у Київському пов.; суч. сс. *Великі* і *Малі Дмитровичі Обухівського р-ну Кв* — 111, 111 зв., 116 зв., 21 зв., 122; *Дмитровичи добра* — 111 зв.; *Дмитровские кгрунты*, *Дмитро[вские] кгрунты* — 108, 116; *Дмитровски(и) кгрунт*, *Дмитровьски(и) кгрунт* 110, 116 зв., 117 зв., 120.

Днепръ річка — 68, 69 зв., 75, 75 зв., 76, 77, 77 зв., 78, 78 зв., 80, 80 зв., 93, 176

Долги(и) вал фрагмент *Постугнянського валу* у верхів'ях р. *Лукавица* в системі т. зв. *Зміювих валів* — 96 зв.

Домбровица див. Дубровица

***Дороги(и):** *Дорогиня*, з *Дорогинем* село у Овруцькому пов.; тепер у складі с. *Новий Дорогинь Народицького р-ну Жт* — 10, 13, 13 зв.; *Дороги(и)ское ставине* — 10

** **Дубровица, Домбровица:** пана *Андрея з Дубр[овицы] Фирлея* містечко у *Пінсько-*

му пов. Берестейського в-ва; суч. м. Дубровиця рц Рв — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 159, 159 зв., 160 зв., 164, 164 зв., 181, 183, 184 зв., 190 зв., 192 зв., 197

Епа(н)чи(н)ская земля у Житомирському пов. між маєтками *Селец*, *Корчев* — 40

Жетомир див. Житомир

Животок долина pobl. маєтків *Ласки* і *Ковоцизна*; пор. суч. стр. Животік, п. Норина п. Ужа п. Прип'яті п. Дніпра — 9 зв., 13 зв.

Житомер див. Житомир

Житомир, Жетомир, Житомер місто, адм. центр Житомирського пов.; суч. м. Житомир, оц УРСР — 17, 20, 24 зв., 32 зв., 41 зв., 45, 114 зв., 131; **Житомирски(и) замок** — 21 зв., 22, 23.

Житоми(р)ски(и) гостинец див. Белоце(р)-ковская дорога

Житомирское староство адм.-госп. одиниця з центром у м. Житомирі — 33 зв., 51 зв., 145

Жуковщина земля (?) в Овруцькому пов. pobl. маєтків *Мете(и)ковщина* і *Клочки* — 12

Жытоми(р)ски(и) гостинец див. Белоце(р)-ковская дорога

***Забелотце(и):** с *Забелотцем*, до *границы Забелотское* село у Житомирському пов.; суч. с. Забілоччя Радомишльського р-ну Жт — 100 зв.

***Замостя: Ян на Замостю Замо(и)ски(и) місто** у Холмській землі; суч. м. Замосць у Польщі — 114, 115

Звиждень річка; суч. р. Здвиг, п. Тетерева п. Дніпра — 100

Звонкая, Звонька річка; суч. р. Дзвінка, п. Ясенця п. Словечни п. Прип'яті п. Дніпра — 103 зв., 104, 105

Звонька див. Звонкая

Зорошничя обра див. Форощово

Иванков, Иванковов, Иванковъ село у Житомирському пов.; суч. с. Іванків Андрушівського р-ну Жт — 142, 143; **Иванковская граница** — 114 зв.; **Иванковски(и) кгрунт, Иванковъски(и) кгрунт** — 142, 142 зв., 143 зв., **Иванковъская дедизна** — 142

Иванковов див. Иванков

Иванковъ див. Иванков

Иве(н)ка, Ивенька, Ыве(н)ка річка, притока р. *Івница* — 32 зв., 37 зв., 107, 107 зв., 146, 148, 148 зв., 149

Ивенька див. Иве(н)ка

Ивница¹ річка; суч. р. Ів'янка, п. Тетерева п. Дніпра — 17, 19, 20 зв., 24, 25, 25 зв., 27, 27 зв., 29, 30, 32 зв., 37 зв., 40 зв.,

41 зв., 45, 46, 46 зв., 128, 131 зв., 135 зв., 137 зв., 138, 139, 146, 147 зв., 148 зв., 149, 150, 150 зв.

Ивница², Ивница село, пізн. містечко на кордоні між Житомирським і Київським пов.; суч. с. Івниця Андрушівського р-ну Жт — 21, 21 зв.; 24 зв., 25 зв., 26, 26 зв., 27, 44, 44 зв., 45, 45 зв., 46, 128, 132, 136, 138, 138 зв., 139, 150, 151; **Ивница добра, Ивница имене, Ивница имённичка, Ивни(ц)кое имене, Ивница имене, Ивницькое имене** — 15, 16, 17 зв., 19, 19 зв., 22, 24, 28 зв., 29, 33, 42, 44, 44 зв., 138 зв., 150 зв.; **Ивница селище** — 21 зв., 22, 22 зв., 23, 23 зв., 24; **Ивни(ц)кая граница, Ивницькие границы** — 24 зв., 42, 139 зв.; **Ивни(ц)кая земля** — 22, 22 зв., 24; **Ивни(ц)кая стена** — 107, 131 зв., 140, 148, 150; **Ивни(ц)кая пята** — 146

Ивница болото, Ивница болото понад р. *Івница* — 139 зв.

Ивони(н)ци селище у Київському пов.; pobl. маєтку *Обухо(в)щизна* — 70, 78 зв.; **Ивони(н)ски(и) кгрунт** — 70 зв.

Ивница болото див. Ивница болото

Калинов Куст урочище, Куст Калинов урочище у Житомирському пов. між маєтками *Кот(а)ня* та *Івница* — 15, 16 зв., 17 зв., 24 зв., 27, 28 зв., 42, 139 зв., 140, 140 зв.

Каме(н) див. Бель(и) Каме(н) курган

Каме(н) Бель(и) алиас Остры(и) див. Бель(и) Каме(н) курган

Каме(н)ная гора див. Бель(и) Каме(н) курган

Каме(н) Остры(и) алиас Бель(и) див. Бель(и) Каме(н) курган

Кашпоровька, Кашперовька село у Київському пов. на лівому березі р. *Красної* pobl. сіл *Костюки*, *Я(ц)ки*, *Мокеївка* — 153, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв., 196

Кашперовька див. Кашпоровька

Киев, Киев місто, адм. центр Київського в-ва, суч. столиця УРСР — 20, 29 зв., 30 зв., 44, 49 зв., 55, 59, 61, 61 зв., 62, 69 зв., 70, 72, 73, 76, 77, 90 зв., 91 зв., 92, 92 зв., 105, 110 зв., 121, 123, 125, 203 зв.; **Киев замок, Киевски(и) замок** — 22 зв., 23 зв., 75 зв., 91, 91 зв.

Киевская земля, Киевская земля — адм.-тер. одиниця з центром у м. Києві, тожжна утвореному в 1471 р. Київському воеводству; тут — термінологічний архаїзм — 5, 6, 8, 8 зв., 12, 12 зв., 14, 15 зв., 19 зв., 26 зв., 28, 28 зв., 29, 29 зв., 30, 31 зв., 33, 33 зв., 37 зв., 40 зв., 41, 44 зв., 47, 47 зв., 49, 50 зв., 51, 52, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 56 зв., 58,

64 зв., 65, 67, 67 зв., 68 зв., 69, 69 зв., 73, 73 зв., 78 зв., 87 зв., 88, 99, 101, 101 зв., 102, 103 зв., 104 зв., 108, 109, 110 зв., 111, 111 зв., 116, 117 зв., 118, 119, 121, 122, 128, 153 зв., 155, 156, 164, 180 зв., 182 зв., 184 зв., 190

Київски(и) повіт, Києвський(и) повіт адм.-тер. одиниця Київського в-ва з центром у м. Києві — 6, 72, 75, 90 зв.

Київське воеводство, Київське воеводство адм.-тер. одиниця з центром у м. Києві — 5, 15, 18 зв., 19, 19 зв., 28, 28 зв., 31, 32 зв., 36 зв., 37, 37 зв., 40 зв., 41, 43 зв., 47, 48 зв., 51, 53 зв., 54, 56 зв., 57, 58, 60 зв., 61 зв., 62, 63 зв., 65, 67, 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70, 72 зв., 73, 75, 77, 78, 82, 82 зв., 90, 91, 99, 99 зв., 100, 100 зв., 102 зв., 105, 106, 106 зв., 108, 114, 115, 115 зв., 117 зв., 118, 134, 154, 155 зв., 159, 163 зв., 165 зв., 181 зв., 183 зв., 184, 185, 185 зв., 190 зв., 191, 192 зв., 193, 197, 197 зв., 199, 203 зв., 204

Київська земля див. **Київська земля**
Київський(и) повіт див. **Київски(и) повіт**
Київське воеводство див. **Київське воеводство**

Київське староство неіснуюча адм.-госп. одиниця; тут — термінологічна помилка — 75 зв.

Київ див. **Київ**

Кипячая Крыница джерело (?) на р. *Рудка* — 194 зв.

Кипячая Рудка див. **Рудка**

***Клева(и):** *Миколаєви на Клеваню Чарторискому* містечко у Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. смт Клевань Ровенського р-ну Рв — 156

Клочки, Клочковское село в Овруцькому пов.; суч. с. Клочки Народницького р-ну Жт — 8, 101, 102; **Клочки** імене — 8, 10 зв., 12, 13, 14; **Клочковские проробки** — 14; **Клочковски(и) кгрунт** — 9 зв.

Клочковское див. Клочки

***Княжичи** імене: (и) імене *моє Княжичи* село у Київському пов.; суч. с. Княжичі Києво-Святошинського р-ну Кв — 103

Код(и)я містечко у Житомирському пов.; суч. с. Кодня Житомирського р-ну Жт — 211, 212; **Кодє(н)ская стена** — 212 зв.; **Кодє(н)ски(и) кгрунт** — 33

Комаровка див. **Валув'яка**

Комаров'яка див. **Валув'яка**

Кондратов курган pobl. долини *Деремезна* — 96 зв.

Копачев див. **Копачов**

Копачов, Копачев, Копачовъ містечко у Київському пов.; суч. с. Копачів Обухівського р-ну Кв — 110 зв., 121, 125 зв., 162, 170 зв., 171, 197; **Копачов добра, Копачов маєтно(ст), Копачовъ держава, Копачовськіє добра** — 159, 170 зв., 171,

171 зв., 172 зв., 186 зв., 198; **Копачовська пета** — 197, 197 зв., 198; **Копачовська стена** — 170 зв., 186 зв., 199, 200 зв.; **Копачовски(и) замок, Копачовски(и) замок** — 159 зв., 160, 161; **Копачовски(и) кгрунт, Копачовський(и) кгрунт** — 160, 160 зв., 172 зв., 173 зв., 178 зв., 180, 186 зв., 197 зв., 198 зв., 200 зв., 201 зв., 208 зв., 209

Копачовъ див. Копачов

Коростешев, Коростишов, Коростышов *містечко у Житомирському пов.; суч. м. Коростишів, рн Жт — 114 зв., 115 зв., 141, 150; **Коростышевски(и) кгрунт, Коростышевський(и) кгрунт** — 149

Коростешовски(и) гостинец — 32 зв., 37 зв.

Коростишов див. Коростешев

Коростышов див. Коростешев

Коруна По(л)ская одна з офіційно вживаних назв Польського Королівства — 78

Корчев маєток(?) у Житомирському пов.; суч. с. Бежів Черняхівського р-ну Жт — 39; **Корчевски(и) грунт** — 38, 40.

***Костюки** село у Київському пов. у верхів'ях р. *Красна* pobl. сіл *Кашипоровка, Мокиєв'яка, Я(ц)ки* — 153, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв.

Коте(л)ня, Котельня, Старая Коте(л)ня місто у Житомирському пов.; суч. с. Стара Котельня Андрушівського р-ну Жт — 19 зв., 28 зв., 34, 35, 107 зв., 114, 115, 131, 132, 132 зв., 133, 134 зв., 135, 140, 143 зв., 146 зв., 149, 151, 211, 212; **Котеле(н)ская стена, Котеле(н)ская стена, Котелєнська стена** — 107, 131 зв., 140, 140 зв., 148, 150, 212 зв.; **Котеле(н)ская граница** — 139 зв.; **Котеле(н)ская маєтно(ст), Котеле(н)ские добра, Коте(л)ня добра, Коте(л)ня імене, Котеле(н)ское імене, Котельня добра** — 15, 16, 17 зв., 19, 20, 24, 25 зв., 28 зв., 31, 31 зв., 32, 32 зв., 33 зв., 34, 35 зв., 37, 41, 42, 42 зв., 46 зв., 128, 129, 129 зв., 131, 132, 132 зв., 133, 133 зв., 135 зв., 136, 137 зв., 138, 139, 139 зв., 141, 141 зв., 142, 142 зв., 143, 146, 146 зв., 147 зв., 149, 150, 150 зв., 151; **Котеле(н)ская пета** — 143 зв.; **Котеле(н)ски(и) замочок** — 107 зв.; **Котеле(н)ски(и) кгрунт, Котелєнские кгрунты, Котелєнские кгрунты** — 25, 32 зв., 33, 33 зв., 34, 37 зв., 107 зв., 129, 130 зв., 131, 131 зв., 134 зв., 135, 135 зв., 137 зв., 138 зв., 139, 140, 141, 141 зв., 142, 142 зв., 144 зв., 146, 146 зв., 148 зв., 149 зв., 150, 211 зв., 212, 212 зв., 214

Котельня див. Коте(л)ня

Котлубаев кгрунт у Житомирському пов. на р. *Гу(и)ва* у складі маєтку *Коте(л)ня* — 24

Коцовское див. Коцовщина

- Коцовщина, Коцовское село в Овруцкому пов.: до 1945 р. с. Кацовщина, тепер с. Норинці Народицького р-ну Жт — 8, 9, 10, 11 зв., 14 зв.; Коновская земля — 9 зв.; Коцовское имене, Коцовщина — 9 зв., 10 зв. 11 зв., 13 зв., 103; Коцовщина дворец — 103
- Кочур маєток (?) у Житомирському пов.; пор. суч. с. Кочерів Радомишльського р-ну Жт — 100 зв.; Кочурська граница — 100
- Краков місто, до 1610 р. столиця Речі Посполитої; суч. м. Краків у Польщі — 77 зв., 92, 92 зв., 204
- Красная річка; суч. р. Красна, н. Дніпра — 55 зв.; 61 зв., 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 72 зв., 73, 73 зв., 76, 78 зв., 82, 84 зв. 85, 85 зв., 86, 87, 87 зв., 88, 88 зв., 89, 89 зв., 90, 91 зв., 93 зв., 95 зв., 96, 97, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 170, 176, 176 зв., 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв., 195, 195 зв., 196, 204, 205
- Красное містечко у Київському пов.; суч. с. Красне-Перше Обухівського р-ну Кв — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв., 89 зв., 90
- Красносилъце дъворец(у) у Житомирському пов. побл. маєтку *Ивница* — 46 зв.
- Кривая річка; суч. р. Крива, л. Красної п. Дніпра — 61 зв., 89, 96 зв., 97, 170, 176 зв., 188
- Крошня добра у Житомирському пов.; тепер у складі м. Житомира — 47 зв.
- Круглы(и) лес над р. *Звонокля* — 103 зв., 104
- Куст Калинов врочище див. Калинов Куст урочище
- Кухмистровичовські(и) га(и) див. Березовы(и) га(и)
- Кухмистровская маєтність одна з назв маєтку *Обухо(в)ицизна* кінця XV — другої половини XVI ст. — 72 зв..
- *^c *Кънегинина Воля: Кънегинею Волею прозвати, Кънегининою Волею прозвати* село у Житомирському пов. на р. *Ивница* побл. маєтку *Ивница* — 17, 41 зв.
- Ласки село в Овруцкому пов.; суч. с. Ласки Народицького р-ну Жт — 13; Ласки имене, Ласковская маєтно(ст), Ласковское имене — 9 зв., 11 зв., 52 зв., 65, 65 зв., 66, 106 зв.; Ласковская граница — 9 зв., 13 зв., 14
- Лесчин имене див. Лещин
- Лешчын див. Лещин
- *^c *Лешъно: Рафала Лещи(н)ского з Лешъна, з Лешна* місто у Познанському в-ві, тепер м. Лешно в Польщі — 114 зв., 115, 128, 133 зв., 181
- Лещин, Лещын, Стары(и) Лещин місто у Житомирському пов.; суч. с. Лішин Житомирського р-ну Жт — 33 зв., 34,
- 114, 115, 129 зв., 130, 131, 135, 138 зв., 139 зв., 143, 143 зв., 144, 144 зв., 145; Лещин имене, Лещин алиас Тулины, Лещин добра, Лещин имене, Лещи(н)ские алиас Тули(н)ские добра, Лещинь, Лещиньские алиас Тулинские добра, Лещиньские добра, Лещин, Лишин — 35 зв., 115, 128, 129 зв., 130 зв., 131, 131 зв., 132, 132 зв., 133, 135 зв., 136, 138, 138 зв., 139, 139 зв., 141 зв., 142, 142 зв., 143, 146, 146 зв., 147, 147 зв., 149 зв., 150 зв., 151, 211 зв.; Лещи(н)-ская стена, Лещи(н)ская стена, Лещинь-ская стена — 139 зв., 140, 140 зв., 212 зв.; Лещи(н)ски(и) кгрунт, Лещи(н)ски(и) алиас Тули(н)ски(и) кгрунт, Лещинь-ски(и) алиас Тули(н)ски(и) кгрунт, Лещиньски(и) алиас Тули(н)ски(и) кгрунт, Лещиньски(и) кгрунт — 129, 129 зв., 130, 130 зв., 131, 132, 133, 133 зв., 134 зв., 135, 136, 137 зв., 138, 139, 139 зв., 140 зв., 141, 141 зв., 142, 143, 144, 144 зв., 145 зв., 146, 147 зв., 151, 212 зв.; Лещин замок — 130; Лещи(н)ская алиас Тули(н)ская граница — 135 зв.; Лещи(н)-ская пята — 131, 143 зв.
- Лещин алиас Тулины див. Лещин
- Лещин див. Лещин
- Лещинь див. Лещин
- Литва див. Литъва
- Литъва, Литва неофіційна назва литовських і білоруських земель у складі Речі Посполитої — 72 зв., 73
- Лишин див. Лещин
- Ловков, Ловковов, Ловъков містечко у Житомирському пов.; суч. с. Левків Житомирського р-ну Жт — 24, 128, 131 зв.; Ловков имене, Ловъковъ имене, Ловковская маєтно(ст), Ловковские добра, Ловъковские добра, Ловъковское де-дицтво — 24, 24 зв., 32 зв., 107 зв., 132, 133, 135 зв., 136, 138 зв., 139, 146, 146 зв., 147, 147 зв., 148 зв., 149, 149 зв., 150, 150 зв.; Ловъковская граница — 138; Ловковска стена, Ловковская стена, Ловъковская стена — 107, 131 зв., 148, 150; Ловковски(и) кгрунт, Ловъковски(и) кгрунт, Ловъковъски(и) кгрунт — 37 зв., 107 зв., 131 зв., 132, 134, 135 зв., 146, 146 зв., 148 зв., 149, 149 зв., 150, 150 зв.
- Ловковов див. Ловков
- Ловъков див. Ловков
- Ловъковъ имене див. Ловков
- Лука, село у Житомирському пов.; суч. с. Лука Житомирського р-ну Жт — 131, 132 зв.
- °^c *Лукавица, Лукавица названая Обуховомъ* село у Київському пов.; одна з назв маєтку *Обухо(в)ицизна* першої половини XV — другої половини XVI ст. — 84 зв., 204 зв.;

- Лукавица селище — 73, 74; Лукави(ц)кая маєтно(ст), Лукавичи добра — 204; Лукови(ц)ки(и) кгрунт — 84 зв., 95 зв.
- Лукавица, Луковица річка; суч. р. Луківка п. Дніпра — 61 зв., 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 72 зв., 73, 74, 75, 76, 77, 80, 80 зв., 81, 82, 84, 84 зв., 86, 87, 88, 93 зв., 95, 95 зв., 96 зв., 98, 204
- Луковица див. Лукавица
- Луцкое староство адм.-госп. одиниця з центром у м. Луцьку — 87
- Луцьки(и) повіт адм.-тер. одиниця Волинського в-ва з центром у м. Луцьку — 171 зв., 193 зв.
- Лучищовка річка, притока стр. *Слепецкая Рудка* — 38 зв.
- Люблин, Люблин місто, адм. центр воеводства; суч. м. Люблін у Польщі — 8 зв., 17 зв., 18 зв., 42, 43 зв., 49 зв., 81, 86 зв., 87 зв., 105, 163 зв., 199, 208, 208 зв.
- Люблин див. Люблин
- Малая Бугаєв'я, Малая Бугаєв'я, Малая Бугаєв'я село у Київському пов.; суч. с. Мала Бугаївка Васильківського р-ну Кв. — 110, 110 зв., 120 зв., 125 зв., 126; Малое Бугаєв'ки кгрунт — 127
- Малая Бугаєв'я див. Малая Бугаєв'я
- Малая Бугаєв'я див. Малая Бугаєв'я
- °Малы(и) Обухов, Малы(и) Обухове(ц) село у Київському пов.; вірогідно, одне з поселень на місці суч. смт Обухова — 74, 76, 95, 95 зв.
- Малы(и) Обухове(ц) див. Малы(и) Обухов
- °Малышов маєток (?) у Житомирському пов. побл. маєтку *Ивница* — 22, 22 зв.
- Маложє(н)ка могила над р. *Маложє(н)ка* — 79
- Маложє(н)ка речка а(л)бо стружка струмок, витікав з р. *Красная* побл. с. *Триполе* — 72 зв., 78 зв., 79
- °Манастырише село у Житомирському пов. між маєтками *Брусилон*, *Забелочце*, *Кочур* 100, 100 зв.
- Мете(и)ковская земля, Мете(и)ковщина, Мете(и)ковщина маєток в Овруцькому пов.; пор. суч. с. Мотійки Народицького р-ну Жт — 9 зв., 10 зв., 11, 11 зв., 12, 13 зв., 14
- Мете(и)ковщина див. Мете(и)ковская земля
- Мете(и)ковщина див. Мете(и)ковская земля
- °Миле(и)чичи село у Житомирському пов. між маєтками *Брусилон*, *Забелочце*, *Кочур* — 100, 100 зв.
- Михаєлевски(и) Брод рудка, струмок, притока р. *Гу(и)ва* побл. маєтку *Презюв* — 6 зв., 7
- Мозырски(и) повіт адм.-тер. одиниця Київського, пізн. Мінського в-ва з центром у м. Мозирі — 100
- Мокиєв'я, Мокиєв'я, Мокиєв'я село у Київському пов.; суч. с. Макіївка Білоцерківського р-ну Кв — 153, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв.
- Мокиєв'я див. Мокиєв'я
- Мокиєв'я див. Мокиєв'я
- °Мократичи добра у Житомирському пов., побл. маєтку *Трояновка* — 47 зв.
- Мостковая Рудка див. Рудка
- *Муру(л) городисче: *под городисчємъ, названым Мурулемъ* у Київському пов. між маєтком *Обуховищизна*, с. *О(л)шаниця*, м. *Белая Це(р)ковъ* — 192
- Мутовка дворец у Житомирському пов. побл. с. *Коцовское* — 103
- **Нєсвѣж: *О(л)брихтови Станиславови на Олыце и Нєсвѣжу Радивилови* місто у Новоградському в-ві; суч. м. Несвиж Мінської обл. — 156, 164 зв.
- Нетчи(и)ская дуброва у Житомирському пов. побл. маєтку *Презюв* — 7 зв.
- Нєщєровъ село у Київському пов.; суч. с. Нещерів Обухівського р-ну Кв — 197, 204 зв.; Нещєров'ски(и) кгрунт — 95 зв.
- Новая Котє(л)ня містечко у Житомирському пов.; суч. с. Нова Котельня Андрушівського р-ну Жт — 115
- °Новы(и) Лєщин місто у Житомирському пов.; вірогідно було засноване на ґрунті с. *Тулины*, пізн. увійшло до складу м. *Лєщин* — 115
- Новы(и) Обуховъ містечко у Київському пов., одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 204, 205, 209 зв.
- Норина, Норина річка; суч. р. Норин, п. Ужа п. Прип'яті п. Дніпра — 9 зв. 10, 11 зв., 14 зв., 102, 102 зв., 103
- Норидичи село в Овруцькому пов.; суч. смт Народичі рц Жт — 13; Народи(ц)кая граница — 12, 14; Народи(ц)ки(и) кгрунт, Народици — 9 зв., 11 зв.
- Норина див. Норина
- Норы(н)скъ двор в Овруцькому пов.; пор. суч. с. Норинськ Олевського р-ну Жт — 21, 21 зв.
- Обухов див. °Обуховъ
- °Обуховщизна добра, Обуховщина маєтно(ст), Обухов'щизна добра, Обухов'щизна маєтно(ст) у Київському пов. довкола с. *Обуховъ* — 67 зв., 69 зв., 70, 70 зв., 71, 73, 74, 77, 203 зв.
- Обуховщина маєтно(ст) див. °Обуховщизна - добра
- °Обуховъ, Обухов село у Київському пов.; одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 53 зв., 54 зв., 58 зв., 69 зв.,

70, 70 зв., 74, 80 зв., 204 зв.; Обухов добра, Обухов имене, Обухов(в)ская маетно(ст), Обухо(в)ские добра, Обуховъ добра, Обуховъ имене, Обуховъ маетно(ст), Обуховъ(с)кая маетно(ст), Обуховъ(с)кие добра — 55, 57 зв., 67 зв., 70, 70 зв., 71, 72 зв., 73, 77, 84, 84 зв., 87, 87 зв., 95 зв., 96, 98, 151, 153, 154, 156, 159, 160, 160 зв., 161, 164 зв., 165, 170, 170 зв., 172 зв., 174, 181, 183 зв., 185, 186 зв., 188, 190 зв., 191, 198, 203 зв., 204; Обухов(в)ская граница, Обуховъ(с)кая граница — 84, 170 зв., 188 зв.; Обухов(с)кая стена, Обухов(с)кая стена — 170 зв., 181, 194 зв.; Обухов(с)ки(и) кгрунт, Обуховъ(с)ки(и) кгрунт — 55 зв., 68, 74, 74 зв., 77, 78, 79, 80, 81, 96 зв., 153, 154 зв., 155 зв., 159, 160, 160 зв., 165, 174, 176, 181 зв., 187, 188, 188 зв., 192, 192 зв., 193, 194, 195, 196 зв., 197, 197 зв., 198, 198 зв., 199 зв.

Обуховъщизна добра див. °Обуховъщизна добра

Обуховъщизна маетно(ст) див. °Обуховъщизна добра

Обвруч див. Вручи(и)

Объвруч див. Вручи(и)

Одине(ц) могила, Одинокая могила над р. *Кривая* у Київському пов. — 96 зв.

Одинокая могила див. Одине(ц) могила

О(л)шаница див. О(л)шанька²

О(л)шанка¹ див. О(л)шанька²

О(л)шанка², О(л)шанька, О(л)шанька, О(л)шанька¹ річка, суч. р. Вільшанка п. Раківки п. Стугни п. Дніпра — 158, 159, 160 зв., 164, 165 зв., 170, 170 зв., 174, 176, 176 зв., 180 зв., 181, 181 зв., 182 зв., 185 зв., 186, 186 зв., 187, 188, 201, 201 зв., 207 зв., 208 зв.

О(л)шанька¹ див. О(л)шанка²

О(л)шанька², О(л)шаница а(л)бо О(л)шанка, О(л)шанка, О(л)шанка албо О(л)шаница, О(л)шанька а(л)бо О(л)шаница, О(л)шаница, О(л)шанка а(л)бо О(л)шаница, О(л)шанька², О(л)шанька а(л)бо О(л)шаница село у Київському пов.: суч. с. Велика Вільшанка Васильківського р-ну Кв — 152, 153, 153 зв., 154, 154 зв., 155 зв., 156 зв., 158 зв., 164, 165, 183 зв., 185, 186 зв., 187, 190 зв., 191, 192 зв., 204 зв.; О(л)шаница добра, О(л)шаница а(л)бо О(л)шанька, О(л)шаница маетно(ст), О(л)ша(н)ские добра, О(л)шанька добра, О(л)шани(ц)кие добра, О(л)шанка добра, О(л)шанька добра, О(л)шаньские добра, — 84 зв., 87, 98, 164 зв., 165 зв., 170, 170 зв., 171, 171 зв., 172 зв., 176, 181, 186 зв., 197 зв., 198, 202 зв., 207 зв.; О(л)шани(ц)ки(и) кгрунты, О(л)шаньски(и) кгрунт, О(л)шани(ц)ки(и) кгрунт, О(л)шански(и) кгрунт, О(л)шаньски(и)

кгрунт, Уо(л)шани(ц)ки(и) кгрунт — 97, 186 зв., 187 зв., 188, 188 зв., 191 зв., 192, 192 зв., 193, 195 зв., 197, 197 зв., 198, 198 зв.; Ольшанская пета, Ольшаньская пята — 188 зв., 198; Ольшанская стена, Ольшаньская стена — 170 зв., 186 зв., 194 зв.

О(л)шанка див. О(л)шанка²

О(л)шаница див. О(л)шанька²

О(л)шанка див. О(л)шанька²

О(л)шанька¹ див. О(л)шанка²

О(л)шанька² див. О(л)шанька²

О(л)шанька³ містечко у Київському пов.: суч. с. Ольшаниця Рокитнянського р-ну Кв — 176

**Олыка: О(л)брихови Станиславу на Олыце и Несвбосу Радивиллови місто в Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. смт Олика Ківерцівського р-ну Вл — 156, 164 зв.

**Острог: Катарину з Острога Томашовую замо(ц)скую місто в Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. м. Острог, рц Рв — 114, 115, 128, 128 зв.

Острые Могили у Київському пов. між маетками Обухо(в)щизна, О(л)шаница, Копачев — 197

Остры(и) алиас Бєлы(и) Камєн див. Бєлы(и) Камє(н) курган

Остры(и) Камє(н) могила див. Бєлы(и) Камє(н) курган

Паволо(ц)ки(и) гостинец — 28 зв.

*Переворотя: до, *Переворо(т)я*: урочище (?) у Київському пов. у верхів'ях р. *Лукавица* — 96 зв.

*Перегон див. Перегонов

Перегонов, *Перегон: *селомъ Перегономъ*, Перегоновка, Перегоновъ, Перегоновька село у Київському пов., суч. с. Перегоновка Обухівського р-ну Кв — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв., 188 зв., 195, 196; Перегоновские кгрунты — 196

Перегоновка див. Перегонов

Перегоновъ див. Перегонов

Перегоновька див. Перегонов

Переморная або Шутовая долина у Київському пов. між селами *Бугавька*, *Гвоздов*, *Давидовька*, *Малая Бугавька*, *Рословичи* — 110 зв., 121, 125 зв.

*Перепет вал: од *Перепета еалу* фрагмент Постугнянського валу pobl. маетку *Германовька* в системі т. зв. Зміївих валів — 188 зв.

Перето(ц)кая долина в Овруцькому пов. pobl. сіл *Коцовское*, *Глумов* — 9, 10, 14 зв.

Пилиповски(и) кгрунт у Житомирському пов., пор. суч. с. Пилиповичі Радомишльського р-ну Жт — 38

- Пи(н)чуки** село у Київському пов.; суч. с. Пінчуки Васильківського р-ну Кв — 194 зв.
- Плоская могила** у Київському пов. у вер-хів'ях р. *Луковица* — 96 зв.
- Плоски(и) Грабове(д) врочище** у Житомирському пов. у складі маєтку *Ивница*; пор. суч. річки Грабівка і Грабовець п. Ів'янки п. Тетерева п. Дніпра — 27, 41 зв.
- * **Подлужье врочище**: на врочищу *Подлужьи* у Житомирському пов. pobl. с. *Ласки* — 52
- Подляское воеводство** адм.-тер. одиниця з центром у м. Бересті (тепер м. Брест, оц Білорусії); після адм. реформи 1565 — 1566 рр. Берестейське в-во — 78
- Полоненка** річка, притока р. *Токаровка* — 146
- Полоцкая земля** в Овруцькому пов. pobl. маєтків *Бубонец*, *Клочки*, *Коцовское*, *Ласки*, *Мете(и)ковщина* — 9 зв., 10 зв., 13 зв., 14, 103
- Прежов село** у Житомирському пов.; суч. с. Пряжів Житомирського р-ну Жт — 5 зв., 24, 45; **Прежов імене** — 5
- Прежов імене див. Прежов**
- Прежовка Руда див. Прежовка Рудка**
- Прежовка Рудка, Прежовка Руда струмок**, вірогідно, притока р. *Гу(и)ва* — 6 зв., 7
- Пробиты(и) валь** фрагмент Поступнянського ваду між маєтками *О(л)шанька*, *Обухо(в)ицизна*, *Копачев* у системі т. зв. Зміювих валів — 170 зв. 172, 197, 197 зв., 198, 198 зв., 199 зв., 202 зв.
- ° **Пуковь** село у Житомирському пов. між маєтками *Брусилон*, *Забелоще*, *Кочур* — 100, 100 зв.
- * **Пя(т)**: за *рекою Пя[т]ом* річка; суч. р. Гнилоп'ять, п. Тетерева п. Дніпра — 47
- * **Радомь(л)**: в *Радомьли* місто, адм. центр в-ва; суч. м. Радом у Польщі — 90 зв.
- Раковичи імене, Раковщина імене** у Житомирському пов.; пор. суч. с. Раковичі Радомишльського р-ну Жт — 100, 100 зв.
- Раковщина імене див. Раковичи імене**
- Реч Посполитая** офіційна назва об'єднаної польсько-литовської держави після Люблінської унії 1569 р. — 56 зв.
- Ржицов, Біржицов** містечко у Київському пов.; суч. смт Ржищів Кагарлицького р-ну Кв — 147, 161 зв., 193, 197 зв.
- Рожаев імене, Рожев імене** у Київському пов.; пор. суч. с. Рожів Макарієвського р-ну Кв — 100, 100 зв.
- Рожев імене див. Рожаев імене**
- Розгребеная могила** у Київському пов. pobl. с. *Гвоздов* — 125 зв.
- Россия, Русия, Россія** складова частина офіційного титулу київського митрополита; вживалась у значенні «Русь», тобто Україна і Білорусія — 109, 110, 118, 119, 120 зв.
- Рословици** село у Київському пов.; суч. с. Рославичі Васильківського р-ну Кв — 110, 110 зв., 120 зв., 126; **Рословская сте-на** — 125 зв.; **Рословские добра** — 125 зв.
- Россия див. Росия**
- * **Ростопчье могила**: у *могилах Ростопчье* у Житомирському пов. над р. *Черетянъка* між маєтками *Кодня*, *Коте(л)ня*, *Леуцин*; пор. с. Розкопана Могила, з 1960 р. — с. Миролобівка Житомирського р-ну Жт — 212 зв.
- * **Рубежъки городиско**: *Рубежъками названое* у Київському пов. над р. *Бугаевка*, pobl. с. *Малая Бугаевка* — 127
- * **Рубежъки долина**: до... *Рубежъковъ* у Київському пов. над р. *Бугаевка*, pobl. с. *Малая Бугаевка* — 127
- Руда струмок** у Київському пов., вірогідно, притока р. *Бугаевка* між маєтками *Бугаевка*, *Више(н)ки*, *Дмитровичи* — 112, 117 зв., 122 зв.
- Рудавина**¹ див. **Рудка**¹
- Рудавина**², **Кипячая Рудка, Мостковая Рудка** струмок, притока р. *Деремезная* — 194 зв., 196
- Рудка**¹, **Рудавина**¹ струмок, притока (?) р. *О(л)шанька* — 188
- Рудка**² струмок у Житомирському пов.; вірогідно, права притока ф. *Ивница* — 45
- * **Рудники се(л)цо** у Житомирському пов. pobl. с. *Прежов*; вірогідно, суч. с. Сінгури Житомирського р-ну Жт — 7; **Рудники імене, Рудни(ц)кое імене** — 5, 6, 7
- Русия див. Россия**
- ° **Рутка** село у Київському пов. між с. *Пинчуки* та м. *Белая Це(р)ковъ* — 194 зв.
- * **Рыболова Гнездо**: в *Рыболова Гнезда* урочище (?) у Житомирському пов., pobl. с. *Прежов* на р. *Гу(и)ва* — 6, 7.
- Рыхтичи**, село у Київському пов. у гирлі р. Тетерева; пізн. с. Ротичі, тепер не існує — 36
- Сава(р)ская долина** у Київському пов. pobl. с. *Деремезное* — 196 зв.
- Селе(ц)кая земля** у Житомирському пов.; пор. суч. с. Селець Черняхівського р-ну Жт. — 39 зв., 40
- Сеножатъная струмок**, притока р. *Ивница* — 146, 146 зв.
- Слепе(ц)кая Рудка** струмок у Житомирському пов. між маєтками *Корчев*, *Пилиповичи*; тепер, вірогідно, притока р. Бистрівки (пор. с. Сліпичинці Черняхівського р-ну Жт) — 38, 38 зв.
- Смоловка** річка, суч. р. Смолівка п. Буймиру л. Ів'янки п. Тетерева п. Дніпра — 148 зв.

Смоловка слобода у Житомирському пов.; суч. с. Смолівка Коростишівського р-ну Жт — 107 зв., 148 зв.

Соколяча село у Київському пов.; суч. с. Сокильча Попільнянського р-ну Жт — 124

Ставецкая Рудка струмок; суч. руч. Ставешька, л. Колоденки л. Гуйви п. Тетерева п. Дніпра — 6 зв., 7 зв.

*Ставская: *через реку Ставицкую річка*; суч. р. Стависька, л. Здвижу п. Тетерева п. Дніпра — 100

Стае(ц)ки(и) кгрунт див. Ста(и)ки маєтно(ст)

Ста(и)ки маєтно(ст), Стае(ц)ки(и) кгрунт у Київському пов.; пор. суч. с. Стайки Кагарлицького р-ну Кв — 88, 94, 94 зв.

Старая Коте(л)ня див. Коте(л)ня Старобелоце(р)ковская дорога див. Белоце(р)ковская дорога

*Старосе(л)ци: *изъ Староселець село у Житомирському пов.*; суч. с. Старосільці Коростишівського р-ну Жт — 45

Стары(и) Лещин див. Лещин
*Стары(и) Обухов село у Київському пов.; одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 80, 80 зв.

Стѣрежовъ гора див. Стерезовъ урочи(с)ко Стерезовъ урочи(с)ко, Стерезовъ гора у Київському пов. у складі маєтку *О(л)шанька* — 195 зв., 196

°Стримятичи село у Київському пов. між річками *Лукавица* та *Красная* на березі Дніпра — 37 зв.; Стримятичи імене, Стримяти(ц)кое імене, Стримятичи, Стримятиччч — 58 зв., 84 зв., 88, 91 зв., 92, 92 зв., 95 зв., 98 зв.; Стримяти(ц)жая лука — 77, 77 зв.; Стримяти(ц)ки(и) кгрунт, Стримяти(ц)ки(и) кгрунт, Стримятицьки(и) кгрунт — 68, 77, 78 зв., 84, 87, 87 зв., 88, 89, 90 зв., 91 зв., 92, 93, 95 зв., 97, 98; Стримяти(ц)кое селище — 77 зв., 93

Стугна річка; суч. р. Стугна п. Дніпра — 67 зв., 72, 72 зв., 73, 76, 77, 84, 84 зв., 88, 89, 95, 95 зв., 159, 160 зв., 176, 181 зв., 204

Стрыбож див. Стыбѣж
Стримятичи див. °Стримятичи
Стримятиччч див. °Стримятичи
*Стыбѣж [врочи]ще, Стрыбож: *на [врочи]щи названом Стыбѣжсел, в Стрыбожу у Київському пов. між маєтками Копачев, О(л)шаница* — 171, 173 зв.

°Терньки село у Київському пов. у складі маєтку *Обухов(е)щицна* — 204 зв.

Токаровка річка; притока р. *Сеножатъна* — 146

Томашовщицна кгрунт, Тумашовщицна кгрунт у Житомирському пов. над боло-

том *Валовка* у складі маєтку *Иеница* — 19 зв., 20, 20 зв., 24, 139, 150 зв.

Трипо(л) див. Триполь
Триполь, Трипо(л) село, з кінця XVI ст. — містечко у Київському пов.; суч. с. Трипілля Обухівського р-ну Кв — 53 зв., 58, 59, 67 зв., 68, 73, 75, 76, 77, 77 зв., 82, 84 зв., 87 зв., 89, 90 зв., 94, 187, 197 зв.;

Трипо(л) имене, Трипо(л)ская маєтно(ст), Трипо(л)ское имене, Триполь имене, Триполь маєтно(ст) — 54 зв., 55, 58 зв., 68, 69, 70, 70 зв., 76, 76 зв., 77, 79, 88, 91, 91 зв., 98 зв.; Трипо(л)ская воло(ст) — 75; Трипо(л)ская граница — 76; Трипо(л)ски(и) замок — 54, 56; Трипо(л)ски(и) кгрунт, Трипольски(и) кгрунт, Трипольськи(л) кгрунт — 77, 78, 81, 84 зв., 85, 86, 86 зв., 87, 87 зв., 88, 88 зв., 89, 90, 90 зв., 91 зв., 93, 94, 94 зв., 95 зв., 97, 98.

Троки місто, адм. центр Троцького в-ва; суч. м. Тракай рц Литви — 203 зв.

Тростенка село у Київському пов.; суч. с. Тростишка Васильківського р-ну Кв — 155, 155 зв., 184

Трояновка добра, Трояновски(и) кгрунт у Житомирському пов.; пор. суч. с. Троянів Житомирського р-ну Жт — 47 зв., 48 зв.; Трояновка селище, Трояновъ староє селище — 47, 49, 49 зв., 50; Трояновски(и) замок — 51

Трояновски(и) кгрунт див. Трояновка добра
Трояновъ староє селище див. Трояновка добра

Тулины село у Житомирському пов. на правому березі р. *Гу(и)ва*; вірогідно, протягом певного часу мало назву *Нлв(и) Лещин*; пізн. увійшло до складу м. *Лещин* — 24 зв., 25 зв., 26, 45, 45 зв., 131, 132 зв.; Тулины імене, Тулины аліас Лещин — 24, 24 зв., 114 зв., 128, 129 зв., 131 зв., 132 зв., 142 зв.; Тули(н)ская граница — 135 зв.; Тули(н)ская аліас Лещин(и)ская пята — 142; Тулински(и) аліас Лещин(и)ски(и) кгрунт, Тули(н)ски(и) кгрунт, Тулинський(и) аліас Лещинський(и) кгрунт, Тулинський(и) кгрунт — 131, 132, 133, 138, 144, 145 зв., 146, 149 зв., 151

Тулины аліас Лещин див. Тулины
Тумашовщицна кгрунт див. Томашовщицна кгрунт

*Узи(н): *до Узиня* маєток (?) у Київському пов.; пор. суч. м. Узин Білоцерківського р-ну Кв — 188 зв.

Укопаны(и) кгрунт див. Выкопаны(и) кгрунт

Украина — ісофіційна назва Наддніпрянщини — 156 зв., 161

Уо(л)шаниц(и)ки(и) кгрунт див. О(л)шанька

*Уюние: в озери Уюнемъ, от озера Уюнъ-него у Київському пов. у складі маетки Обухо(в)ицизна pobl. гирла р. Лукавица — 69 зв., 72 зв., 95 зв., 96 зв., 205

Фастов містечко у Київському пов.; суч. м. Фастів, рц Кв — 187, 196 зв.

Фастовски(и) гостинец — 187

Форошня маєтно(ст) див. ° Форощово

°Форощово село у Київському пов. у складі маетки Обухо(в)ицизна — 204 зв.; Зорощиничи добра, Форошня маєтно(ст) — 74, 204; Форошня селище — 73.

*Хабное: у Хабно(м) містечко у Київському пов.; з 1958 р. — смт Поліське, рц Кв — 6

°Ха(н)тулинъ добра у Житомирському пов., pobl. маєтку Трояновка — 47 зв.

Ха(р)леж село у Люблінському в-ві; суч. с. Харленж на території Польщі — 8 зв.

Ходорков містечко (?) у Київському пов.: суч. с. Ходорів Понеліянського р-ну Жт — 24 зв.; Ходорковская маєтно(ст) — 33; Ходоръков именьє — 46 зв.

Ходорковская дорога — 96 зв.

Хороховица, Гороховица річка, вірогідно, суч. р. Горьховатка, л. Росі п. Дніпра — 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 76, 79, 90

Хорошня, річка, вірогідно, притока р. Лукавица — 81, 81 зв.

Черетянка Руда див. Черетянька Руда

Черетянька Руда, Черетянка Руда струмок, ймовірно, ліва притока р. Гу(и)ва між маєтками Кодня, Коте(л)ня, Лещин — 211 зв., 212, 212 зв.

Черкаси місто у Київському пов.; суч. м. Черкаси, оц України — 22 зв., 44 зв.

Чернисковое село в Овруцькому пов.; суч. с. Велика Чернігівка Овруцького р-ну Жт — 11 зв.; Черньниговская земля, Черньниговцы — 103

Черньниговцы див. Чернисковое

Шведское королевство — 29, 29 зв.

Шумск див. Шумськ

Шумськ див. Шумськ

Шумськ, Шумск, Шумськ містечко у Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. смт Шумське, рц Тр — 109, 110, 111, 112 зв., 119, 120, 120 зв., 121 зв., 123, 128, 153 зв., 155, 155 зв., 156, 159, 160, 160 зв., 164, 165 зв., 180 зв., 181 зв., 182 зв., 184, 184 зв., 185 зв., 187, 190, 191

Щенковка¹ річка; суч. р. Щеснівка п. Здвижу п. Тетерева п. Дніпра — 100

°Щенювка² село у Житомирському пов. між маєтками Брусилів, Забелочице, Кочур (пор. р. Щетковка) — 100, 100 зв.

Ыве(н)ка див. Иве(н)ка

Ыржищов див. Ржищов

°Юршин селище у Київському пов. у складі маєтку Обухо(в)ицизна — 73

Я(ц)ки, Яцьки село у Київському пов.; суч. с. Яцьки Васильківського р-ну Кв — 153, 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв.

Яцьки див. Я(ц)ки

ПЕРЕЛІК ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕНЬ, ЗГАДАНИХ У КНИЗІ *

№№ шп.	Вихідний пункт	Кінцевий пункт	Проміжні пункти	Категорія і назва шляху	Аркуші
1.	Біла Церква	Житомир	[Волиця], Калинів Куст **, Валівка, Івни- ця, Тулин	«Старобілоцер- ківська дорога», «Білоцерківська дорога», «гости- нець»	24 зв., 26, 129 зв., 139 зв., 140, 140 зв., 141
2.	Біла Церква	Житомир	межа Волосівського і Котеленського маєтків, понизя р. Гуйви	«Житомирський гостинець», «Бі- лоцерківський гостинець»	114 зв.
3.	[Брусилів]	Високе	р. Стависька; місце павпроти устя р. Щес- нівки у р. Здвиж	«дорога велика»	100
4. [Брусилів]	Раковичі		Там же	«дорога велика»	100
5. Вишенки	р. Бугаївка		межа ґрунтів Гвоздів- ського і Бугаївського маєтків; Давидівська дуброва; на північному сході від гостянця Копачів — Київ	«доріжка»	125, 125 зв.
6.	Волосів	Коростишів	межа Волосівського і Котеленського маєтків, понизя р. Гуйви; пе- рехрестя з Житомирсь- ким (Білоцерківським) гостинцем посередині Волосівського маєтку; Волинець	«дорога», «доро- га крижова»	114 зв., 115 зв., 141, 142
7.	Германівка	Фастів	місцевість на захід від Деремезної; [Яцьки?]	«гостинець»	196 зв.
8.	Івниця	Волиця	Борщівка **	«дорога»	139
9.	Івниця	Котельня	Валівка **	«дорога»	151

* У таблиці подано реконструйовані напрями шляхів сполучення всіх категорій, що зустрічаються в книзі: від «доріжки старої» до магістральних гостинців. Невеликі дороги при реконструкції не об'єднувалися з гостинцями. Вони представлені як окремі фрагменти останніх.

** Тут і далі позначено топоніми, які не є назвами поселень.

№№ пп	Вихідний пункт	Кінцевий пункт	Проміжні пункти	Категорія і назва шляху	Аркуші
10. Копачів	Київ		Переморна або Шутова «гостинець» долина ** — межа маєтків: Великої Бугаївки, Гвоздова, Рословичів, Малої Бугаївки, Давидівки		110 зв., 121, 125 зв.
11. Котельня	Кодня		міст через р. Боярку; «гостинець»		211, 212
12. Котельня	Коростишів		побл. могили Ростопче міст через р. Івницю «Коростишівсь- між Буймером ** і Ва- кий гостинець», лівкою на південь від «дорога» слободи Грузівки; сло- бода Смолівка		32 зв., 37 зв., 148 зв., 149
13. Котельня	Паволоч		Калинів Куст **, [Во- лиця]	«Паволоцький гостинець»	28 зв.
14. Ліщин	Івниця		Валівка **	«дорога»	138 зв.
15. Перегонівка	Деремезна		р. Красна; побл. гори Стережов; Кипляча (Мосткова) Рудка	«дорога»	196
16. Рожів	Брусилів		р. Стависька; місце нав- проти устя р. Щеснів- ки у р. Здвиж	—	100
17. Трипілля	Фастів		вал біля дороги і р. Вільшанки на схід від с. Вільшанки; Обу- хів; Германівка	«Фастівський гостинець»	187, 188
18. [Трипілля]	Ходорків		Довгий вал біля доро- ги; Переворостя **	«Ходорківська дорога»	96 зв.
19. Тулин	Івниця		Валівка **, Калинів Куст **	«Тулинська до- рога»	27, 45, 45 зв.
20. Тулин	Ходорків		Івниця	«дорога»	24 зв.
21. [Фастів?]	Трипілля		Пробитий вал — межа маєтків: Вільшансько- го, Копачівського та Обухівського	«дорога посполи- та»	170 зв., 197 зв., 198
22. Дорова Перего- нівка—Дереме- зна	Кашпорівка		дорога Перегонівка- Деремезна; відгалу- ження на захід	«дорога»	196
23. Та сама дорога	«до гороху, где дорожки уже не стало»		дорога Перегонівка- Деремезна; відгалу- ження на захід за до- рогою на Кашпорівку	«доріжка стара»	196
24. —	—		р. Вільшанка; с. Віль- шанка; вал біля дороги і річки	[дорога]	186 зв., 187
25. —	—		р. Давидівка	«дорога»	126

СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ І ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

абовем, а(л)бовем — бо, оскільки
автентични(и) — достовірний
акт — документ; публічно-правова дія
***актовати** — точитися, відбуватися
актор — позивач
акторат (поводство) — право однієї із сторін на першочергове наведення доказів своєї правоти
актыкова(н)є — запис документа до судово-адміністративних книг
акция — судовий процес за позовом; позов
а(л)лекгация — відсилка до писемних доказів
***а(л)лекговати** — посилатися на писемні докази
антецесор — посередник
артыкул — стаття закону
афектация — вимога
***афектовати** — вимагати, домагатися
ачко(л)век — хоча, незважаючи на

***баветися** див. **забавляти**
баницыя — вигнання за межі держави з позбавленням громадських прав; вирок про вигнання
барзе(и) — швидше
бовем — бо, оскільки
боярин — представник прошарку дрібної службової шляхти, який на ленному праві володіє землею, відбуваючи визначені сюзереном служби
братаиич — племінник, братів син
***бурити рок** — заперечувати правоздатність терміну судового засідання
бурмистр — член міської ради в містах з елементами магдебурзького самоврядування

валор — вартість
варнация — видозміна, заміна
ведже — а, але
вед(л)є, ведлуг — відповідно до, згідно з чим

веле, ве(л)це, велом — багато, більше, багатьма
венц — отже, значить
***верификовати** — перевіряти чи підтверджувати достовірність
верховина — верхів'я
веспре(ц) (всперти) — заперечити
вечисты(и) (звечисты(и)) — віковичний, споконвічний
взда(н)є — отримання переваги у судовому процесі
взда(т) — отримати перевагу у судовому процесі
вздлуж — уздожк
видимус — випис із судово-адміністративних книг
виж — дрібний судовий урядник
вина — грошовий штраф; різновид судової оплати
ви(н)диковати — заявляти претензію, вимагати судовим порядком
в кри(ж) — навхрест
внивеч — нанівець
воевода — особа, яка стоїть на чолі воеводства
воеводиц — син воеводи
воеводство — найкрупніша адміністративно-територіальна одиниця у Речі Посполитій
возны(и), возны(и) енерал — дрібний судовий урядник
во(и)ски(и) — земський урядник, заступник каштеляна у питаннях військової безпеки певної території
во(и)т — голова міського (магдебурзького) суду
вокованы(и) — названий
врад — уряд, суд
вспак — навпаки; назад
вспарте — підтримка, допомога
всперти див. **веспре(ц)**
вструт, встрент (обмова) — доказовий аргумент, що заперечує правоздатність ок-

реших елементів судочинства; доказовий аргумент на це заперечення
вцяле — цілком, повністю
вшеляки(и) — усякий, всілякий
выбы(т)е — вигнання, віддалення, позбавлення
выделок — частина маєток, що діляться між спадкоємцями або співвласниками
выкочити — відступитися, порушити
вымовлятися — виправдовуватися
вына(и)дене — рішення
выналезено — вирішено
*выналязок — рішення, вирок
выпис вradoви(и) — випис із судово-адміністративних книг
высьте — вихід, оголошення
выточитися, приточитися — трапитися

гамовати — стримувати, припиняти
голыми слoвы — голосливо
городнич(и) — наглядач за станом укріплень і постачанням замку
гостине(ц) — крупний торговельний шлях із сіткою встановлених законом митниць
грабар — землею, грабар
гривна — срібна монета
губа — затока

давность земская — встановлений законом строк давності, після якого колишній власник майна, що не пред'являв на нього претензій, втрачає права власності
данчина — надання сюзереном землеволодіння васалові; привілей чи лист про це надання
двакрат — двічі

двор, дворе(и) — господарська садиба
дворени — дрібний урядник при судах особистої королівської юрисдикції
дедизна, дедина, дедиство (имене материстое, имене отчизное) — спадкове шляхетське землеволодіння
дедич, дидич, дедичка — спадковий власник (власниця) маєтку

*дедукувати — виводити право, підтверджувати
дежлярация — оголошення, заява

де(л) — розділення, розподіл
делиберация — звільнення
делиберовати — звільняти
делите(и)ция див. пи(л)ность
делята — об'ява в суді
державца — тут: намісник королівського замку і староства

*дерокувати — завдавати шкоди
деспоновати, диспоновати — розпоряджатися

детерминова(н)е — розмежування
*дефенза — див. обороны правные
децизия — рішення; наслідок, результат
децидовани(и) — вирішений, розв'язаний

дисе(и)ши(и), дише(и)шы(и) — сьогоднішній

диспозыция — розпорядження
диспутация — спір
дифере(и)ци(и) див. розницы
добра — маєток, землеволодіння

доведе(н)е (доложе(н)е) року — процедура доведення правоздатності терміну судового засідання

довод листовы(и), довод листовны(и) — корпус документів, яким підтверджується право власності на землеволодіння

доложе(н)е року див. доведе(н)е року
досы(т) чинити — задовольняти
дочасний(и) — тимчасовий

дукт (експедиова(н)е, ѡбвоже(н)е, ѡдправе(н)е дукту, завод граничны(и), ѡбвод тракт) — офіційний показ границь маєтку; граничний обвід

дыляць(я) див. ѡдроче(н)е термину

євинкова(н)е — доведення правоти

*євинкувати — доводити правоту

єз — запруда на річці

*єкзековати — виконувати судове рішення
єкзекутор, єкзекутор — виконавець судового рішення

єкзекуция — виконання судового рішення

експедиова(н)е дукту див. дукт

експедиовати — виконувати за дорученням

експеримент див. пробация

екстракт — випис із судово-адміністративних книг

єкцєпция — опротестування правомірності судового процесу у зв'язку з недотриманням формальностей судочинства

єлюцидовани(и) — висвітлений, пояснений ефект — провадження [справи в суді]; результат, наслідок

забавляти (баветися) — зволікати, затримувати

заварты(и) — закритий, запечатаний

*заверати — містити

зависати — припинятися, затримуватися

завите — без відстрочки, остаточно

завод граничны(и) — див. дукт

завдорны(и) — належний до особистої юрисдикції короля

заис(т)е — прихід, настання

*закротити — наступити, заступити

*занехивати — занехаювати, відмовлятися

зарука (такса) — грошова сума, яку сторона зобов'язувалася сплатити у випадку порушення нею судового рішення

за(с), zase — а, ж, же

застанове(н)е — угода

затлуме(н)е — неясність, затемнення

затыги пра(в)ные — чинності, пов'язані з судовим процесом

*заховати — дотриматися

зацны(и) — чесний, шановний, благородний, поважний
збеги — піддані-втікачі
звечисты(и) див. вечисты(и)
звирхно(ст) — влада, підпорядкованість
звлаща — зокрема
(з)волока — зволікання, тяганина
згажаючисе — погоджуючися
земенин — шляхтич-землевласник, осілий на конкретній території
земля — крупна адміністративно-територіальна одиниця
земство — тут: земський суд
*злецыти — доручити
зналезе(н)е — рішення
знамена — зарубки на дереві, власницькі знаки
значне — очевидно, наочно
зошли(и) — покійний
зрете(л)не — вочевидь, очевидно
зреченъе — називання, говоріння
зупе(л)ны(и) — повний, цілковитий
зыск — виграш справи
зыстити (презыскати) — виграти справу
иле — оскільки
имене материстое див. дедизна
имене отчизное див. дедизна
*импункновати — опротестувувати, боронити
индикт — одиниця обчислення часу за п'ятнадцятилітніми циклами
инквизиция — розслідування
*инквировати — розслідувати
инкурса — наказ
иннотесценция — виклик до суду; повідомлення
ино — то
инсерованы(и) — внесений, пред'явлений, зафіксований офіційно
инста(н)ция — вимога; виклик
и(н)стыккатор — офіційний оскаржувач, урядник з функціями нагляду за дотриманням норм правосуддя
*интентовати — порушувати судову справу; вести судовий процес
инте(н)ция — намір
интермисия — перешкода
*интерпововати — пропонувати, висувати
интерцыза (роспис) — угода
интрома(с)сия — введення у володіння маєтком; акт про введення у володіння
исты(и) — справжній, дійсний
кавза — судова справа
каде(н)ция — термін засідання вищих судових інстанцій
канцлирина — дружина канцлера — сановника, який очолював державну канцелярію і охороняв королівську печатку
капитула — колегія вищих церковнослужителів при єпископі

кашталян — каштелян, сановник з функціями нагляду за станом укріплень і постачання державних замків
квит — боргова розписка
кввалтовне — насильственно
ключник — збирач і охоронець великокнязівських медових данин, що зберігалися в Київському і Луцькому замках
кокнция — визнання
ко(л)ятерал — суміжник
комисия — судова колегія разового призначення з уповноважених королем осіб; судовий декрет цієї колегії
коморник — судовий урядник у підкоморському і земському судах; помічник судді
*компробовати — підтверджувати
компромисари — третейські судді
конвинкованы(и) — той, чия провина доведена в суді
кондезната — звинувачення; звинувачувальний вирок
кондиктамин — зговір
кондиция — стан, становище; умова
конкуренты — сусіди-суміжники, маєтки яких сходяться на спільному пункті (п'яті)
конкуренция див. пета
консерваты — судові сесії Люблінського трибуналу — вищої апеляційної інстанції для Малопольщі та українських земель у складі Речі Посполитої
*консидеровати — приймати до уваги, помічати
конспирация — змова
консцие(н)ция — совість
контентовати — задовольняти
континуова(н)е — продовження
*контрадиктовати див. контровертовати
контрадикция див. контроверсия
контроверсия (контрадикция, пропозиции и контроверсия, роспарте, роспира(н)е) — суперечка в суді, наведення альтернативних доказів; протокол суперечки, поданий для запису до судово-адміністративних книг
контровертовати (*контрадиктовати, роспиратисе) — сперечатися в суді, наводити альтернативні докази
конферованы(и) — підтверджений
копа — одиниця грошової лічби, яка дорівнювала 60-ти литовським або 75-ти польським грошам
копе(ц) — межовий пагорб, насип
кры(ж), в кри(ж) — хрест, навхрест
кухмистр — почесний титул у Великому князівстві Литовському
лавник — член міської лави (міського суду) з містах з елементами магдебурзького самоврядування
ла(ц)но — легко

***лекговати** — доручати; узаконювати
лєпш — краще; більше
лєчь — але
лимитовати — відкладати, переносити
лист — юридичний акт: **лист заручны(и)**,
лист ручны(и) лист-зобов'язання; **лист**
комисар(с)ки(и), **лист комисе(и)ны(и)** декрет
комісарського суду; **лист компромис-**
сны(и) документ із викладом умов полюбо-
вної угоди; **лист ьтвористы(и)**, **лист**
ьтвороны(и) відкритий лист із розпо-
рядженням; **лист ьтrotchоны(и)**, **лист**
ьдrotchоны(и) лист на відстрочку судових
розглядів; **лист потверже(и)є** пот-
вердний лист; **лист судовы(и)** доку-
мент будь-якого змісту, виданий судом;
лист узажычы(и) акт введення у зем-
леволодіння
ловчи(и) — почесний титул у Речі Поспо-
литій

ма(и)страт — магістрат — орган самовря-
дування в містах, що користувалися маг-
дебурзьким правом
малжонка — дружина
малжонок — чоловік
манпа — карта
маршалек — сановник із функціями предво-
дителя шляхетських ополчень, розпоряд-
ник на сеймках

***мєлнєрєзати** — покращувати
мєновати — називати, згадувати
мєновитє — а саме
миля — одиниця відстані; коливалася в
межах 5—7,5 км
мєлманы(и), **мєлєманы(и)** — уявний, вигаданий
мо(ц) **зуполная** — повноправне доручення
мо(ц) **листованая** — лист-доручення
мунимент див. **таєрдєст**
мурови(с)ко, **мрови(с)ко** — мурашник

на(д)во(и)т)лонны(и) — сумнівний
наполе — спільно, разом
наклады — видатки
напрудше(и) — якнайшвидше
неважно(ст) — недійсність
нехгда — колись
***нежєговати** — заперечувати
нецєсьєштєванны(и) — зобов'язаний, упов-
новажений

***ьбварєвати** — забезпечити; подбати про
неущкодженість
***ьбвєщєчати**, **ьбвєсчєчати** — оповіщати
ьбвод див. **дукт**
ьбвожє(и)є **дукту** див. **дукт**
ьбволати — оголосити, обнародувати
ьбвлєжє(и)є — обмова; обнародження
ьбвлиг, **ьбвлигєция**, **(ьб)пис** — зобов'язан-
ня

ьбличнє — особисто
ьблыя — запис документа до судово-адмі-
ністративних книг; акт-випис із книг,
сила юридичної доказовості якого рівно-
цінна акту-оригіналу
ьбмова див. **вєструт**
ьбвєязки — судові нав'язки, штрафи
ьбборєны **правныє** — докази у судовому
процєсі
ьббразє сумнє(и)А — тягар на совісті
ьббруб, **ьббрубы(и)** **кгру(и)**, **(ьб)стров** —
цілісна земельна ділянка, належна одно-
му власнику і обмежена довкола
ьбвє(и) — той, цей
ьбвшєм — проте, однак
ьбвєлати, **ьбвєлатєти** — оголосити про від-
строчку, відстрочити
ьбвпрєвє(и)є **дукту** див. **дукт**
ьбвдрєчє(и)є **термину**, **ьбвдрєчє(и)є** **термину**
(**дыляция**) — відстрочка судового засі-
данья
ьбзєри(с)ка **сухнє** — озерища
ьб(и)чич — спадковий власник маєтку
ьбмыжє — пемилка
***ьбпєвєтєти**, **ьбпєвєтєвати** — гласити, повідом-
ляти
ьбпис див. **ьбвлиг**
ьбпєвєдє(и)є — офіційна заява
ьбпєвєтєчє(и)є — офіційна заява
ьбпєстров див. **ьббруб**
ьбпєвєрєстє — у відкритому листі
ьбпєтк(л) **инду** — звідкілясь, звідки-небудь
ьбпєвєрєнєя **стєрєна** див. **стєрєна ьбпєвєрєнєя**
***ьбпєфєрєватєся** — згоджуватися
ьбпєчєрк(л)єванны(и) — обмежований довкола
ьбпєчєвєрєстє — персонально, особисто
ьбпєщєновєваны(и) — сціненій
панєвєски(и) **стан** — дівочтво
пєны **рада** — сенат у Великому князівстві
Литовському
пєтєрєчє — дивлячись, придивляючись
пєвєны(и) — обтяжений боргами
пєрєвод **правны(и)** — судовий вирок на ко-
ристь позивача, виграний процес
пєрєкєзє — перешкода
пєтє (**конкурєнєция**) — місце, де сходяться
межі трьох і більше маєтків
пєчєтєтєр — свідок, що затверджує документ
своєю печаткою
пє(л)вєстє (**дєлєвє(и)ция**) — офіційна заява
застереженого змісту
пє(с)мє — документ
пєлєпєтє(и)є — уповноважений
пєляч — місце; на ширшому плячу — у ви-
щій судовій інстанції
пєвєажно(ст) — чинність, законність
пєварєванны(и) — видозмінений
пєвод — позивач
пєвєдовєя **стєрєна** див. **стєрєна пєвєдовєя**
пєвєдєствє див. **акторєт**

поготовю — наготові
подвоеводи(и) — підвоевода, заступник воеводи
подкомори(и) — межовий суддя
подленены(и) — подовжений
подлуг — згідно з чим
подобенство — подібність, схожість
подстарости(и) — підстароста, намісник старости
подстоли(и) — почесний титул у Речі Посполитій
полслужбы див. **служба**
померкова(н)е прияте(л)ское — полюбовна угода
померковати — погодитися, помиритися
поневаж — оскільки
попартье — підтримка
посесор — власник
посполити(и) — загальний; простонародний
ноступок правны(и) — судовий процес
поты — доти
***потягати** — намагатися, пробувати
пра — суперечка, пря
право непосолитое — сукупність загальнообов'язкових норм, встановлених або санкціонованих державою: **право дедичное** — земельне спадкове право
праты — луки
през — через
***презентовати** — з'являтися особисто
презыскати див. **зыскати**
препедия — перешкода
преречоны(и) — вищезгаданий
префиксованы(и) — призначений
префиксия термину — призначення терміну судового засідання
привлащати — привласнювати
приволати — офіційно викликати
принципал — головний позивач у складному процесі з багатьма учасниками; особа, чю справу в суді веде адвокат
принципал(л)ны(и) кгрунт — головний об'єкт межової суперечки за участю декількох суміжників
припатритисе — придивитися, уважно оглянути
припо(з)вы — повторні позови для матеріальних відшкодувань у вирішеній судом справі
присада — ?
присега телесная — присяга з колінопреклоінням, що поширювалася на непривілеійовані стани
притомно(ст) — присутність
приточитися див. **выточитися**
прияте(л) — родич-свідок; третейський суддя
пробация (експеримент) — доказ; огляд доказів
***продукувати** — пред'являти, показувати
прозеквовати — продовжувати [судову справу]

прокгре(с)с — порядок дій
прононкгация — відтягання, затримка
***пронунцыювати** — сповіщати
пропозиции и контроверсии — див. **контроверсия**
пропозиция — скарга; претензія однієї сторони до іншої
проробки (розробки) — очищені від лісу ділянки
проте(н)сия — протяжність
***протестоватися** — скаргитися
протестация — скарга
пружны(и) — даремний, марний, безпідставний
публиковать — оголошувати, обнародувати
***пукгновати** див. **репукгновати**
пусті(т) — пробачати, дарувати

рация; раци(и) правные — доказ; юридичні докази
раче(и) — скоріше
***реасумовати** — відновлювати; повторно підтверджувати
реиндукция — повторне введення у насильно відчужений маєток, здійснене за рішенням суду
реляция (сознане) — донесення
ремисса — відстрочка рішення справи в суді
ремора — затримка, зволікання
реплика — заперечення
репротестация — зустрічна скарга
***репротестовати** — заносити зустрічну скаргу
***репукгновати (пукгновати)** — відбивати, відкидати
***респектовати** — виявляти повагу
ретрузия — рішуче заперечення, опір
***рефероватися** — повертатися, звертатися повторно
ро(з)еяз — межове судочинство, розмежування
розницы (дифере(н)ци(и)) — незгоди сторін у судовому спорі
розробки див. **проробки**
ро(з)судокъ судовы(и) — судові рішення
рок (рочок, термін) — термін судових засідань, судова сесія: **рок завити(и)** — остаточний судовий термін, що не підлягає відстроченню; **рок препелзлы(и)** — судові засідання, яке не відбулося; **роки земские** судові сесії земського суду, які тривали протягом двох тижнів у визначений строк, а саме: **михаиловские** — після 29 вересня; **светотроицкие** — після Трійці; **трикро(л)ские** — після 6 січня; **роки подкоморские** судові сесії підкоморського суду; **рочки кгородские** — судові сесії городського суду
росказа(н)е — розпорядження
роспарте див. **контроверсия**

роспира(и)є див. **контроверсія**
роспиратисе див. **контровертовати**
роспис див. **интерциза**
росправа правная — судовий спір
ротул — сувій
рочок див. **рок**
рубежи — граничні зарубки на дереві
руда, рудка — струмок; болото
рукода(и)ны(и) — той, що виступає за до-
рученням

сентенциовати — виносити вирок
сенте(и)ция (сказ) — судовий вирок
сес — цей
сестренє(ц) — племінник, син сестри
сынове(ц) — племінник
сказ див. **сенте(и)ция**
скутечны(и), skutочны(и) — остаточний,
здійснений
скуток — наслідок
служба (полслужба) — земельно-податкова
одиниця у селянському землекористу-
ванні
смужалина — струмок
сна(т) — певно, видно
совито — подвійно
созна(и)є див. **реляция**
спарты(и) правом — той, проти якого ви-
сунуто передбачені правом докази
спецификовати — перераховувати зокрема,
докладно перелічувати
справа — судовий процес; різновид запису
у підкоморських книгах
справа бо(л)шая — процес у вищій судовій
інстанції
стави(и)є — ставище
староста — королівський намісник у ста-
ростві — судово-адміністративному окру-
зі на землях державного домену
статут — звід законів
стена — межа, границя між двома сусід-
німи землеволодіннями
стенник — суміжник
стечатисе — сходитися
сто(л)ник — почесний титул у Речі Поспо-
литій
сторона отпорная (отпорная сторона) —
відповідач
сторона поводовая (поводовая сторона) —
позивач
стры(и) — дядько по батькові
стру(ж)ка — струмок
сугранник — суміжник
судерев, судере(в)най земля — ліси та угід-
дя, що перебували в спільному землеко-
ристуванні кількох власників, маєтки
яких знаходилися поруч із судеревом
суди(ч) — син судді
сукцесор — спадкоємець
сумит — вартість, видатки
суперседовати — відкладати

суседи количные — жителі копного окру-
гу — усталеної здавна територіальної оди-
ниці, на якій діяло патріархальне громад-
ське (копне) судочинство
*суспендовати — відстрочувати
суспенса — відстрочка
сябр, себр — одна з категорій співвлас-
ників'

такса див. **зарука**
твердо(ст) (мунимент) — маєтковий акт
термин, термен див. **рок**
тестамент — заповіт
тыжгоде(и) — тиждень
титуль права — правова підстава
тракт див. **дукт**
триб — порядок; встановлений початок;
простым трибом — навпростець
трибунал, трыбунал — вища апеляційна су-
дова інстанція у Речі Посполитій

уближати — заподіювати збитки; образити
гідність
уближе(и)є (у(и)ма) — шкода, збиток; об-
раза гідності
*увезати — офіційно ввести у воло-
діння
углы — поняття з межової практики на
позначення тих відрізків межі, де до стіни
(граничної лінії) двох сусідніх маєтків
прилягало третє суміжне землево-
лодіння
у(и)ма див. **уближенє**
уконътенувати — задовольнити
умисл(и)є — спеціально, нарочито
умкненє — позбавлення
уморити — скасувати, оголосити недейс-
ним
умоцованы(и) — уповноважений
упатривши — придивившись
упри(и)мо(ст) — доброзичливість
усилне — наполегливо
усиловати — намагатися
уфундоване юрыздыкцыи див. **фундация**
юрыздыцыи
уходы — лісові та річкові угіддя на держав-
них землях, якими могли користуватися
вільні прошарки населення з метою їх
господарського освоєння
участник — одна з категорій співвлас-
ників

*феровати — виносити судове рішення
фо(л)кгуочи — надаючи пільги, проте-
гуючи
форум — судова інстанція
фундация юрыздыцыи (уфундоване юрыз-
дыкцыи) — офіційне проголошення право-
здатності судового засідання

хороба ѡбложная — тяжка хвороба, що при-
ковує до ліжка
хоружи(и) — хорунжий, охоронець корогви
повіту (землі)
хоружич — син хорунжого
цокра — дочка

***шацовати** — оцінювати вартість
шацунок — оцінка, вартість
щегульне — зокрема, особливе
юж, юже — вже
юрисдиция — юрисдикція

СЛОВНИК ЛАТИНСЬКИХ ВИРАЗІВ У КИРИЛИЧНІЙ ТРАНСКРИПЦІЇ

абъ акцесорио терминумъ деференте — від формальності, через яку відкладається термін засідання
абъсенътис партис акторе ин гак дистанциа лоци резидентис — відсутньої сторони позивача, що перебувала далеко від місця розташування [грунтів]
авдиторес инквизиционис — особи, присутні при слідстві
автентыце — достовірно
ад аспициendumъ паріетемъ — до оглядання граничної стіни
ад децизионемъ кавзе принципалис — до вирішення головної справи
ад децизионемъ кавзе прозекვენъ датумъ моционумъ етъ апелационумъ инте, позитарум — [відстрочка] на вирішення справи завдяки пред'явленій недовірі судді і внесеним апеляціям
адентъ анънос дискреционис — досяг повноліття
ад локумъ конътверсумъ — до місця суперечки
ад локумъ фунъдатумъ юдиции суи редит — повертається до місця фундації свого суду
ад мале наррата — згідно з недобросовісним повідомленням, на основі обману
ад омнимодамъ пробаціонемъ — до повної присяги
ад пробанъдумъ инъ конътинуандис границиебусъ етъ лимитибусъ — для підтвердження проведених границь і меж
ад те(р)минумъ ад квемъ — до кінцевої межі
адюдикаціо проприетатис фунъди конътверсис про парте — присудження права власності на спірний маєток на користь сторони
а кавза секвitur — від справи наступає
а кво ад квем — від і до
акторатум — акторат
акторе партисъ — сторони позивача

актор суе кавзе примумъ локумъ пробанди обьтинеть етъ нонъ иммерито — позивач у своїй справі має першість при доказі, і не даремно
акътор кавзе презентисъ — позивач у цій справі
акътус юдициарис — судовий процес
алиас — інакше
антиквитус — здавна
анъно — року
а теръмино а кво ад терминумъ ад квемъ — від початкової до кінцевої межі
а фунъдаціоне юриздиционис нонъ адмисибилемъ апелационемъ — від фундування юрисдикції апеляція не може бути допущена
ацналем скопулюмъ вицини — наріжний кенець сусіда
беневоле — добровільно
вера инфирмитате етъ гекъ компробанда ин тали протракціоне юстицие ексъкузатуръ — при такому відтягненні правосуддя [сторона] виправдовується при дійсній хворобі і її підтвердженні
виолентер — насильно
вицио у(л)о аликво дефекту цитаціонис — [ані] через жодну похибку в позові
гередес — дідичі
гекъ инъ пассу — у цьому процесі
гуоєс кавзе кграницерумъ — цієї межової справи
дабитур инъ коніа — буде жодано у копії
де анъно — року
де валидитате — про правоздатність
де валидитате гуоєс лоци фунъдате юриздиционис ет тоциуєс акътус юдициарий кграницерумъ репротестатуръ — протестував зі свого боку про правоздатність цього місця для фундування юрис-

дикції і всього акту правного розмежування
де дамніс — про збитки
де дата — під датою
де и(л)легалитате ет нулитате протестаціоніс партис адверсе — про незаконність і безпідставність протестації протилежної сторони
де кгравамине еть дамніс — про обтяження і збитки
де леис нецесситате демонстраціоне — з доведеної законної необхідності
де леис нецесситате демонстративе — з доведеної законом необхідності
де нулитате локри — про безпідставність зиску
де ну(л)литате тоциус актус ет дуктус — про недійсність усього акту і дукту
де прозеквенде кгравамине ет дамніс — про дальше обтяження і шкоди
детриментумъ — збиток
дефинитивамъ сенъте(н)циам суамъ про екзиенъца гуос казве проферре тенетур — зобов'язаний винести свій остаточний вирок щодо розбору цієї справи
дефинитива сенъте(н)ция — остаточне рішення
децизионемъ юдицис финалемъ обътинеат нецессе есть — необхідно, щоб отримала остаточне судове рішення
диктабанъть — наказували
директе — прямо, безпосередньо
директе респонсионіс — безпосереднього заперечення
дисквизиціо — розслідування
дуктумъ квем ассеррит — цей дукт визнає
евидентер — очевидно
евидемъ сольленитационіс — цієї самої форми
еквитатем — справедливість
екз ильиушь пробационібушь дедуктис ад рефутационемъ и(л)лярумъ акъцедитъ — виходячи з наведених доказів, прагне до їх спростування
експульсионіс — вибиття
ексъ антикво — здавна
ексъ анътиквис темъпорібус — з давніх часів
ексъ конътroversис серіис — від серйозних суперечок
ексъ нунькъ — відтепер
ексъперіри — пробувати, перевіряти
ексътра ментем ет конътенъта — всупереч змісту і вимогам
ексътраординаріе — винятково, як виняток
ексъ юридика демонстраціоне партис куоускве адверсе — за повноправним доказом будь-якої з протилежних сторін
ексъь арбитріо юдицис — за рішенням судді

ексъь суо акъторату — зі свого акторату, з власної ініціативи
еть де нульлітате еть інвалідитате — про недійсність і неправоздатність
еть пробабілесъ — і правдоподібні
еть тоциус комунітатис — і всієї громади
и(л)легалітатемъ — незаконність
и(л)легалітати кувіс — через якусь незаконність
импутари дебет — слід відкинути
имъедименъта про юридицис еть лентътиміс імпедименътисъ адеунъдорум бо норумъ гередитаріорумъ ценъсери нонъ поссунъть — перешкоди щодо набутих спадкових маєтків не можуть вважатися за правні і законні
ин акцессоріо — на основі формального закиду
інвалідітатемъ — неправоздатність
ин дамнумъ а(л)теріус сіне конъсенсу парциумъ — на шкоду іншого без згоди сторін
ин декрето директе респонсионіс — у вироків безпосереднього заперечення
ин дубіумъ — під сумнівом
ин ексъдепъціонібушь... при(н)ципаліс некгоци перименътибушь — у випадках, коли знімається головна справа
ин во аркуи нон потестъ — на цьому [місці] не може бути спростований
ин квантум де юре компетеніритъ — оскільки вимога відповідає праву
инкомпатібіле — недопустимо
ин континуа ет паціфіка посессіоне — у довготривалому і спокійному володінні
ин континуоу узу — у довготривалому користуванні
ин контраріумъ — на протизагу
ин конъдиктаміне — у зговорі
ин конътентумъ — на додачу, на задоволення
ин левіссімо акцессоріо — при малосуттєвому формальному закиді
ин локо дефинітисъ — на призначеному місці
ин локо фунъдате юрідікціоніс — на місці фундаментування юрідікції
ин ляціоери форма — у відкритому вигляді
ин меліушь ессе [а] инъ детрименътумъ — на вигоду собі, а на шкоду
ин объціоне — у можливості, у віданні
ин онере кводквод и(л)лярумъ сінтъ — відносно чого б вони не були оголошені
ин пассу — у процесі
ин паціфіка посессіоне — у спокійному володінні
ин постерум — на майбутнє
ин презе(н)ция ностра — у нашій присутності
ин преюдіціумъ — на збиток

ин преюдициумъ терцие партис — на збиток третій стороні
ин примо лимине — на початку межі
ин принципали [а] дефинитива сенъте(н)ция юдицис — у головному питанні остаточний судовий вирок
ин протракціонемъ юстицие ин детриментумъ кавъзе якурам аткве дамну(м) партис акъторее — для затягування правосуддя на шкоду справі, що має розпочатися, і на збиток стороні позивача
ин ремъ етъ партем — до позову і справи
ин рерум натура — у природі речей
ин скопуло ациали — на нарйжному копці
инстар инквизиціонис — як при розслідуванні
ин суо ессе — залишатися при своєму
ин супериори ет маори субъселлио — у вищому і більшому суді
ин там манифеста инюриса суа — на таку свою очевидну кривду
интендидитъ — прагне, намагається
интермедиумъ — середина, половина
ин тото — у всьому, повністю
инутилем рѣморам етъ пролонгационем — безпідставну затримку і відтягання
ин фаворемъ етъ рем ипсиушь — на користь його справи
ин фундо контрверсо ексь ре ѳукулис — у спірному маєтку з наочної вказівки
ин юре нихиль фруста ет квод семе(л): плакуит куис амплиушь дисплицере некуит — у праві немає нічого даремного, і що один раз прийняте, те кимось пізніше не може бути відкинута
инюрисе и(л)яте — заподіяної кривди
инъ абъсенъция суа — при його відсутності
инъвалидитаъ етъ прорсушь нульлітаъ — неправоздатність і цілковито недійсність
инъкомпетенътер — безпідставно
инъ оппозиціонне акторис — у запереченні позивача
инъ посеціонне — у володінні
инъ преюдициумъ етъ дамльнум акъторис ад фаворемъ цитате партис — на збиток і шкоду позивачеві, догоджаючи позваній стороні
инъ супресионем юрис, преюдициум етъ макъсимум дамльнум — на утиск права, збитки і найбільшу шкоду
инъ супресионемъ юрис аткве дамльнум етъ якурамаъ — на утиск права і намагання заповіяти шкоду
итемъ — далі
итератис вицибус — повторно, ще раз
итерум — ще раз
итерумъ аткве итерумъ — ще і ще раз
кавъзе кгранициерумъ — межової справи
кавъзе при(н)ципалис — головної справи

кавъзе гуоус прекавендо суе индемънитати — цієї справи, остерегаючи власну безпеку
квантитатемъ — величину
квоускве а сентенъция дефинитива — аж від остаточного вироку
кво юре етъ претекъсту — за яким правом і підставою
кгравамен — обтяження
кольлятералес вицини — сусіди-суміжники
кольлятералитатемъ конътикуитатис фунъди — сусідства і суміжності маєтку
кольлятералитатис персонас — осіб суміжників
кольлятералиумъ — суміжників
кольлятералиумъ парциумъ — сторін суміжників
колятералес пост перактас контрверсиас суас... медианътибус протестационібус суис инътерпозитис пертинацитер — суміжники після викладу своїх заперечень... пред'явивши свої посередницькі протестації, вперто [декретом] компробационис мораторіе ликвиданътемъ — декретом на підтвердження і затримку ясно вказану
конспираціонне суа — за своєю змовою
конъдиктаменъ — зговір
конъдиктаминис етъ конъспираціонис — зговір і змова
конъекціонне реи ѳукулис субіекте ад конътикуитатемъ фунъди референтис — при наочному співставленні того, що розглядається, з межею вищезгаданого маєтку
конътикуитатемъ суамъ — свою межу
конътикуитатес — межі
конътрадикторія — суперечності
конътра инкомъмодумъ — всупереч невідгоді
конътра мале фидии [!] посессоремъ ну(л)ля куриг прескрипціо — проти недобросовісності посідача немає жодної давності
конътра ѳмъне юсь етъ еквумъ — всупереч усякому праву і справедливості
[в] конътраириумъ — на противагу
конфузио — замішання, непорозуміння
концессибилис — дозволений
коръре(л)ятива, [которые] габентъ [се] адъ инъвицемъ — співвідносні, які мають між собою взаємно
кумъ кавза принципали цитате партис — з головною справою сторони відповідача
кумъ парте принципали актореа — зі стороною головного позивача
лентиме — законно
локус ад дефендендамъ кавзамъ електус
Еа нон сопита приватумъ локумъ ултимаріе сенте(н)цие ференде пати некуит — місце, обране для проведення справи, яка ще не закінчена і не може вважатися

приватною аж до винесення остаточного вироку
люкрум кавзе суумъ абьюдикаціонне фунъди — зиск на себе у справі щодо відсудження маєтку
люце кляриусть фидере лицеть — можна ясніше світла переконатися

мале фиде(и) процедеръ — недобросовісний вчинок
малая фиде еитъ етъ процесситъ — недобросовісно чинить і діє
маніфесте — ясно
миноренибус — для неповнолітніх, неповнолітніми
морале нон патитур — не підлягає затримці

нежгоція принципалис — головної справи
низи а сеньте(и)ция дефинитива — не раніше остаточного вироку
чонине при(и)ципалис суи — від імені свого пана
нонь объстанте ретрузионне партис адъверсеколятералис — без заперечень, пред'явлених від суміжника протилежної сторони
нуда етъ смьпльци альлекгаціонне — не підтвердженням посиланням
ну(л)ла дисквизицію — жодне розслідування
ну(л)ло леггали импедименто интерседенте — без жодної законної перешкоди
ну(л)ло юре — без жодного права
ну(л)ля ретрузионне етъ имъпетиціонне объстанъте — оскільки не виникло жодного заперечення і звинувачення

объстанъте абьюдикаціонне проприетатис фунъди конътикунтате аднаценътис ин статус колъятералитатис ессе дезинунътъ [и] про колъятералибусъ габери нонът посунътъ — вони не зберігають статусу суміжників через відсудження права власності на суміжний маєток, а тому не можуть вважатися суміжниками
опортунумъ обътинет — прийме за відповідне
обвинялитер — спершу, спочатку

палямъ — відкрито
парсе адверса — протилежна сторона
варте колъятерали репукгнанъте етъ дефенденъте — хоч сторона суміжників боронити і не допускала
ларти маис ак маис литера юрис — більший сторони і на основі більшого права
партитачъ сеньтенъциамъ пер апеляціоннемъ — частковий вирок заради апеляції
пена краваминис; пенам краваминис — штраф за обтяження, штрафу за обтяження

пенденте апеляціонне — допустивши апеляцію
пер модум — у спосіб
пер объялятамъ — шляхом пред'явлення персоналітер — особисто
плебее конъдиціонис — простого стану
поциоремъ партемъ еис продуцендарумъ юриумъ ет диспозиціонумъ — сторону, що має перевагу у пред'явленні прав і розпоряджень
[ве(д)лугъ] пра(к)симъ — згідно з практикою

презенсъ — присутній
презертимъ — а особливо
прекавендо индемнитатемъ — забезпечуючи недоторканість
прескрипъция — земські давності
претендере прескрипъціоннемъ етъ екзинъде абузумъ юрис гередитарии ... етъ обътинере узумъ капъціонис — посилатися на давність і звідси виводити втрату спадкового права і отримання права фактичного вживання
прецедере — продовжувати
прецизе — прямо, рішуче
преюдиция — збитки
привата авъторитате трансънонере — за приватною ініціативою перенести
при(и)ципалитер — передовсім, у головному питанні
при(и)ципалитеръ ин гакъ кавъза кгранициурумъ — у головному питанні цієї межової справи
пробабит авътенътычис докуменътис — доведе достовірними документами
про дефинитива етъ у(л)тимария сеньтенция суа ад локумъ фунъдате юриздикціонис — для свого остаточного і кінцевого рішення до місця фундування юрисдикції
прозеквцио апеляціонне [и] краваминис — право на подальше пред'явлення апеляції щодо обтяження
про инсертис — як пред'явлених, як зафіксованих офіційно
про колъятералибусъ — як суміжники, у ролі суміжників
про колъятералибусъ ин субъсидиумъ кавъзе суе презенсъ — як суміжників на підтримку своєї справи
про сентенъция дефинитива — як остаточне рішення
протестансъ — протестуючий, позивач
пунилорумъ — неповнолітніх

раціонне конъдиктаминис етъ конспираціонис ин сурокаціонемъ юриумъ, преюдициумъ ет дамнум максимумъ — щодо зговору і змови у тлумаченні права, збиток і велика шкода
реалитатемъ — істинність

реалитер — дійсно
реи при(н)ципаліс нектоциумъ инфертур — розпочинається процес головної справи
регрессусъ лоци юдициаліс соленьнемъ протестационемъ суамъ — на відновленому місці суду своєю офіційною протестацією

реморам — затримку
рем партис адверсе стабиліре — зміцнити справу протилежної сторони
репу(л)сус — вибитий (з володіння), вигнаний
ресинтер дуос акта терциум нонъ преюди-кат — третій акт не шкодить двом

секвитуръ — слідує
серіо — суворо, серйозно
сеу — або
сине админікуло фунди алтеріус — не зачіпаючи іншого маєтку
сине интермиссионіе — без зволікання
сине консенсусу партис акторіе и(н) ремъ е(т) афе(к)тационемъ партис цитате — без згоди сторони позивача на вимогу і потребу сторони відповідача

соленитер — офіційно, згідно з правом
соленитер етъ кумъ крави квере(л)ля — офіційно і з серйозною скаргою
солъленьнемъ протестационемъ — офіційну протестацію

специфице — зокрема
суам контингентемъ — своєю межу
субсеквентер ну(л)ло юре виолентер — постійно, насильно, без жодного права
субсеквенътер — по черзі, по порядку
суе кавъзе примумъ локумъ пробанди объ-тинетъ етъ нонъ иммерито — отримує у своїй справі першість доказу, і цілком заслужено

сукъссоръ — спадкоємець
сукъссусу темъпоріс — з плином часу
супер конътверсиас облятас етъ проба-ционіс индуктас — нехтуючи проведеннями суперечками і пред'явленнями доказами

суффициентем пленипотє(н)циам — до-статне уповноваження

там манифестис ребус — [всупереч] настіль-ки очевидним доказам
тандемъ — нарешті; далі, тоді,
танъквамъ кольялтералес — як суміжники

темере — даремно; випадково
терминум а кво — межу, від якої
тестимоніа утгарумъ парциумъ — свідчен-ня однієї і другої сторони
тестимоніа — свідчення
тоциес — повністю
трансіт ин рем юдикатамъ — перейшла до числа вирішених судом справ

ускве ад сеньтенциамъ дефинитивамъ — аж до остаточного вироку
ути ин леви акцесорио ет ин екзекуціоніе реи юдикате — як при незначному формальному закиді під час виконання вирішеної судом справи
ути ин левиссимо акцесорио етъ ексъ ра-ционібусъ супраноинатіс — як при малосуттєвому формальному закиді і виходячи з вищенаведених доказів
ути ин локо конътверсо — як на місці суперечки

финалитер — остаточно
фриволе — безпідставно, несерйозно
фундацио юрициционіс — фундація юрисдикції

цирка инъкомънетенъциам акъторіс — сто-совно безпідставності позивача
цирка лимитібусъ натуралемъ флювиумъ Ольшанъка дикъта — біля природної границі — річки, що зветься Ольшанкою

юдициалитер — обгрунтовано, законно
юре викти — подолані правом
юрибусъ, привізіенс, посессіонібусъ, дис-позиціонібусъ ексъ предецессорибусъ суіс анътиквитусъ кгавъдентібусъ етъ омънібусъ аглис документіс реалибусъ тумъ етъ сикгніс диверсіс ин фундо конътверсо демонъстратіс, некнон етъ тестимонііс секумъ индукътіс поциоремъ етъ пропіноремъ — такі, що здавна користуються правами і привілеями на власність і розпорядженнями попередників і засвідчені усілякими дійсними докумен-тами і різноманітними знаками, показаними на спірному ґрунті, а також свідчен-нями про їх перевагу і слушність
юридице — на основі права
юріс гередитарііс — спадкового права
юс гередитаріумъ — спадкове право

ТИТЛА І СКОРОЧЕННЯ

Бга — бога
Бо(ж). — божою

вашьмостями — вашими милостями
вє(л)⟨:⟩ — вельможність
вє(р). вшу — вірність вашу

в. м., вм., в(м)., **в. м(л).**, **в. мл., в. мл(с)ти,**
в. мсте(и), в. м(с)ти, в. мстям — ваша милість, ваших милостей, вашої милості, вашим милостям
вша, вше(и), вшею, вши(м), вшими, вшое,
вшу, (в)шу — ваша, вашої, вашою, вашим, вашими, ваше, вашу

гдрь(с)киє, гдрь(с)кое, гдрь(с)ко(и),
гдрь(с)кую, гдрл, г(с)дрски(м), г(с)дрь-
ско(м), г(с)дрского — господарські, господарської, господарській, господарську, господаря, господарським, господарсько-му, господарською
г(р). — грошів

є. м. — його милість

к. м., к.м(л.), ко(р). **м(л).**, **к(р).** **м(л).** — королівська милість, королівської милості
кн(ж)., **кнжа, кнжати, кнже, кнжну, кнжти,**
кнзе(м), кнзь, кнзю, кнзя, кнж(ж),
кнж(ж)⟨:⟩, кнж(жт), кнж(жт)⟨:⟩, кн(ж)-
ты — княжати, княжа, княжати, княже, княжну, княжати, князем, князям, князь, князю, князя, княже, княжої, княжат

Кнжичи — Княжичи
ко(р)., **к(р)**. — королівська, королівської, короля

мл., м(л)., **м(л)⟨:⟩, мл(с)ти, мл(с)те(и),**
млсти, м(лс)ти, м(л)сти, мл(с)ть, мл(с)ть,
м(лс)ть, мл(с)тью, мл(с)тю, мл(с)тями,
мл(с)тямъ, млти, м(л)ти, м(л)ть, млтью,
м(л)тью, млтями, м(л)ю, м(ст) — ми-
лість, милостей, милості, милістю, ми-
лостями, милостям

м(л)ви(и), мл(с)тиво(г), мл(с)тиво(е), м(л)сти-
вому, мл(с)тиво(и), млтиво(г), м(л)тиво(г),
млтиво(г){о}, м(л)тиво(г){о}, м(л)тиво(и),
мстиво(г){о} — милостивий, милостиво-го, милостивое, милостивому

нша, нше, ншєму, нше(му), нши, ншим,
нши(м), ншими, нших, нши(х), ншму,
ншое, ншое, ншои, ншому, ншомъ,
ншою, ншу — наша, наше, нашому, наші, нашим, наших, наше, вашої, нашою, нашу

пна, пна, пне, пнов, пно(в), пном, пно(м),
пномъ, пну, пнъ, пнь — пана, пане, панів, паном, пану, пан
пнве, пно(в), пнове, пновъ, пном, пно(м),
пномъ, пны — панове, панів, панам, пани
пне, пнеє, пнеи, пнею, пни, пную, пню,
пнюю — панее, паней, панею, пані, паную

свта — свята
свтого, стго — святого

члвко(в) — чоловіків

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

адм.	— адміністративний	п	— права притока
адм.-госп.	— адміністративно-господарська	п.	— притока
адм.-тер.	— адміністративно-територіальний	пізн.	— пізніше
б. д.	— без дати	побл.	— поблизу
б. м.	— без місця	пов.	— повіт
в-во	— воеводство	пор.	— порівняйте
Вл	— Волинська область	р.	— річка, ріка
в т. ч.	— в тому числі	Рв	— Ровенська область
див.	— дивись	р-н	— район
док.	— документ	руч.	— ручай
Жт	— Житомирська область	рц	— районний центр
зв.	— зворот	с.	— село
ін.	— інший	смт	— селище міського типу
Кв	— Київська область	сс.	— села
кн.	— князь, княгиня	ст.	— століття
л	— ліва притока	стр.	— струмок
м.	— місто	суч.	— сучасний
М-р	— монастир	т. зв.	— так званий
оз.	— озеро	тис.	— тисяч
оц	— обласний центр	Тр	— Тернопільська область

ЗМІСТ

ПІДКОМОРСЬКІ КНИГИ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ КІНЦЯ XVI — ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ. ТЕКСТИ	5 57
ПЕРЕЛІК АКТІВ	294
ПОКАЖЧИКИ І СЛОВНИКИ	299
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	301
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	312
ПЕРЕЛІК ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕНЬ, ЗГАДАНИХ У КНИЗІ	323
СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ І ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ	325
СЛОВНИК ЛАТИНСЬКИХ ВИРАЗІВ У КИРИЛИЧНИЙ ТРАНСКРИПЦІЇ	332
ТИТЛА І СКОРОЧЕННЯ	337
УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ	338

НАУЧНОЕ ИЗДАНИЕ

Академия наук Украины

Институт языковедения им. А. А. Потебни

Археографическая комиссия

Институт истории

Центральный государственный
исторический архив Украины
в г. Киеве

Памятники
украинского языка

Серия основана в 1961 г.

**КНИГА КИЕВСКОГО ПОДКОМОРСКОГО СУДА
(1584—1644)**

Подготовили к изданию

БОРЯК Геннадий Владимирович,
ГИРИЧ Татьяна Юрьевна,
ГИСЦОВА Любовь Захаровна и др.

Авторы предисловия

НИМЧУК Василий Васильевич
ЯКОВЕНКО Наталия Николаевна

Ответственный редактор В. В. НИМЧУК

Киев, издательство «Наукова думка»

На українском языке

Художній редактор *О. Я. Вишневський*
Технічні редактори *О. М. Капустіна,*
С. Г. Максимова
Коректори
Е. Я. Белокопитова, Л. І. Семенюк

ІБ № 11492.

Здано до набору 12.02.91. Підп. до друку 28.10.91.
Формат 70×90^{1/16}. Папір друк. № 1. Літ. гарн. Вис. друк.
Ум. друк. арк. 25,16. Ум. фарбо-відб. 25,16. Обл.-вид. арк. 28,38.
Тираж 1380 пр. Зам. № 1—550. Ціна 5 крб. 10 к.

Видавництво «Наукова думка», 252601 Київ 4, вул. Репіна, 3.

Віддруковано з матриць Головного підприємства республіканського виробничого
об'єднання «Поліграфкинга», 252057, Київ, вул. Довженка, 3 в Нестеровській міській
друкарні, 292310, Нестеров, Львівської обл., вул. Горького, 8, Зам. 2599.

К53 Книга Київського підкоморського суду (1584—1644) /
АН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні та ін.; Відп. ред.
В. В. Німчук. — К.: Наук. думка, 1991. — 344 с.: іл.
ISBN 5-12-002494-7 (в опр.) 1380 прим., 5 крб. 10 к.

Книга Киевского подкоморского суда (1584—1644)

У публікації подано повний текст важливої пам'ятки староукраїнської ділової мови кінця XVI — першої половини XVII ст. — актової книги Київського підкоморського суду. Вона дає багатий і різноманітний матеріал для характеристики суспільних правових відносин і побуту українського народу.

До тексту додається передмова, покажчики, словники застарілих слів, юридичних термінів, а також складена за матеріалами пам'ятки карта Київського воеводства на рубежі XVI—XVII ст.

Для науковців-мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»

1992 р.

ВИПУСТИТЬ У СВІТ КНИГИ:

Волинські актові грамоти XVI ст. / Упоряд. А. М. Матвієнко. — 25 арк. — 5 крб. 30 к.

До книги ввійшли грамоти володимирських актових книг XVI ст., так звані кріпосні документи — духовні, дарчі, продажні, закладні та інші записи — важливі для історії мови пам'ятки ділової писемності того часу. До тексту додається передмова, коментарі, словник застарілих слів, укладений на основі лексичного матеріалу грамот.

Для науковців — мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

Українська історична та діалектна лексика: Зб. наук. праць.— 15 арк.— 3 крб. 10 к.

На матеріалі історичних писемних пам'яток староукраїнської мови, українських діалектів висвітлюються лексико-семантичні групи української мови XIV—XVIII ст., сучасних українських говорів, аналізується ономастика: Матеріал вивчається у синхронному і діахронному планах, використовуються дані словарного складу давньоруської та інших слов'янських мов, досліджується етимологія слів, простежується розвиток окремих лексем на протязі всього періоду їх існування.

Для філологів, істориків, викладачів вузів, аспірантів, студентів.

Попередні замовлення на ці книги приймає книгарня видавництва «Наукова думка» (252001 Київ 1, вул. Грушевського, 4), яка висилає літературу іногороднім замовникам післяплатою.